DİN GÖREVLİSİ İLE
365 GÜN

HER GÜN BİR AYET, BİR HADİS, BİR DUA, BİR FETVA

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları : 794

DİN GÖREVLİSİ İLE 365 GÜN

Editör : Bünyamin ALBAYRAK
Derleyenler : Dr. Neşet BODUR
Ramazan DAĞLI
Hüseyin TENİZ
Gazi TOKGÖZ
Tahir AKKAŞ

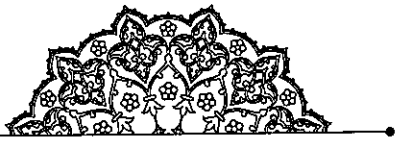
ISBN: 978-605-7580-78-8

1. Baskı, Ekim 2019, Ankara, 5.000 adet

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.
Bu eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık Ticaret İşletmesi İcra Kurulu'nun 13.09.2019 tarih ve 132 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Yayıncı Sertifika No: 15402

BASKI: TDV YAYIN MATBAACILIK TİC. İŞLETMESİ BASIMEVİ | PRINTING HOUSE
Ostim OSB Mahallesi, 1256. Cadde, No: 11
Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0312 354 91 31 (pbx)
Faks: 0312 354 91 32
e-posta: bilgi@tdv.com.tr

DİN GÖREVLİSİ İLE
365 GÜN

HER GÜN BİR AYET, BİR HADİS, BİR DUA, BİR FETVA

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ XXI

1. GÜN ABDEST 2

2. GÜN ADAK 4

3. GÜN ADALET 6

4. GÜN AFFETMEK 8

5. GÜN AĞIZ ve DİŞ TEMİZLİĞİ 10

6. GÜN AHDE VEFA 12

7. GÜN AHİRETE İMAN - I 14

8. GÜN AHİRETE İMAN - II 16

9. GÜN AİLE - I 18

10. GÜN AİLE - II 20

11. GÜN AİLE - III 22

12. GÜN AİLE - IV 24

13. GÜN AKLI ÖRTEN HARAMLAR 26

14. GÜN AKRABALIK İLİŞKİLERİ - I 28

15. GÜN AKRABALIK İLİŞKİLERİ - II 30

16. GÜN ALDATMA ve RÜŞVET 32

17. GÜN ALIŞVERİŞ 34

18. GÜN ALLAH TASAVVURU 36

19. GÜN ALLAH YOLUNDA HARCAMAK 38

20. GÜN ALLAH'A HAMDETMEK 40

21. GÜN ALLAH'A İMAN 42

22. GÜN ALLAH'A İTAAT 44

23. GÜN ALLAH'A KUL OLMAK 46

24. GÜN ALLAH'A ve RESULÜNE GÖNÜLDEN BAĞLANMAK 48

25. GÜN ALLAH'I ANMAK - I 50

26. GÜN ALLAH'I ANMAK - II 52

27. GÜN ALLAH'I ANMAK - III 54

28. GÜN ALLAH'I ANMAK - IV 56

29. GÜN ALLAH'IN İSİMLERİ 58

30. GÜN ALLAH'IN SEVDİĞİ ve SEVMEDİĞİ DAVRANIŞLAR 62

31. GÜN ALLAH'TAN İSTEMEK 64

32. GÜN ANA BABA HAKKI - I 66

33. GÜN ANA BABA HAKKI - II 68

34. GÜN ANA BABA HAKKI - III 70

35. GÜN ANA BABA HAKKI - IV 72

36. GÜN ARABULUCULUK 76

37. GÜN AREFE GÜNÜNÜN FAZİLET ve ÖNEMİ ... 78
38. GÜN ARINMAK ... 80
39. GÜN BABANIN SORUMLULUKLARI ... 82
40. GÜN BARIŞ ... 84
41. GÜN BATIL İNANIŞLAR ... 88
42. GÜN BAYRAM ... 90
43. GÜN BEDEN MAHREMİYETİ (ÖRTÜNME) ... 92
44. GÜN BEDİR ... 94
45. GÜN BENCİLLİK ... 96
46. GÜN BEREKET - I ... 98
47. GÜN BEREKET - II ... 100
48. GÜN BESMELE - I ... 102
49. GÜN BESMELE - II ... 104
50. GÜN BİAT (SÖZ VERMEK) ... 106
51. GÜN BİDAT ... 108
52. GÜN BİLGİ AHLAKI ... 110
53. GÜN BORÇ ADABI ... 112
54. GÜN BOŞANMA ... 114
55. GÜN BÜYÜKLÜK TASLAMAK - I ... 116
56. GÜN BÜYÜKLÜK TASLAMAK - II ... 118
57. GÜN BÜYÜKLÜK TASLAMAK - III ... 120

58. GÜN CAHİLİYE 122

59. GÜN CEHENNEM 124

60. GÜN CEHENNEMDEN SAKININ 126

61. GÜN CEHENNEME GÖTÜREN SEBEPLER 128

62. GÜN CEHENNEMLİKLER 130

63. GÜN CEMAATLE NAMAZ - I 132

64. GÜN CEMAAT İLE NAMAZ - II 134

65. GÜN CENAZE 136

66. GÜN CENAZE YEMEĞİ 138

67. GÜN CENAZEYE SON GÖREV 140

68. GÜN CENNET 142

69. GÜN CENNET KAPILARI 144

70. GÜN CENNETE GÖTÜREN SEBEPLER 146

71. GÜN CENNETİN İKİ KAPISI: ANNE-BABA 148

72. GÜN CİHAD - I 150

73. GÜN CİHAD - II 152

74. GÜN CİMRİLİK - I 154

75. GÜN CİMRİLİK - II 156

76. GÜN CÖMERTLİK 158

77. GÜN ÇALIŞMAK 160

78. GÜN ÇOCUK YETİŞTİRMEK 162

79. GÜN DİLENCİLİK - I 164
80. GÜN DİLENCİLİK - II 166
81. GÜN DİLENCİLİK - III 168
82. GÜN DİLİ MUHAFAZA ETMEK 170
83. GÜN DOĞRU SÖYLEMEK 172
84. GÜN DOSTLUK 174
85. GÜN DUA - I 176
86. GÜN DUA - II 178
87. GÜN DÜNYA HAYATI 180
88. GÜN DÜNYA İMTİHANI 182
89. GÜN EĞİTİM AİLEDE BAŞLAR! 184
90. GÜN EVDEN ÇIKARKEN 186
91. GÜN FAİZ 188
92. GÜN FAKİRLİK KORKUSU 190
93. GÜN FARZ NAMAZLAR 192
94. GÜN FAYDALI BİLGİ 194
95. GÜN FAYDASIZ İŞLER ve LÜZUMSUZ SÖZLER 196
96. GÜN FEDAKÂRLIK 198
97. GÜN FIKIH: DERİN KAVRAYIŞ 200
98. GÜN FITIR 202
99. GÜN GASP VE HIRSIZLIK 204

100. GÜN GAZİLİK: "İKİ GÜZELLİKTEN BİRİ" 206

101. GÜN GENÇLİĞİN KIYMETİNİ BİLMEK 208

102. GÜN GIYBET 210

103. GÜN GİYİM KUŞAM 212

104. GÜN GÖNÜL KAZANMAK 214

105. GÜN GÖSTERİŞ YAPMAK 216

106. GÜN GURUR 218

107. GÜN GUSÜL - I 220

108. GÜN GUSÜL - II 222

109. GÜN HAC - I 224

110. GÜN HAC - II 226

111. GÜN HAC - III 228

112. GÜN HAC - IV 230

113. GÜN HAC - V 232

114. GÜN HAC - VI 234

115. GÜN HAKKI SAVUNMAK 236

116. GÜN HAKKI TUTUP KALDIRMAK 238

117. GÜN HAMD O'NA (c.c.) MAHSUSTUR 240

118. GÜN HANIMLARA ÖZEL HALLER 242

119. GÜN HASBÎLİK 244

120. GÜN HASET 246

121. GÜN HASTA ZİYARETİ 248
122. GÜN HAYÂ - I 250
123. GÜN HAYÂ - II 252
124. GÜN HAYAT STANDARDI (İMKAN) 254
125. GÜN HAYATIN SÜSÜ: ÇOCUK 256
126. GÜN HAYIRDA YARIŞMAK 258
127. GÜN HÂYIR VE ŞER 262
128. GÜN HAYRA HARCAMAK 266
129. GÜN HAYVAN HAKLARI - I 268
130. GÜN HAYVAN HAKLARI - II 270
131. GÜN HEDİYELEŞMEK 272
132. GÜN HELAL KAZANÇ 274
133. GÜN HELAL LOKMA 276
134. GÜN HELAL RIZIK ARAMA GAYRETİ 278
135. GÜN HELALLER VE HARAMLAR 280
136. GÜN HENDEK SAVAŞI 282
137. GÜN HEPİMİZİN YETİMLERİ 284
138. GÜN HIRİSTİYANLARLA İLİŞKİLER 286
139. GÜN HIZIR: ANSIZIN GELEN İLAHİ YARDIM 288
140. GÜN HİBE: GÖNÜLLÜ BAĞIŞ 290
141. GÜN HİCRET 292

142. GÜN HİDAYET 294

143. GÜN HİDAYET REHBERİ: KURAN 296

144. GÜN HİKMET: DURU HAKİKAT 298

145. GÜN HOŞGÖRÜ VE MÜSAMAHA 300

146. GÜN HUDEYBİYE ANTLAŞMASI: SULHÜN ZAFERE DÖNÜŞTÜĞÜ NOKTA 302

147. GÜN HUKUKÎ İHTİLÂFLARIN ÇÖZÜMÜ 306

148. GÜN HUŞÛ: O'NUN AZAMETİNİ ÖZÜNDE HİSSETMEK 308

149. GÜN HÜSN-İ ZAN BESLEMEK 310

150. GÜN HZ. ÂDEM (a.s.) (İNSANLIĞIN ATASI) 312

151. GÜN HZ. DAVUD (a.s.) 314

152. GÜN HZ. İBRAHİM VE HZ. İSMAİL: BİR BABA OĞULUN TEVHİD SINAVI 316

153. GÜN HZ. PEYGAMBER'İN ÜMMETİYLE İLETİŞİMİ 318

154. GÜN HZ. PEYGAMBER'İN CAHİLİYE İLE MÜCADELESİ 322

155. GÜN HZ. PEYGAMBER ve AİLE 324

156. GÜN HZ. PEYGAMBERİN ÜMMETİNE DÜŞKÜNLÜĞÜ 326

157. GÜN HZ. PEYGAMBER VE KUR'AN 328

158. GÜN HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE KADINLAR 330

159. GÜN HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE İDARÎ YAPI 332

160. GÜN HZ. PEYGAMBER ve İDEAL AİLE 334

161. GÜN HZ. PEYGAMBER: ALLAH'IN EN SEÇKİN KULU 336

162. GÜN HZ. PEYGAMBER ve EHL-İ KİTAP 338

163. GÜN HZ. PEYGAMBER ve DUA 340

164. GÜN HZ. PEYGAMBER'İN EĞİTİM METODU 344

165. GÜN HZ. PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARI: NÜBÜVVET EVİNİN GONCALARI 346

166. GÜN HZ. PEYGAMBER'İN MİRASI 348

167. GÜN HZ. PEYGAMBER'İN ŞEMAİLİ 350

168. GÜN HZ. PEYGAMBER'İN KONUŞMA TARZI 352

169. GÜN HZ. PEYGAMBER ve HİZMETLİLERİ 354

170. GÜN HZ. PEYGAMBER VE HUKUK 356

171. GÜN HZ. PEYGAMBER'İN İBADET HAYATI 358

172. GÜN HZ. PEYGAMBER'İN YEMEK ÂDÂBI 360

173. GÜN HZ. PEYGAMBERİN MERHAMETİ 362

174. GÜN HZ. PEYGAMBER'E İTAAT 364

175. GÜN İBADET - I 366

176. GÜN İBADET - II 370

177. GÜN İBADET - III 372

178. GÜN İFFET VE HAYA 374

179. GÜN İFTİRA 376

180. GÜN İHANET 378

181. GÜN İKRAMDA BULUNMAK 380

182. GÜN İLTİMAS: ADAM KAYIRMA 382

183. GÜN İMAMLIK 384

184. GÜN İMAN-AMEL 386

185. GÜN İMAN ŞİRK KABUL ETMEZ! 388

186. GÜN İNFAK - I 390

187. GÜN İNFAK - II 392

188. GÜN İNFAK - III 394

189. GÜN İNFAK - IV 396

190. GÜN İNFAK - V 398

191. GÜN İNSANLARIN ARASINI DÜZELTMEK 400

192. GÜN İNSANIN DOKUNULMAZLIĞI 402

193. GÜN İNSANIN KIYMETİ 404

194. GÜN İNSANLARIN KUSURLARINI ÖRTMEK 406

195. GÜN İNTİHAR 408

196. GÜN İSLAM'DA KADININ SORUMLULUĞU 410

197. GÜN İSRA VE MİRAÇ 412
198. GÜN İSRAF - I 414
199. GÜN İSRAF - II 416
200. GÜN İSTENDİĞİNDE YOK DEMEMEK 418
201. GÜN İSTİÂZE: ÂLEMLERİN RABBİNE SIĞINMAK 420
202. GÜN İSTİHZA: ALAY ETMEK- HAKİR GÖRMEK 422
203. GÜN İSTİKRAR 424
204. GÜN İTİKÂF 426
205. GÜN İYİLİK - I 428
206. GÜN İYİLİK - II 430
207. GÜN İYİLİK - III 432
208. GÜN İYİLİK - IV 436
209. GÜN İYİLİK ETMEK 440
210. GÜN İZİN İSTEMEK 442
211. GÜN KÂBE 444
212. GÜN KABİR AHVALİ 446
213. GÜN KABİR ve TÜRBE ZİYARETİ 448
214. GÜN KADIN ve ERKEĞİN YARATILIŞI 450
215. GÜN KADININ SAYGINLIĞI 452
216. GÜN KADİR GECESİ 454

217. GÜN KALB-İ SELİM 456

218. GÜN KAMU HAKKI 458

219. GÜN KAN DAVASI 460

220. GÜN KARDEŞLİK 462

221. GÜN KARI-KOCA HAKKI 464

222. GÜN KAZA ve KADERE İMAN 466

223. GÜN KEFFARET 468

224. GÜN KEFİLLİK 470

225. GÜN KELİME-İ ŞEHADET 472

226. GÜN KIBLE 474

227. GÜN KIYAMET - I 476

228. GÜN KIYAMET - II 478

229. GÜN KİRALAMA 480

230. GÜN KİTAPLARA İMAN 482

231. GÜN KOLAYLIK 484

232. GÜN KOMŞULUK - I 486

233. GÜN KOMŞULUK - II 488

234. GÜN KOMŞULUK - III 490

235. GÜN KONUŞMA ADABI - I 492

236. GÜN KONUŞMA ADABI - II 494

237. GÜN KORKAKLIK ve CESARET 496

238. GÜN KORUNMASI GEREKEN TEMEL DEĞERLER 498
239. GÜN KORUYUCU AİLE 500
240. GÜN KÖTÜLÜK OLGUSU 502
241. GÜN KUMAR 504
242. GÜN KUR'AN'IN MAHİYETİ ve FAZİLETİ 506
243. GÜN KUR'AN'LA MEŞGULİYET 508
244. GÜN KURBAN - I 510
245. GÜN KURBAN - II 512
246. GÜN KURBAN - III 514
247. GÜN KURBAN - IV 516
248. GÜN KURBAN - V 518
249. GÜN KÜRTAJ YAPMANIN ve YAPTIRMANIN DİNİ HÜKMÜ 522
250. GÜN MALI HAYRA HARCAMAK 524
251. GÜN MEKKE'NİN FETHİ 526
252. GÜN MELEKLER 528
253. GÜN MELEKLERE İMAN 530
254. GÜN MEMLEKET SEVGİSİ 532
255. GÜN MERHAMET ve ÇOCUK SEVGİSİ 534
256. GÜN MERHAMET ve ŞEFKAT 536
257. GÜN MESCİD 538

258. GÜN MİNNETTARLIK 540

259. GÜN MİRAS ve VASİYET 542

260. GÜN MİSAFİRE İKRAM - I 544

261. GÜN MİSAFİRE İKRAM - II 546

262. GÜN MİSAFİRE İKRAM - III 548

263. GÜN MUCİZE 550

264. GÜN MUELLEFE-İ KULÛB 552

265. GÜN MUSİBETLER ve MÜ'MİN 554

266. GÜN MÜBAREK VAKİTLER 556

267. GÜN MÜEYYİDELER 558

268. GÜN MÜMİN ve KARDEŞLİK 560

269. GÜN MÜSLÜMANLARIN BİRBİRLERİYLE İLİŞKİLERİ 562

270. GÜN MÜTEVAZI OLMAK 564

271. GÜN NAFİLE NAMAZ 566

272. GÜN NAFİLE ORUÇLAR 568

273. GÜN NAMAZ KÖTÜLÜKLERDEN ALIKOYAR 570

274. GÜN NAMAZLARIN ÖNEMİ 572

275. GÜN NAMAZLARDAN SONRA TESBİHAT 574

276. GÜN NAZAR 576

277. GÜN NECAŞİ: ADİL HÜKÜMDAR 578

278. GÜN NEFİS 580
279. GÜN NEFİS TEZKİYESİ 582
280. GÜN NESLİN KORUNMASI 584
281. GÜN NİKÂHIN MEŞRUİYETİ 586
282. GÜN NİMET 588
283. GÜN NİMET ve ŞÜKÜR 590
284. GÜN ONURUN KORUNMASI 592
285. GÜN ORUÇ - I 594
286. GÜN ORUÇ - II 596
287. GÜN ORUÇ - III 598
288. GÜN ÖFKE 600
289. GÜN ÖLÜM - I 602
290. GÜN ÖLÜM - II 604
291. GÜN ÖNCEKİ ÜMMETLER 606
292. GÜN ÖRF, ÂDET, GELENEK 608
293. GÜN ÖZEL HAYAT 610
294. GÜN ÖZÜRLÜLÜK ve İBADETLER 612
295. GÜN PAYLAŞMANIN ZİRVESİ: İSAR 616
296. GÜN PEYGAMBERİMİZ'İN İNSANİ İLİŞKİLERİ 618
297. GÜN PEYGAMBER ÖRNEKLİĞİ 620
298. GÜN PEYGAMBERLERİN RIZIK DUASI 622

299. GÜN RAHMETE İHTİYAÇ DUYAN MERHAMET ETSİN 624

300. GÜN RIZA-I İLAHİ'YE NAİL OLMAK 626

301. GÜN RIZIK ALLAH'TANDIR 628

302. GÜN SABAH NAMAZININ FAZİLETİ 630

303. GÜN SADAKA - I 632

304. GÜN SADAKA - II 634

305. GÜN SADAKA - III 636

306. GÜN SAHABENİN ÖNEMİ 638

307. GÜN SELAM VERMEK - I 640

308. GÜN SELAM VERMEK - II 642

309. GÜN SELAM VERMEK - III 644

310. GÜN SELAM VERMEK - IV 646

311. GÜN SILA-İ RAHİM - I 648

312. GÜN SILA-İ RAHİM - II 650

313. GÜN SOY- SOPLA ÖVÜNMEK 654

314. GÜN SÖZÜN GÜZELİ 656

315. GÜN SÜREKLİ İYİLİK YAPMAK 658

316. GÜN ŞÜKRETMEK 660

317. GÜN TAKVA - I 662

318. GÜN TAKVA - II 664

319. GÜN TAZMİNAT: VERİLEN ZARARIN TELAFİSİ 666
320. GÜN TEDBİRLİ DAVRANMAK 668
321. GÜN TEŞRİK TEKBİRLERİ 670
322. GÜN TEVBE 672
323. GÜN TEVHİDİN ÜÇ ORTAK DÜŞMANI 674
324. GÜN UHUD GAZVESİ: KAZANIRKEN KAYBETMEK 676
325. GÜN UMRE: HAC DIŞINDA KÂBE'Yİ ZİYARET 678
326. GÜN UTANMAK 680
327. GÜN UYKU:ÖLÜM ve DİRİLİŞ PROVASI 682
328. GÜN ÜMMETİN AYRICALIĞI:"SİZ EN HAYIRLI ÜMMETSİNİZ" 684
329. GÜN VAAZ ve İRŞAD 686
330. GÜN VAHİY 688
331. GÜN VAKIF: KESİNTİSİZ HAYIR 690
332. GÜN VEDA HACCI 692
333. GÜN VEDA HUTBESİNDE İNSAN HAKLARI 694
334. GÜN VEFAKÂRLIK 696
335. GÜN VEKÂLET: VEKİL ASİL GİBİDİR 698
336. GÜN VEKÂLET YOLUYLA HAC ve ŞARTLARI 700
337. GÜN VELİME (DÜĞÜN YEMEĞİ) 704

338. GÜN VESVESE:ŞEYTANIN ŞÜPHE FISILDAYAN TELKİNİ 706

339. GÜN YABANCILAŞMA: KİMLİK BUNALIMI 708

340. GÜN YAHUDİLERLE İLİŞKİLER 710

341. GÜN YALAN 714

342. GÜN YARATILIŞ: YOKLUKTAN VARLIĞA 718

343. GÜN YARDIMLAŞMAK 720

344. GÜN YAŞLILIK: VUSLATA UZANAN YOL 722

345. GÜN YEME-İÇME ADABI - I 724

346. GÜN YEME-İÇME ADABI - II 726

347. GÜN YEME- İÇME ADABI - III 728

348. GÜN YEMİN - I 730

349. GÜN YEMİN - II 732

350. GÜN YENİLMESİ HELÂL HAYVANLAR 734

351. GÜN YETİM: CENNET KAPILARININ ANAHTARI 736

352. GÜN YETİM ve ÖKSÜZ 738

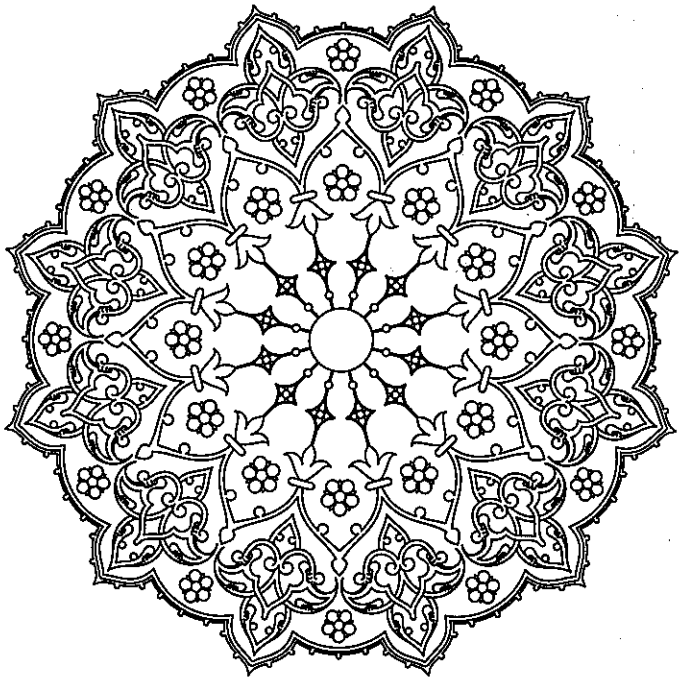
353. GÜN YETİMİ DOYURMAK 740

354. GÜN YOLCULUK 742

355. GÜN YOLCULUKTA İBADET 744

356. GÜN YÖNETEN ve YÖNETİLEN: TOPLUMSAL DÜZENİN İKİ TEMEL UNSURU 748

357. GÜN YÖNETİCİLİK - I 750
358. GÜN YÖNETİCİLİK - II 752
359. GÜN YUMUŞAK DAVRANMAK 754
360. GÜN YÜZÜKOYUN YATMAK 756
361. GÜN ZALİMLER 758
362. GÜN ZEKÂT 760
363. GÜN ZENGİNLİK 762
364. GÜN ZENGİNLİK HIRSI 764
365. GÜN ZİLHİCCE'NİN İLK ON GÜNÜNÜN FAZİLETİ 766

ÖN SÖZ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Din; akıl sahiplerini kendi irade ve arzularıyla hayırlı olan şeylere sevk eden ilâhî bir kanundur. Bununla birlikte din sadece vicdanlarda yaşanacak bir düşünce değil; hayatımızın her alanında canlı bir şekilde sonuçları görülecek, hayatı şekillendirecek bir sistemdir.

Yüce dinimiz İslam, Rabbimiz tarafından peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed (s.a.s.) aracılığı ile tüm insanlığa gönderilen son ilâhî dindir. Yüce dinimiz İslam bizlerden Rabbimize itaatkâr bir kul olmamızı, insanlara ve tüm mahlûkata karşı iyi davranışlar sergilememizi ister. Bunun için en güzel örnek olan Sevgili Peygamberimizi rehber olarak takdim eder.

Resûl-i Ekrem (s.a.s.), Rabbimizin razı olacağı bir hayat yaşamış, ümmetinin de aynı şekilde bir hayat yaşamasını öğütlemiştir. Ashabını en güzel öğütlerle eğiten Peygamber Efendimiz ümmetine iki rehber bırakmış ve bu hususta şöyle buyurmuştur: *"Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu asla şaşırmayacaksınız. Bunlar: Allah'ın Kitabı ve Peygamberinin sünnetidir."* (Muvatta', Kader, 3.)

Peygamber Efendimizin nasihatlerini can kulağıyla dinleyen Müslümanlar, büyük bir İslam medeniyeti kurmuştur. Bu eşsiz medeniyetin temsilcileri de nebevî nasihati hayatlarının merkezine alarak kalp kırmadan, gönül incitmeden ve

yaratılanı Yaratan'dan ötürü severek gönüller kazanmışlar, insanlara Allah'ın dinini tebliğ etmişlerdir.

Diyanet İşleri Başkanlığımız da kuruluşundan günümüze İslam Medeniyeti'ni dünyanın dört bir köşesine ulaştırmak için çaba göstermektedir. Anayasamızın Başkanlığımıza yüklediği "İslam dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve din hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde sunulması için ibadet yerlerini yönetmek" görevini layıkıyla yerine getirmeye gayret etmekte, hizmetlerini her geçen gün artırmaktadır.

Başkanlığımızın hizmet alanlarından biri de ülkemiz başta olmak üzere Müslümanların yaşadığı tüm coğrafyada cami hizmetleri kapsamında vaaz ve irşat yoluyla insanları bilgilendirmek ve aydınlatmaktır. Minarelerimizden yükselen ezan sesleri bizi sadece vakit namazlarımızı eda etmeye çağırmaz. Cami, ezanıyla, minaresiyle, kubbesiyle, mihrabıyla, minberiyle aynı zamanda kulluğa, ibadete, takvaya, ilme ve güzel ahlaka davet eder.

Bu kapsamda ülkemizde sayısı doksan bine ulaşan camilerimizde, erkek, kadın ve 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarımızda, manevi rehberlerimiz aracılığı ile kredi yurtlar kurumlarında, gençlik merkezlerinde, sevgi evlerinde, diyanet okuma salonlarında, kahvehanelerde ve uygun olan her mekânda kadın-erkek, yaşlı-genç ve çocuk demeden bütün insanları kuşatan vaaz ve irşat programları gerçekleştirilmektedir.

Günümüzde bilgi aktarımının çok hızlı bir şekilde yayılması önemli görülse de en etkili iletişim yolu, mesajın yüz yüze aktarılmasıdır. Bu sebeple erkek ve kadın din görevlilerimizin pratik olarak başvuracakları, İslam dininin yüce hakikatlerini vatandaşlarımıza aktaracakları "Din Görevlisi ile 365 Gün" isimli bu eser hazırlanmıştır.

Bu çalışmada konular seçilirken belli gün ve haftalar göz önünde bulundurulmuş, ilgili ayet ve hadisler, aktarılan

diğer bilgiler dipnotta gösterilmiş, bazı konular önemine binaen tekerrür etmiştir.

Hadisler, Başkanlığımızca hazırlanan "Hadislerle İslam" külliyatından, fetvalar, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığınca hazırlanan "Fetvalar" adlı eserden, dualar da Kur'an-ı Kerim'de yer alan dualardan ve Peygamber Efendimizin dualarından istifade edilerek hazırlanmıştır.

Cami derslerinin verimliliğini artırması amacıyla hazırlanan bu eserin, dini hayatımızın şekillenmesine yardımcı olmasını, başta din görevlilerimiz olmak üzere tüm vatandaşlarımıza faydalı olmasını Yüce Rabbimizden niyaz ediyoruz.

DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Hazırlayanlar

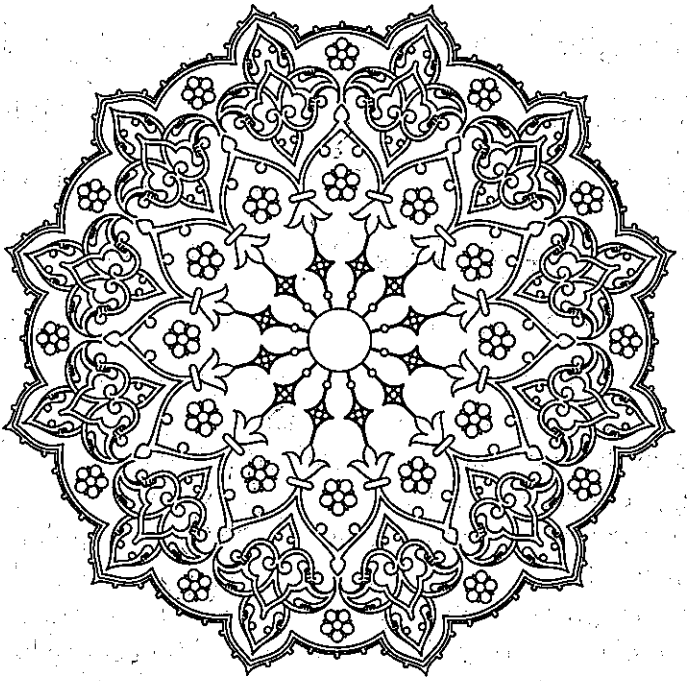
Dr. Neşet BODUR Cami Hizmetleri Daire Başkanı

Ramazan DAĞLI Diyanet İşleri Uzmanı

Tahir AKKAŞ Uzman

Hüseyin TENİZ V.H.K.İ

Gazi TOKGÖZ V.H.K.İ

1. GÜN

ABDEST

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِذَا قُمْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ اِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُؤُسِكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ اِلَى الْكَعْبَيْنِ وَاِنْ كُنْتُمْ جُنُباً فَاطَّهَّرُوا وَاِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيداً طَيِّباً فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللّٰهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

"Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı meshedin, ayaklarınızı da topuk kemiklerine kadar (yıkayın). Eğer cünüp olursanız temizlenin. Şayet hasta veya yolculuk halinde veya içinizden biri ayakyolundan gelirse yahut kadınlarla cinsel ilişkide bulunursa, bu hallerde su bulamadığınız takdirde temiz bir toprağa yönelin (teyemmüm edin), yüzünüzü ve ellerinizi onunla meshedin. Allah size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez, fakat O sizi tertemiz kılmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz." (Mâide, 5/6)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ الصَّلاَةُ وَمِفْتَاحُ الصَّلاَةِ الْوُضُوءُ

Câbir b. Abdullah'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Cennetin anahtarı namaz, namazın anahtarı ise abdesttir." (Tirmizî, Tahâret, 1; İbn Hanbel, III, 341)

Dua

"Allah'ım! Nefsime takva (günahlardan sakınma duygusu) ver ve onu (her türlü günahtan) temizle, Sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Onun koruyucusu ve efendisi de sensin." (Müslim, Dua, 73)

Fetva

Cemaatle namaz kılan bir kimsenin abdesti bozulursa ne yapmalıdır?

Cemaatle namaz kılan kimsenin abdesti bozulursa, abdest alıp yeniden namazını kılar ki faziletli olan budur. Ya da namazı bozacak başka bir şey yapmaksızın çıkıp abdest alır ve geri dönüp imam ile bıraktığı yerden namazına devam eder. Şayet imam namazı bitirmiş ise kalan rekâtlarda imama uymuş kimse gibi bir şey okumadan, yaklaşık olarak imamın bekleyeceği kadar bekler, sadece rükû ve secdedeki tesbihleri, oturuştaki dua ve salavatları okuyarak namazını tamamlar. (Merğînânî, el-Hidâye, I, 381,382, İbn Âbidîn, Reddü'l-Muhtar, 368 vd.)

Kalabalık bir camide cemaatle namaz kılarken abdesti bozulan ön saftaki bir kişi, eğer abdesti bazı mezheplere göre bozulmamış sayılabilecekse o mezhebi taklit ederek namazına devam eder. Mesela bir yeri kanayan Hanefî bir kişi, kanın abdesti bozmadığını söyleyen Şâfiî ve diğer mezhepleri taklit ederek namazını tamamlar. Fakat mesela idrar veya gaz çıkması gibi bütün müctehitlere göre abdesti bozan bir durum gerçekleşmişse ve kalabalıktan dolayı abdest alma yerine gitmeye de imkân bulamazsa, oturur ve namazın bitmesini bekler veya diğer namaz kılanların dikkatini dağıtmamak için hiçbir şey olmamış gibi hareket eder. Sonra abdest alıp namazını iade eder.

2. GÜN

ADAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَآ اَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ اَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهٗ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

"Siz hangi hayrı yapsanız ve hangi adakta bulunsanız şüphesiz onu Allah bilir. Zalimlerin ise (gerçek ve samimi) yardımcıları yoktur." (Bakara, 2/270)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ : مَنْ نَذَرَ نَذْرًا أَطَاقَهُ فَلْيَفِ بِهِ

İbn Abbâs'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurur: "Gücünün yettiği bir şeyi adayan, onu yerine getirsin!" (İbn Mâce, Keffâret, 17)

Dua

"(Allah'ım!) Duamı kabul eyle. Allah'ım! Senden gelecekte olacak şeylerin hayırlı olanlarını, yaptıklarımın hayırlısını, gizli şeylerin hayırlısını, açık olan şeylerin hayırlısını ve cennette yüksek dereceler istiyorum." (Hâkim, De'avât, No: 1911)

Fetva

Güç yetirilemeyecek bir şey adamak geçerli olur mu?

Adağın geçerli olması için adanan şeyin yerine getirilmesi fiilen ve dinen mümkün ve meşru olmalıdır. (Kâsânî, Bedâi', V, 82-92; el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 229) Bu itibarla bir kişinin,

başkasına ait olan bir malı veya hiçbir zaman güç yetirilemeyecek bir şeyi adaması geçersizdir. Sahip olduğundan fazlasını adaması hâlinde ise sadece sahip olduğu kadarı hakkında geçerli olur. Adakta bulunan kişinin, adağını kendi malıyla yerine getirmesi gerekir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, V, 519, 525-526) Kendi malı yok ise tövbe etmeli, mal edindiğinde de adağını yerine getirmelidir.

Bedenî ibadetler konusunda ise; oruç tutmayı adayıp da hastalık veya yaşlılık gibi mazeretleri sebebiyle adaklarını yerine getiremeyecek olan kişilerin, her bir oruç için bir fidye vermeleri gerekir. Aynı şekilde ömür boyu oruç tutmayı adayan kişi, sağlığı el verdiği ölçüde adağını yerine getirmeli, bunun mümkün olmaması hâlinde ise her gün için bir fidye vermelidir. (Kâsânî, Bedâi', V, 91; Mevsilî, el-İhtiyâr, III, 446-447; el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 231) Eğer namaz adanmışsa; îmâ ile de olsa adanan namaz kılınmalıdır. Buna da güç yetirilememesi hâlinde tövbe edilmelidir. Böyle bir kişi, daha sonra bu ibadetleri yapmaya gücü yeterse, adağını yerine getirmelidir.

3. GÜN

ADALET

Ayet-i Kerime ve Meali

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفٰى بِنَا حَاسِبِينَ﴿٤٧﴾

"Biz, kıyamet günü için adalet terazileri kurarız; artık kimseye hiçbir şekilde haksızlık edilmez. Yapılan, bir hardal tanesi kadar dahi olsa, onu getirir ortaya koyarız. Hesap görücü olarak biz yeteriz." (Enbiyâ, 21/47)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : إِنَّ الْمُقْسِطِينَ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ عَلَى يَمِينِ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِي حُكْمِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ وَمَا وَلُوا

Abdullah b. Amr b. el-Âs'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Yönettikleri insanlara, ailelerine ve sorumlu oldukları kişilere karşı adaletli davrananlar, Allah katında, sınırsız merhamet sahibi Rahman'ın yanında nurdan minberler üzerinde ağırlanacaklar." (Nesâî, Âdâbü'l-kudât, 1)

Dua

"Bizleri hakka, hakikate, adalete, ahlak ve fazilete çağıranlardan, hakkı anlatanlardan, hakikati duyuranlardan, adaleti yüceltenlerden, sevgiyi yayanlardan eyle Allah'ım."

Fetva

Kul hakkı yemenin hükmü nedir? Kul hakkı nasıl ödenir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), üzerinde kul hakkı bulunan kişilerin, hak sahibi olan mazlumlardan helallik almalarını öğütlemiştir. Bunun yapılmaması durumunda hesap gününde haksızlık yapan kişinin salih amellerinin, haksızlığı ölçüsünde alınarak hak sahibine verileceğini, eğer verilecek salih amel bulunamazsa o zaman da mazlumun günahlarının zâlime yükleneceğini belirtir. (Buhari, Mezalim, 10) Yine Peygamberimiz (s.a.s.), imkânı olduğu hâlde zamanı gelmiş bir borcu ödemeyenlerin kul hakkını ihlal ettiğini şöyle ifade eder: "Ödeme gücü olan zengin kişinin, ödemeyi ertelemesi zulümdür." (Buhari, Havale, 1) Görüldüğü üzere kul hakkı, kişinin Cennet ya da Cehennem'e gidişinde önemli ölçüde belirleyici bir rol oynamaktadır. Allah'ın huzuruna kul hakkı ile çıkmanın, çok ağır bir vebâli vardır. Çünkü böyle bir günahın Allah tarafından bağışlanması, hak sahibinin affetmesi şartına bağlanmıştır. Hak sahibi, hakkını almadıkça veya bu hakkından vazgeçmedikçe, Allah kul hakkı yiyenin bu günahını affetmemektedir. Çünkü ilâhî adalet, bunu gerektirir. Veda hutbesinde Resûlullah (s.a.s.): "Ey insanlar, sizin canlarınız, mallarınız, ırz ve namuslarınız, Rabbinize kavuşuncaya kadar birbirinize haramdır (dokunulmazdır)." (Buhari, Hacc, 132) buyurmuştur. Buna göre, gasp, hırsızlık veya izinsiz alma gibi yollarla elde edilen haram para veya mal, sahipleri biliniyor ise kendilerine yahut mirasçılarına, bilinmiyor ise fakirlere veya hayır kurumlarına onların namına sadaka olarak verilmelidir. Ayrıca, yapılan bu kusurlardan dolayı da Allah'tan af ve mağfiret dilenmelidir. Mal ya da darp gibi şeylerle ilgili olmayan gıybet, bühtan gibi hak ihlallerinden doğrusu, hak sahibine durumu anlatıp helalleşmek olmakla beraber, her zaman bu şartı yerine getirmek mümkün olmadığından ya da insanlar bundan çekindiklerinden, kendi adına tövbe edip hak sahibi namına da istiğfar etmek, dua etmek ya da hayır hasenat yaparak sevabını ona bağışlamak, bu tür hak ihlallerine keffaret olur. (İbn Teymiyye, el-Fetava'l-kubra, I, 113)

4. GÜN

AFFETMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

"Mazeret ileri sürmeye kalkmayın. İman ettiğinizi söyledikten sonra inkârcılığınızı açığa vurdunuz. İçinizden bir kısmını affetsek de, diğer bir kısmını günahta ısrarcı davranmış oldukları için azaba uğratacağız." (Tevbe, 9/66)

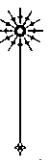
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ :جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ أَعْفُو عَنِ الْخَادِمِ فَصَمَتَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَمْ أَعْفُو عَنِ الْخَادِمِ فَقَالَ : كُلَّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً

Abdullah b. Ömer'in (r.a.) anlattığına göre, bir adam Resûlullah'a (s.a.s.) gelerek, "Hizmetçimi işlediği bir suçtan dolayı kaç kez affedeyim?" diye sordu. Resûlullah sustu. Bunun üzerine adam, "Hizmetçimi işlediği bir suçtan dolayı kaç kez affedeyim?" diye tekrar sordu. Resûlullah bu sefer şöyle buyurdu: "Her gün yetmiş kere." (Tirmizî, Birr ve Sıla, 31; Ebû Dâvûd, Edeb, 123-124)

Dua

"Allah'ım! Rahmetini gerektiren şeyleri, affını, her iyiliği elde etmeyi, her günahtan uzak olmayı senden dilerim. Affetmediğin hiç bir günah, feraha çıkarmadığın hiç bir tasa,

senin rızana uygun olan hiç bir ihtiyacı da karşılamadan bırakma. Ey merhametlilerin en merhametlisi!" (Tirmizi, "Salât", 343)

Fetva

Kandil gecelerine ait özel bir namaz veya ibadet şekli var mıdır? Mübarek geceleri nasıl değerlendirmek gerekir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), bazı mübarek gün ve gecelerin değerlendirilmesini tavsiye etmiştir. (Tirmizî, Savm, 39) Ancak bu gün ve gecelere ait özel bir namaz veya ibadet şeklinden bahsetmemiştir. Bu bağlamda mübarek gün ve geceleri, bağışlanma ve hayatımıza çekidüzen vermek için fırsat anı olarak görmemiz gerekmektedir. Dolayısıyla müminler kandil gecelerinde, hayatlarının gidişatını gözden geçirmeli; hata ve günahları için tövbe etmeli, dua ederek, Kur'an-ı Kerim okuyup anlamaya çalışarak, kaza veya nafile namaz kılarak bu fırsatları değerlendirmelidirler.

Kandil gecelerinin gündüzlerinde yani geceyi takip eden ertesi günde oruç tutmak müstehaptır. Zira Hz. Peygamber (s.a.s.): "Şaban'ın ortasında (yani berat gecesinde) ibadet ediniz, gündüz oruç tutunuz. Allah o gece güneşin batmasıyla dünya semasında tecelli eder ve fecir doğana kadar, 'Yok mu benden af isteyen onu affedeyim, yok mu benden rızık isteyen ona rızık vereyim, yok mu bir musibete uğrayan ona afiyet vereyim, yok mu isteyen...' der." (İbn Mâce, İkâmetü's-Salat, 191) buyurmuştur.

5. GÜN

AĞIZ ve DİŞ TEMİZLİĞİ

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ ۚ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ ۚ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ ۖ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

"Pis şeyler pis olanlar içindir, pis olanlar da pis şeylere lâyıktır. Temiz şeyler temiz olanlar içindir, temiz olanlara da temiz şeyler yakışır. Onlar, iftiracıların kendileri hakkında söylediklerinden uzaktırlar; onlar için bir bağışlama, değerli bir nasip vardır." (Nûr, 24/26)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي - أَوْ عَلَى النَّاسِ - لأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلاَةٍ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ümmetimi -yahut insanları- sıkıntıya düşürmekten korkmasaydım onlara her namaz vaktinde ağızlarını temizlemelerini emrederdim." (Buhârî, Cum'a, 8)

Dua

"Allah'ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır." (Buhârî, Deavât, 39)

Fetva

Diş doldurtmak, kaplatmak veya tel taktırmak abdest ve gusle engel olur mu?

Tedavi amacıyla diş doldurtmak veya kaplatmak caizdir. Dolgu, kaplama, tel taktırma, implant yaptırma veya sabit protez, abdest ve guslün sıhhatine engel olmaz. Ancak çıkarılıp takılabilen/sabit olmayan dişlerin gusül abdesti esnasında ağzı yıkarken (mazmaza) çıkarılması gerekir. Diş dolgusu yapıldıktan ve dolguyu korumak için üstü de kaplandıktan sonra, dolgu ve kaplamanın dışı, dişin dış kısmı hükmünü alır. Bu sebeple, ağız yıkanınca, kaplama yapılan dişler de yıkanmış sayılır. Bu nedenle kişi, tedavi amaçlı olarak dişlerine dolgu veya kaplama yaptırabilir ve abdest ya da gusül alıp ibadetlerini yapabilir. Söz konusu tedavinin abdestsiz, cünüp veya âdetli iken yapılması da mümkündür.

6. GÜN

AHDE VEFA

Ayet-i Kerime ve Meali

بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٧٦﴾

"Hayır, öyle değil! Her kim ahdine vefa gösterir ve günah işlemekten sakınırsa, bilsin ki Allah o sakınanları sever." (Âl-i İmrân, 3/76)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ :مَا خَطَبَنَا نَبِيُّ اللَّهِ إِلَّا قَالَ :لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ وَلَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ

Enes b. Mâlik (r.a.) anlatmaktadır: "Peygamberimiz (s.a.s.) bize hutbe verdiği zaman mutlaka şöyle buyururdu: 'Emanet duygusundan mahrum olanın kamil manada imanı yoktur. Ahde vefa göstermeyenin kamil manada dini yoktur.'" (İbn Hanbel, III, 134)

Dua

"Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver, kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden dönmezsin." (Âl-i İmrân, 3/194)

Fetva

İntihar edenin cenaze namazı kılınır mı?

Can, Allah'ın kula verdiği bir emanettir. Başkasının canına kıymak nasıl günah ise, kişinin kendi canına kıyması da aynı şekilde büyük bir günahtır. Hz. Peygamber pek çok hadisinde intihar etmenin ne denli günah olduğunu ve intihar edenin

karşılaşacağı cezayı haber vermiştir. O, bir hadislerinde şöyle buyurmaktadır: "Her kim kendini bir dağdan aşağı atıp intihar ederse, bu kimse cehennem ateşi içinde ebedî olarak kendisini yüksekten aşağıya bırakır olacaktır. Her kim zehir yudumlar da kendisini öldürürse, o kimse de zehri elinde, cehennem ateşi içinde ebedî o zehri içer olacaktır. Her kim de kendisini kesici ve delici bir aletle öldürürse, o da kullandığı aleti kendi karnına vurur ve yarar hâlde ebedî cehennem ateşinde kalacaktır." (Buhârî, Tıp, 56) Hadiste, intihar eden kimsenin ahirette göreceği şiddetli ve kalıcı azabın kendi fiilinin sonucu olduğu etkileyici bir dille anlatılmaktadır.

İslam âlimleri, hadisteki ebedî azap kaydının, intiharı helal sayarak kendi canına kıyanlar için söz konusu olduğunu veya uzun süreli azap anlamında mecazî bir ifade olduğunu belirtmişlerdir. (Aynî, 'Umde, XXI, 292)

Yüce Allah'ın emanet olarak lütfettiği hayatı O'nun razı olmadığı bir tarzda sonlandırma anlamına gelen intihar eyleminin salim akılla gerçekleştirilemeyeceği açıktır. Ancak kişinin cinnet hâlinde iken canına kıymış olacağı varsayılarak bağışlanması için Allah'a dua edilir. Nitekim âlimler, "Her 'lâ ilahe illallah' diyenin cenaze namazını kılınız." (Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, XII, 447) hadisinin genel anlamından hareketle, kelime-i şehadet getiren herkesin cenaze namazının kılınacağını söylemişlerdir. (İbn Kudâme, el-Muğnî, III, 508; Nevevî, el-Mecmû', V, 211; İbn Rüşd, Bidâye, I, 239)

7. GÜN

AHİRETE İMAN - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى ﴿٤٠﴾ فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوٰى ﴿٤١﴾

"Rabbinin huzurunda (hesap vermekten) korkan ve nefsine kötü arzuları yasaklayana gelince, onun barınağı da cennetin ta kendisidir." (Naziât, 79/40-41)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: لاَ تَزُولُ قَدَمَا ابْنِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عِنْدِ رَبِّهِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ خَمْسٍ عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلاَهُ وَمَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ وَمَاذَا عَمِلَ فِيمَا عَلِمَ

İbn Mes'ûd'dan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet gününde insan şu beş şeyden hesaba çekilmedikçe yerinden kımıldayamaz. Ömrünü nerede ve nasıl geçirdiğinden, gençliğini nerede yıprattığından, malını nereden kazanıp nerede harcadığından, bildiği ile amel edip etmediğinden." (Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyâme, 1)

Dua

"Allah'ım! Gidip ebedî yaşayacağım ahiret hayatımı benim için hayırlı eyle. Hayatımda her türlü hayrı ziyadesiyle ihsan eyle. Ölümümü de her türlü şerlerden kurtuluş vesilesi eyle." (Müslim, Duâ, 71)

Fetva

Ölümü temenni etmek caiz midir?

Bir mümin ne kadar sıkıntı çekerse çeksin ölümü temenni etmemelidir. Çünkü sıkıntılar da ilahî imtihanın bir gereği olup sabreden insanlar büyük ecir kazanır. Hz. Peygamber (s.a.s.) bir hadisinde şöyle buyurmuştur: "Sizden hiçbiriniz başına gelen bir sıkıntıdan ötürü ölümü asla temenni etmesin. Şayet ölümü istercesine olağanüstü bir darlık içinde kalırsa, o zaman şöyle desin: "Allah'ım! Benim için yaşamak hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat, benim için ölüm hayırlı olduğu vakit de beni öldür." (Tirmizi, Kıyamet, 26)

8. GÜN

AHİRETE İMAN - II

Ayet-i Kerime ve Meali

رَسُولاً يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِ اللهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللهِ وَيَعْمَلْ صَالِحاً يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَداً قَدْ اَحْسَنَ اللهُ لَهُ رِزْقاً ﴿١١﴾

"İman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanları karanlıklardan aydınlığa çıkarsın diye size Allah'ın apaçık âyetlerini okuyan bir elçi gönderdi. Kim Allah'a iman eder, rızâsına uygun davranırsa, onu içinde ebedî kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetlere koyar. İşte böylece Allah ona gerçekten güzel bir rızık ihsan etmiştir." (Talâk, 65/11)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلاَ يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

"Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi misafirine ikram etsin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi komşusunu rahatsız etmesin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi ya hayır söylesin ya da sussun." (Ebû Dâvûd, Edeb, 122, 123)

Dua

"Allah'ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

Fetva

"Berzah Hayatı" ne demektir?

Berzah, sözlükte "iki şey arasındaki engel, perde ve ayırıcı sınır" demektir. Dinî ıstılahtaki karşılığı ise, "ölümden sonra başlayan ve mahşerdeki dirilişe kadar devam edecek olan kabir hayatı"dır. "Onların önlerinde ise, yeniden dirilecekleri güne kadar (süren) bir berzah vardır." (Mu'minun, 23/100) âyetinde de geçen "Berzah" ile kastedilen budur. Buna göre ölen herkes berzah âlemine girecektir.

9. GÜN

AİLE - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمِنْ اٰيَاتِهٖٓ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجاً لِتَسْكُنُوا اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

"Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindendir. Şüphesiz bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır." (Rûm, 30/21)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَن النَّبِيُّ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ:...فَاتَّقُوا اللَّهَ فِى النِّسَاءِ فَإِنَّكُمْ أَخَذْتُمُوهُنَّ بِأَمَانِ اللَّهِ وَاسْتَحْلَلْتُمْ فُرُوجَهُنَّ بِكَلِمَةِ اللَّهِ

Câbir b. Abdullah'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) bir konuşmasında insanlara şöyle seslenmişti: "...Kadınlar konusunda Allah'tan sakının (O'na hesap vereceğinizi unutmayın). Çünkü siz kadınları Allah'ın emaneti olarak aldınız ve Allah'ın adıyla (nikâh kıyarak) onları kendinize helâl kıldınız..." (Müslim, Hac, 147)

Dua

"Ey Rabbimiz ve ey her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!" (Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

Fetva

Evlenmenin dinî hükmü nedir?

Kur'an-ı Kerim'de bir âyette: "Sizden bekâr olanları, kölelerinizden ve cariyelerinizden durumu uygun olanları evlendirin." (Nur, 24/32 buyurulmaktadır. Yine Hz. Peygamber (s.a.s.), birçok hadislerinde müslümanları evlenmeye teşvik ederek; "Evlenin, çoğalın! Çünkü ben (kıyâmet gününde) diğer ümmetlere karşı sizin (çokluğunuzla) iftihar edeceğim." (Abdurrezzak, el-Musannef, VI, 173; Beyhaki, es-Sunenu'l-kubra, VII, 131); "Ey gençler! Sizden evlenmeye güç yetirenler evlensin!" (Buhari, Nikah, 3; Muslim, Nikah, 1); "Nikâh benim sünnetimdir. Benim sünnetimi uygulamayan benden değildir. Evleniniz. Çünkü ben diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla iftihar ederim." (İbn Mace, Nikah, 1) buyurmaktadır. Nikâh bir yönüyle medeni bir sözleşme, bir yönüyle de ibadet sayılmaktadır. Bir kimsenin cinsel isteklerinin baskın olması nedeniyle günaha girme ihtimali yüksek ise, o kimsenin evlenmesi vaciptir. Günaha girmesi söz konusu olmayan kimselerin maddi durumu müsait olduğu takdirde evlenmesi sünnettir. Yaşlılık veya cinsel kusur nedeniyle evlendiği eşinin hakkına riayet edemeyecek durumda olanların evlenmesi mübah ise de evlenmemeleri daha iyi olacağı bazı fakihlerce dile getirilmiştir. (İbn Kudame, el-Muğni, IX, 343) Bir kimsenin, evleneceği kadına zulmetmesinden korkması hâlinde evlenmesi mekruhtur. (Mevsıli, el-İhtiyar, III, 38)

20. GÜN

AİLE - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ﴿٢٣٣﴾

"Çocukların, annelerinin yiyeceği, giyeceği, örfe uygun olarak babaya aittir." (Bakara, 2/233)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الأَحْوَصِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ أَلاَ إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا

Süleyman b. Amr b. el-Ahvas'ın, (r.a.) babasından naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Dikkat edin! Sizin hanımlarınız üzerinde hakkınız olduğu gibi, hanımlarınızın da sizin üzerinizde hakkı vardır." (Tirmizî, Radâ, 11)

Dua

"Allah'ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızkımı bereketli kıl. Zayi olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle." (Hakim, "De'avat, "No: 1878)

Fetva

Baba çocuğunu evlendirmekle yükümlü müdür?

İslam âlimleri erkek çocukların nafakalarının, çalışıp kendi rızıklarını kazanacakları zamana kadar babalarına ait olduğunda görüş birliğine varmışlardır. Ancak babanın evladını evlendirmek zorunda olup olmadığı konusunda farklı görüşler serdetmişlerdir. Hanefî ve Şâfiî âlimleri babanın, çocuğunu evlendirmesinin vacip olmadığını söylerken; Hanbelî

âlimleri, 'çocuğun nafakası babasına aitse babası onu evlendirmek zorundadır' demişlerdir. (Mâverdî, el-Hâvî, IX, 183-184; İbn Kudâme, el-Muğnî, XI, 380)

Meseleye dinen vacip olup olmama noktasından bakınca durum böyle olmakla beraber, maddi imkânı iyi olan bir babanın kendi parası ile evlenme imkânı bulamayan evladını evlendirmesinin güzel bir davranış olacağında şüphe yoktur. Nitekim Hz. Peygamber'den (s.a.s.) rivayet edilen bir hadiste: "Evladın baba üzerindeki hakkı üçtür: Ona güzel bir isim koyması, okuma yazma öğretmesi ve zamanı geldiğinde onu evlendirmesi." (Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, II, 538) buyrulmuştur. Ayrıca Yüce Allah: "Ey iman edenler, kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan cehennem ateşinden koruyun." (Tahrim, 66/6) buyurmaktadır. Buna göre, imkânı olan bir babanın, evlenmeye ihtiyaç duyan evladını evlendirerek onun günaha girmesine mani olması, yukarıdaki ayetin babaya yüklediği sorumluluklar arasında sayılmalıdır.

11. GÜN

AİLE - III

Ayet-i Kerime ve Meali

وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ﴿١٩﴾

"Kadınlarla iyi geçinin." (Nisâ, 4/19)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لأَهْلِي

İbn Abbâs'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "En hayırlınız, ailesine hayırlı davranandır. Ben de sizin aranızda ailesine karşı en hayırlı davranananım." (İbn Mâce, Nikâh, 50)

Dua

"Rabbim! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi Sen de onlara merhamet göster." (İsrâ, 17/24)

Fetva

Baba çocuklarının bir kısmını evlendirdikten sonra vefat eder de bekâr kalan çocukları, mirastaki hisselerine ek olarak terekeden evlenme masraflarını karşılama hakkına sahip olurlar mı?

İslam âlimleri babanın evladını evlendirmek zorunda olup olmadığı konusunda farklı görüşler serdetmişlerdir. Hanefî ve Şâfiî âlimleri babanın, çocuğunu evlendirmesinin vacip olmadığını söylerken, Hanbelî âlimleri: "Çocuğun nafakası babasına

aitse babası onu evlendirmek zorundadır." demişlerdir. (Mâverdî, el-Hâvî, IX, 183-184; İbn Kudâme, Muğnî, XI, 380)

Bununla birlikte maddi imkânı iyi olan bir babanın kendi parası ile evlenme imkânı bulamayan evladını evlendirmesinin güzel bir davranış olacağında şüphe yoktur. Nitekim Hz. Peygamber'den (s.a.s.) rivayet edilen bir hadiste: "Evladın baba üzerindeki hakkı üçtür: Ona güzel bir isim koyması, okuma yazma öğretmesi ve zamanı geldiğinde onu evlendirmesi." (Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, II, 538) buyrulmuştur.

Babanın bıraktığı mirasta kardeşler ortaktır. Bekâr kardeşlerin düğün masraflarının mirastan karşılanması dinen zorunlu değilse de, miras paylaşılmadan önce bekârların evlenme masraflarının ayrılması, daha sonra da kalan miktarın miras hukukuna göre taksimi, ahlaken daha uygundur.

12. GÜN

AİLE - IV

Ayet-i Kerime ve Meali

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ﴿١٠﴾

"Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirip ona kötülük duygusunu ve takvasını (kötülükten sakınma yeteneğini) ilham edene andolsun ki, nefsini arındıran kurtuluşa ermiştir. Onu kötülüklere gömüp kirleten kimse de ziyana uğramıştır." (Şems, 91/7-10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: لاَ يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Mümin, mümin hanımına karşı kötü duygular beslemesin, çünkü onun bazı huylarından hoşlanmazsa, diğer huylarından hoşlanabilir." (Müslim, Radâ', 61; İbn Hanbel, II, 330)

Dua

"Yuvalarımıza, aile ocağımıza mutluluk, huzur ve saadetler ihsan eyle Allah'ım."

Fetva

Evli bir kadın, kendisine ailesinden kalan mirası kocasına danışmadan istediği gibi kullanabilir mi?

Kadın kendi mal varlığında istediği gibi tasarrufta bulunma hakkına sahiptir. Bu itibarla, evli bile olsa bir kadın malını/parasını dilediği gibi harcayabilir, hayır hizmetlerinde kullanabilir veya eşine hibe edebilir. Kadının malî durumu iyi olsa bile ailenin giderlerinin karşılanmasında eşine yardımcı olma zorunluluğu yoktur. Şu kadar var ki, aile içi huzursuzluğa sebebiyet vermemek için eşlerin her konuda birbirlerine danışmaları uygun olur.

26. GÜN

AKLI ÖRTEN HARAMLAR

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾

"Şeytan içki ve kumar yoluyla aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?" (Mâide, 5/91)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ أَنَّ رَسُولَ اللهِ قَالَ: مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ

Câbir b. Abdullah'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Çoğu sarhoş eden şeyin azı da haramdır." (Tirmizî, Eşribe, 3; Ebû Dâvûd, Eşribe, 5)

Dua

"Allah'ım! Senden kâmil bir iman, doğru bir inanç, bol ve helal rızık, huşû dolu bir kalp, seni anan bir lisan, asla bozmayacağım nasuh bir tövbe ve faydalı ilim niyaz ediyorum."

Fetva

Eti yenilip-yenilmeyen hayvanların tespiti neye göre yapılmıştır?

İslam, insanı maddî ve manevî her türlü zarardan korumak için birtakım kurallar koymuş ve insana zarar verebilecek pis ve iğrenç olan her şeyi (habâis) yasaklamış; temiz, güzel ve faydalı olanı da (tayyibât) helâl kılmıştır. (Bakara, 2/168, 173; A'raf 7/157)

Kur'an ve sünnette etleri yenilmeyen hayvanlarla ilgili bir liste verme yönüne gidilmemiş, domuz gibi ismi belirtilenler yanında bazı hayvanlar için de belli ilke ve ölçüler konulmakla yetinilmiştir. Ayrıca sağlığa zararlı maddelerin tüketilmemesi İslam'ın genel ilkelerinden kabul edilmiştir. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) sünneti, Kur'an-ı Kerim'deki yasaklamaları teyit eden ifadelerin yanı sıra, "necis ve iğrenç" yiyeceklerin özelliklerine ilişkin detaylı açıklamaları da içermektedir. Mesela Hz. Peygamber (s.a.s.), yırtıcı hayvanların (parçalayıcı uzun ve sivri dişleri olan hayvanlar) ve yırtıcı kuşların (pençesi ile avını parçalayan kuşlar) etlerinin yenmeyeceğini özellikle belirtmiştir. Bununla birlikte Resûlullah'tan (s.a.s.), bazı hayvanların etlerinin yenilmesine dair hükümleri ihtiva eden başka hadisler de rivayet edilmiştir. (Müslim, Sayd, 15,16; Ebû Dâvud, Et'ime, 32)

İslam âlimleri, belirtilen amaç ve ilkeler ışığında ictihad ederek hangi hayvanların etinin helâl veya haram olduğunu tek tek ya da gruplandırarak belirlemeye çalışmışlardır. Bazı hayvanların etlerinin yenilmesinin haram veya helal oluşunda ittifak ederlerken bazılarında ihtilaf etmişlerdir. Bu ihtilafta bazı hadislerin sıhhati konusundaki farklı değerlendirmelerin ve yorumların yanı sıra, insan tabiatının, örfün, mahallî alışkanlıkların ve söz konusu ilkeleri somut olaylara uygulamadaki değerlendirme farklılıklarının etkili olduğu bir gerçektir.

14. GÜN

AKRABALIK İLİŞKİLERİ - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيراً ﴿٢٦﴾

"Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savurma." (İsrâ, 17/26)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ أَوْ يُنْسَأَ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ

Enes b. Mâlik (r.a.) diyor ki: "Resûlullah'ın (s.a.s.) şöyle buyurduğunu işittim: 'Kim rızkının bollaştırılmasını yahut ecelinin geciktirilmesini arzu ederse, akraba ilişkilerini sürdürsün!'" (Buhârî, Edeb, 12; Müslim, Birr ve Sıla, 20)

Dua

"Allah'ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah'ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Kişi hangi akrabaları ile evlenemez?

İslam dininde evlenilmesi caiz olmayan hısımlar âyet ve hadislerde sayılmış ve bunların dışında kalanlarla evlenmenin helal olduğu açıkça ifade edilmiştir. Kendileriyle evlenilmesi haram olan kadınlar şunlardır: Anne, anne veya baba tarafından olan büyük anneler, kız, oğlan ve kızın çocukları yani torunlar, kız kardeş, kız ve erkek kardeşin kızları, hala, teyze, eşin annesi,

kendisiyle birleşilen eşin başka kocasından olan kızı, oğlun eşi, evlilikleri devam ettiği sürece eşin kız kardeşi ile teyzesi ve halası (eşinden ayrılmadan bunlarla evlenemez), puta, ateşe, yıldıza tapanlar, sütanne, sütkız kardeş, süt hala, süt teyze ve başkalarının nikâhında bulunan kadınlar. (Nisa, 4/23-24; Mevsılî, el-İhtiyâr, III, 43) Bunların dışında kalanlarla, başka bir evlenme engeli de yoksa evlenilmesi caizdir. Nisa Suresinde evlenilmesi yasak olanlar sayıldıktan sonra; "Bunların dışında kalanlarla ise evlenmek size helal kılınmıştır." (Nisa, 4/24) buyrulmuştur.

Yukarıda sayılanların dışındaki akrabalarla evliliği yasaklayan bir delil bulunmamaktadır. Bazı kitaplarda nakledilen "Yakın akrabalarla evlenmeyin; çünkü çocuk zayıf doğar." (İbn Hacer, et-Telhîsu'l-Habîr, III, 309) şeklindeki hadis güvenilir kaynaklarda yer almamaktadır. Bu konuda zikredilen "Zayıf çocuklar dünyaya getirmektesiniz. Bu yüzden yabancı kadınlarla evlenin." sözü Hz. Peygamber'e (s.a.s.) değil Hz. Ömer'e aittir. (İbn Hacer, et-Telhîsu'l-Habîr, III, 309) Hz. Peygamber (s.a.s.) halasının kızı Zeynep binti Cahş ile evlendiği gibi (Ahzâb, 33/36-38), kendi kızı Hz. Fatıma'yı da amcasının oğlu Hz. Ali ile evlendirmiştir.

16. GÜN

AKRABALIK İLİŞKİLERİ - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

"Adını anarak birbirinizden dilek ve istekte bulunduğunuz Allah'a saygısızlıktan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir." (Nisâ, 4/1)

Hadis-i Şerif ve Manası

إِنَّ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ يَقُولُ :لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ

Cübeyr b. Mut'im'in (r.a.) anlattığına göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Akrabalarla ilişkiyi kesen, cennete giremez." (Buhârî, Edeb, 11; Müslim, Birr ve Sıla, 19)

Dua

"Allah'ım! Beni affet. Hayatım, ailem ve malım için senden bereket ve sağlık niyaz ediyorum."

Fetva

Hacca giderken helallik almanın dinî hükmü nedir?

Dinimiz, kul haklarına çok önem vermiş ve inananların bu haklara karşı duyarlı ve saygılı olmalarını emretmiştir. Ayrıca kul hakkı ihlalinde, hakkı ihlal edilen kişi affetmedikçe, hiç kimse tarafından affedilemeyeceği de belirtilmiştir. Veda hutbesinde Hz. Peygamber (s.a.s.), "Ey insanlar, sizin kanlarınız, mallarınız, (ırzlarınız) onurlarınız Rabbinize kavuşuncaya

kadar birbirinize haramdır (dokunulmazdır)." (Buhârî, Hac, 132) buyurmuştur.

Resûlullah (s.a.s.) ayrıca şöyle buyurmuştur: "Kimin yanında kardeşine ait bir hak varsa, o haksızlıktan dolayı hak sahibiyle helalleşsin. Gerçek şu ki, kıyamette asla altın ve gümüş yoktur. Kardeşinin hakkı için kendi sevaplarından alınmadan evvel, dünyada onunla helalleşsin. Ahirette zalimin o hakkı karşılayacak sevapları bulunmazsa, kardeşinin günahlarından alınır da o zalimin üzerine atılır." (Buhârî, Rikâk, 48)

Bu ve benzeri gerekçeler nedeniyle hacca giden kişinin yolculuğa çıkmadan önce çevresindekilerle ve hukuku olan kimselerle helalleşmesi, haccın adabından sayılmıştır. Ancak helalleşme, haccın sıhhatinin şartlarından olmadığı için helalleşmeden hacca giden kişinin haccı geçerlidir.

16. GÜN

ALDATMA ve RÜŞVET

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَأْكُلُوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا اِلَى الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقاً مِنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

"Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin. Bile bile, günaha saparak, insanların mallarından bir kısmını yemeniz için onun bir parçasını yetkililere aktarmayın." (Bakara, 2/188)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا

Ebû Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bizi aldatan, bizden değildir." (Müslim, Îmân, 164)

Dua

"Allah'ım! (Haktan) ayrılmaktan, ikiyüzlülükten ve kötü ahlaktan sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

Fetva

Yapılan bir alım satım akdi hiçbir sebep olmaksızın tarafların karşılıklı rızası ile feshedilebilir mi?

Dinimize göre Müslümanın, verdiği sözü tutması, ahdine ve akdine sadakat göstermesi en önemli görevlerinden birisidir. Yapılan alım satım işlemi sözleşme ile birlikte kesinlik kazanır ve aşağıdaki durumlar dışında tek taraflı olarak feshedilemez:

a) Taraflar, kurdukları akdi karşılıklı rızayla sebepli veya sebepsiz olarak feshedebilirler. (Merğînânî, el-Hidâye V,

150-151) Hz. Peygamber (s.a.s.), alışverişini bozmak isteyen bir Müslüman'ın bu talebini kabul eden kişinin, Yüce Allah tarafından hatasının affedileceğini ve kıyamet günü sıkıntısının giderileceğini (Ebû Dâvud, İcâre, 18; İbn Mâce, Ticâret, 26) ifade etmiştir. Akdi karşılıklı rızayla sona erdirmenin bu şekilde gerçekleştirilebilmesi için malın akit esnasındaki şekliyle duruyor olması gerekir.

b) Alıcı veya satıcıdan birisinin ya da her ikisinin muhayyerlik (belirlenen süre içinde akdi devam ettirme veya feshetme) hakkı bulunursa, bu hakka sahip olan taraf süresi içerisinde akdi feshedebilir. (Merğînânî, el-Hidâye V, 32)

c) Malda, piyasada değerini düşmesini gerektirecek bir kusur bulunması hâlinde, müşteri bu kusur nedeniyle akdi feshedebilir. (Merğînânî, el-Hidâye, V, 64 vd.)

d) Bir malı görmeden satın alan kişi malı gördüğünde, görme muhayyerliği hakkını kullanarak akdi feshedebilir. (Merğînânî, el-Hidâye, V, 52)

e) Malın tağrîr (aldatma) kasdıyla fahiş fiyatla satılması hâlinde müşteri akdi feshedebilir. (Mecelle, md. 357)

Aşırı fiyatın ölçüsü İslam âlimleri arasında tartışılmıştır. Bazı âlimler, bilirkişinin tespit ettiği tahminî meblağların üst sınırını aşan bir fiyata satma ya da satın alma durumunu gabn-i fâhiş (aşırı aldanma) sayarken (Kâsânî, Bedâi', VI, 30; İbn Nüceym, el-Bahr, I, 171), bazıları da insanların çokça alıp sattıkları mallarda (urûzda) %5, hayvanda %10, taşınmaz mallarda %20'lik ve daha üstü farkı gabn-i fâhiş olarak kabul etmişlerdir. Mecelle bu görüşe göre düzenlenmiştir. (Mecelle, md. 165) Günümüzde bilirkişilerin günün piyasa şartları içerisindeki belirlemeleri esas alınmalıdır.

17. GÜN

ALIŞVERİŞ

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ اِلَّا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ اِنَّ اللهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيماً ﴿٢٩﴾.

"Ey iman edenler! Karşılıklı rızâya dayanan ticaret dışında, mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin ve kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz Allah size karşı çok merhametlidir." (Nisâ, 4/29)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ

Ebû Saîd'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Dürüst ve güvenilir tüccar, peygamberler, sıddîklar (dosdoğru kimseler) ve şehitlerle beraberdir." (Tirmizî, Büyû', 4)

Dua

"Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve müminleri bağışla!" (İbrahim, 14/41)

Fetva

Ticarette kâr haddi var mıdır?

İslam dini, alım satım akitlerinde kesin bir kâr haddi koymamış, bunu piyasa şartlarına bırakmıştır. Konuyla ilgili olarak Allah Resûlü (s.a.s.), fiyatlar artmaya başladığında kendisinden bu duruma müdahale etmesi istendiğinde şöyle buyurmuştur: "Şüphe yok ki, fiyatları tayin eden, darlık ve bolluk veren, rızıklandıran ancak Allah'tır. Ben sizden herhangi birinin malına ve canına yapmış olduğum bir haksızlık sebebiyle o kimsenin hakkını benden ister olduğu hâlde, Rabbime kavuşmak istemem." (Ebu Davud, İcare, 15; Tirmizi, Buyu' 73) Ayrıca Hz. Peygamber'in (s.a.s.), kendisine kurbanlık bir koyun satın alması için para verdiği Hakîm b. Hizâm'ın bir dinara satın aldığı koyunu iki dinara satıp, sonra bir dinara bir koyun satın almasını (diğer bir rivayette bir dinara satın aldığı iki koyundan birisini bir dinara satmasını) kınamamış, üstelik ona hayır duada bulunmuştur (Ebu Davud, Buyu', 28; Tirmizi, Buyu', 34). Fakihler de bundan hareketle kâr haddinin eşyadan eşyaya fark edebileceğini, bu sebeple de kesin bir takdir yapılamayacağını söylemişlerdir. (Kasani, Bedai', V, 129)

Bununla birlikte piyasada suistimaller olduğu, karaborsacıların devreye girerek halkı mağdur ettikleri, özellikle halkın zaruri ihtiyaçları sayılabilecek mallarda aşırı fiyat artışları yaşandığı durumlarda, kamu otoritesinin fiyatlara müdahale etme (narh koyma) yetkisi vardır. (Merğinani, el-Hidaye, VII, 226) Aşırı fiyatın tespitinde ise bilirkişilerin günün piyasa şartları içerisindeki belirlemeleri esas alınır.

18. GÜN

ALLAH TASAVVURU

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ﴿١﴾ اَللّٰهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً اَحَدٌ ﴿٤﴾

"De ki: O, Allah'tır, tektir. Allah sameddir. Doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir dengi yoktur." (İhlâs, 112/1-4)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى كَفَانِى وَآوَانِى وَأَطْعَمَنِى وَسَقَانِى وَالَّذِى مَنَّ عَلَىَّ فَأَفْضَلَ وَالَّذِى أَعْطَانِى فَأَجْزَلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ اللَّهُمَّ رَبَّ كُلِّ شَىْءٍ وَمَلِيكَهُ وَإِلَهَ كُلِّ شَىْءٍ أَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ

Abdullah b. Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) yatağına yattığı zaman şöyle dua ederdi. "Bana yeten, beni barındıran, beni yediren ve içiren, bana iyilik edip iyiliğini arttıran, bana (nimet) verip (nimetlerini) bollaştıran Allah'a hamdolsun. Her hâl ve durumda Allah'a hamdolsun. Her şeyin Rabbi, hükümdarı ve ilâhı olan Allah'ım! Cehennem ateşinden sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Edeb, 97, 98)

Dua

"Allah'ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır." (Tirmizî, Deavât, 94)

Fetva

"Allah'ın zaman ve mekândan münezzeh olması" ne anlama gelir?

Allah'ın zaman ve mekândan münezzeh oluşu, O'nun hiçbir şekilde zaman ve mekânla ilişkilendirilmemesi demektir. Zira zaman ve mekân mahlûk yani "yaratılmıştır". Allah ise yaratıcıdır. Dolayısıyla O yaratılmışlara has özelliklerden münezzeh yani uzaktır. Biraz daha açarak ifade etmek gerekirse, "mekân" varlık ve nesnelerin bulunduğu yerdir. Söz gelimi bir meyve ağaçta, ağaç bahçede, bahçe bir bölgede, bölge dünyada, dünyamız güneş sisteminde, güneş sistemi galakside, galaksiler uzayda bulunmaktadır. Bunların hepsi mahlûk, yani yaratılmış bir şeydir. Zamana gelince bu, varlıklardaki hareketliliğin birimsel olarak ifade edilmesi olup varlıktan ayrı bir şey değildir. Sonuçta bu da mahlûk yani yaratılmış bir şeydir. Allah ise her şeyi var eden, yaratandır. (En'âm, 6/102) "O gökleri ve yeri yaratandır..." (Fâtır, 45/1) O hâlde Allah, her çeşit zaman ve mekân kayıtlarından uzaktır.

19. GÜN

ALLAH YOLUNDA HARCAMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوا اَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا اَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِاٰخِذيهِ اِلَّا اَنْ تُغْمِضُوا فيهِ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَميدٌ ﴿٢٦٧﴾

"Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan hayra harcayın. Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın. Biliniz ki Allah zengindir, övgüye lâyıktır." (Bakara, 2/267)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَن ابن مسعود، عن النبي قال :لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللهُ مَالًا، فَسَلَّطَهُ عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللهُ حِكْمَةً، فَهُوَ يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

İbn Mesud'dan (r.a.) nakledildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ancak iki kişiye gıpta edilir: Allah'ın verdiği malı hak yolunda harcamayı başaran kimse. Yine Allah'ın kendisine verdiği ilim ve hikmet ile yerli yerince hükmeden ve onu başkalarına öğreten kimse." (Buhari, İlim 15, Zekât 5; Müslim, Müsafirin 268)

Dua

"Allah'ım! Harama bulaşmaktansa helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme." (Tirmizî, Deavât, 110)

Fetva

Kurban kesmek yerine sadaka vermekle bu ibadet yerine getirilmiş olur mu?

İbadetlerin şekil, şart ve rükünleri olduğu gibi hikmetleri, amaçları ve teşri gerekçeleri de vardır. İbadetlerdeki bu özelliklerin birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Diğer taraftan ibadetler ancak emredildikleri şekliyle yerine getirilir. (Kâsânî, Bedâi', V, 40) Her ibadetin bir yapılış şekli vardır. Kurban ibadeti de ancak kurban olacak hayvanın usûlüne uygun olarak kesilmesiyle yerine getirilebilir. (el-Fetâva'l-Hindiyye, V, 360) Bedelini infak etmek suretiyle, kurban ibadeti yerine getirilmiş olmaz. Zira hayvanın kesilmesi bu ibadetin rüknüdür.

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.) de, kurban meşru kılındıktan sonra her yıl bizzat kurban kesmek sureti ile bu ibadeti yerine getirmiştir. (Buhârî, Hac, 117, 119; Müslim, Edâhî, 17)

Hz. Peygamber (s.a.s.), kurban bayramında Allah katında en sevimli ibadetin kurban kesmek olduğunu, kurbanın kesilir kesilmez Allah katında makbul olacağını ve kurban edilen hayvanın her bir parçasının kişinin hayır hanesine kaydedileceğini ifade etmiştir. (Tirmizî, Edâhî, 1; İbn Mâce, Edâhî, 3)

Allah Teâla'nın rızasını kazanmak niyetiyle, karşılıksız olarak fakir ve muhtaçlara yardım etmek, iyilik ve ihsanda bulunmak da müslümanın önemli vazifelerinden biridir. Zaruret derecesinde ihtiyaç içerisinde bulunan kimseye yardım etmek dinimizde farz kabul edilmiştir. Ancak, bu iki ibadetin birbirinin alternatifi olarak sunulması doğru değildir. Bu sebeple kesme olmadan hayvanı, sadaka olarak bir kişiye vermek kurban yerine geçmez. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IX, 454, 463) Aynı şekilde kurban bedelini de yoksullara ya da yardım kuruluşlarına vermek suretiyle, kurban ibadeti ifa edilmiş olmaz. (Serahsî, el-Mebsût, XII, 13)

20. GÜN

ALLAH'A HAMDETMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذي لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ وَهُوَ الْحَكيمُ الْخَبيرُ ﴿١﴾

"Hamd göklerde ve yerde ne varsa hepsinin sahibi olan Allah'a mahsustur; ahirette de hamd yalnız O'na özgüdür. Hikmetle yöneten, her şeyden haberdar olan O'dur." (Sebe, 34/1)

Hadis-i Şerif ve Manası

عن حُذَيْفَةَ قَالَ: كَانَ النَّبِيّ إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ مِنَ اللَّيْلِ وَضَعَ يَدهُ تَحْتَ خَدِّهِ، ثمَّ يَقُولُ: اللهُمَّ بِاسْمِكَ أَحْيَا، وَبِاسْمِكَ أَمُوتُ وَإِذَا اسْتَيْقَظَ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَمَا أَمَاتَنَا، وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

Ebu Huzeyfe'den (r.a.) nakledildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) geceleyin uyumak istediğinde yatağına yatar ve "Allah'ım! Senin isminle ölür, senin isminle dirilirim" derdi. Uykudan uyandığı zaman da "Bizi öldürdükten sonra dirilten Allah'a hamdolsun. Diriltmek sadece O'na mahsustur" buyururdu. (Buhâri, Daavât 7,8,16. Ayrıca bk. Müslim, Zikr 59)

Dua

"(Allahım!) Senin mağfiretini dilerim. Benden eza veren şeyleri gideren ve bana afiyet veren Allah'a hamdolsun." (İbn-i Mâce, Taharet, 10)

Fetva

Salânın anlamı ve dindeki yeri nedir?

Bazı özel günlerde ezandan önce veya kılınacak cenaze namazını haber vermek amacıyla camilerde; "es-salâtu ve's-selâmu aleyke ya resûlallah, es-salâtu ve's-selâmu aleyke ya habîballah, es-salâtu ve's-selâmu aleyke ya seyyide'l-evvelîne ve'l-âhirîn, ve selâmun ale'l-murselîn, ve'l-hamdu lillahi Rabbi'l-âlemîn" şeklinde okunan salâ (salavat) şu anlama gelmektedir: "Salât ve selâm (Allah'ın rahmet ve esenliği) sana olsun ey Allah'ın elçisi, sevgili kulu, geçmiş gelecek bütün insanların hayırlısı! Salât ve selam bütün peygamberlere olsun. Hamd (övgü ve şükür) de âlemlerin rabbi Allah'adır."

Salâ, Hz. Peygamber'e (s.a.s.) selam ve övgüdür. Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde Hz. Peygamber'e (s.a.s.) çeşitli durumlarda salât-ü selam getirilmesi tavsiye edilmiş (Ahzâb, 33/56; Tirmizî, Deavât, 66; Ebû Dâvûd, Vitr, 23) ise de ne asr-ı saâdette ne de ilk dönemlerde camilerde salâ okunmuştur. Bununla birlikte Kitap ve Sünnet'te Hz. Peygamber ve diğer peygamberlere salât getirilmesi örneklerine binaen örfümüzde değişik kalıplarda pek çok salâ metni var olagelmiştir.

Sonuç itibarıyla dinî açıdan özel önemi olan gün ve geceleri hatırlatmak, meydana gelen bir vefatı ve kılınacak cenaze namazını haber vermek amacıyla salâ okunması, güzel bir âdet olarak kabul edilebilir ve bu yönüyle de dinî açıdan herhangi bir sakınca taşımadığı söylenebilir.

2. GÜN

ALLAH'A İMAN

Ayet-i Kerime ve Meali

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾

"Allah'a iman edip ona sımsıkı sarılanları ise (Allah), kendisinden bir rahmet ve lütfa kavuşturacak ve onları kendisine varan doğru bir yola iletecektir." (Nisâ, 4/175)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلاَوَةَ الإِيمَانِ مَنْ كَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لاَ يُحِبُّهُ إِلاَّ لِلَّهِ وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِى الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِى النَّارِ

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Şu üç haslet kimde bulunursa o kimse imanın tadını alır: "Allah ve Resûlü'nü her şeyden çok sevmek, bir kimseyi yalnızca Allah rızası için sevmek, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra tekrar ona dönmeyi ateşe atılırcasına korkunç görmek." (Müslim, Îmân, 67)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bizi ve imanda bizden önce olan din kardeşlerimizi mağfiret eyle ve kalbimizde mü'minler için kin ve haset bırakma. Ey Rabbimiz! Sen çok şefkat ve çok merhamet sahibisin." (Haşr, 59/10)

Fetva

Bir kimse "şöyle yaparsam Allah'ı inkâr etmiş olayım", "kâfir olayım" veya "dinden çıkmış olayım" derse bunun hükmü nedir?

Yemin kastıyla, "Şöyle yaparsam Allah'ı yok sayayım" veya "kâfir olayım" vb. bir söz söyleyen kişi, yemin etmiş olur. Dediğini yapması durumunda yemin keffâreti gerekir. Ancak bu sözleri söyleyen şahıs, dediğini yaptığı takdirde Allah'ı inkâr etmiş ve kâfir olacağına inanır, buna rağmen o işi yaparsa dinden çıkmış olur. Çünkü sözünde durmamakla küfre razı olmuş demektir. (Merğînânî, el-Hidâye, IV, 10) Bu durumda tevbe istiğfar etmesi, iman ve nikâhı yenilemesi gerekir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, V, 486, 490-493; VI, 390-391)

22. GÜN

ALLAH'A İTAAT

Ayet-i Kerime ve Meali

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

"O halde, gücünüz yettiği kadar Allah'a karşı gelmekten sakının. Dinleyin, itaat edin, kendi iyiliğiniz için harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir." (Teğabun, 64/16)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ إِذَا تَشَهَّدَ قَالَ: « مَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ وَمَنْ يَعْصِهِمَا فَإِنَّهُ لاَ يَضُرُّ إِلاَّ نَفْسَهُ وَلاَ يَضُرُّ اللَّهَ شَيْئًا

İbn Mes'ûd'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) hutbe irad ettiği zaman şöyle derdi: "... Kim Allah'a ve Resûlü'ne itaat ederse doğru yolu bulmuştur. Kim onlara isyan ederse ancak kendisine zarar verir. Allah'a hiçbir şekilde zarar veremez." (Ebû Dâvûd, Salât, 221, 223)

Dua

"Rabbimiz! Ancak sana dayandık, sana yöneldik. Dönüş de ancak sanadır." (Mümtehine, 60/4)

Fetva

"Allah" ismi yerine "Tanrı" kelimesini kullanmak caiz midir?

"Tanrı" kelimesi, Arapça "ilah" kelimesinin karşılığıdır. "İlah" daha çok, Allah'tan başka ibadete layık görülen varlıklar için kullanılır. "Allah" kelimesi O'nun bizzat kendisini ifade eden özel ismidir. Bu bakımdan, kelâm âlimlerine göre "Allah" kelimesi, Cenab-ı Hakk'ın yüce zatına ve bütün kemal sıfatlarına delalet eden özel ismidir. Hiçbir dilde bu kelimenin ifade ettiği özel manayı kapsayacak bir kelime bulunmamaktadır. Öte yandan "Allah" kelimesi bütün Müslümanlar için tevhid inancını temsil eden ortak bir bağ niteliğindedir. Bu sebeple Müslümanların, ibadet ettikleri tek yaratıcılarını "Allah" diye anmaları daha doğru olur. Dolayısıyla "Allah" bu adla veya "esmâ-i hüsnâ" adı verilen 99 isminden biriyle anılmalıdır. Bununla birlikte, dinimizin bildirdiği mutlak kemal sahibi, noksanlardan münezzeh olan yüce Allah'ı "Tanrı" diye anmak da İslam inancına aykırı olmaz.

28. GÜN

ALLAH'A KUL OLMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Resülüne itaat ederse, muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır." (Ahzâb, 33/70-71)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ ، وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ

Ubâde b. Sâmit'ten (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Kim Allah'a kavuşmayı arzu ederse, Allah da o kimseye kavuşmayı arzu eder. Kim de Allah'a kavuşmaktan hoşlanmazsa, Allah da o kimseye kavuşmaktan hoşlanmaz." (Buhârî, Rikâk, 41; Müslim, Zikir, 14)

Dua

"Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl." (Müslim, Duâ, 71)

Fetva

"Ahir Zaman" ne demektir, biz ahir zamanda mı yaşıyoruz?

"Ahir zaman", dünya hayatının kıyamet kopmadan önceki son dilimi anlamında kullanılan bir kavramdır. İslam inancına göre, âlemin başlangıcı olduğu gibi sonu da vardır. Ancak bu sonun ne zaman gerçekleşeceğini bilmek insanın bilgisi dışındadır. İnsanın ömrü gibi âlemin ömrünü belirleme hususundaki bilgi Cenab-ı Hakk'a aittir. Kur'an-ı Kerim'de bu gerçek şöyle dile getirilmektedir: "Kıyametin ne zaman kopacağını sana sorarlar. De ki: Onun bilgisi sadece Rabbimin nezdindedir. Onun vaktini kendisinden başka kimse açıklayamaz ..." (A'raf, 7/187); "Kıyametin ne zaman kopacağını bilmek, ancak Allah'a aittir." (Lokman, 31/34) Diğer taraftan Hz. Peygamber'den (s.a.s.) sonra elçi gönderilmeyeceği için ona "ahir zaman peygamberi", ümmetine de "ahir zaman ümmeti" denmiştir. Bu anlamda biz ahir zamanda yaşamaktayız.

24. GÜN

ALLAH'A ve RESULÜNE GÖNÜLDEN BAĞLANMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

"Allah'a ve Resûl'üne itaat edin ve birbirinizle çekişmeyin. Sonra gevşersiniz ve gücünüz, devletiniz elden gider. Sabırlı olun. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir." (Enfâl, 8/46)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bana itaat eden, Allah'a itaat etmiştir. Bana isyan eden, Allah'a isyan etmiştir." (Müslim, İmâre, 33)

Dua

"Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum." (Müslim, Duâ, 72)

Fetva

"Mevlânâ" kelimesi ne anlama gelir? Allah, Peygamber ve insanlar için bu ifadenin kullanılması doğru olur mu?

Mevlâ sözlükte; "Rab, efendi, dost, arkadaş, yardımcı, sahip ve malik, köle azat eden, azat olmuş köle, bir işi gören, idare eden" gibi birçok farklı anlamlara gelir. Allah'a izafe edildiğinde

"sevme, koruma, yardım etme, tasarruf ve himayesi altında bulundurma" gibi anlamları öne çıkar. Mevlâ kelimesinde asıl olan mana, sevgi ve manevî yakınlıktır. (İbnü'l-Esîr, en-Nihâye, "vly" md.; İbn Manzur, Lisânü'l-Arab, "vly" md.)

Mevlâ kelimesi, Kur'an'da hem Allah için hem de insanlar için kullanılmıştır. Bu kelime, "Biliniz ki Allah sizin Mevlâ'nızdır (sahibinizdir). O ne güzel Mevlâ (sahip) ve ne güzel yardımcıdır!" (Enfal, 8/40) ve "Sen bizim Mevlâmızsın." (Bakara, 2/286) ayetlerinde Allah için; "O gün dostun dosta hiçbir faydası olmaz." (Duhan, 44/41) ayetinde ise, insan için kullanılmıştır. Çeşitli hadislerde de mevlâ Allah'ın isimlerinden biri olarak zikredilmiştir; "Allah bizim Mevlâ'mızdır." (Buhari, Cihâd, 14, Meğâzî, 17)

Buna göre "mevlâ" kelimesinin sonuna eklenen ve "bizim" anlamına gelen "nâ" zamiri ile birleşerek oluşan "mevlânâ" ifadesi; hem Allah hem peygamber hem de insanlar için kullanılabilir.

Allah için "Mevlânâ" denildiği zaman "Rabbimiz, sahibimiz"; Peygamber veya insanlar için denildiği zaman ise "dostumuz" veya "efendimiz" anlamları kastedilmiş olur.

25. GÜN

ALLAH'I ANMAK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

"Öyleyse yalnız beni anın ki ben de sizi anayım. Bana şükredin, sakın nankörlük etmeyin." (Bakara, 2/152)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ :مَنْ قَعَدَ مَقْعَدًا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تِرَةٌ، وَمَنْ اضْطَجَعَ مَضْجَعًا، لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تِرَةٌ

Ebu Hureyre'den (r.a.) nakledildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse bir mecliste oturur da orada Allah Teâlâ'nın ismini anmazsa, Allah'a karşı eksik bir iş yapmış, bir günah işlemiş olur. Bir kimse yatağa yatar da orada Allah Teâlâ'yı zikretmezse, yine eksik bir iş yapmış, bir günah işlemiş olur." (Ebû Dâvud, Edeb 25)

Dua

"Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yöneten, himaye eden sensin." (Yûsuf, 12/101)

Fetva

Dua ve zikir sesli mi, yoksa sessiz mi yapılmalıdır?

Duanın, alçak sesle, hüzünlü ve tazarru ile (yalvararak) yapılması adaptandır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de, "Rabbinize yalvararak ve için için dua edin..." (A'râf, 7/ 55) buyurulmaktadır.

Ancak, içtenlikle ve samimi olduğu sürece, sesli olarak dua edilebilirse de, sessiz olması daha uygundur. Hz. Peygamber (s.a.s.), bir yolculuk esnasında sesli olarak tekbir ve tehlil getirmeye başlayan bir grup sahabîye, "Ey insanlar! Kendinize merhamet edin; siz ne duymayana dua ediyorsunuz ne de uzakta olan birisine. Muhakkak siz, işiten, yakın olan bir zata dua ediyorsunuz ki O sizinle beraberdir." (Buhârî, Cihad 131; Müslim, Zikir, 44; Ebû Davûd, Vitr, 26) buyurmuşlardır.

26. GÜN

ALLAH'I ANMAK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

"Sabah akşam Rabbinin adını an. Gecenin bir kısmında O'na secde et ve uzun gece boyunca O'nu tesbih et." (İnsan, 76/25-26)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ جَلَسَ فِي مُصَلَّاهُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ حَسْنَاءَ

Cabir b. Semure'den (r.a.):"Resûlullah (s.a.s.), sabah namazını kıldıktan sonra güneş iyice doğuncaya kadar, yerinde bağdaş kurarak otururlardı." (Ebû Dâvûd, Edeb 26)

Dua

"Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et." (Bakara, 2/250)

Fetva

Tesbih namazı nasıl kılınır?

Tesbih namazı, ömürde bir kez olsun kılınması tavsiye edilen mendub bir namazdır. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) amcası Abbas'a, "Bak amca, sana tam on faydası olan bir şey öğreteyim; bunu yaparsan günahlarının ilki-sonu, eskisi-yenisi, bilmeyerek işlediğin-bilerek işlediğin, küçüğü-büyüğü ve gizli yaptığın-açıktan

yaptığın on türlü günahını Allah bağışlar." diyerek bu namazı tavsiye etmiş ve öğretmiş; Hz. Abbas da bunu her gün yapamayız, deyince Hz. Peygamber, bu namazın haftada bir, ayda bir, yılda bir veya ömürde bir defa kılınmasının da yeterli olacağını belirtmiştir. (Ebû Dâvûd, Tatavvu', 14; Tirmizî, Salât, 238)

Tesbih namazı dört rekât olup şöyle kılınır: "Allah rızası için tesbih namazı kılmaya" diye niyet edilerek namaza başlanır. Sübhâneke'den sonra 15 kere "Sübhânellâhi ve'l-hamdülillâhi velâ ilâhe illallahü vallahü ekber" denir. Sonra eûzü besmele çekilir, Fâtiha ve sûre okunduktan sonra 10 kere daha "Sübhânellâhi ve'l-hamdülillâhi velâ ilâhe illallahü vallahü ekber" denilir. Bu tesbih, rükûya varınca 10 kere, rükûdan doğrulunca 10 kere, birinci secdede 10 kere, secdeden kalkınca 10 kere, ikinci secdede 10 kere söylenir. Böylece her rekâtta 75 tesbih yapılmış olur. İkinci rekâta kalkılınca yine önce 15 kere tesbih okunur, ardından besmele çekilip Fâtiha ve sûre okunup 10 kere tesbih getirilir. Kalan rekâtlar aynı şekilde tekrarlanır ve böylece 4 rekât tamamlanmış ve toplam üç yüz tesbih edilmiş olur.

Tesbih namazı kerâhet vakitlerinde kılınmaz. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 30-31) Tesbih namazında sehiv secdesini gerektiren bir şey olursa, sehiv secdesi normal olarak yapılır, o secdelerde tesbih namazına özgü tesbihat yapılmaz. (Tahtâvî, Hâşiye, s. 361)

27. GÜN

ALLAH'I ANMAK - III

Ayet-i Kerime ve Meali

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلٰى جُنُوبِكُمْ ﴿١٠٣﴾

"Namazı bitirince de ayakta iken, otururken ve yatarken Allah'ı anın." (Nisa, 4/103)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى، فَإِنْ نَسِيَ أَنْ يَذْكُرَ اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ

Aişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Biriniz yemek yerken besmele çeksin. Şayet yemeğe başlarken besmele çekmeyi unutursa, hatırladığı anda 'baştan sona bismillah' desin." (Ebû Dâvud, Etime 15; Tirmizî, Etime 47)

Dua

"Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığını ve gizlisini, hepsini bağışla." (Müslim, Salât, 216)

Fetva

Yatarak dua etmekte bir sakınca var mıdır?

Ayakta, oturarak veya yatarak Allah'ı anmakta, dua edilmesinde bir sakınca yoktur. Kur'an-ı Kerim'de, "Onlar ayakta

iken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar." (Âl-i İmrân, 3/191) buyurulmaktadır. Berâ b. Âzib'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) yatağına uzandığında, sağ tarafı üzerine yatar ve şöyle dua ederdi:

"Allah'ım! Kendimi sana teslim ettim. Yüzümü sana çevirdim. İşimi sana ısmarladım. Rızanı isteyerek, azabından korkarak sırtımı sana dayadım, sana sığındım. Sana karşı yine senden başka sığınak yoktur. İndirdiğin Kitab'a ve gönderdiğin Peygambere inandım." (Buhârî, Vudû, 75; Müslim, Zikir, 56-58)

Aynı sahabî, Resûlullah (s.a.s.) bana, "Yatağına gireceğin zaman namaz abdesti gibi abdest al, sonra sağ yanın üzerine yat ve bu duayı oku ve bu duanın sözleri yatmadan önceki son sözün olsun." (Buhârî, Vudû, 75; Müslim, Zikir, 56) buyurduğunu nakletmiştir.

28. GÜN

ALLAH'I ANMAK - IV

Ayet-i Kerime ve Meali

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾

"Ama sen rabbini hamd ile tesbih et, secde edenlerden ol!" (Hicr, 15/98)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سهل بن معاذ بن أنس عن أبيه أن رسول الله قال :مَنْ أَكَلَ طَعَامًا ثُمَّ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا الطَّعَامَ، وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ

Sehl b. Muaz'ın (r.a.) babasından rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse yemek yedikten sonra: Bana bu yemeği yediren, sonucu etkileyecek bir güç ve kudretim olmaksızın onu bana nasip eden Allah'a hamd olsun, derse, geçmiş günahları bağışlanır." (Ebû Dâvud, Libâs 1; Tirmizî, Daavât 56)

Dua

"Allah'ım! Müslümanlar olarak canımızı al, bizi Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarının arasına dâhil eyle." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Namazlardan sonra tesbîhatın hükmü nedir ve nasıl yapılır?

Namazlardan sonra yapılan tesbîhat ve dualar, namaza dâhil olmasa da makbul ibadetler arasında yer aldığından müstehaptır. Tesbîhat konusunda müslümanlara özel tavsiyelerde bulunan Hz. Peygamber'in (s.a.s.) bizzat kendisi de, namazlardan sonra üç kere Allah'a istiğfar eder ve şöyle buyururdu:

"Allah'ım, selam sensin; selamet de ancak sendendir. Mübareksin. Ey Celal ve İkram sahibi!" (Müslim, Mesâcid, 135)

Namazlardan sonra otuz üçer kere "Sübhanallah", "Elhamdülillah", "Allahu ekber" diyerek Allah'ı anmak da sahih hadislerle tavsiye edilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.s.) bir hadis-i şerifinde, "Kim, her namazdan sonra otuz üç defa sübhânallah, otuz üç defa elhamdülillâh, otuz üç defa da Allahü ekber der, sonra da yüze tamamlamak için; (لا اله الا الله) "Allah'tan başka ilâh yoktur; yalnız Allah vardır. O tektir, ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O'nun gücü her şeye yeter." derse, günahları deniz köpüğü kadar çok olsa bile affedilir." (Müslim, Mesâcid, 146) buyurmuştur. Bir başka hadiste de namazlardan sonra otuz üç kez bu tesbîhatı yapanın derecesine kimsenin ulaşamayacağı belirtilmiştir. (Ebû Dâvûd, Vitir, 24)

29. GÜN

ALLAH'IN İSİMLERİ

Ayet-i Kerime ve Meali

هُوَ اللهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

"O, yaratan, yoktan var eden, şekil veren Allah'tır. Güzel isimler O'nundur. Göklerdeki ve yerdeki her şey O'nu tesbih eder. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Haşr, 59/24)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رسول الله قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا، مِائَةً إِلا وَاحِدا، مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Allah'ın, yüzden bir eksik, tam doksan dokuz ismi vardır. Kim bu isimleri (öğrenip gereğiyle amel ederek) sayarsa cennete girer." (Buhârî, Şürût, 18)

Dua

"Allah'ım! Gazabından rızana, cezandan affına sığınırım. Senden sana sığınırım. Sana tüm övgüleri saysam yine de bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin." (Müslim, Salât, 222)

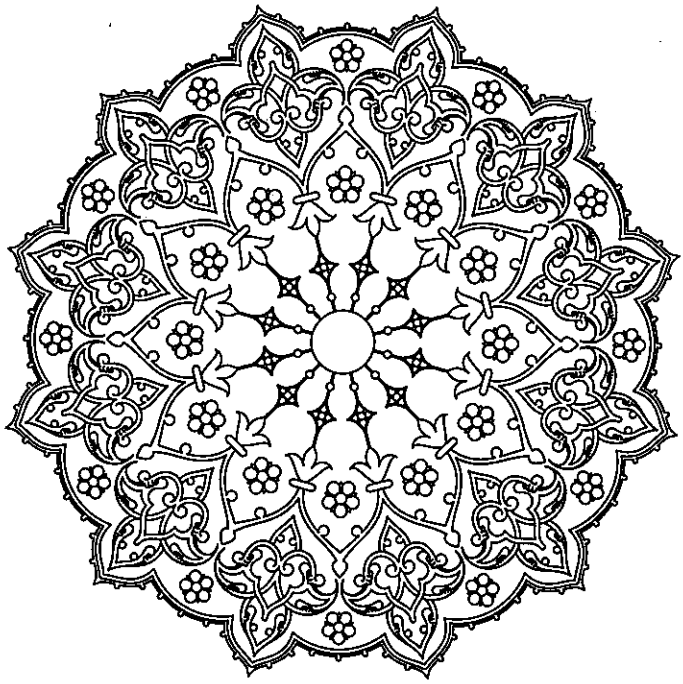
Fetva

Allah'ın 99 ismi hakkında bilgi verir misiniz?

Hz. Peygamber bir hadislerinde, Allah'ın 99 isminden söz ederek bu isimleri sayan ve ezberleyen kimselerin cennete

gireceğini haber vermiştir. (Buhârî, Da'avât, 68; Tevhîd, 12; Müslim, Zikr, 2; Tirmizî, Da'avât, 82) Hadislerde geçen "saymak" ve "ezberlemek" ile maksat Allah'ı güzel isimleriyle tanımak ve O'na iman, ibadet ve itaat etmektir. Allah'ın isimleri 99 ile sınırlı olmayıp bunların dışında başka isimleri de vardır. Söz konusu hadiste 99 sayısının zikredilmesi, sınırlama anlamında değil, bu isimlerin Allah'ın en meşhur isimleri olması sebebiyledir. Tirmizî ve İbn Mâce'nin rivayet ettikleri hadiste bu doksan dokuz isim tek tek sayılmıştır. (Tirmizî, Da'avât, 87; İbn Mâce, Duâ, 10) Bu isimler şunlardır: Allah, Rahman (esirgeyen), Rahim (bağışlayan), Melik (buyrukları tutulan), Kuddus (noksanlıklardan arınmış), Selam (yarattıklarını selamette kılan), Mü'min (inananları güvenlikte kılan), Müheymin (hükmü altına alan), Aziz (ulu, galip), Cebbar (dilediğini zorla yaptırma gücüne sahip olan), Mütekebbir (yegâne büyük), Halik (yaratıcı), Bari (eksiksiz yaratan), Musavvir (her şeye şekil veren), Gaffar (günahları örtücü, mağfireti bol), Kahhar (isyankârları kahreden), Vehhab (karşılıksız veren), Rezzak (rızık veren), Fettah (hayır kapılarını açan), Âlim (her şeyi bilen), Kabız (daraltma gücüne sahip, ruhları kabzeden, can alan), Basıt (rızkı genişleten, ömürleri uzatan), Hafıd (kafirleri alçaltan), Rafi` (müminleri yükselten), Muizz (yücelten, aziz kılan), Müzill (değersiz kılan), Semi` (işiten), Basir (gören), Hakem (hükmedici, iyiyi kötüden ayırt edici), Adl (adaletli), Latif (kullarına lütfeden), Habir (her şeyden haberdar), Halim (yumuşaklık sahibi), Azim (azametli olan), Gafur (çok affedici), Şekur (az amele bile çok sevap veren), Ali (yüce, yüceltici), Kebir (büyük), Hafiz (koruyucu), Mugît (bedenlerin ve ruhların gıdasını yaratıp veren), Hasib (hesaba çeken), Celil (yücelik sıfatları bulunan), Kerim (çok cömert), Rakib (gözeten), Mücib (duaları kabul eden), Vasi` (ilmi ve rahmeti geniş), Hakîm (hikmet sahibi), Vedud (müminleri seven), Mecid (şerefi yüksek), Bais (öldükten sonra dirilten ve peygamber gönderen), Şehid (her şeye şahit olan), Hak (hakkın kendisi), Vekil (kulların işlerini yerine getiren), Kavi (güçlü, kuvvetli), Metin (güçlü, kudretli), Veli (müminlere dost ve yardımcı), Hamid (övgüye layık), Muhsi (her şeyi sayan, bilen), Mübdi' (her şeyi yokluktan

çıkaran), Muid (öldürüp yeniden dirilten), Muhyi (hayat veren, dirilten), Mümit (öldüren), Hayy (diri), Kayyum (her şeyi ayakta tutan), Vacid (istediğini istediği anda bulan), Macid (şanı yüce ve keremi çok), Vahid (bir), Samed (muhtaç olmayan), Kadir (kudret sahibi), Muktedir (her şeye gücü yeten), Mukaddim (istediğini öne alan), Muahhir (geri bırakan), Evvel (başlangıcı olmayan), Ahir (sonu olmayan), Zahir (varlığı açık olan), Batın (zat ve mahiyeti gizli olan), Vali (sahip), Müteali (noksanlıklardan yüce), Berr (iyiliği çok), Tevvab (tövbeleri kabul edici), Müntakim (asilerden intikam alan), Afüvv (affedici), Rauf (şefkati çok), Maliku'l-mülk (mülkün gerçek sahibi), Zü'l-celali ve'l-ikram (ululuk ve ikram sahibi), Muksit (adaletli), Cami' (birbirine zıt şeyleri bir araya getirebilen), Gani (zengin, kimseye muhtaç olmayan), Muğni (dilediğini muhtaç olmaktan kurtaran), Mani` (istediği şeylere engel olan), Darr (dilediğini zarara sokan), Nafi` (dilediğine fayda veren), Nur (aydınlatan), Hadi (hidayete erdiren), Bedi` (çok güzel yaratan), Baki (varlığı sürekli olan), Varis (mülkün gerçek sahibi), Reşid (yol gösterici), Sabur (çok sabırlı).

30. GÜN

ALLAH'IN SEVDİĞİ ve SEVMEDİĞİ DAVRANIŞLAR

Ayet-i Kerime ve Meali

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَاٰمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَاَحْسَنُوا وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾

"İman edip salih ameller işleyenlere; Allah'a karşı gelmekten sakındıkları, iman ettikleri ve salih amel işledikleri, sonra Allah'a karşı gelmekten sakındıkları ve iman ettikleri, sonra yine Allah'a karşı gelmekten sakındıkları ve iyilik ettikleri takdirde, daha önce tatmış olduklarından dolayı bir günah yoktur. Allah iyilik edenleri sever." (Mâide, 5/93)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِنَّ اللَّهَ يَرْضَى لَكُمْ ثَلاَثًا وَيَكْرَهُ لَكُمْ ثَلاَثًا فَيَرْضَى لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلاَ تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُوا وَيَكْرَهُ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) gelen rivayete göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hiç şüphe yok ki, Allah sizin için şu üç şeyden razı olur, şu üç şeyden de hoşlanmaz: Sizin O'na kulluk yapmanızdan, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamanızdan ve hep beraber Allah'ın ipine sımsıkı sarılıp bölünmemenizden razı olur. Dedikodu yapmaktan, çok (gereksiz) soru sormaktan ve malı zayi etmekten ise hoşlanmaz." (Müslim, Akdiye, 10)

Dua

"Allah'ım! Bize imanı sevdir, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Alkol ve diğer haram ürünlerin satıldığı bir iş yerinde çalışmak caiz midir?

Dinimizde yasak olan şeyleri yapmak günah/haram olduğu gibi, böyle şeylerin yapılmasına rıza göstermek ve yardımcı olmak da günah/haramdır. Hz. Peygamber, haram bir maddeyi kullanan ile birlikte onu imal eden, taşıyan, aracılığını ve sunumunu yapan kişilerin de aynı günaha girdiğini bildirmiştir. (Bkz. Ebû Dâvûd, Eşribe 2; İbn Mâce, Eşribe 6) Bu itibarla, bir kimsenin helalinden kazanma konusunda alternatif imkânları bulunduğu sürece dinen yasaklanan şeylerin yapıldığı iş yerlerinde çalışması caiz olmaz.

Ancak bütün çabalarına rağmen geçimini sağlayacak başka iş bulamadığı durumlarda zaruret sebebiyle bu tür iş yerlerinde çalışabilir. Zaruret durumu ortadan kalkması yani yapılması helal olan uygun bir iş veya iş yeri bulması hâlinde ise bu eski iş yerini terk etmesi gerekir.

31. GÜN

ALLAH'TAN İSTEMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَا سَعٰى ﴿٣٩﴾ وَاَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى ﴿٤٠﴾

"İnsan ancak çabasının sonucunu elde eder. Çabasının karşılığı ileride mutlaka görülecektir." (Necm, 53/39-40)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ:مَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِالنَّاسِ لَمْ تُسَدَّ فَاقَتُهُ، وَمَنْ نَزَلَتْ بِهِ فَاقَةٌ فَأَنْزَلَهَا بِاللَّهِ، فَيُوشِكُ اللَّهُ لَهُ بِرِزْقٍ عَاجِلٍ أَوْ آجِلٍ

İbn Mesud'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim ihtiyaç içine düşer de bunu insanlara açarsa, ihtiyacı kapanmaz. Kim de ihtiyacını Allah'a arz ederse, Allah'ın, hemen veya ileride o kimseye rızık vermesi umulur." (Tirmizi, Zühd 18)

Dua

"Allah'ım! Lütfundan bize rızık ver, bizi rızkından mahrum etme, bize verdiğin rızıkları bizim için bereketli yap, katında bulunan nimetlere rağbetimizi arttır ve bizi gönül zengini eyle." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 42)

Fetva

Duada tevessül ne demektir? Duada vesilenin dinî dayanağı var mıdır?

Tevessül, Allah'a yaklaşmak veya bir dileğin kabul edilmesini ya da bir musibetin defedilmesini sağlamak amacıyla dua esnasında Allah'ın güzel isimlerinden veya yüce sıfatlarından birini, işlediği güzel bir ameli veya yaşamakta olan salih bir insanın duasını vasıta kılmak demektir. Vesile kelimesi Kur'an'da iki yerde geçmektedir. (Mâide, 5/35; İsrâ, 17/57) Mâide sûresindeki âyette mü'minlerin Allah'a yaklaşmak için "vesîle" aramaları istenmektedir. Ayette geçen vesileden maksat da Allah'a boyun eğip O'nun hoşnutluğunu kazandıracak güzel ameller işleyerek O'na yaklaşmaktır.

Güzel amellerin "vesîle" kılınması (Buhârî, İcâre, 12; Müslim, Zikir, 100) ve yaşamakta olan salih bir kişinin duasıyla tevessül caiz kabul edilmiştir. (Buhârî, Cumua, 34; İstiskâ, 3; İbn Mâce, İkametu's-Salat, 189) Bunun dışında Allah'tan başkasından isteme şeklindeki dinimizin onaylamadığı tavırlar içerisine girmek ise caiz değildir. Zira dua sadece Allah'a yapılır, istekler O'na arz edilir.

32. GÜN

ANA BABA HAKKI - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾

"Biz insana anne babasıyla ilgili öğütler verdik. Annesi, güçten kuvvetten düşerek onu karnında taşımıştır; çocuğun sütten kesilmesi iki yıl içinde olur. Bunun için (ey insan), hem bana hem anne babana minnet duymalısın; sonunda dönüş yalnız banadır." (Lokman, 31/14.)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَن أَبِي هُرَيْرَةَ قال رسول الله :لَا يَجْزِي وَلَدٌ وَالِدًا، إِلَّا أَنْ يَجِدَهُ مَمْلُوكًا فَيَشْتَرِيَهُ فَيُعْتِقَهُ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hiçbir evlat babasının hakkını ödeyemez. Şayet onu köle olarak bulur ve satın alıp azat ederse, babalık hakkını ödemiş olur."(Müslim, İtk, 25.)

Dua

"Rabbimiz! Hesap görülecek günde, beni, ana-babamı ve inananları bağışla." (İbrahim, 14/41)

Fetva

Anne baba veya diğer velilerin tehdidiyle yapılan nikâh geçerli midir?

Anne ve babaların, çocuklarının ilerideki yaşantılarında mutlu bir yuva kurmaları için gayret göstermeleri doğru ve gerekli bir davranıştır. Ancak anne-babaların evlenecek gençlerin makul isteklerine ve hür iradelerine saygı duymaları da gerekir. Çünkü nikâh, evlenecek kişilerin kendi hür iradeleriyle yapacakları bir sözleşmedir.

Her ne kadar bazı mezheplere göre velilerin daha önce hiç evlilik yapmamış kızları zorla evlendirmeleri caiz görülmüş ise de evlilik eşlerin ömür boyu birlikte yaşama, hayatın iyi ve kötü yanlarını birlikte omuzlama anlayışına dayandığı için evlenecek olanların karşılıklı rızalarının bulunmadığı bir nikâh geçerli olmaz. (Merginânî, Hidaye, III, 31-33; Mevsılî, İhtiyar, III, 67; Aliyyü'l-kârî, Fethu Bâbi'l-'inâye, II, 32).

33. GÜN

ANA BABA HAKKI - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقَضٰى رَبُّكَ اَلَّا تَعْبُدُوا اِلَّآ اِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَاناً اِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ اَحَدُهُمَا اَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا اُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلاً كَرِيماً ﴿٢٣﴾

"Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara "öf!" bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle." (İsrâ, 17/23)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: رِضَا الرَّبِّ فِي رِضَا الْوَالِدِ وَسَخَطُ الرَّبِّ فِي سَخَطِ الْوَالِدِ

Abdullah b. Amr'ın (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Rabbin hoşnutluğu anne babanın hoşnutluğuna bağlıdır. Rabbin öfkesi ise, anne babanın öfkesine bağlıdır." (Tirmizî, Birr, 3)

Dua

"Rabbim! Bana ve anne-babama lütfettiğin nimete şükretmeye, razı olacağın işleri yapmaya beni muvaffak kıl. Benden gelecek nesli hayırlı eyle, pişmanlıkla dönüp senin kapına başvurmaktayım ve ben şüphesiz sana boyun eğenlerdenim." (Ahkâf, 46/15)

Fetva

Namaz kılarken anne-babanın seslenmesi durumunda namaz bozulmalı mıdır?

Farz olan bir namazı kılarken anne veya babadan birinin çağırması durumunda ilke olarak namazı bozmak gerekmez. Ancak anne-baba veya başka birisi ciddi bir tehlike veya ihtiyaçtan dolayı kişiden yardım isterlerse, o takdirde kişi namazını bozar. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 504-505)

Nafile namaz kılmakta olan bir kimseyi, anne veya babası çağırdığında ise, ciddi bir ihtiyaç olmasa bile kişi namazını bozar ve anne-babasına itaat eder. Ancak anne-baba çocuklarının namaz kılmasına karşı olduklarından dolayı ve onun namazını bozmak gayesiyle çağırırlarsa onlara itaat etmek gerekmez. Bu istisna dışındaki hâllerde anne-babaya itaat etmek nafile namaza devam etmekten önce gelir. Bu hükmün delili ise Cüreyc kıssasıdır. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 504) Geçmiş ümmetler zamanında yaşayan bu kimsenin, nafile namaz kılarken kendisine seslenen annesine cevap vermediğinden annesinin beddua-sını aldığı ve birtakım sıkıntılara düştüğü bizzat Hz. Peygamber tarafından haber verilmiştir. (Müslim, Birr, 7, 8)

24. GÜN

ANA BABA HAKKI - III

Ayet-i Kerime ve Meali

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا ﴿١٥﴾

"İnsana, anne ve babasına iyi davranmasını emrettik." (Ahkaf, 46/15.)

Hadis-i Şerif ve Manası

قَالَتْ أَسْمَاءُ: قَدِمَتْ عَلَيَّ أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ إِذْ عَاهَدَهُمْ فَاسْتَفْتَيْتُ رَسُولَ اللهِ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، قَدِمَتْ عَلَيَّ أُمِّي وَهِيَ رَاغِبَةٌ، أَفَأَصِلُ أُمِّي؟ قَالَ: نَعَمْ، صِلِي أُمَّكِ

Esma (r.a.) şöyle dedi: "İslamiyeti kabul etmemiş olan annem Resûlullah (s.a.s.) zamanında yanıma gelmişti. Resûlullah'ın (s.a.s.) görüşünü almak için: "Annem, beni özleyip gelmiş. Ona ikramda bulunabilir miyim?" diye sordum. Peygamberimiz (s.a.s.): "Evet, annene iyi davran!" buyurdu." (Buhârî, Hibe, 29, Cizye, 18, Edeb, 8; Müslim, Zekât, 50.)

Dua

De ki: "Cinlerden olsun insanlardan olsun, insanların kalplerine vesvese sokan sinsi şeytanın şerrinden insanların rabbine, insanların mâlik ve hâkimine, insanların mâbuduna sığınırım!" (Nâs, 114/1-6)

Fetva

Baba, diğerlerini mahrum edip sadece bir oğluna bağışta bulunmuşsa, oğul bundan sorumlu olur mu, ne yapması gerekir?

Kişi, mülkiyetinde bulunan mal üzerinde dilediği gibi tasarruf hakkına sahip olduğundan, çocuklarından birine bağışta bulunurken diğerlerinin onayını almak zorunda değildir. Bununla birlikte, anne babanın çocuklarına karşı başlıca görevlerinden biri de aralarında herhangi bir ayırım yapmaksızın onlara eşit muamelede bulunmaktır. Böyle bir davranış, onların görevi olduğu kadar çocuğun da hakkıdır. Çocukların kız-erkek, büyük-küçük olması sonucu değiştirmez.

Bir babanın mallarının tamamını veya bir kısmını, diğerlerinin rızası olmadan, kız olsun erkek olsun çocuklarından bazılarına vererek aralarında ayrım yapması dinen uygun değildir. Ama her hâlükârda baba, evlatlar arasında ayırım yaparak hayatta iken mallarını bir oğluna devredip diğerlerini mahrum bırakırsa, bunda kendisine mal devredilen oğlunun bir sorumluluğu söz konusu olmaz. Bu oğlun, kendisine devredilen malları mecbur olmamakla birlikte mahrum bırakılan kardeşlerine mirastaki payları miktarınca vermesi uygun olur.

35. GÜN

ANA BABA HAKKI - IV

Ayet-i Kerime ve Meali

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْناً وَاِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

"Biz insana, ana-babasına iyilik etmesini emrettik. Şâyet onlar seni, hakkında hiçbir bilgin olmayan şeyi bana ortak koşman için zorlarlarsa, bu takdirde onlara itaat etme. Dönüşünüz ancak bana olacaktır ve ben yapmakta olduklarınızı size haber vereceğim." (Ankebût, 29/8)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ أَيُّ الأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ الصَّلاَةُ لِوَقْتِهَا ، وَبِرُّ الْوَالِدَيْنِ ، ثُمَّ الْجِهَادُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ

İbn Mes'ûd'un (r.a.) anlattığına göre, bir adam Peygamber Efendimiz'e (s.a.s.), "Amellerin en üstünü hangisidir?" diye sorunca Efendimiz şöyle cevap verdiler: "Vaktinde kılınan namaz ve anne babaya iyilik etmektir. Sonra da Allah yolunda cihat etmek gelir." (Buhârî, Tevhîd, 48)

Dua

"Onlar, 'Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle' diyenlerdir." (Furkân, 25/74)

Fetva

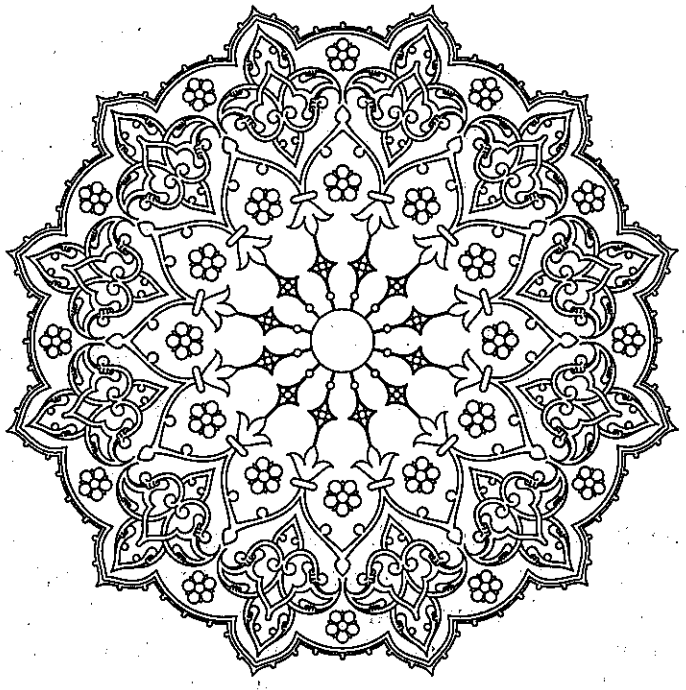
İş yerinde namaz kılmasına müsaade edilmeyen kimse namazını îmâ ile kılabilir mi?

Kur'an-ı Kerim'de, "Allah herkesi ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef tutar." (Bakara, 2/286) buyrulmaktadır. Bu âyete dayanılarak "Tâat, tâkata göredir." (Merğînânî, el-Hidâye, II, 83) şeklinde temel bir ilke ortaya konmuştur. Asıl olan, namazın şartlarının ve rükûnlarının eksiksiz bir şekilde yerine getirilmesidir. Baş ile işaret edilerek (îmâ ile) namaz kılınması, ancak normal şekilde namaz kılmanın mümkün olmadığı hâllerde caizdir. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Eğer yere secde edebiliyorsan et. Yere secde edemiyorsan başın ile îmâ et. Secde için îmâ yaparken, başını rükû için eğdiğinden daha aşağı eğ." (Ebû Ya'lâ, el-Müsned, III, 345-346) buyurmuştur. Namazların îmâ ile kılınması, ancak hastalık durumunda başvurulması gereken bir yol olarak ele alınmış ve fıkıh kitaplarında "hastanın namazı" konusu içerisinde incelenmiştir. (Serahsî, el-Mebsût, I, 212)

İş yerinde namaz kılınmasına müsaade edilmemesi ise kişinin namaz kılma kudretini değil, kudreti olduğu hâlde fiilen namaz kılma imkânını ortadan kaldırmaktadır. Sağlığı yerinde olduğu hâlde fiilen namaz kılma imkânı bulamamak, îmâ ile namaz kılmayı caiz kılan durumlar arasında yer almamaktadır. Bu sebeple namaz kılmasına izin verilmediği bir ortamda bulunan kimse namazını îmâ ile kılamaz.

Böyle bir ortamda çalışan kimse, öncelikle ibadetlerini rahatça yerine getirebileceği başka bir iş araması uygun olur. Böyle bir iş bulamaz da mevcut işinden ayrıldığı takdirde kendisi ya da bakmakla yükümlü olduğu kimselerin maişetini karşılayamama durumu ile karşı karşıya kalırsa, mümkünse namazlarını usulüne göre cem ederek kılar. Yani, öğle ile ikindiyi, ya ikindiyi öne alarak öğle vaktinde ya da öğleyi geciktirerek ikindi vaktinde; akşam ile yatsıyı da yatsı vaktine geciktirerek veya yatsıyı akşam vaktine alarak (cem ederek/birleştirerek) kılabilirler. Fakat bunun istisnai bir hüküm olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. Eğer bu da mümkün değilse ilk fırsatta kılmak

üzere kazaya bırakabilir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.) de savaş nedeniyle kılamadığı namazını daha sonra kaza etmiştir. (Buhârî, Cihad, 98)

76. GÜN

ARABULUCULUK

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

"Mü'minler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin." (Hucurât, 49/10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: لاَ تَبَاغَضُوا ، وَلاَ تَحَاسَدُوا ، وَلاَ تَدَابَرُوا ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا ، وَلاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثِ لَيَالٍ

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Birbirinizden nefret etmeyiniz, birbirinize haset etmeyiniz, birbirinize sırt çevirmeyiniz. Ey Allah'ın kulları! Birbirinizle kardeş olunuz. Bir Müslüman'ın din kardeşiyle üç günden fazla küs durması helâl olmaz!" (Buhârî, Edeb, 62)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bizi sana teslim olanlardan eyle, soyumuzdan da sana teslim olacak bir ümmet çıkar. Bize ibadet usullerimizi göster, tevbemizi kabul et. Şüphesiz tövbeleri kabul eden, merhameti bol olan sensin." (Bakara, 2/128)

Fetva

Sihirin hakikati var mıdır? Bu işlerle uğraşanların dinî bakımdan durumları nedir?

Sihir veya büyü literatürde el çabukluğu, göz boyama ve yaldızlı sözler söyleme yoluyla gerçekleştirilen hile ve aldatma işi ya da şeytanla yakınlık kurup ondan yardım alma ve nesnelerin şeklini değiştirme iddiası şeklinde tanımlanmıştır. (Bkz. "Sihir", DİA, XXXVII, 170-172) Sihir faaliyetlerinin, dinî değerlerle bir bağlantısı olmadığı gibi bu işlerle uğraşanlar genellikle ahlaki bir amaç da gözetmezler. Bu tür uğraşılardaki temel hedef, çıkar sağlamaktır. Kur'an-ı Kerim'de sihir olgusuna atıfta bulunulmuş; (Bakara, 2/102; A'raf, 7/116; Taha, 20/66) Hz. Peygamber de (s.a.s.) sihir yapmayı yedi büyük günah arasında saymıştır. (Buhari, Vesaya, 23; Muslim, İman, 145) Büyücülerin her şeyi bildiği, başaramayacakları şeylerin bulunmadığı şeklindeki inançlar İslam'a aykırıdır. Bu yüzden bazı müslüman bilginler, gerçekliği bulunmayan bir aldatmaca ve safsata olduğu gerekçesi ile büyünün gerçekliğini reddetmişlerdir. (Bkz. Cassas, Ahkamu'l-Kur'an, I, 50; Nevevi, Ravda, IX, 128, 346) Sihire maruz kalan bir kişi, çare olarak Hz. Peygamber'in önerdiği korunma yöntemleri ile yetinmeli, cinci ve üfürükçülerin tuzağına düşmemelidir. Kendisine büyü yapıldığını sanan ruhsal problemli insanların doktor veya psikiyatri uzmanına müracaat etmeleri uygun olur.

87. GÜN

AREFE GÜNÜNÜN FAZİLET ve ÖNEMİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖٓ اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَرِيٓءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۙ وَرَسُولُهٗ ۚ فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوٓا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللّٰهِ ۗ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٣﴾

"Yine Allah ve Resulünden bu büyük hac günü insanlara duyurudur: Allah ve Resulünün müşriklerle hiçbir bağı yoktur. Şayet tövbe ederseniz, bu kendi iyiliğinize olur; eğer sırt çevirirseniz bilin ki siz Allah'ı âcizliğe düşüremezsiniz. (Resulüm!) İnkârcıları elem veren bir azapla müjdele!" (Tevbe, 9/3)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ أن رسول الله قال: مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يُعْتِقَ اللهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ

Hz. Aişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ'nın cehennemden en çok kul azat ettiği gün, arefe günüdür." (Müslim, Hac 436.)

Dua

"Ya Rab! Sana açılan elleri, seni zikreden dilleri, sana yalvaran gönülleri huzurundan boş çevirme!"

Fetva

Zilhicce ayında ve Arefe gününde oruç tutmanın fazileti nedir?

Zilhiccenin ilk dokuz günü oruç tutmak müstehap kabul edilmiştir. İsteyen tamamını tutabileceği gibi birkaç gününü de tutabilir.

Zilhicce'nin dokuzuncu günü olan Arefe gününün dinde önemli bir yeri vardır. Hz. Peygamber (s.a.s.) bugünü oruçlu geçirme ile ilgili olarak "Arefe günü tutulan orucun geçmiş ve gelecek birer yıllık günahları bağışlayacağı Allah'tan umulur." (Müslim, Sıyâm, 196-197) buyurmuştur. Fakat hacda olanların, yapacakları ibadetleri aksatmamaları, sıkıntı ve hâlsizliğe düşmemeleri gerekçesiyle Arefe günü oruç tutmamaları daha uygundur. (Ebû Dâvûd, Savm, 64)

38. GÜN

ARINMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ اَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾

"Bu (mescidde) gerçekten arınmak isteyen adamlar vardır. Allah da arınmaya çalışanları sever." (Tevbe, 9/108)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: الْبَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضَ، فَإِنَّهَا أَطْهَرُ وَأَطْيَبُ، وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ

İbn Abbas'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Beyaz renk elbise giyiniz. Çünkü beyaz daha temiz ve daha hoş görünümlüdür. Ölülerinizi de beyaz kefene sarınız." (Nesâî, Cenâiz 38, Zînet 97)

Dua

"Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisisin." (A'râf, 7/151)

Fetva

Yıkanıp kefenlendikten sonra cenazenin yüzünü açıp bakmak caiz midir?

Cenaze yıkanıp kefenlendikten sonra yüzünün açılarak yakınlarının ve dostlarının ona son kez bakmaları veya öpmeleri caizdir. Nitekim Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Osman b. Maz'ûn (r.a.) ve oğlu İbrahim vefat ettiğinde böyle yaptığı bilinmektedir. (Ebû Dâvûd, Cenâiz, 40) Aynı şekilde Hz. Peygamber vefat ettiğinde Hz. Ebû Bekir'in (r.a.) de onun yüzünden örtüyü kaldırdığı,

sonra da üzerine kapanıp, iki kaşının arasını hürmetle öptüğü ve ağlamaya başladığı hadis kaynaklarında nakledilmektedir.

Kadın cenazenin yüzüne mahremi olan erkeklerle, kadınların bakmaları caiz ise de mahremi olmayan erkeklerin herhangi bir zaruret bulunmadıkça bakmaları mekruh görülmüştür. Erkek cenazenin yüzüne kadınların bakmasında bir sakınca yoktur. (Kâsânî, Bedâî', I, 304-305; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 531-532)

30. GÜN

BABANIN SORUMLULUKLARI

Ayet-i Kerime ve Meali

لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ ﴿٧﴾

"Varlıklı kimse, imkanına göre eşlerine nafaka versin; maddi imkanları dar olan da Allah'ın kendisine verdiği kadarından versin." (Talak, 65/7)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ يَقُول :كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، فَالإِمَامُ رَاعٍ ، وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالرَّجُلُ فِى أَهْلِهِ رَاعٍ ، وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ ، وَالْمَرْأَةُ فِى بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهْىَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا ، وَالْخَادِمُ فِى مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ ، وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

Abdullah b. Ömer'in (r.a.) bildirdiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hepiniz birer çobansınız ve her biriniz kendi gözetiminiz altındakilerden sorumlusunuz: Devlet başkanı bir çobandır ve halkından sorumludur. Erkek, ailesi için bir çobandır; gözettiklerinin haklarından sorumludur. Kadın, eşinin evinde bir çobandır; gözetimindekilerden sorumludur. Hizmetçi de efendisinin malında bir çobandır o da bu malı korumakla yükümlüdür." (Buhârî, İstikrâz, 20)

Dua

"Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve müminleri bağışla!" (İbrahim, 14/41)

Fetva

Ücretle sütanne tutmak caiz midir? Çocuğun ailesinin sütanneye karşı ne gibi yükümlülükleri vardır?

Çocuğun bakım ve büyümesinde emzirmenin önemli bir yeri vardır. Bu bakımdan emzirme, İslam hukukunda ana babaya terettüp eden bir vazife olarak düzenlenmiştir. Anne çocuğu kendisi emzirebileceği gibi sütanneye de emzirtebilir. Ancak çocuğun ana-babaya ısınması ve ruh sağlığı açısından zorunlu bir durum olmadıkça anneler çocuklarını emzirmekten kaçınmamalıdırlar. Sütanne, çocuğu emzirme karşılığında bir ücret talep ederse, bu ücret baba tarafından ödenmelidir. (Bakara, 2/233, Talâk, 65/6).

İşin hukukî hak ve yükümlülükleri yanında manevî boyutu da ayrı bir öneme sahiptir. Anne ve baba, çocuklarının büyümesinde hayati bir rol almış bulunan sütanneye gerekli alakayı göstermeli, çocuklarını da bu konuda duyarlı bir şekilde yetiştirmelidir.

40. GÜN

BARIŞ

Ayet-i Kerime ve Meali

هُوَ اللهُ الَّذِي لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۚ سُبْحَانَ اللهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

"O, kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayan Allah'tır. O, mülkün gerçek sahibi, kutsal (her türlü eksiklikten uzak), barış ve esenliğin kaynağı, güvenlik veren, gözetip koruyan, mutlak güç sahibi, düzeltip ıslah eden ve dilediğini yaptıran ve büyüklükte eşsiz olan Allah'tır. Allah, onların ortak koştuklarından uzaktır." (Haşr, 59/23)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ كَانَ إِذَا سَلَّمَ قَالَ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Hz. Âişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) namazın sonunda selâm verdiği zaman, "Allah'ım! Sen barış ve esenlik sahibisin, esenlik senden gelir. Yüce ve ikram sahibi olan Allah'ım! Sen ne mübareksin." derdi. (Ebû Dâvûd, Tefrîu ebvâbi'l-vitr, 25)

Dua

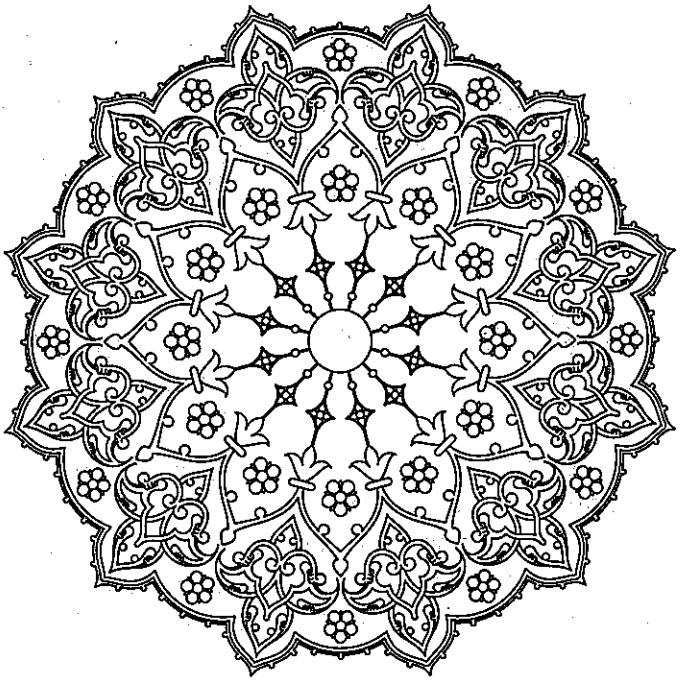
"Ey kalpleri evirip çeviren (Allah'ım!) benim kalbimi dinin üzere sabit kıl." (Tirmizî, Deavât, 89)

Fetva

Selamlaşma nasıl yapılır, hükmü nedir?

Barış, rahatlık, esenlik demek olan selam, bir terim olarak Müslümanların karşılaştıkları zaman kullandıkları esenlik dileğini ifade eden özel sözlerdir. İslamî uygulamada selamlaşma, taraflardan birinin diğerine "Selamün aleyküm" (selâm, esenlik ve güven sizin üzerinize olsun) demesi; diğerinin ise "Ve aleyküm selâm" (Sizin üzerinize de selâm, esenlik ve güven olsun) şeklinde cevap vermesi ile gerçekleşir. Dinimiz müslümanları kardeş ilan etmiş, kardeşlik bilincinin yerleşip devam etmesi için de onlara bazı görevler yüklemiştir. Bu görevlerden biri de selamlaşmaktır. Kur'an-ı Kerim'de, "Size bir selâm verildiği zaman, ondan daha güzeliyle veya aynı ile karşılık verin." (Nisa, 4/86) buyurulmuştur. Selama misliyle karşılık vermek, "Selamün aleyküm" diyene "Ve aleyküm selam" şeklinde; "Selamün aleyküm ve rahmetullah" diyene ise "Ve aleyküm selam ve rahmetullah" şeklinde cevap vermekle olur. Selama daha iyisi ile karşılık vermek ise "Selamün aleyküm" diyene "Ve aleyküm selam ve rahmetullah" şeklinde; "Selamün aleyküm ve rahmetullah" diyene de "Ve aleyküm selam ve rahmetullahi ve berekatühü" şeklinde karşılık vermekle olur. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Amellerin hangisi daha hayırlıdır" diye soran kimseye "Yemek yedirmen ve tanıdığına-tanımadığına selam vermendir." (Buhârî, İman, 18) buyurmuştur. Selamı teşvik eden bir başka hadis-i şerif de şöyledir: "Siz iman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de gerçek anlamda iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi sevebileceğiniz bir şeyi söyleyeyim mi? Aranızda selamı yayınız." (Müslim, İman, 22, no: 93) İki Müslüman karşılaştığında söze başlamadan önce selamlaşmalıdır. Resûlullah (s.a.s.), "Selam, konuşmadan önce gelir" (Tirmizî, İsti'zân, 11) buyurmuştur. İslamî âdâba göre binekte olan yaya olana, yaya olan oturana, az olanlar çok olanlara, küçük büyüğe selam verir. (Tirmizî, İsti'zân, 14) Bir gruptan ayrılan kişi de geride bıraktıklarına selam verir. Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Biriniz bir meclise vardığında selâm versin. Oturduğu meclisten kalkmak istediği zaman da selâm versin.

Önce verdiği selâm, sonraki selâmından daha üstün değildir." (Ebû Dâvûd, Edeb, 49; Tirmizî, İsti'zân, 15) Bu bilgilere istinaden fakihler selamın hükmü konusunda ayrıca şunları söylemişlerdir: Selamı vermek sünnet, almak ise farzdır. Topluluk halinde iken alınan verilen selamlarda her bir gruptan birinin vermesi ve alması yeterlidir. (Ebû Dâvûd, Edeb, 141) Şayet selam verilen topluluktan hiçbiri almazsa hepsi günahkâr olur.

11. GÜN

BATIL İNANIŞLAR

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾

"Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz." (Mâide, 5/90)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ :رَسُولُ اللَّهِ مَنْ عَقَدَ عُقْدَةً ثُمَّ نَفَثَ فِيهَا فَقَدْ سَحَرَ وَمَنْ سَحَرَ فَقَدْ أَشْرَكَ وَمَنْ تَعَلَّقَ شَيْئًا وُكِّلَ إِلَيْهِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Kim düğüm yapar sonra ona üflerse sihir yapmış olur. Kim sihir yaparsa şirk koşmuş olur. Kim de (kendisini koruması için nazarlık ve benzeri) bazı şeyler takarsa o taktığı şeyin korumasına havale edilir." (Nesâî, Muhârebe, 19)

Dua

"Allah'ım! Senden hayırlı olan işleri yapmayı, aklın ve dinin çirkin gördüğü şeyleri terk etmeyi ve fakirlerin sevgisini istiyorum." (İmam Mâlik, Duâ, No: 508)

Fetva

Büyü ve sihirden korunmak için ne yapılmalıdır?

İslam dini, büyük günahlar arasında saydığı sihri şiddetle yasaklamış, Kur'an-ı Kerim'de sihir yapanların ahiretten

nasibi olmadığı ve bunu yapanların şerrinden Allah'a sığınılması gerektiği vurgulanmıştır. (Bakara, 2/102; Felâk, 113/4) Hz. Peygamber (s.a.s.) de sihir yapmayı yedi büyük günah arasında saymıştır. (Buhârî, Vesâyâ, 23; Müslim, İman, 145)

Cahiliye devrinde sihir/büyü çok yaygındı. Cincilik, kâhinlik, yıldızlardan hüküm çıkarmak, fal oklarına başvurmak, iplere düğüm atıp üflemek gibi işlemler yapılırdı. Müşrikler bu durumun da etkisiyle işi, Kur'an'ın bir sihir eseri olduğunu ileri sürmeye kadar vardırmışlardı. (Sâd, 38/4; Zârîyât, 51/52)

Büyücülerin her şeyi bildiği, başaramayacakları şeylerin bulunmadığı şeklindeki inançlar İslam'a aykırıdır. Bu yüzden bazı müslüman bilginler, gerçekliği bulunmayan bir aldatmaca ve safsata olduğu gerekçesi ile büyünün gerçekliğini reddetmişlerdir. (Bkz. Cassâs, Ahkâmü'l-Kur'ân, I, 51; Nevevî, Ravda, IX, 129, 346)

Sihire ve büyüye karşı en etkili çözüm, Allah'a sığınmak ve O'na güvenmektir. Hz. Peygamber (s.a.s.), her şeyin şerrinden Allah'a sığınarak sürekli Felâk ve Nâs sûreleri ile Âyete'l-kürsî'yi okumuştur. (Buhârî, Vekâle, 10; Fezâilü'l-Kur'an, 10; Tirmizî, Fezâilü'l-Kur'an, 3) Ayrıca torunları Hz. Hasan ve Hüseyin'i (r.a.) nazar, büyü ve benzeri olumsuzluklardan korumak için şu duayı okumuştur: "Her türlü şeytan ve zehirli haşarattan ve bütün kem gözlerden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım." (Buhârî, Ehâdîsu'l-enbiyâ, 10; bkz: İbn Mâce, Tıb, 36)

Bunun yanında sihre maruz kaldığını düşünen bir kimsenin, şifayı Allah'tan umarak güvendiği insanlara müracaatla kendisine Kur'an okutması ve dua ettirmesinde bir sakınca yoktur. Din İşleri Yüksek Kurulu 28 Eylül 1979 tarih ve 1883 sayılı kararında, Cenab-ı Hak'tan şifa umarak hastalara Kur'an-ı Kerim ve şifa ile ilgili dualar okumanın caiz, halkı kandırmak ve gaipten haber vermek amacıyla üfürükçülük yapmanın ise dinen yasak olduğunu belirtmiştir.

42. GÜN

BAYRAM

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَيْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ ۘ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ ۭ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ ۭ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٧﴾

"(Ey Muhammed!) Onlara, Adem'in iki oğlunun haberini gerçek olarak oku. Hani ikisi de birer kurban sunmuşlardı da, birinden kabul edilmiş, ötekinden kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, "Andolsun seni mutlaka öldüreceğim" demişti. Öteki, "Allah ancak kendisine karşı gelmekten sakınanlardan kabul eder" demişti." (Mâide,5/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ذَكَرَ النَّبِيَّ فِيهِ قَالَ وَفِطْرُكُمْ يَوْمَ تُفْطِرُونَ وَأَضْحَاكُمْ يَوْمَ تُضَحُّونَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ramazan bayramınız, orucunuzu bitirdiğiniz gün, Kurban bayramınız da kurban kestiğiniz gündür." (Ebû Dâvûd, Sıyâm, 5)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bize gökten öyle bir sofra indir ki, ilk gelenimizden son gelenimize kadar bizler için bir bayram ziyafeti ve senden bir işaret olsun. Bizi rızıklandır, sen rızık verenlerin en hayırlısısın." (Mâide, 5/114)

Fetva

Kadınlar bayram namazı ile sorumlu mudur?

İslam âlimlerinin ittifakına göre kadınlar, cuma ve bayram namazlarıyla yükümlü değildirler. (Semerkandî, Tuhfe, II, 161, 166; Halîl, Muhtasar, 45, 47; İbn Rüşd, Bidâye, I, 157; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 462) Bununla birlikte Hz. Peygamber (s.a.s.), kadınları bayram namazına katılmaya teşvik etmiştir. (Buhârî, İdeyn, 15, 21; Hac, 81; Müslim, Salâtü'l-îdeyn, 1-3, 10-12) Bu itibarla kadınlar, şartların elverişli olması hâlinde cuma ve bayram namazlarına katılabilirler.

43. GÜN

BEDEN MAHREMİYETİ (ÖRTÜNME)

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلٰى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ اِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ اَوْ اٰبَائِهِنَّ اَوْ اٰبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اَبْنَائِهِنَّ اَوْ اَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِي اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بَنِي اَخَوَاتِهِنَّ اَوْ نِسَائِهِنَّ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُنَّ اَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ اُولِي الْاِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ اَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلٰى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا اِلَى اللّٰهِ جَمِيعاً اَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

"Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, zînet (yer)lerini göstermesinler. Başörtülerini ta yakalarının üzerine kadar salsınlar. Zinetlerini, kocalarından yahut babalarından yahut kocalarının babalarından yahut oğullarından yahut üvey oğullarından yahut erkek kardeşlerinden yahut erkek kardeşlerinin oğullarından yahut kız kardeşlerinin oğullarından yahut müslüman kadınlardan yahut sahip oldukları kölelerden yahut erkekliği kalmamış hizmetçilerden yahut da henüz kadınların mahrem yerlerine vakıf olmayan erkek çocuklardan başkalarına göstermesinler. Gizledikleri zinetler bilinsin diye ayaklarını yere vurmasınlar. Ey mü'minler, hep birlikte tövbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz!" (Nûr, 24/31)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ يَعْلَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ رَأَى رَجُلاً يَغْتَسِلُ بِالْبَرَازِ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ حَلِيمٌ حَيِيٌّ سِتِّيرٌ يُحِبُّ الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ فَإِذَا اغْتَسَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَتِرْ

Ya'lâ b. Ümeyye (r.a.) tarafından nakledildiğine göre, Allah'ın Resûlü (s.a.s.) açıkta gusleden bir adam gördü. Bunun üzerine minbere çıktı. Allah'a hamdedip, O'nu övdükten sonra şöyle buyurdu: "Allah halimdir, hayâ sahibidir, kusurları örter. Hayâyı ve örtünmeyi sever. Biriniz gusledeceğinde kapalı yerde yıkansın." (Nesâî, Gusül ve Teyemmüm, 7)

Dua

"Allah'ım! Kötü ahlaktan, nefsani arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır." (İbn Hibban, Ed'ıye, No: 960)

Fetva

Abdest alırken başörtüsünün üzerinden baş mesh edilebilir mi?

Sözlük anlamı ile mesh, bir şeyin üzerindeki kalıntıyı el ile silip gidermek demektir. Buna göre başın mesh edilmiş olması için ıslak elin başa temas etmesi şarttır. Bu sebeple ıslak elin başa temasını önleyecek başörtüsü, bone, peruk vb. şeyler üzerine yapılan "mesh" geçerli olmaz. (İbnü'l-Hümâm, Feth, I, 159) Ancak kadınlar abdest alırken başörtülerini çıkartmadan, ellerini başörtülerinin altına sokarak başlarını mesh edebilirler. Zira Hz. Peygamber (s.a.s.) sarığını çıkarmadan, altından elini sokarak başını mesh etmiştir. (Ebû Dâvûd, Tahâre, 57)

24. GÜN

BEDİR

Ayet-i Kerime ve Meali

قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللهِ وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ وَاللهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُولِي الْاَبْصَارِ ﴿١٣﴾

"Şüphesiz, karşı karşıya gelen iki toplulukta sizin için bir ibret vardır: Bir topluluk Allah yolunda çarpışıyordu. Öteki ise kâfirdi. (Onları) göz bakışıyla kendilerinin iki katı görüyorlardı. Allah da dilediğini yardımıyla destekliyordu. Basireti olanlar için bunda elbette ibret vardır." (Âl-i İmrân, 3/13)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ يَوْمَ بَدْرٍ اللَّهُمَّ أَنْشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ ، اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ لَمْ تُعْبَدْ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ فَقَالَ حَسْبُكَ فَخَرَجَ وَهْوَ يَقُولُ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ

İbn Abbâs (r.a.) şöyle demiştir: Peygamber (s.a.s.) Bedir günü, "Allah'ım (bize olan yardım) ahdini ve (zafer) vaadini senden istiyorum. Allah'ım, eğer (bu Müslüman topluluğun helâkini) istersen yeryüzünde artık sana ibadet edilmeyecek!" diye dua etti. Ebû Bekir, Peygamber'in elini tuttu ve "Yâ Resûlallah, (bu dua) sana yeter." dedi. Akabinde Resûlullah (s.a.s.), "Yakında o topluluk bozulacak, arkalarını dönüp kaçacaklardır." (Kamer, 54/45) âyetini okuyarak çadırdan dışarı çıktı. (Buhârî, Megâzî, 4)

Dua

"Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı arttır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et!" (Âl-i İmrân, 3/147)

Fetva

Ölen bir kişi, hayatta olanların hâllerinden haberdar olabilir mi?

Hz. Peygamber'in (s.a.s.), Bedir savaşında müşrik ölülerine seslendiği, onlarla konuştuğu ve onların, kendisini duyduklarını haber verdiği (Buhârî, Cenâiz, 86; Müslim, Cenâiz, 9); yine kabir ziyaretinde bulunanların orada medfun bulunan ölülere selam vermelerini tavsiye ettiği, ayrıca kendisinin de Baki' kabristanına giderek orada medfun bulunanlara selam verdiği (Müslim, Cenâiz, 102) sabittir. Yine rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber, dünyada yaşayanların yapmış oldukları amellerin ölmüş akraba ve yakınlarına gösterileceğini ve iyi amellerine sevinip kötü amellerine de üzüleceklerini haber vermiştir. (Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, IV, 129) Bazı İslam âlimleri, bu hadislere dayanarak, ölülerin hayatta olanların hâllerinden Allah'ın izin verdiği ölçüde haberdar olabileceklerini ifade etmişlerdir.

46. GÜN

BENCİLLİK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُ الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

"Onlardan (muhacirlerden) önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve imanı da gönüllerine yerleştirmiş olanlar, hicret edenleri severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden, hırsından korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir." (Haşr, 59/9)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ مِنَ الْخَيْرِ

Enes b. Mâlik'in (r.a.) bildirdiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Muhammed'in canı elinde olan Allah'a yemin ederim ki bir kişi hayır namına kendisi için istediğini, Müslüman kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz." (Nesâî, Îmân ve şerâiuh, 19)

Dua

"Allah'ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en aciz zamanına kalmaktan sana sığınırım." (Buhârî, Deavât, 37)

Fetva

Zekât ne zaman farz kılınmıştır? Zekâtın farz kılınmasındaki hikmetler nelerdir?

Hicretin ikinci yılında Medine'de farz kılınmış olan zekât, Kur'an-ı Kerim'de pek çok âyette namaz ile birlikte zikredilmiş; (Bakara, 2/43, 110; Hac, 22/78; Nûr, 24/56) Hz. Peygamber (s.a.s.) de bunun İslam'ın temel ibadetlerinden biri olduğunu bildirmiştir. (Buhârî, Zekât, 1)

Kur'an ve hadislerde namaz ile zekâtın ardı ardına zikredilmesi, toplumların ruhî olgunluğa ulaşmasında bu iki ibadetin rolünü göstermesi bakımından son derece önemlidir. Kur'an-ı Kerim, iyiliğe erişmenin ve muttakî bir mümin olabilmenin en önemli şartlarından birinin zekât vermek olduğunu ifade eder. (Bakara, 2/177) Aynı zamanda zekât kurtuluşa eren müminlerin vasıflarından biridir. (Mü'minûn, 23/1, 4) Bütün bunlara ilaveten zekât vermek, Allah'ın rahmetini celbeden hususlardandır. (A'râf, 7/156) Kısaca zekât, malı temizleyen ve manevi arınmaya vesile olan bir ibadettir. (Tevbe, 9/103) Âyet ve hadislerde sıklıkla emredilen zekâtı vermemek müşriklerin vasfı olarak görülmüş ve Kur'an'da bu durum yerilmiştir. (Fussilet, 41/6-7)

Zekâtın topluma dönük pek çok yararı da vardır. Mesela zekât, maddi gücü olmayanların ihtiyaçlarının giderilmesine katkı sağlar, zengin ile fakir arasındaki uçurumu azaltır; aralarında sevgi ve yakınlık doğmasına vesile olur. Bu yönüyle zekât toplumsal kenetlenmeyi artırır. Ayrıca toplumları bencillik ve kin gibi ahlakî hastalıklardan arındırır. Zekâtın verileceği yerlerin toplumun her katmanındaki insanları kapsaması sosyal dayanışmanın da garantisidir.

46. GÜN

BEREKET - I

Ayet-i Kerime ve Meali

لِيَجْزِيَهُمُ اللهُ اَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾

"(Bütün bunları) Allah, kendilerini yaptıklarının en güzeli ile mükâfatlandırsın ve lütfundan onlara daha da fazlasını versin diye (yaparlar). Allah dilediğini hesapsız olarak rızıklandırır." (Nûr, 24/38)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ... فقَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ

İbn Abbâs'ın (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizden biri yemek yediği zaman, 'Allah'ım, bu yemeği bizim için bereketli eyle ve bize bundan daha hayırlısını yedir.' desin." (Ebû Dâvûd, Eşribe, 21)

Dua

"Günümüz hayırlı ve bereketli olsun. Allah'ım! Günahımı bağışla, evimi, yurdumu geniş ve rahat eyle ve rızkımı benim için bereketli eyle." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 42)

Fetva

Karınca duası diye bir dua var mıdır?

Halk arasında Hz. Süleyman(a.s.) döneminde yaşanan kuraklık sırasında bir karıncanın yağmur yağması amacıyla

yaptığı dua olduğuna inanılan ve bu sebeple "karınca duası" denilen dua, güvenilir hadis kaynaklarında yer almamaktadır. Halk arasında yaygın olan bu duanın içeriği, esmâ-i hüsna'nın bir bölümü, Allah Teala'ya yönelik bazı hitaplar ve bereket talebinden ibarettir. İçeriğinde dine aykırı bir yön bulunmayan söz konusu duayı okumakta sakınca olmamakla birlikte bu duanın Hz. Peygamber'den (s.a.s.) rivayet edilen bir hadis olarak anlaşılması ve kazanç temin etmek maksadı ile okunması veya kullanılması dinen caiz değildir.

47. GÜN

BEREKET - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ﴿٨١﴾

"Süleyman'ın emrine de onun isteğine göre, içinde bereketler yarattığımız yere doğru esmek üzere güçlü rüzgârı verdik. Biz her şeyi biliriz." (Enbiya, 21/81)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ الْبَرَكَةُ تَنْزِلُ وَسَطَ الطَّعَامِ، فَكُلُوا مِنْ حَافَتَيْهِ، وَلَا تَأْكُلُوا مِنْ وَسَطِهِ

İbn Abbas'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bereket yemeğin ortasına iner. Bu sebeple tabağın ortasından değil, kenarlarından yiyiniz." (Ebû Dâvûd, Et'ime 17; Tirmizî, Et'ime 12)

Dua

"Rabbimiz! Nurumuzu arttır, eksiltme ve bizi bağışla. Şüphesiz senin her şeye gücün yeter." (Tahrîm, 66/8)

Fetva

Sahur yemeğinin dindeki önemi nedir?

Sahur yemeği, oruç tutacak kişilerin imsak vaktinden önce gece yedikleri yemektir. Hz. Peygamber (s.a.s.) sahura kalkmış ve bunu ümmetine de tavsiye etmiştir. (Buhârî, Savm, 19, 20)

Resûl-i Ekrem (s.a.s.), sahur yemeğinde "bereket" (Buhârî, Savm, 20) olduğunu ifade etmiş ve sahur yemeğinin, müslümanların orucu ile Ehl-i Kitabın orucu arasındaki en önemli farklardan biri olduğunu belirtmiştir. (Müslim, Sıyâm, 46) Onun sahurla ilgili söz ve uygulamalarından hareketle fakihler, sahura kalkmanın ve sahuru geciktirmenin sünnet olduğunu söylemişlerdir. (Kâsânî, Bedâî', II, 105)

Âlimler, sahurun oruca dayanma gücü verdiğini, maddi-manevi bereketlere vesile olacağını bildirmişlerdir. Çünkü kişi sahura kalkmakla seher vaktini uyanık geçirmiş ve bu vakitte hem dua hem de istiğfar etmek suretiyle cennet ehlinin özelliklerine sahip olmuştur. (Zâriyât, 51/18) Bu şekilde manevi lezzetlerle başlanan oruç daha canlı, daha şevkli tutulur. Bu tür maddi-manevi bereketleri olan sahur, ihmal edilmemelidir.

48. GÜN

BESMELE - I

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلٰى مَا اَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلٰوةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣٥﴾

"Onlar, Allah anıldığı zaman kalpleri ürperen, başlarına gelen musibetlere sabreden, namazı dosdoğru kılan ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda harcayan kimselerdir." (Hac, 22/35)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ أَغْلِقْ بَابَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا وَأَطْفِ مِصْبَاحَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَخَمِّرْ إِنَاءَكَ وَلَوْ بِعُودٍ تَعْرُضُهُ عَلَيْهِ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ وَأَوْكِ سِقَاءَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللَّهِ

Câbir b. Abdullah'ın (r.a.) rivayet ettiğine göre, Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "(Evine girdiğin zaman) besmele çekerek kapını kapa; çünkü şeytan (besmeleyle) kapanan bir kapıyı açamaz. Besmele çekerek lambanı söndür. (Yine) Besmele çekerek, enine koyacağın bir tahta parçası ile de olsa kabını(n ağzını) ört. Bir besmele daha çekerek su kabını(n ağzını da) ört." (Ebû Dâvûd, Eşribe, 22)

Dua

"Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et." (Müslim, Zikir ve Duâ, 35)

Fetva

Namazda Fâtiha'dan sonra okunacak ayet veya sûreler için besmele çekilir mi?

Namazda her rekâtın başında ve Sübhâneke'den sonra kırâata başlamadan önce besmele çekilir. Fâtiha'dan sonraki zamm-ı sûre için ise ayrıca besmele çekilmez. (Zeylaî, Tebyîn, I, 112)

49. GÜN

BESMELE - II

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾

"Mektup Süleyman'dan gelmekte, Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla başlamaktadır." (Neml, 27/30)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ كُلُّ كَلَامٍ أَوْ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَا يُفْتَحُ بِذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَهُوَ أَبْتَرُ أَوْ قَالَ أَقْطَعُ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Aziz ve Celîl olan Allah'ı anarak başlanmayan her anlamlı söz veya iş, bereketsizdir/sonuçsuzdur." (İbn Hanbel, II, 360)

Dua

"Allah'ım! Bütün işlerimdeki ölçüsüzlüğümü, cahilliğimi ve hatamı bağışla. Sen bunları benden daha iyi biliyorsun." (Buhari, Deavât, 60)

Fetva

Bir hayvanın etinin helal olabilmesi için kesim nasıl olmalıdır?

Eti yenen kara hayvanlarının etlerinin helal olması için, usûlüne uygun olarak kesilmesi gerekir. Usûlüne uygun kesim, Hanefilere göre besmele çekilerek, hayvanın nefes ve yemek boruları ile iki şah damarının veya bu damarlardan birisinin kesilmesi şeklinde yapılır. Besmelenin kasten terk edilmesi

hâlinde kesilen hayvanın eti Hanefilere göre haram olur. Ama unutarak terk edilirse helâldir. Şâfiîler besmelenin kasten terk edilmesi hâlinde de etin yenilebileceği görüşündedirler. (Nevevî, el-Mecmû',VIII,412 vd.)

Sığır, manda, koyun ve keçi cinsinden hayvanlar yatırılıp çenelerinin hemen altından boğazlanmak suretiyle (zebh), deve ise göğsünün hemen üzerinden kesilir (nahr) ve hayvanın kanının iyice akması için bir süre beklenilir. Kesimden önce bıçak ve benzeri kesici aletlerin hayvanın gözünden uzak bir yerde bilenmeleri sünnettir. Hayvanlardan biri, diğerinin gözü önünde kesilmemelidir. (Kâsânî, Bedâi', V, 41)

Kesilecek hayvanları kıbleye döndürerek kesmek sünnettir. Hayvanın canı çıkmadan boynunu kırmak, derisini yüzmek, bir uzvunu koparmak veya tüyünü yolmak gibi hayvanın acısını arttıracak işlerden kaçınılmalıdır. (İbn Nüceym, el-Bahr, VIII, 194)

Hayvanın, kesim esnasında canlı olması kaydıyla, acıyı azaltmak maksadı ile düşük voltajlı elektrik şokuna tabi tutulması, ayrıca tavuk ve hindi kesimlerinde kullanılan otomatik kesim makinesini çalıştıran kişinin, düğmeye basarken besmele çekmesi hâlinde o seride kesilecek bütün hayvanlar besmele ile kesilmiş sayılmasına bazı ilim adamlarınca cevaz verilse de söz konusu uygulamalarda hayvanların kesim öncesi ölüm riski bulunduğundan el ile kesim tavsiye edilir.

50. GÜN

BİAT (SÖZ VERMEK)

Ayet-i Kerime ve Meali

لَقَدْ رَضِيَ اللهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحاً قَرِيباً ﴿١٨﴾ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللهُ عَزِيزاً حَكِيماً ﴿١٩﴾

"Şüphesiz Allah, ağaç altında sana bîat ederlerken inananlardan hoşnut olmuştur. Gönüllerinde olanı bilmiş, onlara huzur, güven duygusu vermiş ve onlara yakın bir fetih ve elde edecekleri birçok ganimetler nasip etmiştir. Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Fetih, 48/18-19)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ يَقُولُ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَنَحْنُ فِي مَجْلِسٍ: تُبَايِعُونِي عَلَى أَنْ لاَ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا ، وَلاَ تَسْرِقُوا ، وَلاَ تَزْنُوا ، وَلاَ تَقْتُلُوا أَوْلاَدَكُمْ ، وَلاَ تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلاَ تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ

Ubâde b. Sâmit (r.a.) der ki: "Bizler bir mecliste otururken Resûlullah (s.a.s.) bize şöyle buyurdu: 'Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacağınıza, hırsızlık yapmayacağınıza, zina etmeyeceğinize, çocuklarınızı öldürmeyeceğinize, birbirinize iftira etmeyeceğinize, iyi işlerde bana karşı gelmeyeceğinize dair bana biat ediniz/söz veriniz!'" (Buhârî, Ahkâm, 49)

Dua

"Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1872)

Fetva

Bir kimse kiraladığı taşınır veya taşınmaz bir malı sahibinin izni olmadan üçüncü bir şahsa kiralayabilir veya kullandırabilir mi?

Taraflar, kira sözleşmesinde yer alan şartlara uymak zorundadırlar. Buna göre kiraya veren kişi; malını kiraya verirken hangi amaçla kullanılacağını belirlemiş ve üçüncü şahıslara kiraya vermemesini şart koşmuşsa kiracının bu şarta uyması gerekir. Ancak kira sözleşmesinde ev, dükkân, depo, nakil aracı gibi taşınır veya taşınmaz malın hangi amaçla kullanılacağı açık bir şekilde belirtilmemişse, kira akdi geçerli olur ve o beldenin örfü esas alınır. Şayet örf, kiracının bunu başka birisine kiraya vermesine ve dilediği gibi kullanmasına imkân tanıyorsa; kiracı, kiraladığı malı bir başkasına kiraya verebileceği gibi, herhangi bir ek ücret ödemeden dilediği gibi kullanmasına da izin verebilir. (Mevsılî, el-İhtiyâr, II, 124) Günümüzde ise malın sadece kiracı tarafından kullanılması şeklinde bir örf oluşmuştur. Kiralanan malın başkasına devri için mal sahibinden izin alınması gerekir.

51. GÜN

BİDAT

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَنَّ هٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ۚ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

"İşte bu, benim dosdoğru yolum. Artık ona uyun. Başka yollara uymayın. Yoksa o yollar sizi parça parça edip O'nun yolundan ayırır. İşte size bunları Allah sakınasınız diye emretti." (En'âm, 6/153)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعُمِلَ بِهَا بَعْدَهُ كُتِبَ عَلَيْهِ مِثْلُ وِزْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا وَلَا يَنْقُصُ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ

Cerîr b. Abdullah'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İslâm'da kim güzel bir çığır açarsa ona kendi sevabı ve hiçbir şey eksiltmeksizin daha sonra o doğrultuda amel eden kimselerin sevabının aynısı verilir. Kim de kötü bir çığır açarsa ona kendi günahı ve hiçbir şey eksiltilmeksizin daha sonra o doğrultuda amel eden kimselerin günahının aynısı verilir." (Müslim, İlim, 15)

Dua

"Rabbimiz! İndirdiğine inandık ve Peygambere tâbi olduk; artık bizi şahitlerle beraber yaz." (Âl-i İmrân, 3/53)

Fetva

Muska kullanmak caiz midir?

Muska; hastalık, göz değmesi, afetten korunmak veya kurtulmak gibi amaçlarla insanların yanlarında taşıdıkları, içinde bazı ayet, hadis ve duaların yazılı bulunduğu metindir. Çok kere koruyucu bir malzemeye sarılı olarak kullanılır.

Korkudan, nazardan korunmak, bazı hastalıklardan şifa bulmak için dua etmek, Kur'an-ı Kerim'den âyetler okumak, caizdir. (Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an, 9; İbn Mâce, Tıb 35-36) Âyet ve dua gibi metinlerin bir şeye yazılıp, insanların bedenlerine asılması veya iliştirilmesi konusunda Hz. Peygamber'den bir rivayet yoktur. Ancak Abdullah b. Ömer, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) "Sizden biriniz uykuda korkarsa 'Allah'ın gazab ve azabından ve kullarının şerrinden, şeytanların vesvesesinden ve yanıma gelmelerinden, eksikliği olmayan Allah'ın sözlerine sığınırım.' desin. O takdirde, hiçbir şey ona zarar vermez." buyurduğunu bildirmiş ve Abdullah b. Amr'ın da bu duayı temyiz çağına gelen çocuklarına öğretip, temyiz çağına gelmeyen çocukları için yazıp boyunlarına astığını rivayet etmiştir. (Ebû Dâvûd, Tıb, 19)

Bazı fıkıh kaynaklarında, Kur'an-ı Kerim'den âyetler yazılıp muska yapılarak takılmasında sakınca görmeyen âlimler bulunduğu belirtilmektedir. (el-Fetâva'l-Hindiyye, V, 435) Bununla birlikte, muskadan medet umma, onu koruyucu olarak algılama, Allah'tan beklenilecek şeyleri muskadan bekleme gibi olumsuzluklara sebep olacaksa muska kullanılması caiz değildir. Bu bağlamda insanların duygularını istismar edenlere karşı da uyanık olunmalıdır.

52. GÜN

BİLGİ AHLAKI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾

"Sen dinlerine uymadıkça, ne Yahudiler ve ne de Hıristiyanlar asla senden razı olmazlar. De ki: "Allah'ın yolu asıl doğru yoldur." Sana gelen ilimden sonra, eğer onların arzu ve keyiflerine uyacak olursan, bilmiş ol ki, Allah'tan sana ne bir dost, ne bir yardımcı vardır." (Bakara, 2/120)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا مِمَّا يُبْتَغَى بِهِ وَجْهُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لاَ يَتَعَلَّمُهُ إِلاَّ لِيُصِيبَ بِهِ عَرَضًا مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Aziz ve Yüce olan Allah'ın rızası için öğrenil(mesi gerek)en bir ilmi, sırf dünya menfaati elde etmek için öğrenen bir kimse kıyamet günü cennetin kokusunu (dahi) alamayacaktır." (Ebû Dâvûd, İlim, 12; İbn Hanbel, II, 338)

Dua

"Allah'ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir." (Hâkim, Deavât, No: 1879, I)

Fetva

Vakitlerin oluşmadığı yerlerde namazlar nasıl kılınır?

Vakit, namazın şartlarından birisidir. İslam bilginleri arasında "vakit, namazın şartıdır" gerekçesiyle vakitlerin teşekkül etmediği yerlerde o vaktin namazının farz olmadığını söyleyenler varsa da, namazın asıl sebebinin ilahî hitap olduğunu esas alarak, bu yörelerde namazların takdirle kılınacağını söyleyen âlimler çoğunluktadır. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 18-19) Hz. Peygamber'in (s.a.s.) günlerin uzun olması sebebiyle vakitlerin somut olarak belirlenemediği kıyamet öncesi günlerde namazların takdir edilerek kılınması gerektiğini belirtmesi (Müslim, Fiten ve Eşrâtu's-sâat, 110), bu görüşe kaynaklık etmektedir. Bu hadis, vakitlerin oluşmamasının namazı düşürmeyeceğini ortaya koyduğu gibi, vakit oluşmayan bölge ve zamanlarda namazların, vakitleri takdir ederek kılınması gerektiğini açıkça göstermektedir. Anlaşılıyor ki, ilahî hitap, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) sünneti ve amelî tevatür gereği bütün Müslümanlar, bir günde yani 24 saatte 5 vakit namazla mükelleftirler. Aksi hâlde kutuplarda ve kutuplara yakın bölgelerde olduğu gibi dünyanın bazı yerlerinde yaşayan Müslümanların bir kısmı (altı ay gece altı ay gündüz olduğu için) yılda sadece beş vakit namaz kılacaklardır. Şu hâlde, bir bölgede herhangi bir namazın vakti gerçekleşmiyorsa veya tam olarak belirlenemiyorsa, o namazın vakti takdir edilerek yani namaz vakitlerinin oluştuğu en yakın bölgeye kıyaslanarak yahutta uygun başka bir takdir yöntemiyle belirlenerek kılınır.

53. GÜN

BORÇ ADABI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِنْ كَانَ ذُوعُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلٰى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

"Eğer borçlu darlık içindeyse ona eli genişleyinceye kadar mühlet verin. Eğer bilirseniz, (borcu) sadaka olarak bağışlamanız, sizin için daha hayırlıdır." (Bakara, 2/280)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ أَظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ödeme güçlüğü çeken borçluya zaman tanıyan ya da alacağını bağışlayan kimseyi Allah hiçbir gölgenin olmadığı kıyamet gününde kendi arşının gölgesinde gölgelendirecektir." (Tirmizî, Büyû', 67)

Dua

"Allah'ım! Mal, aile ve çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil." (Tirmizî, Deavât, 124)

Fetva

Borçlu olarak ölen kimsenin borcu nasıl ödenir?

Borçlar, Allah'a karşı borçlar, kullara karşı borçlar olmak üzere iki kısma ayrılır. Bir kimse, üzerinde mesela oruç borcu

olduğu hâlde vefat etmek üzere olup bu oruçlarını kaza etmekten aciz kalmış ise, bu Allah'a karşı bir borçtur. Oruç borcunun fidye verilerek ödenmesi için velisine vasiyet etmelidir. (Merğinânî, el-Hidâye, II, 270) Zekât, keffâret gibi borçları için de vasiyet ederse varisleri bunu terekenin üçte birinden yerine getirmek zorundadırlar. Vasiyet etmemesi hâlinde ise varisler dilerlerse onun borcunu ödeyebilirler. (Zeylaî, Tebyîn, VI, 230)

Kullara ait olan borçlara gelince, Hz. Peygamber (s.a.s.) borçların ödenmesinin önemini hadislerinde ifade etmiştir. (Nesâî, Buyû', 98) Hz. Peygamber (s.a.s.) kişinin ödeyecek mal bırakmadan, borçlu olduğu hâlde Allah'ın karşısına çıkmasını günah olarak nitelemiş; (Ebû Dâvûd, Büyu', 9) ölen kişinin ruhunun, zimmetindeki borç ödeninceye kadar borçluluğundan dolayı bağlı kalacağını bildirmiş; (İbn Mâce, Sadakât, 12) ölünün borçlarının ödenmesini sağlamak için borcu varsa ödenmeden cenaze namazını kıldırmamıştır. (Müslim, Ferâiz, 14; Nesâî, Cenâiz, 67) Zira dinimizde insanların kul haklarına saygılı olması emredilmiş; kul hakkı ihlalinin, hakkı ihlal edilen affetmedikçe, kimse tarafından affedilemeyeceği belirtilmiştir. Veda Hutbesi'nde Resûlullah (s.a.s.), "Ey insanlar! Sizin canlarınız, mallarınız ırz ve namuslarınız, Rabbinize kavuşuncaya kadar birbirinize haramdır (dokunulmazdır)." (Buharî, Hac, 132) buyurmuştur. Bu yüzden ölen kişinin borçları varsa, techiz ve tekfinden sonra kalan malının tamamından borçları ödenir. Kur'an'da borçların varislerin payına olan önceliği "Bu (paylaştırma ölenin) yapacağı vasiyetten ya da borcundan sonradır." (Nisa, 4/11) ayetiyle belirtilmiştir. (Mevsılî, el-İhtiyâr, IV, 427-428) Tereke borçların tamamını ödemeye yetmiyorsa, bu terekenin tamamı borçlar oranında alacaklılara bölüştürülür.

54. GÜN

BOŞANMA

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

"Boşanmış kadınların örfe göre geçimlerinin sağlanması onların hakkıdır. Bu Allah'a karşı gelmekten sakınanlar üzerinde bir borçtur." (Bakara, 2/241)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: أَبْغَضُ الْحَلَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى الطَّلَاقُ

İbn Ömer'in (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a en sevimsiz gelen helâl, boşanmadır." (Ebû Dâvûd, Talâk, 3; İbn Mâce, Talâk, 1)

Dua

"...(Allah'ım!) Beni güzel ahlaka eriştir. Senden başka güzel ahlaka eriştirecek yoktur. Kötü ahlakı benden uzaklaştır. Senden başka kötü ahlakı benden uzaklaştıracak yoktur!..." (Müslim, Müsâfirîn, 201)

Fetva

Boşanmadan sonra çocukların nafakası kime aittir?

Çocukların ve annelerinin nafakalarını/temel ihtiyaçlarını karşılama görevi, babaya aittir. (Bakara, 2/233; Talâk. 65/6) Nafaka borcu, yükümlünün ekonomik gücüne göre tespit edilir. (Talâk, 65/7) Baba, çocuğun nafakasını temin edemeyecek kadar fakir olur da babanın kardeşi veya anne bunu temin edebilecek maddi güce sahipse, baba, gücü yettiğinde ödemek üzere, onlara borçlanarak nafakayı karşılar. Kız çocuklar büyük de

olsa küçük çocuklar gibi olup, evleninceye kadar nafakaları babaya, evlendikten sonra kocaya aittir. Erkek çocuklar ise, çalışıp kazanır hâle gelinceye kadar baba nafakalarını temin eder, çalışıp kazanabilecek hâle gelince nafaka sorumluluğu sona erer. Ancak çocuk büyük de olsa nafakasını kazanamayacak bir özre sahip olduğunda, nafakası yine babaya aittir. (Serahsî, el-Mebsût, V, 222-223)

55. GÜN

BÜYÜKLÜK TASLAMAK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحاً إِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

"Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah hiçbir kibirleneni, övüngeni sevmez." (Lokmân, 31/18)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللهِ قَالَ: مَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللهُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiği üzere Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "...Allah için tevazu gösteren kişiyi Allah ancak yüceltir." (Müslim, Birr ve Sıla, 69)

Dua

"Allah'ım! Kulağımın kötülüğünden, gözümün kötülüğünden, dilimin kötülüğünden, kalbimin kötülüğünden, tenimin kötülüğünden sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 4)

Fetva

Erkeklerin çorapsız namaz kılmaları caiz midir?

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) çorapsız olarak namaz kıldırdığı kaynaklarımızda sabittir. (Ebû Dâvûd, Salât, 91) Bu sebeple çorapsız olarak namaz kılmakta bir beis yoktur. Ancak mescitlere çorapsız girmek sağlık, temizlik vb. nedenlerden ötürü örfte hoş karşılanmıyorsa, bundan kaçınmak uygun olur. Çorap giyenlerin de çorapları temiz olmalıdır.

56. GÜN

BÜYÜKLÜK TASLAMAK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحاً إِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

"Gurura kapılarak insanlara burun kıvırma, ortalıkta çalım satarak yürüme; unutma ki Allah gurura kapılıp kendini beğenen hiç kimseyi sevmez." (Lokman, 31/18)

HADİS-İ ŞERİF VE MANASI

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِى قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً قَالَ : إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ الْكِبْرُ بَطَرُ الْحَقِّ وَغَمْطُ النَّاسِ

Abdullah b. Mes'ûd'dan (r.a.) rivayet edildiği üzere Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez." Bu söz üzerine bir adam, "(Her) İnsan elbisesinin, ayakkabılarının güzel olmasından hoşlanır." deyince Allah Resûlü (s.a.s.) de, "Şüphesiz ki Allah güzeldir, güzelliği sever. Kibir, hakikati inkâr etmek ve insanları küçümsemektir." demiştir. (Müslim, Îmân, 147)

Dua

"(Rabbim!) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!" (Şu'arâ, 26/84)

Fetva

Market ve mağazalarda alışveriş karşılığında verilen çekiliş kuponlarına çıkan hediyeler helal midir?

Taraflardan birinin kazanıp diğerinin kaybettiği bütün şans oyunları kumardır. Sadece kazananın kârlı çıktığı, kaybedenin zarara uğramadığı uygulamalar ise kumar niteliğinde değildir.

Buna göre; marketlerde ve mağazalarda iş yeri sahiplerinin alışveriş yapan müşterilerine verdikleri çekiliş kuponuna hediye çıkması durumunda, müşterilerin çıkan hediyeleri almalarında bir sakınca yoktur. (Kâsânî, Bedâî', VI, 206) Çünkü müşterilerden birinin kazanması hâlinde diğerleri bir şey kaybetmemektedir.

Ancak, çekilişe katılmak için ayrıca bir ücret ödenmesi hâlinde yatırılan para üzerinden şans yolu ile kazanç elde etme durumu söz konusu olacağından yapılan çekiliş işlemi kumar olur.

52. GÜN

BÜYÜKLÜK TASLAMAK - III

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعاً ﴿١٧٢﴾

"Büyüklenerek O'na kulluktan geri duranların hepsini, Allah yakında huzuruna toplayacaktır." (Nisâ, 4/172)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle demiştir: "Müslüman kardeşini küçümsemek kişiye kötülük olarak yeter." (Müslim, Birr ve sıla, 32)

Dua

"Allah'ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru." (Tirmizî, Deavât, 18)

Fetva

Kadınların kendi aralarında yaptıkları "gün" adı verilen toplantılarda topladıkları paraları dönüşümlü olarak almaları caiz midir?

Borç verme İslam'da teşvik edilen bir husustur. İnsanların muhtaç olan kişilere borç vermeleri sadaka sevabı olan bir davranıştır. (İbn Âbidin, Reddu'l-muhtâr, VII, 388, 396)

Borç vermede önemli olan, borç karşılığında herhangi bir fazlalığın şart koşulmaması, borç verenin ya da alanın zarara uğratılmamasıdır. (Kâsânî, Bedâî', VII, 394-396)

Kadınlar arasında tertip edilen toplantılarda her bir katılımcının toplanan meblağı dönüşümlü olarak her ay içlerinden birine vermeleri şeklindeki uygulamada bir sakınca yoktur. Çünkü bu, sonuçta bir borç verme işlemidir.

58. GÜN

CAHİLİYE

Ayet-i Kerime ve Meali

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۚ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

"Onlar hâlâ cahiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanacak bir toplum için, kimin hükmü Allah'ınkinden daha güzeldir?" (Mâide, 5/50)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلاَثَةٌ مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ ، وَمُبْتَغٍ فِي الإِسْلاَمِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمُطَّلِبُ دَمِ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيُهَرِيقَ دَمَهُ

İbn Abbâs'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah katında insanların en sevimsizi şu üç sınıftır: Harem (bölgesi) içinde günah işleyen; İslâm Dini içinde Câhiliye âdetlerini (uygulama, yaşatma) arayışı içinde olan ve haksız yere başka birinin kanını dökmek isteyen." (Buhârî, Diyât, 9)

Dua

"Allah'ım! Ayakta iken beni İslam ile koru, otururken beni İslam ile koru, uyurken beni İslam ile koru, hakkımda hiçbir düşman ve hasetçinin isteğini yerine getirme." (İbn Hibban, Ed'ıye, No: 934)

Fetva

Safer ayının uğursuz ve musibet ayı olduğu söylentisi doğru mudur? Bu aya özel ibadet ya da dua var mıdır?

Safer, kamerî/hicrî takvimin Muharrem ayından sonra gelen ikinci ayıdır. Safer ayının uğursuz olduğu ve bu ayda bela ve musibetlerin çokça meydana geldiği şeklinde bir anlayış Cahiliye dönemine ait olup (Ebû Dâvûd, Tıb, 24), dinimizde yeri yoktur. Dolayısıyla böyle bir anlayış hurafedir. Bu ayın diğer aylardan hiçbir farkı yoktur. Hz. Peygamber (s.a.s.), böyle bir anlayışı reddetmiş ve "Safer ayında uğursuzluk yoktur" buyurmuştur. (Buhari, Tıb, 19)

Safer ayına has özel bir dua veya ibadet şekli de yoktur. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) yaptığı günlük ibadet ve dualar, bu ayda da yapılır.

59. GÜN

CEHENNEM

Ayet-i Kerime ve Meali

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحاً غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٧﴾

"Onlar cehennemde, "Ey Rabbimiz! Bizi buradan çıkar ki dünyada iken işlemekte olduğumuzdan başka ameller, salih ameller işleyelim" diye bağrışırlar. (Onlara şöyle denilir:) "Sizi, düşünüp öğüt alacak kimsenin düşünüp öğüt alabileceği kadar yaşatmadık mı? Size uyarıcı da gelmişti. Öyle ise tadın azabı. Çünkü zalimler için hiçbir yardımcı yoktur." (Fâtır, 35/37)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : انْخَسَفَتِ الشَّمْسُ ، فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ : أُرِيتُ النَّارَ ، فَلَمْ أَرَ مَنْظَرًا كَالْيَوْمِ قَطُّ أَفْظَعَ

Abdullah b. Abbâs (r.a.) şöyle demiştir: "Güneş tutuldu. Resûlullah (s.a.s.) namaz kıldırdı. Sonra: 'Bana cehennem gösterildi. Bugünkü kadar kötü ve dehşet verici bir manzarayı ömrümde görmedim!' buyurdu." (Buhârî, Salât, 51)

Dua

"Allah'ım! Bizi bağışla, bize merhamet eyle, (ibadetlerimizi, hayır ve hasenatlarımızı, dualarımızı) kabul eyle, bizi cennete koy, bizi cehennemden azat eyle." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 135)

Fetva

Namazda veya namaz dışında ağlamak abdesti bozar mı?

Her ne sebeple olursa olsun namaz dışında ağlamak ve buna bağlı olarak gözden yaş akması abdesti bozmaz. Ancak namaz esnasında, dünyalık bir endişe ile ses çıkararak ağlamak kişinin namazını bozar, abdestini bozmaz. (Mergınanî, el-Hidâye, II, 4,5) Bununla birlikte namazda Allah korkusu, cennet veya cehennemin hatırlanması vb. nedenlerle ağlamak abdesti bozmayacağı gibi namaza da zarar vermez.

60. GÜN

CEHENNEMDEN SAKININ

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

"Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız, güçlü, Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır." (Tahrim, 66/6)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم أَنَّهُ ذَكَرَ النَّارَ فَتَعَوَّذَ مِنْهَا وَأَشَاحَ بِوَجْهِهِ ثَلاَثَ مِرَارٍ ثُمَّ قَالَ « اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ .

Adî b. Hâtim'in (r.a.) naklettiğine göre Resûlullah (s.a.s.) cehennemden bahsetti, ondan Allah'a sığındı ve yüzünü üç defa çevirdikten sonra şöyle buyurdu: "Yarım hurma (sadaka) ile bile olsa cehennemden korunun. Eğer bunu da bulamazsanız güzel bir sözle (korunun)." (Müslim, Zekât, 68)

Dua

"Allah'ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!" (Müslim, Zikir, 65)

Fetva

Dua-kader ilişkisi nedir, duanın eceli değiştirdiği, belaları uzaklaştırdığı sözü ne anlama gelmektedir?

Duanın sonuç doğuracak bir sebep olarak görülmesi, konunun kaderle ilişkisini akla getirmektedir. Tabiat olayları, sünnetullah denilen ilâhî kanunlara uygun olarak meydana gelmektedir. Başka bir deyişle tabiatta ortaya çıkan her olayın mutlaka bir sebebi vardır. İnsanın fiilleri de aynı şekilde bir sebep-sonuç ilişkisi içinde cereyan etmektedir. Sebebi ve o sebebe bağlı olarak ortaya çıkan sonucu yaratan Allah'tır. (En'âm, 6/17; Yûnus, 10/107)

Dua takdirin bir parçasıdır. Hadislerde duanın belaları def edeceğine (Tirmizî, Kader, 6; Taberânî, ed-Du'â, s. 31-32; Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, V, 184) işaret edilse de, ezelde duaya bağlı olarak takdir edilmiş şeyler yine dua ile meydana gelecektir. Allah, ezelî ilmiyle kulun yapacağı duayı bildiği için kaderini ona göre şekillendirmektedir. Dolayısıyla dua, diğer sebepler gibi bir sebeptir. Başka bir ifadeyle dua sonucunda bir değişikliğin olmasını Allah dilemişse bu değişiklik, tabii sebep-sonuç ilişkisi içinde hayır veya şer olarak ortaya çıkmaktadır. Dua, kulluğun gereğidir. Yoksa dua, Allah'ın meydana geleceğini ezelde takdir ettiği şeyin gerçekleşmesini önlemesi, takdir etmediği şeyin meydana gelmesini sağlaması için yapılan bir amel değildir. Ayrıca duadan maksat, Allah'ın bilmediği şeyi ona hatırlatma anlamını asla taşımaz. Dua, kişinin kulluğunu göstermesi, aczini ve ihtiyacını Allah'a arz etmesidir.

61. GÜN

CEHENNEME GÖTÜREN SEBEPLER

Ayet-i Kerime ve Meali

وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾

"O gün cehenneme getirildiğinde, insan işte o gün yaptıklarını birer birer hatırlayacaktır. Fakat bu hatırlamanın ona ne faydası var?" (Fecr, 89/23)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ فَقَالَ : تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ فَقَالَ : الْفَمُ وَالْفَرْجُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah'a (s.a.s.), "İnsanların cennete girmelerine en fazla sebep olan şeyler nelerdir?" diye soruldu. Hz. Peygamber: "Allah'tan sakınmak (takva) ve güzel ahlâktır." buyurdu. "İnsanların cehenneme girmelerine en çok sebep olan nelerdir?" diye soruldu, "Ağızları ve cinsel organlarıdır." cevabını verdi. (Tirmizî, Birr ve sıla, 62; İbn Mâce, Zühd, 29; Buhârî, el-Edebü'l-müfred, 108)

Dua

"Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım." (Müslim, Rikâk, 96)

Fetva

İstiğfar duası nedir?

İstiğfar, işlenen günahlardan ve hatalardan dolayı Allah'tan af ve mağfiret niyaz etmek demektir. Kur'an-ı Kerim'de işledikleri kötülüklerden pişman olup tövbe-istiğfarda bulunanlar övülmektedir. (Âl-i İmrân, 3/135) Kaynaklarda içeriği bakımından "istiğfar" anlamı taşıyan pek çok dua vardır. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) "Seyyidü'l-istiğfâr" (İstiğfârın en güzeli) diye nitelediği dua şöyledir:

"Allah'ım! Sen benim Rabbimsin! Senden başka hiçbir ilâh yoktur. Beni sen yarattın. Ben senin kulunum; gücüm yettiği kadarıyla senin ahdin ve va'din üzere bulunuyorum. Yaptığım fenalıkların şerrinden sana sığınırım. Üzerimde olan nimetlerini itiraf ederim; günahımı da itiraf ederim. Beni bağışla; çünkü senden başka hiçbir kimse günahları bağışlamaz." (Buhârî, Deavât, 2)

Aslında kişinin Rabbine yönelerek içinden geldiği gibi dile getirdiği her türlü bağışlanma duası zaten bir istiğfardır.

62. GÜN

CEHENNEMLİKLER

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

"Kimlerin de tartıları hafif gelirse, işte onlar kendilerini ziyana uğratanların ta kendileridir. Onlar cehennemde ebedi kalacaklardır." (Mü'minun, 23/103)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى يَكُونَ صِدِّيقًا ، وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ ، حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا

Abdullah (b. Mes'ûd)'dan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Doğruluk, iyiliğe, iyilik de cennete götürür. İnsan doğru söyleye söyleye Allah katında 'sıddîklar' derecesine çıkar. Yalan söylemek kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. İnsan yalan söyleye söyleye sonunda Allah katında 'yalancı' yazılır." (Buhârî, Edeb, 69; Müslim, Birr ve sıla, 103; İbn Mâce, Sünnet, 7)

Dua

"Allah'ım! Senden sıhhat, iffet, emanete riayet, güzel ahlâk ve takdire rıza niyaz ediyorum."

Fetva

Dil alışkanlığıyla Allah, Kur'an ve din gibi kutsal değerlere küfretmek nikâha zarar verir mi?

İnançsızlık sebebiyle ya da dinî değerlere hakaret etmek amacıyla olmasa bile sırf ağız alışkanlığıyla dinden çıkmayı gerektiren sözleri söylemek büyük bir günahtır. Bununla birlikte bilinçli olmadan söylenen bu sözlerle dinden çıkılmayacağı için nikâh da bozulmaz. Çünkü burada maksat dinî değerlere hakaret etmek veya bu değerleri hafife almak değildir. Şu kadar var ki bu tür söz ve davranışlarda bulunan kişinin tevbe ve istiğfarda bulunması ve tekrar böyle bir hataya düşmemeye gayret etmesi gerekir. (Bkz. İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, VI, 368)

63. GÜN

CEMAATLE NAMAZ - I

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللهَ فَعَسٰى اُولٰٓئِكَ اَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

"Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte onların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur." (Tevbe, 9/ 18)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: حِينَ يَخْرُجُ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى مَسْجِدِهِ فَرِجْلٌ تُكْتَبُ حَسَنَةً وَرِجْلٌ تَمْحُو سَيِّئَةً

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) bildirdiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Bir kimse camiye gitme niyetiyle evinden çıktığında, attığı her adımdan dolayı kendisine bir sevap yazılır ve bir günah silinir." (Nesâî, Mesâcid, 14; İbn Hanbel, II, 320)

Dua

"Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisisin." (A'râf, 7/151)

Fetva

Cemaatle namaz kılmanın hükmü nedir?

İslam dini birlik ve beraberliğe büyük önem vermiştir. Günde beş vakit namazın cemaatle eda edilmesi (Bakara, 2/43),

haftada bir cuma namazının ve senede iki kez olan bayram namazlarının topluca kılınması, müminlerin birbirlerinden haberdar olmalarına, görüşüp kaynaşmalarına, birbirleriyle yardımlaşmalarına vesile olmak gibi bir işlev üstlenmektedir. Bu bakımdan cemaatle namaz, istenen birlik ruhunu sağlamlaştırıcı ve devam ettirici bir rol üstlenmektedir. Hz. Peygamber (s.a.s.), farz kılınışından itibaren hayatının son zamanlarına kadar beş vakit namazı sürekli kendisi cemaate imam olarak kıldırmış, müslümanları da namazları cemaatle kılmaya teşvik etmiştir. (Ebû Dâvûd, Salât, 49) Cemaatin önemini gösteren çok sayıda hadis bulunmaktadır. Bunlardan birinde Hz. Peygamber (s.a.s.): "Üç kişi bir köyde veya kırda bulunur ve namazlarını cemaatle kılmazlarsa, şeytan onlara hâkim olur. Öyleyse cemaatten ayrılma. Çünkü kurt ancak sürüden ayrılan koyunu yer." (Ebû Dâvûd, Salât, 47) buyurmaktadır. Bir diğer hadiste ise: "Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ateş yakılması için odun toplanmasını emretmeyi, sonra da namaz için ezan okunmasını, daha sonra da bir kimseye emredip imam olmasını, sonra da cemaatle namaza gelmeyenlere gidip evlerini yakmayı düşündüm." (Buhârî, Ezân, 29, 34; Müslim, Mesâcid, 251-254) diyerek cemaati terk edenlere ciddi bir uyarıda bulunmuştur. Ayrıca özendirmek için cemaatle kılınan namazın sevabının, tek başına kılınandan 27 derece daha fazla olduğunu belirtmiştir. (Buhârî, Ezân, 30; Müslim, Mesâcid, 249) Cemaatle namaz kılmanın önemini belirten bu ve benzeri hadislerden ve ilgili âyetlerden hareketle Hanbelîler namazın cemaatle kılınmasının, erkekler için farz-ı ayn, Şâfiîler ise farz-ı kifâye olduğunu söylemişlerdir. Hanefî ve Mâlikîlere göre ise, cuma namazı dışındaki farz namazları cemaatle kılmak, gücü yeten erkekler için müekked sünnettir. (Mergınanî, el-Hidâye, I, 362; Kâsânî, Bedâî', I, 155; Cezîrî, el-Mezâhibü'l-erbe'a, I, 368-369) Bu itibarla cemaate gitmeye engel bir durum olmadıkça namazlar cemaatle kılınmaya çalışılmalıdır. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), camiye giderken atılan her adımdan dolayı kişinin bir derece yükseltilip, bir günahının silineceğini haber vermiştir. (Buhârî, Ezân, 30; Ebû Dâvûd, Salât, 49)

64. GÜN

CEMAAT İLE NAMAZ - II

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلِ ادْعُوا اللَّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾

"De ki: 'İster Allah diyerek, ister rahmân diyerek yakarın; hangisiyle yakarsanız olur, çünkü bütün güzel isimler O'na mahsustur.' Namazında sesini fazla yükseltme, fazla da kısma, ikisinin arasında bir yol tut." (İsra, 17/110)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ وَرَاحَ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ نُزُلَهُ مِنَ الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Her kim sabah akşam mescide giderse, her gidişinde Allah, ona cennetteki konağını hazırlar." (Buhârî, Ezân, 37; Müslim, Mesâcid ve mevziu's-salât, 285)

Dua

De ki: "Benim namazım, (her türlü) ibadetim, hayatım ve ölümüm, hepsi âlemlerin rabbi olan Allah içindir." (En'am, 6/162)

Fetva

Farz, vacip ve nafile namazların hangileri cemaatle, hangileri tek başına kılınmalıdır?

Cuma namazını kılmakla yükümlü olan erkeklerin, Cuma namazını camide cemaatle kılmaları farz; beş vakit

namazın farzlarını cemaatle camide kılmaları ise Hanefîlere ve Mâlikîlere göre müekked/kuvvetli sünnettir. Cemaatle namaz kılmanın önemini belirten hadislerden ve ilgili âyetlerden hareketle Hanbelîler beş vakit namazın cemaatle kılınmasının, erkekler için farz-ı ayn, Şâfiîler ise farz-ı kifâye olduğunu söylemişlerdir. (Mergınanî, el-Hidâye, I, 362; Kâsânî, Bedâî', I, 155; Cezîrî, el-Mezâhibü'l-erbe'a, I, 368-369) Ramazan ve Kurban Bayramı namazları da vacip namazlardan olup cemaatle kılınır. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 283) Sünnet namazlardan teravih namazı cemaatle kılınabilir. Teravih cemaatle kılındığında vitir namazı da cemaatle kılınabilir. Ramazan ayının dışında vitir namazını cemaatle kılmak mekruhtur. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 239) Nafile namazlardan küsûf (güneş tutulması) ve İmameyn'e göre istiskâ namazı da cemaatle kılınır. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 241-242, 245) Bunların dışındaki tüm sünnet ve nafile namazları herkesin tek başına kılması uygun, cemaatle kılınması ise mekruh görülmüştür. (Serahsî, el-Mebsût, II, 144) Nafile namazlardan olan tesbih namazının (Ebû Dâvûd, Tatavvu, 14) cemaatle kılınabileceğine dair kaynaklarımızda bir bilgi bulunmadığından bu namazın da tek başına kılınması daha uygundur.

65. GÜN

CENAZE

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ يَتَوَفّٰىكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

"De ki: Sizin için görevlendirilmiş bulunan ölüm meleği canınızı alacak, sonra rabbinize döndürüleceksiniz." (Secde, 32/11)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :مَنْ غَسَّلَ مَيِّتًا وَكَفَّنَهُ وَحَنَّطَهُ وَحَمَلَهُ وَصَلَّى عَلَيْهِ وَلَمْ يُفْشِ عَلَيْهِ مَا رَأَى خَرَجَ مِنْ خَطِيئَتِهِ مِثْلَ يَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

Hz. Ali'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim bir ölüyü yıkar, onu kefenler, kefenine güzel koku sürer, (cenazesini) taşır, cenaze namazını kılar ve ölünün üzerinde gördüğü (olumsuz şeyleri) yaymazsa anasından doğduğu gibi günahlarından çıkmış (kurtulmuş) olur." (İbn Mâce, Cenâiz, 8)

Dua

"Allah'ım! Gidip ebedî yaşayacağım ahiret hayatımı benim için hayırlı eyle. Hayatımda her türlü hayrı ziyadesiyle ihsan eyle. Ölümümü de her türlü şerlerden muhafaza eyle." (Müslim, Dua, 71)

Fetva

Cenaze namazı nasıl kılınır?

Cenaze namazı rükû ve secdesi olmayan bir namazdır; rükünleri kıyam ve tekbirlerdir. Cenaze namazında iftitah (başlangıç) tekbiriyle birlikte dört tekbir bulunmaktadır. Selam vermek vaciptir. Sünnetleri ise, Allah'a hamd ve senâ etmek, Resûlullah'a (s.a.s.) salât ve selam getirmek, hem ölü hem de Müslümanlar için dua etmekten ibarettir.

Cenaze namazı kılmak için, cenazeye karşı ve kıbleye yönelik olarak saf bağlanır ve niyet edilir. İmam ve cemaat tekbir alarak ellerini bağlarlar "ve celle senâük" cümlesiyle birlikte "Sübhaneke"yi okurlar. Ardından, eller kaldırılmadan tekbir alınır ve "Salli-Bârik" duaları okunur. Tekrar eller kaldırılmaksızın tekbir alınır. Bilenler cenaze duasını (Tirmizî, Cenâiz, 38), bilmeyenler ise dua niyetiyle "Fâtiha" suresini veya başka bir duayı okurlar. (Tirmizî, Cenâiz, 39) Dördüncü tekbirden sonra sağa ve sola selam verilir. Böylece namaz tamamlanmış olur.

Cenaze namazında taharet, kıbleye yönelmek, setr-i avret (vücudun örtülmesi gereken yerlerini örtmek) ve niyet gibi şartlara riayet edilir. Namazı kılınacak cenazenin müslüman olması, yıkanıp kefenlenmiş olması, cemaatin önünde olması gerekir. Ayrıca Hanefi ve Malikilere göre bedeninin tamamı veya yarıdan fazlası yahut başı ile birlikte en az yarısı bulunmalıdır. Şâfiîlere göre ise kişi ölüp de bir tek uzvu bulunsa bile cenaze namazı kılınır. Nitekim ashab, ölen ve sadece eli bulunan bir sahabînin namazını kılmıştır. (Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 518) Canlı olarak doğup ölen çocuk yıkanır ve cenaze namazı kılınır. (el-Fetâva'l-Hindiye, I, 174)

66. GÜN

CENAZE YEMEĞİ

Ayet-i Kerime ve Meali

فَاتَّقُوا اللهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

"O halde, gücünüz yettiği kadar Allah'a karşı gelmekten sakının. Dinleyin, itaat edin, kendi iyiliğiniz için harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir." (Tegâbün, 64/16)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ لَمَّا جَاءَ نَعْيُ جَعْفَرٍ قَالَ النَّبِيُّ : اصْنَعُوا لِأَهْلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا فَإِنَّهُ قَدْ جَاءَهُمْ مَا يَشْغَلُهُمْ

Abdullah b. Ca'fer'den (r.a.) rivayete göre, Ca'fer'in ölüm haberi gelince Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Ca'fer ailesi için yemek hazırlayın, çünkü başlarına kendilerini meşgul edecek bir hâl geldi." (Tirmizî, Cenâiz, 21)

Dua

"Günümüz hayırlı ve bereketli olsun. Allah'ım! Günahımı bağışla, evimi, yurdumu geniş ve rahat eyle ve rızkımı benim için bereketli eyle." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 42)

Fetva

Cenaze sahiplerinin, merasime katılanlara yemek vb. ikramlarda bulunması uygun mudur?

Bir yakınını kaybetmenin üzüntü ve sıkıntısı içinde olan cenaze sahiplerinin, taziye için gelen misafirlere yemek hazırlayıp sunması ilave bir telaş ve sıkıntıya sebep olacağından mekruh görülmüştür. (İbn Âbidîn, Reddü'l-Muhtâr, III, 148) Bunun yerine komşular veya yakınlarının, cenaze sahiplerine ve gelen misafirlere ikramda bulunmaları sünnettir. (Tirmizî, Cenâiz, 21)

Bunun yanında cenaze sahiplerinin mezarlıkta veya evde helva, ekmek gibi şeyler dağıtmalarının dinî bir dayanağı yoktur. Dinî bir gereklilik olarak görmeden yapılmasında bir sakınca olmayacağı söylenebilirse de bu tür uygulamaların kısa süre sonra cenazeyle ilgili bir dinî hüküm olarak algılanması tehlikesi bulunmaktadır. Dolayısıyla bu ikramlar dinî bir zorunluluk olarak yapılırsa, bid'at ve hurafe sayılır.

67. GÜN

CENAZEYE SON GÖREV

Ayet-i Kerime ve Meali

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۖ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾

"Her canlı ölümü tadacaktır. Ancak kıyamet günü yaptıklarınızın karşılığı size tastamam verilecektir. Kim cehennemden uzaklaştırılıp cennete sokulursa gerçekten kurtuluşa ermiştir. Dünya hayatı, aldatıcı metadan başka bir şey değildir." (Âl-i İmrân, 3/185)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ :لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَطَمَ الْخُدُودَ ، وَشَقَّ الْجُيُوبَ ، وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ

Abdullah b. Mes'ûd'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: ": (Ölüler için) avuç içi ile yanaklarını döven, yakalarını yırtan ve Câhiliye dualarıyla dua eden kimse bizden değildir." (Buhârî, Cenâiz, 35)

Dua

"Allah'ım! Senden nefsim, kulağım, gözüm, ruhum, yaratılışım ve ahlâkım, ailem, hayatım ve ölümüm ve işlerim hakkında benden razı ol, hayır ve hasenatımı kabul eyle ve cennette yüksek dereceler istiyorum. (Allah'ım!) Duamı kabul eyle." (Hâkim, De'avât, No: 1911)

Fetva

Cenazede alkış tutulması, slogan atılması ve ıslık çalınması caiz midir?

Cenazenin ardından kabre kadar gitmek sünnettir. Hz. Peygamber(s.a.s.), Müslüman'ın Müslüman üzerindeki haklarını sayarken cenazeyle alakalı görevleri de saymıştır. Cenaze merasimlerinin ölen bir Müslüman'a yapılması gereken son bir vazife olması yanında, yaşayanlara ölümü hatırlatmak, ahireti düşünerek ibret almalarını sağlamak gibi amaçları vardır. Bu nedenle cenaze törenlerinde bağırıp çağırmak, yüksek sesle ağlamak, alkışlamak, slogan atmak, ıslık çalmak, zılgıt çekmek, tezahürat yapmak caiz değildir. İslam âlimleri, bu tür davranışlar bir yana, cenaze merasimlerinde yüksek sesle tekbir getirmeyi dahi mekruh kabul etmişlerdir. (el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 178) Bu itibarla cenaze merasiminde hazır bulunanların cenazeyi sükûnet ve vakarla takip etmeleri gerekir. Bu, ölen kimseye gösterilecek saygının da bir gereğidir.

68. GÜN

CENNET

Ayet-i Kerime ve Meali

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ ۖ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

"Sen zalimlerin yaptıkları şeyler tepelerine inerken bu yüzden korku ile titrediklerini göreceksin. İnanıp yararlı işler yapanlar da cennet bahçelerindedirler. Onlar için Rableri katında diledikleri her şey vardır. İşte bu büyük lütuftur." (Şûrâ, 42/22)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ : إِنَّ أَدْنَى مَقْعَدِ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ أَنْ يَقُولَ لَهُ تَمَنَّ فَيَتَمَنَّى وَيَتَمَنَّى فَيَقُولُ لَهُ هَلْ تَمَنَّيْتَ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقُولُ لَهُ فَإِنَّ لَكَ مَا تَمَنَّيْتَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Şüphesiz ki sizden birinizin cennette en aşağı makamı ona Allah'ın, 'Dile (ne dilersen)' demesidir. Kişi dileklerini söyleyince Allah kendisine, 'Diledin mi?' diye soracak, 'Evet', cevabını verdiğinde ise, 'Dilediklerinin hepsi bir kat fazlasıyla senindir.' diyecektir." (Müslim, İmân, 301)

Dua

"(Allah'ım!) Senden cenneti ve beni cennete yaklaştıracak sözleri ve işleri yapabilmeyi nasip etmeni istiyorum. Cehennemden ve beni cehenneme yaklaştıracak olan sözlerden

ve işlerden Sana sığınıyorum." (Hâkim, De'avât, No: 1914; bk. İbn Hıbbân, Ed'iye, No: 869; İbn Ebî Şeybe, Dua, 32, No: 29336)

Fetva

Kabir azabı var mıdır?

Duyular ve akıl yürütme vasıtasıyla bilinemeyip vahiy yoluyla sabit olan gaybî konulardan biri de kabir azabıdır. Bu husus bazı ayetlerin işareti (Tevbe, 9/101; Mü'min, 40/46), çeşitli hadislerin de açık beyanlarıyla (Buhari, Cenâiz, 86) bilinmektedir. Bir hadis-i şerifte: "Kabir, ahiret duraklarının ilkidir. Bir kimse eğer o duraktan kurtulursa sonraki durakları daha kolay geçer. Kurtulamazsa, sonrakileri geçmek daha zor olacaktır." (Tirmizî, Zühd, 5) buyrularak ölümle ahiret hayatının başladığı ifade edilmiştir. İnsan öldükten sonra kabre konulunca, Münker ve Nekir adında iki melek kendisine gelerek soru soracaklar, iman ve güzel amel sahipleri bu sorulara doğru cevaplar verecekler ve kendilerine cennet kapıları açılarak cennet gösterilecektir. Kâfir ve münafıklar ise bu sorulara doğru cevap veremeyecek, onlara da cehennem kapıları açılacak ve cehennem gösterilecektir. Kâfirler ve münafıklar kabirde acı ve sıkıntı içinde azap görürlerken müminler nimetler içerisinde mutlu ve sıkıntısız bir hayat süreceklerdir. (Tirmizî, Cenâiz, 71) Bu sebepledir ki Resûl-i Ekrem (s.a.s.) pek çok kez kabir azabından koruması için Allah'a niyazda bulunmuştur. (Buhârî, Ezan, 149; Müslim, Küsûf, 8, Cenâiz, 85; Ebû Dâvûd, Salât, 155)

69. GÜN

CENNET KAPILARI

Ayet-i Kerime ve Meali

جَزَآؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَآ اَبَداً رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

"Rableri katında onların mükafatı, içlerinden ırmaklar akan, içlerinde ebedi kalacakları Adn cennetleridir. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. İşte bu mükafat Rablerine derin saygı duyanlara mahsustur." (Beyyine, 98/8)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ: مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ نُودِيَ فِي الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ يُدْعَى مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ يُدْعَى مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ يُدْعَى مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرَّيَّانِ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim Allah yolunda malından bol bol verirse cennet kapılarında, 'Ey Allah'ın kulu buraya gel, burada büyük hayır vardır!' denilir. O kimse namazı seven ve çok namaz kılan kimselerden ise namaz kapısından çağrılır. Cihad ehlinden birisi ise cihad kapısından çağrılır. Sadaka verenlerden ise sadaka kapısından çağrılır. Oruç tutmayı seven ve çok oruç tutanlardan ise Reyyân kapısından çağrılır." (Nesâî, Sıyâm, 43)

Dua

"(Allah'ım!) Senden cennette yüksek dereceler istiyorum. Allah'ım! Senden benim için hayırları açmanı, işlerimin hayırla sonuçlanmasını, önceki, açığı ve gizlisi ile her türlü hayırı, cennette yüksek dereceler istiyorum." (Hâkim, De'avât, No: 1911)

Fetva

Abdest alırken belli duaları okumak şart mıdır?

Bazı kaynaklarda abdest alırken her organın yıkanması sırasında ayrı ayrı okunacak dualara yer verilir. (Nevevî, el-Ezkâr, s. 32- 35) Fakat sahih rivayetlere göre Hz. Peygamber (s.a.s.), abdest alırken özel bir dua yapmamıştır. Dolayısıyla güzel anlamlar içeriyor olsa da abdest sırasında bu duaların okunması şart değildir. Bununla birlikte okumasında da bir sakınca yoktur.

Sahih rivayetlere göre Hz. Peygamber(s.a.s.) abdestin bitiminde,

"Ben şahitlik ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahitlik ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir. Allah'ım! Beni tövbe edenlerden ve temizlenenlerden eyle." duasını okuyan kimse için Cennet'in sekiz kapısının açılacağını ve dilediği kapıdan içeri girmesine izin verileceğini müjdelemiştir. (Tirmizî, Tahâret, 41)

70. GÜN

CENNETE GÖTÜREN SEBEPLER

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَداً وَعْدَ اللهِ حَقاً وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللهِ قِيلاً ﴿١٢٢﴾

"İman edip salih ameller işleyenleri de ebedî olarak kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyacağız. Allah gerçek bir va'dde bulunmuştur. Kimdir sözü Allah'ınkinden daha doğru olan?" (Nisâ, 4/122)

Hadis-i Şerif ve Manası

سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَخْطُبُ فِى حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقَالَ :اتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ وَصَلُّوا خَمْسَكُمْ وَصُومُوا شَهْرَكُمْ وَأَدُّوا زَكَاةَ أَمْوَالِكُمْ وَأَطِيعُوا ذَا أَمْرِكُمْ تَدْخُلُوا جَنَّةَ رَبِّكُمْ

Ebû Ümâme'nin (r.a.) işittiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) Veda Haccı'ndaki hutbesinde şöyle buyurmuştur: "Rabbiniz Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun. Beş vakit namazınızı kılın. Ramazan ayınızda orucunuzu tutun. Mallarınızın zekâtını verin. Yöneticilerinize itaat edin. Böylece Rabbinizin cennetine girin." (Tirmizî, Cum'a, 80)

Dua

"(Allah'ım!) Senden cenneti ve beni cennete yaklaştıracak sözleri ve işleri yapabilmeyi nasip etmeni istiyorum. Cehennemden ve beni cehenneme yaklaştıracak olan sözlerden

ve işlerden Sana sığınıyorum." (Hâkim, De'avât, No: 1914; bk. İbn Hıbbân, Ed'iye, No: 869; İbn Ebî Şeybe, Dua, 32, No: 29336)

Fetva

Her zaman dua yapılabilir mi, özel dua yapma vakitlerivar mıdır?

İslam dinine göre dua için mutlaka uyulması gereken özel bir zaman ve mekân tahsis edilmiş değildir. Her yerde her zaman dua edilebilir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de: "Akşama ulaştığınızda ve sabaha kavuştuğunuzda, gündüzün sonunda ve öğle vaktine eriştiğinizde, Allah'ı tesbîh edin (namaz kılın). Göklerde ve yerde hamd O'na mahsustur." (Rum, 30/17-18) buyurularak, ibadet ve duanın gün içine yayılmasının önemi vurgulanmıştır. Bununla birlikte Kur'an ve hadislerden anlaşıldığına göre gece seher vaktinde yapılan dualar daha makbuldür. (Tirmizî, Deavât, 80) Âl-i İmrân sûresi 16-17. âyetlerde cennetlikler şöyle müjdelenir: "(Onlar) 'Rabbimiz, biz iman ettik. Bizim günahlarımızı bağışla. Bizi ateş azabından koru' diyenler; sabredenler, doğru olanlar, huzurunda gönülden boyun büküp divan duranlar, Allah yolunda harcayanlar ve seherlerde (Allah'tan) bağışlanma dileyenlerdir." Bir başka âyette de şöyle buyurulmuştur: "Onlar, geceleri az uyurlardı. Seher vakitlerinde bağışlanma dilerlerdi." (Zâriyât, 51/17-18)

Ramazan gecelerinde, Arafat vakfesinde, gece vakitlerinde, ezan okunduğu ve kamet getirildiği sıralarda, farz namazların sonunda yapılan duaların kabul edileceği hadis-i şeriflerde beyan edilmiştir. (Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 166; Tirmizî, Deavât, 80, 139; İbn Mâce, Sıyâm, 48)

71. GÜN

CENNETİN İKİ KAPISI: ANNE-BABA

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾

"Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara 'öf' bile deme! Onları azarlama! İkisine de gönül alıcı güzel sözler söyle." (İsra, 17/23)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عن النبي قال: رَغِمَ أَنْفُ، ثُمَّ رَغِمَ أَنْفُ، ثُمَّ رَغِمَ أَنْفُ، قِيلَ: مَنْ؟ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: مَنْ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ عِنْدَ الْكِبَرِ، أَحَدَهُمَا أَوْ كِلَيْهِمَا فَلَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Peygamberimiz (s.a.s.) "Perişan olsun, perişan olsun, perişan olsun" buyurunca dendi ki: "Kim (perişan olsun) ya Resûlallah?" Resûl-i Ekrem şöyle buyurdu: "Anne ve babasına veya onlardan sadece birine yaşlılık günlerinde yetişip de cennete giremeyen kimse." (Müslim, Birr, 9, 10.)

Dua

"Beratımızı sağ elimize alarak Sıratı kolayca geçmeyi, sevdiklerimizle birlikte cennetine girmeyi bizlere nasip ve müyesser eyle Allah'ım!"

Fetva

Anne babasının yaşadığı beldeye giden kişi seferî olur mu?

Yetişkin bir kimse doğup büyüdüğü, ya da sürekli yaşamak üzere temelli yerleştiği aslî vatanını terk edip herhangi bir sebeple sürekli yaşamak üzere bir başka yere yerleşirse burası onun aslî vatanı olur ve bu durumda önceki yer vatan-ı aslî olmaktan çıkar.

Eski aslî vatanında anne-babasının veya yetişkin çocuklarının bulunması durumu değiştirmez. Tercih edilen görüş budur. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 614-615)

Buna göre bir kimse sürekli yaşamakta olduğu vatanından ayrılıp, ziyaret vb. amaçlarla 90 km. ve daha uzak yerde yerleşik olan anne-babasının yanına giderse, seferîlik hükümlerine tabi olur. Dolayısıyla gittiği yerde Hanefîlere göre 15, Şâfiîlere göre 4 günden daha az kalmaya niyet ettiği takdirde seferî olur. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 268)

72. GÜN

CİHAD - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma. Bilakis onlar diridirler,Rableri katında Allah'ın, lütfundan kendilerine verdiği nimetlerin sevincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar. Arkalarından kendilerine ulaşamayan (henüz şehit olmamış) kimselere de hiçbir korku olmayacağına ve onların üzülmeyeceklerine sevinirler." (Âl-i İmrân, 3/169-170)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّهُ سَأَلَ نَبِيَّ اللَّهِ أَيُّ الْعَمَلِ خَيْرٌ قَالَ: إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Ebû Zer(r.a.), Peygamber Efendimize (s.a.s.), "En değerli iş hangisidir?" diye sordu. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Allah'a inanıp O'nun yolunda cihad etmektir." buyurdu. (Nesâî, Cihâd, 17)

Dua

"Ey Kitab'ı (Kur'an'ı) indiren, bulutları gökyüzünde gezdiren ve düşman saflarını darmadağın eden Allahım, şu düşmanı perişan et ve bizi onlara karşı muzaffer kıl!" (Buhârî, Cihâd, 112)

Fetva

Gıyabî cenaze namazı kılınabilir mi?

Aslolan, namazının kılınabilmesi için cenazenin hazır bulunmasıdır. Bununla birlikte hazır olmayan cenaze için de namaz kılınabilir. Nitekim Resûlullah (s.a.s.), Habeş Kralı Necâşî'nin vefatını haber vermiş, sonra da onun cenaze namazını kıldırmak üzere cemaatin önüne geçmiş, ashab da arkasında saf tutmuştur. (Buhârî, Cenâiz, 55; Müslim, Cenâiz, 63) Olayda hazır bulunan Câbir b. Abdullah (r.a.) şöyle demiştir: "Resûlullah (s.a.s.), Necâşî'nin (gıyabında) cenaze namazını kıldırdı. Ben de ikinci yahut üçüncü saftaydım." (Buhârî, Cenâiz, 54)

Yine, Resûlullah'ın (s.a.s.) Uhud şehitleri (Buhârî, Cenâiz, 73) ve kendisine haber verilmeden defnedilen cenazeler için de gıyabî cenaze namazı kıldığı bilinmektedir. (Buhârî, Cenâiz, 56)

73. GÜN

CİHAD - II

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

"Ey iman edenler! Sizi elem dolu bir azaptan kurtaracak bir ticaret göstereyim mi size? Allah'a ve peygamberine inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihat edersiniz. Eğer bilirseniz, bu sizin için çok hayırlıdır." (Saf, 61/10-11)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةُ عَدْلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ

Ebû Saîd el-Hudrî'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "En değerli cihad, zalim yöneticilerin karşısında hakkı dile getirmektir." (İbn Mâce, Fiten, 20)

Dua

"Rabbimiz! Bizi, inkâr edenler için bir sınama konusu yapma. Bizi bağışla ey Rabbimiz! Çünkü kudret ve hikmet sahibi olan ancak sensin." (Mümtehine, 60/5)

Fetva

Kaza namazının delili nedir?

Kur'an'da vaktinde kılınamayan namazların kaza edilmesi ile ilgili olarak açık bir ifade bulunmamakla birlikte, Hz. Peygamber (s.a.s.) vaktinde kılamadığı namazları kaza etmiş ve ashabına da bunu tavsiye etmiştir.

Resûl-i Ekrem (s.a.s.), "Kim namazı unutursa veya uyuyup kalırsa hatırlayınca onu kılsın. Onun keffâreti ancak budur." (Buhârî, Mevâkîtü's-Salât, 37; Müslim, Mesâcid, 315) buyurmuştur. Yine Hz. Peygamber (s.a.s.), Hendek savaşı sırasında harbin şiddetlenmesi nedeniyle ikindi namazını kılamamışlar; bunun üzerine "Bizi ikindi namazından alıkoydular. Allah da onların evlerini ve kabirlerini ateşle doldursun." diye beddua etmiş ve ikindi namazını akşam ile yatsı arasında kaza etmiştir. (Müslim, Mesâcid, 205) Ayrıca Hayber Fethi'nden dönerken, bir yerde konakladıklarında uyuyakalmışlar ve vaktinde kılamadıkları sabah namazını güneş doğduktan sonra kaza etmişlerdir. (Müslim, Mesâcid, 309)

Beş vakit namazın farzı ve vitir namazı kaza edilir. Kazaya kalan sabah namazı, o günün öğle vaktinden önce kaza edilecekse sünneti de kaza edilir. Ayrıca öğle namazının dört rekâtlık ilk sünneti de vakit çıkmadıkça öğlenin farzından sonra kılınır. Öte yandan geçmiş namazlar, kazaya nasıl kaldıysa öyle kılınırlar, yani seferî olarak kaldıysa seferî, mukim olarak kaldıysa mukim gibi kaza edilir. (Mevsilî, el-İhtiyâr, I, 220)

Unutma ve uyuma gibi bir mazeret olmaksızın, kasıtlı olarak terk edilen namazların kazası ile ilgili herhangi bir hadis bulunmamaktadır. Fakat bu kasıtlı olarak terk edilen namazların kazasının gerekmediği anlamına gelmez. Zira, Ramazan'da kasıtlı olarak cinsel ilişkiye girerek orucunu bozan kimseye Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) hem keffâreti hem de o günkü orucun kazasını emretmesi (Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, IV, 382), bir farz ibadetin kasıtlı olarak terk edilmesi durumunda da kazasının gerektiğine delildir. Öte yandan Hz. Peygamber'in (s.a.s.) bir mazerete dayalı olarak vaktinde kılamadığı namazları kaza etmesi ve sahabeye de bu yönde emir buyurması dikkate alınacak olursa, mazeretsiz olarak terk edilen namazların kaza edilmesinin öncelikle gerekli olacağı sonucuna ulaşılır. (Nevevî, el-Mecmû', III, 68)

74. GÜN

CİMRİLİK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

"Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size cimriliği telkin eder. Allah ise size katından bir mağfiret ve bir lütuf vaad eder. Allah her şeyi ihata eden ve her şeyi bilendir." (Bakara, 2/268)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: ...وَلاَ يَجْتَمِعُ الشُّحُّ وَالإِيمَانُ فِي قَلْبِ عَبْدٍ أَبَدًا

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "...Bir kulun kalbinde cimrilik ve iman asla bir arada bulunmaz." (Nesâî, Cihâd, 8)

Dua

"Allah'ım! Kederden ve üzüntüden, acizlikten, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve insanların kahrından sana sığınırım." (Buhârî, De'avât, 39; Ebu Dâvûd, Salat, 367)

Fetva

Telef olan ürünün öşrünün verilmesi gerekir mi?

Hasattan sonra ürünün öşrünün verilmesi gerekir. Henüz hasat edilmeden ürünü tarlada telef olan çiftçinin, zekât/öşür ödemesi gerekmez. Ancak hasat edildikten sonra, ürünü zayi

olsa da öşrünü vermesi gerekir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 273) Nitekim Yüce Allah: "Devşirilip toplandığı günde hakkını (zekât ve sadakasını) verin." (En'âm, 6/141) buyurmuştur.

75. GÜN

CİMRİLİK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ هُوَ خَيْراً لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهٖ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

"Allah'ın kendilerine lütfundan verdiği nimetlerde cimrilik edenler, bunun, kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır! O kendileri için bir şerdir. Cimrilik ettikleri şey kıyamet gününde boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." (Al-i İmran, 3/180)

Hadis-i Şerif ve Manası

قَالَتْ أَسْمَاءُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ تُوكِي فَيُوكَى عَلَيْكِ

Hz. Esma (r.a.) dedi ki: "Resûlullah (s.a.s.) bana şöyle buyurdu: "Kesenin ağzını sıkma/cimri davranma! Allah da sana sıkarak verir!" (Buhârî, Zekat, 21; Müslim, Zekat, 88.)

Dua

"Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!" (A'râf, 7/23)

Fetva

Zekât hesaplanırken hangi borçlar düşülür?

Zekât vermekle yükümlü olan kişi, elindeki zekâta tâbi olan malından kul haklarına müteallik borçlarını düşer. Hanefî mezhebinin genel görüşüne göre ödeme günü gelmiş veya gelmemiş olan borçlar bu konuda aynı hükme tâbidir. Ancak Hanefîlerden bir kısım âlimlerin görüşüne göre, sadece vadesi gelmiş olarak birikmiş ve alacaklısı tarafından talep edilen borçlar düşülür; henüz ödeme günü gelmemiş olan borçlar düşülmez. Zira bu tür veresiye borçlar genellikle alacaklıları tarafından istenmez; ödeme günü gelmiş olan borçlar istenir. (Kâsânî, Bedâî', II, 6)

Şâfiî mezhebinin meşhur olan görüşüne göre ise hiçbir borç, zekâta tâbi olan malların hiçbirisinden düşülmez, dolayısıyla borçluluk hâli zekât vermeye engel değildir. (Nevevî, el-Mecmû', V, 344)

Günümüzde ödeme planı uzun bir takvime bağlanmış olan ve ileriki yıllarda düzenli olarak ödenecek olan kamu, TOKİ, kooperatif, kredi türü borçlar, bütünüyle zekât malından düşülmemelidir. Zira bu ödeme takvimleri 10-20 yıllık çok uzun vadeleri kapsamakta ve insanlar bu borçları hemen o yılda ödeme durumuyla karşı karşıya kalmamaktadırlar.

Bu bakımdan kişinin elinde bulunan zekâta tabi mallardan, sadece o zekât yılına ait olan birikmiş borçlar, vadesi o yıl içinde dolmuş veya dolacak olan ve dolayısıyla o zekât yılı içinde hemen ödenmesi gereken borçlar düşülmelidir. Zira zekât, yıllık bir ibadettir.

76. GÜN

CÖMERTLİK

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ اللهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَائِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

"Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara yardım etmeyi emreder; hayasızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor." (Nahl, 16/90)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: ...وَاتَّقُوا الشُّحَّ فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ

Câbir b. Abdullah'ın (r.a.) naklettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "...Cimrilikten de sakının! Çünkü cimrilik, sizden öncekileri birbirlerinin kanını dökmeye ve kendilerine haram kılınanları çiğnemeye sevk ederek helâk etti." (Müslim, Birr ve sıla, 56)

Dua

"Allah'ım sen affedicisin, cömertsin, affetmeyi seversin, beni de affet." (Tirmizî, De'avât, 89)

Fetva

Yapılan hayrın veya okunan Kur'an'ın sevabı ölen kimseye bağışlanabilir mi?

Yapılan ibadetin ve hayırların sevaplarının başkasına bağışlanması caizdir. Kişi, okuduğu Kur'an-ı Kerim'in, yaptığı hatmin ve işlediği bir hayrın sevabını başkasına bağışlayabilir. İster sağ, ister ölmüş olsun, kendisine sevap bağışlanan kimsenin, bundan yararlanacağı umulur. Başkası tarafından bağışlanan sevapla, bir kimsenin bizzat yapması gereken ibadet borçları ödenmiş olmaz ise de, bunlar iyilik ve sevaplarının çoğalmasına ve derecesinin yükselmesine vesile olabilir.

Benî Seleme kabilesinden bir adam, annesi ve babası öldükten sonra, onlara bir iyilik yapıp yapamayacağını sordu. Hz. Peygamber (s.a.s.): "Evet, onlara rahmet dilemek, onlar için istiğfar etmek, vasiyetlerini yerine getirmek, akrabaları ile ilgilenip onlara karşı üzerine düşeni yapmak, dostlarına hürmet edip ikramda bulunmaktır." (Ebû Dâvûd, Edeb, 130; İbn Mâce, Edeb, 2) buyurmuştur.

Annesinin aniden öldüğünü, şayet konuşabilseydi sadaka verilmesini vasiyet edeceğini zannettiğini belirterek, onun adına sadaka verirse sevabının kendisine ulaşıp ulaşmayacağını soran sahabîye de, "Evet, ulaşır. Onun namına sadaka ver." (Buhârî, Vasâyâ, 19; Müslim, Zekât, 51) buyurmuşlardır.

77. GÜN

ÇALIŞMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٥٨﴾

"İman edip salih amel işleyenler var ya, onları içinden ırmaklar akan ve içinde ebedi kalacakları cennet köşklerine yerleştireceğiz. Çalışanların mükafatı ne güzeldir!" (Ankebût, 29/58)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ الْمِقْدَامِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ

Mikdâm'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hiç kimse kendi el emeğinin kazancından daha hayırlı bir yiyecek yememiştir." (Buhârî, Büyû', 15)

Dua

"Allah'ım! Lütfun, rahmetin, bereketin ve rızkından bana aç, bolca ihsan eyle." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Cuma günü ve cuma namazı vaktinde çalışmanın ve bu vakitte elde edilen kazancın hükmü nedir?

Cuma namazı; Kitap, Sünnet ve icma ile sabit olup, hutbeyi de içeren, cemaatle kılınan iki rekâtlı ve diğer namazlardan farklı özellikler taşıyan ve her mükellefin yerine getirmesi

gereken farz-ı ayn bir namazdır. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 271-272) Allah Teala, cuma namazı vaktinde çalışma ve alışveriş yapma ile ilgili olarak, "Ey inananlar! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında, alışverişi bırakıp hemen Allah'ı anmaya koşun. Eğer bilirseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. Namaz kılınınca artık yeryüzüne dağılın, Allah'ın lütfundan nasibinizi arayın. Allah'ı çok zikredin ki kurtuluşa eresiniz." (Cum'a, 62/9-10) buyurmaktadır.

Ayetten anlaşıldığına göre, cuma namazından önce ve sonra çalışmak ve alışveriş yapmakta bir sakınca yoktur. Ancak cuma namazı kılmakla yükümlü olanların cuma saatinde alışverişi terk etmeleri ve camiye gitmeleri gerekir. Bu itibarla cuma namazı kılmakla yükümlü olmayanlar, alışveriş yapabilirler. Cuma namazı kılmakla yükümlü olanların cuma saatinde alışveriş ile meşgul olmaları tahrîmen mekruhtur; ancak yapılan alışverişle elde edilen kazanç helaldir. Ayrıca cuma namazı ile mükellef bir tüccarın, iş yerinde cuma namazıyla mükellef olmayan bir kimseyi çalıştırmasında ve bu şekilde kazanç elde etmesinde bir sakınca yoktur. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 41)

78. GÜN

ÇOCUK YETİŞTİRMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

"Hani Lokmân oğluna öğüt vererek şöyle demişti: Yavrum! Allah'a ortak koşma! Çünkü ortak koşmak elbette büyük bir zulümdür." (Lokmân, 31/13)

Hadis-i Şerif ve Manası

حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدًا مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ

Eyyûb b. Mûsâ'nın (r.a.) babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hiçbir anne baba, çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır." (Tirmizî, Birr ve sıla, 33; İbn Hanbel, III, 412)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bize mutluluk getirecek eşler ve çocuklar bahşet; bizi günahtan sakınanlara öncü yap!" (Furkân, 25/74)

Fetva

Kadınlar gebelik dönemlerinde oruç tutabilirler mi?

Ramazan orucunu tutmamak için geçerli mazeretlerden biri de gebelik veya çocuk emzirmektir. Gebe veya emzikli olan kadınlar, kendilerine yahut çocuklarına bir zarar gelmesinden korkmaları hâlinde oruç tutmayabilirler. Bunlar bir yönüyle

hasta hükmünde oldukları gibi, onlara bu ruhsatı tanıyan hadisler de bulunmaktadır. (Nesâî, Sıyâm, 51, 62; İbn Mâce, Sıyâm, 12)

Kendisi dayanabilecek ve çocuk da etkilenmeyecek ise gebe ve çocuk emziren kadın oruç tutabilir. Bu konuda alanında uzman bir hekime danışılması uygun olur. Hamilelik ve çocuk emzirme gibi meşru sebeplerle oruç tutamayan kadınlar, tutamadıkları bu oruçlarını şartların elverişli olduğu başka zamanlarda kaza ederler. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 269)

79. GÜN

DİLENCİLİK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْباً فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمٰيهُمْ لَا يَسْئَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافاً وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

"(Sadakalar) kendilerini Allah yoluna adayan, yeryüzünde dolaşmaya güç yetiremeyen fakirler içindir. İffetlerinden dolayı (dilenmedikleri için), bilmeyen onları zengin sanır. Sen onları yüzlerinden tanırsın. İnsanlardan arsızca (bir şey) istemezler. Siz hayır olarak ne verirseniz, şüphesiz Allah onu bilir." (Bakara, 2/273)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ لأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَحْبُلاً ، فَيَأْخُذَ حُزْمَةً مِنْ حَطَبٍ فَيَبِيعَ ، فَيَكُفَّ اللَّهُ بِهِ وَجْهَهُ ، خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ أُعْطِيَ أَمْ مُنِعَ

Zübeyr b. Avvâm'dan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizden birinizin urganı alıp (dağa giderek) bir bağ odun getirip satması ve böylece Allah'ın onun itibarını koruması, bir şey verip vermeyecekleri belli olmayan insanlardan dilenmesinden daha hayırlıdır." (Buhârî, Müsâkât, 13)

Dua

"Allah'ım, Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır." (Tirmizî, De'avât, 94)

Fetva

Fıtır sadakası kimlere verilebilir, kimlere verilemez?

Fıtır sadakası, kişinin bakmakla yükümlü olmadığı yoksul müslümanlara verilir. Fıtır sadakası ve oruç fidyesini vermek durumunda olan kimsenin bunlardan doğrudan ya da dolaylı olarak yararlanmaması esastır. Zekât için de aynı kural geçerlidir. Bu sebeple bir kimse zekâtını, fıtır sadakasını ve fidyesini kendi usûl ve fürûuna veremez. (Usûl, bir kimsenin anası, babası, dede ve nineleri; fürûu ise; çocukları, torunları ve onların çocuklarıdır.) Ayrıca eşler de birbirlerine zekât, fitre ve fidye veremez.

Hanefilere göre aşağıda sayılanlara fitre verilmez:

a) Ana, baba, büyük ana ve büyük babalara,

b) Oğul, oğlun çocukları, kız, kızın çocukları ve bunlardan doğan çocuklara,

c) Eşine,

d) Zengine yani aslî ihtiyaçları dışında nisap miktarı mala sahip olan kişiye,

e) Babası zengin olan ergen olmamış çocuğa. (Merğinânî, el-Hidâye, II, 223-228)

Şâfiîlere ve İmam Ebu Yûsuf'a göre fitre, Müslüman olmayana da verilemez. (Mâverdî, el-Hâvî, III, 387; X, 519; Merğinânî, el-Hidâye, II, 223)

Bunların dışındaki kardeş, teyze, dayı, amca, hala ve onların çocukları, gelin, damat, kayınpeder ve kayınvalide gibi akrabalar zengin değillerse kendilerine zekât, fitre ve fidye verilebilir. (Zeylaî, Tebyîn, I, 301)

80. GÜN

DİLENCİLİK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾

"Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için kimini ötekine derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti onların biriktirdikleri şeylerden daha hayırlıdır." (Zuhruf, 43/32)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ الْمِقْدَامِ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ ، وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ - عَلَيْهِ السَّلاَمُ - كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ

Mikdâm'ın (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kesinlikle hiç kimse elinin emeğiyle (kazanıp) yediğinden daha hayırlı bir yemek yememiştir." (Buhârî, Büyû', 15)

Dua

"Ödül ve ceza gününün tek hâkimi. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz." (Fâtiha, 1/4-5)

Fetva

Havâic-i asliyye (aslî ihtiyaçlar) nedir?

İslam'da diğer bedenî ve malî yükümlülüklerde olduğu gibi, zekâtta da mükellefin durumu göz önünde bulundurularak, ona makul ve taşınabilir bir sorumluluk yüklenmiştir. Bu nedenle İslam bilginleri, zekât ve sadaka-i fıtır ile yükümlü olmak için, kişinin ve bakmakla yükümlü olduğu aile bireylerinin temel ihtiyaçlarından fazla olarak nisap miktarı mala sahip olma şartını aramışlardır.

Temel ihtiyaç maddeleri insanın hayat ve hürriyetini korumak için muhtaç olduğu şeylerdir. Bunlar, barınma, nafaka (yiyecek, giyecek ve sağlık giderleri), ulaşım, eğitim, ev eşyası, sanat ve mesleğe ait alet ve makineler, kitaplar, güvenlik amacıyla kullanılan aletler ve elektrik, su, yakıt, aidat vb. diğer cari giderler ve bu temel ihtiyaçları karşılamak için ayrılan paradır. (Mevsılı, el-İhtiyar, I, 332-333; İbn Abidin, Reddu'l-muhtar, III, 178)

81. GÜN

DİLENCİLİK - III

Ayet-i Kerime ve Meali

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ ﴿٧٧﴾

"Allah'ın sana verdiğinden (O'nun yolunda harcayarak) ahiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma. Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de (insanlara) iyilik et." (Kasas, 28/77)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِىَّ قَالَ مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ إِلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلاَنِ فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا ، وَيَقُولُ الآخَرُ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kulların sabaha eriştiği her gün (yeryüzüne) iki melek iner. Bu iki melekten biri, 'Allah'ım, malını hayır yolunda harcayan kişiye (harcadığı malın yerine) yenisini ver. diye dua eder. Diğeri de, 'Allah'ım, malını (hayır yollarında harcamayarak) elinde tutan (cimrilik eden) kişinin malını telef et.' diye beddua eder." (Buhârî, Zekât, 27)

Dua

"Allah'ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik ne kötü bir sırdaştır." (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

Fetva

Boşanma davası uzun süre sonuçlanmayan kadının aldığı nafaka helal midir?

İslam'a göre evlilik devam ettikçe ve boşama hâlinde iddet süresince erkek, eşinin nafakasını temin etmekle sorumludur. (Bakara, 2/233; Nisâ, 4/34; Talâk, 65/7; Buhârî, "Nafakât", 1-4; Kâsânî, Bedâi', IV, 15-16) Dinen boşama olmadan mahkemeye boşanma davası açılmış ve kadın da evi terk etmemişse mahkeme devam ettiği sürece eşler evli hükmünde olduğundan, dava süresince de kadının nafakasını temin etme yükümlülüğü kocasına aittir. Bu yükümlülük mahkeme boşadıktan sonra başlayan iddet süresi bitinceye kadar devam eder. Ancak dinen boşanma gerçekleşmişse süreç devam etse bile İslam hukukuna göre kocanın eşine yönelik nafaka borcu iddetin bitimiyle sona erer.

82. GÜN

DİLİ MUHAFAZA ETMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ اَحْسَنُ اِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُواً مُبِيناً ﴿٥٣﴾

"Kullarıma söyle: (İnsanlara karşı) en güzel sözü söylesinler. Çünkü şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan insanın apaçık bir düşmanıdır." (İsrâ, 17/53)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Her duyduğunu söylemesi kişiye yalan olarak yeter!" (Ebû Dâvûd, Edeb, 80.)

Dua

"Allah'ım! Bildiğin günahlarımı bağışlamanı istiyorum. Bildiğin her türlü hayırdan istiyorum. Bildiğin bütün şerlerden sana sığınıyorum. Süphesiz sen gaybı/gizli olan şeyleri en iyi bilensin." (Hâkim, Deavât, No: 1872)

Fetva

Kaç çeşit yemin vardır?

Üç çeşit yemin vardır. Bunlar; yemîn-i lağv, yemîn-i ğamûs ve yemîn-i mün'akidedir:

a) Yemîn-i lağv: Bir şeyin doğru olduğu zannedilerek veya ağız alışkanlığıyla yapılan yemindir. Kişinin birini görmediği hâlde gördüğünü zannederek "Vallahi gördüm." veya yemin kastı olmaksızın yemin sözlerini söylemesi, yemîn-i lağv olarak kabul edilmiştir. Bu şekilde yapılan yeminden dolayı keffâret gerekmez. Kur'an-ı Kerim'de, kasıtsız olarak ağızdan çıkıveren yeminlerden dolayı kişinin sorumlu tutulmayacağı bildirilmiştir. (Bakara, 2/225; Mâide, 5/89) Bununla birlikte, ağız alışkanlığıyla konuşurken sıkça yemin edenlerin, bu alışkanlıklarından vazgeçmek için çalışmaları gerekir.

b) Yemîn-i ğamûs: Yalan yere edilen yemindir. Bir kimsenin olmamış bir şey için bilerek olmuş diye veya olmuş bir şey için bilerek olmadı diye yemin etmesidir. Bu en büyük günahlardan biridir. (Buhârî, Eymân, 16; Müslim, İman, 220) Böyle bir yemin Hanefîlere göre keffâretle telafi edilemez. Bu şekilde yemin eden kişinin, bilerek ve Allah'ın adını anarak yalan yere yemin ettiği için, pişman olarak, bir daha böyle bir hataya düşmemek üzere Allah'tan af dilemesi gerekir. Yalan yere yaptığı yemin sebebiyle başkasının hakkının zayi olmasına sebep olan kimse, bu zararı tazmin edip zarar verdiği kimselerden helallik istemelidir.

c) Yemîn-i mün'akide: Mümkün olan ve geleceğe ait bir şeyi yapmak veya yapmamak üzere yapılan yemindir. Bir kimsenin şu işi yapacağım veya yapmayacağım diye yemin etmesi böyledir. Bu yeminin Allah'ın isimlerinden biriyle veya O'nun sıfatlarıyla ya da örfte yemin anlamına gelen sözlerle yapılmış olması gerekir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, V, 478, 481-486) Bu yemini eden kişinin, dinin yasakladığı bir şeyi yapmaya veya emrettiği bir şeyi terk etmeye yönelik olmadıkça ettiği yeminin gereğini yapması gerekir. Yeminini bozarsa keffâret öder. (Merğînânî, el-Hidâye, IV, 13)

83. GÜN

DOĞRU SÖYLEMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿٣﴾

"Andolsun, biz onlardan öncekileri de imtihan etmiştik. Allah doğru söyleyenleri de mutlaka bilir, yalancıları da mutlaka bilir." (Ankebût, 29/3)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: لاَ يَجْتَمِعُ الْإِيمَانُ وَالْكُفْرُ فِي قَلْبِ امْرِئٍ وَلَا يَجْتَمِعُ الصِّدْقُ وَالْكَذِبُ جَمِيعًا وَلَا تَجْتَمِعُ الْخِيَانَةُ وَالْأَمَانَةُ جَمِيعًا

Ebû Hüreyre (r.a.) Resûlullah'ın (s.a.s.) şöyle buyurduğunu nakletmiştir: "İman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hıyanet ile emanet bir şahsın kalbinde birlikte bulunamaz." (İbn Hanbel, II, 349)

Dua

"Rabbimiz! Şüphesiz ki sen gizlediğimizi de açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz." (İbrahim, 14/38)

Fetva

Boşamadığı hâlde kasten yanlış beyanda bulunarak eşini boşadığını söylemenin hükmü nedir?

Kişi, eşini boşayıp boşamadığının sorulması üzerine, gerçekte boşamadığı hâlde, doğru beyanda bulunmayarak eşini boşadığını ifade ederse, o esnada boşamayı kastetmedikçe Hanefî ve Şâfiî mezhebine göre hanımı boşanmış olmaz. (İbn Nüceym, el-Bahr, III, 264; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, III, 379)

Ancak nikâh ve boşama gibi konularda, söz söylerken oldukça dikkatli olunmalı ve Hz. Peygamber'den (s.a.s.) nakledilen; "Üç şey vardır ki, bunların şakası da ciddi gibidir: Nikâh, boşama ve boşamadan vazgeçme." (Ebû Dâvûd, Talâk, 10) hadisi akıldan çıkartılmamalıdır.

34. GÜN

DOSTLUK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

"İyilik yaparak kendisini Allah'a teslim eden ve İbrahim'in dinine dosdoğru olarak tâbi olan kimseden, din bakımından daha iyi kim olabilir? Allah, İbrahim'i dost edinmiştir." (Nisa, 4/125)

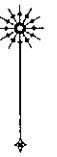
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: الْمُؤْمِنُ مُؤْلَفٌ وَلَا خَيْرَ فِيمَنْ لَا يَأْلَفُ وَلَا يُؤْلَفُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Mümin cana yakındır. Dostluk kurmayan ve kendisiyle dostluk kurulamayan kimsede hayır yoktur." (İbn Hanbel, II, 400)

Dua

"Allah'ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve (onların) bana uğramalarından Allah'ın tam kelimelerine sığınırım." (Ebû Dâvud, Tıb, 19)

Fetva

Namazdan sonra camide musâfaha yapılması bid'at mıdır?

Musâfaha; bir tür dostluk ve barış ifadesi olarak tokalaşma şeklinde yapılan bir muâşeret şeklidir. Hz. Peygamber (s.a.s.), bu uygulamaya büyük önem vermiş (Buhârî, İsti'zân, 27; Ebû Dâvûd, Edeb, 154) ve "Birbiriyle karşılaşan iki müslüman el sıkıştığında, daha oradan ayrılmadan günahları affedilir." (Ebû Dâvûd, Edeb, 154) buyurmak suretiyle musâfaha etmeye teşvik etmiştir.

Müslümanlar arasında dostluk, hoşgörü ve kaynaşmaya vesile olması hasebiyle namaz sonrasında musâfaha yapmakta dînen bir sakınca yoktur. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IX, 547) Ancak namazdan sonra cami içinde veya dışında musâfaha yapmayı, cemaatle namazın ayrılmaz bir unsuru gibi algılayarak topluca yapılan bir merasim hâline getirmek uygun değildir.

85. GÜN

DUA - I

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ ۖ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَاماً ﴿٧٧﴾

"(Ey Muhammed!) De ki: Duanız olmasa Rabbim size ne diye değer versin! Siz yalanladınız. Öyle ise azap yakanızı bırakmayacak." (Furkan, 25/77)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ فُتِحَ لَهُ مِنْكُمْ بَابُ الدُّعَاءِ فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الرَّحْمَةِ وَمَا سُئِلَ اللَّهُ شَيْئًا يَعْنِى أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُسْأَلَ الْعَافِيَةَ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ يَنْزِلْ فَعَلَيْكُمْ عِبَادَ اللَّهِ بِالدُّعَاءِ

İbn Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Sizden her kime dua kapısı açılmış ise, ona rahmet kapıları açılmıştır. Allah'tan bir şey istenecekse afiyetten daha sevimli bir şey istenmez." Resûlullah (s.a.s.) konuşmasına şöyle devam etti: "Dua, başa gelen ve gelmeyen belâya karşı fayda sağlar. Ey Allah'ın kulları, duaya sarılınız!" (Tirmizî, Deavât, 101)

Dua

"Allah'ım! Bildiğin günahlarımı bağışlamanı istiyorum. Bildiğin her türlü hayırdan istiyorum. Bildiğin bütün şerlerden

sana sığınıyorum. Şüphesiz sen gaybı/gizli olan şeyleri en iyi bilensin." (Hâkim, Deavât, No: 1872)

Fetva

Cuma hutbesinde yapılan duaya 'amin' demek caiz midir?

İslam âlimleri, gerek cuma hakkındaki hadisleri, gerekse Resûlullah'ın (s.a.s.) uygulamasını göz önüne alarak hutbenin esasını teşkil eden rükünler ile sahih bir hutbede uyulması gereken şartları ve hutbenin adabını tespit etmişlerdir. (Kâsânî, Bedâiu's-sanâî, II, 196) Hatip hutbe irad ederken cemaatin konuşmasının doğru olmadığını ifade eden hadisler vardır. (Buhârî, Cumua, 36; Müslim, Cumua, 11; Muvatta, Cuma, 6; Ebû Dâvûd. Salât, 237; Tirmizî, Salât, 256; Nesâî, Cumua, 22) Hanefi ve Şâfiîler bu hadislere dayanarak zaruret olmadıkça hutbe esnasında konuşmayı mekruh; Hanbelî ve Mâlikîler haram kabul etmişlerdir. (Kâsânî, Bedâiu's-sanâî, II, 198; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 429-430) Diğer taraftan yine Resûlullah'ın (s.a.s.) uygulamasını göz önüne alan İslam âlimleri hutbede müminlere dua etmenin mendup veya rükün olduğunu söylemişlerdir. (Kâsânî, Bedâiu's-sanâî, II, 196)

Buna göre, hutbenin dinlenmesi, bu esnada başka işlerle uğraşılmaması, konuşulmaması gerekir. Ancak, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) ismi anıldığında sessizce salavat okunması, hatibin duasına 'âmin' denmesi, konuşma olarak değerlendirilmediğinden, bunların yapılmasında bir sakınca yoktur. (Bkz. Kâsânî, Bedâiu's-sanâi', I, 264; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 35)

86. GÜN

DUA - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

"Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O halde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler." (Bakara, 2/186)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ عَلَى الْمُشْرِكِينَ قَالَ: إِنِّي لَمْ أُبْعَثْ لَعَّانًا وَإِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, "Ey Allah'ın Resûlü! Müşriklere beddua et!" denildi. O ise, "Ben lânetçi olarak değil ancak rahmet olarak gönderildim." buyurdu. (Müslim, Birr ve sıla, 87)

Dua

"Ey Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz, bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz!" (A'râf, 7/23)

Fetva

Vitir namazında kunût duasını okumayı unutan kimse namazını nasıl tamamlar?

Sözlükte Allah'a ihlasla kulluk etmek, namaz ve duayı uzatmak, sükût etmek, dua etmek, ibadet kastıyla ayakta durmak

gibi anlamlara gelen kunût, dinî bir terim olarak, namazda rükûdan önce veya sonra ayakta dua etmeyi ifade eder.

Vitir namazında kunût duasını okumak vaciptir. Bundan dolayı kunût duasının terki veya tehirinden dolayı sehiv secdesi yapmak gerekir. (Haddâd, el-Cevhera, I, 92)

Vitir namazını kılmakta olan bir kimse, unutarak ya da yanılarak kunût duasını okumadan rükûya giderse, bu kimse namazına devam eder ve sonunda sehiv secdesi yapar. Ancak bu kişi, rükûdan kalktıktan sonra kunut duasını okursa, sonrasında tekrar rükû yapmadan secdeye gider ve yine namazın sonunda sehiv secdesi yapar. (Kâsânî, Bedâî', I, 274; el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 141)

87. GÜN

DÜNYA HAYATI

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ ﴿٥﴾

"Ey insanlar! Allah'ın va'di gerçektir, sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve o aldatıcı (şeytan) da Allah hakkında sizi kandırmasın." (Fâtır, 35/5)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: لَيْسَ الزَّهَادَةُ فِى الدُّنْيَا بِتَحْرِيمِ الْحَلاَلِ وَلاَ فِى إِضَاعَةِ الْمَالِ وَلَكِنِ الزَّهَادَةُ فِى الدُّنْيَا أَنْ لاَ تَكُونَ بِمَا فِى يَدَيْكَ أَوْثَقَ مِنْكَ بِمَا فِى يَدِ اللَّهِ

Ebû Zerr'in (r.a.) naklettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Dünyaya rağbet etmemek demek, kişinin helâl olan şeyleri kendisine haram kılması veya malını dağıtıp tüketmesi demek değildir. Bilâkis dünyaya rağbet etmemek demek, elinde olan şeylere, Allah katında olanlardan daha fazla güvenmemendir." (İbn Mâce, Zühd, 1)

Dua

"Allah'ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1902)

Fetva

Müziğin dindeki yeri nedir?

İslam dini müzik konusunda ayrıntılı ve özel hüküm koymak yerine genel ilke ve amaçları belirlemekle yetinmiştir. Buna göre İslam'ın ilke ve esaslarına aykırı, günaha sevk eden, haramı teşvik eden müzikleri yapmak ve dinlemek günahtır. Dinimizin temel inanç, amel ve ahlak ilkelerine aykırı olmayan, haramların işlenmesine sebep olmayan müzik türlerini dinlemekte ise dinen bir sakınca yoktur.

Kur'an ve sünnette müzikle meşgul olmanın, müzik dinlemenin mutlak anlamda günah olduğunu gösteren deliller bulunmamaktadır. Aksine, Resûlullah'ın (s.a.s.) ilke olarak müziğin caiz olduğuna işaret sayılabilecek nitelikte ifadelerinin bulunduğu bilinmektedir. Nitekim O, nikâhın duyurulması için def çalınmasını öğütlemiştir. (Tirmizî, Nikâh, 6) Yine bir bayram günü Hz. Âişe'nin yanında def çalıp türkü söyleyen iki cariyeye çıkışmak isteyenlere: "Bırakın bu gün bayramdır" diye uyarıda bulunmuştur. (Müslim, İydeyn, 17)

Müzik yapmanın ve dinlemenin hükmünün ne olduğu konusu İslam bilginleri tarafından çokça tartışılmış, lehte ve aleyhte çok şey söylenmiştir. Tarafların ileri sürülen görüşleri, gerekçeleri ile birlikte değerlendirildiğinde müziğin mutlak anlamda yasaklanmadığı, aksine ilke olarak mübah kılındığı sonucuna ulaşılır. (Bkz. Zeylaî, Tebyin, IV, 222)

88. GÜN

DÜNYA İMTİHANI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتّٰى نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَا اَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

"Sizi deneyeceğiz ki, içinizden cihad edenleri, zorluklara göğüs gerenleri ortaya çıkaralım ve size ait haberleri de (söz ve iddiaları) deneyerek açıklığa kavuşturalım." (Muhammed, 47/31)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ رِزْقَهَا وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ خُذُوا مَا حَلَّ وَدَعُوا مَا حَرُمَ

Câbir b. Abdullah'ın (r.a.) naklettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde (takva sahibi) olun ve dünyevî isteklerinizde mutedil olun. Çünkü hiç kimse kendisi için takdir edilen rızkını yiyinceye kadar ölmeyecektir, rızkı gecikse bile! Öyleyse, Allah'a karşı sorumluluğunuzun bilincinde (takva sahibi) olun ve dünyevî isteklerinizde mutedil olun. Helâl olanı alın, haram olanı terk edin." (İbn Mâce, Ticâret, 2)

Dua

"Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve Müslüman olarak bizim canımızı al." (A'râf, 7/126)

Fetva

Bela ve musibetler kader midir?

Bela ve musibetleri üç grupta değerlendirmek gerekir: a) İnsan iradesinin söz konusu olmadığı bela ve musibetler (doğal afetler gibi). b) İnsan iradesinin kısmen söz konusu olduğu bela ve musibetler (kısmen kabahatli olunan trafik kazaları gibi). c) İnsan iradesinin söz konusu olduğu bela ve musibetler (alkollü araç kullanarak sebebiyet verilen kazalar, dikkatsizlik ve tedbirsizlik sonucu maruz kalınan hastalıklar gibi).

Bu sayılanların hepsi Allah'ın takdiri iledir. Mümine düşen ise, kaderini bilmediğinden dolayı her çeşit bela ve musibete karşı tedbir almak, bunlara maruz kalınması durumunda ise sabredip kadere inanarak teslimiyet göstermektir. Bu teslimiyet, ihmal, kusur veya kasıtlı olarak gerçekleşen ve hak ihlallerine yol açan durumlarda sorumlulukların cezasız bırakılmasına rıza gösterilmesi anlamına gelmez. Şunu unutmamak gerekir ki Allah sonsuz rahmet ve inayet sahibidir. Dolayısıyla musibete maruz kalan bir kimseyi, sabretmesi kaydıyla büyük mükâfatlara nail kılacaktır. Ayrıca Allah insanları imtihan ettiği için, dilerse birtakım bela ve musibetler verebilir. Nitekim Hz. Peygamber'in (s.a.s.) haber verdiğine göre tarih boyunca en büyük sıkıntılara peygamberler ve salih insanlar maruz kalmıştır. (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, I, 173) İnsanlar bu durumda kulluklarının gerektirdiği tutum içinde olmalıdırlar.

89. GÜN

EĞİTİM AİLEDE BAŞLAR!

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمٰوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾

"(Lokmân öğütlerine şöyle devam etti:) Yavrum! Şüphesiz yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa ve bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin içinde bile olsa, Allah onu çıkarır getirir. Çünkü Allah en gizli şeyleri bilendir, (herşeyden) hakkıyla haberdar olandır." (Lokmân, 31/16)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ فَأَدَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ

Ebû Saîd el-Hudrî'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Kim üç kız çocuğunun geçimini üstlenir, onları terbiye edip evlendirir ve onlara güzel davranırsa cenneti kazanır." (Ebû Dâvûd, Edeb, 120-121; İbn Hanbel, III, 96)

Dua

"Allah'ım! İbrâhim ve ailesine rahmet eylediğin gibi, Muhammed'e ve ailesine de rahmet et. Allah'ım! İbrâhim ve ailesine bereket ihsan ettiğin gibi, Muhammed'e ve ailesine de bereket ihsan eyle! Şüphesiz sen övgüye en lâyık ve şanı en yüce olansın."

Fetva

Kendisine dünür gidilip de karar aşamasında olan ya da söz kesilen bir kadına bir başkası evlilik teklifinde bulunabilir mi?

Nişanlı olan çift arasında nikâh gerçekleşmemiş ise, bu nişan bozulmadıkça veya erkek tarafı söz konusu nişanlı kızla artık ilgilerinin kalmadığı ve herhangi bir kimsenin buna talip olmasına karşı çıkmayacakları zımnen de olsa anlaşılmadıkça başka bir Müslüman'ın bu kıza talip olması mekruh kabul edilmektedir. Nitekim konu ile ilgili hadiste "Sizden biri sakın Müslüman kardeşinin (...) dünür gittiği birine talip olmasın." (Buhârî, Nikâh 46; Müslim, Nikâh, 6) buyrulmuştur. Aksi yönde davranış erkek tarafına haksızlık ve hakaret sayılabileceğinden taraflar arasında husumete sebep olabilir. (Şafiî, el-Ümm, VI, 106-109; İbn Kudâme, el-Muğnî, IX, 567; İbn Âbidin, Reddü'l-muhtâr, V, 221)

Dinen sakıncalı ve günah bir davranış olmakla birlikte bu duyarlılığa dikkat etmeden devreye giren ikinci kişilerle yapılan nikâh akit olarak geçerlidir.

90. GÜN

EVDEN ÇIKARKEN

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَاناً نَصِيراً ﴿٨٠﴾

"De ki: "Rabbim! (Gireceğim yere) doğruluk ve esenlik içinde girmemi sağla. (Çıkacağım yerden de) beni doğruluk ve esenlik içinde çıkar. Katından bana yardımcı bir kuvvet ver." (İsrâ, 17/80)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ فَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ قَالَ يُقَالُ حِينَئِذٍ هُدِيتَ وَكُفِيتَ وَوُقِيتَ...

Enes b. Mâlik'in (r.a.) naklettiğine göre Nebî (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kişi evinden çıkacağı zaman, 'Bismillâh, tevekkeltü alellâh, lâ havle velâ kuvvete illâ billâh' (Allah'ın adıyla. Allah'a tevekkül ettim. Güç ve kuvvet sadece Allah'tandır.) dediğinde o zaman (o kişiye) şöyle denilir: 'İşte şimdi) Sana rehberlik edilir, ihtiyaçların karşılanır ve korunursun.'" (Ebû Dâvûd, Edeb, 102-103)

Dua

"Sana açılan ellerimizi, aşkınla yanan gönüllerimizi boş çevirme! Bizi Sana, Senin kulluğuna, sevgine, cennetine lâyık eyle. Bizleri affolunanlar zümresine ilhak eyle yâ Rabbi!"

Fetva

Kadınların ve erkeklerin saçlarını boyamaları caiz midir?

Kişinin temiz, bakımlı ve düzgün görünümlü olması, dinimizin tavsiye ettiği hususlardandır. Saç, sakal ve bıyık bakımı bu bağlamda değerlendirilmelidir. Saçı temizlemek, yıkamak, koku sürmek, taramak ve boyamak, Hz. Peygamber'in teşvik ettiği hususlardandır. (Buhârî, Enbiyâ, 50; Müslim, Libâs, 80) Buna göre, başkalarını yanıltma kastı olmaksızın saç, sakal ve bıyık boyanabilir. (Mubârekfûrî, Tuhfetü'l-Ahfezî, V, 433-441)

Erkeğin saçını, siyah dışındaki kına rengi gibi renklere boyaması caiz ise de siyah renge boyaması mekruh görülmüştür. Mekke'nin fethi günü, Hz. Ebû Bekir'in yaşlı babası Ebû Kuhâfe'nin saçlarının beyazlaştığını gören Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Bu beyaz saçın rengini değiştiriniz ve siyahtan sakınınız." (Ebû Dâvud, Tereccül, 18)

Ancak saçı beyazlaşan kimse genç olursa, siyaha boyamasında da bir sakınca görülmemiştir. Çünkü bu durumda siyaha boyanan saç tabii hâline dönüşmüş olacaktır. Nitekim Sa'd b. Ebî Vakkas, Ukbe b. Âmir, Hasan, Hüseyin ve Cerîr gibi sahabilerin bunu uyguladıkları nakledilmektedir. (Şevkânî, Neylü'l-evtâr, I, 367, 373)

Kadınlar için ise bir sınırlama yoktur. Bu konuda dikkat edilmesi gereken husus, kadının saçını ve vücudunun diğer mahrem yerlerini yabancı erkeklere göstermemesidir.

Boya, saç üzerinde kimyasal bir tabaka oluşturup suyun temasına engel olmadıkça guslü ve namaz abdestini engelleyici bir unsur değildir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 288)

91. GÜN

FAİZ

Ayet-i Kerime ve Meali:

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

"İnsanların malları içinde artsın diye faizle her ne verirseniz, Allah katında artmaz. Ama Allah'ın hoşnutluğunu isteyerek her ne zekat verirseniz; işte bunu yapanlar sevaplarını kat kat arttıranlardır." (Rûm, 30/39)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: مَا أَحَدٌ أَكْثَرَ مِنَ الرِّبَا إِلاَّ كَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهِ إِلَى قِلَّةٍ

İbn Mes'ûd'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Faiz yoluyla mal çoğaltan hiç kimse yoktur ki, sonunda durumu (malında) azalmaya dönüşmesin." (İbn Mâce, Ticâret, 58)

Dua

"Allah'ım! Şüphesiz ben nefsime çok zulmettim, günahları bağışlayacak olan yalnız sensin. Öyleyse katından bir af ile beni bağışla. Bana merhamet et, çünkü bağışlaması ve rahmeti çok olan sadece sensin." (Buhari, Ezan, 149)

Fetva

Kredi kartı ile yapılan alışverişlerde bankanın yaptığı hizmet karşılığında iş yeri sahiplerinden komisyon alması faiz olur mu?

Bir iş veya bir hizmet ya da mal karşılığında alınan bedel helaldir. Bankalar verdikleri kredi kartlarıyla bir hizmet sunmaktadırlar. Dolayısıyla kredi kartı ile yapılan alışverişlerde, bankanın verdiği hizmet karşılığında anlaşma gereği iş yeri sahiplerinden komisyon adı altında almış olduğu ücret, faiz olarak değerlendirilemez.

02. GÜN

FAKİRLİK KORKUSU

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَقْتُلُوا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْاً كَبِيراً ﴿٣١﴾

"Yoksulluk korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Onları da, sizi de biz rızıklandırırız. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahtır." (İsrâ, 17/31)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْس

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Zenginlik mal çokluğu değil, gönül tokluğudur." (Buhârî, Rikâk, 15)

Dua

"(Allah'ım!) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım." (Buhârî, De'avât, 39)

Fetva

Doğum kontrolünün dinî hükmü nedir?

Sağlığa zararlı olmamak şartıyla, deri altına hormon düzenleyici yerleştirmek (implant), kondom kullanmak, azil (geri çekilmek) gibi yöntemlerle hamileliğin önlenmesinde dinen bir sakınca yoktur. Bununla birlikte annenin hayatı söz konusu

olmadıkça, hamilelik gerçekleştikten sonra, hangi aşamada olursa olsun, kürtaj ve benzeri yöntemlerle çocuğun alınması caiz değildir. Çünkü hamileliğin başlaması ile doğacak çocuğun hayat hakkı gerçekleşmiş olur. Maddi ya da sosyal endişelerle ceninin hayatiyetini bir şekilde sona erdirmek hayat hakkına tecavüzdür. Allah Teâlâ, "Fakirlik endişesi ile çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırırız." (En'am, 6/151) buyurmuştur.

98. GÜN

FARZ NAMAZLAR

Ayet-i Kerime ve Meali

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلٰى جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ ۚ إِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَاباً مَوْقُوتاً ﴿١٠٣﴾

"Namazı kıldınız mı, gerek ayakta, gerek otururken ve gerek yan yatarak hep Allah'ı anın. Güvene kavuştunuz mu namazı tam olarak kılın. Çünkü namaz, mü'minlere belirli vakitlere bağlı olarak farz kılınmıştır." (Nisâ,4/103)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ فِي سَفَرٍ قَالَ: رَأْسُ الأَمْرِ الإِسْلاَمُ وَعَمُودُهُ الصَّلاَةُ

Muâz b. Cebel (r.a.) anlatıyor: "Hz. Peygamber (s.a.s.) ile birlikte bir yolculukta idim... O şöyle buyurdu: 'Her işin başı İslâm (Allah'a teslimiyet) ve direği de namazdır.'" (Tirmizî, Îmân, 8; İbn Hanbel, V, 231)

Dua

"Ey Rabbim! Beni ve soyumdan gelecekleri namazını dosdoğru kılanlardan eyle! Ey Rabbimiz! Duamı kabul et!" (İbrahim, 14/40)

Fetva

Farz namazlarla birlikte kılınan sünnet namazların dayanağı nedir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), farz namazların öncesinde ve sonrasında sünnet namazları kılmış ve ümmetine de tavsiye etmiştir. Bundan dolayı vakit namazlarıyla birlikte eda edilen düzenli (revâtib) sünnetler imkânlar ölçüsünde kılınmalıdır. Hz. Muhammed (s.a.s.) bir hadislerinde: "Her gün sabah namazından önce iki, öğleden önce dört, sonra iki, akşamdan sonra iki ve yatsıdan sonra iki olmak üzere 12 rekât nafile namaz kılmaya devam eden kişiye, yüce Allah cennette bir köşk inşa eder." (Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 101) buyurmuştur. İkindi namazı ile ilgili olarak da "İkindiden önce dört rekât namaz kılana Allah merhamet etsin." (Ebû Dâvûd, Tatavvu', 8) demiştir.

Bir başka hadislerinde de: "Kıyamet gününde kulun ilk hesaba çekileceği şey farz namazdır. Eğer bu namazları tam olarak yerine getirmişse ne güzel. Aksi hâlde şöyle denir: Bakın bakalım, bunun nafile namazı var mıdır? Eğer nafile namazları varsa, farzların eksiği bu nafilelerle tamamlanır. Sonra diğer farzlar için de aynı şeyler yapılır." (Ebû Dâvûd, Salât, 151; Tirmizî, Salât, 193) buyurmuştur.

94. GÜN

FAYDALI BİLGİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ حُكْماً عَرَبِياً وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾

"Böylece biz onu (Kur'an'ı) Arapça bir hüküm olarak indirdik. Sana gelen bu ilimden sonra eğer sen onların heva ve heveslerine uyarsan, Allah tarafından senin için ne bir dost vardır, ne de bir koruyucu." (Ra'd, 13/37)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ:: إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İnsan ölünce üç şey dışında ameli kesilir: Sadaka-i câriye (faydası kesintisiz sürüp giden sadaka), faydalanılan ilim ve kendisine dua eden hayırlı evlat." (Müslim, Vasiyyet, 14)

Dua

"Allah'ım! Bana öğrettiğin ilim ile beni faydalandır, bana fayda verecek ilmi bana öğret ve benim ilmimi arttır. Her hâl üzere Allah'a hamdolsun. Cehennem ehlinin hâlinden Allah'a sığınırım." (Tirmizî, Deavât, 130)

Fetva

Misvak kullanmanın hükmü nedir? Dişlerin fırçalanması misvak kullanmak yerine geçer mi?

Abdest alırken misvak ve benzeri bir şeyle ağız ve diş temizliğini yapmak sünnettir. (Mevsılı, el-İhtiyar, I, 44) Zira bu temizlik fıtrattan sayılmaktadır. (Muslim, Taharet, 56; Ebu Davud, Taharet, 29) Allah Resûlü (s.a.s.) bir hadislerinde: "Ümmetime ağır gelmesinden (meşakkat) endişe etmeseydim, onlara her namaz vaktinde dişlerini misvakla temizlemelerini emrederdim." (İbn Mace, Taharet, 7) buyurmuştur. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) uygulamasında ağız ve diş temizliği asıl olup, o dönemde diş temizliğinde misvak kullanılmakta idi. Bugün misvak yerine diş fırçası kullanılmaktadır. Ağız ve diş sağlığı için uygun olan herhangi bir ürünün veya yöntemin kullanılmasıyla bu sünnet yerine getirilmiş olur.

95. GÜN

FAYDASIZ İŞLER ve LÜZUMSUZ SÖZLER

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

"Boş sözü işittikleri vakit ondan yüz çevirirler ve "Bizim işlerimiz bize, sizin işleriniz de size. Selam olsun size (bizden size zarar gelmez). Biz cahilleri istemeyiz" derler." (Kasas, 28/55)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا ، أَوْ لِيَصْمُتْ...

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve âhiret gününe inanan kişi, ya hayır konuşsun ya da sussun." (Buhârî, Edeb, 31; Müslim, Îmân, 74)

Dua

"Allah'ım! Faydasız ilimden, huşu duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 64)

Fetva

Gusül veya abdest esnasında vesveseye düşen kişi ne yapmalıdır?

Vesvese, çeşitli sebeplerle insanın yaşadığı kararsızlık, şüphe ve kuruntu hâlidir. Bu, çoğu kere abdest ve guslün alınıp alınmadığı, tam olup olmadığı ya da bozulup bozulmadığı şüphesi

şeklinde ortaya çıkmaktadır. Gusül veya abdest alan kişinin vesvese sebebi ile gusül ve abdestini tekrarlaması gerekmez. Hatta kişi bu tür vesveselere itibar etmemeli (İbn Mâce, Tahâret, 48), içine doğan şüphe ve tereddüt hâllerinin asılsız olduğunu kendine telkin etmeli, ihtiyaç duyulması hâlinde psikolojik tedaviye yönelmeli; ayrıca manevî destek olarak Felak ve Nâs surelerini, anlamlarını da düşünerek okuyup bu hâlden kurtulmak için Allah'a dua etmelidir.

96. GÜN

FEDAKÂRLIK

Ayet-i Kerime ve Meali

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللهَ بِهٖ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾

"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir." (Âl-i İmrân, 3/92)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizden biriniz kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz." (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 59)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bizi sana teslim olanlardan eyle, soyumuzdan da sana teslim olacak bir ümmet çıkar. Bize ibadet usullerimizi göster, tevbemizi kabul et. Şüphesiz tövbeleri kabul eden, merhameti bol olan sensin." (Bakara, 2/128)

Fetva

Kötü amaçlar için de kullanılmaya müsait olan "anason, haşhaş, kenevir" vb. bitkileri ekmenin, ticaretini yapmanın dinî hükmü nedir?

Yenilmesi, içilmesi veya kullanılması dinen caiz olan bir şeyi satmak da caizdir. Bu sebeple, dinî açıdan bakıldığında, kendisi aslen haram olmayan ürünleri helal alanlarda kullanmak üzere üretmekte ve ticaretini yapmakta bir sakınca yoktur. Bu maddeler normal olarak, helal alanlarda iş yapan kişi veya kurumlara satıldığı hâlde, alıcılar tarafından gizlice ve dolaylı yoldan, haram işlerde kullanılsa bile bundan dolayı üreticinin bir sorumluluğu olmaz. (Zeylaî, Tebyîn, VI, 28) Ancak doğrudan gayrimeşru maddelerin üretiminde kullanılmak üzere ve bunu bilerek ilgili kişilere bu ürünleri satmak, bir haramı desteklemek ve yaymak anlamına geleceğinden bu gibi kazanç yollarından sakınmak gerekir. (Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, II, 51; İbn Rüşd el-Ced, el-Beyân ve't-tahsîl, IX, 394-395; Şemsuddin İbn Kudâme, eş-Şerhu'l-kebîr, IV, 306) Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de: "İyilikte ve takvada yardımlaşın, ama günahta ve düşmanlıkta yardımlaşmayın." (Mâide, 5/2) buyurmaktadır.

Öte yandan herhangi bir ürün, günlük kullanımda nerdeyse tamamen haram bir maddenin üretimi için kullanılmakta ise, bu ürünü üretmek ve ticaretini yapmak, büyük ihtimalle harama destek olacağından dinen sakıncalı olur. Uyuşturucu imalatına dönük olarak haşhaş ve benzeri ürünlerin üretimi ve satımı haramdır. (Bkz. İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, X, 35; Zuhaylî, el-Fıkhu'l-İslâmî, VI, 166) Fakat ilaç imalatında kullanılmak üzere yetiştirilip satılmalarında sakınca yoktur. Söz konusu maddelerin ekiminde devlet tarafından alınan bir karar ve konulan kotalar varsa bunlara riayet etmek gereklidir.

FIKIH: DERİN KAVRAYIŞ

Ayet-i Kerime ve Meali

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

"O, dilediğine hikmeti verir ve kime hikmet verilirse o kimse birçok hayra nâil olmuş demektir. Bunu ise ancak derin kavrayış sahibi olanlar düşünüp anlarlar." (Bakara, 2/69)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ

İbn Abbâs'ın (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Allah her kimin iyiliğini dilerse, onu dinde fakih kılar (dinin inceliklerini anlama konusunda ona kabiliyet verir)." (Tirmizî, İlim, 1)

Dua

"Allah'ım! Peygamberin Hz. Muhammed (s.a.s.)'in senden istediği hayırlı şeyleri biz de senden istiyoruz. Yine Peygamberin Hz. Muhammed (s.a.s.)'in sana sığındığı şeylerden biz de sana sığınıyoruz." (Tirmizî, Deavât, 94)

Fetva

Müdrik, mesbûk, lâhik ne demektir? Bunlar namazlarını nasıl kılarlar?

Müdrik sözlükte "idrak etmiş, yetişmiş, kavuşmuş" gibi anlamlara gelir. Dinî terim olarak, imama en geç birinci rekâtın rükûunda yetişip namazını imamla birlikte kılan kişiye denilir.

Lâhik, namaza imamla başlayıp, namaz esnasında abdestinin bozulması gibi bir durum sebebiyle namaza ara vermek zorunda kalan ve bu sebeple namazın bir kısmını imam ile birlikte kılamayan kimse demektir. Bu durumda olan kişi usulünü bilirse abdest alıp geldikten sonra cemaate katılarak namazına devam eder. Kılamadığı rekâtları imam selam verdikten sonra tamamlar. Usulünü bilmezse namazı baştan tekrar kılar.

Mesbûk, cemaatle kılınan namaza baştan yetişemeyip ilk rekâtın rükûundan sonra imama uyan kimse demektir. İmam ile birlikte "sübhanallah" diyecek kadar rükûda bulunmayan kimse o rekâtı kaçırmış sayılır. Mesbûk, imam selam verince, sehiv secdesi yapmazsa, beklemeden ayağa kalkar ve cemaatle kılamadığı rekâtları tek başına tamamlar. Mesbûk, imamla birlikte kılamadığı rekâtları kılarken, tek başına namaz kılan kimse gibidir. Tek başına namaz kılarken Fâtiha'dan sonra sûre veya âyet okuduğu rekâtlarda okur, okumadıklarında okumaz. (el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 102; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 344-350)

98. GÜN

FITIR

Ayet-i Kerime ve Meali

يَمْحَقُ اللهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيمٍ

﴿٢٧٦﴾

"Allah, faiz malını mahveder, sadakaları ise artırır (bereketlendirir). Allah hiçbir günahkâr nankörü sevmez." (Bakara, 2/276)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ زَكَاةَ الْفِطْرِ طُهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنَ اللَّغْوِ وَالرَّفَثِ وَطُعْمَةً لِلْمَسَاكِينِ مَنْ أَدَّاهَا قَبْلَ الصَّلاَةِ فَهِىَ زَكَاةٌ مَقْبُولَةٌ وَمَنْ أَدَّاهَا بَعْدَ الصَّلاَةِ فَهِىَ صَدَقَةٌ مِنَ الصَّدَقَاتِ

İbn Abbâs (r.a.) şöyle demiştir: "Resûlullah (s.a.s.) hem oruçluyu (işlediği) faydasız fiillerden ve çirkin laflardan temizlemek, hem de fakirlere gıda temin etmek üzere fıtır zekâtını farz kıldı. Artık kim bunu bayram namazından önce öderse, o makbul bir zekâttır. Kim de bunu bayram namazından sonra öderse, o sadakalardan bir sadakadır." (Ebû Dâvûd, Zekât, 18; İbn Mâce, Zekât, 21)

Dua

"Allah'ım! Bize imanı sevdir, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Fıtır sadakası nedir ve ne zaman verilir?

Halk arasında fitre diye bilinen fıtır sadakası (sadaka-i fıtır); insan olarak yaratılmanın ve Ramazan orucunu tutup bayrama ulaşmanın bir şükrü olarak; dinen zengin olup Ramazan ayının sonuna yetişen müslümanın, belirli kimselere vermesi vacip olan bir sadakadır. (Nevevî, el-Mecmû', VI, 103-105) Vacip oluşu, sünnetle sabittir. (Buhârî, Zekât, 70-78; Müslim, Zekât, 12-16; Ebû Dâvûd, Zekât, 18; İbn Mâce, Zekât, 21)

Kişi, kendisinin ve küçük çocuklarının fitrelerini vermekle yükümlüdür. Hz. Peygamber, köle-hür, büyük-küçük, kadın-erkek her müslümana fitrenin gerektiğini ifade etmiştir. (Ebû Dâvûd, Zekât, 20)

Fıtır sadakasının vacip olma zamanı Ramazan bayramının birinci günü olmakla birlikte, bayramdan önce de verilebilir. Hatta bu daha faziletlidir. Nitekim bayram namazından önce verilmesi müstehap kabul edilmiştir. Bununla birlikte, bayram günü veya daha sonra da verilebilir. Ancak bayramdan sonraya bırakılması mekruhtur.

Şâfiî mezhebinde ise; fitreyi, meşru bir mazeret bulunmadıkça bayramın birinci gününün gün batımından sonraya bırakmak haramdır. Fitreyi Ramazan'ın ilk günlerinde vermek de caizdir. (Nevevî, el-Mecmû', VI, 128)

Fitrenin hedefi, bir fakirin içinde yaşadığı toplumun hayat standardına göre bir günlük yiyeceğinin karşılanması, böylece bayram sevincine iştirak etmesine katkıda bulunmaktır.

Günümüzde fıtır sadakası miktarının belirlenmesinde, kişinin bir günlük (iki öğün) normal gıda ihtiyacını karşılayacak miktarın ölçü alınması daha uygundur. Kişi dinen zengin sayılanlara, usûlüne (anne, baba, dedeler ve nineler), fürûuna (çocuk ve torunlar) ve eşine fıtır sadakası veremez. Fitreler bir fakire verilebileceği gibi, birkaç fakire de dağıtılabilir. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 224) Ancak bir kişiye verilen miktar bir fitreden az olmamalıdır.

GASP ve HIRSIZLIK

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى اَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللهِ شَيْئاً وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ اَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ اَيْدِيهِنَّ وَاَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللّٰهَ اِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

"Ey Peygamber! Mü'min kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, hiçbir iyi işte sana karşı gelmemek konusunda sana biat etmek üzere geldikleri zaman, biatlarını kabul et ve onlar için Allah'tan bağışlama dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (Mümtehine, 60/12)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنِ انْتَهَبَ فَلَيْسَ مِنَّا

Enes b. Mâlik (r.a.) tarafından rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim (bir malı) yağmalarsa bizden değildir." (Tirmizî, Siyer, 40)

Dua

"Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni afiyette daim eyle ve bana merhamet et." (Müslim, Zikir ve Duâ, 35)

Fetva

İnternetten program, yazılım, kitap, müzik vb. indirmek ve bunları kullanmak helal midir?

Başkasının emeğini gasp anlamına gelecek her iş, tutum ve davranış, kul hakkı sorumluluğunu gerektirir. Bu sorumluluk ise, söz konusu hak sahibine iade edilmedikçe veya helallik alınmadıkça ortadan kalkmaz.

İslam emeğe büyük değer verir, haksız kazanca karşı çıkar. Kur'an-ı Kerim'de: "İnsan için ancak çalıştığı vardır." (Necm, 53/39) buyurulur. Hz. Peygamber de (s.a.s.) emeğin hakkının verilmesini değişik hadisleriyle ifade etmişlerdir. Bunlardan birinde: "Hiçbir kimse, elinin emeği ile kazandığını yemekten daha hayırlı bir kazanç yememiştir. Allah'ın peygamberi Dâvûd da kendi elinin emeğini yerdi." (Buhârî, Büyû', 15) buyurmuşlardır.

Teknolojinin geliştiği, insan emeğinin çok değişik şekil ve ortamlarda tezahür ettiği günümüzde aynı ölçüde hak ve emek ihlalleri söz konusu olmaktadır. Bu hak ihlalleri elektronik ve bilgisayar dünyasında da yaşanmaktadır. Bu tür haksız davranışlar sadece bireylerin hakkını gasp etmiş olmamakta, aynı zamanda, o alanlarda emek harcayan insanların yeni ürünler üretme konusundaki şevkini kırmakta, bu da geniş anlamda kamu hakkı ihlaline dönüşmektedir.

Bu sebeple birer emek mahsulü olarak internet ortamına geçirilmiş olan her türlü program, yazılım, kitap, müzik vb. ürünleri ilgililerin izni olmadan elde edip kullanmak caiz değildir.

100. GÜN

GAZİLİK: "İKİ GÜZELLİKTEN BİRİ"

Ayet-i Kerime ve Meali

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ ۖ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

"Mü'minlerden öyle adamlar vardır ki, Allah'a verdikleri söze sâdık kaldılar. İçlerinden bir kısmı verdikleri sözü yerine getirmiştir (şehit olmuştur). Bir kısmı da (şehit olmayı) beklemektedir. Verdikleri sözü asla değiştirmemişlerdir." (Ahzâb, 33/23)

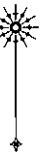
Hadis-i Şerif ve Manası

عن زَيْد بْنُ خَالِدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ : مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا ، وَمَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِى سَبِيلِ اللَّهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا

Zeyd b. Hâlid'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle demiştir: "Her kim Allah yolunda savaşacak bir askeri, (savaş için) donatırsa kendisi de savaşmış gibi olur. Kim Allah yolunda savaşa çıkan gazinin arkada bıraktığı (ailesine) göz kulak olursa, o da savaşmış gibi olur." (Buhârî, Cihâd, 38)

Dua

"Allah'ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik ne kötü bir sırdaştır." (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

Fetva

Cenaze namazını kılmanın belli bir vakti var mıdır? Cenazenin defni geciktirilebilir mi?

Cenaze namazının kılınması için belirli bir vakit yoktur. Günün her saatinde cenaze namazı kılınabilir. Ancak zorunlu olmadıkça kerâhet vakitlerinde kılınması uygun değildir. (Tirmizî, Cenâiz, 41) Hazırlanmış olan bir cenazeyi bekletmeksizin, namazını kılıp çabukça defnetmek daha uygundur. (Tirmizî, Cenâiz, 30) Bununla beraber, daha çok cemaatin katılması, ölen kişinin akraba, eş, dost ve komşuları gibi hukuku bulunan insanlara ölüm haberini duyurup son görevlerini yapmak üzere cenaze merasiminde bulunabilmelerinin sağlanması amacıyla cenaze bir süre bekletilebilir.

GENÇLİĞİN KIYMETİNİ BİLMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

هُوَ الَّذي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا اَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخاً وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا اَجَلاً مُسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

"Sizi toprak, sonra nutfe, sonra alaka aşamalarından geçirerek yaratan O'dur. Sonra O sizi bir bebek olarak hayat alanına çıkarır; ardından güçlü çağınıza ulaşıncaya, sonra da yaşlılar haline gelinceye kadar sizi yaşatır; içinizden bazıları bundan önce vefat eder. Sonuçta belli bir vakte kadar yaşamaktasınız. Umulur ki bunlar üzerine akıl yorarsınız." (Mümin, 40/67)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قال رسولُ الله: مَا أَكْرَمَ شَابٌّ شَيْخًا لِسِنِّهِ إِلَّا قَيَّضَ اللَّهُ لَهُ مَنْ يُكْرِمُهُ عِنْدَ سِنِّهِ

Enes b. Malik (r.a.) rivayet edildiğine Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle demiştir: "Allah Teâlâ, yaşından ötürü bir ihtiyara saygı gösteren gence, yaşlılığında hizmet edecek kimseler lütfeder." (Tirmizi, Birr 75)

Dua

"Allah'ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan sana dönebilmeyi istiyorum." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 1, No: 29134)

Fetva

Cenaze geçerken orada bulunanların ayağa kalkmasının hükmü nedir?

Dinimize göre müslüman olsun olmasın, bütün insanlar saygıdeğerdir. Kur'an-ı Kerim'de insanın bu yönüne atıf yapan âyetler vardır. (İsrâ, 17/70) İnsan saygıya hayattayken layık olduğu gibi ölümünden sonra da layıktır. Bu sebeple gerek ölüm sonrası henüz defnedilmeden, gerekse defnedildikten sonra kabirde iken insanın bu saygınlığına aykırı davranışlardan kaçınmak gerekir. Hz. Peygamber (s.a.s.), yanından geçen bir cenaze için ayağa kalkmış, orada bulunanların kendisine bunun bir Yahûdî cenazesi olduğunu haber vermeleri üzerine, "O da bir insan değil miydi?" (Buhârî, Cenâiz, 49; Nesâî, Cenâiz, 45-47) buyurmuştur. Konu ile ilgili bir başka hadis ise şöyledir: "Cenaze gördüğünüzde, geçinceye kadar ayakta durunuz." (Buhârî, Cenâiz, 47) Dolayısıyla cenaze geçerken mümkünse ayağa kalkılması sünnete uygun olur.

102. GÜN

GIYBET

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيراً مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضاً اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتاً فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللّٰهَ إِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

"Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir." (Hucurât, 49/12)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أن رسول الله ، قال :أَتَدْرُونَ مَا الْغِيبَةُ؟ قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ قِيلَ أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ؟ قَالَ: إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهَتَّهُ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Peygamberimiz (s.a.s.) "Gıybet nedir, bilir misiniz?" diye sordu. Sahabe: "Allah ve Resûlü daha iyi bilir." dediler. Hz. Peygamber: "Gıybet, din kardeşini hoşlanmadığı bir şey ile anmandır" buyurdu. "Söylenen ayıp eğer o kardeşimde varsa, ne dersiniz?" diye soruldu. Efendimiz

de "Eğer söylediğin şey onda varsa gıybet ettin; yoksa o zaman ona iftira ettin demektir," buyurdu. (Müslim, Birr, 70.)

Dua

"Allah'ım! Benim yaratılışımı güzel kıldığın gibi ahlakımı da güzelleştir..." (İbn Hanbel, I, 403)

Fetva

Haram olan bir fiilin işlenmesi, oruca zarar verir mi?

Müslüman her zaman ve her yerde haramlardan sakınmalı, başta oruç olmak üzere ibadetle geçirilen Ramazan ayında ise daha da dikkatli davranmalıdır. Oruçlu kimsenin tüm günahlardan sakınarak oruç ibadetinin maksadına uygun hareket etmesi gerekir. Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmaktadır: "Her kim yalan söylemeyi ve yalanla amel etmeyi bırakmazsa, o kimsenin yemesini içmesini bırakmasına Allah'ın hiçbir ihtiyacı yoktur." (Buhârî, Savm, 8)

Oruçlu olan kimsenin yalan konuşmaktan ve yalanla iş yapmaktan uzak durduğu gibi gıybet, kötü söz söylemek, kul hakkı yemek, harama bakmak, kumar oynamak vb. yasak davranışlarda bulunmaktan da uzak durması gerekir.

GİYİM KUŞAM

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾

"Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve müminlerin kadınlarına söyle, bedenlerini örtecek elbiselerini giysinler. Bu onların tanınıp incitilmemelerine de daha uygundur. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir." (Ahzâb, 33/59)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ مَالِكِ بْنِ نَضْلَةَ قَالَ: أَتَيْتُ ٱلنَّبِيَّ فِي ثَوْبٍ دُونٍ فَقَالَ: أَلَكَ مَالٌ ؟ قَالَ: نَعَم، قَالَ: مِنْ أَيِّ الْمَالِ؟ قَالَ: آتَانِيَ اللهُ مِنَ الإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْخَيْلِ وَالرَّقِيقِ قَالَ: إذا آتَاكَ اللهُ مَالاً فَلْيُرَ أَثَرُ نِعْمَةِ اللهِ عَلَيْكَ وَكَرَامَتِهِ

Mâlik b. Nadle (r.a.) anlatıyor: Pejmürde bir kıyafetle Hz. Peygamber'in (s.a.s.) yanına gitmiştim. Bana, "Senin malın mülkün var mı?" diye sordu. "Evet" dedim. "Ne gibi malların var?" diye sorunca, "Allah bana deve, koyun, at sürüleri ve hizmetçiler ihsan etmiştir." şeklinde cevap verdim. Bunun üzerine, "Madem Allah sana mal mülk ihsan etmiş, o hâlde Allah'ın nimet ve ikramının belirtileri üstünde görünsün." buyurdu. (Ebû Dâvûd, Libâs, 14; Tirmizî, Birr ve sıla, 62)

Dua

"Allah'ım! Günahlarımı kar ve dolu suyu ile yıka ve beyaz elbiseyi kirden temizler gibi kalbimi hatalardan arındır." (Buhârî, Deavât, 39)

Fetva

İş elbisesi ile namaz kılınabilir mi?

Namazın şartlarından birisi necasetten (pislikten) taharettir. Namaz kılacak kişinin elbisesinde, bedeninde ve namaz kılacağı yerde, kan, idrar, şarap, dışkı gibi namaza mani necasetler bulunmamalıdır. (Merğînânî, el-Hidâye, I, 228,229)

İşin cinsine göre iş elbisesinde bulunan badana, boya, madenî yağlar, pas ve benzeri kirler necaset olmadıkları için namazın sıhhatine engel değildir. (Merğînânî, el-Hidâye, I, 228-248) Ancak, namaz için camiye veya mescide gidecek kişinin temiz elbise giymesi Kur'an-ı Kerim'in tavsiyesidir. (A'râf, 7/31)

104. GÜN

GÖNÜL KAZANMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

"Müminlere şefkat ve tevazu kanadını indir." (Hicr, 15/88)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ سَأَلَكُمْ بِاللَّهِ فَأَعْطُوهُ وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ وَمَنْ أَهْدَى لَكُمْ فَكَافِئُوهُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُوهُ فَادْعُوا لَهُ

İbn Ömer'in (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah adına sizden bir şey isteyene veriniz, sizi davet edene icabet ediniz, size hediye verene karşılık veriniz. Verecek bir şey bulamazsanız, onun için dua ediniz." (İbn Hanbel, II, 96)

Dua

"Allah'ım! İmanı bize sevdir. Onun güzelliğini gönüllerimizde hissettir. Küfürden, fasıklıktan ve isyandan bizi uzaklaştır. Bizi doğru yolda olanlardan eyle."

Fetva

Kadınların, ziynet eşyasından zekât vermeleri gerekir mi?

Altın ve gümüşten yapılmış ziynet eşyaları, zekât için gerekli diğer şartları da taşıdığı takdirde Hanefîlere göre zekâta tâbidir. Bu itibarla altından yapılmış ziynet eşyaları, 80.18 gr. veya daha fazla olup üzerinden de bir yıl geçmiş ise kırkta biri oranında zekâtları verilir. Altın ve gümüş dışındaki maden

ve taşlardan mamul ziynet eşyası ise zekâta tâbi değildir. (İbn Nüceym, el-Bahr, II, 243)

Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelî bilginlerine göre ise, kadının normal olarak takıp kullandığı ziynet (takı) eşyası, aslî ihtiyacı sayıldığından bunlardan zekât gerekmez. (Nevevî, el-Mecmû', VI, 46; İbn Kudâme, el-Muğnî, IV, 220)

GÖSTERİŞ YAPMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا ۖ لَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٤﴾

"Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı halde insanlara gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan ve maruz kaldığı şiddetli yağmurun kendisini çıplak bıraktığı bir kayanın durumu gibidir. Onlar kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler. Allah kâfirler topluluğunu hidayete erdirmez." (Bakara, 2/264)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبُو هِنْدٍ الدَّارِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ يَقُول: مَنْ قَامَ مَقَامَ رِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ رَاءَى اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَسَمَّعَ

Ebû Hind ed-Dârî'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim, görsünler ve duysunlar diye iş yaparsa Allah kıyamet günü onun maksadının gösteriş ve insanlara duyurma olduğunu ortaya çıkarır." (Dârimî, Rikâk, 35; Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

Dua

"Allah'ım! Bana doğru olanı ilham et ve beni nefsimin şerrinden koru." (Tirmizî, Deavât, 70)

Fetva

Kurbanlık hayvanların yaşlarında aranacak olan asgari sınır nedir?

Kurbanlık hayvanların yaş sınırı, Hz. Peygamber'in sünneti ile tespit ve tayin edilmiştir. (Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 5; Nesâî, Dahâyâ, 13; İbn Mâce, Edâhî, 7) Buna göre kamerî yıl esasına uygun olarak, devede 5; sığır ve mandada 2; koyun ve keçide ise 1 yaşını doldurma şartı aranır. Bunun yanında, 6 ayını tamamlayan koyun, bir yaşını doldurmuş gibi gösterişli olması hâlinde kurban edilebilir. Koyunlardaki bu istisna bizzat Hz. Peygamber tarafından yapılmıştır. (Müslim, Edâhî, 13)

Bunun yanında deve, sığır ve keçinin, koyuna kıyaslanarak besili olması hâlinde söz konusu yaşları doldurmadan kurban olabileceği söylenemez. Nitekim bir yaşına varmamış ama yetişkin olan oğlağını kurban etmek isteyen bir kimseye Hz. Peygamber, "Bu sadece sana mahsustur. Senden sonra başkası için yeterli olmaz." (Buhârî, Edâhî, 8) buyurmuştur.

106. GÜN

GURUR

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

"Gurura kapılarak insanlara burun kıvırma, ortalıkta çalım satarak yürüme; unutma ki Allah gurura kapılıp kendini beğenen hiç kimseyi sevmez." (Lokman, 31/18)

Hadis-i Şerif ve Manası

عن أَبي ذرٍّ قَالَ لي رسولُ الله لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ

Ebu Zer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Din kardeşini güler yüzle karşılamaktan ibaret bile olsa, hiçbir iyiliği küçümseme." (Müslim, Birr 144.)

Dua

"Allah'ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim." (Müslim, Zikir, 70)

Fetva

Erkeklerin kolu kıvrık veya kısa kollu gömlek ile namaz kılmaları caiz midir?

Namaz kılan kimse, manen, Yüce Allah'ın huzuruna çıkmaktadır. Bu sebeple, kılık kıyafeti düzgün olmalıdır. Eskiden

kolları sıvamak kibir alameti sayıldığı için, kolu kıvrık namaz kılmak mekruh kabul edilmiştir. (el-Fetâva'l-Hindiye, I, 118) Ancak günümüzde böyle bir algı söz konusu değildir. Öte yandan erkeklerin, kısa kollu gömlekle de namaz kılmalarında bir sakınca yoktur. Çünkü bu tutum da, kolları kıvırıp sıvamakta olduğu gibi yadırganacak bir durum olmaktan çıkmıştır.

GUSÜL - I

Ayet-i Kerime ve Meali

...وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُباً فَاطَّهَّرُواً... ﴿٦﴾

"Eğer cünüp olursanız temizlenin." (Maide, 5/6)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِىُّ: لِلَّهِ تَعَالَى عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ حَقٌّ أَنْ يَغْتَسِلَ فِى كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her yedi günde bir yıkanmak, her Müslüman üzerine, Yüce Allah'ın bir hakkıdır." (Buhârî, Cum'a, 12)

Dua

"Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle! Kuşkusuz sen duayı işitmektesin." (Âl-i İmrân, 3/38)

Fetva

Boya, oje, ruj ve jöle gibi maddeler abdest ve gusle engel olur mu?

Gusül veya abdest alırken, yıkanması gereken organların kuru yer kalmayacak şekilde yıkanması gerekir. Aksi hâlde gusül veya abdest geçerli olmaz. Dolayısıyla, gusledecek veya abdest alacak kimsenin bedeninde veya abdest organlarında suyun deriye ulaşmasına engel olacak bir madde bulunmamalıdır. (Aliyyü'l-kârî, Fethu bâbi'l-'inâye, I, 73) Ancak mesleğini icra ederken tırnaklarına boya yapışan boyacı veya tırnaklarının

arasına çamur girip de çıkartamayan çiftçi ve benzeri meslek sahipleri bundan müstesnadır. (el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 6; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 288) Bu kimseler için cilde yapışan ve tırnak aralarında kalan hamur, mum, zamk, boya vb. şeyler abdest ve gusle engel olmaz.

Fakat isteğe bağlı olarak vücuda sürülen ya da yapıştırılan ve suyun bedenle temasına engel olan maddeler, bu ruhsatın dışındadır. Böyle maddeler suyun bedenle temasına engel olursa abdest ve gusle de engel olurlar. Bunların abdest veya gusülden önce giderilmesi gerekir. Saça sürülen jöle ise bir tabaka oluşturmadığından abdest ve gusle engel olmaz.

108. GÜN

GUSÜL - II

Ayet-i Kerime ve Meali:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَأَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُباً إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰى أَوْ عَلٰى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيداً طَيِّباً فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللهَ كَانَ عَفُواً غَفُوراً ﴿٤٣﴾

"Ey iman edenler! Siz sarhoş iken ne söylediğinizi bilinceye kadar, cünüp iken de -yolcu olan müstesna- gusül edinceye kadar namaza yaklaşmayın. Eğer hasta olur veya yolculuk halinde bulunursanız yahut sizden biriniz ayakyolundan gelirse ya da kadınlara dokunup da -bu durumlarda- su bulamamışsanız o zaman temiz bir toprağa yönelin (teyemmüm edin); yüzlerinize ve ellerinize sürün. Şüphesiz Allah çok affedici ve bağışlayıcıdır." (Nisâ, 4/43)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ كَانَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ بَدَأَ فَغَسَلَ يَدَيْهِ ، ثُمَّ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلاَةِ ، ثُمَّ يُدْخِلُ أَصَابِعَهُ فِي الْمَاءِ ، فَيُخَلِّلُ بِهَا أُصُولَ شَعَرِهِ ثُمَّ يَصُبُّ عَلَى رَأْسِهِ ثَلاَثَ غُرَفٍ بِيَدَيْهِ ، ثُمَّ يُفِيضُ الْمَاءَ عَلَى جِلْدِهِ كُلِّهِ

Hz. Âişe'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) cünüplükten dolayı gusledeceğinde önce ellerini yıkayarak

başlardı. Sonra namaz için abdest alır gibi abdest alır, sonra parmaklarını suya daldırır ve onlarla saçlarının diplerini ovalardı. Sonra iki eliyle başı üzerine üç avuç su dökerdi. En sonunda da suyu bütün bedeni üzerinden akıtırdı." (Buhârî, Gusül, 1)

Dua

"Allah'ım seni zikretmek, sana şükretmek, sana güzelce ibadet etmekte bize yardım et." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 299)

Fetva

Sünnete uygun gusül abdesti nasıl alınır?

Gusül; cünüplük, hayız ve nifas gibi hükmî kirlilik hâllerinden kurtulmak için yapılması gereken dinî temizlik demektir. Kur'an-ı Kerim'de, "Eğer cünüp iseniz, iyice temizlenin (yıkanın)." (Mâide, 5/6) buyurulmaktadır. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) sünnetinde de, ihtilam olma veya cinsel ilişki sonucu cünüplük hâlinde veya hayız ve nifas sonrasında gusletmek emredilmiştir. (Buhârî, Gusül, 22, 28; Müslim, Hayız, 87, 88; Ebû Dâvûd, Taharet, 127)

Gusül abdesti ağza su alıp boğaza kadar çalkalamak, burna su çekmek ve bütün vücudu hiç kuru yer bırakmayacak şekilde yıkamak suretiyle yapılır. Burada sayılan işlemler Hanefîlere göre guslün farzlarıdır. Birinin eksik bırakılması hâlinde gusül geçersiz olur. Guslün bu farzlarından başka bir de sünnetleri vardır.

Sünnetleri de yerine getirilerek gusül şöyle yapılır:

Gusletmek isteyen kimse niyet ederek besmele çeker. Ellerini yıkar, vücudunda bir necaset/maddî kirlilik var ise onu temizler, avret yerlerini yıkar. Sonra sağ eli ile üç defa ağzına su vererek iyice çalkalar, daha sonra üç defa burnuna su çekerek temizler ve namaz abdesti gibi abdestini tamamlar. Sonra da vücudunun her tarafını iyice yıkar. Guslettiği yerde su birikiyorsa, son olarak ayaklarını yıkayıp guslünü tamamlar.

HAC - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾

"Hacca gitmeye gücü yeten insanlara Beytullah'ı haccetmek Allah'ın bir emridir. Kim Allah'ın emirlerini inkâr ederse şunu bilsin ki, Allah'ın kimseye ihtiyacı yoktur. (Al-i İmran, 3/97.)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ رَسُولَ اللَّهِ: بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، وَإِقَامِ الصَّلاَةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ

İbn Ömer'den (r.a) rivayet edildiğine göre Rasulullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İslam dini beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed (s.a.s)'in Allah'ın Resûlü olduğuna şehadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacca gitmek ve Ramazan orucunu tutmak."(Buhârî, Îmân, 1, 2; Müslim, Îmân, 19-22.)

Dua

"Rabbimiz! Senin indirdiğine iman ettik ve Peygamber'e uyduk. Artık bizi hakikate şahitlik edenlerle beraber yaz!"

Fetva

Hac kimlere farzdır?

Hac, İslam'ın beş temel esasından biri olup bedenî ve malî yönü olan bir ibadettir. Sağlık, servet ve yol emniyeti yönünden (Tirmizî, Hac, 4) haccetme imkânına sahip (Kâsânî, Bedâi', II, 120), hür, (İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, V, 518) akıl sağlığı yerinde ve büluğ çağına erişmiş müslümanlara farzdır. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 296; Kâsânî, Bedâi', II, 120; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 456) Bu şartları taşıyan kişinin, imkân elde edince, geciktirmeden bu farzı yerine getirmesi gerekir. Hayatında bir defa hac yapmış olan müslümanın bir daha haccetmesi gerekmez. (Müslim, Hac, 412) Ancak nafile olarak hac yapabilir. (Ebû Dâvûd, Menâsik, 1) Günümüzdeki kota sınırlamaları sebebiyle müracaat ettiği hâlde kur'ada ismi çıkmadığı için hacca gidemeden ölen kimseler, hacca gitmeye imkân bulamadığı için borçlu olarak ölmüş olmaz.

Kendisine hac farz olan kimsenin, haccını bizzat eda etmekle yükümlü olması için, sağlıklı olması, tutukluluk veya yurt dışına çıkma yasağı gibi bir engelinin bulunmaması ve yolun güvenli olması şarttır. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 435-438) Hac yolculuğuna katlanamayacak, ya da fiilen haccedemeyecek derecede hasta olanlar ile yaşlılar, hac kendilerine farz olsa bile, eda ile yükümlü değildirler. Bu durumda olanlar şartları oluştuğu takdirde bizzat haccederler. Eğer şartlar oluşmazsa kendi yerlerine bedel göndererek hac yaptırırlar. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 482) Hacca yazılıp da kur'ada ismi çıkmayan veya yurt dışına çıkışla ilgili başka engellerden dolayı gidemeyen kişiler için bu da bir mazerettir.

110. GÜN

HAC - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالاً وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

"İnsanlara hac ibadetini duyur; gerek yaya olarak gerekse yorgun argın develer üzerinde uzak yollardan gelerek sana ulaşsınlar." (Hac, 22/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ الْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلاَّ الْجَنَّةُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah tarafından kabul edilmiş haccın karşılığı ancak cennettir." (Buhârî, Umre, 1)

Dua

"Allah'ım! Yolculuğun yorgunluk ve sıkıntılarından, yoldan kötü bir şekilde dönmekten, iyi hâllerden kötü hâllere düşmekten, mazlumun bedduasından, mala ve aileye gelecek kötülüklerden sana sığınırım." (Müslim, Hac, 426)

Fetva

Hac ayları hangileridir?

Hac ayları, hicrî takvimdeki Şevvâl ve Zilka'de aylarının tamamı ile Zilhicce ayının ilk 10 günüdür.. Bu zamanlara hac ayları denmesi, hac menâsikinin bu aylardan herhangi

birinde bitirilebilmesi açısından değil, haccın şartı olan ihrama Şevvâl'den itibaren girilebilmesi bakımındandır. Bu süre içerisinde ihrama girerek, haccın iki temel rüknünden biri olan ve sadece Zilhicce'nin dokuzuncu günü öğle vakti ile onuncu günü fecr-i sâdık arasında yapılabilen Arafat vakfesini yapan kimsenin haccı geçerli olur. Haccın diğer rüknü olan ziyaret tavafı ise kurban bayramı günlerinde eda edilmekle birlikte, bugünlerde yapılamaz ise, cezasını yerine getirmek kaydıyla, daha sonra da yapılabilir ve bu tehir, o seneki haccın geçersiz sayılmasına sebep olmaz. (Kâsânî, Bedâi', II, 132-133)

HAC - III

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

"Safâ ile Merve Allah'ın nişanlarındandır; dolayısıyla hac veya umre yaparak Beytullah'ı ziyaret eden bir kimsenin bu yerleri tavaf etmesinde kendisi için bir günah yoktur. Kim gönüllü bir iyilik yaparsa bilsin ki Allah iyiliği mükâfatıyla karşılayan ve çok iyi bilendir." (Bakara, 2/158)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَعْمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: اَلْحَجُّ عَرَفَةُ

Abdurrahman b. Ya'mer'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hac Arafat(ta bulunmak) tır." (Nesâî, Menâsikü'l-hac, 203; Tirmizî, Hac, 57)

Dua

"Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize gökten öyle bir sofra indir ki, ilk gelenimizden son gelenimize kadar bizler için bir bayram ziyafeti ve senden bir işaret olsun. Bizi rızıklandır, sen rızık verenlerin en hayırlısısın." (Mâide, 5/114)

Fetva

Mescid-i Nebevî'de kırk vakit namaz kılmanın hükmü nedir?

Hac ve umre ziyareti için Medine-i Münevvere'de kalınan süre içinde beş vakit namazın Mescid-i Nebevî'de kılınmasına

özen gösterilir. Hz. Peygamber, Mescid-i Nebevî'de kılınacak bir namazın, Mescid-i Haram hariç diğer mescidlerde kılınan bin namazdan daha faziletli olduğunu bildirmiştir. (Buhârî, Fazlü's-salât, 1) Halk arasında Medine'de sekiz gün kalıp kırk vakit namaz kılmanın gerekli olduğu kanaati yaygın hâle gelmiştir. Bu kanaatin dayanağı, sıhhati tartışmalı olmakla birlikte, Hz. Peygamber'den (s.a.s.) rivayet edilen şu hadistir: "Kim benim şu mescidimde, bir tek vakti geçirmeksizin kırk vakit namaz kılarsa, kendisi için cehennemden berat ve azaptan kurtuluş yazılır. O kişi nifaktan da uzak olur." (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XX, 40; Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat, II, 22)

Hadis âlimleri, gerek senet gerekse metin açısından bu rivayetin sıhhatinin tartışmalı olduğunu ifade etmişlerdir. (Bkz. Elbânî, ed-Da'îfe, I, 540; Rufâî, el-Ehâdîs, s. 435-436) Fıkıh eserlerinde de hacı adaylarının Mescid-i Nebevî'de kırk vakit namazı ihmal etmemeleriyle ilgili vurgulu hükümler yer almamıştır. Bu bağlamda kırk vakit namaz konusuyla ilgili şu hadisin metin itibarıyla daha sahih olduğu bilinmektedir: "Kim ilk tekbire yetişmek kaydıyla kırk gün cemaatle namaz kılarsa o kimse için iki şeyden beraat gerçekleşir: Cehennem ateşinden ve nifaktan." (Tirmizî, Salât, 66)

Buna göre Medine'de kalış zamanı yeterli olan kişilerin, sayı hesabı yapmaksızın Hz. Peygamber'in (s.a.s.) mescidinde, onun Ravza'sının yanında cemaatle namaz kılmaya devam etmeleri yerinde bir davranış olacaktır. Fakat organizasyon açısından daha kısa sürelerde kalmak zorunluluğu doğarsa, bu da anlayışla karşılanmalı ve kırk vakit kılamamanın bir eksiklik olacağı zannedilmemelidir. Zira Mescid-i Nebevî'de kırk vakit namaz kılmak, haccın ne farzı ne vacibi ne de sünnetidir. Dolayısıyla haccın tamamlanmasının bu namazlara bağlanmaması gerekir.

12. GÜN

HAC - IV

Ayet-i Kerime ve Meali

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾

"(Hac için gelsinler ki), kendilerine ait bir takım menfaatlere şahit olsunlar ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanlar üzerine belli günlerde (onları kurban ederken) Allah'ın adını ansınlar. Artık onlardan siz de yiyin, yoksula fakire de yedirin." (Hac, 22/28)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أن النبي قال : مَا مِنْ أَيَّامٍ أَحَبُّ إِلَى اللهِ أَنْ يُتَعَبَّدَ لَهُ فِيهَا مِنْ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ، يَعْدِلُ صِيَامُ كُلِّ يَوْمٍ مِنْهَا بِصِيَامِ سَنَةٍ، وَقِيَامُ كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْهَا بِقِيَامِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ

Ebu Hureyre'den (r.a.) Rasulullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a kulluk yapmada Zilhicce'nin on gününden Allah'a daha sevimli gün yoktur. Bu on günde tutulacak her bir günün orucu bir senenin orucuna denktir. Her bir gecesini ibadetle değerlendirmek de Kadir gecesine denktir." (Tirmizî, Savm, 52; İbn Mâce, Sıyâm, 39.)

Dua

"Allah'ım! Biz, bu yolculuğumuzda Senden iyilik ve takva, bir de hoşnut olacağın ameller işlemeyi nasip etmeni dileriz. Allah'ım! Yolculuğumuzu kolay kıl ve uzağını yakın et!"

(Müslim, "Hac", 425; Ebu Dâvûd, "Cihad", 79; Tirmizî, "Deâvât", 47)

Fetva

İfrad haccı ne demektir ve nasıl yapılır?

İfrad haccı, aynı yılın hac mevsimi içinde umre yapılmaksızın eda edilen hacdır. İfrad haccı yapmak isteyen kişi, hac mevsimi içinde; Mekke'de ikamet ediyorsa, bulunduğu yerde, mîkât dışından geliyorsa mîkâtta sadece hacca niyet ederek ihrama girer. Mekke'ye varınca kudüm tavafını yapar, ihramdan çıkmaz. Arafat ve Müzdelife vakfelerini yapıp bayram günü Akabe cemresine taş atar, sonra tıraş olup ihramdan çıkar. Daha sonra ziyaret tavafını ve sa'yi yapar, cemrelere taş atar. İfrad haccı yapan kimsenin kurban kesmesi gerekmez. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 322 vd.)

Temettu haccı ne demektir ve nasıl yapılır?

Temettu haccı, aynı yılın hac mevsiminde, önce umre yapıp ihramdan çıktıktan sonra yeniden hac için ihrama girilerek yapılan hacdır. Temettu haccı yapmak isteyen kişi, mîkâtta veya daha öncesinde umreye niyet ederek ihrama girer, Mekke'ye vardıktan sonra umre yapar. Sonra tıraş olup ihramdan çıkar. Böylece umresi tamamlanmış olur. Arefeden bir gün önce hac için ihrama girer. Haccını eda ettikten sonra ihramdan çıkar. Temettu haccı yapanların şükür kurbanı kesmesi vaciptir. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 380)

Kıran haccı ne demektir, nasıl yapılır?

Kıran haccı, aynı yılın hac mevsiminde umre ve haccın ikisine birden niyet edilip ihrama girilerek tek ihramla yapılan hacdır. Kıran haccı yapmak isteyen kişi, mîkâta varınca veya daha varmadan umre ve haccın her ikisine birden niyet ederek ihrama girer. Umreyi yaptıktan sonra, ihramdan çıkmayıp, aynı ihramla haccı da eda eder, sonra ihramdan çıkar. Kıran haccı yapanların şükür kurbanı kesmesi vaciptir. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 369 vd.; Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 498)

213. GÜN

HAC - V

Ayet-i Kerime ve Meali

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾

"Hacc ibadetlerinizi bitirdiğinizde, artık cahiliye döneminde atalarınızı andığınız gibi, hatta ondan da kuvvetli bir anma ile Allah'ı anın. İnsanlardan öylesi vardır ki: "Rabbimiz, bize dünyada ver" der; onun ahirette nasibi yoktur." (Bakara, 2/200.)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :مَنْ أَرَادَ الْحَجَّ فَلْيَتَعَجَّلْ فَإِنَّهُ قَدْ يَمْرَضُ الْمَرِيضُ وَتَضِلُّ الضَّالَّةُ وَتَعْرِضُ الْحَاجَةُ

Abdullah b. Abbâs'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Haccetmek isteyen kimse acele etsin! Olur ki hastalanır veya binek hayvanı kaybolur ya da (hacca gitmeyi engelleyici) bir iş ortaya çıkar." (İbn Mâce, Menâsik, 1; Ebû Dâvûd, Menâsik, 5)

Dua

"Allah'ım! Beni amellerin ve ahlakın en güzeline kavuştur. Onların en güzeline ancak sen ulaştırırsın. Beni kötü işlerden ve kötü ahlaktan muhafaza et. Bunlardan ancak sen koruyabilirsin." (Nesâî, İftitâh, 16)

Fetva

Hacer-i Esved'in selamlanması ve öpülmesinin hikmeti nedir?

Hacer-i Esved'i selamlama ve öpmenin meşruiyeti Hz. Peygamber'in (s.a.s.) ve ashab-ı kiramın uygulamalarıyla sabittir. (Buhârî, Hac, 60; Müslim, Hac, 249-250)

Fıkıh âlimleri, bu uygulamalara dayanarak tavaf sırasında Hacer-i Esved'i sünnete uygun şekilde ziyaret etmenin (istilâm) ona el ile dokunup öpmenin sünnet olduğu konusunda görüş birliği içindedirler. (İbn Rüşd, Bidâye, I, 340; Cezîrî, el-Mezâhibü'l-erbe'a, I, 592) Hacer-i Esved'i istilâm ederken tekbir getirilmesi de aynı gerekçe ile müstehap sayılmıştır. (Buhârî, Hac, 62)

Tavaf esnasında Hacer-i Esved'e dokunulması ve onun öpülmesi yönündeki rivayetlerden, bu taşın kutsallığı sonucunu çıkararak bu uygulamayı bizzat Hacer-i Esved'e karşı bir saygı ifadesi olarak görmek doğru değildir. Hac ibadetindeki birçok şekil ve merasim gibi bunun da Hz. İbrahim'in ve Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) hatırasını canlandırma, haccı önemsemeyi ve Allah'ın bu konudaki emrine boyun eğmeyi vurgulama, kulluk ve itaat gibi ruhî ve derunî hâlleri, zahirî bazı davranışlarla ifade etme gibi sembolik ve taabbüdî bir anlam taşıdığı söylenebilir. Hacer-i Esved'le ilgili olarak Hz. Ömer'in: "Allah'a andolsun ki senin zarar veya fayda vermeyen bir taş olduğunu biliyorum; eğer Resûlullah'ı (s.a.s.) seni istilâm ediyor görmeseydim ben de seni istilâm etmezdim." (Buhârî, Hac, 57) şeklindeki sözü de bu yaklaşımı desteklemektedir.

Tavaf mahalli tenha olur ve Hacer-i Esved'e yaklaşmak mümkünse öpülür; öpme imkânı bulunamaması hâlinde bu sünnet uzaktan eller kaldırılıp, "Bismillahi Allahu ekber" denilerek selamlamakla yerine getirilmiş olur. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 504, 505) İzdiham olması hâlinde Hacer-i Esved'i öpmek için başkalarına eziyet etmek, kadın erkek karışık hâlde bulunmak caiz değildir. Hacer-i Esved'e dokunamamak hiçbir surette tavafta bir eksikliğe sebep olmaz.

HAC - VI

Ayet-i Kerime ve Meali

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

"Hac, bilinen aylardadır. Kim o aylarda hacca niyet ederse (ihramını giyerse), hac esnasında kadına yaklaşmak, günah sayılan davranışlara yönelmek, kavga etmek yoktur. Ne hayır işlerseniz Allah onu bilir. (Ey müminler! Ahiret için) azık edinin. Bilin ki azığın en hayırlısı takvadır. Ey akıl sahipleri! Benden (emirlerime muhalefetten) sakının" (Bakara, 2/197.)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: مَنْ حَجَّ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Rasulullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kötü söz söylemeden ve büyük günah işlemeden hacceden kimse, annesinden doğduğu gündeki gibi günahsız olarak (evine) döner."(Buhârî, Hac, 4, Muhsar, 9, 10; Müslim, Hac, 438.)

Dua

"Ey Kitab'ı (Kur'an'ı) indiren, bulutları gökyüzünde gezdiren ve düşman saflarını darmadağın eden Allah'ım, şu düşmanı perişan et ve bizi onlara karşı muzaffer kıl!" (Buhârî, Cihâd, 112)

Fetva

Hac yapan kimsenin bütün günahlarının affedileceğine dair rivayetler sahih midir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), "Kim Allah için hacceder de (Allah'ın rızasına uymayan) kötü söz ve davranışlardan ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, (kul hakkı hariç) annesinden doğduğu günkü gibi (günahlarından arınmış olarak hacdan) döner." (Buhârî, Hac, 4; Müslim, Hac, 438; Nesâî, Menâsikü'l-hac, 4) buyurmaktadır. Bu hadis muteber hadis kaynaklarında yer almaktadır. Bu ve benzeri hadisleri gerçek anlamında anlamak mümkün olduğu gibi, hac ibadetinin önem ve faziletini vurgulamak ve bu vecibeyi ifaya teşvike yönelik olarak değerlendirmek de mümkündür. Bir başka hadiste; "Hacılar ve umre yapanlar Allah'ın (evinin) ziyaretçileridir. Kendisine dua ederlerse dualarına icabet eder, O'ndan bağışlanma dilerlerse onları bağışlar." (İbn Mâce, Menâsik, 5) buyurulmaktadır. Benzer ifadeler başka ibadetlerle ilgili olarak da kullanılmıştır. Mesela "Beş vakit namaz, cumadan cumaya (kılınan cuma namazı), Ramazan'dan Ramazan'a (tutulan Ramazan orucu), büyük günahlardan uzak kalındığı sürece, arada işlenen küçük günahların bağışlanmasına vesiledir." (Müslim, Tahâret, 16; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XV, 106); "Her kim Ramazan'ı (farz olduğuna) inanarak ve ecrini de umarak oruçla geçirirse, daha önce işlediği günahları bağışlanır." (Buhârî, İman, 28; Savm, 6; Leyletü'l-Kadr, 1; Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn, 175; Ebû Dâvûd, Ramazan, 1; Tirmizî, Savm, 1) buyurulmuştur.

Bu hadislerden anlaşılması gereken; — namaz, oruç, zekât gibi farzları terk etmek; içki, kumar, zina, hırsızlık, adam öldürme gibi haramları işlemek anlamına gelen büyük günahlardan uzak kalındığı sürece— küçük günahların belirtilen iyi ameller vesilesiyle affedileceğidir.

Kişilerin namaz, oruç, zekât borçlarını kaza etmeden, kul haklarını ödemeden veya helalleşmeden bir hac yapmakla tamamen günahsız olacağını düşünmek, çok da doğru görünmemektedir. Ayrıca büyük günahlar ancak tevbe ve istiğfarla bağışlanabilir.

115. GÜN

HAKKI SAVUNMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَى أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

"Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutun, adaletle şahitlik eden kimseler olun. Herhangi bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi adaletsiz davranmaya itmesin. Adaletli olun; bu, takvaya daha uygundur. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır." (Maide, 5/8)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ بَعَثَ إِلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ فَجَاءَهُ فَقَالَ ... فَإِنَّ لِأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَإِنَّ لِضَيْفِكَ عَلَيْكَ حَقًّا ، وَإِنَّ لِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا...

Hz. Âişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) (kendisini ibadete vererek dünyadan el etek çektiğini duyduğunda) Osman b. Maz'ûn'u çağırmış ve şöyle buyurmuştur: "Ailenin senin üzerinde hakkı vardır. Misafirinin senin üzerinde hakkı vardır ve nefsinin senin üzerinde hakkı vardır." (Ebû Dâvûd, Tatavvu', 27)

Dua

"Allah'ım! Bütün işlerimdeki ölçüsüzlüğümü, cahilliğimi ve hatamı bağışla. Sen bunları benden daha iyi biliyorsun." (Buhari, Deavât, 60)

Fetva

Mesai içerisinde kılınan vakit namazından dolayı kul hakkı çiğnenmiş olur mu?

Din ve vicdan özgürlüğünün bir boyutu da ibadet hakkıdır. İnanç özgürlüğünün devamı olarak, bir dine inanan kimse, o dinin gereklerini yerine getirebilme hakkına da sahiptir. Mesaisini istismar etmeden, işverenin izni veya haberi olmadan kılınan namazda herhangi bir kul hakkı boyutu söz konusu değildir. Kaldı ki, namaz kılarken geçen vakti ve iş kaybını telafi de mümkündür.

HAKKI TUTUP KALDIRMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقاً ﴿٨١﴾

"De ki: Hak geldi, batıl yok oldu. Şüphesiz batıl, yok olmaya mahkumdur." (İsrâ, 17/81)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهُ قَالَ: " ... وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوْا ظَالِمًا فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَوْشَكَ أَنْ يَعُمَّهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ مِنْهُ

Hz. Ebû Bekir'in (r.a.) bizzat işittiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "İnsanlar bir zalimi görürler de onun zulmüne engel olmazlarsa, Allah'ın onları genel bir azaba uğratması kaçınılmazdır." (Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 5; Ebû Dâvûd, Melâhim, 17)

Dua

"Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve mü'minleri bağışla!" (İbrahim, 14/41)

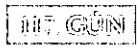
Fetva

Ölen kişi mallarını eşiyle beraber çalışıp kazanmış ise, bu durumda hayatta kalan eşin hakkı nedir?

Aile içinde malların kazanılması sırasında, daha sonra ortaya çıkabilecek tartışmaların önünü almak açısından, kişilerin katkı ve çalışmalarının açık ve somut bir biçimde

belirlenmesine özen gösterilmelidir. Bu tedbirin alınmaması ya da katkıların birbirinden ayrıştırılamayacak nitelikte olması hâlinde, nikâhtan sonra müşterek çabayla kazanılan mallar, yapılabiliyorsa kişilerin harcadıkları mesai, aldıkları risk ve kullandıkları temsil yetkisine dayanarak hakkaniyetli bir biçimde ayrılır. Bu konuda resmi vesika ve kayıtlar yanında aileyi yakından tanıyanların bilgi ve tanıklıklarına müracaat edilir. Bu yapılamıyor ve kazançtaki emek ve risk eşit oranlarda gözüküyorsa mallar eşit olarak ayrılabilir. Yapılan işin asıl sorumlusunun koca olduğu durumlarda ise, ailede elde edilen kazanç ve sahip olunan mallar, aile reisi olan kocaya ait sayılır. Kadının emek ve katkısı aile birlikteliğinin bir gereği olarak destek ve teberru kapsamında değerlendirilir.

Kul hakkını ilgilendiren diğer alanlarda olduğu gibi burada da takva bilinci, ahiret kaygısı, adalet ve hakkaniyetten ayrılmama, diğerkâmlık ve doğruluk gibi dinî umdeler her zaman hatırlanmalı ve buna göre davranmaya gayret edilmelidir.

HAMD O'NA (c.c.) MAHSUSTUR

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْاٰخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

"Hamd göklerde ve yerde ne varsa hepsinin sahibi olan Allah'a mahsustur; âhirette de hamd yalnız O'na özgüdür. Hikmetle yöneten, her şeyden haberdar olan O'dur." (Sebe, 34/1)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :كُلُّ أَمْرٍ ذِى بَالٍ لاَ يُبْدَأُ فِيهِ بِالْحَمْدِ أَقْطَعُ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a hamd ile başlanılmayan her önemli iş noksandır/sonuçsuzdur." (İbn Mâce, Nikâh, 19)

Dua

"Allah'ım! Günahlarımın küçüğünü büyüğünü, öncesini sonunu, açığını ve gizlisini, hepsini bağışla." (Müslim, Salât, 216)

Fetva

Tövbede hangi dualar okunmalıdır?

Tövbe edecek kimsenin iki rekât namaz kıldıktan sonra Allah'a hamd, Resûlüne (s.a.s.) salât ve selam getirdikten sonra tövbe ve istiğfar etmesi, akabinde de salavat ve hamd ile bitirmesi tövbenin adabındandır.

Hz. Peygamber'in (s.a.s.), bağışlanması için yaptığı pek çok duadan ikisi şudur:

"Allah'ım! Ben kendime çok zulmettim. Günahları bağışlayacak ise yalnız sensin. Öyleyse tükenmez lütfunla beni bağışla, bana merhamet et. Çünkü affı sonsuz, merhameti nihayetsiz olan yalnız sensin." (Buhârî, Ezân 149; Müslim, Zikir, 48)

"Allah'ım! Günahlarımı, bilmeden ve haddimi aşarak işlediğim kusurlarımı, benden daha iyi bildiğin bütün suçlarımı bağışla! Allah'ım! Ciddi veya şaka olarak yaptığım yanlışları, hataen ve kasten işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim. Allah'ım! Şimdiye kadar yaptığım, bundan sonra yapacağım, gizlediğim ve açığa vurduğum, ölçüsüz bir şekilde işlediğim ve benden daha iyi bildiğin günahlarımı affeyle! Öne geçiren de sen, geride bırakan da sensin. Senin gücün her şeye yeter." (Buhârî, Deavât, 60)

218. GÜN

HANIMLARA ÖZEL HALLER

Ayet-i Kerime ve Meali

وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ اَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتّٰى يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

"Sana kadınların aybaşı hallerini soruyorlar. De ki: O rahatsız eden bir şeydir. Bu sebeple âdet günlerinde kadınlardan ayrı durun, temizlenmedikçe onlarla cinsel ilişkide bulunmayın. İyice temizlendiklerinde onlara Allah'ın emrettiği şekilde yaklaşın. Allah çok tövbe edenleri sever ve içi dışı temiz olanları sever." (Bakara, 2/ 222)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنْتُ أَشْرَبُ وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ أُنَاوِلُهُ النَّبِيَّ فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ فِيَّ فَيَشْرَبُ وَأَتَعَرَّقُ الْعَرْقَ وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ أُنَاوِلُهُ النَّبِيَّ فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ فِيَّ

Hz. Âişe (r.a.) diyor ki: "Ben âdetli iken bir şey içer sonra onu Peygamber'e (s.a.s.) uzatırdım da ağzını tam benim ağzımın değdiği yere koyarak içerdi. Yine ben âdetli iken etten bir parça ısırıp kalanını Peygamber'e (s.a.s.) ikram ederdim de ağzını tam benim ağzımın değdiği yere koyarak ısırırdı." (Müslim, Hayız, 14; Ebû Dâvûd, Tahâret, 102)

Dua

"Allah'ım! Bana öğrettiğin şeyleri hakkımda faydalı eyle, bana fayda verecek şeyleri öğret; beni, bana fayda verecek ilim ile nasiplendir." (Hâkim, Deavât, No: 1879, I)

Fetva

Kadınların hayız ve nifas hâllerinde yapamayacakları şeyler nelerdir?

Hayız ve nifaslı kadınlar için bazı özel hükümler vardır. Bu hâllerden biri kendinde bulunan kadınlar;

a) Cinsel ilişkide bulunamazlar. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de, "Sana kadınların ay hâlini sorarlar. De ki; o bir ezadır (rahatsızlıktır). Ay hâlinde kadınlardan uzak durun. Temizlenınceye kadar onlara yaklaşmayın..." (Bakara, 2/222) buyrulmaktadır.

b) Namaz kılmaz, oruç tutmazlar. Çünkü Hz. Peygamber bu durumdaki kadınların oruç tutmayacaklarını ve namaz kılmayacaklarını bildirmiştir. (Buhârî, Hayz, 6) Bu konuda müçtehitler görüş birliği içindedirler. Hayız ve nifas hâllerinde kılınmayan namazlar daha sonra kaza edilmez; bu hâllerde tutulmayan Ramazan oruçları ise kaza edilir. Hz. Âişe (r.a.), hayız hâli sona eren kadının namazlarını kaza edip etmeyeceğini soran bir kadına "Resûlullah zamanında ay hâlinden çıktığımızda bize oruçları kaza etmemiz emredilir, namazları kaza etmemiz ise emredilmezdi." (Müslim, Hayz, 67- 69) cevabını vermiştir.

c) Kâbe'yi tavaf edemezler. Hz. Peygamber (s.a.s.), ay hâli sebebi ile hac yapamayacağından endişe ederek ağlayan Hz. Âişe'ye (r.a.), "Kâbe'yi tavaf etmek dışında, haccedenlerin yaptığı her şeyi yap." (Buhârî, Hayz, 1) buyurmuştur.

d) Gerekmedikçe cami ve mescitlere giremezler. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 73-74; Mevvâk, et-Tâc, I, 552; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 119)

e) Özel hâllerinde kadınların Kur'an-ı Kerim'e dokunmaları ve onu okumaları konusunda İslam bilginleri farklı görüşler ortaya koymuşlardır.

119. GÜN

HASBÎLİK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَآ اُمِرُوٓا اِلَّا لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

"Halbuki onlara, ancak dini Allah'a has kılarak, hakka yönelen kimseler olarak O'na kulluk etmeleri, namazı kılmaları ve zekâtı vermeleri emredilmişti. İşte bu dosdoğru dindir." (Beyyine, 98/5)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الإِيمَانَ

Ebû Ümâme'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim Allah için sever, Allah için nefret eder, Allah için verir, Allah için engel olursa, imanını kemale erdirmiş olur." (Ebû Dâvûd, Sünne, 15)

Dua

"Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisisin." (A'râf, 7/151)

Fetva

Bayram günlerinde oruç tutulur mu?

Bayram günleri, oruç tutmanın yasak olduğu günlerin başında gelir. Ramazan bayramının birinci gününde ve kurban bayramının dört gününde oruç tutmak tahrîmen mekruhtur.

(Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 395-396; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 336) Bugünlerde oruç tutmanın hoş karşılanmayıp yasaklanması, bayram günlerinin yeme, içme ve sevinç günleri olmasından dolayıdır. Ramazan bayramı, bir ay boyunca Allah için tutulan orucun arkasından verilen bir "genel iftar ziyafeti" hükmündedir ve bu anlamından ötürü ona "fıtır bayramı (iftar bayramı)" denilmiştir. Ramazan bayramının ilk günü, bir aylık Ramazan orucunun iftarı anlamına gelir. Böyle toplu iftar gününde oruçlu olmak, Allah'ın sembolik ziyafetine katılmamak anlamına gelir ki, bunun yakışıksız bir davranış olduğu ortadadır. Allah için kurbanların kesildiği kurban bayramı günleri de ziyafet günleridir. Hz. Peygamber (s.a.s.), teşrik günlerinin yeme, içme ve Allah'ı anma günleri olduğunu belirtmiştir. (Buhârî, Savm, 66-67; Ebû Dâvûd, Savm, 49)

120. GÜN

HASET

Ayet-i Kerime ve Meali

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّاراً حَسَداً مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتّٰى يَأْتِيَ اللهُ بِاَمْرِهِ اِنَّ اللهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾

"Ehl-i kitap'tan çoğu, hakikat kendilerine apaçık belli olduktan sonra, sırf içlerindeki haset duygusundan ötürü, sizi imanınızdan vazgeçirip küfre döndürmek istediler. Yine de siz, Allah hükmünü ortaya koyuncaya kadar affedin ve hoşgörün. Şüphesiz Allah her şeye kadirdir." (Bakara, 2/109)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ»

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hasetten sakınınız. Çünkü ateşin odunu yediği gibi haset de iyi amelleri yer bitirir." (Ebû Dâvûd, Edeb, 44; İbn Mâce, Zühd, 22)

Dua

"Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum." (Müslim, Duâ, 72)

Fetva

Büyük günah işleyen kişinin namaz kıldırması caiz midir?

Namaz kıldıracak kişinin, imamet ehliyetine sahip (dini bilgisi yeterli, Kur'an'ı güzel okuyan, akıl sağlığı yerinde, ergen birisi) olması gerekir. Haramı helal, helali haram saymadıkça büyük günah işlemiş de olsa müslüman bir kişi, namaz kıldırabilir; arkasında kılınan namaz da sahihtir. Hz. Peygamber (s.a.s.), "İyi ve kötü (müttakî ve günahkâr) her müslümanın arkasında namaz kılınız." (Ebû Dâvûd, Salât, 64, Cihâd, 35; Dârekutnî, es-Sünen, II, 404; Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, IV, 29) buyurmuşlardır. Hadiste bir ilke ortaya konulmaktadır; o da, mümin olan ve namaz kıldırabilecek asgari bilgiye sahip olan bir kimsenin namaz kıldırabileceğidir. (Serahsî, Şerhu siyeri'l-kebîr, I, 110-111; İbn Nüceym, el-Bahr, I, 370) Ancak imamın günah işlemekten sakınan, cemaat tarafından sevilen, güzel ahlaklı bir kimse olması tercih edilir. Bu vasıflara sahip birisi varken, fasık yani açıkça büyük günah işleyen veya küçük günahta ısrar eden kişinin imam olması Hanefi, Şâfiî ve Mâlikî mezheplerine göre mekruhtur. (İbnü'l-Hümâm, Feth, I,360; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 298-299; Haraşî, Şerhu Muhtasar, II, 23) Hanbelî mezhebine göre ise fasık olan kimsenin fasık olmayan kimselere imameti caiz değildir. Ancak namaz kıldıracak başka kimsenin bulunmaması hâlinde, cemaatle kılınan cuma ve bayram namazları için zarureten caizdir. (İbn Kudâme, el-Muğnî, III, 17-23; İbn Kudâme, el-Kâfî, I, 293-294)

121. GÜN

HASTA ZİYARETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

"Güçsüzler, hastalar ve harcama yapma imkânı olmayanlar için -Allah ve peygamberine sadık kaldıkları sürece- sorumluluk yoktur. İyi niyet sahiplerini sorumlu tutmak olmaz. Allah bağışlayıcıdır, esirgeyicidir." (Tevbe, 9/91)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ: إِذَا دَخَلْتَ عَلَى مَرِيضٍ فَمُرْهُ أَنْ يَدْعُوَ لَكَ فَإِنَّ دُعَاءَهُ كَدُعَاءِ الْمَلَائِكَةِ

Ömer b. Hattâb (r.a.), Hz. Peygamber'in (s.a.s.) kendisine şu tavsiyede bulunduğunu bildirmektedir: "Bir hastayı ziyarete gittiğinde, ondan senin için dua etmesini iste. Zira onun duası, meleklerin duası gibidir." (İbn Mâce, Cenâiz, 1)

Dua

"Ey sıkıntıları gideren Allah'ım, şifa ver! Ey şâfî! Senden başka şifa veren yoktur, hiçbir hastalık kalmayacak şekilde şifa ver." (Buhârî, Tıb, 38; İbn Mâce, Tıb, 36; Ebû Dâvûd, Tıb, 17)

Fetva

Allah'ın izniyle şifa bulmak veya kötülüklerden korunmak amacıyla yapılan "rukye" câiz midir?

Rukye hastalık ve kötülüklerden korunmak veya kurtulmak amacıyla Kur'an veya dua okuyup üfleme anlamında bir terimdir. (İbnü'l-Esîr, en-Nihâye, "rky" md.; İbn Manzûr, Lisânü'l-Arab, "rky" md.)

Bazı İslam âlimleri rukyenin caiz olmadığı görüşünde ise de mezhep imamlarının da içinde bulunduğu âlimlerin çoğunluğu, konu ile ilgili bazı hadisleri delil göstererek, şirke ve istismara götürmemek şartıyla, fayda ve zararın rukyeden değil de Allah'tan olduğuna inanılarak yapılan rukyede bir sakınca bulunmadığını belirtmişlerdir. (İbn Hacer, Feth, X, 206; İbnü'l-Kayyım, et-Tıbbü'n-Nebevî, s. 137-144; el-Fetâva'l-Hindiyye, V, 354-356) Şöyle ki Hz. Peygamber (s.a.s.), hem kendisine hem ziyaret ettiği bazı hastalara okuyup üflemiş, bazen de Hz. Âişe (r.a) ona okuyup üflemiş ve eliyle meshetmiştir. (Buhârî, Tıb, 32, 33, 39; Müslim, Selâm, 46-51,52; İbn Mâce, Tıb, 35-36)

Ayrıca Hz. Peygamber (s.a.s.), torunları Hasan ve Hüseyin için şeytandan, zehirli haşerattan, kem gözlerden korunmaları için dua etmiş (Buhârî, Enbiyâ, 10; İbn Mâce, Tıb, 36; Tirmizî, Tıb, 18), nazara, yılan ve akrep sokmasına karşı rukye yapılmasına izin vermiştir. (Buhârî, Tıb, 17, 33, 37; Müslim, Selâm, 55-60; Ebû Dâvûd, Tıb, 17-18)

Yine Hz. Peygamber'in (s.a.s.) hastalar için,

"Ey sıkıntıları gideren Allah'ım, şifa ver! Ey şâfî! Senden başka şifa veren yoktur, hiçbir hastalık kalmayacak şekilde şifa ver." diye dua ettiği bilinmektedir. (Buhârî, Tıb, 38; İbn Mâce, Tıb, 36; Ebû Dâvûd, Tıb, 17)

Konuyla ilgili rivayetler değerlendirildiğinde, Allah'ın izniyle şifa bulmak veya kötülüklerden korunmak amacıyla yapılan rukyelerin câiz, bunun dışında kalanların haram olduğu anlaşılmaktadır. (Elmalılı, Hak Dini, IX, 6388)

122. GÜN

HAYÂ - I

Ayet-i Kerime ve Meali

اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

"Kitaptan sana vahyedilenleri oku, namazı dosdoğru kıl. Kuşkusuz namaz hayâsızlıktan ve kötülükten meneder. Allah'ı anmak her şeyden önemlidir. Allah yaptıklarınızı bilir." (Ankebut, 29/45)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ أَنَّهُ قَالَ: الْحَيَاءُ لَا يَأْتِي إِلَّا بِخَيْرٍ

İmran b. Husayn'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hayâ ancak hayır kazandırır." (Buhâri, Edeb 77; Müslim, İman 60)

Dua

"Allah'ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah'ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider." (Hâkim, Deavât, No: 1902, I)

Fetva

Nişanlıların rahat görüşebilmek için nikâh kıymaları uygun mudur?

Evlenmeyi diğer akitlerden ayıran özelliklerden biri bu akitten önce genellikle bir nişanlanma döneminin geçirilmesidir. Taraflar bu süreç içinde birbirlerini daha iyi tanımakta, karşılıklı hediyeler alınıp verilmektedir.

Bu dönemde nişanlıların mahremiyet ölçülerini gözetmek kaydıyla birbirlerini daha yakından tanımak amacıyla görüşüp konuşmalarında bir sakınca yoktur.

Fakat nişanlıların dost hayatı yaşamaları, dedikoduya mahal verecek şekilde baş başa kalmaları ve benzeri İslam'ın onaylamadığı davranışlardan uzak durmaları gerekir. (Tirmizî, Fiten 7; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, I, 310,311, no: 176)

Günümüzde gençler, gerek velilerinden izinsiz olarak gerekse velilerin bilgisi dâhilinde nişanlılık döneminde güya dînî hassasiyetleri gözetmek amacıyla halk arasında "dînî nikâh" olarak bilinen merasimi yapmakta ve sonuçta hiç de arzu edilmeyen üzücü hadiseler meydana gelmektedir. Bu tür olayların yaşanmaması için yapılan nikâh akitlerinin mutlaka kayıt altına alınıp hukuki güvenceye kavuşturulması gerekir. Çünkü dindar olduğunu söyleyen gençler veya aileleri, resmî tescilin olmadığı durumlarda çok kere, aralarında akdedildiği ifade edilen akitlerin gereğini yerine getirmemekte, taraflardan biri ve genellikle kız tarafı mağdur duruma düşmektedir. Böylece, dinimizin nikâhtan gözettiği ulvî gaye gerçekleşmek şöyle dursun, insanlar din adına birbirlerine zulmeder hâle gelmektedirler.

Nikâh kıyıldığında dînen evlilik hayatı başlar ve karı-koca arasında mehir, nafaka, miras gibi birtakım haklar ve sorumluluklar tahakkuk eder. Günümüzde bu haklar, evlilik resmen tescil ettirilmeksizin korunamadığından, evlenecek kişilerin "resmî nikâh" kıyılmadan halk arasında "dînî nikâh" ya da "imam nikâhı" olarak bilinen geleneksel merasimi yapmaları uygun değildir.

123. GÜN

HAYÂ - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾

"Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, son derece çirkin bir iştir ve çok kötü bir yoldur." (İsrâ, 17/32)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِنَّ لِكُلِّ دِينٍ خُلُقًا وَخُلُقُ الإِسْلاَمِ الْحَيَاءُ

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) söyle buyurmuştur: "Her dinin (kendine özgü) bir ahlâkı vardır; İslâm'ın ahlâkı da hayâdır." (İbn Mâce, Zühd, 17)

Dua

"Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin." (Âl-i İmrân, 3/8)

Fetva

Kendileriyle evlenilmesi haram olan kadınlar kimlerdir?

İslam dininde evlenilmesi haram olan kadınlar âyet ve hadislerde belirtilmiş ve bunların dışındakilerle evlenmenin helal olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Kur'an-ı Kerim, kendisiyle evlenilmesi haram olan kadınlardan bahsederken öncelikle Cahiliye döneminde bir nikâh türü olan üvey anneyle evlenme âdetine şu ayetiyle yasak getirmiştir: "Geçmişte olanlar hariç, artık babalarınızın evlendiği kadınlarla evlenmeyin. Çünkü bu bir hayâsızlık, öfke ve nefret

gerektiren bir iştir. Bu ne kötü bir yoldur." (Nisâ, 4/22) Bir sonraki ayette nesep ve süt hısımlığıyla sihrî hısımlıktan dolayı evlenilmesi haram olan kadınlar sıralanmıştır: "Size şunlarla evlenmek haram kılındı: Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeş kızları, kız kardeş kızları, sizi emziren sütanneleriniz, süt kız kardeşleriniz, eşlerinizin anneleri, kendileriyle zifafa girdiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız, -eğer anneleri ile zifafa girmemişseniz onlarla evlenmenizde size bir günah yokturöz oğullarınızın eşleri, iki kız kardeşi (nikâh altında) bir araya getirmeniz. Ancak geçenler (önceden yapılan bu tür evlilikler) başka. Şüphesiz Allah, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir." (Nisâ, 4/23) Daha sonra evli kadınlarla evlenmenin de haram olduğu ifade edilmiştir: "...Evli kadınlar (da size) haram kılındı. (Bunlar) üzerinize Allah'ın emri olarak yazılmıştır." (Nisâ, 4/24) Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de iddet bekleyen kadının başka biriyle evlenemeyeceği (Bakara, 2/235), tek kadınla evlilik esas olmakla birlikte şartlarına uyarak birden fazla kadınla evlenmek isteyen erkek için bu sayının dörtle sınırlı olduğu ve aynı anda dörtten fazla kadınla evli olunamayacağı (Nisâ, 4/3) bildirilmiştir. Bunun yanında kadın olsun erkek olsun müşriklerle evlenmek yasaklanmış (Mümtehine, 60/10) ancak müslüman erkeklerin, Ehl-i Kitap'tan iffetli kadınlarla evlenmelerine izin verilmiştir. (Mâide, 5/5)

Nisâ suresi, 23. âyette geçen: "İki kız kardeşi (nikâh altında) bir araya getirmeniz de size haram kılındı." ifadesi, "Kadın, halası, teyzesi, erkek veya kız kardeşinin kızı üzerine (onlarla aynı anda nikâh altında olacak şekilde) nikâhlanamaz." (Buhârî, Nikâh 27; Müslim, Nikâh 37-38) hadisiyle; aynı ayette geçen "Sizi emziren süt anneleriniz, süt kız kardeşleriniz size haram kılındı." ifadesi de "Nesep sebebiyle haram olanlar süt emme sebebiyle de haram olur." (Buhârî, Nikâh 20; Müslim, Rada 1; İbn Mâce, Nikâh 34) hadisiyle açıklanmış ve böylece ayetin delalet ettiği hükümlerin kapsamı genişletilmiştir.

124. GÜN

HAYAT STANDARDI (İMKAN)

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

"Doğrusu sizi yeryüzüne yerleştirdik ve orada size geçim vasıtaları verdik. Ne kadar da az şükrediyorsunuz!" (A'râf, 7/10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيِّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ إِذَا أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ انْطَلَقَ أَحَدُنَا إِلَى السُّوقِ فَتَحَامَلَ فَيُصِيبُ الْمُدَّ ، وَإِنَّ لِبَعْضِهِمُ الْيَوْمَ لَمِائَةَ أَلْفٍ

Ebû Mes'ûd el-Ensârî (r.a.) şöyle demiştir: "Resûlullah (s.a.s.) bize sadaka vermeyi emrettiğinde, (imkânı olmayanlar) çarşıya gider, hamallık yapar, birkaç müd (yaklaşık birkaç kg hurma) kazanırdı (o kazandığı ile sadaka verirdi). Bugün onlardan bazılarının yüz binlik serveti vardır." (Buhârî, Zekât, 10)

Dua

"Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığıyla bize vaad ettiklerini ver bize; kıyamet gününde bizi rezil etme. Sen asla sözünden dönmezsin." (Âl-i İmrân, 3/194)

Fetva

İş yerinin dinen yasaklanan eylemleri yapacağı bilinen kişi ya da firmalara kiraya verilmesi caiz midir?

İslam dini, kişilerin meşru işlerle uğraşmalarını ve geçimlerini helal yollardan elde etmelerini önerir. Dinimizde, haram kılınan şeylerin yapılması haram ve günah olduğu gibi, sözü edilen fiillerin yapılmasına yardımcı ve aracı olunması veya bunlara rıza gösterilmesi de günahtır. Buna göre; bir iş yerinin, helalinden kazanma konusunda alternatif imkânlar bulunduğu sürece ve zaruret olmadıkça, dinen yasaklanan eylemleri yapacağı bilinen kişi ya da firmalara kiraya verilmesi caiz olmadığı gibi, bu yolla elde edilen kira geliri de helal değildir.

125. GÜN

HAYATIN SÜSÜ: ÇOCUK

Ayet-i Kerime ve Meali

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ ﴿٤٩﴾

"Göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır. Dilediğini yaratır; dilediğine kız çocukları, dilediğine de erkek çocukları bahşeder." (Şura, 42/49)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ، عن النبي قال: مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ حَتَّى تَبْلُغَا، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَا وَهُوَ وَضَمَّ أَصَابِعَهُ

Enes b. Malik'den (r.a.) Allah Resûlü (s.a.s.) "Her kim iki kız çocuğunu yetişkinlik çağına gelinceye kadar büyütüp terbiye ederse, kıyamet günü o kimseyle ben şöyle yan yana bulunacağız" buyurdu ve parmaklarını bitiştirdi. (Müslim, Birr, 149.)

Dua

"Allah'ım! Mal, aile ve çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil." (Tirmizî, De'avât, 124)

Fetva

Taşınmaz mallar miras kaldığında kız ve erkek evlat bunları eşit olarak mı paylaşırlar?

İslam miras hukukunda mülkiyeti, murise (miras bırakan kişiye) ait malların tamamında, erkek ile kız evlatlar mirası

ikili birli paylaşırlar. (Nisa, 4/11) Bu konuda miras olarak kalan malın taşınır olması ile taşınmaz olması arasında fark yoktur. Mülkiyeti murise ait olmayıp devlete ait olan topraklarda devletin, kamunun maslahatına uygun bir şekilde tasarruf etme yetkisi vardır. Bu kabilden olarak Osmanlı Devletinde çıkartılan "Arazi ve İntikal Kanunu"nda mülkiyeti devlete ait olan (mirî) arazilerde tasarruf hakkının vefat edenin erkek ve kız çocukları arasında eşit olarak paylaştırılması kanunlaştırılmıştır. (Bilmen, Kâmus, V, 399) Cumhuriyetten sonra vatandaşın elindeki topraklar özel mülke dönüştüğünden artık bu topraklar kişinin kendi mülkü olmuştur. Dolayısıyla bunlarda da İslam miras hukuku hükümleri geçerli olur.

126. GÜN

HAYIRDA YARIŞMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

أُولَئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾

"İşte onlar, hayırda yarışmakta ve öne geçmektedirler." (Mü'minun, 23/61)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : إِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ مَغَالِيقَ لِلشَّرِّ وَإِنَّ مِنَ النَّاسِ مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ مَغَالِيقَ لِلْخَيْرِ فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ وَوَيْلٌ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مَفَاتِيحَ الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İnsanlardan öyleleri var ki, hayrın (önünü açan) anahtarlar gibidir ve şerrin de (önünde duran, ona mâni olan) sürgüler gibidir. Kimisi de şerrin anahtarı ve hayrın sürgüsü gibidir. Yüce Allah'ın, hayrın anahtarlarını ellerine verdiği o kimselere ne mutlu! Ve ne yazık Yüce Allah'ın şerrin anahtarlarını ellerine verdiği o kimselere!" (İbn Mâce, Sünnet, 19)

Dua

"Allah'ım! Sen affedicisin, Kerim'sin, affı seversin, beni affet." (Tirmizî, Deavât, 84)

Fetva

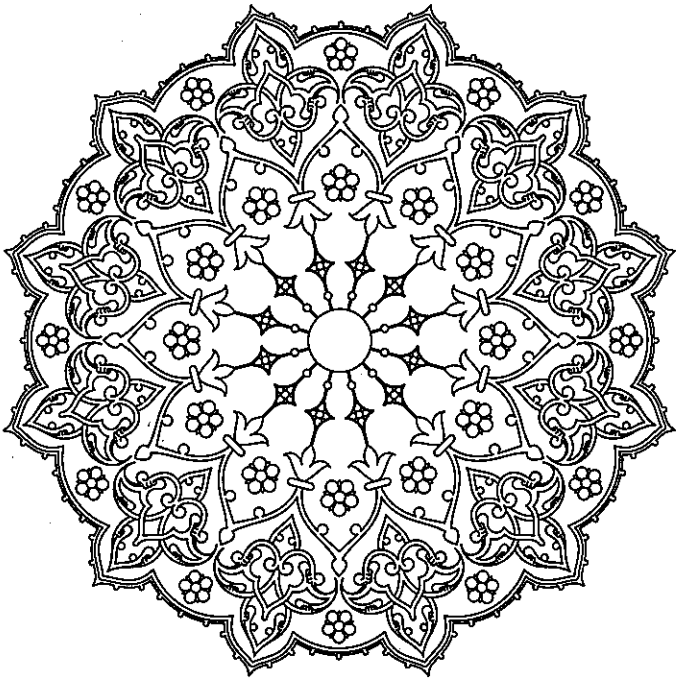
Devir ve ıskatın dinimizde yeri var mıdır?

Iskat, kişinin sağlığında çeşitli sebeplerle eda edemediği namaz, oruç, kurban, adak, keffâret... gibi dinî mükellefiyetlerinin, ölümünden sonra fidye ödenerek düşürülmesi, böylece o kişinin bu tür borçlarından kurtulması anlamını taşır. Kur'an-ı Kerim'de, "Oruca gücü yetmeyenler bir yoksul doyumu fidye öder." (Bakara, 2/184) buyurulmaktadır. Bu âyete göre, oruca dayanamayan veya mazeretleri sebebiyle Ramazan'da ve diğer zamanlarda oruç tutmaktan aciz kimselerin, her bir oruç günü için fidye ödemeleri gerekir. Fakihlerin çoğunluğu, bu âyet-i celiledeki oruç yerine fidye ödenmesi hükmüne illet olan vasfın "acz" olduğuna hükmederek, mazeretli veya mazeretsiz oruç tutmamış ve kaza etmeden vefat etmiş olan kimselerin oruç borçları için de fidye ödeneceğini, hatta bu kimselerin bu konuda vasiyette bulunmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Oruç tutmaktan aciz olma yönüyle ölen kişinin durumu mazeret sebebiyle oruç tutamayan kimselerin durumuna kıyas edilebilir. Ölenin bu konuda vasiyeti varsa, bu kıyas hükmü daha da kuvvet kazanmış olur. Vasiyet yoksa mirasçılar bunu yapmaya mecbur değildir. Ölen kişi miras bırakmamışsa veya bıraktığı mal yetmezse kendi mallarından teberru olarak da verebilirler. Oruç için bu şekilde yapılacak ıskat, dinî hükümlere uygundur.

Namazların ıskatına gelince; bir kişinin namaz borçlarının fidye ile ödenebileceğine dair Kur'an ve sünnette ne bir delil ne bir işaret vardır. Bu itibarla fidye ile namaz borçlarının düşeceği söylenemez. Ancak ihtiyaç sahiplerine yapılacak yardımlar ölü adına yapılmış sadaka gibi olacağından günahların bağışlanmasına ve Allah'ın affının tecellisine vesile olacağı umulur. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de "Şüphesiz, iyilikler kötülükleri giderir." (Hûd, 11/114) buyurulmuştur. Ancak, belli bir miktar paranın fakire verilmesi ve onun da güya hamiyetli davranarak aldığı parayı veren kişiye hibe etmesi ve ödenmesi gereken meblağ tamamlanıncaya kadar bu kabul ve hibe işinin tekrar ettirilmesi demek olan "devir" uygulamasının aklî ve naklî hiçbir mesnedi yoktur.

Sonuç olarak, imkânlar dâhilinde fakirlere sadaka vermek, hayır işleri yaptırmak, hayır kurumlarına yardımda bulunmak geride kalanların ölüler için yapabilecekleri en uygun davranıştır. Fakat ölenin varisleri arasında fakirler, yetimler, ihtiyaç sahipleri, eş ve çocukların bulunması hâlinde (ölenin vasiyeti dışında) bunların mallarından ıskat, tasadduk ve devir yapılarak mağdur edilmeleri asla caiz değildir. (İbn Nüceym, el-Bahr, IV, 117; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 532-534)

Şâfiî mezhebindeki ağırlıklı görüş, namaz veya adanmış itikâf borcuyla ölen kimsenin yakınlarının ölen adına bu ibadetleri ifa etmesinin de fidye vererek bu borçları düşürmesinin de caiz olmadığı yönündedir. (Nevevî, el-Mecmû', VI, 372)

127. GÜN

HÂYIR ve ŞER

Ayet-i Kerime ve Meali

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ ۖ وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۖ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾

"Savaş, hoşunuza gitmediği halde, size farz kılındı. Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz. Yine olur ki, bir şey sizin için kötü iken, siz onu seversiniz. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 2/216)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ وَقَفَ عَلَى نَاسٍ جُلُوسٍ فَقَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِكُمْ مِنْ شَرِّكُمْ فَسَكَتَ الْقَوْمُ فَأَعَادَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْقَوْمِ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ وَشَرُّكُمْ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّه

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, bir gün Nebî (s.a.s.) oturmakta olan bir grup insanın yanına geldi ve onlara, "Size hanginizin hayırlı, hanginizin şerli olduğunu söyleyeyim mi?" dedi. Oradakiler hiçbir karşılık vermediler. Allah Resûlü (s.a.s.) aynı şeyi üç kere tekrarladı. Bunun üzerine aralarından birisi, "Evet, söyleyin ey Allah'ın Elçisi." dedi. Peygamber (s.a.s.) de, "Hayırlınız, kendisinden hayır umulan ve şerrinden emin olunandır; şerliniz ise kendisinden hayır beklenmeyen ve

şerrinden de emin olunmayanınızdır." dedi. (İbn Hanbel, II, 368; Tirmizî, Fiten, 76)

Dua

"Allah'ım! Senden düzgün bir yaşantı, temiz bir ölüm ve rezil rüsva olmadan sana dönebilmeyi istiyorum." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 1, No: 29134)

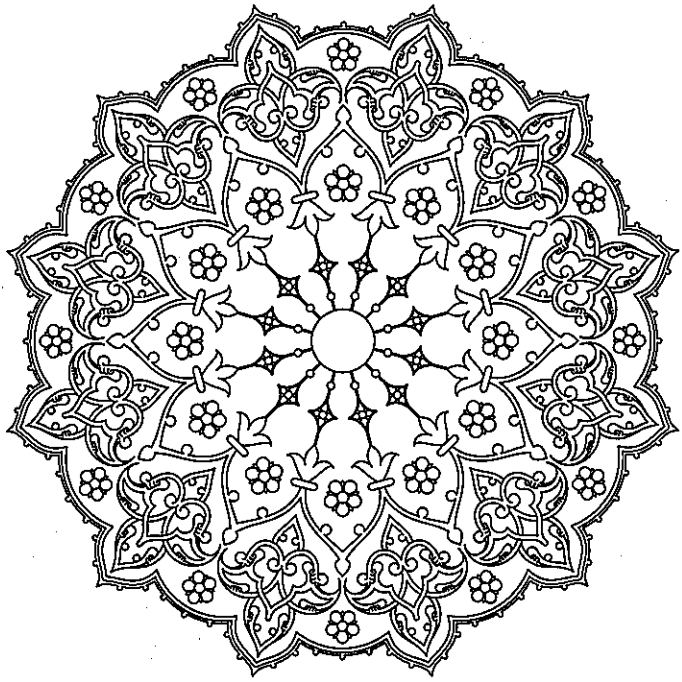
Fetva

Âmentü'de yer alan "Hayır ve Şer Allah'tandır" ifadesinin açılımı nedir?

"Hayır ve şer Allah'tandır" demek, bunları yaratanın Allah olduğunu dile getirmektir. Çünkü Yaratıcı Allah'tır ve O'ndan başka yaratıcı yoktur. İşin kula bakan yönü ise hayrın ve şerrin kulun cüzi iradesi ile tercih edilmiş olmasıdır. Bundan dolayı da insanlar hayır ve şer, iyi ve kötü bütün davranışlarından sorumludur.

"Âmentü" esaslarında ifade edildiği üzere her Müslüman kadere, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanır. Yani âlemlerin yaratıcısı olan Allah Teala hayrı da şerri de küllî irade ile diler ve yaratır. Çünkü âlemde her şey O'nun irade, takdir ve kudreti altındadır. Âlemde O'ndan başka gerçek mülk ve kudret sahibi, tasarruf yetkisi olan bir başka varlık yoktur. Ancak Allah'ın hayra rızası vardır, şerre ise rızası yoktur. Hayrı seçen mükâfat, şerri seçen ceza görecektir. Şerrin Allah'tan olması, kulun fiilinin meydana gelmesi için Allah'ın yaratmasının devreye girmesi demektir. Yoksa Allah, kulların kötü fiilleri yapmalarından hoşnut olmaz ve şerri de emretmez. İslam âlimlerine göre, Allah'ın şerri irade edip yaratması kötü ve çirkin değildir. Fakat kulun şer işlemesi ve şerri tercih etmesi kötüdür ve çirkindir. Mesela usta bir ressam, sanatının bütün inceliklerine riayet ederek çirkin bir adam resmi yapsa, o zatı takdir etmek ve sanatına duyulan hayranlığı belirtmek için "ne güzel resim yapmış" denilir. Bu durumda resmi yapılan adamın çirkin olması, resmin de çirkin olmasını gerektirmemektedir. Yüce Allah, mutlak

anlamda hikmetli ve düzenli iş yapan yegâne varlıktır. O'nun şerri yaratmasında birtakım gizli ve açık hikmetler vardır. Canlı ölüden, iyi kötüden, hayır şerden ayırt edilebilsin diye, Allah eşyayı zıtlarıyla birlikte yaratmıştır. Ayrıca insana şer ve kötü şeylerden korunma yollarını göstermiş, şerden sakınma güç ve kudretini vermiştir. Dünyada şer olmasa hayrın manası anlaşılamaz, bu dünyanın bir imtihan dünyası olmasındaki hikmet gerçekleşemezdi. Şer, Allah'ın adalet ve hikmeti gereği veya kendisinden sonra gelecek bir hayra vasıta olmak ya da daha kötü bir şerri defetmek için yaratılmıştır. Allah'ın kudreti ile meydana gelen her işte gerek birey gerek toplum için birtakım faydalar bulunabilir. Bizim şer veya hayır olarak gördüğümüz her şey sonucu itibariyle gördüğümüz gibi olmayabilir. Bir âyette bu husus şöyle açıklanmaktadır: "Umulur ki, hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayırdır. Ve yine umulur ki, sevdiğiniz bir şey de sizin için şerdir. Siz bilmezsiniz, Allah bilir." (Bakara, 2/216)

123. GÜN

HAYRA HARCAMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنْفُسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

"Onları hidayete erdirmek sana ait değildir. Fakat Allah, dilediğini hidayete erdirir. Hayır olarak ne harcarsanız, kendiniz içindir. Zaten siz ancak Allah'ın rızasını kazanmak için harcarsınız. Hayır olarak her ne harcarsanız karşılığı size tastamam ödenir." (Bakara, 2/272)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سعد بن أَبي وقَّاص أَنَّ رسولَ اللَّه قَالَ : وَإِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللهِ إِلَّا أُجِرْتَ بِهَا حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِي امْرَأَتِكَ

Sad b. Ebi Vakkas'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah rızasını düşünerek yaptığın harcamalara, hatta yemek yerken eşinin ağzına verdiğin lokmalara varıncaya kadar hepsinin mükâfatını alacaksın." (Buhârî, Daavât, 42)

Dua

"(Rabbim) Beni, naim cennetine girenlerden eyle!" (Şu'arâ, 26/85)

Fetva

Zekât âyetinde geçen "fî sebîlillah"ın kapsamına okullar, Kur'an kursları, camiler ve benzeri hayır kurumları girer mi?

Zekâtın sarf yerleri, Kur'an-ı Kerim'de (Tevbe, 9/60) belirlenmiştir. Hz. Peygamber (s.a.s.) de toplanan zekâttan kendisine hisse verilmesini isteyen bir zata hitaben, "Yüce Allah, zekât (taksimi) hususunda ne bir peygamberin ne de başkasının hükmüne razı olmadı, onunla ilgili hükmü kendisi verdi ve onu sekiz sınıfa taksim etti. Eğer o sınıflardan isen sana hakkını veririm." (Ebû Dâvûd, Zekât, 24) buyurmuştur.

Bu itibarla, belirli şartları taşıyan müslümanların yükümlü oldukları zekât ve fıtır sadakasının, Kur'an-ı Kerim'de Cenab-ı Hak tarafından belirlenen yerler dışında herhangi bir yere verilmesi veya cami, köprü, yol, okul, yurt, suyolu vb. hayır işlerine sarf edilmesi fakihlerin çoğunluğunca caiz görülmemiştir. Zira zekât ve fıtır sadakasının sahih olmasının şartlarından biri de temliktir. Temlik, eşya üzerindeki mülkiyet hakkını veya malî bir hakkı başkasına devretmeyi ifade eder.

Bu sebeple özellikle müslüman fakirin ve ihtiyaç sahibinin hakkı olan ve ancak temlik etmekle yükümlünün zimmetinden düşen zekât ve fıtır sadakasının, tüzel kişilere, hayır kuruluşlarına verilmesi caiz görülmemiştir. (el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 207) İlgili âyetteki "Allah yolunda" anlamına gelen "fî sebîlillah" ifadesi, kendisini Allah yoluna ve İslam'a adamış hac yolcuları, askerler ve ilim için yola çıkan gerçek kişiler olarak yorumlanmıştır.

126. GÜN

HAYVAN HAKLARI - I

Ayet-i Kerime ve Meali

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيْنَآ اَنْعَاماً فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٧١﴾

"Görmezler mi ki kendi kudretimizin eserlerinden olmak üzere onlar için sahip oldukları nice hayvanlar yarattık." (Yâsîn, 36/71)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ... فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "... Her canlıya yapılan (iyilikte) bir sevap vardır." (Buhârî, Müsâkât, 9; Müslim, Selâm, 153)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bizi ve imanda bizden önce olan din kardeşlerimizi mağfiret eyle ve kalbimizde mü'minler için kin ve haset bırakma. Ey Rabbimiz! Sen çok şefkat ve çok merhamet sahibisin." (Haşr, 59/10)

Fetva

Kurban keserken nelere dikkat edilmelidir?

Kurban keserken aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

a) Usulüne göre bir kesim yapmış olmak için hayvanın yemek ve nefes borularıyla, iki atardamarından en az birinin kesilmesi gerekir. Bu şekilde yapılan bir kesim sırasında, kanın akmasını beklemeden hayvanın omuriliğinin hemen kesilmesi

mekruhtur. Bu konuda etlik kesim ile kurbanlık kesim arasında bir fark yoktur.

b) Hayvanın canı çıkmadan başının gövdesinden ayrılmamasına özen gösterilmelidir.

c) Kurban edilecek hayvana acı çektirilmemeli ve eziyet edilmemelidir. Bu nedenle hayvanlar ehil kişiler tarafından kesilmeli ve boğazlama işlemi süratli bir şekilde yerine getirilmelidir.

d) Çevre temizliği için gerekli tedbirler alınmalıdır.

f) Hayvanların bir diğerinin kesimini görecek şekilde yan yana bulundurulmamalarına azami özen gösterilmelidir.

130. GÜN

HAYVAN HAKLARI - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

"Hayvanlardan yük taşıyanları ve tüyünden sergi yapılanları da (yaratan O'dur). Allah'ın size rızık olarak verdiklerinden yiyin; şeytanın ardına düşmeyin; şüphesiz o sizin için apaçık bir düşmandır." (En'âm, 6/14)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سَهْلِ ابْنِ الْحَنْظَلِيَّةِ قَالَ : مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ بِبَعِيرٍ قَدْ لَحِقَ ظَهْرُهُ بِبَطْنِهِ ، فَقَالَ: اتَّقُوا اللَّهَ فِي هَذِهِ الْبَهَائِمِ الْمُعْجَمَةِ فَارْكَبُوهَا وَكُلُوهَا صَالِحَةً

Sehl b. el-Hanzaliyye'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.), açlıktan karnı sırtına yapışmış bir deveye rast geldi ve şöyle dedi: "Bu dilsiz hayvanlar hakkında Allah'tan korkunuz. Onlara binmeye elverişli hâllerinde bininiz ve onları yemeye elverişli hâllerinde yiyiniz." (Ebû Dâvûd, Cihâd, 44)

Dua

"Allah'ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır." (Ebû Dâvud, Edeb, 110)

Fetva

Hasta olan ve tedavisi yapılamayan kedi, köpek gibi hayvanların veteriner tarafından itlafı caiz midir?

Yüce Allah, diğer yeryüzü nimetleri gibi hayvanları da insanların hizmetine vermiş ve onlardan çeşitli şekillerde faydalanmayı helal kılmıştır. (Nahl, 16/ 5,6, 80) Bununla birlikte dinimiz bütün canlılar gibi hayvanlara karşı da şefkatli ve merhametli olmayı emretmiştir. (Buhârî, Musakât, 10, Müslim, Selam, 40) İnsanın, hizmetine verilen canlılara karşı merhamet ölçüleri ile muamele etmesi yanında onların sağlık ve temizliklerine de azami özen göstermesi gerekir. Bu sebeple hastalanan hayvanların imkânlar ölçüsünde tedavi edilmeleri gerekmektedir. Zira bu hem merhametin hem de sağlıkla ilgili tedbirlerin zorunlu bir sonucudur. Ancak, ölümcül bir hastalığa yakalanmış, tedavi ederek iyileşme imkânı da olmayan ve şiddetli acılarla baş başa kalmış bir hayvanın veteriner gözetiminde itlafında bir sakınca yoktur.

BU GÜN

HEDİYELEŞMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾

"Ben bunlara bir hediye göndereceğim, sonra bakacağım elçiler ne ile dönecekler" (Neml, 27/35)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال رسول الله : يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ، لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا، وَلَوْ فِرْسِنَ شَاةٍ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ey Müslüman kadınlar! Komşu hanımlar birbiriyle hediyeleşmeyi küçümsemesin! Alıp verdikleri şey bir koyun paçası bile olsa!" (Buhârî, Hibe 1, Edeb, 30; Müslim, Zekât, 90.)

Dua

"Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat." (Şu'arâ, 26/83)

Fetva

Yetkili makamlarda bulunanların hediye kabul etmeleri caiz midir?

Karşılıklı olarak hediyeleşmek insanlar arasında sevgi ve saygının oluşmasına katkı sağlar. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), "Hediyeleşin ki aranızdaki sevgi artsın." (Muvatta, Hüsnü'l-Huluk 4) buyurmuştur. Ancak yetkili makamlarda bulunan kişilerin, bu göreve gelmeden önce aralarında hediyeleşme âdeti

olmayan kişilerden her ne ad altında olursa olsun; hediye ve bağış kabul etmeleri caiz değildir. Zira bu durum, rüşvet olarak değerlendirilebilir. (Merğînânî, el-Hidâye, V, 365; Mevsılî, el-İhtiyâr, II, 210-211)

Hz. Peygamber (s.a.s.), idari makamlarda bulunanlara verilen hediyelerle ilgili olarak; "Yetkililerin aldığı hediyeler, ganimetten aşırmak (kamu malını zimmetine geçirmek) gibidir." (Beyhakî, es-Sünenü'l-Kübrâ, X, 233) buyurmuştur. Yine Resûlullah (s.a.s.), zekât toplamakla görevlendirdiği memurunun hediye aldığını işittiğinde; "Benim gönderdiğim bir görevliye ne oluyor ki: 'Bu zekât malıdır; bu da bana hediye edilmiştir.' demektedir! Bu kişi babasının (yahut anasının) evinde oturup kalsa, acaba kendisine hediye verilir miydi? Allah'a yemin ederim ki, sizden biriniz o zekât malından bir şey alırsa kıyamet gününe o malı boynunda taşıyarak gelecektir." (Müslim, İmârât, 26) buyurarak, kişinin yetkili makamda bulunmasından dolayı hediye almasının caiz olmadığını ifade etmiştir.

152. GÜN

HELAL KAZANÇ

Ayet-i Kerime ve Meali

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

"Erkeklerin de kazandıklarından nasipleri var, kadınların da kazandıklarından nasipleri var. Allah'tan lütfunu isteyin; şüphesiz Allah her şeyi bilmektedir."(Nisa, 4/32)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لاَ يُبَالِي الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ الْمَالَ ، أَمِنْ حَلاَلٍ أَمْ مِنْ حَرَامٍ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Öyle bir zaman gelecek ki, kişi malını helâlden mi yoksa haramdan mı elde ettiğine bakmayacak!" (Buhârî, Büyû', 23)

Dua

"Allah'ım! Lütfundan bize rızık ver, bizi rızkından mahrum etme, bize verdiğin rızıkları bizim için bereketli yap, katında bulunan nimetlere rağbetimizi arttır ve bizi gönül zengini eyle." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 42)

Fetva

Bankada vadeli hesapta bekletilen para ile hac yapılır mı?

İslam dini kişilerin meşru işlerle uğraşmalarını ve geçimlerini helal yollardan elde etmelerini önerir. İbadetler de helal kazanç ile ifa edilmelidir. Bankada vadeli hesapta bekleyen paranın aslı helal olduğu için bu para ile hacca gidilebilir. Ancak bu yolla elde edilen faiz gelirlerinin sevap beklemeksizin fakirlere veya hayır kurumlarına dağıtılması ve tövbe edilmesi gerekir.

133. GÜN

HELAL LOKMA

Ayet-i Kerime ve Meali

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللهُ حَلَالاً طَيِّباً وَاتَّقُوا اللهَ الَّذي اَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

"Allah'ın size verdiği helal ve temiz rızıklardan yiyin ve iman etmiş olduğunuz Allah'ın yasaklarından sakının." (Maide, 5/88)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ المقدام بن معدي كرب قال: سمعتُ رسول الله يقول: مَا مَلَأَ آدَمِيٌّ وِعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنٍ، بِحَسْبِ ابْنِ آدَمَ أُكُلَاتٌ يُقِمْنَ صُلْبَهُ، فَإِنْ كَانَ لَا مَحَالَةَ فَثُلُثٌ لِطَعَامِهِ وَثُلُثٌ لِشَرَابِهِ وَثُلُثٌ لِنَفَسِهِ

Mikdam b. Madikerb'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hiçbir kişi, midesinden daha tehlikeli bir kap doldurmamıştır. Oysa insana kendini ayakta tutacak birkaç lokma yeter. Şayet mutlaka çok yiyecekse, midesinin üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe, üçte birini de nefesine ayırmalıdır." (Tirmizi, Zühd, 47)

Dua

"Ey Rabbim! Gerek bana gerekse anne-babama verdiğin nimete şükretmeye ve hoşnut olacağın iyi işler yapmaya beni muvaffak kıl. Rahmetinle beni iyi kullarının arasına kat!" (Neml, 27/19)

Fetva

Din hizmetleri karşılığında maaş alınabilir mi? Maaşlı görevlilerin arkasında namaz kılınabilir mi?

İslam dininde ilke olarak ibadet karşılığında ücret almak caiz değildir. Çünkü ibadetler Allah için yapılır. İslam'ın ilk dönemlerinde durumu uygun olan herkes namaz kıldırabiliyordu. Dolayısıyla namaz kıldırmak için belli kişilerin görevlendirilmesine ihtiyaç duyulmuyordu. İslam toplumunda kültür düzeyinin farklılaşması, farklı işlerle meşguliyetin artması ve zamanla namaz kıldırmaya ehil kimselerin azalması gibi sebeplerle, mescitlerde sürekli bulunacak görevlilere ihtiyaç duyuldu. Dolayısıyla her vakit namaz kıldıracak görevlilerin belirlenmesi cihetine gidildi; namaz kıldırmak üzere görevlendirilen kimselere de geçimlerini sağlamaları için maaş ödenmeye başlandı. Nitekim İslam âlimleri, imamet, müezzinlik, dini öğretme gibi işler karşılığında ücret veya maaş almayı, bu görevlerin sahipsiz kalmaması gerekçesiyle caiz görmüşlerdir. (İbn Nüceym, el-Bahr (Ali et-Tûrî'nin Tekmilesi), VIII, 33; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 60, 302)

Günümüzde imam-hatip ve müezzin-kayyımlar, namaz kıldırmalarının karşılığı olarak değil, başka bir işle uğraşmayıp böyle bir görev için mesailerini tahsis etmelerinden (habs-i nefs) dolayı maaş almaktadırlar. Çünkü namaz sadece Allah rızası için kılınır ve kıldırılır. Diğer taraftan, imam-hatip ve müezzin-kayyımların görevleri sadece namaz kıldırmaktan ibaret değildir. Cami görevlileri, vaaz, irşat ve Kur'an öğreticiliği gibi din hizmetlerinin yanında, caminin ibadete açılması, ibadet için hazır tutulması, temizliği, bakımı, korunması gibi pek çok hizmet sunmaktadırlar.

Buna göre, günümüzde din hizmetlerini yerine getiren imam-hatip ve müezzin-kayyımların aldıkları maaş helal olduğu gibi, kıldırdıkları namazlar da geçerlidir.

134. GÜN

HELAL RIZIK ARAMA GAYRETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللهِ اَوْثَاناً وَتَخْلُقُونَ إِفْكاً إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقاً فَابْتَغُوا عِنْدَ اللهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

"Siz Allah'ı bırakarak ancak putlara tapıyorsunuz ve yalan uyduruyorsunuz. Allah'ı bırakarak taptıklarınızın size hiçbir rızık vermeye güçleri yetmez. Öyle ise rızkı Allah'ın katında arayın. O'na kulluk edin ve O'na şükredin. Siz yalnız O'na döndürüleceksiniz." (Ankebût; 17)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَلِيٍّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: اللَّهُمَّ بَارِكْ لِأُمَّتِي فِي بُكُورِهَا

Hz. Ali'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'ım! Ümmetimin sabah erkenden işe koyulmalarını bereketli kıl!" (İbn Hanbel, I, 153)

Dua

"Allah'ım! Senden kâmil bir iman, doğru bir inanç, bol ve helal rızık, huşû dolu bir kalp, seni anan bir lisan, asla bozmayacağım nasuh bir tövbe ve faydalı ilim niyaz ediyorum."

Fetva

Boşanma davası uzun süre sonuçlanmayan kadının aldığı nafaka helal midir?

İslam'a göre evlilik devam ettikçe ve boşama hâlinde iddet süresince erkek, eşinin nafakasını temin etmekle sorumludur (Bakara, 2/233; Nisâ, 4/34; Talâk, 65/7; Buhârî, "Nafakât", 1-4; Kâsânî, Bedâi', IV, 15-16). Dinen boşama olmadan mahkemeye boşanma davası açılmış ve kadın da evi terk etmemişse mahkeme devam ettiği sürece eşler evli hükmünde olduğundan, dava süresince de kadının nafakasını temin etme yükümlülüğü kocasına aittir. Bu yükümlülük mahkeme boşadıktan sonra başlayan iddet süresi bitinceye kadar devam eder. Ancak dinen boşanma gerçekleşmişse süreç devam etse bile İslam hukukuna göre kocanın eşine yönelik nafaka borcu iddetin bitimiyle sona erer.

135. GÜN

HELALLER ve HARAMLAR

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

"Ey iman edenler! Allah'ın size helal kıldığı iyi ve temiz nimetleri (kendinize) haram etmeyin ve (Allah'ın koyduğu) sınırları aşmayın. Çünkü Allah haddi aşanları sevmez." (Mâide, 5/87)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سَلْمَانَ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ عَنِ السَّمْنِ وَالْجُبْنِ وَالْفِرَاءِ فَقَالَ : الْحَلَالُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ

Selmân el-Fârisî (r.a.) anlatıyor: Resûlullah'a (s.a.s.) yağ, peynir ve yabani eşeğin derisinden yapılan elbisenin hükmü soruldu. Bunun üzerine o, şöyle buyurdu: "Helâl, Allah'ın kitabında helâl kıldıklarıdır. Haram da yine Allah'ın kitabında haram olanlardır. Hükmünü belirtmedikleri ise yapılmasına müsamaha gösterdiği (mubah) şeylerdir." (Tirmizî, Libâs, 6)

Dua

"Allah'ım! Harama bulaşmaktansa helalinle yetineyim. Beni lütfunla (zengin kılarak) senden başkasına muhtaç etme." (Tirmizî, "De'avât", 110)

Fetva

Haram kazançlarla alınan mallar kişinin ölümünden sonra mirasçılara helal olur mu?

Bir kimsenin geriye bıraktığı mirasın tamamı; gasp, hırsızlık gibi meşru olmayan yollarla elde edilen mallardan oluşuyorsa, sahiplerinin bilinmesi hâlinde kendilerine, kendileri sağ değilse mirasçılarına, sahiplerinin bilinmemesi hâlinde ise fakirlere veya hayır kurumlarına verilmelidir. Çünkü İslam'a göre haram yolla elde edilen malın sahibine verilmesi, bu mümkün değilse yoksullara verilmesi gerekir.

Haram yollarla kazanılan para ve mallara gelince; mirasçıların fakir olmaları durumunda söz konusu mirastan yararlanmaları caiz ise de, fakir olmayan mirasçıların yararlanmaları caiz değildir. Bu tür para ve malların, fakirlere veya hayır kurumlarına verilmesi gerekir.

Bir kimsenin geriye bıraktığı miras; tümüyle haram kazanca dayanmayıp helal ile haram karışık vaziyette bulunur ve bunların birbirlerinden ayırt edilmeleri de mümkün olmazsa, mirasçıların bu tür malları paylaşmaları caizdir.

Şu kadar var ki, maddi durumu elverişli olanların bu tür para ve malları almak yerine, fakirlere veya hayır kurumlarına vermeleri takvaya uygun bir davranış olur. (Alauddin, el-Hediyyetu'l-Alâiyye, 197)

136. GÜN

HENDEK SAVAŞI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَمَّا رَاَ الْمُؤْمِنُونَ الْاَحْزَابَ قَالُوا هٰذَا مَا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ اِلَّا اِيمَاناً وَتَسْلِيماً ﴿٢٢﴾

"Mü'minler düşman birliklerini görünce, "İşte bu Allah'ın ve Resûlünün bize vaad ettiği şeydir. Allah ve Resûlü doğru söylemişlerdir" dediler. Bu onların ancak imanlarını ve teslimiyetlerini artırmıştır." (Ahzâb, 33/22)

Hadis-i Şerif ve Manası

حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ السَّاعِدِيُّ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ فِى الْخَنْدَقِ وَهْوَ يَحْفِرُ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ وَيَمُرُّ بِنَا فَقَالَ : اللَّهُمَّ لاَ عَيْشَ إِلاَّ عَيْشُ الآخِرَهْ ، فَاغْفِرْ لِلأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَهْ

Sehl b. Sa'd es-Saîdî (r.a.) şöyle nakletmektedir: "Hendek'te Resûlullah (s.a.s.) ile beraberdik. Kendisi hendek kazıyor, biz de toprak taşıyorduk. Yanımıza uğradığında şöyle diyordu: 'Allah'ım, asıl yaşam yeridir ahiret, Sen Ensar ve Muhacirlere mağfiret et!'" (Buhârî, Rikâk, 19)

Dua

"Allah'ım! Fakirlikten, yoksulluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

Fetva

Kazaya kalan namazlar cemaatle kılınabilir mi?

İmamla aynı vaktin namazını kılıyor olmak kaydı ile kazaya kalan namazlar cemaatle kılınabilir. (Merğînânî, el-Hidâye, I, 377; Haraşî, Şerhu Muhtasar, II, 39) Nitekim Hendek Savaşı'nın zor şartları altında Resûlullah (s.a.s.), dört vakit namazı kılmaya fırsat bulamamış; bilahare şartlar uygun hâle gelince de bu namazları ashabına cemaatle kıldırmıştır. Abdullah b. Mesud'un olayla ilgili rivayeti şöyledir: "Müşrikler, Hendek Savaşı'nda Resûlullah'ı namaz kılmaktan alıkoydular. Nihayet, gecenin bir kısmı geçtikten sonra Bilâl ezan okudu ve kâmet getirdi; Hz. Peygamber öğle namazını kıldırdı, sonra Bilâl kamet getirdi, ikindiyi kıldırdı; sonra Bilâl kâmet getirdi, akşam namazını kıldırdı; sonra Bilâl yine kâmet getirdi, yatsı namazını kıldırdı." (Tirmizî, Salât, 20; Nesâî, Mevâkît, 55; Tecrîd Tercemesi, II, 535)

HEPİMİZİN YETİMLERİ

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾

"Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, karınlarına ancak ateş tıkınmış olurlar. Zaten onlar, çılgın aleve atılacaklardır." (Nisâ, 4/10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سَهْلُ بْنُ سَعْد قال: قال رسول الله : أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الجَنَّةِ هَكَذَا وَقَالَ بِإِصْبَعَيْهِ السَّبَّابَةِ وَالوُسْطَ

Sehl b. Sa'd (r.a.) şöyle nakletmektedir: "Allah Resûlü (s.a.s.) "Ben ve yetimi himâye eden kimse cennette şöylece beraber bulunacağız" buyurdu ve işaret parmağıyla orta parmağını, aralarını biraz aralayarak, gösterdi." (Buhârî, Talâk, 25, Edeb, 24)

Dua

"Yetimleri, öksüzleri, garipleri, kimsesizleri mahzun ve boynu bükük bırakma. Allah'ım."

Fetva

Koruyucu aile kapsamında himayeye alınan çocuklar için devletin ödediği paranın alınmasında dinen bir sakınca var mıdır?

Koruyucu aile programı uygulaması kapsamında himayeye alınan çocuklar için devletin ödeyeceği paranın çocuğa

harcanması veya onun adına saklanması hâlinde koruyucu aile tarafından alınmasında dinî açıdan bir sakınca yoktur. Bununla birlikte, himaye eden ailenin fakir olması durumunda çocuk için verilen paradan makul şekilde istifade etmesi de caizdir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de, "Yetimleri deneyin. Evlenme çağına (büluğa) erdiklerinde, eğer reşid olduklarını görürseniz, mallarını kendilerine verin. Büyüyecekler (ve mallarını geri alacaklar) diye israf ederek ve aceleye getirerek mallarını yemeyin. (Velilerden) kim zengin ise (yetim malından yemeğe) tenezzül etmesin. Kim de fakir ise, aklın ve dinin gereklerine uygun bir biçimde (hizmetinin karşılığı kadar) yesin. Mallarını kendilerine geri verdiğiniz zaman da yanlarında şahit bulundurun. Hesap görücü olarak Allah yeter." (Nisa, 4/6) buyurulmuştur.

Dinimizde çocuğun anne-baba ile olan nesep bağının koparılması, onun duygu dünyasını yıkmak ve onu ruhen öldürmek sayılabileceğinden dolayı doğru bulunmamıştır. (Ahzâb, 33/4-5; İbn Mâce, Hudûd, 36) Bu yüzden çocuk, Allah'ın emaneti olarak görülmeli, bu emanete hakkıyla riayet için çaba ve gayret gösterilmeli, parasızlık sebebiyle evlat verip çocuk gerçek anne-baba şefkatinden mahrum bırakılmamalıdır.

153. GÜN

HIRİSTİYANLARLA İLİŞKİLER

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ يَا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهٖ شَيْئاً وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضاً اَرْبَاباً مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

"De ki: Ey kitap ehli! Bizimle sizin aranızda ortak bir söze gelin: Yalnız Allah'a ibadet edelim. Ona hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi ilah edinmesin. Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, deyin ki: Şahit olun, biz müslümanlarız." (Âl-i İmrân, 3/64)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ إِنِّي لَتَحْتَ رَاحِلَةِ رَسُولِ اللَّهِ يَوْمَ الْفَتْحِ فَقَالَ قَوْلًا حَسَنًا جَمِيلًا وَكَانَ فِيمَا قَالَ: مَنْ أَسْلَمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ فَلَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ وَلَهُ مَا لَنَا وَعَلَيْهِ مَا عَلَيْنَا وَمَنْ أَسْلَمَ مِنْ الْمُشْرِكِينَ فَلَهُ أَجْرُهُ وَلَهُ مَا لَنَا وَعَلَيْهِ مَا عَلَيْنَا

Ebû Ümâme (r.a.) anlatıyor: Mekke'nin Fethi günü Resûlullah'ın (s.a.s.) bineğinin arkasındaydım. Çok güzel ve hoş sözler söyledi. Bunlardan biri de şuydu: "Kitap ehli olan iki topluluktan her kim Müslüman olursa ona mükâfatı iki kat verilir. Bizimle aynı haklara ve görevlere sahip olur. Müşriklerden de her kim Müslüman olursa ona da karşılığı (tam olarak) verilir ve onlar da bizimle aynı hak ve görevlere sahip olurlar." (İbn Hanbel, V, 259)

Dua

"Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl." (Müslim, Duâ, 71)

Fetva

Ehli kitabın yemeklerini ve kestiği hayvanların etini yemek caiz midir?

Ehl-i Kitab'ın (Yahudi ve Hristiyan'ın), usulüne uygun olarak kestiği hayvanın eti ve pişirdiği yemek yenilir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Bugün size temiz ve hoş şeyler helâl kılındı. Kendilerine kitap verilenlerin yiyecekleri size helâl, sizin yiyecekleriniz de onlara helâldir." (Mâide, 5/5)

Usulüne uygun olarak kesim, hayvanın yemek ve nefes boruları ile iki şah damarının veya bu damarlardan birisinin kesilmesi şeklinde yapılır. Ehl-i Kitap'tan olan kimsenin, hayvanı keserken Hz. Mesîh'in veya Hz. Üzeyir'in adını andığı kesin olarak bilinirse, o takdirde kestikleri helâl olmaz. Çünkü Allah'tan başkası adına kesilen hayvanlar yenilmez. (Mâide, 5/3)

139. GÜN

HIZIR: ANSIZIN GELEN İLAHİ YARDIM

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ اَبُوهُمَا صَالِحاً فَاَرَادَ رَبُّكَ اَنْ يَبْلُغَآ اَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ اَمْرِي ذٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْراً ﴿٨٢﴾

"Duvar ise şehirdeki iki yetim çocuğa ait idi. Altında onlara ait bir define vardı. Babaları da iyi bir insandı. Rabbin, onların olgunluk çağına ulaşmalarını ve Rabbinden bir rahmet olarak definelerini çıkarmalarını istedi. Bunları ben kendi görüşüme göre yapmadım. İşte senin, sabredemediğin şeylerin içyüzü budur." (Kehf, 18/82)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ: يَرْحَمُ اللّٰهُ مُوسَى ، لَوَدِدْنَا لَوْ صَبَرَ حَتَّى يُقَصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا

İbn Abbâs'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) (Musa ile Hızır kıssasını anlattıktan sonra) şöyle buyurmuştur: "Allah Musa'ya rahmet eylesin... Keşke Musa sabretseydi de (aralarında başka maceralar geçseydi ve) bize o olaylar da anlatılsaydı." (Buhârî, İlim, 44)

Dua

"Allah'ım! Bizi bağışla, bize merhamet eyle, (ibadetlerimizi, hayır ve hasenatlarımızı, dualarımızı) kabul eyle, bizi cennete koy, bizi cehennemden azat eyle." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 135)

FEVA: Her topluluğa peygamber gönderilmiş midir ve peygamberlerin sayısı kaçtır?

Kur'an, ilk peygamber Hz. Âdem'den (a.s.) son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.s.) kadar pek çok peygamberin gelip geçtiğini ve her kavme Allah'ın peygamber gönderdiğini bize haber vermektedir. Hicr Sûresinin 10. ayetinde, "Ey Muhammed! Andolsun, senden önceki topluluklara da peygamber gönderdik." Nahl Suresi'nin 36. ayetinde, "Andolsun biz, her ümmete, 'Allah'a kulluk edin, tağuttan kaçının' diye peygamber gönderdik. Allah onlardan kimini doğru yola iletti, onlardan kimine de (kendi iradeleri sebebiyle) sapıklık hak oldu. Şimdi yeryüzünde dolaşın da peygamberleri yalanlayanların sonunun ne olduğunu görün." buyrulmaktadır. Bu ayetler tarihî süreç içerisinde Yüce Allah'ın insan topluluklarını peygambersiz bırakmadığını gösterir. Mü'minun Sûresi 78. ayetinde de "Andolsun, senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana kıssalarını anlattığımız kimseler de var, durumlarını sana bildirmediğimiz kimseler de var." buyurulmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'in İsra Sûresi'nin 15. ayetinde "Biz, bir peygamber göndermedikçe (kimseye) azap edici değiliz." buyurulmaktadır. Bu ayetten de anlaşılan Allah bütün kavimlere, bütün topluluklara peygamberler göndermiştir. Ancak bunlardan sadece 25 tanesinin ismi Kur'an-ı Kerim'de zikredilmiştir. Hadislerde, gönderilen peygamberlerin sayısının 124.000 olduğunun haber verilmesinden (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, V, 266) hareketle insan topluluklarının bulunduğu her bölgeye Allah'ın peygamber gönderdiği; ancak bunların hepsinin ismini Kur'an'da, Tevrat ve İncil'de zikretmediği hükmüne ulaşılabilir. Zira Kur'an'da kendilerine peygamber gelmemiş hiçbir topluluk ve ümmet bulunmadığı açıkça beyan edilmiştir. (Fatır, 35/24; Nahl, 16/63; Yunus, 10/47)

140. GÜN

HİBE: GÖNÜLLÜ BAĞIŞ

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُوراً ﴿٩﴾

"(Yedirdikleri kimselere şöyle derler:) Biz size sırf Allah rızası için yediriyoruz. Sizden bir karşılık ve bir teşekkür beklemiyoruz." (İnsân, 76/9)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَوْ وَضَعَ لَهُ أَظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim darda kalan borçluya zaman tanırsa yahut (alacağının tamamını veya bir kısmını) borçluya bağışlarsa, başka hiçbir gölgenin olmadığı kıyamet gününde Allah onu, kendi arşının gölgesinde gölgelendirecektir." (Tirmizî, Büyû', 67; Müslim, Zühd ve Rekâik, 74)

Dua

"Allah'ım! Kötü ahlaktan, nefsani arzulardan, kötü işlerden ve ayıp şeylerden beni uzaklaştır." (İbn Hibban, Ed'iye, No: 960)

Fetva

Bir kimse hayatta iken mülkünü bir hayır kurumuna bağışlasa, ölümünden sonra çocukları bu bağışı iptal ettirebilirler mi?

Karşılık şart koşulmaksızın bir malın hayatta iken başkasına temlik edilmesine "hibe" denir. Hibe iki taraflı bir akit olup,

tarafların irade beyanı ile kurulur, hibe edilen malın teslim-tesellümü ile tamamlanır. Hibenin geçerli olması için, bağışlama anında akit konusu malın mevcut olması, malum ve belirli bulunması, bağışlayana ait olması ve tarafların rızalarının bulunması şarttır. (İbn Rüşd, Bidâye, II, 327; Merğînânî, el-Hidâye, VI, 241)

Usulüne uygun olarak yapılan ve teslimi tamamlanan hibe akdinden dönmek kural olarak caiz değildir. Hz. Peygamber(s.a.s.) bunu kınamıştır. (Buhârî, Hibe, 12) Ancak Hanefîler hibeyi kabul eden kişinin rızası veya hâkim kararı ile hibeden dönülebileceğini kabul etmişlerdir. (Merğînânî, el-Hidâye, VI, 260)

Buna göre bir kimse hayatta iken yapmış olduğu hibeden geri dönme hakkına sahiptir. Ama onun ölümünden sonra çocuklarının bu hibeyi iptal etme hakları yoktur.

141. GÜN

HİCRET

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَماً كَثِيراً وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِراً اِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَى اللهِ وَكَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً ﴿١٠٠﴾

"Kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde gidecek çok yer de bulur, genişlik de. Kim Allah'a ve Peygamberine hicret etmek amacıyla evinden çıkar da sonra kendisine ölüm yetişirse, şüphesiz onun mükafatı Allah'a düşer. Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir." (Nisâ, 4/100)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: الأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ ، وَلِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى ، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا ، أَوِ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ

Hz. Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Ameller niyete göredir. Her kişiye ancak niyet ettiği şey vardır. Kimin hicreti Allah'a ve Resûlü'ne yönelikse onun hicreti Allah'a ve Resûlü'nedir. Kimin de hicreti nail olacağı bir dünya(lık) veya evleneceği bir kadından dolayı ise onun hicreti, hicret ettiği şeye olur." (Buhârî, Îmân, 41)

Dua

"Allah'ım, cimrilikten sana sığınırım, korkaklıktan sana sığınırım, ömrün en rezil zamanına kalmaktan sana sığınırım." (Buhârî, Deavât, 37)

Fetva

Ezan ve kâmet nedir? Ne zaman ve nasıl meşru kılınmıştır?

Ezan ve kâmet, farz namazların sünnetlerindendir. Farz namazlara çağrı için ezan okumanın dayanağı, Kitap ve Sünnet'tir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır: "Siz namaza çağırdığınız zaman onu alaya alıp eğlence yerine koyuyorlar." (Mâide, 5/58); "Ey îman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman hemen Allah'ın zikrine koşun..." (Cum'a, 62/9) Resûlullah (s.a.s.) da "Namaz vakti geldiğinde içinizden biri ezan okusun." (Buhârî, Ezân 17, 18, 49, Müslim, Mesâcid, 292) buyurmuştur.

Namaz, Mekke döneminde farz kılınmakla birlikte, ezan hicretten sonra uygulamaya konulmuştur. Medine'ye hicretten sonra Mescid-i Nebevî'nin inşası tamamlanıp düzenli olarak cemaatle namaz kılınmaya başlanınca, Hz. Peygamber (s.a.s.) vakitlerin girdiğini duyurmak için ne yapılabileceğini arkadaşlarıyla görüşmüş, o esnada Hz. Peygamber'e vahiyle ve içlerinde Hz. Ömer ve Abdullah b. Zeyd'in de bulunduğu bazı sahâbîlere rüyalarında bugünkü ezanın şekli öğretilmiştir. (Abdürrezzâk, el-Musannef, I, 456; Ebû Dâvûd, Merâsîl, s. 81; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 48)

Ezan, İslam'ın şiârı (sembolü) olup, müekked bir sünnettir. Ezan aracılığıyla halka hem namaz vaktinin girdiği ilan edilmekte, hem de Allah'ın eşsiz büyüklüğü, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) O'nun kulu ve elçisi olduğu ve namazın kurtuluş yolu olduğu ilan edilmektedir. İmam Muhammed: "Bir belde halkı tümüyle ezanı terk ederlerse onlarla savaşırım." (Kâsânî, Bedâî', I, 146) demiştir.

Kâmet ise, farz namazlardan önce, namazın başladığını bildiren ve ezan lafızlarına benzeyen sözlerdir. Ezandan farklı olarak, "hayye ale'l-felâh" cümlesinden sonra, "kad kâmeti's-salât" cümlesi eklenir. Rivayetlere göre kâmet de yukarıda ismi geçen sahabîlere aynı rüyada öğretilmiştir. (Ebû Dâvûd, Salât, 28)

142. GÜN

HİDAYET

Ayet-i Kerime ve Meali

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

"(Onlar şöyle yakarırlar): "Rabbimiz! Biz hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize katından bir rahmet bahşet. Şüphesiz sen çok bahşedensin." (Âl-i İmrân, 3/8)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ ابْن عبَّاس أَنَّ رَسُولَ اللهِ كَانَ يَقُولُ: اَللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْ تُضِلَّنِي، أَنْتَ الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، وَالْجِنُّ وَالْإِنْسُ يَمُوتُونَ

İbn Abbas'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle dua ederdi: "Allah'ım! Sana teslim oldum, sana inandım, sana dayandım. Sana yöneldim, senin yardımınla düşmanlara karşı mücadele ettim. Allah'ım! Beni saptırmandan yine sana, senin büyüklüğüne sığınırım -ki senden başka ilah yoktur-. Ölmeyecek diri yalnız sensin. Cinler ve insanlar ise, hep ölümlüdürler!" (Müslim, Zikir 67)

Dua

"Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru..." (Âl-i İmrân, 3/16)

Fetva

Borçlanarak hacca gitmek doğru mudur?

Bir müslümanın hac ibadetiyle yükümlü olması için sağlık ve servet yönünden haccetme imkânına sahip, hür, akıl sağlığı yerinde ve büluğ çağına erişmiş olması gerekir. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 435-438) Bu itibarla maddi yönden haccetme imkânına sahip olmayan kişilerin borçlanarak hacca gitmeleri gerekmez. Ancak, borçlanarak hacca gitmeleri hâlinde, hac ibadeti geçerli olur ve kendilerinden hac sorumluluğu da düşer.

Diğer taraftan, haccın farz olması için gerekli şartları taşıdığı hâlde, hac mevsiminde hazır parası bulunmayan ve borç aldığı takdirde bunu daha sonra ödeme gücüne sahip olan kişilerin, bu görevi bir an önce ifa etmeleri için, borç alarak hacca gitmeleri uygun olur.

143. GÜN

HİDAYET REHBERİ: KUR'AN

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ اَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْراً كَبِيراً ﴿٩﴾ وَاَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَاباً اَلِيماً ﴿١٠﴾

"Gerçekten bu Kur'an en doğru olan yola götürür ve iyi işler yapan mü'minler için büyük bir mükafat olduğunu ve ahirete inanmayanlar için elem dolu bir azap hazırladığımızı müjdeler." (İsra, 17/9-10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَخْطُبُ النَّاسَ يَحْمَدُ اللَّهَ وَيُثْنِى عَلَيْهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ يَقُولُ مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلاَ مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلاَ هَادِىَ لَهُ وَخَيْرُ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ

Câbir'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) insanlara hitap ederken önce lâyık-ı vechile Allah'a hamd ve senâ eder, sonra da, "Bir kimseye Allah hidayet verirse artık onu saptıracak yoktur; Allah'ın saptırdığına da hidayet verecek yoktur. Sözün en hayırlısı Allah'ın kitabıdır." derdi. (Müslim, Cum'a, 45)

Dua

"Rabbim! Tövbemi kabul et, günahımı temizle, duamı kabul buyur, delilimi sabit kıl, dilimi doğru yap, kalbime hidayet ver, göğsümün kin ve hasedini çıkar." (Tirmizî, "De'avât", 114; İbn Hıbbân, "Ed'iye", No: 947; İbn Ebî Şeybe, "Dua", 42, No: 29381)

Fetva

Kıblesinde hata tespit edilen camilerle ilgili ne yapmak gerekir?

Kâbe'yi görerek namaz kılanların, doğrudan Kâbe'ye; görmeden kılanların ise Kâbe istikametine yönelmeleri (istikbâl-i kıble), namazın farzlarındandır. Uzaklardan Kâbe'ye yöneliş, ancak takrîbî (yaklaşık) olarak gerçekleşebilir. Bu yönelişte esas olan, namaz kılanın yüzünün Kâbe istikametinden tamamen sapmamış olmasıdır. Kâbe veya Kâbe'nin gökyüzüne doğru dikey doğrultusu, kişinin yüz açısı içerisinde kaldığı sürece namaz kılan, kıbleye yönelmiş sayılmaktadır. (el-Fetava'l-Hindiyye, I, 70)

Buna göre namaz kılan, kendisini Kâbe'ye dik olarak bağlayan doğrudan, sağa veya sola tam 45 (kırk beş) derece dönmediği takdirde yüzü, Kıble istikametinden tamamen sapmış olmaz. Dolayısıyla da namazın sıhhatine engel teşkil etmez. Bununla birlikte namaz kılan kişi, gücünün yettiği ölçüde Kâbe istikametine tam isabet edecek şekilde yönelmeye çalışmalıdır.

Kıble istikametinde kısmî sapma olan camilerde daha önce kılınmış namazlar sahihtir. Bununla birlikte kıble sapmaları, mümkün olan en uygun yolla düzeltilmelidir. Bu düzeltmenin yapılamaması halinde böyle camilerde kılınacak namazların sıhhatiyle ilgili tereddüt oluşturmak doğru değildir. Ancak yeni yapılacak camilerde kıble sapması olmaması için azami özen gösterilmelidir.

144. GÜN

HİKMET: DURU HAKİKAT

Ayet-i Kerime ve Meali

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

"Allah hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilmişse, şüphesiz ona çokça hayır verilmiş demektir. Bunu ancak akıl sahipleri anlar." (Bakara, 2/269)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَثَلُ الَّذِي يَجْلِسُ يَسْمَعُ الْحِكْمَةَ ثُمَّ لاَ يُحَدِّثُ عَنْ صَاحِبِهِ إِلاَّ بِشَرِّ مَا يَسْمَعُ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتَى رَاعِيًا فَقَالَ يَا رَاعِي أَجْزِرْنِي شَاةً مِنْ غَنَمِكَ قَالَ اذْهَبْ فَخُذْ بِأُذُنِ خَيْرِهَا فَذَهَبَ فَأَخَذَ بِأُذُنِ كَلْبِ الْغَنَمِ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) rivayet ettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "(Hikmet meclisinde) oturup hikmetli şeyler dinleyen, sonra da arkadaşına dinlediklerinin sadece kötülerini/zararlılarını anlatanın hâli şu adama benzer: Adam bir çobana gelip der ki: 'Ey çoban! Süründen bana kesime uygun bir koyun ver!' Çoban da: 'Git, en iyisinin kulaklarından tut ve getir.' der. Adam koyunların içine girer ve sürünün köpeğinin kulaklarından tutup getirir." (İbn Mâce, Zühd, 15; İbn Hanbel, II, 353)

Dua

"Rabbim! Bana hikmet ver ve beni iyiler arasına kat." (Şu'arâ, 26/83)

Fetva

"Esmâ-i Hüsnâ" ne demektir?

İsmin çoğulu olan "esmâ" kelimesi ile "en güzel" anlamındaki "hüsnâ" kelimesinin oluşturduğu bir sıfat tamlaması olan "esmâ-i hüsnâ", "en güzel isimler" anlamında Yüce Allah'ın bütün isimleri için kullanılan bir terimdir. Kur'an-ı Kerim'de, "Allah, kendisinden başka ilâh olmayandır. En güzel isimler O'na mahsustur." (Tâhâ, 20/8); "...En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanlar O'nun şanını yüceltmektedirler. O galiptir, hikmet sahibidir." (Haşr, 52/24) mealindeki âyetlerde ifade edildiği gibi en güzel isimler Allah'a mahsustur. Çünkü bütün kemal ve yetkinliklerin sahibi O'dur. O'nun isimleri en yüce ve mutlak üstünlük ifade eden kutsal nitelemelerdir.

Allah Teala'nın Kur'an'da ve sahih hadislerde geçen pek çok ismi vardır. Kul bu isimleri öğrenerek Allah'ı tanır, O'nu sever ve gerçek kul olur. Kur'an'da, "En güzel isimler Allah'ındır. O hâlde O'na o güzel isimlerle dua edin..." (A'râf, 7/180) buyrularak, esmâ-i hüsnâ ile dua ve niyazda bulunulması istenmiştir. Esmâ-i hüsnânın birden fazla olması, işaret ettiği zâtın birden çok olmasını gerektirmez, bütün isimler o tek zâta delalet ederler: "De ki: İster Allah deyin, ister Rahmân deyin, hangisini deseniz olur. Çünkü en güzel isimler O'na aittir." (İsrâ, 17/110)

145. GÜN

HOŞGÖRÜ ve MÜSAMAHA

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ وَاِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾

"Biz gökleri, yeri ve her ikisi arasında bulunanları ancak hakka ve hikmete uygun olarak yarattık. Kıyamet günü mutlaka gelecektir. Sen şimdi güzel bir şekilde hoşgörü ile muamele et." (Hicr, 15/85)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ: اسْمَحْ يُسْمَحْ لَكَ

İbn Abbâs'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hoş gör ki, hoş görülesin." (İbn Hanbel, I, 249)

Dua

"Allah'ım! Sevgini, seni seven kimsenin sevgisini ve sevgine ulaştıracak ameli istiyorum. Allah'ım! Sevgini, bana canımdan, ailemden ve soğuk sudan daha sevimli eyle." (Tirmizî, Deavât, 74)

Fetva

Sehiv secdesini yapmayı unutan kişinin ne yapması gerekir?

Yapılması gereken sehiv secdesini yanılarak veya unutarak terk eden bir kimse, eğer selam verdikten sonra gülmek, konuşmak, yönünü kıbleden çevirmek gibi namaza aykırı bir

işte bulunursa veya sehiv secdesi yapmaya vakit kalmaz ise, bu kimseden sehiv secdesi düşer. Namazı iade etmesi de gerekmez. Ancak namaza aykırı bir davranışta bulunmadan secdeyi hatırlarsa hemen secde eder. (Kâsânî, Bedâî', I, 174)

146. GÜN

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI: SULHÜN ZAFERE DÖNÜŞTÜĞÜ NOKTA

Ayet-i Kerime ve Meali

اِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ اِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللّٰهَ يَدُ اللّٰهِ فَوْقَ اَيْدِيهِمْ ۚ فَمَنْ نَكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ اَوْفٰى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللّٰهَ فَسَيُؤْتِيهِ اَجْراً عَظِيماً ﴿١٠﴾

"Sana bîat edenler ancak Allah'a bîat etmiş olurlar. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Verdiği sözden dönen kendi aleyhine dönmüş olur. Allah'a verdiği sözü yerine getirene, Allah büyük bir mükâfat verecektir." (Fetih, 48/10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى وَائِلٍ ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ : يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنِّى رَسُولُ اللَّهِ وَلَنْ يُضَيِّعَنِى اللَّهُ أَبَدًا ... فَنَزَلَ الْقُرْآنُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ بِالْفَتْحِ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ فَأَقْرَأَهُ إِيَّاهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَفَتْحٌ هُوَ قَالَ نَعَمْ فَطَابَتْ نَفْسُهُ وَرَجَعَ

Ebû Vâil'den (r.a.) nakledildiğine göre, (Hudeybiye Antlaşması imzalandıktan sonra, antlaşmadan duyduğu rahatsızlığı dile getiren Hz. Ömer'e) Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle demişti: "Ey Hattâb oğlu! Ben gerçekten Allah'ın Resûlü'yüm! Allah ebediyen beni(m emeğimi) boşa çıkarmaz." Sonrasında Fetih Sûresi nazil oldu, Allah Resûlü hemen Hz. Ömer'e haber gönderip sûreyi ona okuttu. Bunun üzerine Hz. Ömer, "Yâ Resûlallah! Bu (Hudeybiye Antlaşması gerçekten bir) fetih midir?" diye sordu.

Hz. Peygamber de, "Evet!(O gerçekten bir fetihtir)" cevabını verdi. Artık Ömer'in gönlü oldu ve döndü. (Müslim, Cihâd ve siyer, 94)

Dua

"Rabbimiz! Bizi sabırla donat, bize sebat ver ve inkârcı topluluğa karşı bize yardım et." (Bakara, 2/250)

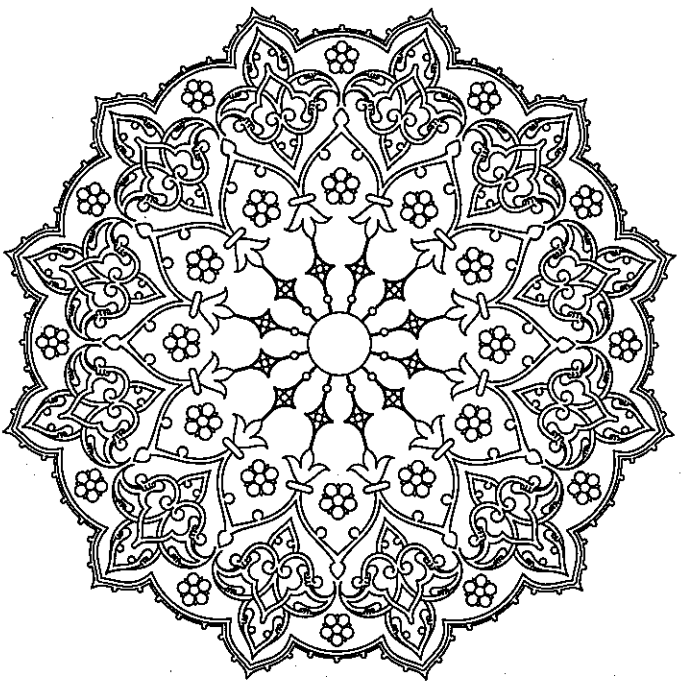
Fetva

Yapılan akitlerin kayda geçirilmesi zorunlu mudur?

Dinimiz yapılan akitlerin, tartışmaya meydan vermeyecek nitelikte ve kapalılık taşımayacak bir şekilde yapılmasına itina gösterdiği gibi, çıkması muhtemel anlaşmazlıkların çözümünde de elde net kanıtların bulunmasına önem vermiştir. Tarafların akit sırasında bu işlem için dinen gerekli olan şartlara riayet etmemeleri ve öne sürdükleri şartları belgelememeleri, günümüz ticari hayatında karşılaşılan olumsuzlukların en önemli nedenlerindendir. İslam, alışveriş ve borçlanma işlemlerinin yazılmasını tavsiye etmiştir. Kur'an-ı Kerim'de konuyla ilgili olarak; "Ey inananlar, belli bir süreye kadar birbirinize borçlandığınız zaman onu yazın... Bu, Allah katında adalete daha uygun, şahitlik için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha elverişlidir." (Bakara, 2/282) buyrulması, ticari işlemlerin kayıt altına alınmasının önemine işaret etmektedir. Bir sonraki âyette ise, "Eğer birbirinize güvenirseniz kendisine güvenilen kimse emanetini (borcunu) ödesin ve Allah'tan sakınsın." (Bakara, 2/283) buyrularak diğer alanlarda olduğu gibi ticari alanda da güven duygusunun çok önemli bir unsur olduğu ve bunun kötüye kullanılmaması gerektiği mesajı verilmektedir.

Bakara suresi 282. ayetindeki borçlanma durumunda senet yapılması emri, ilim adamlarının büyük çoğunluğu tarafından zorunluluk olarak değil tavsiye olarak değerlendirilmektedir. (Kurtubî, el-Câmi', IV, 431) Ancak güven duygusunun, doğruluk ve dürüstlüğün olabildiğince zedelendiği günümüzde, ticarî işlem ve akitlerin kayıt altına alınması, karşılaşılabilecek

anlaşmazlıklarda hukuki açıdan belge niteliği taşıyabilecek vasıtaların kullanılması önem arz etmektedir. Bu bakımdan yapılan akitlerin yazılı hâle getirilmesi, dinî bir zorunluluk olmamakla beraber; tarafların Kur'an'ın tavsiyesine uyarak ticari iş ve işlemlerini kayıt altına almaları daha uygun olur.

147. GÜN

HUKUKÎ İHTİLÂFLARIN ÇÖZÜMÜ

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾

"Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır. (Onları sizden çok kayırır.) Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahitlikten) çekinirseniz (bilin ki) şüphesiz Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." (Nisâ, 4/135)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَجُرْ فَإِذَا جَارَ تَخَلَّى عَنْهُ وَلَزِمَهُ الشَّيْطَانُ

Abdullah b. Ebû Evfâ'dan (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah, haksızlık etmediği sürece hâkimle beraberdir. Haksızlık yaparsa Allah ondan uzaklaşır, şeytan onunla beraber olur." (Tirmizî, Ahkâm, 4)

Dua

"Allah'ım! Nefsime takvasını ver ve nefsimi (her türlü kötü şeylerden) temizle, sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Sen nefsimin dostu ve Mevla'sısın." (Müslim, Duâ, 73)

Fetva

Koca evliliğin gereklerini yerine getirmiyorsa kadın boşanma talebinde bulunabilir mi?

İslam dini, aile kurumuna ve onun korunmasına büyük önem verir. Ancak eşler arası geçimsizlik ileri dereceye ulaşır ve evlilik çekilmez hâle gelirse, boşanma bir çıkar yol olmakla birlikte en son başvurulması gereken bir çaredir. Kur'an-ı Kerim'de de, boşanmadan önce evliliğin devam ettirilmesi için fedakârlıkta bulunulması, hoşnutsuzluk veya soğukluk hâlinde bile tarafların meselelerini konuşarak halletmeleri öğütlenmiş; aralarındaki anlaşmazlık daha ileri safhaya gittiğinde, kadının ve erkeğin ailelerinden seçilen hakemler vasıtasıyla eşler arasındaki anlaşmazlığın giderilmesi yolu tavsiye edilmiştir (Nisâ, 4/34-35). Bununla birlikte bütün anlaşma yolları kapanmış ve evlilik hayatının sürdürülmesi imkânsız hâle gelmişse, boşanma en makul bir yol olarak meşru görülmüştür.

Evli bir kadın, eşinin evlilikten doğan görev ve yükümlülükleri yerine getirmemesi veya kendisine karşı kötü muamelede bulunması hâlinde, mahkemeye başvurarak evliliğin ortadan kaldırılmasını isteyebilir. Mahkeme, tarafları dinledikten sonra eşlerin ayrılmaları yönünde karar verecek olursa, mahkemenin bu kararıyla dinî hükümlere göre, bir bâin talak meydana gelmiş olur.

148. GÜN

HUŞÛ: O'NUN AZAMETİNİ ÖZÜNDE HİSSETMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْاَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾

"İman edenlerin Allah'ı zikretmekten ve inen haktan dolayı kalplerinin saygı ile ürpermesinin zamanı gelmedi mi? Daha önce kendilerine kitap verilip de, üzerinden uzun zaman geçen, böylece kalpleri katılaşanlar gibi olmasınlar. Onlardan bir çoğu fasık kimselerdir." (Hadîd, 57/16)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ لاَ أَقُولُ لَكُمْ إِلاَّ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَقُولُ كَانَ يَقُولُ :اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لاَ يَنْفَعُ وَمِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ وَمِنْ دَعْوَةٍ لاَ يُسْتَجَابُ لَهَا

Zeyd b. Erkam (r.a.) şöyle demiştir: "Ben size, Allah Resûlü'nün (s.a.s.) söylemiş olduğunun dışında bir şey söylemiyorum, O şöyle derdi: 'Allah'ım, fayda vermeyen ilimden, huşû duymayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım.'" (Müslim, Zikir ve dua ve tevbe ve istiğfar, 73; Nesâî, İstiâze, 65)

Dua

"...(Allah'ım!) Beni güzel ahlaka eriştir. Senden başka güzel ahlaka eriştirecek yoktur. Kötü ahlakı benden uzaklaştır.

Senden başka kötü ahlakı benden uzaklaştıracak yoktur!..." (Müslim, Müsâfirîn, 201)

Fetva

Tuvalet ihtiyacı varken namaz kılmak caiz midir?

Namaz huşû ve Allah'ın huzurunda bulunma bilinci ile kılınmalıdır. Bu sebeple, namazda dikkati dağıtacak durumların olabildiğince giderilmesi önem arz eder. Onun için mesela vakit daralmamış ise, aç bir kimsenin sofra hazırken namaza durması uygun görülmemiştir. Tuvalet ihtiyacı da, namazda huşûyu engelleyen ve dikkati dağıtan bir etki yapacağından bu hâlde iken namaz kılmak mekruhtur. Hz. Peygamber (s.a.s.), idrarı sıkışık durumda olan veya yemek hazırken namaza duran kişinin namazının faziletinin tam olmayacağını belirtmiştir. (Müslim, Mesâcid, 67)

149. GÜN

HÜSN-İ ZAN BESLEMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

لَوْلَآ اِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِاَنْفُسِهِمْ خَيْراً وَقَالُوا هٰذَآ اِفْكٌ مُبِينٌ ﴿١٢﴾

"Bu iftirayı işittiğiniz zaman, iman eden erkek ve kadınlar, kendi (din kardeş)leri hakkında iyi zan besleyip de, "Bu apaçık bir iftiradır." deselerdi ya!" (Nûr, 24/12)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِى بِى وَأَنَا مَعَهُ إِذَا دَعَانِى

Ebû Hüreyre (r.a.), Resûlullah'tan (s.a.s.) şöyle nakletmiştir: "Allah Teâlâ, "Kulum benim hakkımda ne zannediyorsa (ne düşünüyorsa) ben öyleyim.' buyurmaktadır." (Müslim, Zikir, dua, tevbe ve istiğfar, 19)

Dua

"Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil." (Tirmizî, Deavât, 124)

Fetva

Son rekâtı kıldığını zannederek oturan kimse namazını nasıl tamamlar?

Farz veya nafile namaz kılarken, son rekâttan önceki herhangi bir rekâtın sonunda, bu rekâtları son rekât zannederek

oturup teşehhütte bulunduktan sonra selam veren bir kimse; şayet göğsünü kıbleden çevirmek, konuşmak ve gülmek gibi namaza aykırı bir davranışta bulunmamışsa, hemen ayağa kalkarak kalan rekâtları tamamlar. Namazın sonunda sehiv secdesi yapar; böylece namazı tamamlanmış olur. Fakat namazda eksik bıraktığı rekâtları tamamlamadan selam verip namazı bozan bir davranışta bulunmuşsa, namazı başından alarak tekrar kılması gerekir. (Merğînânî, el-Hidaye, II, 81; İbn Nüceym, el-Bahr, I, 311; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 558-559)

150. GÜN

HZ. ÂDEM (a.s.) (İNSANLIĞIN ATASI)

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَٰٓئِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَراً مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾

"Hani Rabbin meleklere demişti ki: "Ben şekillenebilir özlü balçıktan, (şekil verilip) kurutulmuş çamurdan bir insan yaratacağım" demişti." (Hicr, 15/28)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ قَالَ : ... وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ مِنْ تُرَابٍ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İnsanlar Âdem'in çocuklarıdır, Âdem ise topraktandır." (Tirmizî, Menâkıb, 74)

Dua

"Allah'ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır." (Tirmizî, Deavât, 94)

Fetva

Kişiler bir araya gelerek Hz. Peygamber adına kurban kesebilirler mi?

Dinimizde böyle bir uygulama yoktur. Bunun, yapılması gereken bir ibadet gibi görülmesi caiz değildir. Çünkü Allah ve Resûlü'nden nakledilmeyen bir uygulamayı ibadet gibi telakki

etmek ve ona dinîlik vasfı vermek bid'attır. Her bid'at de Hz. Peygamber'in (s.a.s.) nitelemesiyle dalalettir. (Müslim, Cumua, 43; Ebû Dâvûd, Sünnet, 6; Tirmizî, İlim, 16)

Hz. Ali'den rivayet edilen: "Resûlullah (s.a.s.) (sağlığında) kendi yerine bir kurban kesmemi vasiyet etti. İşte ben de onun yerine kurban kesiyorum." (Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 2; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, II, 420, 423) şeklindeki haber, bu uygulamaya delil olamaz. Çünkü Hz. Ali, kurbanı kesme gerekçesi olarak Hz. Peygamber'in (s.a.s.) kendisine bunu vasiyet etmesini göstermiştir. Dolayısıyla bu hadis, eğer vasiyeti yoksa ölü adına kurban kesileceğine delalet etmez.

151. GÜN

HZ. DAVUD (a.s.)

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْماً وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلٰى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

"Şüphesiz biz Dâvûd'a ve Süleyman'a da bir ilim verdik. "Bizi mümin kullarının birçoğundan üstün kılan Allah'a hamdolsun!" dediler." (Neml, 27/15)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ : كَانَ مِنْ دُعَاءِ دَاوُدَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَالْعَمَلَ الَّذِي يُبَلِّغُنِي حُبَّكَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ حُبَّكَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَأَهْلِي وَمِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ

Ebu'd-Derdâ'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Davud Peygamber'in dualarından biri de şuydu: 'Allah'ım! Senden seni sevmeyi, seni seven kişiyi sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim. Allah'ım! Senin sevgini, bana kendimden, ailemden ve serin sudan daha sevimli kıl.'" (Tirmizî, Deavât, 72)

Dua

"Allah'ım! Kulağımın kötülüğünden, gözümün kötülüğünden, dilimin kötülüğünden, kalbimin kötülüğünden, tenimin kötülüğünden sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 4)

Fetva

"Cin" diye bir varlık var mıdır?

Cin, sözlükte "örtülü ve gizli varlık, görünmeyen şey" anlamındadır. İnsanın duyu organlarıyla idrak edilemeyen bu varlıkların mahiyetleri konusunda fazla bir bilgimiz bulunmamaktadır. Cinlerin varlığı ve mahiyetlerine dair bilgiler ancak vahiy yoluyla bilinir.

Kur'an-ı Kerim'de cinlerin alevli/dumansız, yalın ateşten yaratıldıkları zikredilir. (Bk. Hicr, 15/27; Rahmân, 55/15) Ayrıca Kur'an'da "Cin sûresi" adıyla bir sûre mevcut olup, daha birçok âyette ve sahih hadislerde cinlerden bahsedilmektedir. Bu bakımdan cinlerin varlığı gerçek olup her müminin buna inanması gerekir.

Cinler görünmeyen bir boyutta oldukları için onların yaşayış tarzı, insanlarla ilişkileri gibi konularda vahyin bildirdiği dışında kesin yargılarda bulunmak mümkün değildir. Öte yandan cinler "mutlak gaybı" da bilemezler. Zira mutlak gaybın bilgisi sadece Allah'a aittir. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurur: "Süleyman'ın ölümüne hükmettiğimiz zaman, onun ölümünü onlara ancak değneğini yemekte olan bir kurtçuk gösterdi. Süleyman'ın cesedi yıkılınca cinler anladılar ki, eğer gaybı bilmiş olsalardı aşağılayıcı azap içinde kalmamış olacaklardı." (Sebe', 34/14)

Zâriyât Sûresinin 56. âyetinde ise, cinlerin de insanlar gibi Allah'ı bilip ona ibadet etmekle sorumlu oldukları belirtilmiştir.

15. GÜN

HZ. İBRAHİM (a.s.) VE HZ. İSMAİL (a.s.): BİR BABA OĞULUN TEVHİD SINAVI

Ayet-i Kerime ve Meali:

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى ۚ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ ۖ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٢﴾

"Çocuk (İsmail), babasıyla (İbrahim) beraber iş güç tutacak yaşa gelince babası ona, "Yavrucuğum" dedi, "Rüyamda seni kurban ettiğimi gördüm; düşün bakalım sen bu işe ne diyeceksin?" Dedi ki: "Babacığım! Sana buyurulanı yap; inşaallah beni sabredenlerden biri olarak bulacaksın." (Sâffât, 37/102)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ وُلاَةً مِنَ النَّبِيِّينَ وَإِنَّ وَلِيِّيَ أَبِي وَخَلِيلُ رَبِّي

Abdullah b. Mes'ûd'dan (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her peygamberin diğer peygamberlerden bir dostu vardır. Benim dostum ise atam ve Rabbimin dost edindiği (İbrahim)dir." (Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 3)

Dua

"Allah'ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah'ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Ölü kurbanı diye bir kurban çeşidi var mıdır?

Dinimizde ölü kurbanı veya kabir kurbanı diye bir kurban çeşidi yoktur. Ancak, sevabı ölüye bağışlanmak üzere kurban kesilebilir.

Ayrıca, kurban borcu olup, hayatta iken vasiyet eden kişinin bıraktığı miras yeterli ise mirasçıları tarafından vasiyetinin yerine getirilmesi gerekir. Tâbiînden olan Haneş'ten rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: "Ben Ali'yi (r.a.) iki koçu (birden) kurban ederken gördüm de kendisine; 'Bu da nedir?' diye sordum. 'Resûlullah (s.a.s.) (sağlığında) kendi yerine bir kurban kesmemi vasiyet etti. İşte ben de onun yerine kurban kesiyorum.' cevabını verdi." (Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 2; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, II, 420, 423)

Bu rivayette Hz. Ali, kurbanı kesme gerekçesi olarak Hz. Peygamber'in (s.a.s.) kendisine bunu vasiyet etmesini göstermiştir. Dolayısıyla bu hadis, eğer vasiyeti yoksa ölü adına kurban kesileceğine delalet etmez.

Buna göre vasiyeti yoksa ölen kimseler için mirasçılarının kurban kesmeleri gerekmez. Ancak bir kimse, sevabını ölmüş bulunan anne veya babasına yahut diğer yakınlarına bağışlamak üzere, çeşitli hayır kurumlarına, fakir ve muhtaç kişilere bağışta bulunabileceği gibi, kurban da kesebilir.

Ölenin kendisi için kurban kesilmesine dair vasiyeti yoksa kesen kimse, bu kurban etini fakirlere yedirebileceği gibi, kendisi ve zenginler de yiyebilir. Ancak ölen kişinin vasiyeti varsa, tamamen fakirlere yedirilmesi veya dağıtılması gerekir. (Bilmen, İlmihal, s. 395)

153. GÜN

HZ. PEYGAMBER'İN ÜMMETİYLE İLETİŞİMİ

Ayet-i Kerime ve Meali

لَقَدْ مَنَّ اللهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولاً مِنْ اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

"Andolsun, Allah, mü'minlere kendi içlerinden; onlara âyetlerini okuyan, onları arıtıp tertemiz yapan, onlara kitab ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle büyük bir lütufta bulunmuştur. Oysa onlar, daha önce apaçık bir sapıklık içinde idiler." (Âl-i İmrân, 3/164)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ مُعاوِيَةَ بنِ الحَكَم السُّلَمِيِّ قال مَا رَأَيْتُ مُعَلِّماً قَبْله وَلا بَعْدَه أَحْسنَ تَعْلِيماً مِنْه، فَوَاللَّه ما كَهَرَنِي ولا ضَرَبَنِي وَلا شَتَمَنِي، قال: إِنَّ هَذِهِ الصَّلاةَ لا يَصْلُحُ فيها شَيءٌ مِنْ كَلامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هِيَ التَّسْبِيحُ والتَّكْبِيرُ، وقِرَاءَةُ الْقُرآنِ

Muâviye b. el-Hakem es-Sülemî (r.a.) şöyle anlatmaktadır: "Ne ondan evvel ne de sonra daha güzel öğreten birini görmedim. Resûlullah (s.a.s.) bana ne surat astı ne vurdu ne de azarladı. Bana. 'Bu namazdır; namaz kılarken konuşulmaz. Namaz ancak, tesbihtir, tekbirdir ve Kur'an okumaktır.' dedi." (Müslim, Mesâcid, 33)

Dua

"Allah'ım! Gidip ebedî yaşayacağım ahiret hayatımı benim için hayırlı eyle. Hayatımda her türlü hayrı ziyadesiyle ihsan eyle. Ölümümü de her türlü şerlerden muhafaza eyle." (Müslim, Duâ, 71)

Fetva

Mescid-i Haram'da kadınların ve erkeklerin aynı safta namaz kılmaları caiz midir?

Cemaatle namaz kılınırken, imamın arkasında önce erkekler, sonra erkek çocuklar, sonra da kadınlar saf tutarlar. Bu düzen Hz. Peygamber tarafından öğretilmiştir. (Müslim, Salât, 132; Ebû Dâvûd, Salât, 99; Tirmizî, Salât, 54; Nesâî, İmâmet, 33; İbn Mâce, İkâmet'us-Salat, 52) Söz konusu sıranın erkeklerle kadınlar arasında gözetilmesi farz, erkeklerle erkek çocuklar arasında gözetilmesi ise sünnettir. (Merğînânî, el-Hidâye, I, 370; Kâsânî, Bedâî', I, 159)

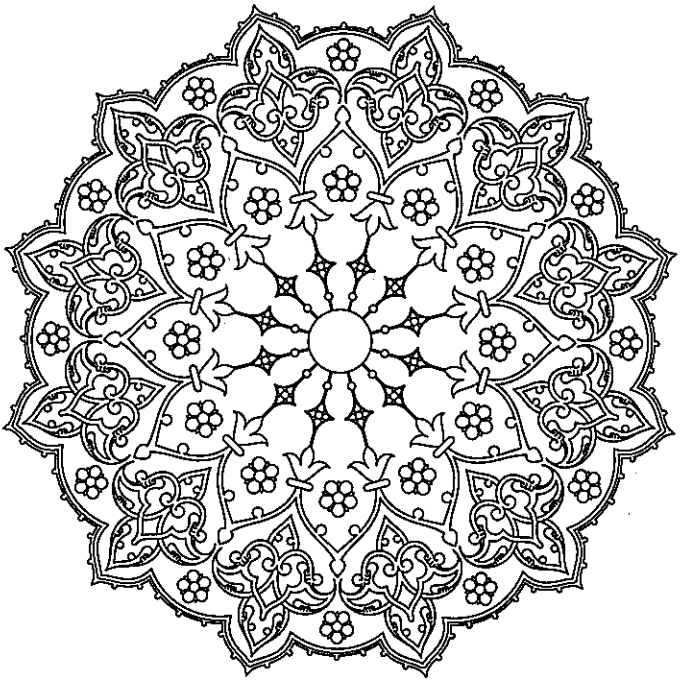
Cemaatle kılınan namazlarda erkeklerin, kadınlarla aynı hizada olmalarına "muhâzât-ı nisâ" denir ki, kadının erkeklerle aynı safta yan yana veya erkeklerin önünde namaza durmasıdır. Cemaatle namazın erkek-kadın karışık olarak bu şekilde kılınması bütün mezheplere göre doğru görülmemiştir. Bununla birlikte söz konusu durumun erkeklerin namazına tesiri konusunda ihtilaf edilmiştir.

Hanefî mezhebine göre cemaatle kılınan namazda, bir kadın veya ergenlik çağına gelen ya da yaklaşan bir kız, bir erkeğin önünde veya yanında kılacak olursa, aralarında bir örtü ve benzeri bir engel veya bir adam boyu kadar yükseklik farkı bulunmazsa arkasındaki ve yanlarındaki erkeğin namazı bozulur. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 316-317)

Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelî mezheplerine göre de kadınla erkeğin yan yana durup namaz kılması, iki tarafın da namazını bozmaz. Ancak bunda kerâhet vardır. (Râfiî, el-'Azîz, II, 174; İbn Kudâme, el-Muğnî, III, 89; Hattâb, Mevâhib, II, 435; Buhûtî, Keşşâf, II, 385-386; Cezîrî, el-Mezâhibü'l-erbe'a, I, 268) Kâbe'de ise, zaruretten dolayı bu kerâhet de kalkar. Çünkü kadın ve

erkeklerin orada ayrı ayrı yerlerde durup namaz kılmaları oldukça zordur.

Bu durumda hac mevsiminde Hanefî mezhebine bağlı bulunan kadın ve erkekler ayrı ayrı yerlerde namaz kılma imkânı bulamadıkları takdirde, bu konuda sözü edilen üç mezhebe uyarak namazlarını kılabilirler. Bu hükmün dayanağı zaruret ve imkânsızlıktır.

154. GÜN

HZ. PEYGAMBER'İN CAHİLİYE İLE MÜCADELESİ

Ayet-i Kerime ve Meali

اَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ۜ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ حُكْماً لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

"Yoksa Câhiliye devrinin hükmünü mü istiyorlar? Gerçeği kesin olarak bilip kabul eden kimseler için Allah'tan daha güzel hüküm sahibi kim olabilir?" (Mâide, 5/50)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ ثَلاَثَةٌ مُلْحِدٌ فِي الْحَرَمِ ، وَمُبْتَغٍ فِي الإِسْلاَمِ سُنَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ ، وَمُطَّلِبُ دَمِ امْرِئٍ بِغَيْرِ حَقٍّ لِيُهَرِيقَ دَمَهُ

İbn Abbâs'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah katında insanların en sevimsizi şu üç sınıftır: Harem (bölgesi) içinde günah işleyen; İslâm Dini içinde Câhiliye âdetlerini (uygulama, yaşatma) arayışı içinde olan ve haksız yere başka birinin kanını dökmek isteyen." (Buhârî, Diyât, 9)

Dua

"Rabbimiz! Günahlarımızdan ve işimizdeki aşırılıklardan ötürü bizi bağışla, sebatımızı arttır, kâfir topluluğa karşı bize yardım et!" (Âl-i İmrân, 3/147)

Fetva

Dövme yaptırmak caiz midir?

Vücuda iğneler batırılıp, açılan deliklere boyalı maddeler konularak yapılan dövme, eski çağlardan beri yapılan bir cahiliye âdeti olup, sağlık açısından zararlı olduğu gibi, dinen de yasaklanmıştır. Nitekim dikkat çekmek, daha güzel görünmek amacıyla, yaratılıştan verilmiş olan özellik ve şekillerin değiştirilmesi İslam dininde, fıtratı bozma kabul edilerek yasaklanmıştır. (Nisâ, 4/119)

Hz. Peygamber (s.a.s.), vücuda dövme yapmak, dişleri incelterek seyrekleştirmek gibi ameliyeleri, yaratılışı değiştirmek, fıtratı bozmak kapsamında değerlendirmiş ve bunu yapanların ve yaptıranların Allah'ın rahmetinden uzak olacağını bildirmiştir. (Buhârî, Libâs, 83-87; Müslim, Libâs, 120) Dolayısıyla dövme yaptırmak caiz değildir. (İbn Kudâme, el-Muğnî, I, 129)

155. GÜN

HZ. PEYGAMBER ve AİLE

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلاً مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجاً وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَأْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾

"Andolsun senden önce de peygamberler göndermiş, onlara da eş ve çocuklar vermiştik. Allah'ın izni olmadan hiçbir peygamber mûcize getiremez. Süreli her şeyin bir kaydı vardır." (Ra'd, 13/38)

HADİS-İ ŞERİF VE MANASI

عَنْ عَلِي يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ يَقُول: خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ ، وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ

Hz. Ali'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "(Kendi döneminin) en hayırlı kadını İmrân kızı Meryem'dir. Hatice de (kendi döneminin) en hayırlı kadınıdır." (Buhârî, Ehâdîsü'l-enbiyâ, 45)

Dua

"Ey Rabbim! Gerek bana gerekse anne-babama verdiğin nimete şükretmeye ve hoşnut olacağın iyi işler yapmaya beni muvaffak kıl. Rahmetinle beni iyi kullarının arasına kat!" (Neml, 27/19)

Fetva

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) çok evliliği nasıl izah edilebilir?

Çok evlilik konusunda Hz. Peygamber'in (s.a.s.) özel bir durumu olduğu şüphesizdir. Onun hayatının sonlarına doğru

dokuz hanımı bir nikâh altında toplamış olması, bazıları tarafından dünyevî zevklere düşkünlükle yorumlanmak istenmiştir. Oysa onun evliliklerine bakıldığında durumun böyle olmadığı görülür. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.) 25 yaşında iken ilk evliliğini, kendisinden yaşça hayli büyük ve dul bir kadın olan Hz. Hatice (r.a.) ile yapmış ve bu evlilik yaklaşık 25 yıl sürmüştür. Kendisine yapılan onca teklife rağmen hayatının bu zinde döneminde başka bir kadınla evlenmemiştir.

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) çok evlenmesinin başlıca sebepleri şunlardır:

a) O'nun getirdiği din şüphesiz erkekler kadar kadınları da ilgilendiriyordu. Kadınlara yönelik tebliğlerde Hz. Peygamber'in (s.a.s.) hanımları eğitim ve öğretim görevini ifa ediyorlardı. Hz. Hatice'nin peygamberliğin ilk döneminde, Hz. Peygamber'e yardım ve destek konusunda göstermiş olduğu büyük fedakârlıklar herkesçe bilinmektedir. Hz. Peygamber'den (s.a.s.) sonra uzun seneler yaşamış olan Hz. Aişe de, hadis rivayetinde, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) ahlak ve özel hayatı konusunda ve kadınlara ait özel durumlara ilişkin hükümlerde Müslümanlara âdeta öğretmenlik yapmıştır. Diğer eşlerinden her biri de kendi çevrelerinde ve değişik şekillerde Hz. Peygamber'in (s.a.s.) sünnetinin öğretilmesine katkıda bulunmuşlardır.

b) Hz. Peygamber'in (s.a.s.) eşlerinin hemen her biriyle ilgili özel evlenme sebepleri de bulunmaktadır. Bunlar arasında Sevde, Zeynep ve Hind ile evlenmesinde olduğu gibi kocasının ölümü üzerine dul ve desteksiz kalan ve İslam'a bağlılıkta sebat eden mümin kadınları himayesine alma, onları ödüllendirme; önceden evlatlığı olan Zeyd'in boşadığı Zeynep ile evlenmesinde olduğu gibi evlatlığı öz evlat olarak görme şeklindeki yanlış anlayışları değiştirmede fiilen öncülük etme; Hafsa, Ümmü Habibe ve Safiye ile evlenmesinde olduğu gibi ashabın ileri gelenleriyle, köklü Arap kabileleriyle ve komşu halklarla akrabalık kurarak İslam toplumunun bütünleşmesini sağlama gibi amaç ve sebepler sayılabilir.

156. GÜN

HZ. PEYGAMBERİN ÜMMETİNE DÜŞKÜNLÜĞÜ

Ayet-i Kerime ve Meali

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكاً هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

"Biz her ümmet için uygulayacağı bir ibadet yolu verdik. O halde din işinde seninle asla çekişmesinler. Sen Rabbine davet et. Çünkü sen hiç şüphesiz hakka götüren dosdoğru bir yol üzerindesin." (Hac, 22/67)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ دَعَاهَا لأُمَّتِهِ وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Enes b. Mâlik'in (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her bir peygamberin ümmeti için yakardığı bir duası vardır. Ben de duamı kıyamet gününde ümmetime şefaat için sakladım." (Müslim, İmân, 341)

Dua

"...Allah'ım! Ey Rabbimiz ve ey her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!..." (Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

Fetva

Üç ayların dindeki yeri ve bu aylarda oruç tutmanın hükmü nedir?

Halk arasında üç aylar diye bilinen Recep, Şaban ve Ramazan ayları mübarek aylardır. Nitekim Hz. Peygamber,

Recep ayı girdiğinde "Allah'ım! Recep ve Şaban'ı bize mübarek kıl ve bizi Ramazan'a ulaştır." diye dua etmiştir. (Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 259) Ramazan ayında oruç tutmak farzdır. (Bakara, 2/184-185) Recep ve Şaban aylarında ise; Hz. Peygamber'in (s.a.s.) diğer aylara oranla daha fazla nafile oruç tuttuğu, ancak Ramazan'ın dışında hiçbir ayın tamamını oruçlu geçirmediği hadis kaynaklarında yer almaktadır. (Buhârî, Savm, 52-53; Müslim, Sıyâm, 173-79) Bu itibarla, Recep ve Şaban aylarının aralıksız olarak oruçlu geçirilmesinin dinî bir dayanağı yoktur. Kişi, sağlığı müsait olup güç yetirdiği takdirde bu aylarda dilediği kadar nafile oruç tutabilir.

157. GÜN

HZ. PEYGAMBER ve KUR'AN

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهٖ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

"Kulumuza indirdiğimiz kitaptan dolayı bir şüphe içinde iseniz onun benzeri bir sûre de siz getirin, Allah'tan başka taptıklarınızı da yardıma çağırın; eğer iddianızda samimi iseniz!" (Bakara, 2/23)

Hadis-i Şerif ve Manası

عن سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ قَالَ قُلْتُ : يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ حَدِّثِينِى عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ قَالَتْ : أَلَسْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَإِنَّ خُلُقَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ الْقُرْآنَ

Sa'd b. Hişâm (r.a.) der ki: "Âişe'ye (r.a.), 'Ey müminlerin annesi, bana Resûlullah'ın (s.a.s.) ahlâkını anlat.' dedim. O şöyle dedi: 'Sen Kur'an okumuyor musun? Resûlullah'ın ahlâkı Kur'an idi.'" (Ebû Dâvûd, Tatavvu', 26)

Dua

"Rabbimiz! Bize katından rahmet gönder ve bize içinde bulunduğumuz durumdan bir çıkış yolu göster!" (Kehf, 18/10)

Fetva

Erkeklerin namazda başlarını örtmeleri gerekir mi?

Hz. Peygamber (s.a.s.) ve ashab-ı kiram, İslam öncesinde olduğu gibi İslam'dan sonra da günlük hayatlarında örf ve iklim şartları gereği başlarını örtmüşlerdir. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) günlük kıyafeti ile namazlarını kılmış, ibadet için ilave veya bazı özel giysiler giymemiştir. Takke üzerine sarık sardığı gibi, sarıksız takke ve takkesiz sarık kullandığı da olmuştur. (Bkz. Tirmizî, Libâs, 12, 42; İbnü'l-Kayyım, Zâdü'l-me'âd, I, 135; Müttakî, Kenzü'l-ummâl, VII, 121)

Bazı âlimler Hz. Peygamber'in (s.a.s.) bu uygulamalarını göz önüne alarak namazda erkeklerin başını örtmesini sünnet kabul etmişlerdir. Bu yaklaşıma göre baş açık namaz kılmak, sünneti terk etmek anlamına geleceğinden tenzîhen mekruh sayılmıştır. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 407; Şürünbülâlî, Merâkı'l-felâh, s. 130)

Diğer bazı âlimler ise bunu örf gereği kabul ettiklerinden başı açık namaz kılmakta bir sakınca olmadığını belirtmişlerdir. (Bkz. Şâtıbî, el-Muvâfakât, II, 489) Sonuç olarak namaz kılarken başın takke, sarık vb. bir şeyle örtülmesi evladır. Bununla birlikte baş açık bir hâlde namaz kılmak da caizdir.

158. GÜN

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE KADINLAR

Ayet-i Kerime ve Meali

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ الَّتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَى بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللهَ كَانَ بِهِ عَلِيماً ﴿١٢٧﴾

"Senden kadınlar hakkında açıklama istiyorlar. De ki: Onlara ait hükmü, Allah ve kitapta size okunan âyetler açıklıyor; onlar için yazılanı kendilerine vermediğiniz, nikâhlamak da istemediğiniz yetim kadınlar hakkında, çaresiz çocuklar hakkında, yetimlere âdil davranmanız hususunda size okunup duran âyetler (açıklıyor). İyilik olarak ne yaparsanız şüphesiz Allah onu eksiksiz bilmektedir." (Nisâ, 4/127)

Hadis-i Şerif ve Manası

قَالَ عُمَرُ وَاللهِ إِنْ كُنَّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مَا نَعُدُّ لِلنِّسَاءِ أَمْرًا حَتَّى أَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى فِيهِنَّ مَا أَنْزَلَ وَقَسَمَ لَهُنَّ مَا قَسَمَ

Hz. Ömer (r.a.) şöyle demiştir: "Allah'a yemin ederim ki biz Câhiliye döneminde Allah, kadınlar hakkında vahiy indirip onlara paylarına düşeni verinceye kadar kadınlara hiçbir önem vermezdik." (Buhârî, Tefsirü'l-Kur'ân (Tahrîm) 2; Müslim, Talâk, 31)

Dua

"Allah'ım! Ayakta iken beni İslam ile koru, otururken beni İslam ile koru, uyurken beni İslam ile koru, hakkımda hiçbir düşman ve hasetçinin isteğini yerine getirme." (İbn Hibban, Ed'iye, No: 934)

Fetva

Kadınların cuma namazı kılmaları zorunlu mudur?

Cuma namazı, akıllı, ergenlik çağına erişmiş, sağlıklı, hür ve mukim (misafir olmayan) erkeklere farzdır. Kadınlar, hürriyeti kısıtlı olanlar, yolcular ve cemaate gelemeyecek kadar mazereti olanlar cuma namazı kılmakla yükümlü değildirler. Ancak kılmaları hâlinde bu namazları geçerli olup ayrıca öğle namazı kılmaları gerekmez.

Hz. Peygamber (s.a.s.), "Cemaatle Cuma namazı kılmak, her Müslüman'a farzdır. Ancak, köle, kadın, çocuk ve hastaya farz değildir." (Ebû Dâvûd, Salât, 217; İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, II, 550; Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, III, 246) buyurmuştur.

Asr-ı saadetten günümüze kadar bütün âlimler, cuma namazının kadınlara farz olmadığı konusunda ittifak etmişlerdir. (İbnü'l-Hümâm, Feth, II, 59; Nevevî, el-Mecmû', IV, 483-484; İbn Kudâme, el-Muğnî, III, 216)

Cuma namazının kadınlara farz kılınmamış olması, onlar hakkında bir mahrumiyet değil, muafiyettir. Diledikleri takdirde, camiye gidip cemaatle cuma namazı kılmalarında dinen bir engel yoktur. Hatta hutbe ve vaazlardan istifade etmeleri için cuma namazlarına devam etmeleri tavsiye edilebilir.

159. GÜN

HZ. PEYGAMBER DÖNEMİNDE İDARÎ YAPI

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ اللهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰى اَهْلِهَا ۙ وَاِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۚ اِنَّ اللهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ ۗ اِنَّ اللهَ كَانَ سَمِيعاً بَصِيراً ﴿٥٨﴾

"Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne güzel öğütler veriyor. Şüphesiz Allah her şeyi işitmekte, her şeyi görmektedir." (Nisâ, 4/58)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَسْمُرُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ فِي الأَمْرِ مِنْ أَمْرِ الْمُسْلِمِينَ وَأَنَا مَعَهُمَا

Ömer b. Hattâb'dan (r.a.) rivayet edilmiştir: "Resûlullah (s.a.s.), Hz. Ebû Bekir ile birlikte Müslümanları ilgilendiren meselelerde geceleri konuşmalar yapardı. Ben de yanlarında olurdum." (Tirmizi, Salât, 12)

Dua

"Allah'ım! Cehenneme götüren fitneden, cehennemin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

Fetva

Babadan kalan mal taksim edilirken bu malın kazanılmasında ya da korunmasında emeği olan evlada taksimde ayrıcalık tanınabilir mi?

Aile içinde malların kazanılması sırasında, daha sonra ortaya çıkabilecek tartışmaların önünü almak açısından, kişilerin katkı ve çalışmalarının açık ve somut bir biçimde belirlenmesine özen gösterilmelidir. Bu tedbirin alınmaması ya da katkıların birbirinden ayrıştırılamayacak nitelikte olması hâlinde, aile içinde müşterek çabayla kazanılan mallar, yapılabiliyorsa kişilerin harcadıkları mesai, aldıkları risk ve kullandıkları temsil yetkisine dayanarak hakkaniyetli bir biçimde ayrılır. Bu konuda resmi vesika ve kayıtlar yanında aileyi yakından tanıyanların bilgi ve tanıklıklarına müracaat edilir.

Tarafların katkılarının somut bir biçimde ayrıştırılmaması veya daha sonra ayrıştırılamaması hâlinde anne-baba ve çocukların beraber yaşadığı geniş ailelerde elde edilen kazanç ve sahip olunan mallar aile reisi olan babaya aittir. Bu kazançta çocuklardan bazılarının katkısının bulunup bazılarının bulunmaması sonucu değiştirmez. Dolayısıyla babanın vefatı hâlinde miras olarak bıraktığı malları, mirasçının bu kazançta payının olup olmadığına bakılmaksızın aralarında mirastaki haklarına göre bölüştürülür.

Hukukî hüküm bu olmakla birlikte malların kazanılması veya korunmasında katkısı olan kardeşlerin gayretlerinin diğer mirasçılar tarafından dikkate alınması ve buna göre bir davranış sergilenmesi uygun olur.

160. GÜN

HZ. PEYGAMBER ve İDEAL AİLE

Ayet-i Kerime ve Meali

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

"Lut (a.s): "Rabbim! Beni ve ailemi, bunların yapmakta olduklarının vebalinden kurtar." diye dua etti." (Şuarâ, 26/169)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لأَهْلِي

Hz. Âişe'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en iyi olanınızdır. Ben de, ailesine karşı en iyi olanınızım!" (Tirmizî, Menâkıb, 63; İbn Mâce, Nikâh, 50)

Dua

"Allah'ım! Sen affedicisin, Kerim'sin, affı seversin, beni affet." (Tirmizî, Deavât, 84)

Fetva

Ailede zengin olan karı-kocadan her birinin ayrı ayrı kurban kesmesi gerekir mi? Evde aile reisinin kurban kesmesi ile zengin olan öteki aile fertlerinden kurban vecibesi düşer mi?

İbadetlerde sorumluluk ve bu sorumluluğun bir neticesi olan ceza ve mükâfat da bireyseldir. İslam dininde aile fertleri arasında mal ayrılığı esası vardır. Bir aile içinde karı, koca ve çocuklardan her birinin malı ayrı ayrı belirlenmişse kendilerine aittir.

Bu itibarla aile fertlerinden karı, koca ve yetişkin çocuklardan kimin borcu ve temel ihtiyaçları dışında 80.18 gr. (20 miskal) altını veya bu miktar altın değerinde parası veya nâmî (artıcı) olmasa bile nisaba ulaşan fazla malı ve eşyası varsa, o kimse zengin sayılır. Bu şartlara göre aile fertlerinden dinen zengin sayılan her biri, fıtır sadakası vermekle mükellef oldukları gibi, kurban bayramında da Hanefîlere göre kurban kesmekle yükümlüdürler. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IX, 452-454)

Şâfiî mezhebine göre ise aile için bir kurban kesmek sünnet-i kifâyedir. Dolayısıyla aileden birisinin kurban kesmesi ile hepsi için sünnet yerine gelmiş olur. (Nevevî, el-Mecmû', VIII, 384; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, IV, 377) Bu görüş asgarî derecede nisâba sahip olan aileler için daha uygundur.

161. GÜN

HZ. PEYGAMBER: ALLAH'IN EN SEÇKİN KULU

Ayet-i Kerime ve Meali

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۖ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٨٠﴾

"Resûlullah'a itaat eden Allah'a itaat etmiş olur, yüz çevirenlere gelince seni onlara bekçi olarak göndermedik." (Nisâ, 4/80)

Hadis-i Şerif ve Manası

أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ مَنْ أَطَاعَنِى فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِى فَقَدْ عَصَى اللَّهَ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) işittiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bana itaat eden Allah'a itaat etmiş, bana karşı gelen Allah'a karşı gelmiş olur..." (Buhârî, Cihâd, 110)

Dua

"Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider! Şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki ardında hiç hastalık izi bırakmasın." (Müslim, Selâm, 47)

Fetva

Kurban kesmeyi adayan bir kimse bu adaktan vazgeçebilir mi?

Kur'an'da değişik yerlerde; verilen sözde durulması, ahde ve akitlere bağlı kalınması (Mâide, 5/1; İsrâ, 17/34), Allah'a verilen sözün tutulması (Nahl, 16/91) emredilir ve yapılan adakların

yerine getirilmesi istenir. Ayrıca kişinin yaptığı adağa uygun davranması iyi kulların vasıfları arasında sayılır. (İnsan, 76/7)

Hz. Peygamber (s.a.s.) de Allah'a itaat kabilinden adakların yerine getirilmesini emretmiş, Allah'a isyan veya masiyet kabilinden olan konularda adakta bulunulmamasını, şayet yapılmışsa buna uyulmamasını istemiştir. (Buhârî, Eymân, 28, 31; Müslim, Nezir, 8)

Bu itibarla kişinin gerçekleşmesini istediği bir şey için kurban adağında bulunması hâlinde o şeyin gerçekleşmesine bağlı olarak adağını yerine getirmesi gerekir. Yapılan bir adaktan vazgeçilmesi adak yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Ancak adak maddî imkânı gerektiren türden ise, kişi bu adağı maddî imkânı müsait olduğunda yerine getirir. (Bkz. Kâsânî, Bedâi', V, 93)

162. GÜN

HZ. PEYGAMBER ve EHL-İ KİTAP

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللهِ فَإِنَّ اللهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

"Allah katında din kesinlikle İslâm'dır. Kitap verilenler, ancak kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki hak tanımazlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah'ın âyetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur." (Âl-i İmrân, 3/19)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَهُ: إِنَّ ذَاتَ الدِّينِ عِنْدَ اللَّهِ الْحَنِيفِيَّةُ الْمُسْلِمَةُ لاَ الْيَهُودِيَّةُ وَلاَ النَّصْرَانِيَّةُ مَنْ يَعْمَلْ خَيْرًا فَلَنْ يُكْفَرَهُ

Übey b. Kâ'b'ın (r.a.) naklettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) ona şöyle buyurmuştur: "Allah katında gerçek din, ne Yahudilik ne Hıristiyanlıktır; bilâkis gerçek makbul din, tevhid esasına dayalı Müslümanlıktır." (Tirmizî, Menâkıb, 32)

Dua

"Allah'ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver." (Tirmizî, Deavât, 73)

Fetva

Önceki semavî dinler İslam diye adlandırılabilir mi?

İslam; Allah'a teslim olmak, boyun eğmek ve itaat etmek manasına gelir. Kur'an'a göre İslam; kişinin kendisini yalnız

Allah'a teslim etmesi, O'na kul olması ve O'na ibadet etmesi demektir. Tevhidin gereği de budur.

Bu anlamıyla İslam; sadece son peygamber olan Hz. Muhammed'in (s.a.s.) getirdiği dinden ibaret değil, bütün peygamberlerin getirdiği bir inanç sistemidir. Bu bakımdan insanlığı temel iman esaslarına davet açısından peygamberlerin tamamının vazifesi aynıdır.

Buna göre, bütün peygamberlerin ilk daveti tevhiddir. Çünkü tevhid, Hak yoluna girmenin başlangıcı ve Allah'a inanmanın ilk basamağıdır. Cenabı Hak gönderdiği her peygambere, ümmetini tevhide davet etmesini şöyle emretmiştir: "Senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona: 'Benden başka ilah yoktur; şu hâlde bana kulluk edin.' diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 21/25)

Hak din, ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'le başlamış, Hz. Muhammed ile son bulmuştur. Dolayısıyla Allah'ın peygamberler aracılığıyla farklı zamanlarda gönderdiği dinin esası aynıdır ve hepsine "İslam", müntesiplerine de "Müslüman" denilmektedir. Kur'an-ı Kerim bunu açıkça ifade etmektedir: "Allah, sizi hem daha önce, hem de bu Kur'an'da Müslüman diye isimlendirdi." (Hac, 22/78)

"İbrahim, ne Yahudi, ne de Hristiyan idi; fakat o, Allah'ı bir tanıyan dosdoğru Müslüman idi." (Âl-i İmran, 3/67) ayetinde İbrahim (a.s.) için Müslüman ifadesi kullanılmıştır. Ayrıca "Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a ve torunlarına indirilene, Musa'ya ve İsa'ya verilen ve diğer peygamberlere Rableri tarafından verilene iman ettik. Onlar arasında bir ayrım yapmayız, biz de Müslümanlarız, deyin." (Bakara, 2/136) ayetinde de peygamberlerin mesajının temelde bir ve aynı olduğu ve bunun da İslam'dan ibaret olduğu ifade edilmiştir. Ancak bugünkü hâliyle Yahudilik ve Hristiyanlık peygamberlere indiği şekliyle muhafaza edilemediği için o dinlere bu hâliyle İslam denilemez.

Esas itibariyle hak dinin temel prensiplerinde değişiklik yoktur. Fakat yüce Allah zaman içinde ibadetlerin şekillerinde ve muamelata dair hükümlerde bazı değişiklikler yapmıştır.

Yahudi ve Hristiyanlara gayrimüslim denmesi, onların Allah tarafından, İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed'e ve onunla gönderilen dine inanmamaları sebebiyledir.

163. GÜN

HZ.PEYGAMBER ve Dua

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾

"Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, duanızı kabul edeyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremeyenler, aşağılanmış olarak cehenneme gireceklerdir!" (Mü'min, 40/60)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ : كَانَ إِذَا ذَكَرَ أَحَدًا فَدَعَا لَهُ بَدَأَ بِنَفْسِهِ

Übey b. Kâ'b'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) bir kimseyi anıp ona dua edeceği zaman önce kendisinden başlardı. (Tirmizî, Deavât, 10)

Dua

"Allah'ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır." (Ebû Dâvud, Edeb, 110)

Fetva

Duaların kabul olması için ön şartlar var mıdır?

Duanın kabul edilmesi için şu hususlara riayet edilmesi istenmiştir:

a) Duadan önce tövbe ve istiğfar edilmelidir. Günah işleyen, haramlardan uzak durmayan bir kulun duası kabul edilmeye

layık değildir. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) şu hadisi çok dikkat çekicidir: "Allah yolunda seferler yapmış, üstü başı tozlanmış bir adam ellerini semaya kaldırarak, 'Yâ Rabbi, Yâ Rabbi' diye yalvarıyor. Oysa yediği haram, içtiği haram, giydiği haram, gıdası haramdır. Böyle birisinin duası nasıl kabul olur?" (Müslim, Zekât, 65; Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'an, 3)

b) Duaya Allah'a hamd, Peygambere salât-ü selam ile başlanmalı; yine salât-ü selam ve Allah'a hamd ile bitirilmelidir. Fudâle b. Ubeyd'den (r.a.) rivayete göre o, şöyle demiştir: "Resûlullah (s.a.s.), mescidde oturmakta iken bir adam geldi, namaz kıldı, sonra şöyle dua etti: Allah'ım beni bağışla, bana acı. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.), 'Ey namaz kılan, acele ettin, namaz kılıp oturduğun vakit Allah'a layık olduğu şekilde hamd et, sonra bana salât ve selam et, sonra da yapacağın duayı yap.' Bundan sonra başka biri namaz kıldı. Namazdan sonra Allah'a hamd etti ve Peygambere salât ve selam getirdi. Başka bir şey yapmadı. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.), o kimseye: 'Ey namaz kılan kimse! Dua et, duan kabul edilsin.' dedi." (Tirmizî, Deavât, 66; Nesâî, Sehv, 48)

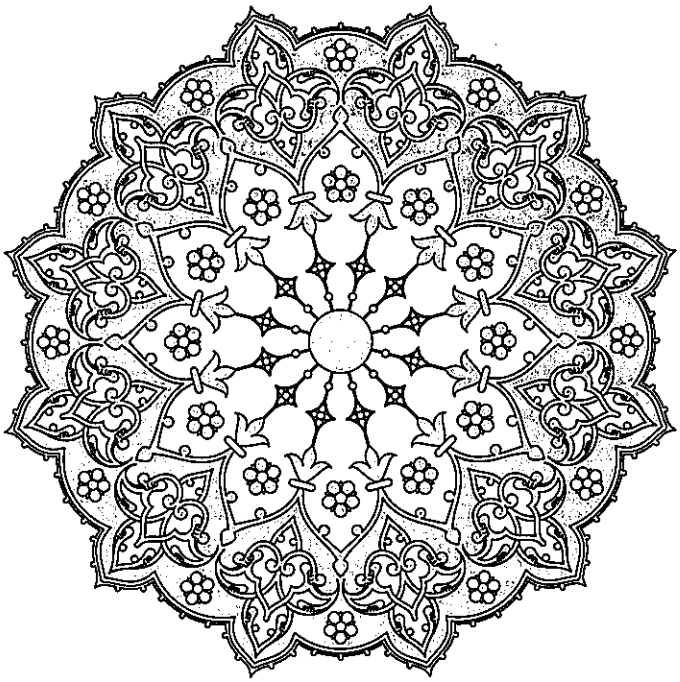
c) Dua içten, tevazu ile ve yalvararak yapılmalıdır. Bir âyette şöyle buyrulmaktadır: "Rabbinize yalvara yalvara ve için için dua edin. Çünkü O, haddi aşanları sevmez." (A'râf, 7/55)

d) Israrla dua edilmelidir. Bir mümin, ettiği duanın kabul edilmesi hususunda aceleci olmamalıdır. Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmaktadır: "Sizden herhangi biriniz 'dua ettim de kabul olunmadı' diyerek acele etmediği sürece duası kabul olunur." (Tirmizî, Deavât, 12)

e) Umut ve korku içinde dua edilmelidir. Kur'an'da şöyle buyurulmaktadır: "Onlar gerçekten hayır işlerinde yarışırlar, (rahmetimizi) umarak ve (azabımızdan) korkarak bize dua ederlerdi. Onlar bize derin saygı duyan kimselerdi." (Enbiyâ, 21/90)

f) Dua ederken zaman seçimine de dikkat edilmelidir. Dua her zaman yapılabilirse de bazı vakitlerde yapılması, duanın daha çabuk kabul edilmesini sağlar. Bu vakitlerden biri de seher vaktidir. Allah Teala, geceleri dua, ibadet ve istiğfar ile meşgul olanları Kur'an-ı Kerim'de övmekte ve şöyle buyurmaktadır:

"Onlar, geceleri az uyurlardı. Seher vakitlerinde bağışlanma dilerlerdi." (Zâriyât, 51/17-18) Hz. Peygamber'e (s.a.s.), "Ey Allah'ın Resûlü, hangi dua daha makbuldür? diye sorulunca, 'Gece yarısı ve farz namazlardan sonra yapılan duadır.' cevabını vermiştir." (Tirmizî, Deavât, 80)

104. GÜN

HZ. PEYGAMBER'İN EĞİTİM METODU

Ayet-i Kerime ve Meali

كَمَا اَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولاً مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

"Nitekim aranızdan size bir peygamber gönderdik: O size âyetlerimizi okuyor, sizi arıtıp temizliyor, size kitabı ve hikmeti öğretiyor; yine size daha önce bilmediklerinizi öğretiyor." (Bakara, 2/151)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ قَالَ يَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا وَبَشِّرُوا وَلاَ تُنَفِّرُوا

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur. "Kolaylaştırın, zorlaştırmayın. Müjdeleyin, nefret ettirmeyin!" (Buhârî, İlim, 11)

Dua

"Ey Rabbimiz! Sen rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!" (Mü'min, 40/7)

Fetva

Âdet hâlindeki bir kadın Kur'an-ı Kerim okuyabilir mi?

Hanefî, Şâfiî ve Hanbelîlere göre tıpkı cünüp gibi âdetli veya lohusa kadın da Kur'an okuyamaz. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.s.),

"Âdetli kadın ve cünüp olan kimse Kur'an'dan hiçbir şey okuyamaz." (Tirmizî, Tahâret, 98; İbn Mâce, Tahâret, 105) buyurmuştur. Hz. Ali de "Resûlullah'ı Kur'an okumaktan cünüplük hâli dışında hiçbir şey alıkoymazdı." (Ebû Dâvûd, Tahâret, 92; Nesâî, Tahâret, 175; İbn Mâce, Tahâret, 105; İbn Huzeyme, Sahîh, I, 104; Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, Tahâret, 98) demiştir. Farklı bir lafızla gelen rivâyete göre ise, Hz. Ali'nin "Resûlullah cünüp olmadıkça bize Kur'an okurdu." (Tirmizî, Tahâret, 111) dediği rivayet edilmiştir.

Bu genel yaklaşımın yanında söz konusu üç mezhep içinde bazı ayrıntılı ictihadlar da bulunmaktadır. Hanefî ve Şâfiîler, dua ve zikir kastıyla dua anlamı içeren âyetlerin okunabileceğini; Şâfiîler dili oynatmadan ve telaffuz etmeden Mushaf'ın yüzüne bakarak kalben veya zihnen süzülebileceğini; Hanbelîler ise Kur'an okuma kastı olmadan besmele, hamdele vb. zikirleri okuyabileceklerini söylemişlerdir. (Serahsî, el-Mebsût, III, 152; İbn Kudâme, el-Muğnî, I, 199-200; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 120-121, 172)

Mâlikî mezhebinde ise farklı iki görüş bulunmaktadır. (İbnü'l-Cellâb, et-Tefrî', I, 206; Karâfî, ez-Zehîra, I, 379) Sonraki bazı Mâlikîler, bu iki görüşten âdetli kadının eğitim öğretim amacıyla Mushaf'a dokunabileceği ve Kur'an-ı Kerim'i okuyabileceği ictihadını tercih etmişlerdir. (Desûkî, Hâşiye, I, 174; Ezherî, Cevâhir, I, 32; Uleyş, Şerhu Minah, I, 175)

Günümüzde Kur'an eğitim ve öğretiminin aksamadan devam edebilmesi için Mâlikî mezhebinin bu görüşüyle amel edilebilir. Bununla birlikte Kur'an eğitim ve öğretiminin çok değişik yol ve yöntemleri olduğu için bu dönemlerindeki kadınların, okuyan kimselere kulak vererek ya da CD, DVD veya kasetten dinleyerek kulak eğitimi almaları ve âyetleri kelime kelime bölerek tashîh-i hurûfa ağırlık vermeleri de uygulanabilecek bir başka yöntemdir. Bu yöntem, mümkün olursa ihtilaftan kaçınmak açısından daha ihtiyatlı olabilir.

165. GÜN

HZ. PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARI: NÜBÜVVET EVİNİN GONCALARI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلاً مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ اَزْوَاجاً وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَأْتِيَ بِاٰيَةٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ لِكُلِّ اَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾

"Andolsun senden önce de peygamberler göndermiş, onlara da eş ve çocuklar vermiştik. Allah'ın izni olmadan hiçbir peygamber mûcize getiremez. Süreli her şeyin bir kaydı vardır." (Ra'd, 13/38)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا كَانَ أَشْبَهَ سَمْتًا وَهَدْيًا وَدَلاًّ (...) بِرَسُولِ اللَّهِ مِنْ فَاطِمَةَ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهَا كَانَتْ إِذَا دَخَلَتْ عَلَيْهِ قَامَ إِلَيْهَا فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَبَّلَهَا وَأَجْلَسَهَا فِى مَجْلِسِهِ وَكَانَ إِذَا دَخَلَ عَلَيْهَا قَامَتْ إِلَيْهِ فَأَخَذَتْ بِيَدِهِ فَقَبَّلَتْهُ وَأَجْلَسَتْهُ فِى مَجْلِسِهَا

Müminlerin annesi Hz. Âişe (r.a.) şöyle demiştir: "Resûlullah'a, (s.a.s.) şekil, davranış ve hâl bakımından Fâtıma'dan daha çok benzeyen birini görmedim. Fâtıma, onun huzuruna girdiği zaman Resûlullah hemen ayağa kalkar, kızının elinden tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu. Hz. Peygamber Fâtıma'nın yanına gittiği zaman da o aynı şekilde hemen ayağa kalkar, babasının elinden tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu." (Ebû Dâvûd, Edeb, 143-144; Tirmizî, Menâkıb, 60)

Dua

"(Allah'ım!) Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım." (Buhârî, Deavât, 39)

Fetva

Çocuk sahibi olamamak boşanma sebebi sayılır mı?

Dinimiz insan ve toplumun huzurlu bir hayat yaşamasına vesile olan aileye ve ailenin devamına önem vermiştir. Evlilikteki amaçlardan biri de nesli devam ettirmektir. Mümkün olan her yol denendikten sonra çocuk sahibi olunamıyorsa, Allah'a teslim olmak gerekir. Kur'an-ı Kerim'de hiçbir şeyin Allah'ın hükümranlığından bağımsız olmadığı belirtilmekte, çocuk sahibi olmanın veya olamamanın bir övgü veya yergi konusu olmaması gerektiğine işaret edilmektedir. (Şûrâ, 42/49-50) İnsan nihai olarak kendisi için neyin iyi neyin kötü olduğunu bilemeyeceğinden, istediği şeyi kendi hayatı ve mutluluğu için vazgeçilmez görmemesi, ilâhî takdire rıza göstermesi gerekir. (Bakara, 2/216) Kişinin gücü ve iradesi dışındaki bir isteğinin gerçekleşmemesi uğruna hayatını karartmak yerine sahip olduğu nimet ve imkânları başkalarıyla paylaşarak çeşitli yollarla bu mutluluğu yaşamayı ve bunun ecrini Allah'tan beklemeyi tercih etmesi, hem daha makul hem dünya hem âhiret saadeti için daha elverişli bir yoldur. Nikâhın bir amacı da neslin devamını sağlamak olduğundan, İslam bilginleri bu maksada erişmeye mani olan böyle bir durumda, kadın ve erkek için boşanmayı caiz görmüşlerse de (Serahsî, el-Mebsût, V, 94-95) mümin insanların ahlaken bunu rıza ile karşılayıp boşanma sebebi yapmamaları eşe karşı vicdani bir gerekliliktir.

HZ. PEYGAMBER'İN MİRASI

Ayet-i Kerime ve Meali

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

"Birinize ölüm yaklaştığında, eğer geriye mal bırakıyorsa anasına, babasına ve akrabasına uygun bir vasiyette bulunması, sakınanlara bir borç olmak üzere yazıldı." (Bakara, 2/180)

Hadis-i Şerif ve Manası

قَالَ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ إِلاَّ سِلاَحَهُ وَبَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ ، وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً

Amr b. Hâris (r.a.) şöyle anlatır: "Peygamber (s.a.s.) geriye harp silâhı, beyaz katırı ve bir miktar arazisinden başka bir şey bırakmadı, bunları da sadaka olarak bıraktı." (Buhârî, Farzu'l-humus, 3)

Dua

"Allah'ım! Müslümanlar olarak canımızı al, bizi Müslümanlar olarak dirilt, rezil olmadan ve fitneye uğramadan salih kullarının arasına dâhil eyle." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Buluntu eşya (lukata) ile ilgili hükümler nelerdir?

Başkalarının rızası olmadan mallarını ellerinden almak caiz olmadığı gibi, kaybettikleri mal ya da eşyayı alıp sahiplenmek de caiz değildir.

Bir kimse bir yerde bir miktar para veya eşya bulsa onu sahibine vermek üzere alabilir. Ancak kendine mal edinmek üzere alması, başkasının malını gasp etmek hükmündedir.

Bulunduğu yerde bırakıldığı takdirde telef olmasından korkulan bir şeyi sahibine vermek üzere almak vacip; telef olmayacak şeyleri almak ise mübahtır. Bir kimse bulduğu bir şeyi alırken, onu sahibine teslim etmek üzere aldığına çevresindekileri şahit tutar. Bulunan eşyanın sahibi çıkar ve onun kendisine ait olduğunu ispat ederse eşyayı ona teslim eder. (Kâsânî, Bedâî', VI, 200-201)

Buluntu eşya, onu sahibine vermek üzere alanın yanında emanet durumundadır. Bir kusuru olmaksızın bu mal kaybolsa veya telef olsa, sahibi çıktığında bedelini ona ödemekle yükümlü olmaz. (İbn Nüceym, el-Bahr, V, 162, 163)

Buluntu eşyayı elinde bulunduran kimse bunu malın değerine göre uygun görülen bir süre ilan eder ve bekler. Sahibi çıkmazsa o malı yoksul kimselere sahibi adına tasadduk eder; kendisi muhtaç ise ondan istifade edebilir. Ancak, daha sonra sahibinin çıkması hâlinde bedelini öder. Sahibinin aramayacağı düşük değerli şeyler ise beklemeye gerek kalmaksızın ihtiyaç sahiplerine verilebilir; bulanın ihtiyacı varsa o da kullanabilir. (Serahsî, el-Mebsût, XI, 2, 3)

167. GÜN

HZ. PEYGAMBER'İN ŞEMAİLİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَآ اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

"Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." (Enbiyâ, 21/107)

Hadis-i Şerif ve Manası

قَالَ الْحُسَيْنُ : سَأَلْتُ أَبِي عَنْ سِيرَةِ النَّبِيِّ فِي جُلَسَائِهِ ، فَقَالَ : كَانَ رَسُولُ اللهِ دَائِمَ الْبِشْرِ ، سَهْلَ الْخُلُقِ ، لَيِّنَ الْجَانِبِ ، لَيْسَ بِفَظٍّ وَلا غَلِيظٍ ، وَلا صَخَّابٍ وَلا فَحَّاشٍ ، وَلا عَيَّابٍ وَلا مُشَاحٍ ، يَتَغَافَلُ عَمَّا لا يَشْتَهِي ، وَلا يُؤْيِسُ مِنْهُ رَاجِيهِ وَلا يُخَيِّبُ فِيهِ...

Hz. Hüseyin (r.a.) şöyle demiştir: Babama Resûlullah'ın (s.a.s.) dost ve arkadaşlarıyla olan münasebetleri konusunda nasıl bir yol izlediğini sordum. O da (Hz. Ali) şöyle cevap verdi: "Allah Resûlü (s.a.s.), her zaman güler yüzlü, yumuşak huylu ve alçak gönüllü idi. Asla asık suratlı, katı kalpli, bağırıp çağıran, çirkin sözlü, kusur bulucu değildi. Hoşlanmadığı şeyleri görmezlikten gelir; kendisinden beklentisi olan kimseleri hayal kırıklığına uğratmaz ve onları isteklerinden tamamen mahrum bırakmazdı..." (Tirmizî, Şemâil, 160)

Dua

"...Allah'ım, nefsime takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlası (efendisi) sensin." (Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73)

Fetva

Farz namazların ilk oturuşunda tahiyyat okunduktan sonra "Allahümme salli ala Muhammed" demek sehiv secdesi gerektirir mi?

Namazda, unutarak bir rüknün geciktirilmesi, tekrarlanması, bir vâcibin terk edilmesi veya geciktirilmesi hâlinde; noksanlığın telafi edilmesi için sehiv secdesi yapılması vaciptir. Farz namazların ilk oturuşunda tahiyyât okunduktan sonra kalkılması gereken bir namazda "Allahümme salli ala Muhammed" diyen kişi İmam-ı Âzam'a göre farz olan kıyamı geciktirdiği için sehiv secdesi yapar; böylece namazı tamam olur. İmam Ebû Yûsuf ve İmam Muhammed'e göre ise sehiv secdesi gerekmez. (Kâsânî, Bedâî', I, 164)

168. GÜN

HZ. PEYGAMBER'İN KONUŞMA TARZI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى ﴿٣﴾ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُوحٰى ﴿٤﴾

"O, nefis arzusu ile konuşmaz. (Size okuduğu) Kur'an ancak kendisine bildirilen bir vahiydir." (Necm, 53/3-4)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ كَانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لأَحْصَاهُ

Hz. Âişe (r.a.) anlatıyor: "Nebî'nin (s.a.s.) (herhangi bir) konuyu anlatırken (tane tane konuşması sebebiyle) sözlerini saymak isteyen kimse sayabilirdi." (Buhârî, Menâkıb, 23)

Dua

"Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1872)

Fetva

Ezan duasını camilerde açıktan okumakta bir sakınca var mıdır?

İbadet ve zikirlerde aslolan tevkîfîliktir. Yani Kur'an ve Sünnet'te nasıl belirtilmişse o şekilde uygulanır. Ezan duasında da sünnet olan, kişinin sesini yükseltmeden dua etmesidir. Ancak insanların öğrenmesi için camilerde bazen açıktan okunmaktadır. Bu şekilde insanların öğrenmesi için Hz. Peygamber'den nakledilen duaları açıktan okumakta bir sakınca yoktur. Fakat öğrenme gerçekleştikten sonra açıktan okumaya devam etmek uygun olmaz. (el-Fetâva'l-Hindiyye, V, 393)

169. GÜN

HZ. PEYGAMBER ve HİZMETLİLERİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاٰتٰىكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ ۚ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

"O size istediğiniz her şeyi verdi. Allah'ın nimetlerini saymaya kalksanız başa çıkamazsınız. Şu bir gerçek ki insanoğlu çok zalim, çok nankördür!" (İbrâhîm, 14/34)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ عَشْرَ سِنِينَ وَاللَّهِ مَا قَالَ لِي أُفًّا قَطُّ وَلاَ قَالَ لِي لِشَىْءٍ لِمَ فَعَلْتَ كَذَا وَهَلاَّ فَعَلْتَ كَذَا

Enes b. Mâlik (r.a.) anlatmaktadır: "Resûlullah'a (s.a.s.) on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun 'Öf!' bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, 'Niçin böyle yaptın?' demediği gibi, 'Şöyle yapsaydın ya!' da demedi." (Müslim, Fedâil, 51)

Dua

"Rabbim! Girilecek yere doğrulukla girmemi, çıkılacak yerden de doğrulukla çıkmamı sağla, bana tarafından yardımcı bir güç ver." (İsrâ, 17/80)

Fetva

Namaz kılmamanın mazereti olabilir mi?

Bilindiği gibi namaz, dinimizin ifasını emrettiği ibadetlerin en önemlisidir. Kelime-i şehâdetten sonra, İslam binasının üzerine kurulduğu beş esastan birincisidir. Akıllı ve ergenlik çağına

ulaşan her müslümanın namaz kılması farzdır. Terk edilmesi ve -geciktirmeyi caiz kılan meşru bir mazeret bulunmaksızın- vaktinde eda edilmeyip kazaya bırakılması, günahtır. Namaz, uyuyakalmak, unutmak ve baş ile de olsa îma ile kılamayacak kadar hasta olmak gibi meşru bir mazeret bulunmadıkça kazaya bırakılamaz. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Biriniz uyuyakalır veya unutur da bir namazı vaktinde kılamaz ise, uyandığı veya hatırladığı vakit kılsın." (Buhârî, Mevâkît, 37; Müslim, Mesâcid, 314-316) buyurmuştur.

Meşguliyeti çok olmak, aile fertlerinin geçimini sağlamak için yapılan çalışma ve yolculuk gibi durumlar namazın ertelenmesi için özür sayılmaz. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulur: "Öyle adamlar vardır ki, onları ne bir ticaret, ne bir alışveriş, Allah'ı anmaktan, namazı dosdoğru kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyabilir. Onlar, dehşetinden kalplerin ve gözlerin ters döneceği günden korkarlar." (Nûr, 24/37)

İşverenin veya iş yerinde sorumluluk alan kimsenin, namaz kılmak isteyen memurlarına ve işçilerine, Cuma namazını ve beş vakit namazı kılabilme imkânını sağlaması gerekir. Ancak çalışanın da işini aksatmaması ve iş disiplininin korunması açısından işverenin veya amirlerin iznini alması uygun olur. İzin verilmemesine rağmen kılınan namaz geçerlidir. Namaz kılma imkânı bulunmayan bir yerde çalışan kimsenin bu imkânı bulabileceği bir iş araması uygun olur.

Eğer çalışanlar aramalarına rağmen başka bir imkân bulamazlar ise; öğle ile ikindiyi, ya ikindiyi öne alarak öğle vaktinde ya da öğleyi geciktirerek ikindi vaktinde; akşam ile yatsıyı da yatsı vaktine geciktirerek veya yatsıyı akşam vaktine alarak (cem ederek/birleştirerek) kılabilirler. Fakat bunun bir zaruret hükmü olduğunu hatırdan çıkarmazlar.

170. GÜN

HZ. PEYGAMBER ve HUKUK

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾

"De ki: Rabbimiz hepimizi bir araya getirecek, sonra aramızda adaletle hükmünü verecektir. Haklıyı haksızdan en iyi ayıran ve her şeyi bilen O'dur." (Sebe', 34/26)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ يَخْتَصِمَانِ فِي مَوَارِيثَ وَأَشْيَاءَ قَدْ دَرَسَتْ فَقَالَ النَّبِيِّ إِنِّي إِنَّمَا أَقْضِي بَيْنَكُمْ بِرَأْيِي فِيمَا لَمْ يُنْزَلْ عَلَيَّ فِيهِ

Ümmü Seleme'nin (r.a.) anlattığına göre, miras ve kaybolup gitmiş birtakım mallar hususunda iki şahıs Hz. Peygamber'e (s.a.s.) müracaat ederek birbirlerinden davacı oldular. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ben, hakkında bana bir vahiy inmemiş olan hususlarda kendi görüşüm doğrultusunda hüküm veririm." buyurdu. (Ebû Dâvûd, Kadâ' (Akdiye), 7)

Dua

"Allah'ım! Yaptığım işlerin kötülüğünden de henüz yapmadığım işlerin kötülüğünden de sana sığınırım!" (Müslim, Zikir, 65)

Fetva

İslam'ın haram kıldığı şeylerin gayrimüslimlere satışı caiz midir?

Dinimizce yenilmesi, içilmesi ve kullanılması haram kılınan içki, domuz eti, akıtılmış kan, leş ve putların (Maide, 5/3, 90; En'am, 6/145) satışı da yasaktır (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned,

XXII, 378). Bu konuda Hz. Peygamber (s.a.s.) genel bir ilke olarak şöyle buyurmuştur: "Allah Teala bir topluma bir şeyin yenilmesini haram kılmışsa, ondan elde edilecek kazancı da haram kılmıştır." (Ebu Davûd, Buyû', 66)

Buradan hareketle fukaha; müslüman bir kimsenin haram kılınan şeyleri müslüman veya gayrimüslim bir kişiye satmasının caiz olmadığını ifade etmişlerdir. Zira alışveriş iki taraflı hukuki bir işlemdir. Buna göre taraflardan birisi için caiz olmayan hususun karşı taraf açısından caiz olmasıyla hüküm değişmez. Müslüman açısından ise bir alışverişin caiz olması, alışverişe konu olan şeyden yararlanmanın helal olmasına bağlıdır. (İbn Mâze, el-Muhît, VI, 349)

Öte yandan Hz. Peygamber (s.a.s.), ashabına, ellerinde bulunan haram olan şeylerden faydalanmak için bunları gayrimüslimlere satma gibi bir yol göstermemiş, aksine onların itlaf edilmesini talep etmiştir. Bu bağlamda Hz. Peygamber şöyle buyurmaktadır: "Şüphesiz Yüce Allah ve O'nun Resulü; şarap (içki), leş, domuz ve putların satışını haram kıldı." Kendisine, "Ya Rasulullah, ölmüş hayvanların iç yağları(nın satılması) konusunda ne dersiniz? Onlarla gemiler boyanıyor, deriler yağlanıyor, (kandillerde yakılmasıyla) insanlar aydınlanıyor", dediler. Resûlullah (s.a.s.), "Hayır, haramdır" buyurdular." (Buhari, Buyû', 112) Başka bir rivayette de şöyle bir olay geçmiştir: "Bir adam Hz. Peygamber'e (s.a.s.) bir tulum şarap hediye etmiş, Hz. Peygamber, "Allah'ın bunu haram kıldığını biliyor musun?" diye sorunca adam "hayır" cevabını vermiştir. Adam da yanındaki birine bir şeyler fısıldamış, Hz. Peygamber, "Ona ne fısıldadın?" diye sorunca adam, "Şarabı satmasını emrettim" demiştir. Bunu duyan Allah Resûlü, "Onun içilmesini haram kılan (Allah), satılmasını da haram kılmıştır" buyurmuştur. Bunun üzerine adam, şarap tamamen akıp bitinceye kadar tulumun ağzını açmıştır." (Müslim, Müsâkât, 12)

Sonuç olarak dinimizce haramlığı kesin hükümlerle sabit olan şeylerin gayrimüslimlere de olsa satışı caiz değildir. Böyle bir şey caiz olsaydı, Allah Resulü Müslümanlara haram olan şeylerin, kendilerince iktisadî değeri olan gayrimüslimlere satılmasına ve böylece değerlendirilmesine izin verirdi.

171. GÜN

HZ.PEYGAMBER'İN İBADET HAYATI

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَداً ﴿٢٠﴾

"De ki: Şüphesiz ben ancak Rabbime ibadet ederim ve O'na hiç kimseyi ortak koşmam." (Cin, 72/20)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : لاَ أَعْلَمُ نَبِيَّ اللهِ قَرَأَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ فِي لَيْلَةٍ وَلاَ صَلَّى لَيْلَةً إِلَى الصُّبْحِ وَلاَ صَامَ شَهْرًا كَامِلاً غَيْرَ رَمَضَانَ

Hz. Âişe (r.a.) şöyle demiştir: "Allah'ın Resûlü (s.a.s.) ne bir gecede bütün Kur'an'ı okumuştur ne bütün bir gece sabaha kadar namaz kılmıştır ne de Ramazan dışında bir ayı tamamen oruçla geçirmiştir." (Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn ve kasruhâ, 139)

Dua

"Allah'ım! Bizi bağışla, bize merhamet eyle, (ibadetlerimizi, hayır ve hasenatımızı, dualarımızı) kabul eyle, bizi cennete koy, bizi cehennemden azat eyle, bütün işlerimizi ıslah eyle." (İbn Ebi Şeybe, «Dua», 135, No: 29342)

Fetva

Abdestin sadece farzlarıyla yetinildiğinde abdest geçerli olur mu?

Bir Müslüman'ın, yerine getirmekle yükümlü olduğu herhangi bir ibadetin sorumluluğundan kurtulması için o ibadetin farzlarını ve vaciplerini yerine getirmesi yeterlidir. O ibadetin sünnetleri, elde edilecek sevabın arttırılmasına vesile olur, terk

edilmeleri hâlinde ise bir sorumluluk doğurmaz. Ancak abdest alırken sünnetleri kasten terk etmek mekruhtur. (Krş. İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 219-221)

172. GÜN

HZ. PEYGAMBER'İN YEMEK ÂDÂBI

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالاً طَيِّباً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

"Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerin helal ve temiz olanlarından yiyin! Şeytanın izinden yürümeyin. Çünkü o sizin için apaçık bir düşmandır." (Bakara, 2/168)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ فَإِنْ نَسِيَ فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ

Hz. Âişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Biriniz yemek yiyeceği zaman 'Bismillâh' desin. Eğer yemeğin öncesinde besmele çekmeyi unutursa 'Başı için de sonu için de Bismillâh' desin." (Tirmizî, Et'ıme, 47; Ebû Dâvûd, Et'ıme, 15)

Dua

"Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et." (Ebû Dâvûd, Vitr, 26)

Fetva

Sol elle yemek yemekte bir sakınca var mıdır?

Yeme-içmeyle ilgili genel ilkeleri belirleyen Hz. Peygamber (s.a.s.), sol elle yeme-içmeyi hoş karşılamamıştır. Nitekim o, bu konu üzerinde önemle durmuş; şeytanların sol

elle yiyip içtiklerini haber vererek ümmetini uyarmış ve çocuklara sağ elle yemek yemeyi öğretmiştir (Buharî, Et'ime, 2; Müslim, Eşribe, 13).

Hz. Peygamber'in sağ elle yeme ve içme konusundaki tavsiye ve irşadlarına uymak her müslümanın vazifesidir. Bu nedenle anne ve babaların çocuklarına diğer yemek adabıyla birlikte sağ elle yeme ve içmeyi de öğretmeleri gerekir. Fizikî bir engel sebebiyle sağ eliyle yiyemeyen kimselerin sol elle yeme içmesinde ise bir sakınca yoktur. (Şevkânî, Neylü'l-evtâr, III, 329, 330)

173. GÜN

HZ. PEYGAMBER'İN MERHAMETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

"Andolsun, size içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona ağır gelir, size çok düşkündür, müminlere karşı şefkat ve merhamet doludur. Buna rağmen yüz çevirirlerse de ki: Allah bana yeter, O'ndan başka tanrı yoktur, ben yalnız O'na güvenip dayanırım; O, büyük arşın sahibidir." (Tevbe, 9/128-129)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ: أَتَيْنَا رَسُولَ اللهِ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ، فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً، وَكَانَ رَسُولُ اللهِ رَحِيمًا رَقِيقًا، فَظَنَّ أَنَّا قَدِ اشْتَقْنَا أَهْلَنَا، فَسَأَلَنَا عَنْ مَنْ تَرَكْنَا مِنْ أَهْلِنَا، فَأَخْبَرْنَاهُ، فَقَالَ: ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ، فَأَقِيمُوا فِيهِمْ وَعَلِّمُوهُمْ، وَمُرُوهُمْ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ، ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ

Malik b. Huveyris (r.a.) şöyle dedi: Biz aynı yaşlarda bir grup genç Resûlullah (s.a.s.)'e gelmiş ve yirmi gün boyunca yanında kalmıştık. Resûlullah (s.a.s.) çok merhametli ve şefkat dolu bir kimseydi. Bizim yakınlarımızı özlediğimizi anlayınca, geride ailemizden kimleri bıraktığımızı sordu. Biz de kendisine söyledik.

O zaman şöyle buyurdu: "Haydi ailenizin yanına dönün ve onların yanında kalarak kendilerini bilgilendirin. Onlara şu namazı şu vakitte, bu namazı bu vakitte kılmalarını söyleyin. Namaz vakti geldiğinde içinizden biri ezan okusun, en yaşlınız da size imam olsun." (Buhari, Cihad 42, Edeb 27; Müslim, Mesacid 292)

Dua

"Rabbimiz! Bizi doğru yola eriştirdikten sonra kalplerimizi saptırma, bize tarafından bir rahmet bağışla. Hiç kuşku yok, lütfu bol olan yalnız sensin." (Âl-i İmrân, 3/8)

Fetva

Ezan duasının dinî hükmü nedir ve nasıl yapılır?

Ezandan sonra, Hz. Peygamber'e (s.a.s.) salavat getirmek sünnet; vesile duasını yapmak menduptur. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 67, 68; Cezîrî, el-Mezâhibü'l-erbe'a, I, 283) Bir hadis-i şerifte Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ezânı işittiğiniz zaman, onun dediğini tekrarlayın. Sonra bana salât getirin. Çünkü gerçekten kim bana bir defa salât getirirse, Allah onu on rahmet ile anar. Sonra da benim için Allah'tan vesile isteyin. Çünkü vesile Cennet'te bir makamdır ki, ancak Allah'ın kullarından bir kula layık görülmüştür, umarım ki o kul ben olayım. Artık kim benim için Allah'tan vesile isterse, şefaatim ona helal olur." (Müslim, Salât, 7; Tirmizî, Menâkıb, 1) Konu ile ilgili olarak Buhârî'de yer alan rivayet şöyledir: "Her kim ezanı işittiğinde ardından; 'Ey bu tam davetin ve kılınmak üzere olan bu namazın Rabbi olan Allah'ım! Muhammed'e vesileyi, fazileti ihsan et. Bir de kendisine va'd ettiğin Makam-ı Mahmûd'u verip oraya ulaştır' derse, kıyamet gününde benim şefaatim ona vâcib olur." (Buhârî, Ezan, 8) Bazı kaynaklarda, duanın sonuna "sen va'dinden dönmezsin." ifadesi eklenmiştir. (Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, I, 603, 604)

174. GÜN

HZ. PEYGAMBER'E İTAAT

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللهُ وَرَسُولُهُ أَمْراً أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالاً مُبِيناً ﴿٣٦﴾

"Allah ve Resûlü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mü'min erkek ve hiçbir mü'min kadın için kendi işleri konusunda tercih kullanma hakları yoktur. Kim Allah'a ve Resülüne karşı gelirse şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır." (Ahzâb, 33/36)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: ... فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Nebî (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "... Size bir şeyi yasakladığım zaman ondan kaçının. Bir şey emrettiğim zaman gücünüzün yettiği ölçüde onu yerine getirin." (Buhârî, İ'tisâm, 2)

Dua

"Allah'ım! Sevgini, seni seven kimsenin sevgisini ve sevgine ulaştıracak ameli istiyorum. Allah'ım! Sevgini, bana canımdan, ailemden ve soğuk sudan daha sevimli eyle." (Tirmizî, Deavât, 74)

Fetva

Sağlık ve güvenlik gibi görevlerde çalışan bir kimse namazların sadece farzını kılıp, sünnetleri terk edebilir mi?

Vakit namazlarının öncesinde ve sonrasında kılınan sünnet namazlar, farz namazlara hazırlayıcı ve bu namazlarda oluşabilecek eksiklikleri tamamlayıcı ibadetler olarak değerlendirilmiş, ayrıca Hz. Peygamber'e (s.a.s.) bağlı olmanın bir göstergesi kabul edilmiştir. Bunun için de, bu namazların mümkün oldukça kılınması tavsiye edilmiştir.

Nitekim Resûlullah (s.a.s.) bazı hadis-i şeriflerinde kulun mahşer gününde hesaba çekilirken eksik farz namazlarının, nafile namazlarla tamamlanacağını beyan etmişlerdir. Ebû Hureyre'nin (r.a.) Resûlullah'tan (s.a.s.) naklettiği bir hadiste şöyle buyrulur:

"Hesap gününde kulun ilk hesaba çekileceği şey farz namazdır. Eğer bu namazı tam olarak yerine getirmişse ne güzel. Aksi hâlde şöyle denilir: Bakın bakalım, bunun nafile namazı var mıdır? Eğer nafile namazları varsa, farzların eksiği bu nafilelerle tamamlanır. Sonra diğer farzlar için de aynı şeyler yapılır." (Tirmizî, Salât, 193; Ebû Dâvûd, Salât, 151; Nesâî, Salât, 9, İbn Mâce, İkâme, 202)

Şu hâlde farz namazlar ile birlikte kılınan düzenli nafileler (revâtib sünnetler) de kılınmalıdır. Önemli mazeretleri olanlar ise alışkanlık hâline getirmemek kaydıyla gerektiğinde bu sünnetleri terk edebilirler.

175. GÜN

İBADET - I

Ayet-i Kerime ve Meali

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ اَلَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾ اِلَّا عَلٰى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾ فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَاءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِاَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلٰى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾

"Mü'minler gerçekten kurtuluşa ermişlerdir. Onlar ki, namazlarında derin saygı içindedirler. Onlar ki, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler. Onlar ki, zekatı öderler. Onlar ki, ırzlarını korurlar. Ancak eşleri ve ellerinin altında bulunan cariyeleri bunun dışındadır. Onlarla ilişkilerinden dolayı kınanmazlar. Kim bunun ötesine geçmek isterse, işte onlar haddi aşanlardır. Yine onlar ki, emanetlerine ve verdikleri sözlere riâyet ederler. Onlar ki, namazlarını kılmağa devam ederler." (Müminun, 23/1-9)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ - رضى الله عنها - أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ : اكْلَفُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ ، فَإِنَّ اللَّهَ لاَ يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا ، وَإِنَّ أَحَبَّ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ

Hz. Âişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Güç yetirebileceğiniz amelleri yapmaya gayret ediniz. Allah (sevap vermekten) usanmaz da siz (ibadet etmekten) usanırsınız. Allah katında amellerin en sevimlisi az da olsa devamlı olanıdır." (Ebû Dâvûd, Tatavvu,27)

Dua

"Allah'ım! Beni dinimde sabit kıl, mizanda sevaplarımın ağır gelmesini nasip eyle, imanımı gerçek eyle, derecelerimi yükselt, namazımı kabul eyle, günahımı bağışla." (Hâkim, De'avât, No: 1911)

Fetva

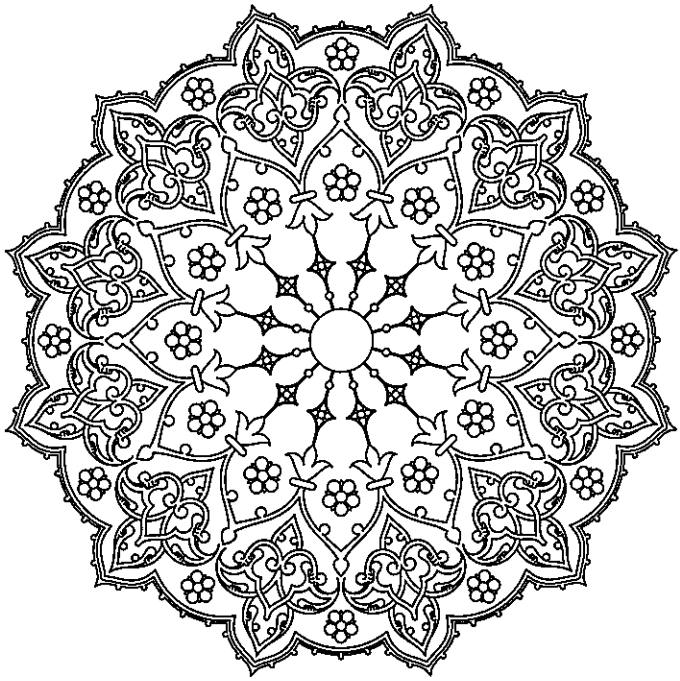
Müslümandan namaz ibadeti ne zaman ve hangi hâllerde düşer?

Akıl sağlığı yerinde olan ve ergenlik çağına ermiş her Müslüman'a namaz farzdır. Bu şartları taşımayan kimseler namazla mükellef değillerdir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), bir hadiste çocuklar ve akıl sağlığı yerinde olmayan kimselerden sorumluluğun kaldırıldığını belirtmiştir. (Ebû Dâvud, Hudûd, 16)

Bazı durumlarda sağlık sorunu olanlardan da namaz düşer. Hanefîlere göre, sadece başını hareket ettirerek dahi namaz kılmaya gücü yetmeyecek derecede rahatsız olan kimseye bir şey gerekmez. Eğer bu hastalıktan ölürse, kaza etme imkânı bulamadığı için borçsuz olarak Allah'ın huzuruna çıkmış olur. İyileşmesi durumunda; kılamadığı namazları bir günlük (beş vakit) namazı geçmezse, kaza etmesi gerekir. Sayı bundan daha çok olursa sahih olan görüşe göre, o kimseye kaza gerekmez. Baygın kalan kişi için de baygınlık süresine göre aynı hükümler geçerlidir. (Kâsânî, Bedâi', I, 106, 107, 108) İmam Şâfiî, bayılma tam bir namaz vakti olursa da kaza gerekmeyeceğini söylemiştir. (Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 204)

Hayatını yatalak olarak geçiren kişi, eğer yataktan kalkıp abdest alamıyorsa veya abdest aldıracak birini bulamıyorsa yanında bulunduracağı tuğla, kiremit veya taş gibi bir madde

üzerine teyemmüm eder. Yatağından doğrulmaya ve kıbleye yönelmeye tek başına imkân bulamayan kişi, kendisine yardım edecek kimse de olmadığı takdirde yerinden doğrulmadan, yüzünü çevirebildiği kadar kıbleye çevirerek yattığı yerde namazını îma ile kılar. (Serahsî, el-Mebsût, I, 112-113; Kâsânî, Bedâi', I, 48) Hastalığından dolayı kendi başına teyemmüm edemeyen ve bu konuda kendisine yardım edecek birini de bulamayan kişi kendisini abdestli gibi sayarak isterse namazını îma ile kılar; isterse de kazaya bırakır; iyileşmesi hâlinde kaza eder, iyileşmeme durumunda ise kendisinden yükümlülük düşer. (İbn Nüceym, el-Bahr, I, 246-249,151; Haskefî, ed-Dürrü'l-muhtâr, I, 184-185, 423; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 185, 423)

176. GÜN

İBADET - II

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾

"De ki: Kuşkusuz ben, kendisine içten bir inanç ve bağlılık göstererek Allah'a ibadet etmekle yükümlü kılındım." (Zümer, 39/11)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ قَالَ: ...الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ...

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "...İhsan, O'nu görüyormuş gibi Allah'a ibadet etmendir. Sen O'nu göremesen de, O seni görmektedir..." (Buhârî, Tefsîr, Lokmân, 31)

Dua

"Allah'ım! İbadetlerimizi hakkıyla yapabilmeyi nasip ve müyesser eyle."

Fetva

İbadet ne demektir ve kaç kısma ayrılır?

İbadet; "itaat etmek, boyun eğmek, kulluk etmek, tevazu göstermek, ilah edinmek" anlamına gelir. Dinî bir terim olarak ise; "Fiil ve niyete bağlı olarak yapılmasında sevap olan ve Allah'a tazim ve yakınlık ifade eden şuurlu itaat" demektir. Allah'a ibadet; itaat etmenin ve saygı göstermenin zirvesidir. Kur'an'da insanların, Allah'a ibadet için yaratıldıkları (Zariyât,

51/56), bütün peygamberlerin, insanları Allah'a ibadete davet ettikleri (Bakara, 2/83) bildirilmiştir.

Kur'an'da ibadet kavramı; tevhid (Nisa, 4/36), itaat (Bakara, 2/172), dua (Mü'min, 40/60), boyun eğmek (Fatiha, 1/5), iman ve salih amel (Nisa, 4/172-173), Allah'ı tesbih ve secde (A'raf, 7/206), Allah'ı bilmek ve tanımak (Zariyat, 51/56) gibi anlamlarda kullanılmıştır. Bu manalardan hareketle ibadet, geniş anlamıyla İslam'ın emir ve yasaklarını gözetmeyi ve Allah'ın sınırlarını korumayı ifade eder.

Bir davranışın ibadet olabilmesi için; kişide iman, niyet ve ihlas olması gerekir. İbadetin Allah rızası için yapılması ve İslam'a uygun olması lazım gelir.

Uygulama itibarıyla geniş manada ibadetler dört kısma ayrılır:

a) İman, ihlas, niyet, tefekkür, marifet, sabır, takva gibi kalbî ibadetler.

b) Namaz, oruç, dil ile zikir ve dua, ana-babaya iyilik, insanlara iyi muamele ve sıla-i rahim gibi beden ile yapılan ibadetler.

c) Zekât, sadaka, yakınlara ve fakirlere yardım, Allah yolunda infak gibi mal ve servetle yapılan ibadetler.

d) Hacca gitmek, cihat etmek gibi hem mal hem de beden ile yapılan ibadetler.

17. GÜN

İBADET - III

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

"De ki: Benim namazım, (her türlü) ibadetim, hayatım ve ölümüm, hepsi âlemlerin rabbi olan Allah içindir." (En'âm, 6/162)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ : وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ... وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِي يَدَيْكَ وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ ...

Hz. Ali'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) namaza kalktığında şöyle dua ederdi: "Yüzümü hak dine çevirerek, gökleri ve yeri yaratana çevirdim. Ben müşriklerden değilim. Şüphesiz ki benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir... Allah'ım, bütün hayırlar senin elindedir. Şer sana ait değildir..." (Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn ve kasruhâ, 201)

Dua

"Allah'ım! Bizi bağışla, bize merhamet eyle, (ibadetlerimizi, hayır ve hasenatımızı, dualarımızı) kabul eyle, bizi cennete koy, bizi cehennemden azat eyle, bütün işlerimizi ıslah eyle." (İbn Ebi Şeybe, Dua, 135, No: 29342)

Fetva

Bitkisel hayatta olan insandan namaz ve oruç ibadetleri düşer mi?

Bilinci bir günden fazla yerinde olmayan kişinin namazları düşer. Bu itibarla bitkisel hayata giren ve bir daha iyileşemeyen kimse namazlardan dolayı sorumlu olmaz. Bilincini bir günden daha az süreyle kaybedenlerin, ayıldıkları zaman namazlarını kaza etmeleri gerekir. (Semerkandî, Tuhfe, II, 192)

Oruç sorumluluğunun düşmesi için ise, bilinç kaybının bir ay devam etmesi gerekir. Bir aydan daha az olan bilinç kaybında, tutulamayan oruçların kaza edilmesi gerekir. (Semerkandî, Tuhfe, II, 350)

Ancak bitkisel hayattayken henüz bir ay dolmadan vefat eden kişinin tutamadığı oruçlar için kaza sorumluluğu yoktur. Dolayısıyla onlar için fidye vermek gerekmez.

178. GÜN

İFFET ve HAYA

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾

"Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. Bu davranış onlar için daha nezihtir. Şüphe yok ki, Allah onların yaptıklarından hakkıyla haberdardır." (Nur, 24/30)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ عَوْنُهُمُ الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُكَاتَبُ الَّذِي يُرِيدُ الْأَدَاءَ وَالنَّاكِحُ الَّذِي يُرِيدُ الْعَفَافَ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) nakline göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Üç gruba, Allah'ın yardım etmesi haktır: Allah yolunda cihad eden kişiye, hürriyetini kazanmak için belirlenmiş parayı ödemeye çalışan köleye, (kötü yollardan sakınıp) iffetli olabilmek için evlenene." (Tirmizî, Fedâilü'l-cihâd, 20)

Dua

"Allah'ım! Kalbimde nur, gözümde nur, kulağımda nur, sağımda nur, solumda nur, üstümde nur, altımda nur, önümde nur var eyle, benim nurumu artır." (Müslim, Müsâfirîn, 181)

Fetva

Nişan sırasında kıyılan nikâh, nişanın bozulmasıyla sona erer mi?

Evlilik ciddî bir müessesedir. Evlenmek isteyen kimselerin öncelikle resmî muamele yaptırmaları, sonra halk arasında "dînî nikâh" olarak bilinen merasimi yapmaları uygun olur.

Bununla birlikte, evlenmek üzere nişanlanan kimselerin şartlarına uygun olarak yaptıkları nikâh akdi de dinen geçerlidir. Bu durumdaki bir kadın, nikâhlandığı kimsenin dînen eşi olduğundan, kocası kendisini boşamadıkça bir başka erkekle evlenemez.

Daha sonra kız fiilen bir araya gelmekten vazgeçer, fakat erkek onu boşamazsa, dinen nikâh devam eder. Bu durumda yapılacak şey, bir şekilde erkeğin boşamasını sağlamak, bu yapılamadığı takdirde, hakemler aracılığıyla aralarını tefrik etmektir. Böyle bir durumda erkeğin, sırf kadına zarar vermek amacıyla kadını boşamamakta ısrar etmesi dinen doğru değildir. (Bakara, 2/231)

Dolayısıyla söz konusu olayda öncelikle sözü dinlenir, ilim ve fazilet sahibi bir kişi, karı-koca arasını ıslaha çalışmalı; bu mümkün olmazsa boşamamakta direnen kocaya bu tutumunun hiçbir yarar sağlamadığını, böyle bir nikâha son vermesi gerektiğini, nikâhın karşı tarafa zarar vermek amacıyla kullanılamayacağını, bunun İslam'ın ruhuna aykırı olduğunu anlatarak erkeğin boşamasını sağlamaya çalışmalıdır.

Buna rağmen erkek boşamamakta ısrar ederse, kadın ve erkeğin aileleri bu konuda bir sonuca varmak üzere birer hakem seçerler. Ailelerden biri direnir, hakem seçmezse karşı taraf onun yerine âdil ve tarafsız bir hakem seçebilir.

Seçilen hakemler öncelikle arabuluculuk yaparlar. Lüzum ve zaruret bulunduğunda kocanın rızası olmasa bile ayrılmalarına karar verebilirler. Böylece taraflar arasında nikâh bağı sona ermiş olur.

179. GÜN

İFTİRA

Ayet-i Kerime ve Meali

قَالَ لَهُمْ مُوسٰى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللّٰهِ كَذِباً فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرٰى ﴿٦١﴾

"Mûsâ onlara şöyle dedi: Yazıklar olsun size! Allah'a karşı yalan uydurmayın, yoksa ağır bir ceza ile kökünüzü kazır; iftira eden mutlaka perişan olur." (Tâhâ, 20/61)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الْكَبَائِرِ اسْتِطَالَةَ الْمَرْءِ فِي عِرْضِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقٍّ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Kişinin haksız yere bir Müslüman'ın onur ve namusuna dil uzatması, büyük günahların en büyüklerindendir." (Ebû Dâvûd, Edeb, 35)

Dua

"Allah'ım! Her işimin koruyucusu olan dinim ile beni ıslah eyle, kurtuluşa erdir. İçinde yaşadığım, geçimimi sağladığım dünyamı benim için ıslah eyle, hayırlı kıl." (Müslim, Duâ, 71)

Fetva

Niyeti boşama olmadığı hâlde eşe karşı tehdit unsuru olarak boşama sözlerini kullanma hâlinde boşanma gerçekleşir mi?

Boşama konusunun, rastgele gündeme getirilmesi doğru değildir. Bunun ciddi sonuçları olduğundan, Hz. Peygamber (s.a.s.) bu konuda dikkatli davranmayı tavsiye etmektedir (Ebû Dâvûd, Talak, 10). Kişi, tehdit için karısını boşayacağını söylese, bu sözüyle boşama meydana gelmez. Bunu söylemekle geleceğe dönük vaatte bulunmuş olmaktadır. Ancak tehdit niyetiyle "boşadım", "boş ol" gibi sözler kullansa niyeti ne olursa olsun boşama gerçekleşmiş olur. Çünkü bu kelimeler, sarih olarak talakı ifade etmektedir. Sarih lafızlarla gerçekleştirilen boşamada niyete itibar edilmez. (Kâsânî, Bedâî, III, 101)

180. GÜN

İHANET

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

"Ey iman edenler! Allah ve Resulü'ne karşı hainlik etmeyin, emanetinizdeki şeylere de bile bile hıyanet etmeyin." (Enfâl, 8/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ : أَدِّ الأَمَانَةَ إِلَى مَنِ ائْتَمَنَكَ وَلاَ تَخُنْ مَنْ خَانَكَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sana bir şey emanet eden kişiye emanetini (hakkıyla koruyarak) iade et. Sana hainlik edene sen hainlik etme." (Tirmizî, Büyû', 38; Ebû Dâvûd, Büyû', İcâre, 79)

Dua

"Allah'ım! Açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık ne kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınırım. Çünkü hainlik ne kötü bir sırdaştır." (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

Fetva

Yanında emanet mal bulunan kişi o maldan yararlanabilir mi?

Emanet olarak bırakılan maldan emanetçinin yanında iken doğacak menfaat mal sahibine aittir. Mesela, emanet bırakılan

hayvandan elde edilen süt, yün vb. şeyler mal sahibine ait olur. Emanet alan bunlardan yararlanamaz. (Mecelle, md. 798) Bu nedenle emanet alan kişi, kendi kusuru ile emanet mala zarar verdiğinde bunu tazminle yükümlü olduğu gibi, bu maldan elde edilen menfaate zarar verdiğinde de zararı tazmin etmekle yükümlü olur. (Alâuddîn, Tekmiletü Reddi'l-muhtâr, II, 473)

181. GÜN

İKRAMDA BULUNMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

فَوَرَبِّ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ اِنَّهٗ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَآ اَنَّكُمْ تَنْطِقُوْنَ ﴿٢٣﴾ هَلْ اَتٰىكَ حَدِيْثُ ضَيْفِ اِبْرٰهِيْمَ الْمُكْرَمِيْنَ ﴿٢٤﴾ اِذْ دَخَلُوْا عَلَيْهِ فَقَالُوْا سَلٰمًا ؕ قَالَ سَلٰمٌ ۚ قَوْمٌ مُّنْكَرُوْنَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِيْنٍ ﴿٢٦﴾

"Göğün ve yerin Rabbine andolsun ki o (size vadolunanlar), sizin konuşmanız gibi gerçektir. (Ey Muhammed!) İbrahim'in ağırlanan misafirlerinin haberi sana geldi mi? Hani onlar, İbrahim'in yanına varmışlar ve "Selâm olsun sana!" demişlerdi. O da "Size de selâm olsun." demiş, "Bunlar tanınmamış (yabancı) kimseler" (diye düşünmüştü). Hissettirmeden ailesinin yanına gidip, (pişirilmiş) semiz bir buzağı getirdi." (Zariyat, 51/23-26)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرٍ رضيَ اللهُ عنه أَنَّ النبيَّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم سَأَلَ أَهْلَهُ الْأُدُمَ، فَقَالُوا: مَا عِنْدَنَا إِلَّا خَلٌّ، فَدَعَا بِهِ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ بِهِ، وَيَقُولُ: نِعْمَ الْأُدُمُ الْخَلُّ، نِعْمَ الْأُدُمُ الْخَلُّ

Cabir'den (r.a.) rivayet edildiğine göre bir gün Peygamber (s.a.s.) ev halkından ekmekle birlikte yiyeceği bir katık istedi. Onlar da: Evde sirkeden başka bir şey yok, dediler. Resûl-i Ekrem onu getirmelerini söyledi. Sonra da "Sirke ne güzel katık; sirke ne güzel katık!" diyerek yemeğini yemeye başladı. (Müslim, Eşribe 167-169)

Dua

"Rabbimiz! Bize katından rahmet gönder ve bize içinde bulunduğumuz durumdan bir çıkış yolu göster!" (Kehf, 18/10)

Fetva

Adak kurbanı düğün vb. toplantılarda ikram edilebilir mi?

Adak kurbanının etinden, adağı yapan kişinin yemesi caiz olmadığı gibi; bu kişinin eşi, usûl ve fürûu (yani annesi, babası, nineleri, dedeleri, çocukları, torunları) ve dinen zengin sayılan kimseler de yiyemezler. (Zeylaî, Tebyîn, VI, 8) Adak kurbanının etini bu sayılanlar dışında kalan ve dinen fakir olan kimseler yiyebilirler.

Düğün vb. toplantılarda fakirlerin yanı sıra zenginler de bulunabileceğinden, adak kurbanının bu gibi yerlerde ikram edilmesi caiz olmaz. Eğer böyle bir durumda, adakta bulunan kişinin kendisi, usûl veya fürûundan birisi ya da zengin biri yemiş bulunursa, yenilen miktarın bedeli fakirlere tasadduk edilmelidir. (İbn Nüceym, el-Bahr, VIII, 199-203)

182. GÜN

İLTİMAS: ADAM KAYIRMA

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ اللهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْراً عَظِيماً ﴿٤٠﴾

"Şüphe yok ki Allah zerre kadar haksızlık etmez; o zerre, bir iyilik ise onu katlar, kendi katından da büyük mükâfat verir." (Nisâ, 2/40)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: "إِذَا ضُيِّعَتِ الأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ قَالَ: كَيْفَ إِضَاعَتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ : "إِذَا أُسْنِدَ الأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ ، فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre Resûlullah (s.a.s.), (bir bedevinin kıyametin ne zaman kopacağını sorması üzerine cevaben) şöyle dedi: "Emanet zayi edildiği vakit kıyameti bekle!" Bunun üzerine bedevi, "Onun zayi edilmesi nasıl olur, Yâ Resûlallah?" diye sorunca, "Yönetim, ehli olmayan kimseye verildiğinde kıyameti bekle." buyurdu. (Buhârî, Rikâk, 35)

Dua

"Allah'ım! Sevgini, seni seven kimsenin sevgisini ve sevgine ulaştıracak ameli istiyorum. Allah'ım! Sevgini, bana canımdan, ailemden ve soğuk sudan daha sevimli eyle." (Tirmizî, Deavât, 74)

Fetva

Kur'a sistemi dışında hacca gidebilmek için farklı yöntemlere başvurmak caiz midir?

Hac; belli zamanlarda, belli mekânlarda ve belli şekillerde yerine getirilen bir ibadettir. Bu ibadetin kabul edilmesinin şartları, hacca gidecek kişinin Müslüman, ergenlik çağına ulaşmış ve akıl sağlığının yerinde olması, hac mevsiminde Mekke'de bulunmasıdır. Bu şartları yerine getiren kimsenin hac ibadeti fıkhî ölçüler dâhilinde şeklen geçerli olur. Bu itibarla kur'a yöntemiyle hacca gidemeyenlerin, gereğini yapmayacakları hâlde değişik meslek vizeleri almaları, yalan beyan anlamına geleceğinden dinen caiz değildir. Allah'ın emrine uyarak hac ibadetini yerine getirmek ile yine onun koyduğu yalan söyleme yasağını çiğnemek İslam ahlakıyla bağdaşmayan açık bir çelişkidir. Ancak şoför veya kasap olarak gidenler mesleklerini icra ederken hac yapabilirler.

183. GÜN

İMAMLIK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَجَعَلْنَاهُمْ اَئِمَّةً يَهْدُونَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَاِقَامَ الصَّلٰوةِ وَاِيتَآءَ الزَّكٰوةِ ۚ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾

"Onları, emrimiz uyarınca doğru yolu gösteren önderler kıldık ve kendilerine hayırlı işler yapmayı, namaz kılmayı, zekât vermeyi vahyettik. Onlar, bize hep kulluk ettiler." (Enbiyâ, 21/73)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: لِيُؤَذِّنْ لَكُمْ خِيَارُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ قُرَّاؤُكُمْ

İbn Abbâs'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "En hayırlılarınız, size müezzinlik yapsın, Kur'an'ı en iyi okuyanlarınız da size imamlık yapsın." (Ebû Dâvûd, Salât, 60)

Dua

"Allah'ım, doğru yoldan sapmaktan ve saptırılmaktan, kaymaktan ve kaydırılmış olmaktan, haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan, saygısızlık etmekten ve saygısızlığa uğramaktan sana sığınırım." (Tirmizî, "Deâvât", 35; Ebu Dâvûd, "Edeb", 112)

Fetva

Başka mezhepten olan bir imamın arkasında namaz kılınabilir mi?

Farklı bir mezhebe mensup olan imama uyarak namazı cemaatle kılmakta bir sakınca yoktur. Zira mezhep farklılığı namazda iktidaya (imama uymaya) engel değildir. Her ne kadar 'başka bir mezhepten olan imam, namazda iken muktedinin mezhebine göre namazı bozan bir davranışta bulunursa, muktedînin namazı fasit olur' (el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 93; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 302-303) şeklinde bir içtihat varsa da, bu konudaki daha doğru yaklaşım, imamın kendi mezhebine göre namazı bozulmadığı sürece, hangi mezhepten olursa olsun ona uyan kişinin de namazının tamam olduğu yaklaşımıdır.

Bu son görüş, selefin uygulamalarına muvafık olduğu gibi cemaat ruhunun gereğiyle de uyumludur. Nitekim İmam Ebû Yûsuf, kan aldırdıktan (hacamat) sonra abdest almadan imamlık yapan Halife Harun Reşid'in arkasında namaz kılmıştır. (İbn Ebü'l-'İz, Şerhu'l-'akîdeti'-Tahâviyye, s. 545) Ayrıca imamın kendi mezhebindeki şartlara aykırı bir davranış içinde bulunup bulunmadığını araştırmak da gerekmez. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 302-303)

184. GÜN

İMAN-AMEL

Ayet-i Kerime ve Meali

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطاً مُسْتَقِيماً ﴿١٧٥﴾

"Allah'a iman edip ona sımsıkı sarılanlara gelince, Allah onları kendisinden bir rahmet ve lütufa kavuşturacak ve onları kendisine varan doğru bir yola iletecektir." (Nisa, 4/175)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قال رسول الله : قَارِبُوا وَسَدِّدُوا، وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَنْ يَنْجُوَ أَحَدٌ مِنْكُمْ بِعَمَلِهِ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "(Amellerinizde) orta yolu tutunuz, dosdoğru olunuz. Biliniz ki, hiçbiriniz ameli sayesinde kurtuluşa eremez." (Müslim, Münâfikîn 76, 78)

Dua

"Allah'ım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibadet etmek için bana yardım et." (Ebû Dâvûd, Tefrîu Ebvâbi'l-Vitr, 26)

Fetva

Hangi vakitlerde namaz kılmak mekruhtur; bunun sebebi nedir?

Güneşin doğmasından yükselmesine kadar olan zaman diliminde, güneş tam tepe noktasındayken ve güneşin batma zamanında namaz kılmak mekruhtur.

İslam, Allah'tan başkasına ibadet etmeyi ya da bunu çağrıştıracak bütün tutum ve davranışları yasaklar. Belli vakitlerde namaz kılınmasının yasak veya mekruh olması da bu bağlamda değerlendirilmelidir. Zira güneşin tam doğuş, tam tepe noktasında ve tam batış hâlinde olduğu zamanlar Mecusilerin ibadet vakitleridir. Bu vakitlerde namaz kılmanın yasaklanması veya kısıtlanması, ateşperestlerin ibadet vakitleri ile çakışarak müslümanların onlara benzememesi amacıyladır. Böylece müslümanlarda kimlik ve ibadet bilincinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca bu vakitlerin, namazın kemâl anlamda edasına engel bir özelliğinin olduğu da belirtilmiştir. (Nesâî, Mevâkît, 29; İbn Mâce, İkâmetü's-salati ve's-sünen, 148; Zeylaî, Tebyîn, I, 85; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtar, II, 384)

Şâfiî mezhebine göre ise güneşin doğuşu, tam tepede oluşu ve batışı zamanında sadece nafile namaz kılmak mekruhtur. Bu hususta "Sizden biriniz sabah namazından sonra güneş doğana kadar, ikindiden sonra güneş batana kadar namaz kılmasın." (Muvatta, Kur'an, 48) hadisini delil olarak zikretmişlerdir. Bu vakitlerde farz namazlar, kaza namazları, revâtib sünnetler, tahiyyetü'l-mescid gibi sebepli namazlar kılınabilir. Ayrıca ikindiden sonra güneşin sararmasından batışına kadar nafile namaz kılmak tenzihen mekruhtur. (Nevevî, Ravda, I, 192-195)

188. GÜN

İMAN ŞİRK KABUL ETMEZ!

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

"Lokmân oğluna öğüt verirken ona şöyle dedi: "Sevgili oğlum! Allah'a ortak koşma; çünkü O'na ortak koşmak kesinlikle çok büyük bir haksızlıktır." (Lokmân, 31/13)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُول اللَّهِ أَيُّ الذَّنْبِ عِنْدَ اللَّهِ أَكْبَرُ قَالَ أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ

Abdullah b. Mes'ûd (r.a.) anlatıyor: Resûlullah'a (s.a.s.) "Allah katında en büyük günah nedir?" diye sordum. "Seni yaratmış olduğu hâlde Allah'ın bir dengi olduğunu iddia etmendir." buyurdu. (Buhârî, Tefsîr, Furkân 2)

Dua

"Allah'ım! Şüpheden, şirkten, İslâm'ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten, münafıklıktan ve kötü ahlâktan sana sığınırım."

Fetva

"Allah böyle yazmış, ben ne yapayım?" demek doğru mudur?

Kader ve kazâya inanmak iman esaslarındandır. Ancak insanlar kaderi bahane ederek kendilerini sorumluluktan

kurtaramazlar. Bir insanın, "Allah böyle yazmış, alın yazım buymuş, ben ne yapayım?" diyerek günah işlemesi uygun olmayacağı gibi, günah işledikten sonra da kaderi bahane ederek kendisini suçsuz sayması da doğru olmaz.

Kul sorumluluk doğuran fiilleri irade edendir ama yaratan değildir; zira yaratmak Allah'a mahsustur. Kur'an-ı Kerim'de, "Allah, her şeyin yaratıcısıdır." (En'âm, 6/102) buyrulmaktadır. Her şeyin yaratıcısının Allah olması, bizim sorumluluktan kaçarak kötü ve yanlış işleri Allah'a havale etmemize yol açmamalıdır. Bu, kaderi istismar etmek olur. Ayrıca kader ve kazâya güvenip çalışmayı bırakmak, olumlu sonucun sağlanması ya da olumsuz sonuçların önlenmesi için gerekli sebeplere sarılmamak ve tedbirleri almamak, İslam'ın kader anlayışı ile bağdaşmaz. Zira Allah, her şeyi birtakım sebeplere bağlamıştır. İnsan bu sebepleri yerine getirirse Allah da o sebeplerin sonucunu yaratır. Bu ilâhî bir kanundur ve kaderdir.

Sonuç olarak insanların, "Ben ne yapayım, kaderim böyle" demesi doğru değildir. İnsan, Allah'ın sorumluluk yüklediği alanda özgür bırakıldığı için inancından ve yapıp ettiklerinden hesaba çekilecektir.

186. GÜN

İNFAK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللهِ وَتَثْبِيتاً مِنْ اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا وَابِلٌ فَاٰتَتْ اُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَاِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

"Allah'ın rızasını kazanmak ve ruhlarındaki cömertliği kuvvetlendirmek için mallarını hayra sarf edenlerin durumu, bir tepede kurulmuş güzel bir bahçeye benzer ki, üzerine bol yağmur yağmış da iki kat ürün vermiştir. Bol yağmur yağmasa bile bir çisinti düşer (de yine ürün verir). Allah, yaptıklarınızı görmektedir." (Bakara, 2/ 265)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أن رسول الله قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفِقْ أُنْفِقْ عَلَيْكَ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) "Allah Teâlâ şöyle buyurdu: Ey Ademoğlu! (Allah için) infak et ki, sana da infak olunsun! demiştir." (Buhari, Nafakat 1; Tevhid 35; Müslim, Zekât, 36, 37)

Dua

"Allah'ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve halkın galeyana gelerek taşkınlığından sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 25)

Fetva

Türbelere adakta bulunulabilir mi?

İbadetler Allah için yapılır. Adak da ibadet anlamı taşıdığından sadece Allah için yapılması gerekir. Bu sebeple türbe veya ölüler için adakta bulunmak caiz değildir. Dolayısıyla bu yönde yapılacak bir adak geçersiz olur. (İbn Kudâme, el-Muğnî, XIII, 643)

187. GÜN

İNFAK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

"Mallarını Allah yolunda harcayıp da arkasından başa kakmayan, fakirlerin gönlünü kırmayan kimseler var ya, onların Allah katında has mükâfatları vardır. Onlar için korku yoktur, üzüntü de çekmeyeceklerdir." (Bakara, 2/262)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ: اليَدُ العُلْيَا خَيْرٌ مِنَ اليَدِ السُّفْلَى

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Veren el alan elden hayırlıdır." (Buhârî, Zekât, 18, Nafakât 2; Müslim, Zekât, 94-97, 106, 124)

Dua

"Hamd, bizden hüznü gideren Allah'a mahsustur. Şüphesiz Rabbimiz çok bağışlayandır, şükrün karşılığını verendir." (Fâtır, 35/34)

Fetva

Vaktinde kılınmayan namaz daha sonra kaza edildiğinde, namazı kazaya bırakma günahı da affedilmiş olur mu?

Günlük işler, sanat ve meslekler, aile fertlerinin geçimini sağlamak için yapılan çalışma ve yolculuklar namazın geriye bırakılması için özür sayılmaz. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: "Öyle kimseler vardır ki, onları ne bir ticaret, ne de bir alışveriş, Allah'ı anmaktan, namazı dosdoğru kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyar. Onlar, kalplerin ve gözlerin dehşete düşeceği günden korkarlar." (Nûr, 24/37)

Unutmak, uyuyakalmak gibi meşru mazeret olmaksızın namazı kazaya bırakmak büyük günahtır. Hangi şekilde olursa olsun vaktinde kılınmayan namazların mutlaka kaza edilmesi gerekir. Meşru mazerete dayalı olarak namazını vaktinde kılamayan kimse bundan bir sorumluluk altına girmediği gibi o namazı kaza etmekle borcundan da kurtulur. Peygamber Efendimiz: "Her kim bir namazı unutur veya ondan gaflet edip uyuyakalırsa, onu hatırladığında hemen kılsın. Onun bundan başka kefareti yoktur..." (Buhârî, Mevakitu's-salat, 37; Muvatta, Vukût, 25) buyurmuştur.

İhmal ve tembellik sebebi ile namazı vaktinde kılmayan kimse, bu namazı kaza etmekle namaz borcundan kurtulur. Namazı vaktinde kılmamanın vebalinden kurtulmak için ise kişinin tövbe etmesi gerekir. (İbn Nüceym, el-Bahr, II, 85; Kurtubî, el-Cami' XI, 178)

188. GÜN

İNFAK - III

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾

"Onlar, Rablerinin rızasına ermek için sabreden, namazı dosdoğru kılan, kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli olarak ve açıktan Allah için harcayan ve kötülüğü iyilikle ortadan kaldıranlardır. İşte bunlar için dünya yurdunun iyi sonucu vardır."(Rad, 13/22.)

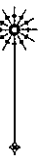
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : مَا مِنْ مُسْلِمٍ غَرَسَ غَرْسًا فَأَكَلَ مِنْهُ إِنْسَانٌ أَوْ دَابَّةٌ إِلاَّ كَانَ لَهُ صَدَقَةً

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Bir Müslüman bir ağaç diker de onun mahsulünden bir insan yahut hayvan yerse muhakkak o yenilen şey, ağacı diken kimse için bir sadaka olur." (Buhârî, Edeb, 27)

Dua

"Ey Rabbimiz! Sen rahmetin ve ilminle her şeyi kuşattın. Tövbe edenleri ve yolundan gidenleri bağışla, onları cehennem azabından koru!" (Mü'min, 40/7)

Fetva

Ramazan ayında belediye, dernek veya vakıflarca hazırlanan iftar yemekleri, aşevlerinde dağıtılan yemekler zekât ve fitre yerine geçer mi?

Belediye, dernek veya vakıflarca hazırlanıp ikram edilen iftar yemekleri zekât yerine geçmez. Çünkü bu ikramda, zekâtın sıhhat şartı olan temlik bulunmadığı gibi, iftar yemeği yiyenler arasında kendilerine zekât verilmesi caiz olmayan birçok kişi de bulunmaktadır. Ancak hazırlanan yemekler zekât niyetiyle yoksullara ulaştırılırsa zekât yerine geçer.

189. GÜN

İNFAK - IV

Ayet-i Kerime ve Meali

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

"Herhangi birinize ölüm gelip de: Rabbim! Beni yakın bir süreye kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam! demesinden önce, size verdiğimiz rızıktan harcayın." (Münafikun, 63/10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ حَرِيصٌ تَأْمُلُ الْغِنَى ، وَتَخْشَى الْفَقْرَ ، وَلاَ تُمْهِلْ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ

Ebû Hüreyre (r.a.) anlatıyor: "Bir adam Hz. Peygamber'e (s.a.s.), 'Ey Allah'ın Resûlü, hangi sadaka en faziletlidir?' diye sordu. Hz. Peygamber, 'Sağlıklı, azimli, zenginliği arzu edip fakirlikten korkar bir hâldeyken sadaka vermendir. (Sadaka vermeyi) Can boğaza gelip de (son nefesini yaşadığın ana kadar) erteleme.' buyurdu." (Buhârî, Vesâyâ, 7)

Dua

"Allah'ım! Bizleri, sana şükrettikleri için daha fazla nimet bahşettiğin kullarından eyle. Hamdimizi ve şükrümüzü artır."

Fetva

Zekât gayrimüslimlere verilebilir mi?

Aralarında dört mezhep imamının da bulunduğu fakihlerin çoğunluğu zekâtın, gayrimüslimlere verilemeyeceğinde görüş birliğine varmışlardır. Çünkü esas olarak zekât müslüman fakirlerin hakkıdır. (Kâsânî, Bedâî', II, 49; Nevevî, el-Mecmû', VI, 197; el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 207; İbn Nüceym, el-Bahr, II, 261)

Ancak Kur'an-ı Kerim'de zekâtın sarf edileceği yerler arasında, kalpleri İslam'a ısındırılacak olan "müellefe-i kulûb" da zikredilmiş (Tevbe, 9/60); Hz. Peygamber (s.a.s.) de gerek zekât gerekse diğer devlet gelirlerinden kalplerini İslam'a ısındırmak istediği kişilere pay ayırmıştır. (Buhârî, Farzu'l-humus, 19; Tirmizî, Zekât, 30)

Resûlullah'ın (s.a.s.) vefatından sonra bazı kimseler bu uygulamayla bağlantı kurarak devlet başkanı olan Hz. Ebû Bekir'den zekât gelirinden pay istemişler, duruma muttali olan Hz. Ömer (r.a.) de "De ki: Hak, Rabbinizdendir. Artık dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin." (Kehf, 18/29) âyetini okuyarak, artık müellefe-i kulûbun kalmadığını ifade etmiş ve onların talebini reddetmiştir. (Bkz. Kâsânî, Bedâî', II, 45; Zeylaî, Nasbu'r-râye, II, 394-395; Aliyyü'l-kârî, Fethu bâbi'l-'inâye, I, 530)

Bu sebeple fakihlerin çoğunluğu, Hz. Ömer'in bu ictihâdına ve Hulefâ-yı Râşidin döneminde "müellefe-i kulûb"a pay ayrılmamış (İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, IV, 361) oluşuna dayanarak Tevbe sûresinin 60. âyetinde sözü edilen bu payın düştüğü sonucuna varmışlardır. Fakat Hz. Ömer'in "müellefe-i kulûb" sınıfından zekât isteyenlerin talebini reddetmesi, bu konu ile ilgili âyetin hükmünün yürürlükten kaldırılmış olmasından değil, bu konuda kendisine başvuran kimseleri "müellefe-i kulûb" sınıfından saymamasından dolayıdır. Dolayısıyla günümüzde de kalpleri kazanılmak, İslam'a ısındırılmak veya kötülüklerinden emin olunmak istenen yahut müslümanlara faydalı olacakları umulan gayrimüslimlere de "müellefe-i kulûb" sınıfından zekât verilmesi maslahata uygun bulunabilir. Bu sınıfa zekât verilebileceğini savunan âlimler, bu yönde bir tasarrufun devlet yetkililerinin takdirine bağlı olduğunu; uygun görmeleri hâlinde "müellefe-i kulûb"a zekât verilebileceğini, zaman zaman buna ihtiyaç duyulabileceğini söylemişlerdir. (Karadâvî, Fıkhu'z-zekât, II, 607-608)

190. GÜN

İNFAK - V

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ اِنَّ رَبّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِه وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا اَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقينَ ﴿٣٩﴾

"De ki: Rabbim kullarından dilediğine rızkı bol verir, dilediğine de kısar. Başkaları için ne harcarsanız Allah onun yerine yenisini verir. O rızık verenlerin en büyüğüdür." (Sebe, 34/39)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قال رسول الله :طَعَامُ الْوَاحِدِ يَكْفِي الِاثْنَيْنِ، وَطَعَامُ الِاثْنَيْنِ يَكْفِي الْأَرْبَعَةَ، وَطَعَامُ الْأَرْبَعَةِ يَكْفِي الثَّمَانِيَةَ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir kişinin yiyeceği iki kişiye, iki kişinin yiyeceği dört kişiye, dört kişinin yiyeceği ise sekiz kişiye yeter." (Müslim, Eşribe 179-181)

Dua

"Allah'ım seni zikretmek, sana şükretmek, sana güzelce ibadet etmekte bize yardım et." (İbn Hanbel, II, 299)

Fetva

Vergi, zekât yerine geçer mi?

Vergi bir vatandaşlık görevidir; zekât ise dinî bir yükümlülüktür. Ayrıca zekât ile vergi; mükellefiyet, temel gaye, oran, miktar ve harcanacağı yerler (Tevbe, 9/60) bakımından birbirinden farklıdır. Bu itibarla, devlete ödenen vergiler zekât yerine geçmez. Zekâtın ayrıca verilmesi gerekir. (Karadâvî, Fıkhu'z-zekât, II, 1118; İslam Ticaret Hukukunun Günümüzdeki Meseleleri, (Sonuç Bildirileri) s. 996)

191. GÜN

İNSANLARIN ARASINI DÜZELTMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِنْ طَآئِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا ۚ فَإِنْ بَغَتْ إِحْدٰيهُمَا عَلَى الْأُخْرٰى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتّٰى تَفِيءَ إِلٰى أَمْرِ اللّٰهِ ۚ فَإِنْ فَآءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۖ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

"Eğer müminlerden iki grup birbiriyle kavgaya tutuşursa hemen aralarını düzeltin; ikisinden biri diğerinin hakkına tecavüz etmiş olursa -Allah'ın emrine geri dönünceye kadar- haksızlığa sapanlara karşı savaşın; dönerlerse aralarındaki anlaşmazlığı adaletle çözüme bağlayın ve herkese hakkını verin. Allah hakkı yerine getirenleri sever." (Hucurât, 49/9)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ قَالُوا بَلَى قَالَ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ وَفَسَادُ ذَاتِ الْبَيْنِ الْحَالِقَةُ

Ebu'd-Derdâ'nın naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) "Dikkat edin! Size derece bakımından oruç, namaz ve sadakadan daha faziletli olan şeyi bildireyim mi?" diye sordu. "Elbette." dediler. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: "İki kişinin arasını düzeltmektir. İki kişinin arasını bozmak ise (imanı) kökünden kazır." (Ebû Dâvûd, Edeb, 50; Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 56)

Dua

"Allah'ım! Kalplerimizi birleştir, aramızı ıslah et, bize kurtuluş yollarını göster, bizi karanlıklardan aydınlığa çıkar, bizi her türlü çirkinliklerden, açığından ve gizlisinden uzaklaştır." (Hâkim, Te'min, No: 977; İbn Hıbbân, Ed'iye, No: 996)

Fetva

Dinî bir emri yerine getirmemeye veya bir haramı işlemeye yemin eden kişi ne yapmalıdır?

Farz veya vacip olan bir şeyi yapmamaya ya da haram ve günah olan bir şeyi yapmaya yemin etmek, müslümana yakışan bir davranış değildir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de, "İyilik etmemek, takvaya sarılmamak, insanlar arasını ıslah etmemek yolundaki yeminlerinize Allah'ı siper yapmayın. Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir." (Bakara, 2/224) buyurmaktadır.

Bununla birlikte, her nasılsa bu tür bir yemin edildiğinde, yeminini yerine getirmeyip bozmak ve ardından yemin keffâreti vermek gerekir. (Merğînânî, el-Hidâye, IV, 13) Konuyla ilgili bir hadiste Hz. Peygamber (s.a.s.), "Bir kimse bir şey için yemin eder, sonra da ondan hayırlısını görürse yeminini bozsun ve keffâret ödesin." (Müslim, Eymân, 11-17) buyurmuştur.

192. GÜN

İNSANIN DOKUNULMAZLIĞI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللهِ إِلٰهاً اٰخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ يَلْقَ اَثَاماًۙ ﴿٦٨﴾

"Onlar, Allah ile beraber başka bir ilaha kulluk etmeyen, haksız yere, Allah'ın haram kıldığı cana kıymayan ve zina etmeyen kimselerdir. Kim bunları yaparsa ağır azaba uğrar." (Furkân, 25/68)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: « ... كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ»

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "...Her Müslüman'ın öteki Müslüman'a kanı, ırzı (manevî şahsiyeti) ve malı haram (dokunulmaz) dır!" (Müslim, Birr ve sıla, 32)

Dua

"Allah'ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak Sana ulaşır, duaları Sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır." (Tirmizî, Deavât, 94)

Fetva

Baskı ve tehdit (ikrah) altında boşamak geçerli midir?

Baskı ve tehdit (ikrah) altında boşama Hanefi mezhebine göre geçerli (Serahsî, el-Mebsût, XXIV, 40) diğer mezheplere göre

ise geçersizdir. (İbn Kudâme, el-Muğnî, X, 350, Mâverdî, el-Hâvî, X, 231) Osmanlı Hukûk-ı Aile Kararnamesi'nde de baskı ve tehdit altında kalan kimsenin boşamasının geçerli olmadığı görüşü benimsenmiştir. (HAK, md. 57, 105) Günümüzde de fetva bu görüşe göre verilmektedir.

193. GÜN

İNSANIN KIYMETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي اٰدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلٰى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلاً ﴿٧٠﴾

"Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık." (İsrâ, 17/70)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الخُزَاعِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ قَالَ:أَلاَ أُخْبِرُكُمْ بِأَهْلِ الجَنَّةِ؟ كُلُّ ضَعِيفٍ مُتَضَعَّفٍ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبَرَّهُ

Harise b. Vehb el-Huzai'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Size cennetlikleri bildireyim mi? Onlar hem zayıf oldukları hem de halk tarafından zayıf görüldükleri için kimsenin önemsemediği ve fakat şöyle olacak diye yemin etseler, isteklerini Allah'ın gerçekleştireceği kimselerdir." (Buhârî, Eymân, 9, Edeb, 61; Müslim, Cennet, 47)

Dua

"Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil."

(Tirmizî, De'avât, 124)

Fetva

Kabir üzerine oturmak günah mıdır?

İnsanın dirisi saygın olduğu gibi ölüsü de saygındır. Dolayısıyla ölülere saygı duyulması ve saygısızlık anlamı taşıyan davranışlardan kaçınılması gerekir. Bu itibarla, zaruret olmadığı sürece, mezarların üzerinden geçilmesi ve kabirlerin üzerine oturulması dînen uygun bir davranış değildir. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Sizden birinizin ateş üzerine oturup da bu ateşin elbisesini yakması, kabir üzerine oturmasından daha iyidir." (Müslim, Cenâiz, 96) buyurmuşlardır. Ancak, kabrin kenarına oturulmasında bir sakınca yoktur.

194. GÜN

İNSANLARIN KUSURLARINI ÖRTMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

"Müminler arasında ahlaksızlığın yaygınlaşmasını isteyenlere dünyada ve ahirette can yakıcı bir ceza vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz."(Nur, 24/19)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عن النبي أنه قال: مَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim bir Müslümanın ayıp ve kusurunu örterse, Allah Teâlâ da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter." (Buhârî, Mezâlim, 3; Müslim, Birr, 58)

Dua

"Allah'ım! Kusurlarımı ört, korkularımı gider."

Fetva

Emanet bırakılan bir şey, sahibinin izni olmadan başka birisine emanet edilebilir mi?

Emanetin, bizzat kendisine emanet edilen kişi veya onun aile fertlerinden biri tarafından korunması gerekir. Dolayısıyla, sahibinin izni olmadan korunması için başkalarına emanet olarak bırakılması caiz değildir. Şayet emanet edilen kişi, emaneti

bir başkasına bırakır ve bu emanette de zarar meydana gelirse, zararın tazmin edilmesi gerekir. (Mergınânî, el-Hidâye, VI, 212)

Bu durumda emanet veren, zararını dilerse emanet verdiği ilk şahsa, dilerse emaneti kabul eden ikinci şahsa tazmin ettirir. İlk şahsa tazmin ettirirse bu şahıs ikinciden tazmin talebinde bulunamaz. İkinci şahsa tazmin ettirirse bu ikinci kişi birinciden tazmin talebinde bulunabilir. (Mevsılî, el-İhtiyâr, II, 476) Ancak zarar, ikinci şahsın kasıt ve kusuru sebebiyle meydana gelmiş ve mal sahibi bu zararı ilk şahsa tazmin ettirmiş ise, bu kişi ikinci şahıstan tazmin talebinde bulunabilir. (Mecelle, md. 790)

195. GÜN

İNTİHAR

Ayet-i Kerime ve Meali

مِنْ اَجْلِ ذٰلِكَ ۚ كَتَبْنَا عَلٰى بَنِي اِسْرَآئِيلَ اَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْساً بِغَيْرِ نَفْسٍ اَوْ فَسَادٍ فِي الْاَرْضِ فَكَاَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعاً ۭ وَمَنْ اَحْيَاهَا فَكَاَنَّمَا اَحْيَا النَّاسَ جَمِيعاً ۭ وَلَقَدْ جَاۗءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنٰتِ ۡ ثُمَّ اِنَّ كَثِيراً مِنْهُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ فِي الْاَرْضِ لَمُسْرِفُوْنَ ﴿٣٢﴾

"İşte bundan dolayı İsrâiloğulları'na şöyle yazmıştık: Bir cana kıymaya veya yeryüzünde fesat çıkarmaya karşılık olması dışında, kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur. Şüphesiz peygamberlerimiz onlara apaçık deliller getirdiler. Ama bundan sonra da onların çoğu yeryüzünde taşkınlık göstermektedirler." (Mâide, 5/32)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ ، فَهُوَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ ، يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا ، وَمَنْ تَحَسَّى سَمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ ، فَسَمُّهُ فِى يَدِهِ ، يَتَحَسَّاهُ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا ، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ ، فَحَدِيدَتُهُ فِى يَدِهِ ، يَجَأُ بِهَا فِى بَطْنِهِ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir dağdan aşağı atlayarak canına kıyan kimse, cehennem ateşinde ebedî olarak yüksekten aşağıya

atlayıp duracaktır. Zehir içerek canına kıyan kimse, elinde zehri olduğu hâlde, cehennem ateşinde ebedî olarak zehir içip duracaktır. (Bıçak, mızrak gibi) bir demiri karnına saplayarak kendisini öldüren kimse de demiri elinde olduğu hâlde cehennemde o demiri karnına ebedî surette saplayıp duracaktır." (Buhârî, Tıb, 56)

Dua

"Allah'ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah'ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Ötanazi caiz midir?

İslam dinine göre, kişinin kendi canına kıyması (intihar) haramdır. Tıbbî verilere göre, yaşama ümidi kalmamış veya şiddetli acılar hisseden bir insanın, hayatına bir başkası eliyle son verdirmesi demek olan ötanazi, talepte bulunan kişi açısından intihar, bunu uygulayan açısından cinayettir.

Kur'an-ı Kerim'de, "Ey iman edenler!... Kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz, Allah size karşı çok merhametlidir. Kim düşmanlık ve haksızlık ile bunu (haram yemeyi veya öldürmeyi) yaparsa (bilsin ki) onu ateşe atacağız; bu ise Allah'a çok kolaydır." (Nisâ, 4/29-30), "...Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. Allah, bunları size düşünesiniz diye söylemektedir." (En'am, 6/151) buyurulmuştur. Peygamberimiz (s.a.s.), acı ve sıkıntılardan dolayı ölümün temenni edilmemesini istemiştir. (Buhârî, Merdâ, 19) Temennisi bile yasak olan bir işi gerçekleştirmek elbette büyük bir cürüm olur. Bu deliller de gösteriyor ki, Allah'ın emanet ettiği cana haklı bir gerekçe olmadan kıymak asla caiz değildir. Çünkü bu, hem Allah'ın koyduğu sınırları çiğnemek hem de O'nun takdirine karşı isyan anlamına gelir. (Tahtâvî, Hâşiye, 602)

Çekilen dertler ve acılar, mü'minin günahları için keffarettir. Üstelik bugün, yaşamından ümit kesilen hasta için hızla

gelişen tıpta yeni bir tedavi imkânının ortaya çıkması, ihtimal dışı değildir.

İSLAM'DA KADININ SORUMLULUĞU

Ayet-i Kerime ve Meali

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

"Erkek olsun kadın olsun, kim inanmış bir insan olarak dünya ve ahirette yararlı işler yaparsa kesinlikle ona hoş/güzel bir hayat yaşatacağız ve böylelerinin ecirlerini de muhakkak surette yapmış olduklarının daha güzeliyle vereceğiz." (Nahl, 16/97)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ النَّبِيِّ أَنَّهُ قَالَ :الْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ، وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ

İbn Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kadın evinin ve çocuğunun çobanıdır. Ve onlardan sorumludur." (Buhârî, Cum'a, 11, Müslim, İmâre, 20.)

Dua

"Allah'ım! Senden hidayet, takva, (sorumluluk bilinci) iffet ve (gönül) zenginliği isterim." (Müslim, Zikir, 72)

Fetva

Kadın şahsi ihtiyacını karşılamak için kocasının parasını rızası olmadan alabilir mi?

İslam dini, kocaya vermiş olduğu hak ve yetkilerin yanında, birtakım görev ve sorumluluklar da yüklemiştir. Bunlardan birisi de, kocanın eşinin temel ihtiyaçlarını mâkul ve normal ölçülerde karşılama ve giderme görevidir. (Nisa, 4/34; Talak, 65/6; Bakara, 2/233) Bu, evlilik akdinden doğan bir sorumluluk olup, kadının zengin veya fakir olması, müslim veya gayrimüslim olması sonucu değiştirmez.

Ebû Süfyan'ın karısı Hind, Resûlullah'ın (s.a.s.) huzuruna gelerek: "Ey Allah'ın Resûlü! Ebu Süfyan cimri bir adamdır, ne bana ne de çocuklarına yeterli harcamada bulunmuyor. O görmeden malından alabilir miyim?" diye sorduğunda Allah Resûlü (s.a.s.); "Kendine ve çocuklarına yetecek kadarını alabilirsin." (Nesâî, Kadâ, 34) buyurmuştur. Buna göre koca, eşinin normal şahsi ihtiyaçlarını karşılamayı ihmal ederse, kadın ihtiyacı kadarını alabilir.

197. GÜN

İSRA VE MİRAÇ

Ayet-i Kerime ve Meali

سُبْحَانَ الَّذِي اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهٗ لِنُرِيَهٗ مِنْ اٰيَاتِنَا اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

"Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir." (İsrâ, 17/1)

Hadis-i Şerif ve Manası

سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ : لَمَّا كَذَّبَنِى قُرَيْشٌ قُمْتُ فِى الْحِجْرِ ، فَجَلاَ اللَّهُ لِى بَيْتَ الْمَقْدِسِ ، فَطَفِقْتُ أُخْبِرُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ

Câbir b. Abdullah (r.a.), Resûlullah'ın (s.a.s.) şöyle dediğini işitmiştir: "(İsrâ ve Mirac) konusunda Kureyş beni yalanlayınca Mescid-i Harâm'a gidip Hicr'de ayakta durdum. Müteakiben Allah, Beytü'l-Makdisi gözümün önüne getirdi; ben Mescid-i Aksâ'ya bakarak onun özelliklerini Kureyş'e anlatmaya başladım." (Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 41)

Dua

"...Allah'ım! Ey Rabbimiz ve ey her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!..." (Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

Fetva

Kandil gecelerine ait özel bir namaz veya ibadet şekli var mıdır? Mübarek geceleri nasıl değerlendirmek gerekir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), bazı mübarek gün ve gecelerin değerlendirilmesini tavsiye etmiştir. (Tirmizî, Savm, 39) Ancak bu gün ve gecelere ait özel bir namaz veya ibadet şeklinden bahsetmemiştir. Bu bağlamda mübarek gün ve geceleri, bağışlanma ve hayatımıza çekidüzen vermek için fırsat anı olarak görmemiz gerekmektedir. Dolayısıyla müminler kandil gecelerinde, hayatlarının gidişatını gözden geçirmeli; hata ve günahları için tövbe etmeli, dua ederek, Kur'an-ı Kerim okuyup anlamaya çalışarak, kaza veya nafile namaz kılarak bu fırsatları değerlendirmelidirler.

Kandil gecelerinin gündüzlerinde yani geceyi takip eden ertesi günde oruç tutmak müstehaptır. Zira Hz. Peygamber (s.a.s.), "Şaban'ın ortasında (yani Berat Gecesi'nde) ibadet ediniz, gündüz oruç tutunuz. Allah o gece güneşin batmasıyla dünya semasında tecelli eder ve fecir doğana kadar, 'Yok mu benden af isteyen onu affedeyim, yok mu benden rızık isteyen ona rızık vereyim, yok mu bir musibete uğrayan ona afiyet vereyim, yok mu isteyen...' der." (İbn Mâce, İkâmetü's-Salat, 191) buyurmuştur.

198. GÜN

İSRAF - I

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُوراً ﴿٢٧﴾

"Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir." (İsrâ, 17/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : كُلُوا وَتَصَدَّقُوا وَالْبَسُوا فِي غَيْرِ إِسْرَافٍ وَلاَ مَخِيلَةٍ

Amr b. Şuayb'ın (r.a.) babası aracılığıyla dedesinden naklettiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kibre düşmeden ve israfa kaçmadan (dilediğinizce) yiyin, sadaka verin ve giyinin!" (Nesâî, Zekât, 66)

Dua

"Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle baş başa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur." (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

Fetva

Cenazeye çelenk veya çiçek göndermek dinî açıdan uygun mudur?

Cenaze merasimlerine çelenk veya çiçek gönderilmesinin ya da kabirlere konulmasının ölüye hiçbir faydası yoktur. Öte

yandan bu tür harcamalar, yerinde bir harcama olmadığından israftır. Bu itibarla, çelenk için sarf edilecek paranın, sevabı ölenin ruhuna hediye edilmek üzere, hayır kurumlarına veya fakirlere bağışlanması uygun olur.

199. GÜN

İSRAF - II

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا بَنِي اٰدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۚ ﴿٣١﴾

"Ey Âdemoğulları! Her namaz kılacağınızda güzelce giyinin, yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez." (A'râf, 7/31)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ مَرَّ بِسَعْدٍ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ فَقَالَ: مَا هَذَا السَّرَفُ فَقَالَ: أَفِي الْوُضُوءِ إِسْرَافٌ قَالَ: نَعَمْ وَإِنْ كُنْتَ عَلَى نَهَرٍ جَارٍ

Abdullah b. Amr (r.a.) şöyle demiştir: Bir gün Sa'd b. Ebû Vakkâs (r.a.) abdest alırken Resûlullah (s.a.s.) onun yanına uğramıştı. "Bu ne israf?" buyurdu. Sa'd, "Abdestte de mi israf olur?" diye sorunca, Resûlullah (s.a.s.), "Evet, akan bir nehirde bile olsan (israf olur)." diye cevap verdi. (İbn Mâce, Tahâret, 48)

Dua

"Allah'ım! Lütfundan bize rızık ver, bizi rızkından mahrum etme, bize verdiğin rızıkları bizim için bereketli yap, katında bulunan nimetlere rağbetimizi artır ve bizi gönül zengini eyle." (İbn Ebî Şeybe, Dua, 42, No: 29388)

Fetva

Kabir veya türbe yaptırmanın hükmü nedir?

Kaybolmalarını önlemek üzere, gösteriş ve israftan uzak kalarak kabir yapılmasında, mezarların başuçlarına, üzerinde ölenin kimliğini belirleyen ifadelerin yer aldığı sade bir taş ve benzeri levhaların yerleştirilmesinde dinen bir sakınca yoktur. Sahabilerden Osman b. Maz'ûn (r.a.) ölünce cenazesi o günkü Medine'nin dışında gömülmüştü. Resûlullah (s.a.s.), Osman'ın mezar yerini belli edecek bir taş istemiş ve getirilen taşı mezarın başına koyunca, "Bununla, kardeşimin kabrini işaretliyorum, ailemden ölenleri bunun yanına defnedeceğim." (Ebû Dâvûd, Cenâiz, 63) buyurmuştur.

Ancak kabirlerin bir-iki karıştan yüksek yapılması, üzerlerine bina veya kubbe inşa edilmesi; kabir taşlarına kimlik bilgilerinin ötesinde aşırı övgü sözlerinin; ölümden ve kaderden şikâyet eden ifadelerin yazılması uygun görülmemiştir.

200. GÜN

İSTENDİĞİNDE YOK DEMEMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللهَ كَثِيراً ﴿٢١﴾

"Andolsun ki, sizin için, Allah'ı ve ahiret gününü ümit eden ve Allah'ı çokça anan kimseler için, Resûlullah'ta güzel bir örnek vardır." (Ahzab, 33/21)

Hadis-i Şerif ve Manası

قَالَ جَابِر: مَا سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ شَيْءٍ قَطُّ فَقَالَ: لَا

Cabir (r.a.) şöyle dedi: Resûlullah'dan (s.a.s.) bir şey istendiği zaman asla "yok" demezdi. (Buhari, Edeb 39; Müslim, Fezâil 56)

Dua

"Allah'ım! Yolculuğun yorgunluk ve sıkıntılarından, yoldan kötü bir şekilde dönmekten, iyi hâllerden kötü hâllere düşmekten, mazlumun bedduasından, mala ve aileye gelecek kötülüklerden sana sığınırım." (Müslim, Hac, 426)

Fetva

Fakir ve yoksul kimselerin sağlık tedavilerini yaptıran vakıf, dernek gibi kuruluşlara zekât verilebilir mi?

Zekât ve fıtır sadakasının sahih olmasının şartlarından biri temliktir. Temlik eşya üzerindeki mülkiyet hakkını veya malî bir hakkı başkasına devretmeyi ifade eder. Bu itibarla fakirlere

temlik etmek üzere zekât ve fıtır sadakalarını ayrı bir fonda toplayan ve her bakımdan kendilerine güvenilen kimseler eliyle yönetilen dernek ve kurumlara (muhtaçlara ulaştırmaları için yöneticileri, vekil tayin edilerek) zekât ve fıtır sadakası verilebilir. (Kâsânî, Bedâî', II, 4)

Söz konusu dernek ve vakıflar, zekât almaları caiz olan kimselerin tedavileri için, zekât almak ve aldıkları zekâtı bu ihtiyaçlara sarf etmek üzere bunlardan vekâlet aldıkları takdirde, onlar adına zekât alabilirler. Henüz ergenlik çağına varmamış küçükler için de bunların velilerinden vekâlet almak gerekir. Şüphesiz vekâlet verilecek kişilerin her bakımdan güvenilir kimseler olmaları, toplanacak zekâtın başka işlere harcanmaması ve bu yöndeki denetimlerin ihmal edilmemesi gerekir.

Adı geçen vakıf ve kuruluşlarda tedavi gören ancak fakir olmayan insanlara zekât, fitre ve fidye gelirlerinden harcama yapılamaz.

201. GÜN

İSTİÂZE: ÂLEMLERİN RABBİNE SIĞINMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

"Eğer şeytandan bir kışkırtma seni dürterse, hemen Allah'a sığın. Şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir." (A'râf, 7/200)

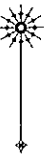
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الأَرْبَعِ مِنْ عِلْمٍ لاَ يَنْفَعُ وَمِنْ قَلْبٍ لاَ يَخْشَعُ وَمِنْ نَفْسٍ لاَ تَشْبَعُ وَمِنْ دُعَاءٍ لاَ يُسْمَعُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle dua ederdi: "Allah'ım! Dört şeyden; fayda vermeyen ilimden, korkmayan kalpten, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Tefrîu' ebvâbi'l-vitr, 32; Nesâî, İstiâze, 18)

Dua

"De ki: Sabahın rabbine sığınırım; yarattığı şeylerden gelebilecek kötülüklerden, karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden, düğümlere üfürenlerin şerrinden, bir de kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden!" (Felâk, 113/1-5)

Fetva

Nazardan nasıl korunulur, nazar duası var mıdır?

Nazarın mahiyeti ve nasıl olduğu kesin olarak bilinmemekle beraber, bazı kimselerin bakışlarıyla olumsuz etkiler meydana getirebildikleri dinen de kabul edilmektedir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de: "İnkâr edenler Kur'an'ı dinlediklerinde, neredeyse seni gözleriyle yıkıp devireceklerdi." (Kalem, 68/51-52) buyurulmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Göz değmesi (nazar) haktır." (Buhârî, Tıb, 36) buyurmuş; yüzünde sarılık gördüğü biri için; "Bunun için dua edin, çünkü kendisinde nazar var." (Buhârî, Tıb, 35) demiştir.

Resûlullah'ın (s.a.s.) nazar değmesine karşı Muavvizeteyn (Felâk ve Nâs) sûrelerini okuduğu; ashabına da bunları okumalarını tavsiye ettiği rivayet edilmektedir. (Tirmizî, Tıb, 16; İbn Mâce, Tıb, 32)

Bunların yanında büyüye ve nazara karşı birden çok dua okunabilir. Hz. Peygamber (s.a.s.) ayrıca, torunları Hasan ve Hüseyin'i nazar ve benzeri olumsuzluklardan korumak için onlara şu duayı okurdu:

"Her türlü şeytan ve zehirli hayvanlardan ve bütün kem gözlerden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım." (Buhârî, Ehâdîsu'l-enbiyâ, 10; bkz: İbn Mâce, Tıb, 36)

Yine Resûl-i Ekrem (s.a.s.), "Kim hoşuna giden bir şey görür de; 'Mâşâallah lâ kuvvete illâ billâh' (Allah'ın dilediği olur. Ondan başka kuvvet ve kudret sahibi yoktur) derse, ona hiçbir şey zarar vermez." (Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, VI, 213) buyurmuştur.

202. GÜN

İSTİHZA: ALAY ETMEK- HAKİR GÖRMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ۖ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ ۖ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

"Ey iman edenler! Erkekler diğer erkeklerle alay etmesinler; onlar kendilerinden daha iyi olabilirler; kadınlar da diğer kadınlarla alay etmesinler; alay edilen kadınlar, edenlerden daha iyi olabilirler. Biriniz diğerinizi karalamayın, birbirinize kötü ad takmayın. İman ettikten sonra fâsıklıkla anılmak ne kötüdür! Günahlarına tövbe etmeyenler yok mu, işte zalimler onlardır." (Hucurât, 49/11)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :....بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "...Müslüman kardeşini küçük görmesi, kişiye kötülük olarak yeter..." (Müslim, Birr ve sıla, 32)

Dua

"Allah'ım! Ayakta iken beni İslam ile koru, otururken beni İslam ile koru, uyurken beni İslam ile koru, hakkımda hiçbir

düşman ve hasetçinin isteğini yerine getirme." (İbn Hibban, Ed'ıye, No: 934)

Fetva

Dinden çıkmayı gerektiren sözleri (Elfaz-ı küfrü) söylemenin nikâha etkisi nedir?

Dinden çıkmayı gerektiren sözleri kasıtlı olarak söyleyen kişi dinden çıkacağı için eşiyle arasındaki nikâh bağı sona erer.

Dinin kesin esaslarından birisinin inkâr edilmesi veya hafife ya da alaya alınması, kişinin dinden çıkmasına sebep olur. Mesela Allah'a, Peygambere ve dinen mukaddes olan değerlere küfreden, namazı ve orucu inkâr eden kişi İslam dininden çıkmış olur.

Hanefî mezhebine göre, eşlerden birinin dinden çıkmasıyla, evlilik kendiliğinden sona erer. Tevbe etse bile yeni bir nikâh akdi olmaksızın evlilik hayatını devam ettiremez. Şâfiî mezhebindeki ağırlıklı görüşe göre, dinden çıkan kimse tevbe eder de iddet müddeti içinde İslam'a dönerse yeni bir nikâh akdine gerek kalmaksızın evlilik hayatını devam ettirebilir. (Şâfiî, el-Ümm, I, 297; Şeyhîzâde, Mecme'u'l-enhur, I, 546)

203. GÜN

İSTİKRAR

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

"Rabbimiz Allah'tır, diyen sonra da devamlı bu söze uygun yaşayanlara ne bir korku vardır ne de onlar üzüntü çekeceklerdir." (Ahkâf, 46/13)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ سُئِلَ أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ قَالَ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ

Hz. Âişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah'a (s.a.s.), "Allah katında amellerin en sevimlisi hangisidir?" diye soruldu. Resûlullah, "Az bile olsa devamlı olanıdır." buyurdu. (Müslim, Salâtü'l-müsâfirîn ve kasruhâ, 216)

Dua

"Allah'ım! Rahmetinin gereklerini, mağfiretinin sürekliliğini, her türlü günahtan uzak ve salim olmayı, her türlü iyilik ve nimetleri, cennete girerek felaha ermeyi, yardımınla cehennem ateşinden kurtulmayı istiyorum." (Hâkim, De'avat, No: 1925)

Fetva

Vakit namazlarıyla birlikte kılınan sünnetleri terk etmenin sakıncası var mıdır?

Farz namazların öncesinde ve sonrasında kılınan revâtib sünnetler, müekked ve gayrimüekked sünnetler olmak üzere iki kısımdır. Müekked sünnet; Hz. Peygamber'in (s.a.s.) sürekli kıldığı fakat bağlayıcı olmadığını göstermek amacıyla bazen terk ettiği; gayrimüekked sünnet ise; bazen kıldığı, bazen de terk ettiği sünnet demektir. Gayrimüekked sünnetlere müstehab da denilmektedir. Müekked sünnetleri mazeret olmadan terk etmek doğru değildir. Mazeretsiz terk edilmeleri, 'isâet' yani yanlış ve kusurlu bir davranış olur; ancak azap gerektirmez. Gayrimüekked sünnetler ise mazeret olmadan da bazen terk edilebilirler. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 218-221; II, 170, 451-453)

204. GÜN

İTİKÂF

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرٰهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَآ إِلٰى إِبْرٰهِيمَ وَإِسْمٰعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّآئِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾

"Hani, biz Kâbe'yi insanlara toplantı ve güven yeri kılmıştık. Siz de Makam-ı İbrahim'den kendinize bir namaz yeri edinin. İbrahim ve İsmail'e şöyle emretmiştik: Tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rukû ve secde edenler için evimi (Kâbe'yi) tertemiz tutun." (Bakara, 2/125)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يُجَاوِرُ فِي الْعَشْرِ الأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ وَيَقُولُ تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ

Hz. Âişe (r.a.) şöyle demiştir: "Resûlullah (s.a.s.), Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa gireceği yere çekilir ve 'Kadir Gecesi'ni Ramazan'ın son on gününde araştırın.'" derdi." (Buhari, Fadlu leyleti'l- kadr, 3)

Dua

"Rabbimiz! Sadece sana dayanıp güvendik, sana yöneldik; dönüş de ancak sanadır." (Mümtehine, 60/4)

Fetva

İtikâf nedir, nasıl yapılır?

Dinî bir terim olarak itikâf akıl sağlığı yerinde ve ergenlik çağına gelmiş bir müslümanın beş vakit namaz kılınan bir mescitte ibadet/Allah'a yakınlık elde etme niyetiyle bir süre durması demektir. İtikâfa giren kimse, camide yer, içer, uyur ve ihtiyacı olan şeyleri mümkün olduğu takdirde camide tedarik eder. Tuvalete gitmek, abdest almak ve gerekli olduğunda gusletmek gibi tabiî ihtiyaçları için ise camiden dışarı çıkabilir. Bulunduğu camide cuma namazı kılınmıyorsa, cuma namazını kılmak üzere başka bir camiye gidebilir. Cenaze namazı için ise dışarı çıkamaz. Kendisine veya malına bir zarar geleceği korkusuna kapılması ya da zorla çıkarılması hâlinde başka bir camiye gitmek üzere içerisinde bulunduğu cami veya mescitten çıkabilir. Bu zorunlu hâllerin dışında camiden çıkarsa itikâfı bozulur. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 291-293)

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Ramazan'da ve özellikle bu ayın son on gününde itikâfta bulunduğunu bildiren birçok hadis-i şerif vardır. (Buhârî, İtikâf, 1; Müslim, İtikâf, 1-5; Ebû Dâvûd, Ramazân, 3; Savm, 77)

Nafile olan itikâfın en azı bir gündür. İmam Ebû Yûsuf en az süreyi, bir günün yarıdan fazlası olarak belirlerken İmam Muhammed itikâf için bir saati de yeterli bulur. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 290) Yukarıda izah edildiği şekli ile camide itikâf erkeklere mahsustur. Kadınlar ise evlerinin namaz kılmak üzere belirledikleri bir yerinde itikâfta bulunabilirler. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 291)

Şâfiî mezhebine göre ise, mescid dışında itikâf caiz değildir. Kadın, kocasından izin alarak mescitte itikâf yapar. Zira Hz. Peygamber'in (s.a.s.) eşlerinin mescidde itikâfa girdikleri rivayet edilmiştir (Müslim, İtikâf, 6). Bu mezhebe göre itikâf sırasında oruçlu bulunmak da şart değildir. (Şîrâzî, el-Mühezzeb, I, 350; Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 658-662)

205. GÜN

İYİLİK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاعْبُدُوا اللهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَاناً وَبِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ اِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالاً فَخُوراً ﴿٣٦﴾

"Allah'a kulluk edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara iyi davranın. Allah kendini beğenen ve böbürlenip duran kimseyi asla sevmez." (Nisâ, 4/36)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ نَشَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ وَأَدْخَلَهُ جَنَّتَهُ رِفْقٌ بِالضَّعِيفِ وَشَفَقَةٌ عَلَى الْوَالِدَيْنِ وَإِحْسَانٌ إِلَى الْمَمْلُوكِ

Câbir b. Abdullah'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurur: "Üç şey vardır ki bunlar kimde bulunursa Allah onu koruması altina alır ve cennetine girdirir: Güçsüzlere yumuşak davranmak, ana babaya şefkat göstermek ve elinin altında bulunan hizmetlilere iyi muamelede bulunmak." (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 48)

Dua

"Allah'ım, Bana ve anne babama verdiğin nimetlere şükretmemi, senin razı olacağın salih amel işlememi bana ilham et. Neslimi de salih kimseler yap. Şüphesiz ben sana döndüm. Muhakkak ki ben sana teslim olanlardanım." (Ahkâf, 46/15)

Fetva

Sünnet ettirmek veya evlendirmek için fakire harcanan para zekât yerine geçer mi?

Kendilerine zekât verilecek gruplardan biri de fakirlerdir. (Tevbe, 9/60) Bir kişi zekâtını, elindeki malın cinsinden verebileceği gibi bedeli olan başka mallardan nakit olarak da verebilir. Bu itibarla evlenecek kişiye, zekât alma şartlarını taşıyor ise, ihtiyacı olan eşyalar zekât olarak verilebilir. Velisi fakir olan çocukların sünnet masrafları da zekât niyetiyle karşılanabilir. Ancak daha uygun olanı zekâtı ihtiyaç sahiplerine verip harcamayı onların yapmasına imkân tanımaktır.

206. GÜN

İYİLİK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيراً ﴿١٢٤﴾

"Erkek olsun kadın olsun, her kim de mümin olarak iyi işler yaparsa, işte onlar cennete girerler ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar." (Nisa, 4/124)

Hadis-i Şerif ve Manası

عن عياض بن حمار المجاشعي عن النبي قال : أَهْلُ الْجَنَّةِ ثَلَاثَةٌ ذُو سُلْطَانٍ مُقْسِطٌ مُتَصَدِّقٌ مُوَفَّقٌ، وَرَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ لِكُلِّ ذِي قُرْبَى وَمُسْلِمٍ، وَعَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيَالٍ

Iyaz b. Hımar el-Mecaşii'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Cennetlikler üç gruptur. Bunlar: Âdil, sadaka veren devlet başkanı; yakınlarına ve müslümanlara karşı merhametli ve yufka yürekli olan kişi; ailesi kalabalık olduğu halde haram kazançtan sakınıp kimseden bir şey istemeyen adamdır." (Müslim, Cennet 63)

Dua

"Allah'ım! Beni, iyilik yaptıkları zaman sevinç duyan, kötülük yaptıkları zaman da bağışlanma dileyen kullarından eyle." (İbn Mâce, Edeb, 57)

Fetva

Bir erkek evli olmayan kız kardeşine bakmakla yükümlü müdür?

Yüce Allah, akrabaya yardım ve iyiliği emretmektedir. Kur'an'da, "Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver." (İsra, 17/26); "Ana babaya, akrabaya iyilik edin." (Nisa, 4/36) buyrulmuştur. Allah Resulü (s.a.s.) de hadislerinde Müslüman'ın yakından uzağa doğru akrabasına karşı olan sorumluluğunu ifade etmiştir: "Ey Allah'ın Resulü! Kime iyilik edeyim?" diye soran sahabiye Peygamber Efendimiz (s.a.s.): "Annene, babana, kız kardeşine, erkek kardeşine ve sözü geçen bu kimselerden sonra gelen yakınlarına iyilik et. Bu yapılması gereken bir vazifedir. Bunlar ilişkileri devam ettirilmesi gereken yakınlardır." (Ebû Dâvûd, Edeb, 28) buyurmuştur. Bu sebeple kişi, kan bağıyla bağlı olup kendileri ile evlenmesinin caiz olmadığı hısımlarına, yakınlık sırasına göre muhtaç olduklarında nafaka ödemekle yükümlüdür. (Serahsî, el-Mebsût, V, 223) Buna göre erkeğin muhtaç durumda olan kız kardeşine bakması gerekir.

207. GÜN

İYİLİK - III

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

"Müminlerin erkekleri de kadınları da birbirlerinin velileridir; iyiliği teşvik eder, kötülükten alıkoyarlar, namazı kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Resulü'ne itaat ederler. İşte onları Allah merhametiyle kuşatacaktır. Kuşkusuz Allah mutlak güç ve hikmet sahibidir." (Tevbe, 9/71)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ حُذيفةَ عن النَّبيِّ قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَأْمُرُنَّ بِالمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَوُنَّ عَنِ المُنْكَرِ أَوْ لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عِقَابًا مِنْهُ ثُمَّ تَدْعُونَهُ فَلَا يُسْتَجَابُ لَكُمْ

Huzeyfe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Canımı gücü ve kudretiyle elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ya iyilikleri emreder ve kötülüklerden nehyedersiniz, ya da Allah kendi katından yakın zamanda üzerinize bir azap gönderir. Sonra Allah'a yalvarıp dua edersiniz ama duanız kabul edilmez." (Tirmizi, Fiten 9)

Dua

"Allah'ım! Tövbelerimizi kabul eyle, şüphesiz ki sen tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametlisin. Bizi nimetlerine

şükredenler, nimetlerinle seni övenler, verdiğin nimetleri kabul edenlerden eyle ve bize nimetlerin devamını ihsan eyle." (Hâkim, Temin, No: 977)

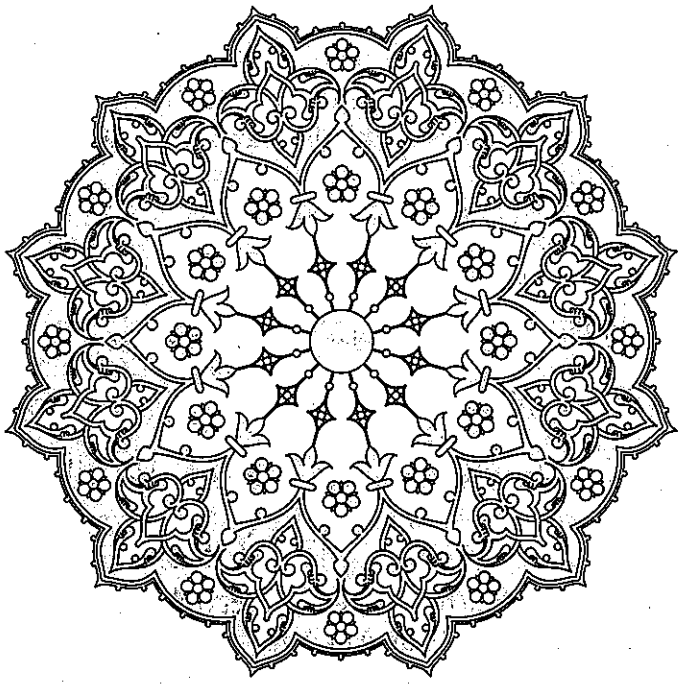
Fetva

Bir kimse namaz kılmayan eşinden dolayı sorumlu mudur?

İslam'a göre her fert, kendi yaptıklarından sorumludur. Başkalarının yaptıklarından sorumlu değildir. Kur'an-ı Kerim'de, "Hiçbir günahkâr, başkasının günahını çekmez. Eğer yükü ağır gelen kimse onu taşımak için (başkalarını çağırsa) onun yükünden hiçbir şey (alınıp) taşınmaz. Akrabası dahi olsa (kimse onun yükünü taşımaz)." (Fâtır, 35/18) buyurulur. İslam, her insanın bir iradesi ve seçme hürriyeti bulunduğunu ve bunun sonucu olarak yaptıklarından sorumlu olacağını bildirmiştir. "Herkes kazandığı karşılığında rehindir." (Tûr, 52/21);"Her kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür, kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür." (Zilzâl, 99/7-8); "O (Allah) yaptığından sorumlu değildir. Onlar ise, sorumlu tutulacaklardır." (Enbiyâ, 21/23) mealindeki âyetler buna delildir.

Bir Müslüman, ibadetlerini yerine getirmezse bunun hesabını Allah'a verecektir. Diğer müslümanlara düşen ise ona nasihat etmek ve telkinlerde (emr-i bi'l-ma'ruf) bulunmaktır. İnsanın emr-i bi'l-ma'rufa en yakınlarından, ailesinden başlaması esastır. Nitekim Hz. Peygamber'e (s.a.s.) de böyle emredilmiştir. Rabbimiz ona tebliği emrederken, "(Önce) en yakın akrabanı uyar." (Şu'arâ, 26/214) buyurmuştur. Hadis-i Şerif'te de her Müslüman'ın yönetimindekilerden sorumlu olduğu belirtilmiştir. (Buhârî, Cumua, 11; Müslim, İmâre, 20) Eşlerin birbirlerine ve çocuklarına karşı, maddî konularda olduğu gibi manevî alanlarda da sorumlulukları vardır. Bu sorumluluk, dinin gereklerini öğretmek ve telkin etmektir. Zira, Allah Teala, Hz. Muhammed'e (s.a.s.) hitaben şöyle buyurur: "Ailene namazı emret; kendin de ona sabırla devam et. Senden rızık istemiyoruz; (aksine) biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, takvâ iledir." (Tâhâ, 20/132)

Bu itibarla, bir kimse, namaz kılmayan eşine, beş vakit namazını vakti içinde eda etmesi için, namazın maddî ve manevî faydalarını güzellikle anlatmalı, geçmişteki ihmalkârlığından ötürü tövbeye davet ederek namaz kılmaya iknaya çalışmalıdır. Güzellikle yapılacak tavsiyelere rağmen, eşin namaz kılmamasının sorumluluğu tamamen kendisine yani kılmayana aittir.

208. GÜN

İYİLİK - IV

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

"Onlardan, 'Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru.' diyenler de vardır." (Bakara, 2/201)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّه سمِع النَّبِيَّ يقول: إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ رُؤْيَا يُحِبُّهَا، فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ اللهِ، فَلْيَحْمَدِ اللهَ عَلَيْهَا وَلْيُحَدِّثْ بِهَا، وَإِذَا رَأَى غَيْرَ ذَلِكَ مِمَّا يَكْرَهُ، فَإِنَّمَا هِيَ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَلْيَسْتَعِذْ مِنْ شَرِّهَا، وَلاَ يَذْكُرْهَا لِأَحَدٍ، فَإِنَّهَا لاَ تَضُرُّهُ

Ebu Said el-Hudri'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizden biriniz hoşuna giden bir rüya görünce o Allah Teâla'dandır. Bu sebeple Allah'a hamd etsin ve o rüyasını anlatsın. Hoşlanmadığı bir rüya görürse o şeytandandır. Onun şerrinden Allah'a sığınsın ve onu hiç kimseye söylemesin. O zaman o rüya kendisine zarar vermez." (Buhâri, Ta'bîr 3,46)

Dua

"Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider! Şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa ver ki ardında hiç hastalık izi bırakmasın." (Müslim, Selâm, 47)

Fetva

Cinler ve şeytanlar insanlara zarar verebilir mi?

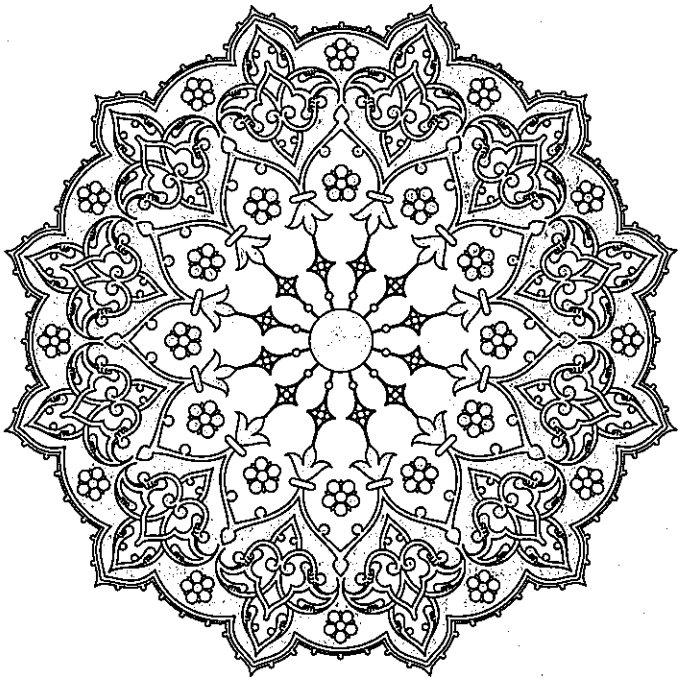
Cinler de insanlar gibi sorumlu varlıklar olarak yaratılmışlardır. (Zâriyât, 51/56) Allah'a inanıp O'na ibadet eden, iyi amel sahibi olan cinler olduğu gibi insanlara zarar vermek isteyen ve onları iman ve güzel amelden alıkoymaya çalışan kâfir cinler de vardır. Kur'an-ı Kerim'de insan ve cinlerin şeytanlarından söz edilir: "İşte böylece biz her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman kıldık. Bunlar aldatmak için birbirlerine yaldızlı laflar fısıldarlar. Rabbin dileseydi bunu yapamazlardı. O hâlde onları iftiralarıyla baş başa bırak." (En'âm, 6/112) Bu âyette işaret edildiği üzere şeytan işi amel işleyen cinlere şeytan denmektedir. Şeytanların başı olan İblîs'in cinlerden olduğu Kehf Sûresinin 50. âyetinde şöyle ifade edilir: "Hani biz meleklere, 'Âdem için saygı ile eğilin' demiştik de İblis'ten başka hepsi saygı ile eğilmişlerdi. İblis ise cinlerdendi de Rabbinin emri dışına çıktı. Şimdi siz, beni bırakıp da İblis'i ve neslini, kendinize dostlar mı ediniyorsunuz? Hâlbuki onlar sizin için birer düşmandır. Bu, zalimler için ne kötü bir bedeldir!"

Genel olarak Kur'an-ı Kerim'e, özel olarak da Türkçe meallerini zikrettiğimiz bu iki âyete bakıldığında şeytanların ve dolayısıyla cinlerin kötülerinin insanlara zarar vermek istemeleri öncelikle inanç ve amel bakımındandır. Zira Kur'an'a ve Hz. Peygamber'in (s.a.s.) açıklamalarına bakıldığında şeytan ve şeytan işi ameller işleyen cinlerin düşmanlığı ancak insanları aldatmak ve kötülüğe teşvik etmek suretiyle olmakta, maddi ve fizikî bir zarar vermeden söz edilmemektedir. Bunun için Yüce Allah: "Şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır." (Bakara, 2/208) buyurmuştur. Burada şeytanın adımlarını izlememekten maksadın şeytanların ve cinlerin vesvesesine kapılarak kötü ameller işlememek olduğu açıktır. Cin sûresinin 6. âyetinde şöyle buyrulmaktadır: "Doğrusu insanlardan bazı kimseler, cinlerden bazılarına sığınırlardı da, cinler onların taşkınlıklarını artırırlardı." Bu âyette açıklandığı üzere cinlerin insanlara zarar vermesi Yüce Allah'ın açık ikazına

rağmen insanların cinlere sığınıp onlarla iletişim kurma ve medet umma hevesleri yüzündendir.

Bunun için Felak ve Nâs sûrelerinde bu duruma işaret edilerek insanların, cinlerin ve her türlü yaratığın şerrinden ve vesvesesinden her şeyin Rabbi olan Yüce Allah'a sığınmaları teşvik edilmiştir. Bu demektir ki gerçekten Allah'a iman edenler üzerinde şeytanların ve cinlerin hâkimiyeti, bir baskı kurması ve zarar vermesi söz konusu değildir. Şeytanın ve cinlerden şeytanların hâkimiyeti ve zararı sadece onu dost edinenler ve Allah'a ortak koşanlar için söz konusudur. (bk. Nahl, 16/99-100)

Bu bakımdan müminlerin cin ve insan şeytanların her türlü şerrinden ve zarar vermesinden Allah'a sığınması ve onlardan korkmaması gerekir. Onlara hiçbir şekilde meyletmeyen ve iradesini sadece hak ve hakikat doğrultusunda kullanan kimseler ise cin ve şeytanlardan gelebilecek her türlü etki ve zarardan korunmuş olurlar.

209. GÜN

İYİLİK ETMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا ﴿١٦٠﴾

"Bir iyilik eden, on misli iyilik görecektir." (En'âm, 6/160)

Hadis-i Şerif ve Manası

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، فَرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ، ثُمَّ جَلَسَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَشْرٌ» ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ، فَرَدَّ عَلَيْهِ، فَجَلَسَ، فَقَالَ: «عِشْرُونَ» ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، فَرَدَّ عَلَيْهِ، فَجَلَسَ، فَقَالَ: «ثَلَاثُونَ»

Efendimiz (s.a.s.)'e bir adam geldi ve: "Es-selamü aleyküm" dedi. Hz. Peygamber onun selamına aynı şekilde karşılık verdikten sonra adam oturdu. Efendimiz: "On sevap kazandı" buyurdu. Sonra bir başka adam geldi, o da: "Es-selamü aleyküm ve rahmetullah" dedi. Peygamberimiz ona da verdiği selamın aynıyla mukabelede bulundu. O kişi de yerine oturdu. Hz. Peygamber: "Yirmi sevap kazandı" buyurdu. Daha sonra bir başka adam geldi ve: "Es-selamü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtüh" dedi. Hz. Peygamber o kişiye de selamının aynıyla karşılık verdi. O kişi de yerine oturdu. Efendimiz: "Otuz sevap kazandı" buyurdular. (Ebû Dâvûd, Edeb 132; Tirmizî, İsti'zân 2)

Dua

"Allah'ım! Bana kendi sevgini ve senin yanında sevgisi bana fayda verecek kimsenin sevgisini ver." (Tirmizî, Deavât, 73)

Fetva

Ölüyü tezkiye etmenin anlamı ve hükmü nedir?

Ölen kimsenin, iyi bir insan olduğuna Müslümanların şahitlik etmelerine tezkiye denir. Her Müslüman, öldüğünde hakkında güzel şehadette bulunulacak bir hayat yaşamaya çalışmalıdır. Bununla birlikte ölünün, tanıyanlarının güzel şehadetlerinden -her bakımdan öyle olmasa bile- yararlanacağı umulur. Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir Müslüman öldüğünde yakın komşularından dört hane halkı kendisi için, 'Bu adam hakkında hayırdan başka bir şey bilmiyoruz' diye şehadet ettiklerinde, Allah Teâlâ şöyle buyurur: 'Ey müminler! Sizin bildiğinizi, bu ölü hakkındaki şehadetinizi kabul ettim, sizin bilmediğiniz kusurlarını da ben affettim." (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XXI, 174)

Tezkiye için cenaze namazından önce veya sonra, "Bu kişiyi nasıl bilirsiniz?" şeklindeki soruya, iyi olarak bilinen kişiler için "İyi biliriz" diye şahitlik etmek, kötü olarak bilinen kişiler için susmak, tanınmayan kimseler için ise, "Allah rahmet eylesin" demek uygun olur. Zira Hz. Peygamber (s.a.s.): "Ölülerinizi iyilikleriyle anınız, kötülüklerinden bahsetmeyiniz." (Ebu Davud, Edeb, 49; Tirmizî, Cenâiz, 34) buyurmuştur.

210. GÜN

İZİN İSTEMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

"Eğer o evlerde bir kimse bulamazsanız -size izin verilmedikçe- oralara girmeyin. Size 'kabul edemiyoruz, dönün.' denirse hemen dönün; bu sizin için daha nezih bir davranıştır. Allah bütün yaptıklarınızı bilmektedir." (Nur, 24/28)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ قال: قال رسول الله: الِاسْتِئْذَانُ ثَلَاثٌ، فَإِنْ أُذِنَ لَكَ، وَإِلَّا فَارْجِعْ

Ebu Musa el-Eşari'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İzin istemek üç defadır. İzin verilirse girersin, verilmezse geri dönersin." (Buhâri, İsti'zân 13; Müslim, Edeb 33-37)

Dua

"Rabbimiz! Şüphesiz ki sen gizlediğimizi de açıkladığımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz." (İbrahim, 14/38)

Fetva

Velisiz kıyılan nikâh geçerli midir?

Hanefî mezhebindeki hâkim görüşe göre akıl-bâliğ olan kadın, aynen erkek gibi, velisinin aracılığına ihtiyaç duymaksızın

evlenebilir. Ancak dengi olmayan bir erkekle evlenmişse velisi bu evliliği feshettirebilir. İmam Muhammed'e göre ise evliliğin geçerliliği için velinin onayı da şarttır. (Merginânî, Hidaye, III, 31-33; Aliyyü'l-kârî, Fethu bâbi'l-'inâye, II, 30)

Hanefîlerin dışındaki mezheplere göre ise ister kız olsun ister dul, bir kadını ancak velisi evlendirebilir. Ayrıca velinin, daha önce hiç evlenmemiş olan kızı evlendirmek için ondan izin alması gerekmez. Velayeti altındaki kadının dul olması hâlinde ise, veli ancak ondan izin alarak evlendirebilir. Bu mezhepler "Velisiz nikâh olmaz." (Ebû Dâvûd, Nikâh, 19; Tirmizî, Nikâh 14) hadisini ve benzeri hadisleri mutlak olarak değerlendirmekte ve kızların -rızaları alınsa bile- sadece velileri aracılığıyla evleneceklerini söylemektedirler. (Şâfiî, el-Ümm, VI, 35; Sahnûn, el-Müdevvene, II, 118; İbn Hazm, el-Muhallâ, IX, 451; İbn Kudâme, el-Muğnî, IX, 345) Hanefîler ise bu hadisleri tam ehliyetli olmayan kız ve kadınların ancak velileri aracılığıyla evlenebilecekleri şeklinde yorumlamaktadırlar.

Evlilikte velâyet kurumunun ön plana çıkması, hayat boyu birlikteliği başlatacak olan evlilik akdinin gerekli araştırmalar yapılarak mümkün olduğu ölçüde sağlam temellere oturtulması, telâfi edilmesi ve geri dönülmesi imkânsız olan hataların önceden görülmesi ve önlenmesi, bir yönüyle de evlenecek tarafların aileleri arasında kaynaşmanın kolay sağlanması gibi hedeflere yöneliktir.

Sonuç olarak, evlilik ciddi bir müessesedir. Dolayısıyla nikâh kıyılırken velilerin izni alınmalıdır. Velinin izni alınmadan kıyılan nikâh her ne kadar bazı İslam âlimlerine göre geçerliyse de taraflar evlenirken Hz. Peygamber'in (s.a.s.) yukarıda zikredilen hadisini dikkate alarak, velilerin iznini alma cihetine gitmelidirler. Evliliğe engel ahlâkî, dinî ve sosyo-ekonomik bir engel yoksa velilerin yetkilerini kötüye kullanarak zorluk çıkarmamaları gerekir.

211. GÜN

KÂBE

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكاً وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٦﴾

"Şüphesiz, insanlar için kurulan ilk ibadet evi elbette Mekke'de, âlemlere rahmet ve hidayet kaynağı olarak kurulan Kâ'be'dir." (Âl-i İmrân, 3/96)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ وَيَقُولُ مَا أَطْيَبَكِ وَأَطْيَبَ رِيحَكِ مَا أَعْظَمَكِ وَأَعْظَمَ حُرْمَتَكِ ...

Abdullah b. Ömer (r.a.) anlatıyor: "Resûlullah'ı (s.a.s.) Kâbe'yi tavaf ederken gördüm. O şöyle diyordu: '(Ey Kâbe)! Sen ne güzelsin ve kokun da ne güzel! Sen ne yücesin ve saygınlığın da ne yüce!' " (İbn Mâce, Fiten, 2)

Dua

"Gönlümüzü nazargahın kıl Rabbbimiz! Gönlümüzü kıbleden ayırma! Gönlümüzü Kabe'den ayırma!"

Fetva

İmkân bulup Kâbe'yi gören veya umre yapan kişiye hac farz olur mu?

Haccın farz olması için hac mevsiminde bu farîzanın ifa edileceği yerlerde bulunma imkânına sahip olmak gerekir. (Kâsânî, Bedâi', II, 120) Bu iki şarttan biri eksik olursa kişiye

hac farz olmaz. Dolayısıyla hac mevsiminde değil de başka bir vakitte Mekke'de bulunan bir kimse hac mevsimi başlamadan oradan ayrılmak zorunda kalır ve hac vaktinde tekrar gitme imkânı bulamazsa, sırf Mekke'de bulunmuş olmasından dolayı kendisine hac farz olmaz. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 626, 627) Kâbe'yi gören kimse eğer hac mevsimine kadar orada kalma imkân ve fırsatı bulursa, orada kalır ve haccını yapar.

212. GÜN

KABİR AHVALİ

Ayet-i Kerime ve Meali

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ ۚ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ۖ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

"O gün onlar, Allah'a gizli kalan hiçbir şeyleri olmaksızın (kabirlerinden) çıkarlar. Bugün hükümranlık kimindir? Elbette tek ve mutlak hükümran olan Allah'ındır!" (Mü'min, 40/16)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَدْعُو: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَمِنْ عَذَابِ النَّار

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle dua ederdi: "Allah'ım, kabir azabından da cehennem azabından da sana sığınırım." (Buhârî, Cenâiz, 87)

Dua

"Allah'ım! Acizlikten, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, ihtiyarlıktan, kabir azabından sana sığınırım."

Fetva

"Kabir-Nur" namazı diye bir namaz var mıdır?

Hz. Peygamber(s.a.s.) ve ashabından 'kabir-nur namazı' adıyla namaz kılındığına dair bir rivayet bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu niyetle namaz kılmak bid'attır.

Ancak kişi istediği vakit nafile olarak dilediği kadar namaz kılar ve arkasından yapacağı duada kabir azabı ve kabirdeki

şerlerden Allah'a sığınabilir. Zira Peygamberimiz (s.a.s.), duada kabir azabından Allah'a sığınmayı tavsiye etmiştir. (Buhârî, Cenâiz, 86)

213. GÜN

KABİR ve TÜRBE ZİYARETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثاً ﴿٧٨﴾

"Nerede olursanız olun, sağlam ve tahkim edilmiş kaleler içinde bulunsanız bile ölüm size ulaşacaktır. Onlara bir iyilik gelirse, 'Bu, Allah'tandır' derler. Onlara bir kötülük gelirse, 'Bu, senin yüzündendir' derler. (Ey Muhammed!) De ki: 'Hepsi Allah'tandır.' Bu topluma ne oluyor ki, neredeyse hiçbir sözü anlamıyorlar!" (Nisâ, 4/78)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ يُعَلِّمُهُمْ إِذَا خَرَجُوا إِلَى الْمَقَابِرِ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَلَاحِقُونَ أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمُ الْعَافِيَةَ

Süleyman b. Büreyde'nin,(r.a.) babasından rivayet ettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.), ashâbına, kabristana çıktıkları zaman şöyle söylemelerini buyururdu: "Selâm size ey bu diyarın mümin ve Müslüman olan halkı! Bizler de inşallah size katılacağız. Allah'tan bize ve size afiyet dilerim." (Müslim, Cenâiz, 104)

Dua

"Allah'ım! Korkaklıktan sana sığınırım. Ömrün en düşük çağının zorluklarından, dünya fitnelerinden ve kabir azabından da sana sığınırım." (Buhârî, Cihad, 25; Tirmizî, De'avât, 113; Nesâî, İstiâze, 27)

Fetva

Kabir ziyaretinin adabı nedir?

Mezarlıkların ziyaret edilmesi, bu vesileyle ölümün hatırlanması ve orada yatanlardan ibret alınması dinimizin tavsiye ettiği hususlardandır.

Kabir ziyaretinde bulunan kişi, ahireti hatırlamalı, dünyanın geçici olduğunu ve bir gün kendisinin de öleceğini düşünmelidir. Hz. Peygamber(s.a.s.), geceleri Baki' kabristanına gelir ve "Müminler yurdunun sakinleri, sizlere selam olsun. İnşaallah biz de size katılacağız. Bizler ve sizler için Allah'tan afiyet dilerim; Allah'ım, Baki' kabristanında bulunanları bağışla." (Müslim, Cenâiz, 102) diye dua ederlerdi. Kabir ziyaretinde bulunan kişinin ölü için dua etmesi ve Kur'an okuyarak sevabını orada bulunanların ruhlarına bağışlaması uygun olur.

Ancak, kabir ve türbe ziyaretlerinde İslam'ın özüne ve tevhid anlayışına ters düşen, itikâdî bakımdan da zararlı olan tutum ve davranışlardan uzak durmak gerekir. Kabrin başında yüksek sesle ağlayıp gürültü yapmak, kabrin parmaklık ve taşlarını öpmek, onlara sarılıp ağlamak İslam ile bağdaşmaz. Türbelerde yatan kişileri beşer üstü varlıklar olarak görmek; bu zatların duaları kabul ettiğine, ilâhi kudretlerinin olduğuna inanmak doğru olmadığı gibi, bir kısım ihtiyaç ve dilekleri onlara arz etmek, kendilerinden medet ummak, bu ziyaretleri dinî bir vecibe gibi telakki etmek; bez bağlamak, mum yakmak, kurban kesmek, şeker vb. yiyecek maddeleri dağıtarak onlardan yardım dilemek gibi davranışlarda bulunmak da, tevhid dini olan İslam'la bağdaşmaz. Ölen kişilerden medet ummak ve onlardan bazı şeyler beklemek iman açısından tehlikeli bir davranıştır.

214. GÜN

KADIN ve ERKEĞİN YARATILIŞI

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının. Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının. Şüphesiz Allah sizin üzerinizde gözetleyicidir." (Nisâ, 4/1)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ فِي الثَّقَلِ وَأَنْجَشَةُ غُلَامُ النَّبِيِّ يَسُوقُ بِهِنَّ ، فَقَالَ النَّبِيُّ: يَا أَنْجَشَ ، رُوَيْدَكَ ، سَوْقَكَ بِالْقَوَارِيرِ

Enes b. Mâlik'in (r.a.) rivayetine göre Enceşe, develeri süratlice sürüp de üzerlerindeki hanımlar sarsılınca Resûlullah (s.a.s.), "Enceşe! Kristallere dikkatli davran!" buyurmuştur.

Dua

"Allah'ım! Yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi ahlakımı da güzelleştir." (Ahmed b.Hanbel, Müsned, I, 403)

Fetva

Menopoz dönemindeki kadından gelen akıntı hac veya umre görevlerini yerine getirmesine engel olur mu?

Menopoz dönemine geçiş esnasında âdet düzensizlikleri ve âdet günlerinde değişiklik meydana gelebilir. Fıkıh kaynaklarında, bir kadının elli beş yaşını doldurmadıkça kendisinden gelen kanın âdet olduğu belirtilmektedir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 515) Ancak bu hüküm herhangi bir ayete veya hadise değil zamanın tıbbî bilgilerine dayanmaktadır. Günümüzde tabiplerin belirttiğine göre menopoza giren bir kadın ilk bir yıl içinde tekrar âdet görebilir. Bu durumdaki kadın normal âdetlinin yapamayacağı şeyleri yapamaz. Ancak bir sene geçtikten sonra görülen kan özür kanı olarak kabul edilmektedir. Bu durumda olan kadının bir kadın doğum uzmanına muayene olup, kanamasının âdet kanı mı yoksa özür kanı mı olduğunu tespit ettirmesi uygun olacaktır.

315. GÜN

KADININ SAYGINLIĞI

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْراً عَظِيماً ﴿٣٥﴾

"Şüphesiz müslüman erkeklerle müslüman kadınlar, mü'min erkeklerle mü'min kadınlar, itaatkar erkeklerle itaatkar kadınlar, doğru erkeklerle doğru kadınlar, sabreden erkeklerle sabreden kadınlar, Allah'a derinden saygı duyan erkekler, Allah'a derinden saygı duyan kadınlar, sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadınlar, namuslarını koruyan erkeklerle namuslarını koruyan kadınlar, Allah'ı çokça anan erkeklerle çokça anan kadınlar var ya, işte onlar için Allah bağışlanma ve büyük bir mükafat hazırlamıştır." (Ahzâb, 33/35)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّمَا النِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَالِ

Hz. Âişe'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kadınlar, erkeklerle birlikte bir bütünü tamamlayan diğer yarıdır." (Ebû Dâvûd, Tahâret, 94)

Dua

"Rabbim! Beni, annemi babamı, inanmış olarak evime girenleri, mümin erkekleri ve mümin kadınları bağışla, zalimleri ise daima helâk et." (Nûh, 71/28)

Fetva

Kadını âdetli iken boşamak geçerli midir?

Kadını âdetli iken boşamak dört mezhebe göre sünnete aykırı olmakla beraber geçerlidir. (Serahsî, el-Mebsût, VI, 16; İbn Kudâme, X, 327; İbn Rüşd, Bidâyetü'l-müctehid, II, 64) Bununla beraber boşama işleminin dinin öngördüğü şartlara uygun olarak yapılması gerektiğinden ve boşanmanın, cinsel ilişki meydana gelmeyen bir temizlik döneminde yapılması da bu şartlardan biri olduğundan, âdet döneminde yapılan boşamaların geçersiz olduğunu savunan âlimler de vardır. (İbn Teymiyye, Mecmûu fetâvâ, XXXIII, 81 vd.) Bu konuda fetva çoğunluğun görüşüne göre verilmektedir.

216. GÜN

KADİR GECESİ

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

"Şüphesiz, biz onu /Kur'an'ı Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin ne olduğunu sen ne bileceksin! Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır. Melekler ve Ruh/Cebrail o gecede, Rablerinin izniyle her türlü iş için iner de iner. O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir." (Kadir, 97/1-5.)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ : مَنْ قَامَ لَيْلَةَ القَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Faziletine inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek Kadir gecesini değerlendiren kişinin geçmiş günahları bağışlanır." (Buhârî, Îmân, 25, Leyletü'l-kadr, 1; Müslim, Müsâfirîn, 173-176.)

Dua

"Allah'ım! Beni bağışla, bana merhamet et, beni cezalandırmaktan vazgeç ve beni affet, şüphesiz Sen çok bağışlayan, çok merhametli olansın." (İbn Ebi Şeybe, "Dua", 1, No: 29148)

Fetva

Kadir Gecesinin tayini hakkındaki rivayetler nasıl anlaşılmalıdır?

Kadir Gecesi Kur'an'da belirtildiğine göre, içerisinde bu gecenin bulunmadığı bin aydan daha hayırlıdır. Kur'an, Ramazan ayında (Bakara, 2/185) ve bu gecede indirilmiştir. (Kadr, 97/1) Kadir gecesinin Ramazan ayında olduğu kesindir. Ancak hangi güne tekabül ettiği konusunda farklı rivayetler vardır.

Zirr b. Hubeyş anlatıyor: "Ubey b. Ka'b'a;(r.a.) İbn Mes'ud'un,(r.a.) 'Senenin bütün gecelerini ihya eden kimse kadir gecesine tesadüf edebilir.' sözünü hatırlattığımda, bana şu cevabı verdi: 'Kendisinden başka ilah olmayan Yüce Allah'a yemin olsun ki, Kadir Gecesi Ramazan ayındadır. Kadir gecesi; Resûlullah'ın(s.a.s.) bize namaz kılmamızı emir buyurduğu gecedir. O da Ramazan'ın 27. gününün gecesidir. O gecenin alameti, o gecenin sabahında güneşin beyaz ve ışınları gözü almayacak şekilde doğmasıdır.'" (Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn, 179)

Abdullah b. Ömer'den gelen bir rivayette Hz. Peygamber(s.a.s.), "Kadir gecesini aramak isteyen 27. gecede arasın." (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, VIII, 426) buyurmuş, böylece 27. geceyi ibadet ve zikirle uyanık olarak geçirmemizi tavsiye etmiştir.

Kadir gecesinin Ramazan ayının 27. gecesinde olduğu (Müslim, Salâtü'l-Müsâfirîn, 179-180) genel kabul görmüş olmakla birlikte, Ramazan'ın son on gününün tek gecelerinde (Müslim, Sıyâm, 207) veya son yedi gecesinde aranması ile ilgili farklı rivayetler de vardır. (Müslim, Sıyâm, 205-206) Dolayısıyla Ramazan'ın son gecelerini Kadir gecesiymiş gibi değerlendirmek tavsiye edilir.

217. GÜN

KALB-İ SELİM

Ayet-i Kerime ve Meali

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

"O gün ki ne mal fayda verir ne oğullar! Allah'a arınmış bir kalp ile gelen başka." (Şuara, 26/88-89)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِنَّ اللَّهَ لاَ يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah sizin ne dış görünüşünüze ne de mallarınıza bakar. O sadece sizin kalplerinize ve davranışlarınıza bakar." (Müslim, Birr ve sıla, 34)

Dua

"...Allah'ım, nefsime takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Onun velisi (sahibi) ve mevlası (efendisi) sensin." (Müslim, Zikir, Dua, Tevbe ve İstiğfar, 73)

Fetva

İmâ ile namaz nasıl kılınır? Gözle îmâ ederek namaz kılınabilir mi?

Dinimizde sorumluluklar kulun gücüne göre belirlenmiş, gücü aşan durumlar için kolaylaştırma esası getirilmiştir. Hastalık da bu kolaylaştırma sebepleri arasında yer almaktadır.

Hz. Peygamber (s.a.s.), "Namazı ayakta kıl, güç yetiremezsen oturarak kıl, buna da güç yetiremezsen yan üzere yaslanarak kıl." (Buhârî, Taksîru's-salât, 19) buyurmuşlardır.

Rükû veya secde etmeye gücü yetmeyen kimse îmâ ile namaz kılar. Îmâ, rükû ve secde yerine başla işaret etmek demektir. Îmâ ile namaz kılan kişi rükû için başını biraz eğer, secde için ise rükûdan biraz daha fazla eğer. Secdede başını yere koyamayan kimsenin, bir şeyi başına kaldırarak ona secde etmesi caiz değildir. Bir kişi ayakta durmaya gücü yettiği hâlde, rükû ve secdeye gücü yetmiyorsa, ayakta veya oturarak îmâ edebilir; ancak oturarak îmâ etmesi daha uygundur. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 83-87) Rükû veya secde etmeye gücü yetmeyen kişi, rahatsızlığı sebebiyle ayaklarını yana veya kıbleye uzatarak da olsa yere oturamıyorsa, ayakta veya tabure, sandalye, sedir vb. yerlere oturarak namazını îmâ ile kılabilir. Oturmaya da gücü yetmeyen kişi, sırt üstü yatarak veya yana yaslanarak îmâ eder.

Hanefîlere göre îmâ mutlaka baş ile yapılmalıdır. Başı ile îmâ etmeye gücü yetmeyen kimse namazını kazaya bırakır; gözleri, kaşları veya kalbiyle îmâ ederek namaz kılamaz. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 83-85; Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 260)

Hanefîlerden Züfer'e ve Şafii mezhebine göre ise başıyla îma etmeye gücü yetmeyen kimse gözüyle îma ederek namazlarını kılar. Gözle de îmaya gücü yetmezse kalbiyle namazlarını kılar. Yani kalben kendisini namazda hayal eder ve okuması gereken duaları okur. Daha sonra bu şekilde kıldığı namazları kaza etmesi de gerekmez. Ancak daha sonra ayakta kılabilecek şekilde sağlığına kavuşursa kalp ve göz ile kıldığı namazları iade etmesi müstehap olur. (Serahsî, el-Mebsût, I, 217; Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 260; Remlî, Nihayetu'l-Muhtaç, I, 468-470)

Ancak göz veya kalp ile îmaya gücü yeten kimse, Allah ile irtibatını koparmamak için namaz kılmak isterse bu son görüşle amel edebilir.

218. GÜN

KAMU HAKKI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

"Hiçbir peygamberin emanete hıyanet etmesi düşünülemez. Kim hıyanet ederse, kıyamet günü, hıyanet ettiği şeyle birlikte gelir. Sonra da hiçbir haksızlığa uğratılmaksızın herkese kazandığının karşılığı tastamam ödenir." (Âl-i İmrân, 3/161)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :لاَ يَأْخُذُ أَحَدٌ شِبْرًا مِنَ الأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ إِلاَّ طَوَّقَهُ اللَّهُ إِلَى سَبْعِ أَرَضِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kimse hakkı olmayan bir karış yeri bile almasın, (alırsa) Allah, kıyamet gününde yedi kat yeri onun boynuna dolar." (Müslim, Müsakat, 141; Buhârî, Mezâlim, 13)

Dua

"Allah'ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve (onların) bana uğramalarından Allah'ın tam kelimelerine sığınırım." (Ebû Dâvud, Tıb, 19)

Fetva

Önceden mezarlık olan bir alana cami veya başka bina yapılabilir mi?

Kabristanlar, genellikle vakıftır; yani cenaze defnedilmek üzere kamu hizmetine tahsis edilmiş yerlerdir. Zaruret bulunmadıkça bir vakfın amacı dışında kullanılması ve değiştirilmesi caiz değildir. Bu itibarla, mezarlık olarak vakfedilen bir yerin, bu hizmette kullanılması mümkün olduğu sürece başka bir hizmete tahsisi caiz olmayacağı gibi, artık cenaze defnedilmese bile, bu yerin kabristan olarak muhafazası gerekir. Böyle bir kabristanı satmak, üzerine bina yapmak ya da benzer tasarruflarda bulunmak için ölü kemiklerini başka bir mezarlığa nakletmek caiz değildir. (Bkz. Merğînânî, el-Hidâye, IV, 448-450) Ancak başka bir alternatif olmaması sebebiyle, kamu menfaatinin gerektirdiği durumlarda, mezarlık başka bir yere nakledilerek yeri cami vb. amaçlar için kullanılabilir.

KAN DAVASI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

"Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki (bu hükme uyarak) korunursunuz." (Bakara, 2/179)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ رُفِعَ إِلَيْهِ شَيْءٌ فِيهِ قِصَاصٌ إِلاَّ أَمَرَ فِيهِ بِالْعَفْوِ

Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle demiştir: "Allah Resûlü'nün, (s.a.s.) kendisine arz edilen kısasla ilgili her davada mutlaka affetmeye teşvik ettiğini gördüm." (Ebû Dâvûd, Diyât, 3; Nesâî, Kasâme, 28-29)

Dua

"Allah'ım! Sana teslim olan bir kalp, doğru sözlü bir dil ve dosdoğru bir ahlak istiyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1872)

Fetva

İcra yolu ile satışa sunulan malların satın alınması caiz midir?

Alacaklının hakkının korunması açısından borçlunun mallarının satılması gerekebilir. Peygamberimiz(s.a.s.), borcunu ödeyemeyen Muaz b. Cebel'in malını borcu karşılığında satmıştır. (Beyhakî, es-Sünenü'l-Kübrâ, VI, 80) Halife Hz. Ömer de hac yolunda ticaret yaparken iflas eden bir kimsenin kalan

mallarının, alacaklıları arasında taksim edilmesine hükmetmiştir. (Muvattâ, Vasiyet, 8)

Piyasa değerinde veya ona yakın bir fiyatla satılan hacizli malları satın almakta bir sakınca yoktur. Ancak haczedilen mal, değerinin çok altında satılır ise; Hanefilerden İbn Âbidîn akdin fasit olacağını (İbn Âbidin, Reddü'l-muhtâr, VII, 247), Şâfiî âlimlerden Nevevî ise geçerli olmakla birlikte bu malın satın alınmasının mekruh olacağını söylemişlerdir. (Nevevî, Ravdatü't-tâlibîn, III, 420) Zira icradaki malların, değerinin çok altında satılması, borçlunun mağduriyetinden yararlanmak anlamına gelir. Bu sebeple hacizli malı satın almak isteyen kimsenin fiyatlandırmayı mümkün mertebe borçlunun mağduriyetini azaltacak şekilde gerçekleştirmesi hakkaniyete uygun olur.

220. GÜN

KARDEŞLİK

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

"Müminler ancak kardeştirler, öyleyse iki kardeşinizin arasını düzeltin, Allah'a itaatsizlikten sakının ki rahmetine mazhar olasınız." (Hucurat, 49/10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال رسول الله:... الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz ve onu hor görmez." (Müslim, Birr ve sıla, 32)

Dua

"Bir vücudun uzuvları gibi olabilmeyi, kardeşlerimizin acısını da sevincini de yüreğimizde hissedebilmeyi nasip eyle Allah'ım."

Fetva

Ölen kimsenin çocukları ve karısı varsa kardeşine miras düşer mi?

Ölenin birinci derecedeki yakınları varken ikinci derecedeki yakınları mirasçı olamazlar. (Mevsılî, el-İhtiyâr, IV, 453) Şöyle

ki; "Allah'ın kitabına göre, yakın akrabalar birbirlerine (varis olmaya) daha uygundur." (Enfal, 8/75) mealindeki ayet, usul veya füru olma bakımından aynı çizgi üzerindeki yakın akrabanın, uzağını mirastan mahrum edeceğini göstermektedir. Ancak ölenin erkek evladı, oğlunun oğlu veya babası yoksa erkek kardeşi asabe olarak mirasta pay sahibi olur. (Mevsılî, el-İhtiyâr, IV, 446)

221. GÜN

KARI-KOCA HAKKI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ﴿٢٢٨﴾

"Erkeklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi, örfe uygun şekilde kadınların da erkekler üzerinde hakları vardır. Erkeklerin kadınlar üzerinde hakları bir derece daha fazladır." (Bakara, 2/228)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قالت: قال رسول الله أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتِ الجَنَّةَ

Ümmü Seleme'den (r.a.) Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kocasını memnun ederek ölen kadın cennetliktir." (Tirmizî, Radâ`, 10.)

Dua

"Rabbim! Beni, annemi babamı, inanmış olarak evime girenleri, mümin erkekleri ve mümin kadınları bağışla, zalimleri ise daima helâk et." (Nûh, 71/28)

Fetva

Maddi çıkarlar elde etmek için boşanmak caiz midir?

Aile ve evlilik ciddi bir müessesedir. Bir kimsenin dünyevi bazı kazançlar elde etmek için nikâhı suistimal etmesi doğru bir davranış değildir. Mesela bir kişinin, yurt dışında çalışabilmek için oturum izni almak maksadıyla bulunduğu yerin vatandaşlarından birisi ile formalite evliliği yapması veya vefat

eden babasının emekli maaşından yararlanmak üzere eşinden mahkeme kararıyla boşanması nikâhın suistimal edilmesinin örneklerindendir.

Yanlış ve yalan beyanlarla elde edilen kazanç, haksız bir kazançtır. Haksız yollarla elde edilen kazanç ise haramdır.

Bu gibi durumlarda mahkeme yoluyla boşanan eşler, dinî hükümlere göre bir bâin talakla boşanmış olurlar. (es-Saîdî, Hâşiyetü'l-adevî, II, 41) Evliliklerini devam ettirmek istemeleri hâlinde, daha önce aralarında boşama olmamış ise, yeni bir nikâh kıymak suretiyle aile hayatlarına iki nikâh bağıyla devam edebilirler.

222. GÜN

KAZA ve KADERE İMAN

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ اللهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَداً وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

"Kıyametin ne zaman kopacağı bilgisi şüphesiz yalnızca Allah katındadır. O, yağmuru indirir, rahimlerdekini bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiç kimse nerede öleceğini de bilemez. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, (herşeyden) hakkıyla haberdar olandır." (Lokmân, 31/34)

Hadis-i Şerif ve Manası

قَالَ طَاوُسٌ وَسَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ كُلُّ شَيْءٍ بِقَدَرٍ

Tâvus, (r.a.) Abdullah b. Ömer'i (r.a.) Allah Resûlü'nden (s.a.s.) şunu naklederken işittiğini söyledi: "Her şey bir kadere (ölçü ve plan) göredir." (Muvatta', Kader, 1; Müslim, Kader, 18)

Dua

"Allah'ım! Çekilmez belalardan, isyana düşmekten, görülmez kazadan ve düşmanları sevindirecek musibetlerden sana sığınırım."

Fetva

Kader ve kazaya inanmak iman esası mıdır?

Kader ve kaza, iman esaslarından söz eden âyetlerde (Bakara, 2/177, 285; Nisa, 4/136) zikredilmemiştir. Ancak her şeyin Allah'ın takdirine bağlı bulunduğuna işaret eden âyetlerin yanı sıra ilahî ilmin olmuş ve olacak tüm varlık ve olayları kuşattığını belirten âyetlerde de bu esas vurgulanmıştır. Bu âyetlerin bir kısmında Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: "...O'nun katında her şey bir ölçü (miktar) iledir." (Ra'd, 13/8); "...Her şeyi yaratıp ona bir nizam veren ve mukadderatını tayin eden Allah, yüceler yücesidir." (Furkan, 25/2); "De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla erişmez..." (Tevbe, 9/51)

Bu âyetlerden başka Allah'ın her şeyin yaratıcısı olduğunu, -kulun tercihi ile irtibatlı olarak- dilediğini dalâlette bırakıp, dilediğini hidâyete erdirdiğini, insanların ölümlerini O'nun takdir ettiğini bildiren âyetler de (bk. Zümer, 39/62; Sâffât, 37/96; A'râf, 7/178; Vâkıa, 56/60 vb.) kapsam açısından kâinatta her şeyin belli bir kadere bağlı bulunduğu, bunun da Allah Teala tarafından belirlendiği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s.) de "Cibrîl hadisi" diye bilinen hadiste, kaderi, iman edilmesi gereken şeyler arasında saymıştır. Bu hadise göre Cebrâil (a.s.), Peygamberimize, "İman nedir?" diye sormuş, o da, "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayır ve şerriyle kadere inanmandır." (bk. Müslim, Îmân, 1; Ebû Dâvûd, Sünnet, 15; İbn Mâce, Mukaddime, 9) cevabını vermiştir.

Ehl-i Sünnet âlimleri belirtilen âyetler ve Hz. Peygamber'in hadisleri çerçevesinde kader ve kazaya inanmayı iman esaslarından saymışlardır.

223. GÜN

KEFFARET

Ayet-i Kerime ve Meali

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِي اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْاَيْمَانَ ۚ فَكَفَّارَتُهٗٓ اِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ اَهْلِيكُمْ اَوْ كِسْوَتُهُمْ اَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ ۚ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَيْمَانِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوٓا اَيْمَانَكُمْ ۚ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾

"Allah sizi kasıtsız olarak yaptığınız yeminlerden ötürü sorumlu tutmaz, fakat bilerek ettiğiniz yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da kefâreti, ailenize yedirdiğinizin ortalama seviyesinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek ya da bir köle âzat etmektir. Buna imkânı olmayan ise üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğinizde (bozarsanız) yeminlerinizin kefâreti işte budur. Yeminlerinize bağlı kalın. Allah âyetlerini sizin için bu şekilde açıklıyor ki şükredesiniz." (Mâide, 5/89)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ : مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا فَلْيَأْتِهَا وَلْيُكَفِّرْ عَنْ يَمِينِهِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir şeye yemin edip ardından başkasını ondan daha hayırlı gören kişi, o işi yapsın. Yemininden dolayı da kefaret versin." (Müslim, Eymân, 11)

Dua

"Allah'ım! Senden hidayet, takva, (sorumluluk bilinci) iffet ve (gönül) zenginliği isterim." (Müslim, Zikir, 72)

Fetva

Yemin keffâreti nasıl yerine getirilir?

Her ne şekilde olursa olsun mün'akide olan yemini bozan kimselerin yemin keffâreti ödemeleri gerekir. Yemin keffâreti sırasıyla; on fakire birer fitre (fıtır sadakası) miktarı veya bir fakire on ayrı günde her gün birer fitre miktarı para vermek veya on yoksulu sabah akşam doyurmak ya da giydirmektir. Buna gücü yetmeyenlerin ise, ara vermeden üç gün oruç tutmaları gerekir. Bu keffâret ve sıralama Kur'an-ı Kerim'de belirtilmiştir. (Mâide, 5/89)

224. GÜN

KEFİLLİK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِنْ كَانَ ذُوعُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلٰى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

"Eğer eli darda olan birisi borçlu ise eli genişleyene kadar beklemek gerekir. Şu da var ki, bağışlamanız, eğer bilirseniz sizin için daha hayırlıdır." (Bakara, 2/280)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ... وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ ...

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "...Kul din kardeşine yardım ettiği sürece, Allah da o kula yardım eder..." (Müslim, Zikir, dua, tevbe ve istiğfar, 38)

Dua

"Ey rızıklara kefil olan Rabbimiz, işlerimizi kolaylaştır ve bereketli kıl. Helalinden kazanabilmeyi ve kazancımızı paylaşabilmeyi nasip eyle."

Fetva

Kişinin bir borca kefil olması karşılığında ücret alması caiz midir?

Kefalet teberru niteliğindedir. Dolayısıyla kefilin, kefalet akdine karşılık ücret almayı şart koşması caiz değildir. Zira

ücret almak teberru kavramına aykırıdır. Ayrıca gerektiğinde asıl borçlunun borcunu ödeyeceği için kefil aynı zamanda borç veren konumundadır. Kefalete karşılık ücret alması hâlinde faizli işlemde bulunmuş olur. (İbnü'l-Hümâm, Feth, VII, 186; Desûkî, Hâşiye, III, 77)

Ancak günümüzdeki bazı ilim adamları ücretsiz kefil bulunmaması hâlinde, zaruret veya ihtiyaç sebebiyle maslahata binaen borçlunun teminat mektubunda olduğu gibi ücret karşılığı kefalet akdi yapmasının caiz olacağı kanaatindedirler. (Bkz. "Kefâlet", DİA, XXV, 177)

225. GÜN

KELİME-İ ŞEHADET

Ayet-i Kerime ve Meali

رَبَّنَآ اٰمَنَّا بِمَآ اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾

"Rabbimiz! Senin indirdiğine iman ettik ve Peygamber'e uyduk. Artık bizi (hakikate) şahitlik edenlerle beraber yaz." (Âl-i İmrân, 3/53)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ

Muâz b. Cebel'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'tan başka ilâh olmadığını ve Muhammed'in Allah'ın Elçisi olduğunu tüm kalbiyle tasdik ederek şahitlik yapan herkese Allah, cehennemi haram kılar." (Buhârî, İlim, 49)

Dua

"Her türlü ibâdet Allâh'a mahsustur. Ey Peygamber, selâm ve Allâh'ın rahmetiyle bereketi sana üzerine olsun ve selâm bizlere ve Allâh'ın sâlih kullarına olsun. Ben şehâdet ederim ki, Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Ve şehâdet ederim ki Hazreti Muhammed Allâh'ın kulu ve Resûlüdür." (Ebû Dâvûd, Salât, 182)

Fetva

Telkin nedir, nasıl yapılır ve dinî hükmü nedir?

Telkin, ölmek üzere olan kişiye kelime-i tevhidi; definden sonra ise kabri başında ölüye iman esaslarını hatırlatmaya denir.

Hz. Peygamber: "Ölmek üzere olanlara 'lâ ilâhe illallah' demeyi telkin ediniz." (Müslim, Cenâiz, 1,2) buyurmuştur. Ölüm döşeğindeki kişilerin sağ tarafı üzerine çevrilerek yüzü kıbleye gelecek şekilde yatırılması müstehaptır. Aklî melekeleri yerinde olup konuşma yeteneğini kaybetmemiş kişiye kelime-i tevhid telkin edilir. Telkinin amacı hastanın hayata veda ederken tevhid inancını hatırlamasına yardımcı olmaktır. Telkin sırasında "kelime-i tevhid" ve "kelime-i şehadet" söylemekle yetinilmeli; kişi, söylemeye zorlanmamalıdır. Hz. Peygamber, ölmek üzere olan kişinin yanında Yasin Suresi'ni okumayı da teşvik etmiştir. (Ebû Davud, Cenâiz,24)

Ayrıca definden sonra kalabalık dağılınca, orada kalan bir kişinin kabrin başında yüksek sesle ve ölüye hitaben iman esaslarını hatırlatması şeklindeki telkin de bazı âlimlerce meşru görülmemekle birlikte, mükellef olduktan sonra vefat eden kimsenin kabrinin başında bunun yapılabileceğini söyleyen âlimler de vardır. (İbnü'l-Hümâm, Feth, II,105; el-Fetâvâ'l-Hindiyye, I,173)

226. GÜN

KIBLE

Ayet-i Kerime ve Meali

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِ ۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۪ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۜ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۜ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾

"Biz senin, yüzünü göğe doğru çevirdiğini elbette görüyoruz. İşte şimdi kesin olarak seni memnun olacağın kıbleye döndürüyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Harâm tarafına çevir; nerede olursanız olun yüzünüzü o yöne çevirin. Kuşku yok ki kendilerine kitap verilenler onun rablerinden gelmiş bir gerçek olduğunu elbette bilirler. Allah onların yaptıklarından habersiz değildir." (Bakara, 2/144)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا دَخَلَ النَّبِيُّ الْبَيْتَ دَعَا فِي نَوَاحِيهِ كُلِّهَا، وَلَمْ يُصَلِّ حَتَّى خَرَجَ مِنْهُ، فَلَمَّا خَرَجَ رَكَعَ رَكْعَتَيْنِ فِي قُبُلِ الْكَعْبَةِ وَقَالَ: هَذِهِ الْقِبْلَةُ

Atâ'nın (r.a.) İbn Abbâs'tan (r.a.) rivayetine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) (Mekke'nin fethedildiği gün) Kâbe'ye girdiği zaman her köşesinde dua etti. Oradan çıkıncaya kadar da namaz kılmadı. Dışarı çıkınca Kâbe'nin önünde iki rekât namaz kıldı ve "İşte kıble." buyurdu. (Buhârî, Salât, 30)

Dua

"Gönlümüzü nazargahın kıl Rabbbimiz! Gönlümüzü kıbleden ayırma! Gönlümüzü Kabe'den ayırma!"

Fetva

Kıbleye yönelmeden kılınan namaz geçerli olur mu?

Bilerek kıble yönünden başka yöne doğru kılınan namaz geçersiz olur. Kıble yönünü bilmeyen kimse ise araştırma yapar; edindiği bilgi veya kanaate göre namazını kılar. Eğer namazı tamamladıktan sonra hata ettiğini anlarsa, namazı sahih olur. Yeniden kılması gerekmez. Araştırma yaptığı hâlde hatalı tarafa döndüğünü namaz esnasında anlarsa, namaz içinde doğru olan tarafa döner ve namazına devam eder. Herhangi bir araştırma yapmadan veya kimseye sormadan rastgele bir yöne dönüp namaz kılan kimse ise, eğer döndüğü o yön, kıble istikameti değilse namazını iade eder. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 119)

25. GÜN

KIYAMET - I

Ayet-i Kerime ve Meali

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

"Herkesin, iyilik olarak yaptıklarını da kötülük olarak yaptıklarını da karşısında hazır bulduğu günde insan isteyecek ki kötülükleri ile kendisi arasında uzun bir mesafe bulunsun. Allah, kendisine karşı gelmekten sizi sakındırıyor. Allah kullarına çok şefkatlidir." (Âl-i İmran, 3/30)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ: مَتَّى السَّاعَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: مَا أَعْدَدْتَ لَهَا

Enes b. Mâlik'in (r.a.) anlattığına göre, bir adam Hz. Peygamber'e (s.a.s.), "Yâ Resûlallah! Kıyamet ne zaman (kopacak)?" diye sordu. O da buna karşılık, "Onun için ne hazırladın?" buyurdu... (Buhârî, Edeb, 96)

Dua

"(Rabbim!) İnsanların diriltileceği gün ve Allah'a temiz bir kalple gelenler dışında malın da çocukların da fayda vermeyeceği gün beni mahcup etme!" (Şu'arâ, 26/87-89)

Fetva

Kader değişir mi?

İnsan, kaderinin ne olduğunu bilmemektedir. Dolayısıyla insana düşen Allah'ın verdiği akıl, irade ve imkânlar çerçevesinde görevlerini en iyi şekilde yapma gayret ve şevki içinde olmaktır. Allah'a bakan yönüyle ise kader O'nun olmuş ve olacak her şeyi bilmesidir. Esasen O'nun her şeyi bilmesi, O'nun mutlak ulûhiyetinin gereğidir. Bu açıdan bakıldığında kaderin değişmesinden söz etmek, Allah'ın ilminin değişmesinden söz etmek demektir; bu ise mümkün değildir. Dolayısıyla kaderde değişme bahis konusu olamaz.

Ancak bazı İslam âlimleri Allah'ın dilemesi hâlinde kaderin değişebileceğini söylemişlerdir. Onlara göre, kader Allah'ın takdiri, kaza ise bunun gerçekleşmesidir. Bazen Allah, kuluna lütufta bulunarak takdir ettiği hükmü gerçekleştirmeyebilir.

Kaderin değişebileceğini belirten âlimler kaderi, kader-i mutlak (değişmez kader) ve kader-i muallâk (şarta bağlanmış kader) diye ikiye ayırmışlardır. Değişmenin ilkinde değil, ikincisinde yani şarta bağlı kaderde olabileceğini kaydetmişlerdir. Onlara göre, sadakanın belayı def edeceğini, sıla-i rahim yapmanın ömrü uzatacağını belirten hadisler bunu teyit etmektedir. Esasen, Allah'ın ezelî ilmi bağlamında düşünüldüğünde, bu ikinci kaderde de bir değişikliğin olmadığını, zira Allah'ın, şarta bağlı konularda da kulların nasıl davranacaklarını bilerek kaderi belirlediğini söyleyebiliriz.

228. GÜN

KIYAMET - II

Ayet-i Kerime ve Meali

يَسْئَلُ اَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ﴿٦﴾ فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذِ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَاَخَّرَ ﴿١٣﴾

"O kıyamet günü ne zaman? diye sorar. Gözler kamaştığı, ay karanlığa gömüldüğü, güneş ve ay bir araya getirildiği zaman, o gün insan 'kaçış nereye?' diyecektir. Hayır, hiçbir sığınacak yer yoktur. O gün varıp durulacak yer, sadece Rabbinin huzurudur. O gün insana, yapıp önden gönderdiği ve yapmayıp geri bıraktığı şeyler haber verilir." (Kıyamet, 75/6-13)

Hadis-i Şerif ve Manası

أَخْبَرَنِى أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِىَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِشَهْرٍ تَسْأَلُونِى عَنِ السَّاعَةِ وَإِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ

Ebu'z-Zübeyr'in naklettiğine göre, Câbir b. Abdullah, Hz. Peygamber'i (s.a.s.) vefat etmeden bir ay önce şöyle derken işitmiştir: "Siz bana kıyameti mi soruyorsunuz? Onun ilmi (ne zaman kopacağı bilgisi) ancak Allah katındadır." (Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 218)

Dua

"Allah'ım! Kıyamet gününde cennet, korku gününde güven istiyorum. Allah'ım! Verdiğin ve vermediğin şeylerin şerrinden sana sığınıyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1868)

Fetva

Kenzü'l-arş isminde me'sûr bir dua var mıdır?

'Kenzü'l-arş' ismiyle bazı kitaplarda yer alan bu dua, birçok âyet ve hadisten devşirilerek edebî bir metne dönüştürülmüş ve "Cebrail'in kanadına yazılı isminin hatırı için" gibi sahih kaynaklarda karşılığı ve yeri olmayan ifadelerle süslenmiştir. Bu duayı okuyan kimsenin, kıyamet gününde yüzünün ayın on dördü gibi parlayacağına; hasta ise iyileşeceğine; cinden ve şeytanın şerrinden, sancı ve hastalıklardan emin olacağına ve kayıp ise ailesine sağ salim kavuşacağına inanılmaktadır. Ancak okunan bu dua metnini, arzu edilen söz konusu hususları temin eden özel bir dua olarak nitelemek doğru değildir. Zira sahih kaynaklarda böyle bir bilgi yer almamaktadır. Öte yandan genel olarak dua, arzu edilene ulaşmanın aracı ise de, "Kim ömründe bir kere bu duayı okursa istediğini elde eder" şeklinde özelleştirilen bir dua metni ve böyle bir anlayış İslamî açıdan kabul edilebilir bir yaklaşım değildir. Bununla birlikte dua olarak okunmasında sakınca yoktur.

229. GÜN

KİRALAMA

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾

"Yine o müminler emanetlerine ve ahidlerine sadakat gösterirler." (Mü'minûn, 23/8)

Hadis-i Şerif ve Manası

حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ الْمُزَنِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: ... وَالْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ إِلاَّ شَرْطًا حَرَّمَ حَلاَلاً أَوْ أَحَلَّ حَرَامًا

Kesîr b. Abdullah b. Amr b. Avf el-Müzenî'nin, (r.a.) babası aracılığıyla dedesinden (Amr b. Avf'dan) rivayet ettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Müslümanlar, helâli haram kılan ya da haramı helâl sayan bir şart olmadığı sürece, şartlarına bağlıdırlar." (Tirmizî, Ahkam, 17)

Dua

"Allah'ım! Senden sıhhat, iffet, emanete riayet, güzel ahlâk ve takdire rıza niyaz ediyorum."

Fetva

Kira akdi tek taraflı olarak feshedilebilir mi?

Kira akdi her iki taraf için de bağlayıcı olduğundan, yapıldıktan sonra taraflardan biri, geçerli bir mazereti veya diğerinin rızası olmadan tek taraflı olarak akdi feshedemez. Akdi feshedebilmek için; kiracının iflas etmesi, başka bir şehre tayin

edilmesi, işi bırakması, iş değişikliği yapması veya kiralanan şeyin kiralama maksadına hizmet edemez hâle gelmesi gibi geçerli bir mazeretinin bulunması (Bkz. Mergınânî, el-Hidâye, VI, 331, 333, 334) ya da her iki tarafın da rıza ve onayı gereklidir. Şu kadar var ki, mazeret belirgin olmaz ya da tartışmaya götürebilecek bir nitelik arz ederse, o takdirde akit, ancak mahkeme kararı ile feshedilir. Bu durumda, mahkeme kararından sonra söz konusu akdi fesheden taraf, mâli bakımdan yükümlü olmaz. (Mevsılî, el-İhtiyâr, II, 148)

230. GÜN

KİTAPLARA İMAN

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

"Ey iman edenler! Allah'a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkar ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur." (Nisâ, 4/136)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ... قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ ، كَمْ كِتَابًا أَنْزَلَهُ اللَّهُ ؟ قَالَ : مِئَةُ كِتَابٍ ، وَأَرْبَعَةُ كُتُبٍ ، أُنْزِلَ عَلَى شِيثَ خَمْسُونَ صَحِيفَةً ، وَأُنْزِلَ عَلَى أَخْنُوخَ ثَلَاثُونَ صَحِيفَةً ، وَأُنْزِلَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَشْرُ صَحَائِفَ ، وَأُنْزِلَ عَلَى مُوسَى قَبْلَ التَّوْرَاةِ عَشْرُ صَحَائِفَ ، وَأُنْزِلَ التَّوْرَاةُ ، وَالإِنْجِيلُ ، وَالزَّبُورُ ، وَالْقُرْآنُ...

Ebû Zer el-Gıfârî (r.a.) anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'e (s.a.s.), "Allah kaç kitap indirdi?" diye sordum. Allah Resûlü (s.a.s.) şu cevabı verdi: "Allah yüz dört kitap indirmiştir. Bunlardan elli sahife Şît'e, otuz sahife İdris'e, on sahife İbrahim'e ve on sahife de Tevrat'tan önce Musa'ya indirmiştir. Ayrıca Tevrat, İncil, Zebur ve Kur'an'ı da indirmiştir." (İbn Hıbbân, Sahîh, II, 276)

Dua

"Ey Kitab'ı (Kur'an'ı) indiren, bulutları gökyüzünde gezdiren ve düşman saflarını darmadağın eden Allah'ım, şu düşmanı perişan et ve bizi onlara karşı muzaffer kıl!" (Buhârî, Cihâd, 112)

Fetva

Kur'an'ın korunmuşluğunun delilleri nelerdir?

Kur'an-ı Kerim, Yüce Yaratıcı'nın kıyamete kadar gelecek bütün insanlara indirdiği son ilahi mesajıdır. O, bu yüce kelâmı indirmekle kalmamış, onun korunmasını da bizzat üzerine almıştır. Nitekim bu gerçek, Kur'an'da şöyle açıklanmıştır: "Şüphesiz o zikri (Kur'an'ı) biz indirdik biz! Onun koruyucusu da elbette biziz." (Hicr, 15/9) Bu ilahî beyan onun korunmuşluğu konusunda müminler için en büyük güvencedir. Nitekim tarih de bunun canlı şahidi olmuştur. Zira Kur'an-ı Kerim inzal olmaya başladığında bir taraftan yazılırken diğer taraftan da sahabilerce ezberlenmiş, namazlarda sürekli okunmuş ayrıca Müslümanların inanç ve amelî dünyalarına taşınarak hayata yansımıştır. Hz. Peygamber'in vefatını takiben Hz. Ebubekir döneminde dağınık hâldeki yazılı metinler bir araya getirilerek bir Mushaf oluşturulmuştur.

Diğer taraftan İslam fetihlerinin artması ve yeni beldelerin İslam'a dâhil olmasıyla, üçüncü halife Hz. Osman bir komisyon kurmuş ve bu komisyon tarafından çoğaltılan Kur'an nüshaları Mekke, Kûfe, Basra, Şam, Bahreyn, Yemen'e gönderilmiştir. Müslümanlar bu ana nüshalara göre pek çok Kur'an nüshası yazmış, böylece bu ilahî kitap hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze kadar gelmiştir. (Geniş bilgi için bkz. "Mushaf", DİA, XXXI, 242-248)

231. GÜN

KOLAYLIK

Ayet-i Kerime ve Meali

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

"Kolaylığı seç, iyi olanı emret, cahillere aldırma!" (Araf, 7/199)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَس قال رسول الله يَسِّرُوا وَلاَ تُعَسِّرُوا، وَبَشِّرُوا، وَلاَ تُنَفِّرُوا

Enes b. Malik'ten (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz." (Buhâri, İlim 11, Edeb 80, Cihâd 164; Müslim, Cihâd 6-7)

Dua

"Ey mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım! Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın. Dilediğini yüceltirsin, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Hiç kuşku yok sen her şeye kâdirsin." (Âl-i İmrân, 3/26)

Fetva

Dizlerinde rahatsızlığı olanların sandalyede namaz kılması caiz midir?

Dinimizde sorumluluklar kulun gücüne göre belirlenmiş (Bakara, 2/286), gücü aşan durumlar için kolaylaştırma ilkesi getirilmiştir. (Bakara, 2/185) Namazın rükünlerinden herhangi birini yerine getirmeye engel olan rahatsızlıklar da kolaylaştırma sebebi sayılmıştır. (Ebû Dâvûd, Salât, 181) Buna göre; namazı normal şekli ile ayakta kılmaya gücü yetmeyen kimse için

asıl olan, namazını oturarak kılmaktır. Böyle bir kişi namazını kendi durumuna göre diz çökerek veya bağdaş kurarak yahut ayaklarını yana ya da kıbleye doğru uzatarak kılar. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), nasıl namaz kılacağını soran hasta bir sahâbîye: "Namazı ayakta kıl, güç yetiremezsen oturarak kıl, buna da güç yetiremezsen yan üzere yaslanarak kıl." (Buhârî, Taksiru's-salât, 19) buyurmuştur.

Buna göre ayakta durabilen ve yere oturabildiği hâlde secde edemeyen kimse namaza ayakta başlar, rükûdan sonra yere oturarak secdeleri îmâ ile yapar. Ayakta durabildiği hâlde oturduktan sonra ayağa kalkamayan kişi namaza ayakta başlar, secdeden sonra namazını oturarak tamamlar. Başı ile îmâ etmeye gücü yetmeyen kimse Hanefîlere göre namazını kazaya bırakır; gözleri, kaşları veya kalbiyle îmâ ederek namaz kılamaz. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 83-85; Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 260) Ayakta durmaya ve rükû yapmaya gücü yettiği hâlde yere oturamayan kimse namaza ayakta başlar, rükûdan sonra secdeyi tabure ve benzeri bir şey üzerine oturarak îmâ ile eda eder. Ayakta durmaya gücü yetmeyen, ayaklarını yana veya kıbleye uzatarak da olsa yere oturamayan kimse namazı tabure, sandalye ve benzeri bir şey üzerine oturarak kılar, rükû ve secdeleri îmâ ile yerine getirir.

Unutulmamalıdır ki, kişi Rabbine ibadet ederken hem özde samimi olmalı hem de dinin belirlediği şekil şartlarını tam olarak yerine getirmeye özen göstermelidir. Bu sebeple namazını tabure, sandalye ve benzeri şeyler üzerinde kılan müminin ileri sürdüğü mazeretler, kendisini vicdanen rahatlatacak boyutta olmalıdır. Namazı aslî şekline uygun olarak kılmaya engel olmayacak derecedeki rahatsızlıklar meşru mazeret olarak görülmemelidir.

Öte yandan üzerinde namaz kılmak amacı ile camilerde sıralar hâlinde sabit oturakların yapılmasının, cami doku ve kültürüyle bağdaşmayacağı da bilinmelidir.

232. GÜN

KOMŞULUK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاعْبُدُوا اللهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهٖ شَيْئاً وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَاناً وَبِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۙ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ۗ اِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالاً فَخُوراً ﴿٣٦﴾

"Allah'a kulluk edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara iyi davranın. Allah kendini beğenen ve böbürlenip duran kimseyi asla sevmez." (Nisâ, 4/36)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلاَ يُؤْذِ جَارَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim Allah'a ve âhiret gününe iman ediyorsa ya hayır söylesin ya da sussun; kim Allah'a ve âhiret gününe iman ediyorsa komşusuna eziyet etmesin; kim Allah'a ve âhiret gününe iman ediyorsa misafirine ikram etsin." (Buhârî, Rikâk, 23)

Dua

"Mahşer gününde Efendimiz'in Hamd Sancağı altında toplanmayı, Cennet-i Ala'da O'na komşu olmayı cümlemize nasip eyle Allah'ım!"

Fetva

Kimler fıtır sadakası vermekle yükümlüdür?

Ramazan bayramına kavuşan, temel ihtiyaçlarının ve bir yıllık borçlarının dışında nisap miktarı (80.18 gr. altın veya bu değerde) mala sahip olan müslümanlar kendileri ve velayetleri altındaki kişiler için fıtır sadakası vermekle yükümlüdürler. (Kâsânî, Bedâî', II, 70, 72)

Ancak fıtır sadakası ile yükümlü olmak için bulunması gereken nisap miktarı malın, "artıcı" özellikte olması ve üzerinden "bir kameri yıl" geçmiş olması gerekmez.

Kişi kendisinin ve ergenlik çağına ulaşmamış çocuklarının fitresini vermekle yükümlüdür. (Kâsânî, Bedâî', II, 70) Buna karşılık kişinin ana-babası, büyük çocukları, karısı, kardeşleri ve diğer yakınları için fitre ödeme zorunluluğu yoktur. (Kâsânî, Bedâî', II, 70, 72) Fakat vekâletleri olmadığı hâlde bu kişiler için ödeme yapsa geçerli olur.

Şâfiî mezhebine göre ise fıtır sadakası vermek "farz"dır ve bununla yükümlü olmak için nisap miktarı mala sahip olmak şart değildir. (Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 594) Buna göre temel ihtiyaçlarının yanı sıra bayram günü ve gecesine yetecek kadar azığa sahip zengin-fakir her müslüman fitre ile yükümlüdür. (Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 594) Ayrıca varlıklı kimsenin müslüman olan eşi, çocukları, ana-babası ve diğer yakınları için de sadaka-i fıtır vermesi gerekir. (Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 595; İbn Rüşd, Bidâye, I, 279-280)

233. GÜN

KOMŞULUK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

"Ey iman edenler! Sabredin. Sabır yarışında düşmanlarınızı geçin. (Cihat için) hazırlıklı ve uyanık olun ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki kurtuluşa eresiniz." (Âl-i İmrân, 3/200)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ مَا زَالَ جِبْرِيلُ يُوصِينِي بِالْجَارِ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ

Abdullah b. Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Cebrail bana komşuya iyilik etmeyi tavsiye edip durdu. Neredeyse komşuyu komşuya mirasçı kılacak sandım." (Buhârî, Edeb, 28; Müslim, Birr, 140-141.)

Dua

"Allah'ım! Gündüzün, gecenin ve her anın kötülüğünden, kötü arkadaştan, kötü komşudan sana sığınırım."

Fetva

Kurban eti nasıl değerlendirilmelidir?

Hz. Peygamber (s.a.s.), kurban etinin üçe taksim edilip, bir bölümünün kurban kesemeyen yoksullara dağıtılmasını, bir bölümünün akraba, tanıdık ve komşularla paylaşılmasını,

bir kısmının da evde yenmesini tavsiye etmiştir. (Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 10) Kurban etinin tamamı evde bırakılabilir. (Tahâvî, Şerhu me'âni'l-âsâr, IV, 185) Ancak, durumu iyi olan müslümanların, toplumda muhtaçların arttığı bir dönemde kurban etlerinin çoğunu hatta tamamını dağıtmaları daha uygun olur.

Şâfiî mezhebine göre ise, kurban etinden az da olsa fakirlere verilmesi gerekir. (Bkz. Nevevî, el-Mecmû', VIII, 413)

234. GÜN

KOMŞULUK - III

Ayet-i Kerime ve Meali

وَفِي الْاَرْضِ قِطَعٌ مُتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ اَعْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقٰى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلٰى بَعْضٍ فِي الْاُكُلِ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

"Yeryüzünde birbirine komşu parçalar, üzüm bağları, ekinler; sürgünlü-çatallı ve tek gövdeli hurma ağaçları vardır; hepsi bir tek su ile sulanır. Böyle iken üründe bir kısmını bir kısmına üstün kılarız. İşte bunlarda akıllarını kullanan insanlar için ibretler vardır." (Ra'd, 13/4)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ لاَ يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقَهُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Komşusunun, şerrinden emin olmadığı kimse cennete giremez." (Müslim, Îmân, 73)

Dua

"Mahşer gününde Efendimiz'in Hamd Sancağı altında toplanmayı, Cennet-i Ala'da O'na komşu olmayı cümlemize nasip eyle Allah'ım!"

Fetva

Vekâlet yoluyla kurban kesilebilir mi? Kişinin bulunduğu şehir veya ülke dışında vekâletle kurban kestirmesinin hükmü nedir?

Kişi, kurbanını bizzat kesebileceği gibi vekâlet yoluyla başkasına da kestirebilir. Zira kurban, hac ve zekât gibi mal ile yapılan bir ibadettir; mal ile yapılan ibadetlerde ise vekâlet caizdir. (Kâsânî, Bedâi', V, 67; Mevsılî, el-İhtiyâr, IV, 263-265; Remlî, Nihâyetü'l-muhtâc, VIII, 132) Nitekim Hz. Ali'nin (r.a.) şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Resûlullah (s.a.s.), develer kesilirken başında durmamı, derilerini ve sırtlarındaki çullarını paylaştırmamı emretti ve onlardan herhangi bir şeyi kasap ücreti olarak vermeyi bana yasakladı ve 'kasap ücretini biz kendimiz veririz' buyurdu." (Buhârî, Hac, 120; Ebû Dâvûd, Menâsik, 19)

Vekâlet, sözlü veya yazılı olarak ya da telefon, internet, faks ve benzeri iletişim araçları vasıtasıyla verilebilir. Vekil tayin edilen kişi veya kurum aldığı vekâleti gereği gibi yerine getirmelidir. Kurbanda önemli olan, kişinin niyetinin Allah için olması ve vekâleten kendisi adına kurbanın kesilmesidir.

Dolayısıyla kurbanın yurt içinde başka bir ilde ya da yurt dışında kesilmesinde sakınca bulunmamaktadır. Kurban fiyatlarının kesilen ülkeye göre az veya çok olması bu durumu değiştirmez. Ancak yaşadığı yerde muhtaç ve fakirler varsa kişinin, kurbanını orada kesip dağıtması daha uygun olur. Çünkü kişinin yaşadığı yerdeki fakirlerin ve komşuların onun üzerinde hakları vardır.

235. GÜN

KONUŞMA ADABI - I

Ayet-i Kerime ve Meali

لَا يُحِبُّ اللهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظُلِمَ وَكَانَ اللهُ سَمِيعاً عَلِيماً ﴿١٤٨﴾

"Allah kötü sözün açığa vurulmasını sevmez; ancak haksızlığa uğrayan başka. Allah her şeyi işitmekte ve bilmektedir." (Nisa, 4/148)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ قَالَ إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ الكَبَائِرِ أَنْ يَلْعَنَ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ يَلْعَنُ الرَّجُلُ وَالِدَيْهِ؟ قَالَ: يَسُبُّ الرَّجُلُ أَبَا الرَّجُلِ، فَيَسُبُّ أَبَاهُ، وَيَسُبُّ أُمَّهُ

Abdullah b. Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "İnsanın kendi ana babasına lanet etmesi en büyük günahlardandır" buyurdu. Ashab-ı Kiram: "Yâ Resûlallah! Bir kimse kendi ana babasına nasıl söver?" deyince: "Birinin babasına söver, o da onun babasına söver. Adamın anasına söver, o da onun anasına söver" buyurdu.(Buhârî, Edeb, 4.)

Dua

"(Allah'ım!) Senden cenneti ve beni cennete yaklaştıracak sözleri ve işleri yapabilmeyi nasip etmeni istiyorum. Cehennemden ve beni cehenneme yaklaştıracak olan sözlerden ve işlerden Sana sığınıyorum." (Hâkim, De'avât, No: 1914; bk. İbn Hıbbân, Ed'ıye, No: 869; İbn Ebî Şeybe, Dua, 32, No: 29336)

Fetva

Hutbede Türkçe dua edilebilir mi?

Duanın belli bir dilde yapılması şart değildir. Çünkü dua kulun Yüce Allah'a yönelmesi, O'na yalvarması ve O'ndan istemesidir. Dolayısıyla kişinin ne istediğini bilecek şekilde kendi diliyle dua etmesinde hiçbir sakınca yoktur. Ancak Kur'an-ı Kerim'de yer alan veya Hz. Peygamber'den (s.a.s.) gelen duaların mümkün olduğunca kendi aslî şekilleriyle yapılması daha uygundur. Bu itibarla hutbe dualarının da aslî biçimleriyle yapılmasına gayret edilmelidir. Bununla birlikte ikinci hutbenin sonunda, cemaatin anlayabileceği bir dilde dua yapılmasının önünde de bir engel bulunmamaktadır.

236. GÜN

KONUŞMA ADABI - II

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Resülü'ne itaat ederse, muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır." (Ahzab, 33/70-71)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ لاَ تُمَارِ أَخَاكَ وَلاَ تُمَازِحْهُ وَلاَ تَعِدْهُ مَوْعِدَةً فَتُخْلِفَهُ

İbn Abbâs'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kardeşinle (düşmanlığa varan) tartışmaya girme, onunla (kırıcı şekilde) şakalaşma ve ona yerine getiremeyeceğin sözü verme." (Tirmizî, Birr ve Sıla, 58)

Dua

"(Allah'ım!) Senden doğru söyleyen bir dil, sağlıklı ve sana teslim olan bir kalp istiyorum." (Tirmizî, De'avât, 23; İbn Ebî Şeybe, Dua, 35, No: 35, 29349)

Fetva

Abdest veya gusül alırken konuşmanın sakıncası var mıdır?

Abdest veya guslederken konuşmak abdeste veya gusle zarar vermez. Ancak bir ihtiyaç olmadıkça konuşmak uygun değildir. Abdest veya gusül almaya başlayan kişi, yaptığı ibadete odaklanmalı, dünyevi meşguliyet, duygu ve düşüncelerden mümkün olduğunca uzaklaşmalıdır. (Şürünbülâlî, Merâkı'l-felâh, I, s. 44)

237. GÜN

KORKAKLIK ve CESARET

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

"Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, "İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun" dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve "Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!" dediler." (Âl-i İmrân, 3/173)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ

Enes b. Mâlik'in (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) dua ederken şöyle buyururdu: "Allah'ım! Kederden, üzüntüden, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve güç sahibi olan kimselerin haksızlığına uğramaktan sana sığınırım." (Nesâî, İstiâze, 25)

Dua

"Allah'ım! Kullarını mahşerde topladığın veya mahşerde kaldırdığın gün beni azabından koru." (Tirmizî, Deavât, 18)

Fetva

Kadınlar gebelik dönemlerinde oruç tutabilirler mi?

Ramazan orucunu tutmamak için geçerli mazeretlerden biri de gebelik veya çocuk emzirmektir. Gebe veya emzikli olan

kadınlar, kendilerine yahut çocuklarına bir zarar gelmesinden korkmaları hâlinde oruç tutmayabilirler. Bunlar bir yönüyle hasta hükmünde oldukları gibi, onlara bu ruhsatı tanıyan hadisler de bulunmaktadır. (Nesâî, Sıyâm, 51, 62; İbn Mâce, Sıyâm, 12)

Kendisi dayanabilecek ve çocuk da etkilenmeyecek ise gebe ve çocuk emziren kadın oruç tutabilir. Bu konuda alanında uzman bir hekime danışılması uygun olur. Hamilelik ve çocuk emzirme gibi meşru sebeplerle oruç tutamayan kadınlar, tutamadıkları bu oruçlarını şartların elverişli olduğu başka zamanlarda kaza ederler. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 269)

238. GÜN

KORUNMASI GEREKEN TEMEL DEĞERLER

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

"Ey iman edenler! Allah ve resulüne karşı hainlik etmeyin, emanetinizdeki şeylere de bile bile hıyanet etmeyin." (Enfal, 8/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ

Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi, kişiye günah olarak yeter." (Ebû Dâvûd, Zekât, 45)

Dua

"Allah'ım! Senden benim için hayırları açmanı, işlerimin hayırla sonuçlanmasını, açığı ve gizlisi ile her türlü hayrı, cennette yüksek dereceler istiyorum. (Allah'ım!) Duamı kabul eyle." (Hâkim, Deavât, No: 1911)

Fetva

Çoğul gebeliklerde ceninlerden bir ya da birkaçının hayatının sonlandırılması caiz midir?

Hayatın korunması, İslam'ın korunmasını emrettiği beş temel değerden biridir. Yaşama hakkı, yumurta ve sperm hücrelerinin döllenmesiyle başlar. Bu aşamadan itibaren, annenin hayatının korunması dışında bir gerekçeyle gebeliğe son vermek caiz değildir. Ancak, çoğul gebeliklerde ceninlerden yaşama perspektifi bulunmayana müdahale edilmediği takdirde diğerlerinin de kesin olarak öleceği durumlarda hasta olan cenine müdahale ile sağlıklı olanların hayatı korunabilir. Ceninlerden hepsinin sağlıklı olması dolayısıyla birini diğerine tercih imkânı olmayan durumlarda ise bir canın yaşatılması için bir başka canın öldürülmesi dinen kabul edilemez.

KORUYUCU AİLE

Ayet-i Kerime ve Meali

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾ وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

"Öyleyse yetimi sakın ezme. El açıp isteyeni de sakın azarlama. Rabbinin nimetini minnet ve şükranla an." (Duha, 93/9-11)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ النَّبِيِّ: أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا

Sehl b. Said'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.s) işaret parmağıyla orta parmağını, aralarını biraz aralayarak: "Ben ve yetimi himaye eden cennette şöylece beraber bulunacağız" buyurdu. (Buhârî, Talâk, 25, Edeb, 24)

Dua

"Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil."

(Tirmizî, De'avât, 124)

Fetva

Koruyucu aile olmanın hükmü nedir?

İslam'ın ilk yıllarında eski geleneğin devamı olarak bir süre muhafaza edilen evlatlık kurumu, Medine döneminde nazil olan "Allah, evlatlıklarınızı öz çocuklarınız (gibi) kılmamıştır." (Ahzâb, 33/4) mealindeki ayetle kaldırılmış, ardından gelen

ayette de evlatlıkların evlat edinenlere değil asıl babalarına nispet edilmesi emredilmiştir. Buna göre dinimizde kimsesiz çocukların bakım ve gözetilmesi tavsiye edilmiş olmakla birlikte 'hukuki sonuçlar doğuran bir evlatlık müessesesi' kabul edilmiş değildir.

Bunun tabii bir sonucu olarak evlatlığın nesebi, evlat edinene bağlanmaz, aralarında mahremiyet meydana gelmez ve mirasçılık ilişkisi doğmaz.

Bununla birlikte evlatlık kurumu zaman zaman 'koruyucu aile' tarzında varlığını sürdürmüştür.

İslam'ın evlatlık müessesesini kaldırması, yetim, öksüz ve kimsesiz çocuklarla ilgilenilmeyeceği anlamına gelmez. Çünkü İslam'a göre himayeye muhtaç çocuklara bakmak, onları beslemek, büyütmek büyük sevaptır ve bir insanlık ödevidir.

Hz. Peygamber (s.a.s.), işaret ve orta parmağını göstererek "Ben ve yetimi himaye eden kimse cennette şöylece beraber bulunacağız." (Buhârî, Edeb, 24; Müslim, Zühd, 42; Ebû Dâvûd, Edeb, 130; Tirmizî, Birr, 14) buyurmuştur.

Bu itibarla, sevgiye, şefkate ve korumaya muhtaç kimsesiz çocuklar, kendilerine yardım eli uzatılarak, ailelerin yanında veya çocuk yuvalarında himaye edilmeli; eğitilip, sanat ve meslek sahibi yapılarak topluma kazandırılmalıdır. Fakat bunu yapmak için hiçbir kimsenin, çocuğun kendi soy kütüğü ile ilişkisini kesmeye, öz ana babasını unutturmaya hakkı olmadığı gibi kanuni mirasçıları arasına katma, aile içi tesettür ve mahremiyet bakımından öz evlat gibi davranması da doğru değildir.

Bunun yerine İslam'ın tavsiyesi; koruma altına almak, bakmak, büyütmek, ihtiyaçlarını karşılamak, hukuk ve helâl-haram kuralları bakımından ona öz çocuk gibi değil, bir din kardeşi gibi muamele etmektir.

KÖTÜLÜK OLGUSU

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَاَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

"İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan davranışla sav; o zaman bir de göreceksin ki seninle aranızda düşmanlık bulunan kimse kesinlikle sıcak bir dost oluvermiş!" (Fussilet, 41/34)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ: اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ

Ebû Zer (r.a.) anlatıyor: Resûlullah (s.a.s.) bana şöyle buyurdu: "Nerede olursan ol, Allah'tan kork. Kötülüğün ardından hemen bir iyilik yap ki onu yok etsin. İnsanlara güzel ahlâkla davran." (Tirmizî, Birr ve sıla, 55)

Dua

"Rabbimiz! Biz, 'Rabbinize iman edin' diye imana çağıran bir davetçi işittik, hemen iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla. Kötülüklerimizi ört. Canımızı iyilerle beraber al." (Âl-i İmrân, 3/193)

Fetva

Tövbenin dindeki yeri nedir, nasıl tövbe yapılır?

Sözlükte pişmanlık ve dönmek anlamına gelen tövbe, dinî bir kavram olarak, kulun işlediği kötülük ve günahlara pişman olup, onları terk ederek Allah'a yönelmesi, emirlerine uymak ve yasaklarından kaçınmak suretiyle Allah'a sığınarak bağışlanmasını dilemesi demektir. Yüce Allah, bağışlanacak müminlerin vasıflarını sıralarken şöyle buyurmaktadır: "Ve onlar bir kötülük yaptıkları, ya da nefislerine zulmettikleri zaman, Allah'ı hatırlayarak hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler. Günahları da Allah'tan başka kim bağışlayabilir? Ve onlar, yaptıklarında bile bile ısrar etmezler." (Âl-i İmrân, 3/135)

Günahlardan dolayı tövbe etmek farzdır. Tövbe, kulluğun Hz. Âdem'le başlayan bir göstergesidir. Günahkâr kimse vakit geçirmeden tövbeye yönelmelidir. Bu hususta Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır: "Allah katında (makbul) tövbe, ancak bilmeyerek günah işleyip sonra hemen tövbe edenlerin tövbesidir. İşte Allah bunların tövbelerini kabul buyurur. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. Yoksa (makbul) tövbe, kötülükleri (günahları) yapıp yapıp da kendisine ölüm gelip çatınca, 'İşte ben şimdi tövbe ettim' diyen kimseler ile kâfir olarak ölenlerinki değildir. Bunlar için ahirette elem dolu bir azap hazırlamışızdır." (Nisâ, 4/17-18) Hz. Peygamber (s.a.s.) de, "Günahlarından samimi olarak tövbe eden kimse hiç günah işlememiş gibidir." (İbn Mâce, Zühd, 30) buyurmuştur.

İslam âlimleri bu ve benzeri âyetlerle hadislerden hareketle tövbenin geçerli olması için gerekli şartları belirlemişlerdir. Buna göre bir tövbenin makbul olabilmesi için; işlenen günahı terk etmek, günah işlediğine pişman olmak, günahı bir daha işlememeye azmedip söz vermek, eğer işlenen günah kul haklarıyla ilgili ise, bu durumda, hak sahibi ile helalleşmek, Allah'tan af dilemek gerekir.

Kul hakkından kurtulmak, ihlal edilen hakkı, sahibine veya varislerine iade etmekle ya da affını istemekle olur.

241. GÜN

KUMAR

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾

"Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar, fal okları şeytan işi iğrenç şeylerdir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz." (Mâide, 5/90)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ نَهَى عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَالْكُوبَةِ وَالْغُبَيْرَاءِ

Abdullah b. Amr'dan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şarap, kumar, tavla ve içki hâline gelmiş bozayı yasaklamıştır. (Ebû Dâvûd, Eşribe, 5)

Dua

"Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım." (Müslim, Rikâk, 96)

Fetva

Yarışmalarda elde edilecek ödülleri almak caiz midir?

İki veya daha fazla kişinin aralarında doğrudan veya dolaylı olarak anlaşma suretiyle bir tarafın kazanacağı, diğer tarafın

kaybedeceği şansa dayalı her türlü oyun, kumar kapsamında olup haramdır.

Kendi aralarında yarışacak kimselerden kazananın, üçüncü kişi tarafından vaat edilen ödülü alması ile kaybedenin bir zarara girmemesi esasına dayalı meşru içerikli yarışmalara katılmak ve buradan kazanılacak ödülleri almak ise caizdir. (Kâsânî, Bedâî', VI, 206; el-Fetâva'l-Hindiyye, V, 400)

Ancak, bu nitelikleri taşıyan bir yarışmaya katılabilmek için normal ulaşım ücreti dışında kontör göndermek vb. ilave ücret ödemek ya da bir ödeme taahhüdünde bulunmak, çekilişe katılmak için piyango bileti satın almak niteliğinde olduğundan yarışma bir tür kumara dönüşür.

242. GÜN

KUR'AN'IN MAHİYETİ ve FAZİLETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

كَمَا اَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولاً مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

"Nitekim aranızdan size bir peygamber gönderdik: O size âyetlerimizi okuyor, sizi arıtıp temizliyor, size kitabı ve hikmeti öğretiyor; yine size daha önce bilmediklerinizi öğretiyor." (Bakara, 2/151)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

Osman b. Affân'dan (r.a.) gelen rivayete göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir." (Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 15)

Dua

"Allah'ım! Kur'an'ı gönlümün baharı, gözlerimin nuru, üzüntümün cilası, tasamın şifası eyle." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1,91)

Fetva

Yetmiş bin (70.000) kelime-i tevhid okumanın dinî dayanağı var mıdır?

Kelime-i tevhid sözlük anlamı ile "Allah'ı birleme cümlesi" demektir. "Lâ ilahe illallah" sözünden ibarettir ve "Allah'tan

başka ilah yoktur." anlamına gelir. Bu cümlenin ifade ettiği mana, İslam'ın temel ilkesini oluşturur. Hz. Peygamber (s.a.s.): "Kıyamet gününde benim şefaatim sayesinde en mutlu olacak insan, kalbinden içtenlikle, Lâ ilâhe illallah diyendir." (Buhârî, İlim, 33; Rikâk 51) buyurmuştur.

Zikir, hatırlamak ve hatırlatmak demektir. Kelime-i tevhidi zikir olarak okumak, okuyana ve dinleyenlere Allah'ı hatırlatacağı için sevap kazandıran bir ameldir, zikirlerin en güzelidir. Resûlullah (s.a.s.): "En faziletli zikir 'Lâ ilahe illallah'; en faziletli dua da 'Elhamdülillah' demektir." (İbn Mâce, Edeb, 55) buyurmuştur.

Bunun yanında günde yüz defa "Lâ ilâhe illallah" diyenin çeşitli şekillerde mükâfatlandırılacağı yönünde hadisler bulunmaktadır. (İbn Mâce, Edeb, 54) Sahih hadislerde belirtilenler dışında dua veya zikirlerin belli sayılarda yapılması gerektiğine inanıp bunu iddia etmek doğru değildir.

243. GÜN

KUR'AN'LA MEŞGULİYET

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَاناً وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

"Mü'minler ancak o kimselerdir ki; Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir. Onun âyetleri kendilerine okunduğu zaman (bu) onların imanlarını artırır. Onlar sadece Rablerine tevekkül ederler." (Enfâl, 8/2)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُول اللَّهِ: مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللهِ، يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ، وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ، إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمِ السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir topluluk, Allah Teâlâ'nın evlerinden bir evde toplanıp Allah'ın kitabını okur ve onu aralarında müzakere eder, anlayıp kavramaya çalışırlarsa, üzerlerine sekinet iner ve kendilerini rahmet kaplar. Melekler onları kuşatır, Allah Teâlâ onları kendi nezdinde bulunanların arasında anar." (Müslim, Zikr, 38.)

Dua

"Kur'an'ı; kalplerimizin gıdası, ruhlarımızın şifası, kabirlerimizin ziyası, maddî ve manevî dertlerimizin devası eyle Allah'ım!"

Fetva

Sesli olarak okunan Kur'an-ı Kerim'i dinlemek zorunlu mudur; böyle bir durumda namaz kılınabilir mi?

Kur'an okunduğu zaman müslümanın onu dinlemesi gerekir. Çünkü "Kur'an okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin." (A'râf, 7/204) buyrulmaktadır.

Kur'an-ı Kerim okunurken müslümanların konuşmayı bırakıp onu dinlemeleri istenmekle birlikte bunun farz olup olmadığı, farz olması durumunda da bu hükmün mutlak olup olmadığı konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bazı âlimlerin görüşüne göre Kur'an okunduğunda onu dinlemek her zaman farzdır. Bazılarına göre yukarıdaki âyet, farziyet değil tavsiye (nedb) anlamı taşımaktadır. Bazı âlimlere göre ise âyet, sadece namazda okunan Kur'an'ı dinlemekle ilgilidir; namaz dışında Kur'an okunurken onu dinlemek ise müstehaptır. (Ebussuûd, İrşâd, II, 459)

Hanefî mezhebinde ise namaz dışında Kur'an okunurken onu dinlemenin hükmü hakkında iki görüş vardır: Birine göre bu dinleme farz-ı ayn, diğerine göre ise farz-ı kifâyedir. Farz-ı kifâye olduğunu söyleyenlere göre, Kur'an okunan yerde onu dinleyen birileri varsa diğerlerinden sorumluluk düşer. Ayrıca mezhepteki her iki görüşe göre de, Kur'an okunurken, bir mazeret sebebiyle onu dinleyemeyenler sorumlu olmazlar. Özellikle, çarşı ve iş yeri gibi mekânlarda insanlar kendi işleriyle uğraşırken birileri onların yanında Kur'an okuyorsa, dinlemeyenlerin değil, okuyanın günahkâr olacağı ifade edilmiştir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 268)

Buna göre, başkalarının dinlemesine mani olmadan camide sesli olarak Kur'an okunurken bir kenarda namaz kılmakta sakınca yoktur.

244. GÜN

KURBAN - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ ابْنَيْ اٰدَمَ بِالْحَقِّ ۘ اِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ اَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْاٰخَرِ ۭ قَالَ لَاَقْتُلَنَّكَ ۭ قَالَ اِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللّٰهُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٢٧﴾

"(Ey Muhammed!) Onlara, Adem'in iki oğlunun haberini gerçek olarak oku. Hani ikisi de birer kurban sunmuşlardı da, birinden kabul edilmiş, ötekinden kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, "Andolsun seni mutlaka öldüreceğim" demişti. Öteki, "Allah ancak kendisine karşı gelmekten sakınanlardan kabul eder" demişti." (Mâide, 5/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ يَخْطُبُ فَقَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا نَبْدَأُ مِنْ يَوْمِنَا هَذَا أَنْ نُصَلِّيَ ، ثُمَّ نَرْجِعَ فَنَنْحَرَ ، فَمَنْ فَعَلَ فَقَدْ أَصَابَ سُنَّتَنَا

Ebu'l Berâ'dan (r.a.) diyor ki: Hz. Peygamber'i (s.a.s.) hutbe verirken dinledim, şöyle buyurdu: "Bugün ilk işimiz, bayram namazını kılmak, sonra dönüp kurban kesmektir. Kim böyle yaparsa, sünnetimize uymuş olur." (Buhârî, İdeyn, 3)

Dua

"De ki: Benim namazım, (her türlü) ibadetim, hayatım ve ölümüm, hepsi âlemlerin rabbi olan Allah içindir." (Mâide, 6/162)

Fetva

Hacda kurban ne zaman kesilir?

Hanefî mezhebine göre kurban bayramının ilk üç gününde kesilir. Daha önce kesilemez. Tehir edilerek daha sonra kesilmesi durumunda, İmam Ebû Hanîfe'ye göre, ceza olarak ayrıca bir dem (koyun veya keçi kesmek) gerekir. İmam Muhammed ve İmam Ebû Yûsuf'a göre ise tehirden dolayı ceza gerekmez. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IV, 39, 40)

Şâfiî mezhebine göre temettu kurbanı, umreyi tamamladıktan sonra hac için ihrama girmeden önce kesilebilir. Bu kurbanın kesiminin son vakti yoktur. Ancak kurban bayramı günlerinde kesilmesi daha faziletlidir. (Nevevî, el-Mecmû', VII, 183-184)

Nafile olarak kesilen kurban, Hanefîlere göre kurban bayramı günlerinde kesilmesi efdal olmakla birlikte daha önce de kesilebilir. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 492; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IV, 39) Bunların dışındaki adak ve ceza kurbanları, bunları vacip kılan sebebin oluşmasından sonra ister bayram günlerinde isterse diğer günlerde kesilebilir. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 492; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IV, 39)

Şâfiîlere göre ceza kurbanı, sebebin oluşmasından itibaren hem bayram günlerinde hem de başka zamanlarda kesilebilirken, adak ve tatavvu (mendup) kurbanları, ancak bayram günlerinde kesilebilir. (Nevevî, el-Mecmû', VII, 498-500)

Şâfiîlere göre fevat (ihrama girdiği hâlde Arafat vakfesine yetişemeyen kişinin ertesi yıl haccedip, kesmesi gereken) kurbanı, haccın kaza edildiği yılda kesilir. Hanefîlere göre ise fevat dolayısıyla kurbanı kesmek gerekmez. (Nevevî, el-Mecmû', VII, 499; Merğînânî, el-Hidâye, II, 478)

Muhsar (ihrama girdikten sonra kendi iradesi dışında gerçekleşen bir engel dolayısıyla hacca veya umreye gidemeyen) kişi o sene hac yapamayacağına kanaat getirdikten sonra hemen kurban keser ve ihramdan çıkar. Ancak Hanefîlerden İmam Ebû Yûsuf ve Muhammed'e göre ihsar kurbanı ancak bayramın ilk üç gününde kesilir. İhsar kurbanının Harem bölgesinde

kesilmesi Hanefîlere göre gerekli iken Şâfiîlere göre gerekli değildir. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 471)

KURBAN - II

Ayet-i Kerime ve Meali

لَنْ يَنَالَ اللهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

"Onların ne etleri ne kanları asla Allah'a ulaşmaz. Fakat ona sadece sizin takvanız ulaşır. Böylece hayvanları sizin istifadenize verdi ki, size doğru yolu gösterdiğinden dolayı Allah'ı büyük tanıyasınız. İyilik edenleri müjdele."(Hac, 22/37)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: مَا عَمِلَ آدَمِيٌّ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ النَّحْرِ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ إِنَّهَا لَتَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَظْلاَفِهَا وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقَعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ مِنَ الأَرْضِ فَطِيبُوا بِهَا نَفْسًا

Hz. Âişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Âdemoğlu kurban günü Allah katında kurban kesmekten daha sevimli bir amel işlemez. Kurban, kıyamet günü boynuzları, kılları ve tırnaklarıyla (sevap olarak) gelir. Kurban, henüz kanı yere düşmeden, Allah tarafından kabul edilir. Bu sebeple kestiğiniz kurbanlarla nefsinizi arındırın." (Tirmizî, Edâhî, 1)

Dua

"Allah'ım! Dinim, dünyam, ailem ve malım hakkında af ve afiyet istiyorum." (Hâkim, De'avat, No: 1902)

Fetva

Vekâleten kurban kesen hayır kurumları ve kendilerine ihtiyaç fazlası kurban eti verilenler, kesilen kurbanların etlerini satabilirler mi? Bu etleri daha sonra mislini almak üzere kasaplara verebilirler mi?

Kurban etlerinin, kısmen veya tamamen et olarak ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması imkânının sağlanamaması hâlinde, bunların tıpkı sakatatı gibi rayiç bedelle satılarak bedelinin fakirlere verilmesi caizdir. (İbn Nüceym, el-Bahr, VIII, 203) Buna göre kendisine kurban eti verilen yoksullar, ellerindeki ihtiyaç fazlası etleri satıp parasını başka ihtiyaçlarına harcayabilirler. Aynı şekilde kişi veya hayır kurumları, eksik veya fazla olmamak ve verdiği ile aynı cinsten olmak kaydıyla ihtiyaç olduğu zaman mislini geri almak üzere bu etleri kasaplara verebilirler.

246. GÜN

KURBAN - III

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

"Şüphesiz biz sana Kevser'i verdik. O Halde, Rabbin için namaz kıl, kurban kes. Doğrusu sana buğzeden, soyu kesik olanın ta kendisidir." (Kevser, 108/1-3)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذِهِ الأَضَاحِيُّ قَالَ: سُنَّةُ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيم

Zeyd b. Erkam (r.a.) anlatıyor: Resûlullah'ın (s.a.s.) ashâbı, "Ey Allah'ın Resûlü! Bu kurbanlar nedir?" dediler. Efendimiz, "Babanız İbrahim'in sünnetidir." diye cevap verdi. (İbn Hanbel, IV, 368; İbn Mâce, Edâhî, 3)

Dua

"Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize gökten öyle bir sofra indir ki, ilk gelenimizden son gelenimize kadar bizler için bir bayram ziyafeti ve senden bir işaret olsun. Bizi rızıklandır, sen rızık verenlerin en hayırlısısın." (Mâide, 5/114)

Fetva

Kurban ibadetinin mahiyeti ve hükmü nedir?

Sözlükte yaklaşmak, Allah'a yakınlaşmaya vesile olan şey anlamlarına gelen kurban dinî bir terim olarak, Allah'a

yaklaşmak ve O'nun rızasına ermek için ibadet maksadıyla, belirli şartları taşıyan hayvanı usûlüne uygun olarak kesmeyi ve bu amaçla kesilen hayvanı ifade eder. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IX, 452) Kurban bayramında kesilen kurbana udhiyye, hacda kesilen kurbana ise hedy denir.

Akıl sağlığı yerinde, hür, mukim ve dinî ölçülere göre zengin sayılan mümin, ilâhî rızayı kazanmak gayesiyle kurbanını kesmekle hem Cenab-ı Hakk'a yaklaşmakta, hem de maddi durumlarının yetersiz olması sebebiyle kurban kesemeyenlere yardımda bulunmaktadır. (Serahsî, el-Mebsût, XII, 8; İbn Nüceym, el-Bahr, VIII, 197) Bu ibadetin ruhunda Hakk'a yakınlık ve halka fedakârlıkta bulunma anlayışı vardır. Kurban, bir müslümanın bütün varlığını, gerektiğinde Allah yolunda feda etmeye hazır olduğunun bir nişanesidir.

Mezheplerin çoğuna göre udhiyye kurbanı kesmek sünnettir. (İbn Rüşd, Bidâye, I, 429) Hanefî mezhebinde ise tercih edilen görüş, kurbanın vacip olduğudur. (Merğînânî, el-Hidâye, VII, 146) Kurban, -fıkhî hükmü ne olursa olsun- müslüman toplumların belirli simgesi ve şiarı sayılan ibadetlerden biri olarak asırlardan beri özellikle milletimizin dinî hayatında önemli bir yer tutmaktadır.

KURBAN - IV

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾

"Ey Muhammed! De ki: Şüphesiz benim namazım da, diğer ibadetlerim de, yaşamam da, ölümüm de âlemlerin Rabbi Allah içindir."(Enam, 6/162)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهُمْ ذَبَحُوا شَاةً فَقَالَ النَّبِيُّ: مَا بَقِيَ مِنْهَا؟ قَالَتْ: مَا بَقِيَ مِنْهَا إِلَّا كَتِفُهَا قَالَ: بَقِيَ كُلُّهَا غَيْرَ كَتِفِهَا

Hz. Âişe'den (r.a.) nakledildiğine göre Efendimizin (s.a.s.) ailesi bir kurban kesmişlerdi. Efendimiz (s.a.s.) "Kurbandan ne kaldı" diye sordular. Hz. Âişe (r.a.) "yalnızca kürek kemiği kaldı (gerisini dağıttık)" dedi. Allah Resûlü (s.a.s.) de "Kürek kemiği hariç hepsi duruyor. (infakımızdan dolayı ahirette karşımıza çıkacak)" buyurdu.(Tirmizî, Sıfatu'l-kıyâme, 35)

Dua

"Ey mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım! Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın. Dilediğini yüceltirsin, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Hiç kuşku yok sen her şeye kâdirsin." (Âl-i İmrân, 3/26)

Fetva

Hz. Peygamber (s.a.s.) bizzat kurban kesmiş midir?

Kurban ibadeti hicrî ikinci yılda meşru kılınmıştır. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) de bu yıldan itibaren vefat edinceye kadar

her yıl kurban kestiği bilinmektedir. (Tirmizî, Edâhî, 11; bkz. Buhârî, Hac, 117, 119; Müslim, Edâhî, 3)

Hz. Peygamber (s.a.s.), Veda Haccı'nda yüz deve kurban etmiştir. Hz. Ali, "Peygamber (s.a.s.) yüz deve kurban etti. Etlerini dağıtmamı emretti, ben de dağıttım." (Buhârî, Hac, 122) demiştir. Hz. Enes'ten (r.a.) Hz. Peygamber'in (s.a.s.) siyah-beyaz benekli iki koçu besmele ve tekbir ile bizzat kestiği rivayet edilmektedir. (Buhârî, Edâhî, 9)

248. GÜN

KURBAN - V

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾

"Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine ismini ansınlar diye kurban kesmeyi meşru kıldık. İşte sizin ilahınız bir tek ilahtır. Şu halde yalnız ona teslim olun. Alçak gönüllüleri müjdele!" (Hac, 22/34)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي يعلى قال: إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذِّبْحَ، وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، فَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ

Ebi Yala'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Allah Teâlâ her varlığa iyi davranılmasını emretti. O halde canlı bir varlığı öldürmeniz gerektiğinde, bu işi can yakmayacak şekilde yapın. Bir hayvanı boğazlayacağınız zaman, (ona eziyet vermeyecek) güzel bir şekilde kesin. Bu işi yapacak olan kimse bıçağını iyice bilesin, hayvana acı çektirmesin."(Müslim, Sayd, 57)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin

tutturma! Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen çok esirgeyicisin, çok merhametlisin." (Haşr, 59/10)

Fetva

Kurbanın dinî dayanağı nedir?

Kurban, Kur'an-ı Kerim, Sünnet ve icmâ ile sabit bir ibadettir. Kurbanın meşru bir ibadet olduğuna dair Kur'an-ı Kerim'de deliller mevcuttur. Hz. İbrahim'in oğlu Hz. İsmail'in yerine bir kurbanın, Allah tarafından kendilerine fidye (kurban) olarak verildiği açıkça bildirilmektedir. (Sâffât, 37/107)

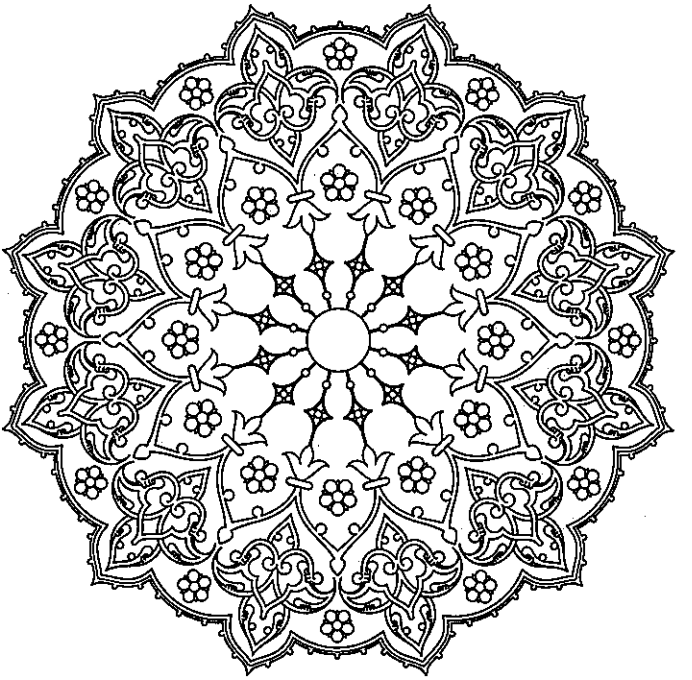
Kurbanın meşruiyetine işaret eden başka âyetler de vardır: "Kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanlar üzerine belirli günlerde Allah'ın adını ansınlar. Artık onlardan siz de yiyin, yoksula fakire de yedirin." (Hac, 22/28), "Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine ismini ansınlar diye kurban kesmeyi meşru kıldık." (Hac, 22/34), "Kurbanlık büyükbaş hayvanları da sizin için Allah'ın dininin nişanelerinden kıldık. Sizin için onlarda hayır vardır. Onlar saf saf sıralanmış dururken kurban edeceğinizde üzerlerine Allah'ın adını anın. Yanları üzerlerine düşüp canları çıkınca onlardan yiyin, istemeyen fakire de istemek zorunda kalan fakire de yedirin. Şükredesiniz diye onları böylece sizin hizmetinize verdik. Onların etleri ve kanları asla Allah'a ulaşmaz. Allah'a ulaşacak olan ancak, sizin O'nun için yaptığınız, gösterişten uzak amel ve ibadettir." (Hac, 22/36-37)

Bu âyetlerde zikredilen hayvan kesiminin, et ihtiyacı temini için olmadığı, bunların ibadet amaçlı birer uygulama oldukları gayet açıktır. Et ve kanların Allah'a ulaşamayacağının, asıl olanın ihlâs ve takva olduğunun bizzat âyetin metninde yer alması bunu açıkça ortaya koymaktadır.

Hz. Peygamber (s.a.s.) de, kurbanı bir ibadet olarak kabul etmiş ve bizzat kendisi de kurban kesmiştir. Hz. Peygamber'in (s.a.s.), meşru kılınmasından itibaren vefat edinceye kadar her yıl kurban kestiği bilinmektedir. (Tirmizî, Edâhî, 11; bkz. Buhârî, Hac, 117, 119; Müslim, Edâhî, 17)

Sahih hadis kaynaklarında yer alan rivayetlerde, Hz. Peygamber (s.a.s.), kurban bayramında Allah katında en sevimli ibadetin kurban kesmek olduğunu, kurbanın kesilir kesilmez Allah katında makbul olacağını ve kurban edilen hayvanın boynuzu, tırnağı da dâhil olmak üzere her şeyinin kişinin hayır hanesine yazılacağını ifade edip; bu ibadetin Allah rızası için yapılmasını tavsiye etmiştir. (Tirmizî, Edâhî, 1; İbn Mâce, Edâhî, 3)

Ayrıca hicretin ikinci yılından itibaren bugüne kadar müslümanların kurban kesmeleri, bu konuda görüş birliği olduğunu da göstermektedir. (İbn Kudâme, el-Muğnî, XIII, 360)

249. GÜN

KÜRTAJ YAPMANIN ve YAPTIRMANIN DİNİ HÜKMÜ

Ayet-i Kerime ve Meali

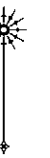
قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

"De ki: Gelin, rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babaya iyilik edin. Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin; biz, sizin de onların da rızkını veririz. Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın yasakladığı cana kıymayın. İşte bunları Allah size emretti; umulur ki düşünüp anlarsınız." (Enam, 6/151)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ: إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَشَدُّهُمْ عَذَابًا لِلنَّاسِ فِي الدُّنْيَا

Hâlid b. Velîd'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kıyamette en şiddetli azap görecekler, insanlara en çok işkence edenlerdir." (Tayâlisî, Müsned, II, 11; İbn Hanbel, IV, 90)

Dua

"Allah'ım! Yolculuğun yorgunluk ve sıkıntılarından, yoldan kötü bir şekilde dönmekten, iyi hâllerden kötü hâllere düşmekten, mazlumun bedduasından, mala ve aileye gelecek kötülüklerden sana sığınırım." (Müslim, Hac, 426)

Fetva

Kürtaj yaptırmak caiz midir?

İnsan hayatının korunması, İslam dininin beş temel ilke ve amacından biridir. Zira en şerefli varlık olan insanoğlu saygındır ve dokunulmazdır. İnsanın yaşama hakkı, erkek spermi ile kadın yumurtasının birleştiği ve döllenmenin başladığı andan itibaren Allah tarafından verilmiş temel bir hak olup, artık bu safhadan itibaren anne baba da dâhil hiçbir kimsenin bu hakka müdahale etmesine izin verilmemiştir. Buna göre, annenin hayatının korunması gibi haklı ve kesin bir zaruret olmaksızın gebeliğe son vermek caiz değildir.

MALI HAYRA HARCAMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

"Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık hayra sarf edenler var ya, onların mükâfatları Allah katındadır. Onlara korku yoktur, üzüntü de çekmezler." (Bakara, 2/274)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ يَقُولُ الْعَبْدُ مَالِي مَالِي إِنَّمَا لَهُ مِنْ مَالِهِ ثَلاَثٌ مَا أَكَلَ فَأَفْنَى أَوْ لَبِسَ فَأَبْلَى أَوْ أَعْطَى فَاقْتَنَى وَمَا سِوَى ذَلِكَ فَهُوَ ذَاهِبٌ وَتَارِكُهُ لِلنَّاسِ.

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayete göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İnsan 'Malım, malım!' diyor. Hâlbuki malından sadece yiyip tükettiği, giyip eskittiği ve infak olarak verip (âhireti için) biriktirdiği üç şey ona aittir. Kendisi (ölür) gider ve bunların dışında kalan malları diğer insanlara bırakır." (Müslim, Zühd ve rekâik, 4)

Dua

"Bizleri, yoksulların, mahrumların, mağdurların, zulme uğramışların haklarına dikkat kesilenlerden, onların dertleriyle dertlenenlerden, acılarına ortak olanlardan eyle Allah'ım."

Fetva

Mirasçılar mirastan mahrum edilebilir mi?

Kişi, mirasçısını mirasından mahrum etme hak ve yetkisine sahip değildir. Ancak vârisin murisini öldürmesi, farklı dinlerden olmaları gibi mirasçılığa engel hâller bulunması durumunda mirasçı mirastan mahrum kalır. (Mevsılî, el-İhtiyâr, IV, 502-504)

Çocuklar anne-babanın gönlünü incitecek, sevgi ve gönül bağını koparacak olan isyan, eziyet ve hakaret gibi olumsuz duygu ve davranışlarda bulunmuşlar veya görevlerini yapmamışlarsa, dinen sorumlu olurlar. Ama bu yanlışlıkları veya görevlerini yapmamaları onların mirastan mahrum bırakılmalarına dinen sebep teşkil etmez. Çünkü İslam'da sorumluluklar bireyseldir. Herkes kendi görevini yapıp-yapmadığının hesabını Allah'a verecektir. (Necm, 53/38-41)

Ailede anne-baba kendi sorumluluklarını, çocuklar da kendi sorumluluklarını bilerek, ailevî yaşantılarını bir Müslüman'a yakışır şekilde düzenleyip sürdürmek mecburiyetindedirler.

Bu itibarla, anne-babanın hangi sebeple olursa olsun çocuklarını mirastan mahrum etmek için evlatlıktan reddetme yetkisi bulunmadığı gibi mirastan mahrum bırakmak için vasiyette bulunması da caiz değildir.

251. GÜN

MEKKE'NİN FETHİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَأُخْرٰى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

"Hoşunuza gidecek bir şey daha var: Allah'ın yardımı ve yakın bir fetih! Haydi müminleri müjdele." (Saf, 61/13)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ قَامَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ وَهُوَ عَلَى دَرَجِ الْكَعْبَةِ فَحَمِدَ اللهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الأَحْزَابَ وَحْدَهُ

İbn Ömer'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) Mekke Fethi günü, Kâbe merdiveni üzerinde ayağa kalkarak Allah'a hamd ve senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: "Hamd (Mekke'nin fethine dair) vaadini yerine getiren, kulu Muhammed'e (s.a.s.) yardım eden ve düşman topluluklarını tek başına yenilgiye uğratan Allah'a mahsustur." (İbn Mâce, Diyât, 5)

Dua

"Allah'ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme." (Hâkim, Deavât, No: 1973)

Fetva

Mekke ve Medine'nin kutsallığına inanarak oralardan toprak veya taş getirmenin bir sakıncası var mıdır?

Mescid-i Haram, Meş'ar-i Haram, Arafat başta olmak üzere Mekke, hac ile ilgili rükün ve şartların ifa edildiği yerler olması bakımından müslümanların gönlünde belli bir kutsallığa sahiptir. Bu kutsallık o bölgelerin taşına, toprağına, bitkisine ve hayvanına değil; bizzat mekânların kendisine aittir. Dolayısıyla Hicaz'dan teberrük amacıyla toprak veya taş getirmenin herhangi bir dayanağı yoktur. (Serahsî, el-Mebsût, XXX, 161) Âlimlerin büyük çoğunluğu bunu doğru bulmamış, hatta bir kısmı bunun haram veya mekruh olduğunu bile söylemişlerdir. (Nevevî, el-Mecmû', VII, 454-455)

252. GÜN

MELEKLER

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلاً اُولِٓي اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَٓاءُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

"Hamd, gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan Allah'a mahsustur. O yaratmada dilediğini artırır. Şüphesiz Allah'ın gücü her şeye hakkıyla yeter." (Fâtır, 35/1)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى ذَرٍّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : إِنِّى أَرَى مَا لاَ تَرَوْنَ وَأَسْمَعُ مَا لاَ تَسْمَعُونَ إِنَّ السَّمَاءَ أَطَّتْ وَحُقَّ لَهَا أَنْ تَئِطَّ مَا فِيهَا مَوْضِعُ أَرْبَعِ أَصَابِعَ إِلاَّ وَمَلَكٌ وَاضِعٌ جَبْهَتَهُ سَاجِدًا لِلَّهِ

Ebû Zer'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ben sizin görmediklerinizi görür, işitmediklerinizi duyarım. Gök sarsıldı. Nasıl sarsılmasın ki! Semada, bir meleğin Allah için secdeye kapanmadığı dört parmaklık bir yer dahi yoktur." (İbn Mâce, Zühd, 19)

Dua

"Allah'ım! Rahmetinin gereklerini, mağfiretinin sürekliliğini, her türlü günahtan uzak ve salim olmayı, her türlü iyilik ve nimetleri, cennete girerek felaha ermeyi, yardımınla cehennem ateşinden kurtulmayı istiyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1925)

Fetva

"Kirâmen Kâtibîn" ne demektir?

"Değerli yazıcılar" anlamına gelen "kirâmen kâtibîn", insanların yanlarında bulunan ve onların yaptıkları işleri amel defterine yazmakla görevli bulunan melekler demektir. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: "Hâlbuki sizin üstünüzde hakiki bekçiler ve çok değerli yazıcılar (kirâmen kâtibîn) vardır ki, onlar ne yaparsanız bilirler." (İnfitâr, 82/11-12) "Hafaza", "rakîb-atîd" melekleri de denilen bu meleklerin belirtilen yazma görevinden başka ahiret günü hesap sırasında yapılan işlere şahitlik edecekleri de âyetlerde şu şekilde bildirilmektedir: "Sûr'a üfürülecek. İşte bu, önceden bildirilen tehdidin gerçekleşeceği gündür. Herkes beraberinde bir sevk edici, bir de şahitlik edici (melek) ile gelir. " (Kaf, 50/20-21) Diğer taraftan İslam âlimleri söz konusu meleklerin yazma daha doğrusu kayda alma görevini nasıl yaptıkları konusunda kesin bir şey söylenemeyeceğini beyan etmişlerdir.

253. GÜN

MELEKLERE İMAN

Ayet-i Kerime ve Meali

اٰمَنَ الرَّسُولُ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُونَ ۜ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ ۟ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهٖ ۟ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

"Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (iman ettiler). Her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler ve şöyle dediler: Onun peygamberlerinden hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz. Şöyle de dediler: İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız Sana'dır." (Bakara, 2/285)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ : خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ

Hz. Âişe'nin (r.a.) rivayet ettiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Melekler nurdan yaratıldı. Cinler yalın ateşten yaratıldı. Âdem ise size anlatılandan (topraktan) yaratıldı." (Müslim, Zühd ve rekâik, 60)

Dua

"Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru." (Âl-i İmrân, 3/16)

Fetva

Meleklerin varlığı nasıl ispat edilir?

Melekler, gözlem ve deneye dayanan pozitif bilimlerin ilgi alanı dışında kalan ve duyularla algılanamayan varlıklardır. Onların gözle ve diğer duyu organlarıyla algılanamaz varlıklar oluşu, inkâr edilmelerine gerekçe olamaz. Pozitif bilimlerin ilgi alanı dışında kalan ve duyu organlarıyla algılanamayan nice varlıkların mevcudiyetine inanıldığı bir gerçektir. Esasen insan aklı meleklerin varlığını reddetmez, bunu mümkün görür.

Bu konuda, kesin bilgi veren, anlamı açık çok sayıda âyet ve hadis bulunmaktadır. Bunlar meleklerin varlığı konusunda müminlerde hiçbir şüphe bırakmaz. Meleklerin varlığı ile ilgili bazı deliller şöyle sıralanabilir:

a) Bütün peygamberler getirdikleri mesajda meleklerin varlığından söz etmişlerdir; bütün ilahî dinlerde melek inancı vardır.

b) Allah'ın kelamı olduğunda hiçbir şüphe olmayan Kur'an-ı Kerim'de meleklerin varlığına ve özelliklerine ilişkin onlarca âyet bulunmaktadır. (Bkz. Bakara, 2/30-34; Hicr, 15/28-29; Hûd, 11/69-70; Zâriyât, 51/24-28; Necm, 53/5; Tahrîm, 66/6; Fâtır, 35/1)

c) Hayatı boyunca hiçbir zaman yalan söylememiş olan Hz. Peygamber pek çok hadisinde meleklerden, onların özelliklerinden ve kimi zaman onları gördüğünden bahsetmiştir. (Bkz. Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, VI, 168; Müslim, Zühd, 60)

d) Yüce Yaratıcı'nın makro ve mikro âlemde yarattığı varlıklardaki eşsiz güzellik ve mükemmelliği görüp değerlendiren ve bu suretle Allah'ı tesbih ederek yücelten özel varlıkların bulunması aklın kabul edeceği bir husustur.

254. GÜN

MEMLEKET SEVGİSİ

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾

"Ey kavmim! Allah'ın sizin için (vatan olarak) yazdığı kutsal topraklara girin, sakın geri dönmeyin, sonra kaybedenler siz olursunuz." (Mâide, 5/21)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنَ عَدِيِّ بْنِ الْحَمْرَاءِ قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ وَاقِفٌ بِالْحَزْوَرَةِ يَقُولُ : وَاللَّهِ إِنَّكِ لَخَيْرُ أَرْضِ اللَّهِ وَأَحَبُّ أَرْضِ اللَّهِ إِلَى وَاللَّهِ لَوْلاَ أَنِّى أُخْرِجْتُ مِنْكِ مَا خَرَجْتُ

Abdullah b. Adî b. el-Hamrâ (r.a.) diyor ki, "Ben Resûlullah'ı (s.a.s.), devesi üstünde (Mekke'nin) el-Hazvara (çarşısında) dururken gördüm. Şöyle buyuruyordu: '(Ey Mekke!) Vallahi sen, Allah'ın arzının en hayırlısı ve bana Allah'ın arzının en sevimlisisin. Senden çıkarılmış olmasaydım vallahi seni terk etmezdim.'" (Tirmizî, Menâkıb, 68; İbn Mâce, Menâsik, 103)

Dua

"Bizi sen sevgisiz, susuz, havasız; Ve vatansız bırakma Allah'ım! Müslümanlıkla yoğrulan yurdu, Müslümansız bırakma Allah'ım!" (Arif Nihat ASYA)

Fetva

Vatan-ı aslî, vatan-ı ikâmet ve vatan-ı süknâ ne demektir?

İslam, namaz ve oruç gibi ibadetlerin eda edilmesinde yolcularla ilgili bazı özel hükümler getirmiştir. Buna göre dinen yolcu (seferî) sayılan kimselerin dört rekâtlı farz namazları iki rekât kılmaları, Ramazan oruçlarını sonradan tutmak üzere erteleyebilmeleri bu özel hükümlerdendir.

Dinen yolcu sayılabilmenin iki temel ölçütü vardır. Bunlardan biri mekân, diğeri ise mesafedir.

Yolculuk konusu ile ilgili olarak bir kimsenin bulunduğu yer, ya "vatan-ı aslî", ya "vatan-ı ikâmet", ya da "vatan-ı süknâ"dır.

Vatan-ı aslî: Aslî yerleşim yeri demektir. Bir insanın doğup yaşadığı yer veya çalışmak üzere yerleşip geçimini sağladığı, ev alıp çoluk çocuğu ile yerleştiği yerdir.

Vatan-ı ikâmet: Yerleşmek maksadı ile olmaksızın on beş günden fazla kalmak üzere bulunduğu ve aslî vatanından en az doksan km. uzaklıktaki yerdir.

Vatan-ı süknâ: Bir kimsenin on beş günden az bir süre kalmak niyetiyle bulunduğu, aslî ya da ikâmet vatanından en az doksan km uzaklıktaki yerdir. (Haddâd, el-Cevhera, I, 104)

Bu hükümler Hanefî mezhebine göredir. Şafii mezhebine göre ise seferî sayılabilmek için yaklaşık 90 km bir mesafeye gitme niyeti ile yola çıkılmış olmalı ve gidilen yerde, giriş ve çıkış günleri hariç dört günden az kalınmalıdır. Dört gün ya da daha fazla kalınmaya niyet edilmesi hâlinde seferîlik hükmü biter. (Remlî, Nihâyetü'l-muhtâc, II, 257)

255. GÜN

MERHAMET ve ÇOCUK SEVGİSİ

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۖ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَاباً وَخَيْرٌ اَمَلاً ﴿٤٦﴾

"Mallar ve evlatlar, dünya hayatının süsüdür. Baki kalacak salih ameller ise, Rabbinin katında, sevap olarak da ümit olarak da daha hayırlıdır." (Kehf, 18/46)

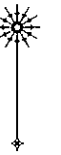
Hadis-i Şerif ve Manası

عن أَبي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَدِمَ نَاسٌ مِنَ الْأَعْرَابِ عَلَى رَسُولِ اللهِ ، فَقَالُوا: أَتُقَبِّلُونَ صِبْيَانَكُمْ؟ فَقَالُوا: نَعَمْ، فَقَالُوا: لَكِنَّا وَاللهِ مَا نُقَبِّلُ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ: وَأَمْلِكُ إِنْ كَانَ اللهُ نَزَعَ مِنْكُمُ الرَّحْمَةَ

Ebu Hureyre'den (r.a.) nakledildiğine göre çölde yaşayan bedevîlerden bir grup Resûlullah'ın (s.a.s) huzuruna geldiler ve "Siz çocuklarınızı öpüyor musunuz?" diye sordular. Sahabe "Evet" dedi. Onlar "biz, Allah'a yemin ederiz ki, onları öpmüyoruz" dediler. Resûlullah (s.a.s): "Allah sizin kalplerinizden merhamet duygusunu çıkarıp almışsa, ben ne yapabilirim ki!" buyurdu. (Buhârî, Edeb, 18; Müslim, Fezâil, 164.)

Dua

... "Ey Rabbimiz! Bize mutluluk getirecek eşler ve çocuklar bahşet; bizi günahtan sakınanlara öncü yap!" (Furkân, 25/74)

Fetva

Çocuğu dünyaya gelen bir kimse ne yapmalı ve nasıl dua etmelidir?

Hz. Peygamber(s.a.s.), yeni doğan çocuğun sağ kulağına ezan okunmasını, sol kulağına da kâmet getirilmesini tavsiye etmiş ve bizzat kendisi, torunu Hz. Hasan'ın sağ kulağına ezan okumuş, sol kulağına da kâmet getirmiştir. (Beyhakî, Şu'abü'l-îmân, XI, 105-106) Dolayısıyla, çocuk dünyaya geldiğinde sağ kulağına ezan, sol kulağına kâmet okunarak isminin verilmesi sünnettir. Bunu babası veya aile büyüklerinden başka birisi de yapabilir.

256. GÜN

MERHAMET ve ŞEFKAT

Ayet-i Kerime ve Meali

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ اَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرٰيهُمْ رُكَّعاً سُجَّداً يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَاناً سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰيةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهُ فَاٰزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْراً عَظِيماً ﴿٢٩﴾

"Muhammed, Allah'ın Resülüdür. Onunla beraber olanlar, inkârcılara karşı çetin, birbirlerine karşı da merhametlidirler. Onların, rükû ve secde halinde, Allah'tan lütuf ve hoşnutluk istediklerini görürsün. Onların secde eseri olan alametleri yüzlerindedir. İşte bu, onların Tevrat'ta ve İncil'de anlatılan durumlarıdır: Onlar filizini çıkarmış, onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş, ziraatçıların hoşuna giden bir ekin gibidirler. Allah kendileri sebebiyle inkarcıları öfkelendirmek için onları böyle sağlam ve dirençli kılar. Allah, içlerinden iman edip salih amel işleyenlere bir bağışlama ve büyük bir mükafat vaad etmiştir." (Feth, 48/29)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِى تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى

Nu'mân b. Beşîr (r.a.), Resûlullah'ın (s.a.s.) şöyle buyurduğunu nakletmiştir: "Müminler, birbirlerini sevmede, birbirlerine merhamet ve şefkat göstermede, tıpkı bir organı rahatsızlandığında diğer organları da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıyı paylaşan bir bedene benzer." (Müslim, Birr ve sıla, 66; Bûhârî, Edeb, 27)

Dua

"Ey Allah'ım! Ben kendime çok zulmettim, günahları ancak sen bağışlarsın. Mağfiretinle beni bağışla ve bana merhamet et. Şüphesiz sen çok bağışlayan ve çok merhamet edensin." (Tirmizî, De'avât, 96)

Fetva

Ölen kişinin arkasından ağlamanın ve yas tutmanın hükmü nedir?

Ölen kişinin arkasından ağlamak, Allah'ın lütfettiği merhamet duygusunun bir tezahürüdür. Hz. Peygamber (s.a.s.) de oğlu İbrahim ölünce ağlamış, yine ölmek üzere olan bir torunu kendisine haber verilince, gözlerinden yaşlar gelmiştir. Sebebi sorulunca da "Bu, Allah'ın rahmetidir, onu kullarının kalplerine koymuştur. Allah, ancak merhametli olan kullarına merhamet eder." (Buhârî, Cenâiz, 43; Müslim, Cenâiz, 11, 12; Ebû Dâvûd, Cenâiz, 28) buyurmuşlardır. Ancak ölüm olayından sonra arkada kalanların bağırıp çağırarak, üstlerini başlarını yırtarak ağlamaları caiz değildir. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Musibete uğradığında yakasını-paçasını yırtan, yüz ve yanaklarına vuran, cahiliye işlerine çağıran kimseler bizden değildir." (Ebû Dâvûd, Cenâiz, 29); "Elleri ile yüzüne vuran, yüzünü tırmalayan, yakasını-paçasını yırtan, kendisinin helak olması ve belaya uğraması için dua eden kadını/kişiyi Allah rahmetinden uzak etsin." (İbn Mâce, Cenâiz, 52) buyurmuştur.

257. GÜN

MESCİD

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللهَ فَعَسٰٓى اُولٰٓئِكَ اَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

"Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve âhiret gününe inanan, namazını kılan, zekâtını veren ve yalnız Allah'tan korkup çekinen kimseler imar edebilirler. İşte bunların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur." (Tevbe, 9/18)

Hadis-i Şerif ve Manası

أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ مِثْلَه

Osman b. Afvân, (r.a.) "Ben Allah Resûlü'nü (s.a.s.), 'Her kim Allah için bir mescit bina ederse, Allah ona cennette bu mescidin benzeri (bir köşk) bina eder.' buyururken işittim." dedi. (Müslim, Zühd ve rekâik, 44)

Dua

"Rabbimiz! Bizi sana teslim olmuş kimseler kıl. Soyumuzdan da sana teslim olmuş bir ümmet kıl. Bize ibadet yerlerini ve ilkelerini göster. Tövbemizi kabul et. Çünkü sen, tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametli olansın." (Bakara, 2/128)

Fetva

Camiler için kullanılan "Allah'ın evleri" ifadesi Allah'a bir mekân isnat etme anlamı taşır mı?

"Allah'ın evi" terkibinin Arapça karşılığı "Beytullah" olup Kâbe hakkında kullanılan bir ifadedir. "Beyt"ten maksat, Kâbe'dir. "İbrahim ve İsmail'e; 'Tavaf edenler, kendini ibadete verenler, rükû ve secde edenler için evimi temiz tutun' diye emretmiştik." (Bakara, 2/125) ayetinde de ev kelimesi Allah'ın zatına izafe edilmiştir.

Kâbe'ye Beytullah (Allah'ın evi) denilmesi, Allah'a ibadet etmek için yeryüzünde yapılan ilk mâbed olması, insanların hidayeti ve putperestliğin yıkılıp tevhid inancının yerleşmesi için gönderilmiş olan Hanif dininin sembolü ve bütün müslümanların namazlarında yöneldikleri yer olması gibi sebeplere dayanır. Allah, "Şüphesiz, âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak insanlar için kurulan ilk ev (mâbed), Mekke'deki (Kâbe) dir." (Âl-i İmran, 3/96) buyurarak onun şerefini yüceltmiştir. Allah için ibadete mahsus olan tüm camiler ve mescitler için de "Allah'ın evi" terkibi kullanılır. Nitekim bir hadis-i şerifte: "Yeryüzünde Allah'ın evleri; mescitlerdir. Oraya gelene Allah Teâlâ ikramda bulunur." (Taberani, Mu'cemü'l-Kebir, X, 10346) buyurulmaktadır.

Bu itibarla "Allah'ın evi" tabirinden Allah için ibadet edilen yer anlaşılmalı, asla Allah'a isnat edilen bir mekân anlaşılmamalıdır. Çünkü Allah (c.c.) zaman ve mekândan münezzehtir. Yani zaman ve mekânla ilişkilendirilemez. O, bir mekânda olan değil, bütün mekânları kuşatmış olandır. Zaman ve mekân mahlûk/yaratılmıştır. Allah ise yaratıcıdır. Dolayısıyla O, yaratılmışlara has özelliklerden münezzehtir

MİNNETTARLIK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ ۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهُ وَهْناً عَلٰى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ ۜ اِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾

"Biz insana anne babasıyla ilgili öğütler verdik. Annesi, güçten kuvvetten düşerek onu karnında taşımıştır; çocuğun sütten kesilmesi iki yıl içinde olur. Bunun için (ey insan), hem bana hem anne babana minnet duymalısın; sonunda dönüş yalnız banadır." (Lokmân, 31/14)

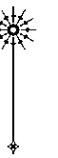
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنَّانٌ وَلاَ عَاقٌّ وَلاَ مُدْمِنُ خَمْرٍ

Abdullah b. Amr'dan (r.a.) nakledildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Yaptığı iyiliği başa kakan, ana babaya isyan eden ve içki bağımlısı olan kişi cennete giremez." (Nesâî, Eşribe, 46)

Dua

"Rabbim! Onlar (anne ve babam) nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster." (İsrâ, 17/24)

Fetva

"Sana sütümü helal etmem, hakkımı helal etmem" şeklinde söylenen sözler bağlayıcı mıdır, bir sorumluluk gerektirir mi?

Bir anne veya babanın, isyankâr bir çocuğuna karşı "sana sütümü/hakkımı helal etmem" ve benzeri sözleri, ileriye dönük bir korkutmadan ibarettir. Ebeveynlerin sırf kendi istek ve arzularının yerine getirilmesi için çocukları üzerinde haksız yere manevî baskı kurmaları ve onların şahsiyetlerine saygı göstermemeleri doğru değildir. Esasen bu tür sözler hiçbir hüküm de ifade etmez.

Öte yandan çocukların, anne ve babaya karşı dinî görevlerinden biri de, meşru işlerde onlara karşı isyan etmemek ve daima saygı göstermektir. Anne-babalar tarafından, "sana sütümü/hakkımı helal etmem" gibi korkutmalar bir sonuç doğurmasa da, çocukların anne-babalarına karşı saygı göstermesi dinî bir gerekliliktir. "(Rabbin), anaya-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara 'öf' bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle!" (İsrâ, 17/23) mealindeki âyet, anne babaya iyi davranmanın önemine işaret etmektedir.

259. GÜN

MİRAS ve VASİYET

Ayet-i Kerime ve Meali

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْراً ٱلْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ ۖ حَقاً عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

"Sizden birinize ölüm gelip çattığı zaman, eğer geride bir hayır (mal) bırakmışsa, anaya, babaya ve yakın akrabaya meşru bir tarzda vasiyette bulunması -Allah'a karşı gelmekten sakınanlar üzerinde bir hak olarak- size farz kılındı." (Bakara, 2/180)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَمْرِو بْنِ خَارِجَةَ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ: إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِى حَقٍّ حَقَّهُ وَلاَ وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ

Amr b. Hârice (r.a.) diyor ki: "Resûlullah (s.a.s.) hutbe irad etti ve şöyle buyurdu: 'Allah her hak sahibine (mirastan) hakkını vermiştir; dolayısıyla mirasçıya vasiyet (etmeye gerek) yoktur.'" (Nesaî, Vesâyâ, 5)

Dua

"Allah'ım! Lütfundan bize rızık ver, bizi rızkından mahrum etme, bize verdiğin rızıkları bizim için bereketli yap, katında bulunan nimetlere rağbetimizi arttır ve bizi gönül zengini eyle." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 42)

Fetva

Vasiyet ve hükmü nedir?

Vasiyet ölümden sonraya bağlı olmak üzere teberru yoluyla bir malı bir şahsa temlik etmek, bırakmaktır. Bir kişi, mal ve haklarının en fazla üçte biri üzerinde ölüme bağlı tasarrufta bulunabilir, geriye kalan üçte iki varisler namına korunmuş hissedir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.s.), malının yarısını vasiyet etmek isteyen bir sahâbîye üçte birini vasiyet etmesini söylemiş, hatta bunun bile çok olacağını beyan etmiştir. (Buhârî, Vesâyâ 3) Malın üçte birinden azının vasiyet edilmesi müstehaptır. Varisler fakir ise vasiyet etmemek daha faziletlidir. Terekenin üçte birinden daha fazla olan veya varislerden herhangi biri lehine yapılacak vasiyet ise, diğer varislerin iznine bağlı olarak geçerlidir. (Mevsılî, el-İhtiyâr, IV, 376-377) Zira vârise vasiyet caiz değildir. Hz. Peygamber (s.a.s.) bir hadislerinde; "Allah Teâla her hak sahibine hakkını vermiştir. Bu sebeple, vârise (vârislerden biri lehine) vasiyet yoktur." (Tirmizî, Vesâyâ, 5; Ebû Dâvud, Vesâyâ, 6) buyurmuşlardır.

Bu genel hükümlere bağlı olarak; kul hakkı olan borçların ve Allah hakkı kapsamında ele alınan oruç fidyesi, zekat, keffaret gibi malî yükümlülüklerin ödenmesini vasiyet etmek vaciptir. Mirastan pay alamayan fakir akrabalara vasiyette bulunmak müstehaptır. Yabancılardan ve akrabalardan zengin olanlara vasiyette bulunmak mübahtır.

Masiyet ve günah ile meşgul olan kişiye vasiyet ise mekruhtur. (İbn Abidin, Reddü'l-muhtâr, X, 336)

260. GÜN

MİSAFİRE İKRAM - I

Ayet-i Kerime ve Meali

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

"İbrahim'in ağırlanan misafirlerinin haberi sana geldi mi? Onlar İbrahim'in yanına girmişler, selam vermişlerdi. İbrahim de selamı almış, içinden "bunlar, yabancılar" demişti. Hemen ailesinin yanına giderek semiz bir dana kebabını getirmiş, onların önüne koyup 'Buyurun, yemez misiniz?' demişti." (Zâriyât, 51/24-27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْكَعْبِيِّ أَنَّ رَسُولَ الله قَال :مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ ، جَائِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ ، وَالضِّيَافَةُ ثَلاَثَةُ أَيَّامٍ ، فَمَا بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ ، وَلاَ يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَثْوِيَ عِنْدَهُ حَتَّى يُحْرِجَهُ

Ebû Şurayh el-Kâ'bî'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa misafirine ikram etsin. Bunun miktarı, bir gün ve bir gecedir. Misafirlik üç gündür, bundan sonra (misafire ikram) sadakadır. Misafirin de ev sahibini sıkıntıya sokacak kadar onun yanında kalması helâl olmaz." (Buhârî, Edeb, 85)

Dua

... "Rabbim! Burayı güvenli bir şehir yap, halkından Allah'a ve âhiret gününe inananları da çeşitli ürünlerle rızıklandır." ... (Bakara, 2/126)

Fetva

Kurbanlık hayvanların gebeliğinin önlenmesi caiz midir?

Kurbanlık veya etlik olarak beslenen hayvanların gebe kalmalarının önlenmesi, hayvan için kurbanlık olması açısından ayıp sayılmıyorsa ve insanların yararına bir menfaati gerçekleştirmeye yönelik ise, bunda bir sakınca yoktur. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IX, 557-558)

Ancak kurbanlık için hazırlanan hayvanların mevcut gebeliklerinin sonlandırılması fıtrata müdahaledir. Hayvanlara karşı şefkatli davranılması gibi ilkeler de düşünüldüğünde, mevcut gebeliklerinin sonlandırılması dinen uygun görülemez.

261. GÜN

MİSAFİRE İKRAM - II

Ayet-i Kerime ve Meali

لِيُنْفِقْ ذُوسَعَةٍ مِنْ سَعَتِهٖ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهٗ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا اٰتٰيهُ اللّٰهُ لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْساً اِلَّا مَا اٰتٰيهَا سَيَجْعَلُ اللّٰهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْراً ﴿٧﴾

"Eli geniş olan, elinin genişliğine göre nafaka versin. Rızkı dar olan da, Allah'ın ona verdiğinden (o ölçüde) harcasın. Allah bir kimseyi ancak kendine verdiği ile yükümlü kılar. Allah bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır." (Talâk, 65/7)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلاَمٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ الْمَدِينَةَ انْجَفَلَ النَّاسُ إِلَيْهِ ... وَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ تَكَلَّمَ بِهِ أَنْ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلاَمَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلاَمٍ

Abdullah b. Selâm (r.a.) anlatıyor: "Resûlullah (s.a.s.) (hicret edip) Medine'ye geldiğinde insanlar ona doğru koşuştular... Söylediği ilk sözler şunlardı: 'Ey insanlar! Selâmı yaygınlaştırın, yemek yedirin ve insanlar uykudayken (gece) namaz kılın ki, esenlik içinde cennete giresiniz.'" (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 42)

Dua

"Allah'ım! Rahmetinin gereklerini, mağfiretinin sürekliliğini, her türlü günahtan uzak ve salim olmayı, her türlü iyilik ve nimetleri, cennete girerek felaha ermeyi, yardımınla cehennem ateşinden kurtulmayı istiyorum." (Hâkim, Deavât, No: 1925)

Fetva

Akîka kurbanı nedir?

Yeni doğan çocuk için şükür amacıyla kesilen kurbana, "akîka" adı verilir. Akîka kurbanı kesmek sünnettir. İbn Abbas'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.), Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin için akîka kurbanı kesmiş (Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 21; Nesâî, Akîka, 1), bir hadisinde de şöyle buyurmuştur: "Her çocuk (doğumunun) yedinci gününde kendisi için kesilecek akîka kurbanı karşılığında bir rehine gibidir. Akîka kurbanı kesildikten sonra çocuğun başı tıraş edilir ve ona isim verilir." (Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 21)

Bu açıdan akîka kurbanı, çocuğun doğduğu günden büluğ çağına kadar kesilebilirse de doğumun yedinci günü kesilmesi daha faziletlidir. Aynı günde çocuğa isim verilmesi ve saçı ağırlığında altın veya değeri miktarınca sadaka verilmesi müstehaptır. (İbn Rüşd, Bidâye, I, 463-464)

202. GÜN

MİSAFİRE İKRAM - III

Ayet-i Kerime ve Meali

فَانْطَلَقَا حَتّٰى إِذَآ اَتَيَا اَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا اَهْلَهَا فَاَبَوْا اَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَاراً يُرِيدُ اَنْ يَنْقَضَّ فَاَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ اَجْراً ﴿٧٧﴾

"Yine yürüdüler. Nihayet bir köy halkına varıp onlardan yiyecek istediler. Ancak köy halkı onları misafir etmekten kaçındı. Derken orada yıkılmak üzere bulunan bir duvarla karşılaştılar, o hemen onu doğrulttu. Mûsâ, 'Dileseydin, elbet buna karşı bir ücret alırdın.' dedi." (Kehf, 18/77)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ أَنَّهُ قَالَ: لا خَيْرَ فِيمَنْ لا يُضِيفُ

Ukbe b. Âmir'in (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Misafir ağırlamayan kimsede hayır yoktur." (İbn Hanbel, IV, 157)

Dua

"(Rabbim!) Arkadan gelecekler içinde iyilikle anılmayı bana nasip eyle!" (Şu'arâ, 26/84)

Fetva

Seferîliğin başlangıcı nasıl belirlenir?

Dinen sefer sayılacak mesafedeki bir yere gitmek üzere yola çıkan kişi, yaşadığı yerleşim yerinin meskûn mahallinden çıkınca misafir hükmünde kabul edilir. Bu kimse yolculuk

hüküm ve ruhsatlarından yararlanmaya başlar. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 101) Buna göre, yolculuğa başlayıp şehrin meskûn mahallinden çıkan kimse dört rekâtlı farz namazları iki rekât olarak kılar.

Günümüzde şehirler genişlemiş, İstanbul örneğinde olduğu gibi, iki ucu arasındaki mesafe neredeyse sefer mesafesi olacak kadar uzamıştır. Bu nedenle İstanbul gibi büyükşehirlerde yaşayan kimseler, yolculuğa kendi araçlarıyla çıktıklarında, ikamet ettikleri ilçenin belediye sınırlarını geçtikleri andan itibaren seferî sayılırlar ve haklarında seferîlik hükümleri sabit olur. Yolculuğa otobüs, tren, uçak ve gemi gibi umumi vasıtalarla çıkılması hâlinde ise seferîliğin başlangıç noktası olarak otogar, gar, havalimanı ve limanlar esas alınabilir.

263. GÜN

MUCİZE

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَلِأُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللهَ وَاَطِيعُونِ ﴿٥٠﴾

"Benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı olarak ve size haram kılınmış olanların bir kısmının sizin için helâl olduğunu bildireyim diye gönderildim ve size Rabbimden bir mûcize getirdim. Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin." (Âl-i İmrân, 3/50)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِىُّ: مَا مِنَ الأَنْبِيَاءِ نَبِىٌّ إِلاَّ أُعْطِىَ مَا مِثْلُهُ آمَنَ عَلَيْهِ الْبَشَرُ ، وَإِنَّمَا كَانَ الَّذِى أُوتِيتُ وَحْيًا أَوْحَاهُ اللَّهُ إِلَىَّ ...

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Peygamberlere, kendi dönemlerindeki insanların inandıkları mucizeler verildi. Bana verilen mucize ise Allah'ın bana vahyettiği (Kur'an) dır." (Buhârî, Fedâilü'l-Kur'ân, 1)

Dua

"Rabbimiz! İndirdiğine inandık ve peygambere tâbi olduk; artık bizi şahitlerle beraber yaz." (Âl-i İmrân, 3/53)

Fetva

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) ne tür mucizeleri vardır?

İslam âlimleri Hz. Peygamber'in (s.a.s.) nübüvveti esnasında ortaya koyduğu mucizeleri, aklî, hissî ve haberî olmak üzere üç şekilde sınıflandırmıştır. Aklî mucizeye en büyük örnek, Kur'an'dır. Çünkü Kur'an her çağdaki akıl sahibi insana hitap eden, akıllara durgunluk veren, başkalarının benzerini meydana getirmekten aciz kaldıkları büyük ve ebedî bir mucizedir. Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de şöyle ifade edilir: "Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüpheye düşüyorsanız, haydi onun benzeri bir sûre getirin, eğer iddianızda doğru iseniz, Allah'tan başka şahitlerinizi (yardımcılarınızı) da çağırın." (Bakara, 2/23) Hz. Peygamber (s.a.s.) de Kur'an'ın en büyük mucize olduğunu bir hadisinde şöyle ifade etmiştir: "Bütün peygamberlere, kendi dönemlerinde yaşayan insanların iman edeceği birtakım mucizeler verilmiştir. Hiç şüphesiz bana ihsan edilen en büyük mucize, Allah'ın bana vahyettiği Kur'an'dır." (Buhârî, İ'tisâm, 1)

Kur'an mucizesi yanında hissî mucize olarak; Hz. Peygamber'in nübüvvet mührü, Ay'ın ikiye bölünmesi, parmaklarının arasından suyun akması, bir ziyafet esnasında zehirlenmek istenince olaydan haberdar olması, bir hurma kütüğünün teessürünü inilti şeklinde duyurması vb. örnek olarak verilebilir.

Haberî mucizelere de; Hz. Peygamber'in (s.a.s.) Mekke'nin fethi ve meydana gelecek savaşlar hakkında, henüz vuku bulmadan önce verdiği haberler örnek olarak gösterilebilir.

MUELLEFE-İ KULÛB

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللهِ وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

"Sadakalar (zekât gelirleri) ancak şunlar içindir: Yoksullar, düşkünler, sadakaların toplanmasında görevli olanlar, kalpleri kazanılacak olanlar, âzat edilecek köleler, borçlular, Allah yolunda (çalışanlar) ve yolda kalmışlar. İşte Allah'ın kesin buyruğu budur. Allah bilmekte ve hikmetle yönetmektedir." (Tevbe, 9/60)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ قَالَ النَّبِيُّ: إِنِّي أُعْطِي قُرَيْشًا أَتَأَلَّفُهُمْ ، لأَنَّهُمْ حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ

Enes b. Mâlik (r.a.) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ben Kureyş'e onları Müslümanlığa alıştırmak için (ganimet malından) veriyorum. Çünkü onlar daha yeni Câhiliye döneminden kurtuldular." (Buhârî, Farzu'l-humus, 19)

Dua

"Allah'ım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğunda da benim canımı al!" (Buhârî, Merdâ, 19)

Fetva

Zekât kimlere verilmez?

Hanefilere göre aşağıda sayılanlara zekât ve fitre verilmez:

a) Ana, baba, büyük ana ve büyük babalara,

b) Oğul, oğlun çocukları, kız, kızın çocukları ve bunlardan doğan çocuklara,

c) Eşine,

d) Müslüman olmayanlara,

e) Zengine yani aslî ihtiyaçları dışında nisap miktarı mala sahip olan kişiye,

f) Babası zengin olan ergen olmamış çocuğa. (Merğinânî, el-Hidâye, II, 223-228)

365. GÜN

MUSİBETLER ve MÜ'MİN

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلَّذِينَ اِذَآ اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّآ اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

"Onlar, başlarına bir musibet geldiğinde, 'Doğrusu biz Allah'a aidiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz.' derler." (Bakara, 2/156)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ صُهَيْبٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: عَجَبًا لأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَاكَ لأَحَدٍ إِلاَّ لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ

Suheyb'in (r.a.) naklettiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Müminin durumu ne ilginçtir! Her hâli kendisi için hayırlıdır. Bu durum yalnız mümine mahsustur. Başına sevinecek bir hâl geldiğinde şükreder; bu onun için hayır olur. Başına bir sıkıntı gelecek olursa ona da sabreder; onun için bu da hayır olur." (Müslim, Zühd ve rekâik, 64)

Dua

"Allah'ım! Çekilmez belalardan, isyana düşmekten, görülmez kazadan ve düşmanları sevindirecek musibetlerden sana sığınırım."

Fetva

Duada ellerin durumu nasıl olmalıdır? Duadan sonra elleri yüze sürmenin dayanağı var mıdır?

Dua sırasında avuçlar yukarıya gelecek şekilde elleri açık tutmak, istek ve niyazın anlamına uygun bir hâldir. Ellerin yukarıya, göğe doğru kaldırılması Allah'ın gökte, belli bir mekânda oluşundan değil, göklerin yücelik ve azameti temsil etmesi sebebiyledir. Resûl-i Ekrem (s.a.s.), dua ederken bazen koltuklarının beyazlığı görünecek kadar ellerini kaldırırdı. (Buhârî, Deavât, 23) Hz. Peygamber (s.a.s.) buyuruyor ki: "Allah'a avuçlarınızı yukarıya getirerek dua edin, ellerinizin tersini değil. Duayı bitirdiğiniz zaman da ellerinizi yüzünüze sürün." (İbn Mâce, Duâ, 13). Ancak, Hz. Peygamber'in (s.a.s.), bela ve musibetler sırasında dua ederken avuçları yere bakacak şekilde dua ettiği de rivayet edilmiştir. (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XVII, 98; Azîmâbâdî, Avnü'l-Ma'bûd, IV, 251)

Resûlullah'ın ellerini kaldırmadan da dua ettiği rivayet edilmiştir. (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XX, 231)

Dua sırasında normal olarak omuz hizasına kadar kaldırılan ellerin (Buhârî, De'avât, 23) arası normal aralıkta tutulur. "Hz. Peygamber (s.a.s.), dua sırasında ellerini bir araya getirdi." şeklindeki rivayet, "ellerini bir hizada tuttu; biri aşağıda, biri yukarıda değildi." (Tahtâvî, Hâşiye, s. 317-318) şeklinde yorumlanmıştır. Bununla birlikte ellerin birleştirilmesi de mümkündür. Önemli olan husus, bu konuda taassup göstermemektir.

Namazlardan sonra veya başka zamanlarda dua ederken elleri yüze sürmek, duada el kaldırıldığında sünnettir. (İbn Mâce, Duâ, 13) El kaldırmadan dua edildiği zaman, ellerin yüze sürülmesi gerekmez. (Tahtâvî, Hâşiye, 318)

MÜBAREK VAKİTLER

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

"Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilirseniz, bu sizin için çok hayırlıdır." (Cuma, 62/9)

Hadis-i Şerif ve Manası

أَبِي هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ ...

Ebû Hüreyre (r.a.) diyor ki: Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Üzerine güneş doğan en hayırlı gün cuma günüdür." (Müslim, Cum'a, 17)

Dua

"Rabbimiz! Hesap kurulacağı gün beni, anamı, babamı ve müminleri bağışla!" (İbrahim, 14/41)

Fetva

Duanın önemi nedir ve dua nasıl yapılmalıdır?

Dua ederken zaman seçimine de dikkat edilmelidir. Dua her zaman yapılabilirse de bazı vakitlerde yapılması, duanın daha çabuk kabul edilmesini sağlar. Bu vakitlerden biri de seher vaktidir. Allah Teala, geceleri dua, ibadet ve istiğfar ile meşgul olanları Kur'an-ı Kerim'de övmekte ve şöyle buyurmaktadır:

"Onlar, geceleri az uyurlardı. Seher vakitlerinde bağışlanma dilerlerdi." (Zâriyât, 51/17-18) Hz. Peygamber'e (s.a.s.), "Ey Allah'ın Resûlü, hangi dua daha makbuldür? diye sorulunca, 'Gece yarısı ve farz namazlardan sonra yapılan duadır.' cevabını vermiştir." (Tirmizî, Deavât, 80)

267. GÜN

MÜEYYİDELER

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ اَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ اِلَّا اَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ اَحَدِهِمْ اَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾ وَالْخَامِسَةُ اَنَّ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾ وَيَدْرَؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ اَنْ تَشْهَدَ اَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾ وَالْخَامِسَةَ اَنَّ غَضَبَ اللّٰهِ عَلَيْهَا اِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾

"Eşlerine zina isnat edip de kendilerinden başka şahitleri olmayanlara gelince, onların her birinin şahitliği; kendisinin doğru söyleyenlerden olduğuna dair, Allah adına dört defa yemin ederek şahitlik etmesi, beşinci defada da; eğer yalancılardan ise, Allah'ın lanetinin kendi üzerine olmasını ifade etmesiyle yerine gelir. Kocasının yalancılardan olduğuna dair Allah'ı dört defa şahit getirmesi (Allah adına yemin etmesi), beşinci defada da eğer kocası doğru söyleyenlerden ise Allah'ın gazabının kendi üzerine olmasını dilemesi, kadından cezayı kaldırır." (Nur, 24/6-9)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ قَالَ أُتِيَ رَسُولُ اللَّهِ فِي قِصَاصٍ فَأَمَرَ فِيهِ بِالْعَفْوِ

Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle demiştir: "Resûlullah (s.a.s.), bir defasında kendisine kısas talebi için gelindi de onlara, (suçluyu) affetmelerini tavsiye etti." (Nesâî, Kasâme, 28-29)

Dua

"Ey Rabbimiz! Biz gerçekten iman ettik, günahlarımızı bağışla, bizi ateş azabından koru..." (Âl-i İmrân, 3/16)

Fetva

Trafik kazasıyla mûrisinin ölümüne sebep olan kimse ona vâris olabilir mi?

Bir an önce mirasa konabilmek için mûrisin öldürülmesi ihtimalini ortadan kaldırmak maksadıyla kâtil mirastan mahrum edilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Katil mirasçı olmaz." (Ebû Dâvûd, Diyât, 20; Tirmizî, Ferâiz, 17; İbn Mâce, Ferâiz, 8; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, I, 49)

Ancak öldürmenin hangi çeşidinin mirastan mahrum kılacağı hususunda ictihad farklılıkları vardır. Hanefîlere göre, kısas veya keffaret lazım gelen -kasten veya kasta benzer öldürme, hataen ve hata hükmünde öldürmeler- mirasçı olmaya engeldir; ölüme sebebiyet vermek bu kapsamda değerlendirilmemiştir. (Mevsılî, el-İhtiyâr, IV, 504)

Şâfiî ve Hanbelî mezheplerine göre, doğrudan doğruya öldürme veya ölüme sebebiyet verme mirasa engeldir. Mâlikî mezhebine göre ise, öldürme kasten olursa mirasçı olmaya engeldir. Ancak, kasıtsız (hataen) öldürme mirasçı olmaya engel değildir. (İbn Kudâme, el-Muğnî, IX, 150 vd.; Şirbinî, Muğni'l-Muhtâc, III, 36; Zuhaylî, el-Fıkhu'l-İslâmî, VIII, 260-262)

Dolayısıyla Mâlikî mezhebine göre; herhangi bir kasıt olmaksızın, trafik kazası ve benzeri yollarla hataen ölüme sebep olan kişi mirastan mahrum edilmez. Günümüz şartlarında bu görüş tercih edilebilir.

260. GÜN

MÜMİN ve KARDEŞLİK

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾

"Allah, taşları birbirine kenetlenmiş bir bina gibi saf tutarak kendi yolunda çarpışanları sever." (Saff, 61/4)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ:المُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ، يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا ثُمَّ شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ

Ebi Musa El- Eşari'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyuruştur: "Müminin mümine karşı durumu, bir parçası diğer parçasını sımsıkı kenetleyip tutan binalar gibidir." Hz. Peygamber bunu açıklamak için, iki elinin parmaklarını birbiri arasına geçirerek kenetledi. (Buhârî, Salât, 88, Mezâlim, 5; Müslim, Birr, 65.)

Dua

"Bir vücudun uzuvları gibi olabilmeyi, kardeşlerimizin acısını da sevincini de yüreğimizde hissedebilmeyi nasip eyle Allah'ım."

Fetva

Cenaze namazının hükmü nedir?

Cenaze namazı, farz-ı kifâyedir. Müslümanların ölen din kardeşlerine karşı yerine getirmeleri gereken dinî vecîbelerin

başında cenaze namazının kılınması ve bunun için gerekli hazırlıkların yapılması gelmektedir. Kadın olsun erkek olsun yalnız bir kişinin bu namazı kılmasıyla farz yerine getirilmiş olur. Cenaze namazı, Allah'a senâ, Resûlullah'a (s.a.s.) salât ve ölü için duadan ibarettir. Tebük seferine mazeretsiz çıkmayan münafıklarla ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır: "Onlardan ölen hiçbirinin (cenaze) namazını kılma ve kabrinin başında durma. Çünkü onlar Allah'ı ve Resûlü'nü inkâr ettiler ve fasık olarak öldüler." (Tevbe, 9/84) Bu ayet, cenaze namazının farz oluşuna işaret etmektedir. Ayrıca Resûlullah (s.a.s.), bir müslümanın ölümü üzerine, "Bir din kardeşiniz vefat etmiştir. Kalkın, onun cenaze namazını kılın." (Müslim, Cenâiz, 66) buyurmuştur.

269. GÜN

MÜSLÜMANLARIN BİRBİRLERİYLE İLİŞKİLERİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعاً وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَاناً وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

"Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani sizler birbirinize düşmanlar idiniz de o, kalplerinizi birleştirmişti. İşte onun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Yine siz, bir ateş çukurunun tam kenarında idiniz de o sizi oradan kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle apaçık bildiriyor ki doğru yola eresiniz." (Âl-i İmrân, 3/103)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أم مِحْجَن أَنَّ رَجُلًا أَسْوَدَ أَوِ امْرَأَةً سَوْدَاءَ كَانَ يَقُمُّ المَسْجِدَ فَمَاتَ، فَسَأَلَ النَّبِيُّ عَنْهُ، فَقَالُوا: مَاتَ، قَالَ: أَفَلاَ كُنْتُمْ آذَنْتُمُونِي بِهِ دُلُّونِي عَلَى قَبْرِهِ فَأَتَى قَبْرَهَا فَصَلَّى عَلَيْهَا

Ümmü Mihcan (r.a.) Siyahi bir kadın Mescid-i Nebevi'yi süpürürdü. O, öldü. Resûlullah (s.a.s) onu göremeyince onun nerede olduğunu sordu. "Öldü" dediler. Hz. Peygamber (s.a.s.): "Bana haber verseydiniz ya! Bana mezarını gösterin" buyurdu. Daha sonra kabre geldi ve cenaze namazını kıldı. (Buhârî, Salât 72, Cenâiz, 67; Müslim, Cenâiz, 71.)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin tutturma! Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen çok esirgeyicisin, çok merhametlisin." (Haşr, 59/10)

Fetva

Zekât kimlere verilir?

Zekâtın verileceği kimseler Kur'an-ı Kerim'de belirtilmiştir. Bunlar; fakirler, miskinler, zekât toplamakla görevlendirilen memurlar, müellefe-i kulûb adı verilen kalpleri İslam'a ısındırılmak istenen kimseler, esaretten kurtulacaklar, borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış olanlardır. (Tevbe, 9/60)

Fakir ve miskin, temel ihtiyaçları dışında herhangi bir maldan nisab miktarına sahip olmayan kimsedir. Ancak temel ihtiyaçları dışında, ister artıcı (nâmî) vasıfta olsun ister olmasın, herhangi bir maldan nisap miktarına sahip olan kimse fakir veya miskin kapsamında olmadığından ona zekât verilmez. (İbnü'l-Hümâm, Feth, II, 266)

Borçlu, kul hakkı olarak borcu olan ve borcunu ödeyeceği maldan başka nisab miktarı malı bulunmayan kimsedir. (İbnü'l-Hümâm, Feth, II, 268)

Yolda kalmış kimse, sürekli yaşadığı yerde malı bulunsa bile, çıktığı yolculukta parasız kalıp parasına ulaşma imkânı bulamayan, başka bir deyişle, parasızlıktan yolda kalmış ve memleketine dönemeyen kimsedir. Bu kimseye, malının bulunduğu yere dönmesine ve dönünceye kadarki ihtiyaçlarını gidermesine yetecek kadar zekât verilebilir. (Kâsânî, Bedâî', II, 43-46) Günümüzde yolcu olan kişi istediği zaman memleketindeki parayı banka kartı veya başka bir yöntemle alma imkânına sahipse ona zekât verilmez.

"Allah yolunda" anlamına gelen "fî sebîlillah" ifadesi ise, kendisini Allah yoluna ve İslam'a adamış hac yolcuları, askerler ve ilim için yola çıkan gerçek kişiler olarak yorumlanmıştır.

270. GÜN

MÜTEVAZI OLMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْناً وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَاماً ﴿٦٣﴾

"Rahmân'ın kulları, yeryüzünde vakar ve tevazu ile yürüyen kimselerdir. Cahiller onlara laf attıkları zaman, 'Selâm!' der (geçer)ler." (Furkân, 25/63)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ معاذ بن أَنَسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ تَرَكَ اللِّبَاسَ تَوَاضُعًا لِلَّهِ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهِ دَعَاهُ اللَّهُ يَوْمَ القِيَامَةِ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ حَتَّى يُخَيِّرَهُ مِنْ أَيِّ حُلَلِ الإِيمَانِ شَاءَ يَلْبَسُهَا

Muaz b. Enes'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse, gücü yettiği halde mütevazı davranarak lüks elbise giymeyi terk ederse, Allah kıyamet gününde o insanı yaratıklarının en başında huzuruna çağırır ve onu iman ehlinin giyeceği elbiselerden dilediğini giymede serbest bırakır." (Tirmizî, Sıfatu'l-kıyâmet 39)

Dua

"Allah'ım! Beni amellerin ve ahlakın en güzeline kavuştur. Onların en güzeline ancak sen ulaştırırsın. Beni kötü işlerden ve kötü ahlaktan muhafaza et. Bunlardan ancak sen koruyabilirsin." (Nesâî, İftitâh, 16)

Fetva

Yağmur duası nedir? Nasıl yapılır?

Kuraklık dönemlerinde yağmur yağması için yapılan duaya yağmur duası (istiskâ) denir. Yağmur duası yapılacağında, üç gün peş peşe cemaatle birlikte yerleşim yeri dışına çıkıp dua yapmak müstehaptır. Duadan önce fakirlere sadaka verilmesi, herkesin günahlarından tövbe ve istiğfar etmesi, küs olanların barışması uygun olur. Yağmur duasına giderken mütevazı ve boynu bükük bir durumda olmak, ihtiyarları ve çocukları, yavrularıyla birlikte hayvanları da götürmek müstehaptır. (Zeylaî, Tebyîn, I, 231)

Yağmur duasında kıbleye dönülür, imam ayakta ellerini yukarıya kaldırarak dua eder; cemaat de oturduğu yerde ellerini kaldırarak "âmin" der. (el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 169)

İmam Ebû Hanîfe'ye göre yağmur duasında kılınacak sünnet bir namaz yoktur. Ancak, cemaatin ayrı ayrı namaz kılması caizdir.

İmam Ebû Yûsuf ve İmam Muhammed'e göre ise, bayram namazı gibi iki rekât cemaatle namaz kılmak menduptur. Yağmur duasında, ezan okunmaz, kâmet getirilmez, zevâid tekbirleri alınmaz. Namazdan sonra hutbe okunur. Hutbe bitince imam insanlara arkasını döner, hep beraber kıbleye yönelerek dua ve istiğfar ederek yağmur talep ederler. (Kâsânî, Bedâi', I, 282-284)

Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelî mezheplerinde ise, yağmur duasında bayram namazı gibi zevâid tekbirleri getirilerek cemaatle kılınan iki rekâtlık bir namaz ve hutbe vardır. (Nevevî, el-Mecmû', V, 74; İbn Kudâme, el-Muğnî, III, 338-339; Cezîrî, el-Mezâhibü'l-erbe'a, I, 325)

NAFİLE NAMAZ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٧٩﴾

"Gecenin bir vaktinde kalkıp kendine mahsus nâfile bir ibadet olarak da namaz kıl ki, Rabbin seni övülmüş bir makama yükseltsin." (İsrâ, 17/79)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ قَالاَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِذَا أَيْقَظَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ مِنَ اللَّيْلِ فَصَلَّيَا أَوْ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ جَمِيعًا كُتِبَا فِي الذَّاكِرِينَ وَالذَّاكِرَاتِ

Ebû Saîd (r.a.) ve Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir kimse geceleyin hanımını uyandırır da ikisi de namaz kılarsa veyahut birlikte iki rekât namaz kılarlarsa zâkirîn ve zâkirâtın (Allah'ı çokça anan erkekler ve hanımların) arasına yazılırlar." (Ebû Dâvûd, Tatavvu', 18)

Dua

"Allah'ım! Senin rızana uygun olup bizim için yararlı bulunan bütün ihtiyaçlarımızı karşıla, işlerimizi kolaylaştır."

Fetva

İmsak vakti ile güneşin doğuşu arasında sabah namazının sünneti dışında kaza veya nafile namaz kılmak caiz midir?

Bir namazın vakti girdikten sonra öncelikle o vaktin namazını kılmak daha uygun olmakla birlikte, o vaktin namazını kaçırma tehlikesi olmadığı sürece, öncesinde kaza namazı kılınabilir. Buna binaen sabah namazının sünnetini kıldıktan sonra güneşin doğmasına henüz vakit varsa bu arada kaza namazı kılınabilir.

Fecrin doğuşundan sonra sabah namazının iki rekat sünneti dışında sünnet ve nafile namaz kılınmaz. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.s.), namaza olan düşkünlüğüne rağmen fecrin doğuşundan itibaren sabah namazının iki rekat sünneti dışında namaz kılmamıştır. (Mevsilî, el-İhtiyâr, I, 134-135)

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) sabah namazından sonra güneş bir mızrak boyu oluncaya kadar, ikindi namazından sonra ise güneş batıncaya kadar nafile namaz kılmayı yasakladığı rivayet sebebiyle (Buhârî, Mevâkitu's-salât 30) sabah namazını kıldıktan sonra nafile namaz kılmanın mekruh olduğu kabul edilmiştir. (Merğînânî, el-Hidâye, I, 269)

372 GÜN

NAFİLE ORUÇLAR

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

"Gerçek şu ki iman edip iyi işler yapanlara gelince, elbette biz iyi iş yapanların ecrini zayi etmeyiz." (Kehf 18/30)

Hadis-i Şerif ve Manası

عن أبي أيُّوب الأنصاري قال رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ، كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ

Ebi Eyyub El- Ensari'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz.Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ramazan orucunu tutup ardından Şevvalden altı gün oruç tutan kimse bir seneyi oruçlu geçirmiş gibi olur."

(Müslim, Sıyâm, 204.)

Dua

"Allah'ım! Senin rızan için oruç tuttum. Senin rızkınla orucumu açıyorum." (Ebu Dâvûd, Savm, 22)

Fetva

Şevval orucunun hükmü nedir? Ramazan'da tutulamayan oruçlar Şevval orucu niyetiyle tutulabilir mi?

Ramazan'dan sonra Şevval ayında altı gün oruç tutmak müstehaptır. Hz. Peygamber(s.a.s.), "Kim Ramazan orucunu tutar ve ona Şevval ayından altı gün ilave ederse, sanki yılın

bütününde oruç tutmuş gibi olur." (Müslim, Sıyâm, 204; Tirmizî, Savm, 53; Ebû Dâvûd, Savm, 59) buyurmuştur. Bu oruç peş peşe tutulabileceği gibi ara verilerek de tutulabilir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 421, 422)

Şevval ayında nafile olarak tutulan oruç, Ramazan'da tutulmayan oruçların yerine geçmez; yani Ramazan'da tutulmayan oruçların ayrıca kaza edilmesi farzdır. Bir oruçta hem kaza hem de nafile yerine niyet edilmesi geçerli olmadığından Şevval ayında tutulan oruçta da bunlardan yalnız birine niyet etmek gerekir. Şevval ayında oruç tutulurken, Ramazan'da tutulamayan oruçların kazasına niyet edilirse bu oruçlar kaza orucu olarak tutulmuş olur.

27. GÜN

NAMAZ KÖTÜLÜKLERDEN ALIKOYAR

Ayet-i Kerime ve Meali

اُتْلُ مَا اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللهِ اَكْبَرُ وَاللهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

"Kitaptan sana vahyedilenleri oku, namazı özenle kıl. Kuşkusuz namaz hayâsızlıktan ve kötülükten meneder. Allah'ı anmak her şeyden önemlidir. Allah yaptıklarınızı bilir." (Ankebût, 29/45)

Hadis-i Şerif ve Manası

حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ : إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا كَانَ فِي الصَّلاَةِ فَإِنَّمَا يُنَاجِي رَبَّهُ

Katâde'nin (r.a.) bize naklettiğine göre, o, Enes b. Mâlik'i (r.a.) şöyle derken işitmiştir: "Hz. Peygamber (s.a.s.), 'Muhakkak ki mümin namazda iken gizlice Rabbiyle konuşur...' buyurdu." (Buhârî, Salât, 36)

Dua

"Allah'ım! Biz yalnız sana kulluk ederiz. Namazı yalnız senin için kılarız, ancak sana secde ederiz. Yalnız sana koşar ve sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. İbadetlerini sevinçle yaparız. Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz. Azabından korkarız, şüphesiz senin azabın kâfirlere ve inançsızlara ulaşır."

Fetva

Namazı kıldırmakta olan imama televizyon ve radyo aracılığı ile tabi olunabilir mi?

Cemaatle namaz kılınabilmesi için cemaatin imama uyması gerekir. Bunun için imam ile cemaatin aynı mekânda bulunmaları şarttır. Bu sebeple imamın namaz kıldırdığı mekân dışında bulunan bir kimse imama uymaya niyet ederek namazını kılsa bu namaz geçerli olmaz. İmam ile cemaat arasından geçen bir nehir veya genişçe bir yol da cemaatin imama uymasına engel sayılmıştır. (İbn Nüceym, el-Bahr, I, 384; II, 127; el-Fetâva'l-Hindiyye, I, 96) Buna göre televizyon ve radyo gibi iletişim cihazları aracılığı ile başka bir mekândaki imama uymaya niyet etmekle mekân birliği gerçekleşmiş olmayacağından bu şekilde kılınan namaz geçerli değildir.

NAMAZLARIN ÖNEMİ

Ayet-i Kerime ve Meali

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلٰى جُنُوبِكُمْ ۚ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ ۚ إِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَاباً مَوْقُوتاً ﴿١٠٣﴾

"Namazı kıldınız mı, gerek ayakta, gerek otururken ve gerek yan yatarak hep Allah'ı anın. Güvene kavuştunuz mu namazı tam olarak kılın. Çünkü namaz, mü'minlere belirli vakitlere bağlı olarak farz kılınmıştır." (Nisâ, 4/103)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ الصَّلاَةُ ...

Câbir b. Abdullah'ın (r.a.) nakline göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Cennetin anahtarı, namazdır." (Tirmizî, Tahâret, 1)

Dua

"Allah'ım! Beni dinimde sabit kıl, mizanda sevaplarımın ağır gelmesini nasip eyle, imanımı gerçek eyle, derecelerimi yükselt, namazımı kabul eyle, günahımı bağışla." (Hâkim, De'avât, No: 1911)

Fetva

Vakit namazlarının sünneti ile farzı arasında başka bir şeyle meşgul olmanın sakıncası var mıdır?

Vakit namazlarının farzı ile sünneti arasında herhangi bir ihtiyaç olmaksızın konuşmak, bir şey yemek veya içmek gibi namaza aykırı bir davranışta bulunmak Hanefî mezhebindeki tercih edilen görüşe göre, namazın sevabını azalttığından mekruh olur. (İbn Nüceym, el-Bahr, II, 53; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtar, II, 461; Tahtâvî, Hâşiye, s. 313) Ancak namazların sünneti ile farzı arasında tesbih, zikir ve Kur'an-ı Kerim tilavetinde bulunmak yahut sünnetin evde kılınması hâlinde mescide gidinceye kadar geçen zaman, fasıla (ara verme) sayılmadığı için bunları yapmakta bir sakınca yoktur.

NAMAZLARDAN SONRA TESBİHAT

Ayet-i Kerime ve Meali

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَاِنْ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ اِنَّهُ كَانَ حَلِيماً غَفُوراً ﴿٤٤﴾

"Yedi gök, yer ve bunlarda bulunanlar O'nu tesbih eder; O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Fakat siz onların tesbihini anlayamazsınız. O halîmdir, bağışlayıcıdır." (İsrâ, 17/44)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى مُوسَى قَالَ النَّبِىُّ :مَثَلُ الَّذِى يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِى لاَ يَذْكُرُ مَثَلُ الْحَىِّ وَالْمَيِّتِ

Ebû Mûsâ (el-Eş'arî)'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Rabbini zikreden ile zikretmeyenin hâli, diri ile ölüye benzer." (Buhârî, Deavât, 66)

Dua

"Allah'ım seni zikretmek, sana şükretmek, sana güzelce ibadet etmekte bize yardım et." (Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 299)

Fetva

Namazdan sonraki tesbihatın müezzin eşliğinde yapılmasının hükmü nedir?

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) döneminde müezzinlikleri ile meşhur olmuş sahabîler vardı. Bilâl-i Habeşî, Abdullah b. Ümmi Mektûm, Sa'd el-Karazî ve Ebû Mahzura (Semure b. Mi'yer) bunlardandır. (İbn Mâce, Ezan, 1-3, 6; Nesâî, Ezan, 9-10) Bu

müezzinler namaz vaktinin girdiğini duyurmak için ezan okur, farz namazların öncesinde de kâmet getirirlerdi.

Asr-ı sâadetteki uygulamada müezzinlerin namaz sonrasındaki tesbîhatı yönettiklerine dair bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat zaman içinde ülkemiz de dâhil olmak üzere bazı bölgelerde bu uygulamanın yerleştiği görülmüştür. Bilmeyenlere rehberlik etmek veya tesbîhatın ihmal edilmemesini sağlayıp topluca Yüce Allah'ı anıp dua etmekte dinen bir sakınca bulunmadığı için günümüzdeki müezzinlik uygulamasının bid'at olduğu söylenemez.

NAZAR

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

"O inkârcılar Kur'an'ı işittikleri zaman, seni gözleriyle devireceklermiş gibi bakar, "Şüphe yok o bir delidir" derler." (Kalem, 68/51)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم : اسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ

Hz. Âişe'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "(Nazar'dan) Allah'a sığınınız. Çünkü göz değmesi gerçektir." (İbn Mâce, Tıb, 32)

Dua

"Her türlü şeytan ve zehirli haşarattan ve bütün kem gözlerden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım." (Buhârî, Ehâdîsu'l-enbiyâ, 10; bkz: İbn Mâce, Tıb, 36)

Fetva

Göz değmesine karşı nazar boncuğu takmak caiz midir?

Nazarın mahiyeti ve keyfiyeti kesin olarak bilinmemekle beraber, bazı kimselerin bakışlarıyla olumsuz etkiler meydana getirebildikleri dinen de kabul edilmektedir. Bir hadis-i

şerifte, "Nazardan Allah'a sığının, çünkü nazar (göz değmesi) haktır." (İbn Mâce, Tıb, 32) buyurulmaktadır. Resûlullah'ın (s.a.s.) nazar değmesine karşı Âyete'l-Kürsî ile İhlas ve Muavvizeteyn (Felâk, Nâs) sûrelerini okuduğu; ashabına da bunları okumalarını tavsiye ettiği; bunlardan kurtulmak için ayrıca doğrudan Allah Teâlâ'ya yakardığı rivayet edilmektedir. (Buhârî, Tıb, 32, 38; Tirmizî, Tıb 16; İbn Mâce, Tıb 32, 36; Kamil Miras Tecrîd Tercemesi, XII, 90)

Nazar konusunda Hz. Peygamber'in tavsiyelerini uyguladıktan sonra sonucu Yüce Allah'tan beklemek İslam inancının gereğidir. Dinimizde nihai etkiyi Allah'tan başkasına atfeden tutum, davranış ve inanışlar yasaklanmıştır. Bu sebeple nazar boncuğu ve benzeri şeylerin, bunlardan medet ummak amacıyla boyuna veya herhangi bir yere takılması caiz değildir. Bu tür davranışlarda bulunanlar hakkında Resûlullah (s.a.s.), "Kim nazarlık takarsa Allah onun işini tamama erdirmesin." (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XXVIII, 623) buyurmuştur. Diğer bir hadiste ise nazarlık takan ve nazarlığa koruyucu etki atfeden kimsenin Allah'a ortak koşmuş olacağı ifade edilmiştir. (Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XXVIII, 637) Nazardan korunmak için böyle hurafeleri terk edip Hz. Peygamber'in öğrettiği duaları yapmak gerekir. (Buhârî, Tıb 38; Tirmizî, Tıb 16; İbn Mâce, Tıb 32; Kamil Miras Tecrîd Tercemesi, XII, 90) Bu çerçevede Felak ve Nâs sureleri yanında Hz. Peygamber'in torunlarına yaptığı şu dua da okunmalıdır: "Her türlü şeytan ve zehirli haşarattan ve bütün kem gözlerden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım." (Buhârî, Ehâdîsu'l-enbiyâ, 10; bkz: İbn Mâce, Tıb, 36)

277. GÜN

NECAŞİ: ADİL HÜKÜMDAR

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمِمَّنْ خَلَقْنَآ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِۦ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

"Yarattıklarımız arasında hakka götüren ve onun ışığında âdil davranan bir topluluk da vardır." (A'râf, 7/181)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :إِنَّ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ مَلِكًا لاَ يُظْلَمُ أَحَدٌ عِنْدَهُ فَالْحَقُوا بِبِلاَدِهِ حَتَّى يَجْعَلَ اللَّهُ لَكُمْ فَرَجًا وَمَخْرَجًا مِمَّا أَنْتُمْ فِيهِ

Ümmü Seleme'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Habeşistan'a giderseniz orada, ülkesinde hiç kimseye zulmedilmeyen bir kral yönetimdedir ve orası doğruluk ülkesidir. Allah size içinde bulunduğunuz durumdan bir çıkış ve kurtuluş yolu gösterinceye kadar da orada kalın." (Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, IX, 17; İbn İshâk, Sîret, I, 247-251)

Dua

"Bizleri hakka, hakikate, adalete, ahlak ve fazilete çağıranlardan, hakkı anlatanlardan, hakikati duyuranlardan, adaleti yüceltenlerden, sevgiyi yayanlardan eyle Allah'ım."

Fetva

Cenaze için salâ vermenin hükmü nedir?

Hz. Peygamber döneminde salâ okunduğuna dair kaynaklarda herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Bununla birlikte

ölüm haberinin çeşitli yollarla duyurulması sünnettir. Nitekim Resûlullah'ın (s.a.s.), Necaşî'nin vefatını ashabına haber verdiği (Buhârî, Cenâiz, 4), kendisine bildirilmeden defnedilen bir cenaze için de "Bana neden haber vermediniz?" (Buhârî, Cenâiz, 5, 56) diye serzenişte bulunduğu rivayet edilmiştir. Farz veya vacip olduğu inancı taşımaksızın cenazeyi duyurmak amacıyla salâ vermekte sakınca yoktur.

NEFİS

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي ۚ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

"Yine de ben nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis, rabbimin acıyıp koruması dışında, daima kötülüğü emreder; şüphesiz rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir." (Yûsuf, 12/53)

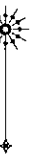
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: لاَ يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ خَبُثَتْ نَفْسِي وَلَكِنْ لِيَقُلْ لَقِسَتْ نَفْسِي

Hz. Âişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sakın biriniz 'nefsim habis oldu, kirlendi' demesin. Ancak 'nefsim lâkis oldu' (içim daraldı) desin!" (Buhârî, Edeb, 100)

Dua

"Allah'ım! Nefsime takvasını (günahlardan sakınma duygusu) ver ve onu (her türlü günahtan) temizle, Sen temizleyenlerin en hayırlısısın. Onun koruyucusu ve efendisi de sensin." (Müslim, Zikir, 73)

Fetva

Orucu bozan şeyler nelerdir?

Orucun temel unsuru, yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmak, nefsi bunlardan mahrum bırakmak olduğu için, oruçlu iken bunlar ve bu anlama gelecek davranışlar orucu bozar. Yemek ve içmek, yenilip içilmesi mûtat olan her şeyi kapsamı içine alır. Sigara, nargile gibi keyif veren tütün kökenli dumanlı maddeler ile uyuşturucular ve tiryakilik gereği alınan tüm maddeler oruç yasakları kapsamına girer. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 386-387) Her ne sebeple olursa olsun, ağızdan alınan ilaçlar da aynı hükme tabidir.

272. GÜN

NEFİS TEZKİYESİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَنَفْسٍ وَمَا سَوّٰىهَا ﴿٧﴾ فَاَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوٰىهَا ﴿٨﴾ قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰىهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰىهَا ﴿١٠﴾

"Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirip ona kötülük duygusunu ve takvasını (kötülükten sakınma yeteneğini) ilham edene andolsun ki, nefsini arındıran kurtuluşa ermiştir. Onu kötülüklere gömüp kirleten kimse de ziyana uğramıştır." (Şems, 91/7-10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ خَوْلَةَ الأَنْصَارِيَّةِ قَالَتْ : سَمِعْتُ النَّبِيَّ يَقُولُ : إِنَّ رِجَالًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ، فَلَهُمُ النَّارُ يَوْمَ القِيَامَةِ

Havle el Ensari'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle derken işittim: "Şüphesiz ki, haksız olarak Allah'ın malını kullanan kimseler, kıyamet gününde cehennemi hak ederler." (Buhârî, Hums, 7)

Dua

"Allah'ım! Senden sıhhat, iffet, emanete riayet, güzel ahlâk ve takdire rıza niyaz ediyorum."

Fetva

Kendisine bir şey emanet edilen kişi emanet malı koruması karşılığında ücret talep edebilir mi?

Kendisine bir şey emanet edilen kişi, emanet malı koruması karşılığında ücret alamaz. Şayet malı koruma işini ücretle yaparsa, bu akit emanet akdi olmaktan çıkar, kira akdine dönüşür. Bu durumda da emanet malın sahibine iade masraflarını, emanet edilen kişinin karşılaması gerekir. Mala gelebilecek zararlardan o sorumludur. (Merğînânî, el-Hidâye, VI, 219)

NESLİN KORUNMASI

Ayet-i Kerime ve Meali

فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ ﴿٣٤﴾

"Saliha kadınlar Allah'a itaatkârdırlar. Allah'ın onların kocaları üzerindeki haklarını korumasına karşılık, hanımlar da kocaları bulunmadığı zamanlarda kendilerini, onların mallarını ve çocuklarını korurlar." (Nisa 4/34)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ: كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنَصِّرَانِهِ أَوْ يُمَجِّسَانِهِ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her doğan çocuk (tertemiz bir) fıtrat üzere doğar. Sonra ana-babası onu Yahudi, Hıristiyan veya Mecusi yapar." (Buhârî, Cenâiz, 92)

Dua

"(Allah'ım!) Bize kulaklarımızı, gözlerimizi, kalplerimizi, eşlerimizi ve neslimizi mübarek eyle. Tövbelerimizi kabul eyle, şüphesiz ki Sen tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametlisin." (Hâkim, Te'min, No: 977; İbn Hıbbân, Ed'iye, No: 996)

Fetva

Müslüman kadın gayrimüslim bir erkekle evlenebilir mi?

Müslüman bir kadının müşrik ve dinsiz erkeklerle evlenemeyeceği Kur'an-ı Kerim'de açık bir şekilde vurgulanmıştır: "...

İman etmedikleri sürece, Allah'a ortak koşan erkeklerle, kadınlarınızı evlendirmeyin. Allah'a ortak koşan hür erkek hoşunuza gitse de iman eden bir köle ondan daha hayırlıdır." (Bakara, 2/221)

Müslüman kadınların Ehl-i kitap erkeklerle evlenmesi konusunda ise; İslam âlimleri, Mekke'den Medine'ye hicret edip gelen kadınlar hakkında nazil olan Mümtehine suresinin 10. ayetinden hareketle, Müslüman bir kadının gayrimüslim erkekle evlenemeyeceğini ifade etmişlerdir. (Bkz. Cassâs, Ahkâmü'l-Kur'ân, V, 328-331; Kurtubî, el-Câmi', XX, 419)

Günümüze kadar İslam bilginleri arasında Müslüman kadınların gayrimüslim erkeklerle evlenemeyecekleri konusunda herhangi bir görüş ayrılığı olmamış, aksine bu konuda icma oluşmuştur.

281. GÜN

NİKÂHIN MEŞRUİYETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلْيَوْمَ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ اِذَا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي اَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْاِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾

"Bugün size iyi ve temiz nimetler helâl kılınmıştır. Kendilerine kitap verilenlerin yiyeceği size helâldir; sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Gayri meşrû ilişkide bulunmak veya gizli dost tutmak şeklinde değil de meşrû bir nikâhla evlenmek şartıyla mümin kadınlardan iffetli olanlar ile sizden önce kendilerine kitap verilenlerden iffetli kadınlar -mehirlerini verdiğiniz takdirde- size helâldir. Kim inanmayı reddederse ameli kesinlikle boşa gider. O, âhirette de hüsrana uğrayanlardandır." (Mâide, 5/5)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ أَخْبَرَتْهُ ... فَلَمَّا بُعِثَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم بِالْحَقِّ هَدَمَ نِكَاحَ الْجَاهِلِيَّةِ كُلَّهُ ، إِلاَّ نِكَاحَ النَّاسِ الْيَوْمَ...

İbn Şihâb (r.a.) diyor ki, "Urve b. ez-Zübeyr (r.a.), Hz. Peygamber'in (s.a.s.) eşi Hz. Âişe'nin (r.a.) kendisine şöyle

anlattığını bana nakletti: '...Muhammed (s.a.s.) hak (olan din) ile gönderilince, insanların bugün uyguladıkları nikâh dışındaki bütün Câhiliye nikâhlarını kaldırdı.'" (Buhârî, Nikâh, 37; Ebû Dâvûd, Talâk, 32-33)

Dua

"Ödül ve ceza gününün tek hâkimi. (Rabbimiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz." (Fâtiha, 1/4-5)

Fetva

Nikâhta şahitliğin hükmü nedir?

Nikâh akdinin geçerli olmasının şartlarından biri de nikâhın şahitler huzurunda akdedilmesidir. En az iki şahit bulunmadan kıyılan nikâh akdi geçerli değildir. Zira Hz. Peygamber (s.a.s.), "Şahitler olmadan kıyılan nikâh geçerli olmaz." (Tirmizi, Nikâh, 15) buyurarak nikâhtaki en önemli şartlardan birinin şahitlik olduğunu belirtmiştir. Nikâh akdinde şahitlerin; erkeğin şahidi ve kızın şahidi şeklinde bir ayrıma tabi tutulması şart değildir.

Hanefi âlimleri dışındaki müctehidler, şahitlerin ikisinin de erkek olmasını şart koşmuş, Hanefiler ise bir erkek ve iki kadının şahitliğini yeterli görmüşlerdir. Nikâhta şahitliğin şart koşulması, aleniliği sağlamak ve yapılan evliliğe şaibe karışmasını önlemek içindir.

Ayrıca şahitlerin Müslüman ve tam ehliyetli (temyiz gücüne sahip, âkil baliğ) olması gerekir. Şu kadar var ki evlenilecek kadın Ehl-i kitaptan biri ise şahitler de Ehl-i kitaptan olabilir. (Merğînânî, el-Hidâye, III, 8)

339. GÜN

NİMET

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاٰتٰىكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ ۚ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا ۗ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

"O, İstediğiniz şeylerin hepsinden size verdi. Eğer Allah'ın nimetlerini saymaya kalkışsanız sayamazsınız. Şüphesiz insan çok zalimdir, çok nankördür." (İbrâhîm, 14/34)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : مَنْ أُبْلِيَ بَلاَءً فَذَكَرَهُ فَقَدْ شَكَرَهُ وَإِنْ كَتَمَهُ فَقَدْ كَفَرَهُ

Câbir b. Abdullah'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kime bir nimet verilir ve o da nimeti dile getirirse, onun şükrünü yerine getirmiş olur. Eğer onu gizlerse, ona nankörlük etmiş olur." (Ebû Dâvûd, Edeb 11)

Dua

"Allah'ım! Helal olan nimetlerinle yetinmemi, haramlardan müstağni olmamı ihsan eyle, fazlı kereminle beni senden başkasına muhtaç eyleme." (Hâkim, Deavât, No: 1973)

Fetva

Şükür secdesi nasıl yerine getirilir?

Bir nimete kavuşan veya bir sıkıntıdan kurtulan müslümanın, şükrünü yerine getirmek maksadıyla Allah rızası için

yaptığı secdeye 'şükür secdesi' denilir. Resûl-i Ekrem'in (s.a.s.) bir şeye sevindiğinde veya sevindirici bir haberle müjdelendiğinde Allah'a şükretmek için secde ettiği rivayet edilmiştir. (Ebû Dâvûd, Cihad, 174; İbn Mâce, İkâmetü's-salât, 192)

Bu secdelerin abdestli olarak yapılacağı konusunda bir hadis bulunmamaktadır. Bazı fakihler namaza kıyas ederek abdesti gerekli görmüşlerdir.

Şükür secdesi şöyle yapılır: Kıbleye dönerek tekbir alıp secdeye varılır, secdede iken tesbihatta bulunduktan sonra Allah'a hamd ve şükür edilip yine tekbir alarak ayağa kalkılır. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, II, 597-598)

283. GÜN

NİMET ve ŞÜKÜR

Ayet-i Kerime ve Meali

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللهُ حَلَالاً طَيِّباً وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

"Allah'ın size verdiği helâl ve güzel rızıktan yiyip için ve eğer yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız O'nun nimetine de şükredin." (Nahl, 16/114)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : مَنْ لاَ يَشْكُرِ النَّاسَ لاَ يَشْكُرِ اللَّهَ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) anlattığına göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a da şükretmez." (Tirmizî, Birr ve sıla, 35)

Dua

"Allah'ım! Beni bağışla, bana hidayet nasip eyle, bana rızık ver, beni âfiyette daim eyle ve bana merhamet et." (Müslim, Zikir ve Dua, 35)

Fetva

Kurban kestikten sonra namaz kılmak gerekir mi?

Esas olarak kurban namazı diye bir namaz yoktur. Bu namazın dinî bir gereklilik olduğu inancı veya kanaati yanlıştır. Ancak kişi nafile namaz kılınması mekruh olmayan bir vakitte, sebepli veya sebepsiz dilediği kadar nafile namaz kılabilir.

Kurban kesen kişi de böyle bir ibadeti yapma imkânına kavuştuğu için Allah'ın verdiği nimete şükür olarak iki rekât nafile namaz kılabilir.

284. GÜN

ONURUN KORUNMASI

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ اَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذٰلِكَ اَزْكٰى لَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾

"Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar. Bu onlar için daha arındırıcıdır. Allah onların bütün yaptıklarından haberdardır." (Nûr, 24/30)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ النَّبِيِّ قَالَ مَنِ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ

Abdullah b. Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Gençler! Sizden evlenebilen evlensin. Çünkü evlilik gözü haramdan koruduğu gibi, iffeti de muhafaza eder..." (Buhârî, Savm, 10; Müslim, Nikâh, 3)

Dua

"Allah'ım, günahlarımı bağışla ve bana rahmet kapılarını aç." (Müslim, Müsafirin, 68)

Fetva

Ehl-i kitaptan biri ile evlenilebilir mi?

Dinî hayat ve değerlerin muhafazası, geliştirilip devam ettirilmesi ve gelecek nesillere aktarılması gibi önemli sosyal fonksiyonlar icra eden aile kurumuna hukukî meşruiyet kazandıran evlenme akdinin sınır ve şartları Kur'an-ı Kerim'de ve sünnette

tafsilatlı bir şekilde yer almış, kimlerle evlenilip kimlerle evlenilemeyeceği detaylı olarak açıklanmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de, Müslümanların gayrimüslimlerle evlenmelerine bazı sınırlamalar getirilmiş ve Müslüman bir kadın veya erkeğin müşriklerle evlenemeyeceği vurgulanmıştır. Bakara suresinin 221. ayetinde mealen; "İman etmedikleri sürece, Allah'a ortak koşan kadınlarla evlenmeyin. Allah'a ortak koşan kadın hoşunuza gitse de, mü'min bir cariye ondan daha hayırlıdır. İman etmedikleri sürece, Allah'a ortak koşan erkeklerle, kadınlarınızı evlendirmeyin. Allah'a ortak koşan hür erkek hoşunuza gitse de iman eden bir köle ondan daha hayırlıdır..." buyrularak konuya açıklık getirilmiştir.

Bunların dışında kalan Ehl-i Kitap (Hristiyan ve Yahudi) kimselerle evlenme konusunda ise; erkek ile kadın ayrı olarak mütalaa edilmiştir. Şöyle ki; "... Mümin kadınlardan iffetli olanlarla, daha önce kendilerine kitap verilenlerden olan iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz kaydıyla; evlenmek, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helaldir." (Mâide, 5/5) ayeti ile müslüman bir erkeğin ehl-i kitaptan bir kadınla evliliğine izin verilmiştir.

Durum böyle olmakla birlikte eş seçiminde Müslüman hanımların tercih edilmesi, aile huzuru ve toplumsal uyum açısından daha uygundur.

283. GÜN

ORUÇ - I

Ayet-i Kerime ve Meali

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ۖ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

"(O sayılı günler), insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur'an'ın kendisinde indirildiği Ramazan ayıdır. Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa onu oruçla geçirsin. Kim de hasta veya yolcu olursa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutsun. Allah size kolaylık diler, zorluk dilemez. Bu da sayıyı tamamlamanız ve hidayete ulaştırmasına karşılık Allah'ı yüceltmeniz ve şükretmeniz içindir." (Bakara, 2/185)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ

Ebû Eyyûb el-Ensârî'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her kim Ramazan orucunu tutar, sonra buna Şevval ayında altı gün daha eklerse bütün yıl oruç tutmuş gibi olur." (Müslim, Sıyâm, 204)

Dua

"Allah'ım! Yaşadığımız sürece bizlere sıhhat, bereketli rızık, şefkatli ve merhametli bir kalp nasip eyle!"

Fetva

Oruca ne zaman ve nasıl niyet edilir?

Niyet etmek orucun şartlarındandır. Niyetsiz oruç sahih değildir. Kalben niyet etmek yeterli ise de niyeti dil ile ifade etmek menduptur. Oruç için sahura kalkılması da niyet sayılır.

Ramazan orucu, belli günlerde tutulmak üzere adanan oruçlar ile nafile oruçlar için niyet etme vakti, güneşin batması ile ertesi gün tepe noktasına gelmesi öncesine kadarki süredir Ancak imsaktan sonra yapılacak niyetin geçerli olması için bu vakitten itibaren bir şey yenilip içilmemiş, oruca aykırı bir iş yapılmamış olması gerekir. Aksi takdirde gündüz niyet caiz olmaz. (Kâsânî, Bedâî', II, 85) Bu oruçlar için, "yarınki orucu tutmaya" şeklinde mutlak niyet yeterlidir. Bununla birlikte geceden niyet edilmesi ve "yarınki Ramazan orucuna" şeklinde orucun belirlenmesi daha faziletlidir. Ramazan'ın her günü için ayrı niyet edilmesi gerekir. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 397, 400)

Kaza, keffaret ve bir zamana bağlı olmaksızın adanan oruçlar için gün batımından itibaren en geç imsak vaktine kadar niyet edilmiş olmalıdır. Bu tür oruçlara niyet edilirken, "falanca kaza, keffaret veya adak orucuna" şeklinde belirtilmesi gerekir.

Şafiî mezhebine göre ise nafile dışındaki tüm oruçlara geceden niyet edilmelidir. İmsak vaktine kadar niyet edilmemişse o günün orucu geçerli olmaz. Nafile oruçlara ise güneş tepe noktasına gelmeden öncesine kadar niyet edilebilir. (Şirâzî, el-Mühezzeb, I, 331-332)

ORUÇ - II

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

"Ey iman edenler! Sizden öncekilerin üzerine yazıldığı gibi sakınasınız diye sizin üzerinize de sayılı günlerde oruç yazıldı. İçinizden hasta veya yolcu olan, başka günlerden sayısınca tutar. Orucu tutmakta zorlananlar için bir yoksulun (günlük) yiyeceği kadar fidye yeterlidir. Bir iyiliği mecbur olmadan yapan için bu (yaptığı) iyidir. Ama orucu tutmanız -bilirseniz- sizin için daha hayırlıdır." (Bakara, 2/183)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ غَيْرَ أَنَّهُ لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا

Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Bir oruçluya iftar veren iftar verdiği kişinin sevabı kadar daha sevap elde eder." (Tirmizî, Savm, 82)

Dua

"Allah'ım! Senin rızan için oruç tuttum. Senin rızkınla orucumu açıyorum." (Ebu Dâvûd, Savm, 22)

Fetva

Oruç tutmakla yükümlü olmanın şartları nedir?

İslam'a göre, bireyin sorumlu olmasının temel şartları müslüman, akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış olmaktır. Dolayısıyla bu şartlar, oruç ibadeti ile sorumlu olmanın da şartlarıdır. Buna göre, bir kimsenin Ramazan ayında oruç tutmasının farz olması için öncelikle müslüman ve âkil-bâliğ olması gerekir. (Kâsânî, Bedâî', II, 87)

İbadetlerle yükümlü olma şartlarını taşıdığı hâlde bazı özel durumlardaki kimselere oruç tutmama ruhsatı verilmiştir. (Geniş bilgi için bkz. 518 ve 520 nolu fetvalar)

İbadetlerle yükümlü olmamakla birlikte, ergenlik yaşına gelmeyen çocukların alıştırılmak ve ısındırılmak maksadıyla namaz kılmaları ve oruç tutmaları teşvik edilir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), yedi yaşından on yaşına kadarki sürede çocuğun namaza alıştırılmasını önermiştir. (Ebû Dâvûd, Salât, 26)

287. GÜN

ORUÇ - III

Ayet-i Kerime ve Meali

أَيَّاماً مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضاً أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْراً فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

"Oruç, sayılı günlerdedir. Sizden kim hasta, ya da yolculukta olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar. Oruca gücü yetmeyenler ise bir yoksul doyumu fidye verir. Bununla birlikte, gönülden kim bir iyilik yaparsa (mesela fidyeyi fazla verirse) o kendisi için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır." (Bakara, 2/184)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ق قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلاَّ الْجُوعُ وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلاَّ السَّهَرُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Nice oruçlu vardır ki oruçtan nasibi sadece (aç) susuz kalmaktır. Geceyi ibadetle geçiren nice kişi vardır ki kıyamdan nasibi uykusuz kalmaktır." (İbn Mâce, Sıyâm, 21)

Dua

"Allah'ım! Senden dünya ve âhirette afiyet dilerim. Allah'ım! Senden dinim, dünyam, aile fertlerim ve malım hakkında af ve

afiyet dilerim. Allah'ım! Ayıplarımı ört, korkularımdan emin kıl." (Ebu Dâvûd, Edeb, 110; İbn Mâce, Dua, 14)

Fetva

Oruç fidyesi kimlere verilebilir?

Oruç fidyesi, tıpkı fıtır sadakasında olduğu gibi onları verecek kişinin bakmakla yükümlü olmadığı yoksul müslümanlara verilir. Fıtır sadakası ve oruç fidyesini vermek durumunda olan kimsenin bunlardan doğrudan ya da dolaylı olarak yararlanmaması esastır. Zekât için de aynı kural geçerlidir. Bu sebeple bir kimse zekâtını, fıtır sadakasını ve fidyesini kendi usûl (üst soy) ve fürûuna (alt soy) veremez. Usûl, bir kimsenin anası, babası, dede ve nineleri; fürû ise, çocukları, torunları ve onların çocuklarıdır.

Yine, bir kimse hanımına zekât, fitre ve fidyesini veremeyeceği gibi, hanımı da kocasına bunları veremez.

Bunların dışındaki kardeş, teyze, dayı, amca, hala ve onların çocukları, gelin, damat, kayınpeder ve kayınvalide gibi akrabalar zengin değillerse kendilerine zekât, fitre ve fidye verilebilir. (Zeylaî, Tebyîn, I, 301)

288. GÜN

ÖFKE

Ayet-i Kerime ve Meali

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِباً فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٧٨﴾

"Zünnûn'u da (Yûnus) zikret! Hani öfkeli bir halde geçip gitmiş, bizim kudretimizin kendisine yetmeyeceğini zannetmişti. Sonunda karanlıklar içinde; "Senden başka hiçbir ilah yoktur. Seni tenzih ederim. Gerçekten ben kötü işler yapmışım!" diyerek yalvardı." (Enbiyâ, 21/78)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أن رسول الله قال:لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Yiğit dediğin, güreşte rakibini yenen kimse değildir; asıl yiğit kızdığı zaman öfkesini yenen adamdır." (Buhârî, Edeb 76; Müslim, Birr 107, 108)

Dua

"Allah'ım! Öfkenden rızana; cezandan affına sığınırım. Senden yine sana sığınırım. Sana övgüyü saymakla bitiremem. Sen kendini nasıl övdüysen öylesin." (Müslim, Salât, 222)

Fetva

Öfkeli iken yapılan boşama geçerli midir?

Eda ehliyetine sahip, ergen, aklı başında olan kişilerin tasarrufları geçerli olduğundan ne dediğini bilecek derecedeki öfke hâlinde yapılan boşamalar geçerlidir. Ancak şuurunu kaybedip ne dediğini ve ne yaptığını bilemeyecek derecede cinnet ve sinir krizi geçiren yani kontrolünü kaybeden kimsenin boşaması geçerli değildir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IV, 452-453) Ne dediğini ve ne yaptığını bilmemenin ölçüsü, öfke hâli geçtikten sonra kişinin o hâldeki tasarruflarını hatırlamamasıdır.

Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), aşırı derecede öfke ve baskı altında yapılan boşamaların geçerli olmayacağını bildirmiştir. (Ebû Dâvûd, Talak, 8; İbn Mâce, Talak, 16)

269. GÜN

ÖLÜM - I

Ayet-i Kerime ve Meali

اَللّٰهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا ۚ فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضٰى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْاُخْرٰى اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّى ۭ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

"Allah, ölüm vakitleri geldiğinde insanları vefat ettirir, ölmeyenleri de uykularında ölmüş gibi yapar. Ölümüne hükmettiklerini tutar, diğerlerini ise belli bir süreye kadar (hayata) salar. Kuşkusuz bunda iyice düşünenler için dersler vardır." (Zümer, 39/42)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ الْخَثْعَمِيَّةِ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: ...بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهَا وَلَهَا وَنَسِيَ الْمَقَابِرَ وَالْبِلَى...

Esmâ bnt. Umeys el-Has'amiyye'nin (r.a.) bizzat işittiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Gaflete dalarak gülüp oynayan ve kabirleri ve toprak altında çürümeyi unutan kul ne bedbahttır!" (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 17)

Dua

"Allah'ım! Hayatımda her türlü hayrı ziyadesiyle ihsan eyle. Ölümümü de her türlü şerlerden muhafaza eyle." (Müslim, Zikir, 71)

Fetva

Kişi öldüğü yerden başka bir yere götürülüp defnedilebilir mi?

Kişinin, öldüğü yerin kabristanına defnedilmesi müstehaptır. İstisnalar olmakla birlikte Sahabe-i Kiram genellikle vefat ettikleri yerlerde defnolunmuşlardır. Ancak, cesedin bozulmasından endişe edilmiyorsa cenazenin başka bir şehre veya memlekete taşınmasında ve oraya defnedilmesinde dinî açıdan bir sakınca yoktur. Nitekim ashaptan Sa'd b. Ebî Vakkas ve Saîd b. Zeyd'in (r.a.) Medine'nin dışında bulunan Akîk denilen yerde vefat ettiği ve Medine'ye defnedildiği rivayet edilmiştir. (Muvatta, Cenâiz, 31; Aliyyü'l-kârî, Fethu bâbi'l-'inâye, I, 457)

290. GÜN

ÖLÜM - II

Ayet-i Kerime ve Meali

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

"Her canlı, ölümü tadar. Bir deneme olarak sizi hayırla da, şerle de imtihan ederiz. Ve siz, ancak bize döndürüleceksiniz." (Enbiyâ, 21/35)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قال رسولُ الله : أَكْثِرُوا ذِكْرَ هَاذِمِ اللَّذَاتِ: اَلْمَوْتُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Zevkleri bıçak gibi keseni -ölümü- çok hatırlayın!" (Tirmizi, Zühd 4)

Dua

"Allah'ım! Yaşamak benim için hayırlı olduğu sürece beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğunda da benim canımı al!" (Buhârî, Merdâ, 19)

Fetva

Ölünün arkasından ağlamak ve yas tutmak caiz midir?

Ölüm sebebiyle bir insanın üzülmesi, hüzünlenmesi, kederli bir hâl alması normaldir. Hatta acısını açığa vurup sessizce ağlaması ve gözyaşı dökmesinde bir sakınca yoktur. Hz.

Peygamber (s.a.s.) de oğlu İbrahim'in, kızının ve kızının çocuğunun vefatlarında bizzat gözlerinden yaşlar akıtarak sessizce ağlamıştır. (Buhârî, Cenâiz, 43) Bunun yanında Allah'ın takdirine karşı çıkmanın ve cahiliye döneminde olduğu gibi yaka-paça yırtarak ağlamanın doğru olmadığını da beyan etmiştir. Nitekim Hz. Peygamber'in (s.a.s.) küçükken vefat eden oğlu İbrahim'in ardından "...göz ağlar, kalp üzülür, fakat Rabbimizin razı olmayacağı söz söylemeyiz" (Buhârî, Cenâiz, 32, 42, 43) buyurması, bu konuda müminler için bir örneklik teşkil eder.

29'UNCU GÜN

ÖNCEKİ ÜMMETLER

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا اِلٰى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَاَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾

"Andolsun ki senden önceki ümmetlere de elçiler gönderdik. Ardından, belki yalvarıp yakarırlar diye onları darlık ve hastalıklara uğrattık." (En'âm, 6/42)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ الْكَلِمَةُ الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ فَحَيْثُ وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hikmetli söz müminin yitiğidir; nerede bulsa onu almaya daha lâyıktır." (Tirmizî, İlim, 19)

Dua

"Allah'ım! Hz.İbrahim'e ve ümmetine rahmet ettiğin gibi, Hz.Muhammed'e (s.a.s.) ve ümmetine de rahmet eyle; şerefini yücelt, bereket ver. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin."

Fetva

Namaz ibadeti Hz. Peygamber'den (s.a.s.) önce de var mıydı?

Kur'an'da Hz. Muhammed'den (s.a.s.) önceki peygamberlerin de namaz ibadetiyle mükellef kılındıkları belirtilmektedir.

(Bakara, 2/83; Yûnus, 10/87; Hûd, 11/87; İbrâhim, 14/37, 40; Meryem, 19/30-31, 54-55; Tâhâ, 20/14; Enbiyâ, 21/72-73; Lokmân, 31/17) Ayet-i kerimelerden, namaz ibadetinin sadece Hz. Muhammed (s.a.s.) ümmetine has olmayıp, önceki ümmetlerde de var olduğu anlaşılmaktadır. Yine aynı şekilde, önceki ümmetlerin namazlarında da kıyam, rükû ve secde gibi temel rükûnların var olduğu bildirilmekle birlikte, namazın kılınışına dair detaylı açıklamalar mevcut değildir.

292. GÜN

ÖRF, ÂDET, GELENEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

"Onlara, 'Allah'ın indirdiğine uyun!' denildiğinde, 'Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)a uyarız!' derler. Peki ama, ataları bir şey anlamayan, doğru yolu bulamayan kimseler olsalar da mı (onların yoluna uyacaklar)?" (Bakara, 2/170)

Hadis-i Şerif ve Manası

أَنَّ أَبَا مَالِكٍ الأَشْعَرِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: أَرْبَعٌ فِي أُمَّتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لاَ يَتْرُكُونَهُنَّ الْفَخْرُ فِي الأَحْسَابِ وَالطَّعْنُ فِي الأَنْسَابِ وَالاِسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ وَالنِّيَاحَةُ

Ebû Mâlik el-Eş'arî'nin (r.a.) rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ümmetimde Câhiliye âdetlerinden kalma dört şey vardır ki bunları (kolaylıkla) terk edemezler. Bunlar; asaleti ile öğünme, nesepleri kötüleme, yıldızlarla yağmur isteme ve bağıra çağıra ölülere yas tutmadır." (Müslim, Cenâiz, 29)

Dua

"Allah'ım! (haktan) ayrılmaktan, ikiyüzlülükten ve kötü ahlaktan sana sığınırım." (Ebu Dâvûd, Vitr, 32; Nesaî, İstiâze, 21)

Fetva

Resmi nikâh kıydıran kimse ayrıca dinî nikâh kıydırmalı mıdır?

İslam'a göre nikâh, evlenme ehliyetine sahip ve aralarında evlenmelerine dinî açıdan bir engel bulunmayan kadın ile erkeğin (veya vekillerinin) şahitler huzurunda "seni nikâhladım, seninle nikâhlandım, seni eş olarak kabul ettim, seninle evlendim." gibi yoruma ve inkâra imkân vermeyecek sözlerle, birbirleriyle evlenmeleri konusunda karşılıklı rızalarını ifade etmelerinden (îcap ve kabul) ibarettir. (İbn Nüceym, el-Bahr, III, 82-83) Bu nikâh akdinin gizli değil, evlenecek olanların kendi aileleri ve yakın çevrelerinin bilgisi dâhilinde icra edilmesi gerekir. Bütün şartların yerine getirilmesi neticesinde icra edilen bu şekildeki bir resmî nikâh, dinen de muteberdir. Nikâh dairelerinde kıyılan resmî nikâhlarda nikâh memurunun "evlenmeyi kabul ediyor musun?" şeklindeki sözün tarafların "evet" veya "kabul ediyorum" şeklinde verdikleri cevaplar bu akdin dinen geçersiz olmasını gerektirmez. Çünkü yapılan nikâh akdinin kesin olduğu hem resmî tescille hem de ortam karinesi ile sabittir.

Evlenecek kişiler resmî nikâhtan sonra, isterlerse evlerinde veya münasip bir yerde istedikleri kişilere Kur'an-ı Kerim'den bir bölüm okutup dua ettirip nikâh kıydırabilirler. Kurulan yuvanın mutluluklar getirmesi, salih ve sağlıklı nesillere vesile olması için dua edilmesi elbette iyidir. Bu aynı zamanda örfümüze de uygundur. Ancak günümüzde resmi nikâh olmadan dinî nikâh yapılması, kadının ve çocukların haklarının korunması açısından uygun değildir. Nitekim Osmanlı Aile Hukuku Kararnamesi'nde de şehrin kadısına kayıt yaptırılması şart koşulmuş ve nikâhın tescili üzerinde ısrarla durulmuştur.

293. GÜN

ÖZEL HAYAT

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيراً مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضاً اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ اَخِيهِ مَيْتاً فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللّٰهَ إِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

"Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar günahtır. Gizlilikleri araştırmayın, birbirinizin gıybetini yapmayın; herhangi biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bak bundan tiksindiniz! Allah'a itaatsizlikten de sakının. Allah tövbeleri çokça kabul etmektedir, rahmeti sonsuzdur." (Hucurât, 49/12)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الإِيمَانُ قَلْبَهُ لاَ تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ وَلاَ تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنِ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَمَنْ يَتَّبِعِ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِى بَيْتِهِ

Ebû Berze el-Eslemî'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) insanlara şöyle seslenmiştir: "Ey diliyle iman edip, kalbine iman girmeyen topluluk! Müslümanların gıybetini yapmayın ve onların ayıplarını araştırmayın! Her kim onların ayıplarını araştırırsa Allah da onun ayıplarını araştırır. Allah kimin ayıbını araştırırsa onu evinde bile olsa rezil eder." (Ebû Dâvûd, Edeb, 35; Tirmizî, Birr ve sıla, 85)

Dua

"Allah'ım! Gidip ebedî yaşayacağım ahiret hayatımı benim için hayırlı eyle. Hayatımda her türlü hayrı ziyadesiyle ihsan eyle. Ölümümü de her türlü şerlerden muhafaza eyle." (Müslim, Dua, 71)

Fetva

Gizli nikâhın hükmü nedir?

Tarafların şahitler huzurunda irade beyanında bulunmalarına rağmen ailelerinden ve yakın çevrelerinden gizleyerek yaptıkları akit, gizli nikâh olarak adlandırılır. Böyle bir akit, nikâhta bulunması gereken aleniyet niteliğini taşımadığından dinin nikâh ve aile hayatı ile ilgili genel ilkelerine aykırıdır. Sadece iki şahidin bildiği bir nikâh akdinin aleni olduğu söylenemeyeceğinden ailelerin, akrabaların ve komşuların muttali olmadığı bir akit gizli nikâh olmaktan çıkmaz. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.), "Bu nikâhı ilan edip duyurun..." (Tirmizî, Nikâh, 6; İbn Mâce, Nikâh, 20); "Haram olan (ilişki) ile helal olan (evlilik) ayıran şey, def çalmak ve duyurmaktır." (Tirmizî, Nikâh, 6) buyurarak alenîliğin ve hatta tescilin gerekliliğine işaret etmektedir. Hz. Ebubekir de gizlenmesi şartıyla yapılan nikâh akdini geçersiz saymıştır. (Sahnun, el-Müdevvene, II, 128,129)

ÖZÜRLÜLÜK ve İBADETLER

Ayet-i Kerime ve Meali

لَيْسَ عَلَى الْاَعْمٰى حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْاَعْرَجِ حَرَجٌ وَّلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٧﴾

"Köre güçlük yoktur, topala güçlük yoktur, hastaya güçlük yoktur. (Bunlar savaşa katılmak zorunda değillerdir.) Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse, Allah onu, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyar. Kim de yüz çevirirse, onu elem dolu bir azaba uğratır." (Feth, 48/17)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ كَانَتْ بِى بَوَاسِيرُ فَسَأَلْتُ النَّبِىَّ عَنِ الصَّلاَةِ فَقَالَ صَلِّ قَائِمًا ، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا ، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ

İmrân b. Husayn (r.a.) diyor ki: "Basur hastalığım vardı, bu sebeple Hz. Peygamber'e (s.a.s.) gelerek nasıl namaz kılacağımı sordum. Hz. Peygamber şu cevabı verdi: "Namazı ayakta kıl, buna gücün yetmezse oturarak kıl, buna da gücün yetmezse yan üstü yatarak kıl." (Buhârî, Taksîru's-salât, 19)

Dua

"Allah'ım! İbadetlerimi, eksik ve kusurları ile birlikte kabul eyle."

Fetva

Özür hâli ne demektir ve özür sahibi kimse ne zaman abdest alır?

Fıkıhta özür kavramının en çok kullanıldığı konuların başında, sürekli devam eden abdest bozucu hâller gelir. Sürekli burun kanaması, idrarını tutamama, sürekli kusma, yellenme, yaranın sürekli kanaması ve akması, kadınların istihaze durumları gibi abdesti bozan ve süreklilik taşıyan bedenî rahatsızlıklara özür, böyle kimselere de özür sahibi denir. (Kâsânî, Bedâî', I, 28, 29; Merğînânî, el-Hidâye, I, 217-219; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 504)

Bir kimsenin ibadet konusunda özür sahibi sayılabilmesi için özrünün, bir namaz vakti içinde abdest alıp namaz kılacak kadar bile kesilmemesi ve her namaz vaktinde en az bir defa tekrarlaması gerekir. Özür hâli, sebebin tam bir namaz vakti süresince kesilmesiyle ortadan kalkar. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, I, 504-505)

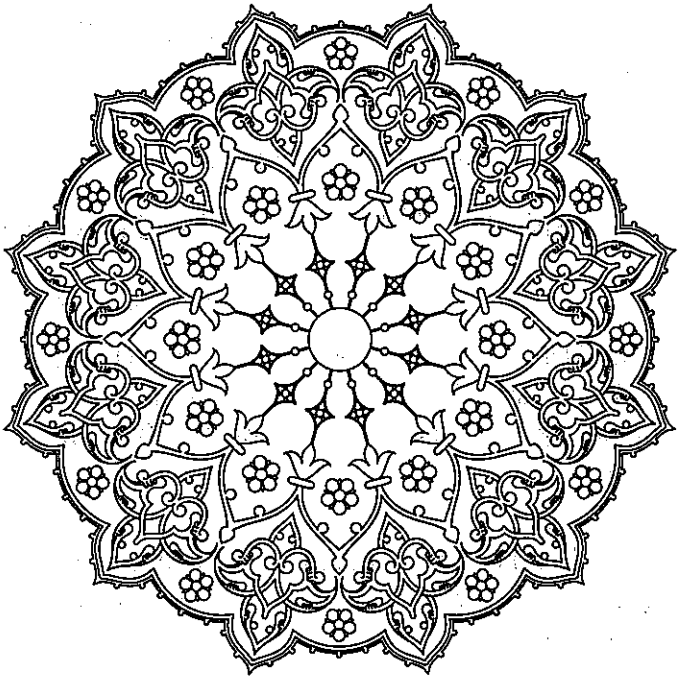
Özür sahibi kimse Hanefî mezhebine göre her namaz vakti için abdest alır. Zira Hz. Peygamber (s.a.s.) özür sahibi bir kadına böyle yapmasını bildirmiştir. (Buhârî, Vudû', 63) Özür sahibi, özür hâlinin abdesti bozmadığını varsayarak o vakit içinde aldığı abdestle, onu bozan yeni bir durum meydana gelmedikçe, dilediği kadar farz, vacip, sünnet, kaza namazı, cuma ve bayram namazı kılabilir, Kâbe'yi tavaf edebilir, Mushaf'ı tutabilir. (Merğînânî, el-Hidâye, I, 219-220) Ancak özür sahibinin abdesti namaz vaktinin çıkmasıyla bozulur. Dolayısıyla yeni namaz vaktinde tekrar abdest alması gerekir.

Özür sahibi kimsenin abdesti özür hâli dışında abdesti bozan diğer şeylerle bozulur. (Kâsânî, Bedâî', I, 28) Mesela idrarını tutamayan ve bu sebeple özür sahibi sayılan kimsenin, burnunun kanamasıyla veya yellenmesiyle abdesti bozulur.

İmam Şâfiî'ye göre özür sahibi kimsenin bir namaz vakti içinde kılacağı her farz namaz için ayrı ayrı abdest alması gerekir. Zira onun abdesti kıldığı namaz bitince son bulmuş olur. Bu abdest ile dilediği kadar nafile namaz kılabilir. (Şirbînî, Muğni'l-muhtâc, I, 175)

Mâlikî mezhebine göre özür sahibinin abdesti, vaktin girmesi veya çıkması ile değil, özrün dışında abdesti bozan bir şeyin meydana gelmesi ile bozulur. (İbn Rüşd, Bidâye, I, 35; Desûkî, Hâşiye, I, 114-118)

Bir kimsede bulunan özürlülük durumunun o kişiyi ileri derecede sıkıntıya sokması ve abdest almada ciddi zorluklarla karşı karşıya bırakması hâlinde Mâlikî mezhebinin bu görüşü ile amel edilebilir.

295. GÜN

PAYLAŞMANIN ZİRVESİ: İSAR

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

"Hayır olarak ne yaparsanız muhakkak ki Allah onu bilir."(Bakara, 2/215)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أبي ذر قال: قال رسول الله :يَا أَبَا ذَرٍّ إِذَا طَبَخْتَ مَرَقَةً، فَأَكْثِرْ مَاءَهَا، وَتَعَاهَدْ جِيرَانَكَ

Ebû Zer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Ey Ebû Zer! Çorba pişirdiğin zaman suyunu çok koy ve komşularını gözet!" (Müslim, Birr, 142)

Dua

"Ey rızıklara kefil olan Rabbimiz, işlerimizi kolaylaştır ve bereketli kıl. Helalinden kazanabilmeyi ve kazancımızı paylaşabilmeyi nasip eyle."

Fetva

Mirası paylaşmayı geciktirmek sakıncalı mıdır?

Ölenin geride bıraktığı mal ve haklar, gerekli işlemlerden sonra derhal mirasçılarına intikal edeceğinden (Nisa, 4/11-12; Buhârî, Vasâyâ 3), mirasın mirasçılar arasında hemen bölüşülmesi veya bölüşünceye kadar gelirlerinin hak sahipleri arasında hisselerine göre taksim edilmesi gerekir. Aksi takdirde diğer hak sahiplerinin haklarına tecavüz edilmiş olur. Çünkü hisse

sahiplerinin, mirasın kendi hisselerine düşen kısmında her türlü tasarrufta bulunma ve gelirini alma hakları vardır.

296. GÜN

PEYGAMBERİMİZ'İN İNSANİ İLİŞKİLERİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاعْلَمُوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللّٰهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ اُولٰٓئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

"Bilin ki, aranızda Allah'ın elçisi bulunmaktadır. Eğer o, birçok işlerde size uysaydı, sıkıntıya düşerdiniz. Fakat Allah, size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize güzel göstermiş; inkârı, fasıklığı ve (İslam'ın emirlerine) karşı çıkmayı da çirkin göstermiştir. İşte bunlar doğru yolda olanların ta kendileridir." (Hucurât, 49/7)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ خَمْسًا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَزِيدَ فِي الصَّلاَةِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالُوا صَلَّيْتَ خَمْسًا قَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَذْكُرُ كَمَا تَذْكُرُونَ وَأَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ

Abdullah b. Mes'ûd (r.a.) anlatıyor: Resûlullah (s.a.s.) namazı bize beş rekât olarak kıldırdı. "Ey Allah'ın Resûlü namaza ilâve mi yapıldı?" diye sorduk. "Bu da nereden çıktı?" buyurdu. Bunun üzerine, "Beş rekât kıldırdın." dedik. "Ben de ancak sizin gibi bir insanım. Sizin hatırladığınız gibi hatırlarım ve sizin unuttuğunuz gibi unuturum." buyurdu. Sonra sehiv secdesi yaptı. (Müslim, Mesâcid ve mevziu's-salât, 93)

Dua

"Rabbim! Bana ve anne-babama lutfettiğin nimete şükretmeye, razı olacağın işleri yapmaya beni muvaffak kıl. Benden gelecek nesli hayırlı eyle, pişmanlıkla dönüp senin kapına başvurmaktayım ve ben, süphesiz sana boyun eğenlerdenim." (Ahkâf, 46/15)

Fetva

Başkasına ait bir "marka"yı izinsiz kullanmak, bunun ticaretini yapmak, para kazanmak dinen caiz olur mu?

Başkasının emeğini gasp anlamına gelecek her iş, tutum ve davranış, kul hakkı sorumluluğunu gerektirir. Bu sorumluluk ise, söz konusu hak sahibine iade edilmedikçe veya helallik alınmadıkça ortadan kalkmaz.

İslam emeğe büyük önem verir, haksız kazanca karşı çıkar. Kur'an-ı Kerim'de: "İnsan için ancak çalıştığı vardır." (Necm, 53/39) buyrulur. Hz. Peygamber de (s.a.s.) emeğin hakkının verilmesini değişik hadisleriyle ifade etmişlerdir. Bunlardan birinde: "Hiçbir kimse, elinin emeği ile kazandığını yemekten daha hayırlı bir kazanç yememiştir. Allah'ın peygamberi Dâvûd da kendi elinin emeğini yerdi." (Buhârî, Büyû', 15) buyurmuşlardır.

Bu itibarla, emek ve gayret sarf ederek toplum nezdinde itibar gören bir firmanın kendi markasının izinsiz olarak başkaları tarafından kullanılması, kul hakkı ihlaline ve müşterilerinin aldatılmasına sebep olacağından dolayı İslam ahlakıyla bağdaşmamaktadır. Ayrıca bu yolla haksız kazanç sağlamak da dinen caiz değildir.

297. GÜN

PEYGAMBER ÖRNEKLİĞİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا آتٰيكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهٰيكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

"Peygamber size ne vermişse onu alın ve size neyi yasaklamışsa ondan kaçının. Allah'a karşı saygısızlık etmekten sakının. Kuşkusuz Allah cezalandırmada çok çetindir." (Haşr, 49/7)

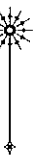
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ يُحِبُّ التَّيَمُّنَ فِي شَأْنِهِ كُلِّهِ، فِي نَعْلَيْهِ، وَتَرَجُّلِهِ، وَطُهُورِهِ

Hz. Aişe'den (r.a.) nakledildiğine göre Resûlullah (s.a.s.) ayakkabısını giymeye, taranmaya ve temizlenmeye varıncaya kadar her işe sağdan başlamayı pek severdi. (Buhâri, Vudû' 31, Libâs 38, 77; Müslim, Tahâret 66, 67)

Dua

"Allah'ım! Rahmetini gerektiren şeyleri, affını, her iyiliği elde etmeyi, her günahtan uzak olmayı senden dilerim. Affetmediğin hiç bir günah, feraha çıkarmadığın hiç bir tasa, senin rızana uygun olan hiç bir ihtiyacı da karşılamadan bırakma. Ey merhametlilerin en merhametlisi!" (Tirmizi, Salât, 343)

Fetva

Mevlid-i Şerif okumanın sevabı var mıdır?

Mevlid, tevhidle ilgili bazı bilgileri vermekle başlayan daha sonra Hz. Muhammed'in (s.a.s.) hayatının bazı safhaları ile yüce ahlakını ve bir kısım mucizelerini anlatan dinî-lirik bir şiir mecmuasıdır. XV. asrın başında, Süleyman Çelebi tarafından "Vesiletü'n-Necat" adı ile yazılmış olan bu mecmuanın; ölüm, doğum, sünnet, nikâh gibi çeşitli vesilelerle yapılan toplantılarda, evlerde veya camilerde okunması zamanla âdet hâline gelmiştir.

Mevlid okumak veya okutmak farz, vacip, sünnet veya müstehab değildir. Bu sebeple mevlit okumak veya okutmak dinî yönden yapılması gereken bir görev değildir.

Bu itibarla dinî bir zorunluluk olarak görülmediği sürece, evlerde veya camilerde mevlid okunmasında veya okutulmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

298. GÜN

PEYGAMBERLERİN RIZIK DUASI

Ayet-i Kerime ve Meali

قَالَ عيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَا اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عيداً لِاَوَّلِنَا وَاٰخِرِنَا وَاٰيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾

"Meryem oğlu İsa şöyle yalvardı: "Allahım! Ey rabbimiz! Bize gökten öyle bir sofra indir ki, ilk gelenimizden son gelenimize kadar bizler için bir bayram ziyafeti ve senden bir işaret olsun. Bizi rızıklandır, sen rızık verenlerin en hayırlısısın." (Maide, 5/114)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قال رسول الله : اللهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحَمَّدٍ قُوتًا

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle dua ederdi: "Allah'ım! Muhammed ailesinin rızkını kendilerine yetecek kadar ihsân eyle." (Buhari, Rikak 17; Müslim, Zühd 18, 19)

Dua

"Allah'ım! Fakirlikten, yoksulluktan ve zilletten sana sığınırım. Haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan da sana sığınırım." (Ebû Dâvûd, Vitr, 32)

Fetva

Kandillerde oruç tutmayla ilgili dinî bir gereklilik var mıdır?

Hz. Peygamber (s.a.s.), "Şaban'ın ortasında (Berat gecesi) ibadet ediniz, gündüz oruç tutunuz. Allah, o gece güneşin batmasıyla dünya semasına (rahmeti ile) tecelli eder ve fecir doğana kadar, 'Yok mu benden af isteyen onu affedeyim, yok mu benden rızık isteyen ona rızık vereyim, yok mu bir musibete uğrayan ona afiyet vereyim, yok mu başka bir şey isteyen...' buyurur." (Bkz. Tirmizî, Savm, 39; İbn Mâce, İkâmet'u-Salat, 191) demiştir. Diğer taraftan Hz. Peygamber (s.a.s.), Zilhicce'nin ilk dokuz günü (Ebû Dâvûd, Savm, 62; Tirmizî, Savm, 52), pazartesi ve perşembe günleri, âşûrâ ve arefe günü oruç tutar. (Müslim, Sıyâm, 196, 197; İbn Mâce, Sıyâm, 41,42) Pazartesi orucunu soranlara; "Bugün benim doğduğum, Peygamber olarak gönderildiğim ve Kur'an'ın bana vahyedildiği gündür." (Müslim, Sıyâm, 198) diye cevap verirdi.

Bu ve benzeri rivayetlere dayanarak bazı İslam âlimleri dinî açıdan faziletli sayılan diğer gün ve gecelerin ibadetle ihyasının müstehap olduğunu söylemişlerdir.

RAHMETE İHTİYAÇ DUYAN MERHAMET ETSİN

Ayet-i Kerime ve Meali

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

"Sonra iman edip birbirlerine sabrı tavsiye edenlerden ve merhameti öğütleyenlerden olmaktır." (Beled, 90/17)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لاَ يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لاَ يَرْحَمُ النَّاسَ

Cerîr b. Abdullah (r.a.), Resûlullah'ın (s.a.s.) şöyle buyurduğunu söylemiştir: "İnsanlara merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez." (Bûhârî, Tevhid, 2; Müslim, Fedâil, 66)

Dua

"Allah'ım! Beni bağışla, bana merhamet et, beni cezalandırmaktan vazgeç ve beni affet, şüphesiz Sen çok bağışlayan, çok merhametli olansın." (İbn Ebi Şeybe, "Dua", 1, No: 29148.)

Fetva

Hasta olan ve tedavisi yapılamayan kedi, köpek gibi hayvanların veteriner tarafından itlafı caiz midir?

Yüce Allah, diğer yeryüzü nimetleri gibi hayvanları da insanların hizmetine vermiş ve onlardan çeşitli şekillerde faydalanmayı helal kılmıştır. (Nahl, 16/5,6 80) Bununla birlikte dinimiz bütün canlılar gibi hayvanlara karşı da şefkatli ve

merhametli olmayı emretmiştir. (Buhârî, Musakât, 10, Müslim, Selam, 40) İnsanın, hizmetine verilen canlılara karşı merhamet ölçüleri ile muamele etmesi yanında onların sağlık ve temizliklerine de azami özen göstermesi gerekir. Bu sebeple hastalanan hayvanların imkânlar ölçüsünde tedavi edilmeleri gerekmektedir. Zira bu hem merhametin hem de sağlıkla ilgili tedbirlerin zorunlu bir sonucudur. Ancak, ölümcül bir hastalığa yakalanmış, tedavi ederek iyileşme imkânı da olmayan ve şiddetli acılarla baş başa kalmış bir hayvanın veteriner gözetiminde itlafında bir sakınca yoktur.

300. GÜN

RIZA-I İLAHİ'YE NAİL OLMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

"Bir sadaka vermeyi yahut iyilik yapmayı yahut da insanların arasını düzeltmeyi emredenler hariç, onların aralarındaki gizli konuşmaların çoğunda hiçbir hayır yoktur. Kim bunları sırf Allah'ın rızasını kazanmak için yaparsa, biz ona büyük bir mükâfat vereceğiz." (Nisa, 4/114)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لاَ يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلاَّ مَا كَانَ لَهُ خَالِصًا وَابْتُغِيَ بِهِ وَجْهُهُ

Ebû Ümâme el-Bâhilî'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah ancak kendi rızası gözetilerek samimiyetle yapılan ibadetleri kabul eder." (Nesâî, Cihâd, 24)

Dua

"Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünyada da ahirette de beni yöneten, himaye eden sensin." (Yûsuf, 12/101.)

Fetva

Uzman bir doktorun oruç tutmamasını önerdiği kimse ne yapmalıdır?

Uzman bir doktorun, oruç tutmasının sağlık açısından zararlı olacağı teşhisini koyduğu bir hasta, Ramazan'da oruç tutmayabilir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 404.) Şayet hastalığı geçici ise tutmadığı oruçlarını iyileşince kaza eder. Hastalığı kalıcı ise tutamadığı oruçlar için fidye verir. Konuyla ilgili âyet-i kerimede şöyle buyrulmaktadır: "Oruç, sayılı günlerdedir. Sizden kim hasta ya da yolculukta olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar. Oruca gücü yetmeyenler ise bir yoksul doyumu fidye verir. Bununla birlikte, gönülden kim bir iyilik yaparsa (mesela fidyeyi fazla verirse), o kendisi için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır." (Bakara, 2/184) Fidye verecek gücü olmayanlar ise bu imkânı buluncaya kadar dinen sorumlu olmazlar. (İbn Kudâme, el-Muğnî, IV, 396)

RIZIK ALLAH'TANDIR

Ayet-i Kerime ve Meali

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَداً مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِاَنْعُمِ اللّٰهِ فَاَذَاقَهَا اللّٰهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

"Allah şöyle bir şehri örnek veriyor: Bu şehir güvenlikli ve huzurluydu; her yerden oraya bol rızık geliyordu. Derken ahalisi Allah'ın nimetlerine karşı nankörlük etti, Allah da onlara yapıp ettikleri yüzünden genel bir açlık ve korku felâketini tattırdı." (Nahl, 16/112)

Hadis-i Şerif ve Manası

عن عُبَيدالله بن مِحْصَنٍ الأَنْصارِيِّ الخَطْمِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰه : مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ آمِنًا فِي سِرْبِهِ مُعَافًى فِي جَسَدِهِ عِنْدَهُ قُوتُ يَوْمِهِ فَكَأَنَّمَا حِيزَتْ لَهُ الدُّنْيَا

Ubeydullah b. Mihsan el-Ensari'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizden hanginiz canı ve malı emniyet içinde, vücudu sıhhat ve afiyette, günlük azığı da yanında olduğu halde sabahlarsa, sanki bütün dünya kendisine verilmiş gibidir." (Tirmizi, Zühd, 34.)

Dua

"Allah'ım! Senin iznin ve yardımınla sabahladık ve akşamladık. Yine senin izin ve yardımınla yaşar ve ölürüz. Sonunda dönüş yalnız sanadır." (Ebû Dâvud, Edeb, 110.)

Fetva

Öşür ne anlama gelir, dinî dayanağı nedir?

Sözlükte onda bir anlamına gelen öşür, dinî bir kavram olarak, tarım ürünlerinden verilen zekât demektir. Tarım ürünlerinin zekâta tâbi oluşu Kur'an ile sabittir.

Yüce Allah, "Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan infak edin." (Bakara, 2/267); "Çardaklı ve çardaksız (üzüm) bahçeleri, ürünleri çeşit çeşit hurmaları, ekinleri, birbirine benzer ve benzemez biçimde zeytin ve narları yaratan O'dur. Her biri meyve verdiği zaman meyvesinden yiyin. Devşirilip toplandığı gün de hakkını (zekât ve sadakasını) verin, fakat israf etmeyin; çünkü Allah israf edenleri sevmez." (En'âm, 6/141) buyurmaktadır.

Bu ürünlerin zekâtlarının oranı bizzat Hz. Peygamber (s.a.s) tarafından belirlenmiştir. Bir hadis-i şerifte: "Yağmur ve nehir sularıyla sulanan toprak mahsullerinde onda bir; kova ile (masraf edilerek) sulananlarda ise yirmide bir öşür gerekir." (Buhârî, Zekât, 55) buyrulmuştur.

302. GÜN

SABAH NAMAZININ FAZİLETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ اِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ اِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُوداً ﴿٧٨﴾

"Gündüzün güneşin gün ortasını aşmasından gecenin karanlığına kadar namazı kıl; bir de sabah namazını; çünkü sabah namazı şahitlidir." (İsrâ, 17/78)

Hadis-i Şerif ve Manası

سَمِعْتُ جُنْدَبًا الْقَسْرِيَّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَنْ صَلَّى صَلاَةَ الصُّبْحِ فَهُوَ فِى ذِمَّةِ اللَّهِ

Cündeb el-Kasrî'den rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her kim sabah namazını kılarsa, o kimse Allah'ın koruması altındadır." (Müslim, Mesâcid ve mevziu's-salât, 262)

Dua

"Sabahın aydınlığını var eden, geceyi dinlenme vakti yapan, güneşi ve ayı hesap vasıtası yapan Allah'ım! Bana borçlarımı ödemeyi ihsan eyle, benden fakirliği gider, kulağımı, gözümü ve kuvvetimi Senin yolunda kullanmayı nasip eyle." (Malik, Dua, No: 495.)

Fetva

Sabah namazı imsak vaktinin girmesiyle kılınabilir mi?

Sabah namazının vakti, tan yerinin ağarması demek olan ikinci fecrin doğmasından başlayarak güneşin doğmasına kadar devam eder. Buna göre imsak vakti, başka bir deyişle oruç yasaklarının başlama vakti, fecr-i sâdıkın oluşması, yani tan yerinin ağarmasıdır. Kur'an-ı Kerim'de, "Artık (Ramazan gecelerinde) eşlerinize yaklaşın ve Allah'ın sizin için takdir ettiklerini isteyin. Şafağın beyaz ipliği (aydınlığı), siyah ipliğinden (karanlığından) ayırt edilinceye kadar yiyin, için, sonra akşama kadar orucu tamamlayın." (Bakara, 2/187) buyrulmaktadır. İmsak ile birlikte sabah namazının vakti girdiğine göre bu vakitte sabah namazı kılınabilir. Bununla birlikte, konuyla ilgili bazı rivayetlere dayanan Hanefîler, biraz geciktirilerek (isfar vaktinde) kılınmasını daha uygun (müstehab) bulmuşlardır. (İbnü'l-Hümâm, Feth, I, 227; İbn Kudâme, el-Muğnî, II, 29-30; Zeylaî, Tebyîn, I, 82) Nitekim Peygamber Efendimiz de bunu tavsiye etmiştir. (Tirmizî, Salât, 5)

Sabah namazının vakti, güneşin doğmasına kadar devam eder. Zira Cebrail'in Hz. Peygamber'e (s.a.s) imamlık ettiğine ilişkin hadise göre Cebrail sabah namazını birinci günde tan yeri ağardığında, ikinci günde de ortalık aydınlanıp güneş doğmasına yakın bir vakitte kıldırmış ve "Bu iki vaktin arası, senin ve senin ümmetin için sabah namazının vaktidir." demiştir. (Tirmizî, Salât, 1; Nesâî, Mevâkit, 5,9; Muvatta, Vükût, 3)

303. GÜN

SADAKA - I

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

"Sadakaları açıktan verirseniz, bu güzel bir şeydir. (Fakat) onları fakirlere gizlice verirseniz, sizin için daha hayırlı olur." (Bakara, 2/271)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ : أَنَّ رسولَ اللهِ قَالَ: مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللهُ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sadaka vermek malı eksiltmez. Kul başkalarının hatalarını bağışladıkça Allah da onun şerefini arttırır. Kim Allah için alçak gönüllü davranırsa, Allah da onu yükseltir." (Müslim, Birr 69)

Dua

"Bizi yedirip içiren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah'a hamdolsun." (Tirmizî, Deavât, 56.)

Fetva

Fakir kardeşe zekât verilebilir mi?

Fakir olan kardeşe zekât verilebilir. Kardeş çocuğu, amca, dayı, hala ve bunların çocukları da böyledir. (Merğînânî, el-Hidâye, II, 224; İbnü'l-Hümâm, Feth, II, 275; İbn Âbidîn,

Reddü'l-muhtâr, III, 172, 293) Hatta zekât verirken yoksul akrabalara öncelik verilmesi daha sevaptır. Çünkü bunda hem zekât borcunu ödeme, hem de sıla-i rahim vardır. Hz. Peygamber (s.a.s), "Sadakasını hısımına veren için iki ecir vardır: Hısımlık ecri ve sadaka ecri." (Buhârî, Zekât, 44; İbn Mâce, Zekât, 24) buyurarak bunu teşvik etmiştir.

SADAKA - II

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ أَنفِقُواْ مِمَّا رَزَقْنَاكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لاَّ بَيْعٌ فِيهِ وَلاَ خُلَّةٌ وَلاَ شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾

"Ey iman edenler! Kendisinde hiçbir alış verişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin bulunmadığı bir gün gelmeden önce, size verdiğimiz rızıklardan Allah yolunda harcayın. Kâfirlere gelince, onlar zalimlerdir." (Bakara, 2/254)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ : أَنَّ رسولَ اللهِ قَالَ: مَنْ تَصَدَّقَ بِعَدْلِ تَمْرَةٍ مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ وَلَا يَقْبَلُ اللهُ إِلَّا الطَّيِّبَ وَإِنَّ اللهَ يَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهِ كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ فَلُوَّهُ حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الْجَبَلِ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim, helal kazancından bir hurma kadar sadaka verirse -ki Allah, helalden başkasını kabul etmez- Allah o sadakayı kabul eder. Sonra onu dağ gibi oluncaya kadar, herhangi birinizin tayını büyüttüğü gibi, sahibi adına ihtimamla büyütür." (Buhari, Zekât 8; Tevhid 23; Müslim, Zekât 63, 64.)

Dua

"Ey mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım! Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın. Dilediğini yüceltirsin,

dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Hiç kuşku yok sen her şeye kâdirsin." (Âl-i İmrân, 3/26)

Fetva

Sivil toplum kuruluşlarına zekât verilebilir mi?

Zekâtın verileceği yerler, Tevbe sûresinin 60. âyetinde belirlenmiştir. Buna göre zekât, ilke olarak fakirlerin ve ihtiyaç sahibi bireylerin hakkıdır. Bu itibarla, belirli şartları taşıyan müslümanların yükümlü oldukları zekât ve fıtır sadakasının, Kur'an-ı Kerim'de belirlenen yerler dışında herhangi bir yere verilmesi veya cami, köprü, yol, okul, su gibi hayır işlerine sarf edilmesi, Hanefîlerce caiz görülmemiştir. Bu esas gözetilmeksizin zekât niyeti ile yapılan ödemeler zekât yerine geçmez. Zekât, kendilerine zekât verilmesi caiz olan kimselere doğrudan teslim edilebileceği gibi, aracı vasıtası ile de ulaştırılabilir. Bu aracının birey olması ile kurum olması arasında fark yoktur. Buna göre hayır kurumu veya sivil toplum kuruluşu, toplayacağı zekâtları Kur'an'da belirlenen yerlere/fakir ve ihtiyaç sahiplerine ulaştırıyorsa aracı konumunda olan bu kuruluşlara zekât emanet edilebilir.

Zekâtı hak sahiplerine ulaştırmayıp, inşaat, aydınlatma, büro masrafları gibi genel hizmetleri içinde değerlendirecek olan kuruluşlara ise zekât verilmez.

Halka hizmet veren bu gibi kurumların varlıklarını sürdürmeleri için desteklenmeleri önemlidir. Ancak bu, zekât dışında gönüllü yardımlar yolu ile yapılmalıdır. Bunun yanında kamusal ve bireysel denetimler de ihmal edilmemelidir.

SADAKA - III

Ayet-i Kerime ve Meali

اَلشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

"Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size, çirkinliği ve hayâsızlığı emreder. Allah ise size kendi katından mağfiret ve bol nimet vaat ediyor. Şüphesiz Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir." (Bakara, 2/268)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : إِنَّ الصَّدَقَةَ لَتُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ وَتَدْفَعُ مِيتَةَ السُّوءِ

Enes b. Mâlik'den (r.a.) rivayete göre Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sadaka, Rabb'in gazabını söndürür ve kötü bir şekilde ölmeyi önler." (Tirmizî, Zekât, 28)

Dua

"Allah'ım! Sen yardım istenilensin, dualar ancak sana ulaşır, duaları sen kabul edersin, güç ve kuvvet ancak Allah ile birlikte vardır." (Tirmizî, De'avât, 94)

Fetva

Yurt dışında yaşayan kişi, fıtır sadakasını bulunduğu ülke şartlarına göre mi yoksa Türkiye şartlarına göre mi verir?

Ülke ve bölgelere göre geçim standartları farklı olduğundan, sadaka-i fıtır mükellefi, kendi bulunduğu yere göre tespit edilen miktarda sadaka-i fıtır vermelidir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 319-322)

Ancak sürekli olarak yurt dışında yaşadığı hâlde sadaka-i fıtrın ödeneceği zaman Türkiye'de bulunan kimse, Türkiye'nin şartlarına göre sadaka-i fıtrını verir.

306. GÜN

SAHABENİN ÖNEMİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالسَّابِقُونَ الْاَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِاِحْسَانٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَداً ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

"Muhacirler ve Ensardan İslam'a ilk giren ile onlara ihsan ile/güzelce uyanlardan Allah hoşnut olmuştur, onlar da O'ndan razıdırlar. Onlara, sonsuza dek hep içinde kalmak üzere altından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. Büyük bahtiyarlık işte budur." (Tevbe, 9/100)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللهِ بن مسعود عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ

Abdullah b. Mesud'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İnsanların hayırlısı, benim zamanımda yaşayanlardır. Sonra onlardan sonra gelenler (tabiin), sonra da onlardan sonra gelenlerdir.(etbau tabiin)" (Buhari, Şehâdât 9, Fezâilu ashâbi'n-Nebî 1; Müslim, Fezâilu's-sahabe, 214.)

Dua

"Allah'ım! Peygamberin Hz. Muhammed (s.a.s)'in senden istediği hayırlı şeyleri biz de senden istiyoruz. Yine Peygamberin

Hz. Muhammed (s.a.s)'in sana sığındığı şeylerden biz de sana sığınıyoruz." (Tirmizî, Deavât, 94)

Fetva

Sakal bırakmanın ve kesmenin dinî hükmü nedir?

Hz. Peygamber (s.a.s), sakal bırakmayı fıtrata (yaratılış değerlerine) uygun davranışlar arasında saymıştır. (Buhari, Libas, 62; Müslim, Tahare, 56; Ebu Davud, Tahare, 29; Nesai, Zîne, 1) Nitekim kendisi de sakal bırakıp bunun güzelce bakımını yapmış ve bir tutamdan fazlasını kesmiştir.

Konu hakkındaki hadisler ile sahabe uygulamalarını dikkate alan İslam âlimleri sakal bırakmanın, yerine getirilmesi istenen doğal (fıtrî) bir fiil ve yapılması tavsiye edilen bir sünnet olduğunda ittifak ederken sakalı tıraş etmenin hükmü konusunda ise farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Bazı âlimler bunun haram olduğunu söylerken diğer bazıları ise mekruh görmüşlerdir. Genel olarak benimsenen "bir şeyin haram olması için onunla ilgili yasaklayıcı delilin sübut ve delalet açılarından kat'î yani ihtimale kapalı olması gerektiği" yönündeki usûl kuralı, ikinci görüşün daha isabetli olduğu sonucunu vermektedir.

Buna göre Hz. Peygamber'e uymak maksadıyla sakal bırakan ve sakalının sünnete uygun bir şekilde bakımını yapan kişinin bu amelinden dolayı sevap alacağını, ancak herhangi bir sebeple buna imkân bulamadıkları için sakalını tıraş edenlerin ise sünnete aykırı düşmekle birlikte bundan dolayı günaha girmeyeceğini söylemek mümkündür.

302. GÜN

SELAM VERMEK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

"Ey iman edenler! Kendinizi tanıtıp izin almadan ve içinde oturanlara selam vermeden kendi evlerinizden başka evlere girmeyin. Sizin için daha iyi olanı budur; umulur ki düşünüp anlarsınız." (Nur, 24/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ مَنْ بَدَأَهُمْ بِالسَّلَامِ

Ebû Ümâme'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İnsanların Allah katında en hayırlısı, önce selâm verendir." (Ebû Dâvûd, Edeb, 132-133)

Dua

"Allah'ın adıyla, Allah Resulune salât ve selam olsun. Allah'ım, Senden fazl-u ihsanını diliyorum. Allah'ım, beni rahmetinden uzaklaştırılmış şeytanın şerrinden koru." (Buhârî, Teheccüd, 25)

Fetva

Abdest alan kimseye selam verilebilir mi?

Selam, dinimizin çok önem verdiği simgelerden birisidir. Hz. Peygamber selamlaşmanın, Müslümanlar arasında sevginin

yayılmasına sebep olacağını bildirmiştir. (Ebû Dâvûd, Edeb, 143) Ancak selam verildiği takdirde selama karşılık verememeyecek durumda olan kimselere selam vermek uygun değildir. Mesela; ezan, Kur'an-ı Kerim ve hutbe okuyana, hutbe dinleyenlere selam vermek mekruh kabul edilmiştir. Abdest de ibadete hazırlık ve bir yönü ile ibadet sayıldığından abdestle meşgul olan kimseye selam vermemek daha uygundur.

308. GÜN

SELAM VERMEK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتاً فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللهِ مُبَارَكَةً طَيِّبَةً ﴿٦١﴾

"Evlere girdiğinizde, Allah katından mübarek ve güzel bir selamlama ile kendinize selam verin." (Nur, 24/61)

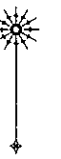
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: لاَ تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلاَ تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ أَفْشُوا السَّلاَمَ بَيْنَكُمْ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle demiştir: "İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi: Aranızda selâmı yayınız." (Müslim, Îmân, 93)

Dua

"Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle baş başa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur." (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

Fetva

Hutbede Hz. Peygamber'in (s.a.s) adı geçtiğinde salavat getirilebilir mi; yapılan duaya âmin denilebilir mi?

Cuma namazında hutbe okunurken cemaatin konuşmayıp dinlemesi, selam alıp vermemesi, nafile namaz kılmaması gerekir. Konu ile ilgili olarak Resûl-i Ekrem (s.a.s), "Cuma günü imam hutbe okurken arkadaşına (yalnızca) 'dinle' desen (bile yine) boş, lüzumsuz konuşmuş olursun." (Buhârî, Cumua, 36.) buyurarak hutbenin dinlenmesi hususundaki hassasiyetini dile getirmiştir.

Hutbe okunurken camiye gelen kimse, ilk sünneti kılmayıp oturmalı ve hutbeyi dinlemelidir. (Kâsânî, Bedâî', I, 264; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 36; Alâüddîn, el-Hediyyetü'l-'Alâiyye, s. 119)

Resûlullah'ın (s.a.s) uygulamasını göz önüne alan İslam bilginlerine göre hatibin, ikinci hutbede müminler için af ve mağfiret dilemesi, onların afiyet ve esenlik içinde olmaları için Allah'a (c.c.) dua etmesi menduptur. Hatibin minbere çıkışından namaz bitinceye kadar geçen süreyi bir bütün olarak değerlendiren Hanefî âlimleri, namazda yasak olan her şeyin hutbede de yasak olduğu kuralını esas almışlardır. Bu itibarla hatibin dikkatle dinlenmesi, cemaatin konuşmayıp susması, selam alıp vermemesi, nafile namaz kılmaması gerektiğini, ancak hutbede dua edilirse 'âmin' demenin veya Hz. Peygamber'in (s.a.s) ismi zikredilirse sessizce salât-ü selam okumanın caiz olduğunu söylemektedirler. (Kâsânî, Bedâî', I, 264; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 36) Fakat sesli bir şekilde 'âmin' demek doğru değildir. (Alâüddîn, el-Hediyyetü'l-'Alâiyye, s. 119)

309. GÜN

SELAM VERMEK - III

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

"Size bir selam verildiğinde ya daha güzeli ile veya dengi ile cevap verin. Allah her şeyin hesabını eksiksiz bilmektedir." (Nisa, 4/86)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ يَا بُنَيَّ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ يَكُونُ بَرَكَةً عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ

Enes b. Mâlik (r.a.) Hz. Peygamber'in (s.a.s.) kendisine şöyle dediğini söylemiştir: "Yavrucuğum! Ailenin yanına girdiğin zaman selâm ver. Bu, senin ve ailen için bereket olur." (Tirmizî, İsti'zân ve âdâb, 10)

Dua

"Allah'ım! Hz. İbrahim ve ailesine salât ve selam eylediğin gibi, Hz. Muhammed ve ailesine de salât ve selam eyle! Sen övgüye layıksın, şanı yüce olansın."

Fetva

Salât-u Selam nedir? Hz. Peygamber'e (s.a.s) nasıl ve hangi lafızlarla salât-u selam getirilir?

Salât ve selam kelimelerinden oluşan "salât-u selam" terkibi, Hz. Peygamber için okunan ve Allah'ın rahmet ve selamının

onun üzerine olması dileğini ifade eden dualara denir. Salavât, salât kelimesinin çoğuludur. Kur'an'da: "Allah ve melekleri şüphesiz Peygambere salât ediyorlar. (O hâlde) ey iman etmiş olanlar, siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selam verin." (Ahzab, 33/56) buyurulmaktadır.

Hz. Peygamber'e (s.a.s) Allah Teâla'nın salât etmesi, rahmet etmesi; meleklerin salât etmesi, şanının yüceltilmesini dilemeleri; müminlerin salât etmesi ise, dua etmeleri anlamını ifade eder.

Kur'an-ı Kerim'in, Hz. Peygamber'e (s.a.s) salât-u selam getirmeyi emreden bu âyetine binaen, geçmiş dönemlerde tanzim edilmiş pek çok salâtu selam örnekleri vardır. Hz. Peygamber'e (s.a.s) en kısa şekilde, "Allahümme salli alâ Muhammed" veya "Sallallahü aleyhi ve sellem" ya da "Allahümme salli alâ Seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve bârik ve sellim" diye salât-u selam getirilir.

Bu hususta birçok hadis de rivayet olunmuştur. Nitekim İbn Ebî Leyla şöyle demiştir: "Ka'b b. Ucra ile bir defasında karşılaştım, bana şöyle dedi: Sana Hz. Peygamber'den işittiğim bir hediye vereyim mi? Hz. Peygamber bizim yanımıza geldi. Biz ona 'Ya Resûlallah! Bizler sana nasıl selam okuyacağımızı öğrendik. Fakat sana nasıl salât okuyacağız?' diye sorduk. Resûlullah (s.a.s) bize şöyle buyurdu:

"Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine, İbrahim ve onun ailesi üzerine salât ettiğin gibi salât et! Şüphe yok ki, sen çokça hamdedilen ve şanı yüce olansın. Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine, İbrahim ve ailesine bereket ihsan ettiğin gibi bereket ihsan eyle! Şüphesiz ki, sen çokça hamdedilen ve şanı yüce olansın." (Buhârî, Enbiya,10; Da'avat, 31, 32; Müslim, Salat, 65, 66, 69)

Salât-ü selam getirmek için belirli bir vakit ve sayı yoktur. Kişi dilediği zaman ve istediği miktarda salât-ü selam getirebilir. Salât-ü selam için besmele çekme zorunluluğu da yoktur.

310. GÜN

SELAM VERMEK - IV

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ اَلْقٰى اِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِناً تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ﴿٩٤﴾

"Size selam verene, dünya hayatının geçici menfaatine göz dikerek 'sen mümin değilsin' demeyin." (Nisa, 4/94)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قال: قال رسول الله : إِذَا انْتَهَى أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَجْلِسِ، فَلْيُسَلِّمْ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ، فَلْيُسَلِّمْ فَلَيْسَتِ الْأُولَى بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizden biriniz bir meclise vardığında selam versin. Oturduğu meclisten kalkmak istediği zaman da selam versin. Önce verdiği selam, sonraki selamından daha üstün değildir." (Ebû Dâvûd, Edeb 139; Tirmizî, İsti'zân 15.)

Dua

"Yâ Rabbe'l-Âlemin! Dünyanın her neresinde olursa olsun ezilen, üzülen, horlanan, işkence gören; açlık, kıtlık ve sefalet çeken mazlumlara, biçarelere imdat eyle, himmetini, yardımını üzerlerinden esirgeme!"

Fetva

Salât-ı münciye, salât-ı tefrîciye dualarının dinî dayanağı var mıdır?

"Salât-ı münciye", "Salât-ı tefrîciye" duaları, Hz. Peygamber'den (s.a.s) nakledilen dualardan değildir. Bunlar, Kur'an-ı Kerim'in, Hz. Peygamber'e (s.a.s) salât-ü selâm getirmeyi emreden âyetine istinaden Asr-ı Saâdet'ten çok sonraları tanzim edilmiş salât-ü selâm türü dualardır.

Dualar Allah'a arz edilmeden önce, Allah'a hamd-ü senâ ve Peygamberine de salât-ü selâm getirilmelidir. Resûlullah (s.a.s), dua eden bir adamın, dua sırasında kendisine salât ve selam okumadığını görmüş ve "Bu kimse acele etti." buyurmuş, sonra adamı çağırıp: "Biriniz dua ederken, Allah Teâla'ya hamd-ü senâ ederek başlasın, sonra O'nun Peygamberine salât okusun, sonra da dilediğini istesin." (Ebû Dâvûd, Vitr, 23) buyurmuştur.

Salavât, Hz. Peygamber (s.a.s) için okunan ve Allah'ın rahmet ve selâmının onun üzerine olması dileğini ifade eden dualara denir. Salavât duaları genellikle "Allahümme salli..." lafızlarıyla başlar. Söz konusu duaların da bu lafızlarla başladığı ve bu dualarda Hz. Peygamber'e salât-ü selam getirerek dünyevî ve uhrevî birtakım hacetlerin arz edildiği bilinmektedir.

Buna göre belli sayılarda okumanın dinî bir gereklilik olduğu inancına kapılmaksızın ve namazların arkasından okunması alışkanlık hâline getirilmeksizin bu salavât/dualar her zaman okunabilir.

311. GÜN

SILA-İ RAHİM - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

"Allah'a verdikleri sözü pekiştirdikten sonra bozanlar, Allah'ın korunmasını emrettiği bağı koparanlar ve yeryüzünde fesat çıkaranlar var ya işte rahmetten mahrum olmak da onlar içindir; dünyanın kötü sonu da onlar içindir." (Rad, 13/25)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ قَالَ اللَّهُ أَنَا الرَّحْمَنُ وَهِيَ الرَّحِمُ شَقَقْتُ لَهَا اسْمًا مِنَ اسْمِي مَنْ وَصَلَهَا وَصَلْتُهُ وَمَنْ قَطَعَهَا بَتَتُّهُ

Abdurrahman b. Avf (r.a.) diyor ki: Resûlullah'ı (s.a.s.) şöyle derken işittim: "Allah, 'Ben Rahman'ım, o akrabalık bağlarının adı da rahimdir. Ona kendi ismimden türeyen bir isim verdim. Onunla ilişkiyi sürdürenle ben de ilişkimi sürdürür, onunla ilişkiyi kesenle ben de keserim.' buyurdu." (Ebû Dâvûd, Zekât, 45; İbn Hanbel, I, 195)

Dua

"Allah'ım! Ey Rabbimiz ve ey her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!" (Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

Fetva

Akrabalık ilişkilerini kesecek bir vasiyet uygulanabilir mi?

Dinimiz, yakınları arayıp sormayı, uzakta olanları imkân nispetinde ziyaret etmeyi, muhtaç olanlara yardımda bulunmayı emreder. (Buhârî, Edeb, 10-11) Bu itibarla meselâ "Ben öldükten sonra amcanı ziyaret etmeyeceksin" gibi akrabalık ilişkilerini kesecek bir vasiyet geçersiz olup yerine getirilmesine çalışmak caiz değildir.

312. GÜN

SILA-İ RAHİM - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾

"Onlar Allah'ın, korunmasını emrettiği bağı koruyan, rablerine saygıda kusur etmeyen, hesabın kötü sonuç vermesinden korkan kimselerdir." (Rad, 13/21)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ ...

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Allah'a ve âhiret gününe inanan, misafirine ikramda bulunsun. Allah'a ve âhiret gününe inanan, akraba ilişkilerini sürdürsün..." (Buhârî, Edeb, 85)

Dua

"Bir vücudun uzuvları gibi olabilmeyi, kardeşlerimizin acısını da sevincini de yüreğimizde hissedebilmeyi nasip eyle Allah'ım."

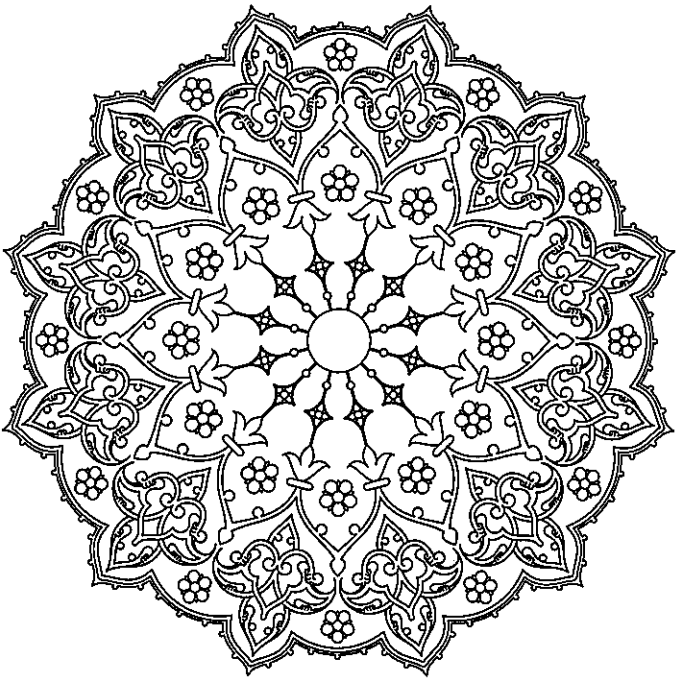
Fetva

Organ bağışı caiz midir?

Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şeriflerde, organ ve doku nakli konusunda sarih bir hüküm bulunmamaktadır. İlk müçtehit ve fakihler de kendi devirlerinde böyle bir mesele söz konusu

olmadığı için, bu bağışın hükmüne temas etmemişlerdir. Ancak dinimizde, Kitap ve Sünnet'in delaletlerinden çıkarılmış genel hükümler ve kaideler de vardır. Kitap ve Sünnet'te açık hükmü bulunmayan ve her devirde karşılaşılan yeni meselelerin hükümleri, fakihler tarafından bu genel kaideler ile hükmü bilinen benzer meselelere kıyas edilerek (tahriç yoluyla) çıkarılmıştır. Organ ve doku nakli konusundaki hükmün tayininde de aynı yola başvurulması uygun olacaktır. Bilindiği üzere, insan mükerrem bir varlıktır. Yaratıklar içinde Allah onu mümtaz kılmıştır. Bu itibarla, normal durumlarda ölü ve diri kimselerden alınan parça ve organlardan faydalanılması, insanın saygınlık ve kerametine aykırı olduğu için, caiz görülmemiştir. (Buhârî, Libâs, 83-87; Müslim, Libâs, 33; Kâsânî, Bedâi', V,125; İbn Kudâme, el-Muğnî, I, 107; İbn Nüceym, el-Bahr, VI, 133) Ancak zaruret durumunda, zaruretin mahiyet ve miktarına göre bu hüküm değişmektedir. (Mecelle, md. 22) İslam âlimleri, karnında canlı hâlde bulunan çocuğun kurtarılması için ölü annenin karnının yarılmasına, başka yoldan tedavileri mümkün olmayan kimselerin kırılmış kemiklerinin yerine başka kemiklerin nakline, bilinmeyen hastalıkların teşhis ve tedavilerinin sağlanabilmesi için, yakınlarının rızası alınmak suretiyle, ölüler üzerinde otopsi yapılmasının caiz olacağına fetva vermişler; canlı bir kimseyi kurtarmak için, ölünün vücut bütünlüğüne müdahale etmeyi caiz görmüşlerdir. (Nevevî, el-Mecmû', III, 145; Fetâvâ'l Hindiye, V, 440) Aynı şekilde açlık ve susuzluk gibi, hastalığı da haramı mübah kılan bir zaruret saymışlar, başka yoldan tedavileri mümkün olmayan hastaların haram ilaç ve maddelerle tedavilerini caiz görmüşlerdir. Günümüzde kan, doku ve organ nakli, tedavi yolları arasına girmiş bulunmaktadır. O hâlde, bazı şartlara uyulmak kaydıyla, hayatı veya hayatî bir uzvu kurtarmak için başka çare olmadığında, bazı şartlara uyularak kan, doku ve organ nakli yolu ile de tedavinin caiz olması gerekir. "Her kim bir hayatı kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur." (Mâide, 5/32) ayeti de buna ışık tutmaktadır. Bu bağlamda, aşağıdaki hususlara dikkat edilmek kaydıyla, organ nakli caiz olur. Nitekim İslam Konferansı'na bağlı, uluslararası bir

fetva kuruluşu olan Mecmeu'l-Fıkhi'l-İslâmî de bu istikamette karar almıştır. Buna göre; a) Zaruret hâlinin bulunması, yani hastanın hayatını veya hayatî bir uzvunu kurtarmak için, bundan başka çaresi olmadığının, meslekî ehliyet ve dürüstlüğüne güvenilen uzman doktorlar tarafından tespit edilmesi, b) Hastalığın bu yoldan tedavi edilebileceğine zann-ı galibinin bulunması, c) Organ veya dokusu alınan kişinin, bu işlemin yapıldığı esnada ölmüş olması; eğer organ canlı bir insandan alınacaksa, bu organın, alınan kişide (donör) temel bir hayatî fonksiyonu devre dışı bırakmaması, d) Toplumun huzur ve düzeninin bozulmaması bakımından, organ veya dokusu alınacak kişinin sağlığında (ölmeden önce) buna izin vermiş olması veya hayatta iken aksine bir beyanı olmamak şartıyla, yakınlarının rızasının sağlanması, e) Alınacak organ veya doku karşılığında hiçbir şekilde ücret alınmaması, f) Tedavisi yapılacak hastanın da kendisine yapılacak bu nakle razı olması gerekir. g) Devlet kontrolü altında yapılmalıdır.

313. GÜN

SOY- SOPLA ÖVÜNMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır." (Hucurat, 49/13)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ خَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَعَاظُمَهَا بِآبَائِهَا فَالنَّاسُ رَجُلاَنِ رَجُلٌ بَرٌّ تَقِيٌّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللَّهِ وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ وَخَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ

İbn Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.), Mekke Fethi günü insanlara bir hutbe vererek şöyle buyurdu: "Ey İnsanlar! Allah Câhiliye gururunu ve atalarla övünmeyi sizden kaldırmıştır. İnsanlar iki gruptur; Allah katında iyi, müttakî, cömert olanlar ve Allah nazarında günahkâr, bedbaht ve değersiz olanlar. Bütün insanlar Âdem'in (a.s.) soyundandır. Yüce Allah da Âdem'i topraktan yaratmıştır." (Tirmizî,Tefsîru'l-Kur'ân, 49; Ebû Dâvûd, Edeb, 110, 111)

Dua

"Ey Rabbim! Bana katından temiz bir soy ihsan eyle, şüphesiz sen duayı işitensin!" (Âl-i İmrân, 3/38.)

Fetva

Bir kimsenin, çocuğu olmayacağını bildiği hâlde bunu evleneceği kimseden gizlemesi diğer eş için boşanma sebebi sayılır mı?

Bir kadın veya erkeğin yapılan tetkikler sonucu çocuğunun olmayacağı ortaya çıkmışsa bu gerçeği evleneceği kişiden gizlemesi doğru olmaz. Evliliğin esas amaçlarından biri nesil sahibi olmak olduğundan, eşlerin bu gerekçeyle mahkemeye boşanma davası açması caizdir.

SÖZÜN GÜZELİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلاً مِمَّنْ دَعَآ اِلَى اللهِ وَعَمِلَ صَالِحاً وَقَالَ اِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

"Allah'a çağıran, salih amel işleyen ve 'Kuşkusuz ben Müslümanlardanım.' diyenden daha güzel sözlü kimdir?" (Fussilet, 41/33)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلاَ يُؤْذِ جَارَهُ - وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi misafirine ikram etsin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi komşusunu rahatsız etmesin. Allah'a ve âhiret gününe iman eden kişi ya hayır söylesin ya da sussun." (Ebû Dâvûd, Edeb, 122, 123)

Dua

... "Rabbim! Kalbime genişlik ver. İşimi bana kolaylaştır. Dilimden düğümü çöz ki sözümü iyi anlasınlar." (Tâ-Hâ, 20/25-28)

Fetva

Namazda okunması farz olan kıraati, dudakları kıpırdatmadan, sadece zihinden geçirmekle namaz sahih olur mu?

Konuşma yetisine sahip kişinin namazda Fâtiha ve diğer sureleri, dili ve dudağı kıpırdatmaksızın ve ses çıkartmaksızın zihinden geçirmesi okuma (kıraat) sayılmaz. Böyle yapmakla namazın rüknü olan kıraat yerine getirilmiş olmaz. Kişinin kendi duyabileceği bir sesle, fısıldar gibi, harfleri yerlerinden çıkartarak ve eğer yanında başkaları varsa onları rahatsız etmeyecek bir şekilde okuması gerekir. (Merğînânî, el-Hidâye, I, 352-353)

315. GÜN

SÜREKLİ İYİLİK YAPMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ ۛ وَاَحْسِنُوا ۛ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

"(Mallarınızı) Allah yolunda harcayın. Kendi kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin. Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever." (Bakara, 2/195)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : عَجَبًا لِلْمُؤْمِنِ لَا يَقْضِي اللَّهُ لَهُ شَيْئًا إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهُ

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Müminin işi ne hoş! Allah'ın takdir ettiği şey mutlaka onun hayrına oluyor." (İbn Hanbel, V, 25)

Dua

"Allah'ım! Tövbelerimizi kabul eyle, süphesiz ki sen tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametlisin. Bizi nimetlerine şükredenler, nimetlerinle seni övenler, verdiğin nimetleri kabul edenlerden eyle ve bize nimetlerin devamını ihsan eyle." (Hâkim, Temin, No: 977.)

Fetva

Düğünlerde verilen hediyeler boşanma durumunda kime kalır?

Düğünlerde, evlenen erkek ve kızın birbirlerine ve bunların anne, baba, nine, kardeş, amca, dayı, hala, teyze gibi mahrem akrabalarının kendilerine vermiş oldukları hediyeler hibe hükmünde olup tek taraflı olarak bunlardan dönmeleri caiz değildir. Ancak bunların dışındakiler, tahrimen mekruh olmakla birlikte verdikleri hediyeyi geri isteyebilirler.

Hediyeler ise eşlerden hangisine verilmiş ise ona ait olur. Kimin adına getirildiği bilinmemesi hâlinde, mümkünse getirenlerden sorulur ve onların sözüne göre hareket edilir. Bunun mümkün olmaması hâlinde bulunulan yerin örf ve âdetine göre hareket edilir. (el-Fetâva'l-Hindiyye, IV, 427, 428) Damadın veya ana babasının geline taktıkları takılar örfen mehirden sayılıyorsa mehirdir; asla geri alınamaz.

316. GÜN

ŞÜKRETMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِه وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾

"Andolsun ki vaktiyle Lokmân'a şu hikmeti vermiştik: Allah'a şükret, O'na şükreden kendi iyiliği için şükretmiş olur; nankörlük eden de bilmelidir ki Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı yoktur, O her türlü övgüye layıktır." (Lokman, 31/12)

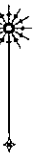
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قال :كَانَ رَسُولُ اللَّهِ: إِذَا اسْتَجَدَّ ثَوْبًا سَمَّاهُ بِاسْمِهِ إِمَّا قَمِيصًا، أَوْ عِمَامَةً ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ، وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ

Ebi Said el- Hudri'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s) yeni bir elbise giydiği zaman, sarık, gömlek, ridâ gibi giydiği şeyin adını anarak şöyle dua ederdi: "Allah'ım! Hamd sana mahsustur. Onu bana sen giydirdin. Senden onu hayırlı kılmanı ve yapılışına uygun kullanmanın hayrını nasip etmeni dilerim. Şerrinden ve yaratılış gayesi dışında kullanılmasının şerrinden de sana sığınırım." (Ebû Dâvud, Libâs, 1; Tirmizî, Libâs, 28)

Dua

"Allah'ım! Senden başka ilâh yoktur, Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, Sana hamd ederim, ben kötü bir fiil işledim

ve nefsime zulmettim, bana merhamet et ve tövbemi kabul et, şüphesiz Sen tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametli olansın." (İbn Ebî Şeybe, Dua, 19)

Fetva

Şükür kurbanı ne demektir?

Herhangi bir vesileyle Allah'a şükretmek için kesilen kurbana şükür kurbanı denir. Bir kimse arzu ettiği bir amaca ulaşması veya bir nimete nail olması sebebiyle şükür kurbanı kesebilir. Ancak böyle bir nimeti elde eden kişinin, adakta bulunmadığı sürece, kurban kesmesi zorunlu değildir. Ayrıca Hanefî mezhebine göre temettu veya kıran haccı yapan kişilerin, aynı mevsimde hac ve umreyi beraberce yaptıkları için Harem bölgesinde kestikleri kurban da bir tür şükür kurbanıdır.

317. GÜN

TAKVA - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

"Ne hayır işleseniz Allah onu bilir. Azık edinin; kuşkusuz azığın en hayırlısı takvadır. Öyleyse bana saygı duyun, ey akıl sahipleri!" (Bakara, 2/197)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ وَأَتْبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمْحُهَا وَخَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ

Ebû Zer (r.a.) diyor ki, "Allah Resûlü (s.a.s.) bana şöyle buyurdu: 'Nerede olursan ol, Allah'a karşı gelmekten sakın. Bir kötülüğün arkasından hemen iyilik yap ki onu yok etsin. Bir de insanlara güzel ahlâkla davran!'" (Tirmizî, Birr ve sıla, 55)

Dua

"Allah'ım! Senden hidayet, takva, (sorumluluk bilinci) iffet ve (gönül) zenginliği isterim." (Müslim, Zikir, 72.)

Fetva

Muska, dinî kitap ve üzerinde Allah yazısı olan takılarla tuvalet vb. yerlere girmek caiz midir?

Tuvalete girerken kişinin üzerinde Allah adının yazılı olduğu kâğıt, kitap veya Mushaf bulunması mekruhtur. (Şürünbülâlî, Merâkı'l-felâh, 23) Zira Hz. Peygamber (s.a.s),

yüzüğünün üzerinde "Muhammedün Resûlullah" ibaresi yazılı olduğu için tuvalete girmeden önce yüzüğünü çıkarırdı. (Ebû Dâvûd, Tahâret, 10)

Ancak bu yazılar açıkta değilse, örneğin cepte bulunuyorsa veya bir şeye sarılı ise bunlarla tuvalete girmek mekruh olmamakla birlikte imkân dâhilinde bundan da sakınmak daha uygun olur. (Tahtâvî, Hâşiye, 54)

313. GÜN

TAKVA - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

"Doğrusu Kur'an, takvâ sahipleri için bir öğüttür." (Hâkka, 69/48)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ فَقَالَ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü'ne (s.a.s) insanların cennete girmesine en çok vesile olan amelin ne olduğu sorulunca, "Allah'a karşı takvalı olmak ve güzel ahlâktır." buyurdu. (Tirmizî, Birr ve sıla, 62.)

Dua

"Allah'ım! Nefsime takvasını ver, onu temizle, onu temizleyenlerin en hayırlısı Sen'sin. Onun velisi (sahibi) ve Mevlası (efendisi) Sen'sin." (Müslim, Zikir, 73)

Fetva

Şifa niyetiyle Kur'an okumak ve okutmak caiz midir?

Kişinin maddi, manevi ve ruhi rahatsızlıklardan kurtulması için tıbbi tedavi yöntemlerine başvurması temel ilkedir. Bunun yanında Allah Teâlâ'ya dua etmesi de uygun olur. Şüphesiz Kur'an müminler için şifa ve rahmettir. (İsrâ, 17/82) Dolayısıyla gerek Kur'an-ı Kerim'de gerekse hadis-i şeriflerde yer alan dualar ve sureler, belirli sayılarla sınırlanmayarak

okunabilir. Bu okumaya rukye denir. Sahabenin rukye olarak Fâtiha suresini okuduğu ve Resûlullah'ın da bunu onayladığı bilinmektedir. (Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an 9)

Aslolan, duayı insanın kendisinin okumasıdır. Ancak, iyi ve takva sahibi bir insan olduğuna inandığı diğer müminlerden de kendisine dua etmesini isteyebilir. Hz. Âişe'den (r.a.) şöyle rivayet edilmiştir: "Hz. Peygamber (s.a.s), hasta olan akrabalarının üzerine okuyarak sağ eliyle onları sıvazlar ve şöyle derdi:

"Ey Allah'ım, ey insanların Rabbi, şu hastalığı gider, şifa ver, şifa veren sensin. Senin vereceğin şifadan başka şifa yoktur. Hastalığı ortadan kaldıracak bir şifa ver." (İbn Mâce, Tıb, 35, 36)

Hasta olan kimse, ihtiyarlık ve ölüm dışında her hastalığın mutlaka bir çaresi olduğunun bilinciyle uzman hekimlere müracaat ederek tedavi yollarını aramalı, bunun yanında Yüce Allah'a sığınıp şifa vermesi için dua etmelidir. Bu maksatla bazı âlimler Kur'an-ı Kerim'den şifa konulu âyetlerin okunmasını tavsiye etmişlerdir. (Şifa için okunan bazı âyetler şunlardır: Tevbe, 9/14; Yûnus, 10/57; Nahl, 16/69; Şu'arâ, 26/80; Fussılet, 41/44)

319. GÜN

TAZMİNAT: VERİLEN ZARARIN TELAFİSİ

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَخُونُوا اللهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوٓا اَمَانَاتِكُمْ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

"Ey iman edenler! Allah ve resulüne karşı hainlik etmeyin, emanetinizdeki şeylere de bile bile hıyanet etmeyin." (Enfâl, 8/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سَمُرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ عَلَى الْيَدِ مَا أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَ

Semure'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Başkasına ait bir malı alan, onu sahibine geri verinceye kadar ondan sorumludur." (Ebû Dâvûd, Büyû' (İcâre), 88;Tirmizî, Büyû', 39.)

Dua

"Allah'ım! Senden sıhhat, iffet, emanete riayet, güzel ahlâk ve takdire rıza niyaz ediyorum."

Fetva

Mahkemenin hükmettiği tazminatı almak caiz midir?

İslam'ın kesin kurallarıyla çelişmeyen ve yürürlükteki hukukî mevzuata bağlı olarak yapılan iş akdinde, taraflardan birinin haksız uygulaması üzerine açılan davada mahkemenin, kendisine sunulan gerçek delil ve doğru beyanlara dayanarak hükmettiği tazminatı almak dinen caizdir.

320. GÜN

TEDBİRLİ DAVRANMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾

"Ey iman edenler! Size bir fasık bir haber getirirse, bilmeyerek bir topluluğa zarar verip yaptığınıza pişman olmamak için o haberin doğruluğunu araştırın." (Hucurât, 49/6)

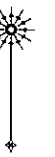
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ قال: قال رسول الله : إِذَا مَرَّ أَحَدُكُمْ فِي مَسْجِدِنَا، أَوْ فِي سُوقِنَا، وَمَعَهُ نَبْلٌ، فَلْيُمْسِكْ عَلَى نِصَالِهَا بِكَفِّهِ، أَنْ يُصِيبَ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ مِنْهَا بِشَيْءٍ

Ebu Musa el-Eşari'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizden biri yanında ok varken mescitlerimize veya çarşı pazarımıza uğradığında, Müslümanlardan herhangi birine onlardan bir zarar gelmemesi için, okunun ucunun demirlerini eliyle tutsun." (Buhârî, Salât, 66, Fiten, 7; Müslim, Birr, 120-124)

Dua

"Yüce Rabbim! Bizleri işitip akleden, düşünüp kavrayan, adaletle tedbir alan kullarından eyle!"

Fetva

Denize girmekle oruç bozulur mu?

Ağız ve burundan su kaçırmamak kaydıyla denize girmekle oruç bozulmaz. Fakat denize giren kimse, yüzme esnasında gelen dalgalar karşısında veya başka bir şekilde su yutabilir. Bu itibarla oruçlu iken denize girmekten kaçınmak daha ihtiyatlıdır.

321. GÜN

TEŞRİK TEKBİRLERİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيراً ﴿١١١﴾

"Hamd, çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan, zillet ve acizliğin gerektirdiği bir yardımcıya ihtiyacı bulunmayan Allah'a mahsustur de ve O'nu tekbir ile yücelt." (İsrâ, 17/111)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أبي قتادة الأنصاري: أنَّ رسول الله سُئِلَ رَسُولُ اللهِ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ فَقَالَ: يُكَفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ وَالْبَاقِيَة

Ebu Katade'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Resûlullah'a (s.a.s) Arefe günü orucu soruldu. O da şöyle buyurdu: "Geçmiş bir senenin ve gelecek olan bir yılın günahlarına kefaret olur." (Müslim, Sıyâm, 197.)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bizi sana teslim olanlardan eyle, soyumuzdan da sana teslim olacak bir ümmet çıkar. Bize ibadet usullerimizi göster, tevbemizi kabul et. Şüphesiz tövbeleri kabul eden, merhameti bol olan sensin." (Bakara, 2/128)

Fetva

Teşrik tekbirlerinin dinî hükmü nedir, bu tekbirleri kimler ne zaman getirir?

Hz. Peygamber'in (s.a.s), kurban bayramının arefe günü sabah namazından başlayarak bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar, ikindi namazı da dâhil olmak üzere farzlardan sonra teşrik tekbirleri getirdiğine dair rivayetler vardır. (Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, III, 315; Dârekutnî, es-Sünen, III, 439, 440)

Buna göre Hanefîlerde tercih edilen görüşe göre arefe günü sabah namazından bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar 23 vakit, her farzın ardından teşrik tekbiri getirmek, kadın erkek her Müslüman'a vaciptir. Teşrik günlerinde kazaya kalan namaz aynı günlerde kaza edilirken teşrik tekbirleri de getirilir. Teşrik günleri çıktıktan sonra kaza edilmeleri hâlinde ise tekbir getirilmez. Namaz kaza edilmedikçe tekbirler kaza edilmez. (Serahsî, el-Mebsût, II, 43-44; İbnü'l-Hümâm, Feth, II, 82) Şâfiî mezhebine göre ise teşrik tekbirleri sünnettir. (Mâverdî, el-Hâvî, II, 500-501)

322. GÜN

TEVBE

Ayet-i Kerime ve Meali

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾

"Rabbinizden mağfiret dileyin, sonra O'na tövbe edin. Allah da sizi belirlenmiş bir süreye kadar dünya nimetlerinden güzelce yararlandırsın, fazlasını yapan herkese de iyiliğinin karşılığını versin. Eğer yüz çevirirseniz, ben sizin başınıza gelecek o dehşetli günün azabından korkarım." (Hud, 11/3)

HADİS-İ ŞERİF VE MANASI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ جَلَسَ فِي مَجْلِسٍ فَكَثُرَ فِيهِ لَغَطُهُ، فَقَالَ قَبْلَ أَنْ يَقُومَ مِنْ مَجْلِسِهِ ذَلِكَ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ، إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا كَانَ فِي مَجْلِسِهِ ذَلِكَ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü'ne (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Kim bir mecliste oturur ve orada bir sürü faydasız ve manasız sözlerle vakit öldürür de, o meclisten kalkmadan önce, "Allah'ım! Seni her türlü noksan sıfatlardan tenzih ve hamdinle tesbih ederim. Senden başka bir ilâh olmadığını kesinlikle belirtirim. Senden bağışlanmamı diler ve sana tövbe ederim" derse, o mecliste yapmış olduğu hataları bağışlanır." (Tirmizî, De'avât, 39.)

Dua

"(Allah'ım!) Bize kulaklarımızı, gözlerimizi, kalplerimizi, eşlerimizi ve neslimizi mübarek eyle. Tövbelerimizi kabul eyle, şüphesiz ki Sen tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametlisin." (Hâkim, Te'min, No: 977; İbn Hıbbân, Ed'iye, No: 996)

Fetva

İhmal sebebi ile kurban kesmeyen kimse ne yapmalıdır?

Kurban kesme şartlarını taşıdığı hâlde unutma, ihmal vb. sebeplerle kurban kesmeyen kimsenin, Hanefîlere göre o yıla mahsuben, bir kurban bedelini fakirlere vermesi (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IX, 463-465, 473; Merğînânî, el-Hidâye, VII, 156), ayrıca tevbe ve istiğfar etmesi gerekir.

323. GÜN

TEVHİDİN ÜÇ ORTAK DÜŞMANI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٣٩﴾

"Kârûn, Firavun ve Hâmân'ın âkıbeti de aynı oldu. Gerçekte Mûsâ onlara açık seçik deliller getirmişti; ama onlar yeryüzünde ululuk tasladılar. Oysa kaçıp kurtulmaya güçleri de yoktu." (Ankebût, 29/39)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ يَوْمَ بَدْرٍ فَقُلْتُ قَتَلْتُ أَبَا جَهْلٍ قَالَ آللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَالَ قُلْتُ آللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَرَدَّدَهَا ثَلَاثًا قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ انْطَلِقْ فَأَرِنِيهِ فَانْطَلَقْنَا فَإِذَا بِهِ فَقَالَ هَذَا فِرْعَوْنُ هَذِهِ الْأُمَّةِ

İbn Mes'ud (r.a.) anlatıyor: "Bedir Savaşı esnasında Peygamber'e (s.a.s.) geldim ve 'Ebû Cehil'i öldürdüm.' dedim. Hz. Peygamber, 'Kendinden başka ilâh olmayan Allah aşkına! (öldürdün mü onu?)' dedi. Ben de, 'Kendinden başka ilâh olmayan Allah aşkına! (evet öldürdüm)' dedim. Üç kez tekrarladı. Ardından şöyle buyurdu: 'Allah en büyüktür. Vaadine sadık kalan, kuluna yardım eden, bütün grupların tek başına hezimete uğratan Allah'a hamdolsun!' Ardından, 'Gidelim de onu bana göster.' dedi. Gittik bir de baktık ki o (Ebû Cehil). Bunun üzerine, 'Bu (Ebû Cehil), bu ümmetin Firavunu'dur.' buyurdu." (İbn Hanbel, I, 445; İbn Hanbel, I, 403)

Dua

"Rabbimiz! İndirdiğine inandık ve Peygambere tâbi olduk; artık bizi şahitlerle beraber yaz." (Âl-i İmrân, 3/53)

Fetva

Gayrimüslimlere dua etmek, rahmet okumak, istiğfar etmek caiz midir?

Gayrimüslimlere rahmet okumak ve istiğfar etmek, onların yaşarken inkâr ettikleri Yüce Allah'tan onlar adına af dilemek anlamına gelir. İslam inancına göre herkes Yüce Allah'a ve dinine inanmakla mükellef olduğu için kişinin kendi ameli esas kabul edilmiştir. Bir kimse hayattayken iman etmeyip küfür üzere öldükten sonra başkalarının onun için yapacağı dualar geçersiz olur ve ona herhangi bir faydası dokunmaz.

Nitekim birçok âyet-i kerimede inkâr üzere ölen kâfirlerin onlara af dilense bile affedilmeyecekleri belirtilmiş (Nisâ, 4/18, 48; Tevbe, 9/80) ve onlara istiğfar edilmesi yasaklanmıştır. Diğer taraftan "Resûlullah (s.a.s.), amcası Ebû Tâlib ölüm döşeğinde iken ona 'La ilahe illallah' kelimesini telkin etmiş, iman etmemesi üzerine, 'Allah'a yemin ederim ki, senin için af ve mağfiret dilemek bana yasaklanmadığı müddetçe, senin için muhakkak Allah'tan mağfiret dileyeceğim." (Buhârî, Cenaiz, 79) buyurmuştur. Bu olay üzerine "Cehennem ehli oldukları açıkça kendilerine belli olduktan sonra, -yakınları da olsalar- Allah'a ortak koşanlar için af dilemek, ne Peygambere ne de müminlere yaraşır." (Tevbe, 9/113) âyeti inmiştir.

Başka bir rivayette ise Hz. Peygamber'in (s.a.s.), münafıkların başı sayılan Abdullah b. Übey b. Selûl'ün cenaze namazını kıldığı, akabinde ona rahmet dileyeceğini ifade ettikten sonra "Asla onlardan ölen birinin namazını kılma ve kabrinin başında durma. Çünkü onlar Allah'ı ve Resûlünü inkâr ettiler ve fasık olarak öldüler." (Tevbe, 9/84) mealindeki âyetin nazil olduğu belirtilmektedir. (Buhari Cenaiz, 83)

İlgili âyetlerden hareketle müslüman bir kimsenin, gayrimüslim olarak ölen bir kimseye istiğfar etmemesi ve rahmet dilememesi gerektiği, böyle bir cenazeyle karşılaştığında da nazik cümlelerle taziye dileğinde bulunması ve kalanlara sabrı tavsiye edip teselli vermesinin uygun olacağı anlaşılmaktadır.

324. GÜN

UHUD GAZVESİ: KAZANIRKEN KAYBETMEK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا ۚ إِنَّ اللهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

"Allah ve Resulü'ne itaat edin, birbirinize düşmeyin, sonra zayıflarsınız ve zaferi elden kaçırırsınız. Sabredin, kuşkusuz Allah sabredenleri sever." (Enfâl, 8/46)

Hadis-i Şerif ve Manası

الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يُحَدِّثُ قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ عَلَى الرَّجَّالَةِ يَوْمَ أُحُدٍ - وَكَانُوا خَمْسِينَ رَجُلاً - عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جُبَيْرٍ فَقَالَ إِنْ رَأَيْتُمُونَا تَخْطَفُنَا الطَّيْرُ ، فَلاَ تَبْرَحُوا مَكَانَكُمْ هَذَا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ ، وَإِنْ رَأَيْتُمُونَا هَزَمْنَا الْقَوْمَ وَأَوْطَأْنَاهُمْ فَلاَ تَبْرَحُوا حَتَّى أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ

Berâ' b. Âzib'den (r.a.) nakledildiğine göre, Uhud günü Resûlullah (s.a.s.), (Ayneyn Tepesi'ndeki) okçulara -ki onlar elli kişiydiler- Abdullah b. Cübeyr'i (r.a.) kumandan tayin etti ve şöyle dedi: "Bizi kuşların kaptığını görseniz bile ben size haber gönderinceye kadar sakın şu yerinizden ayrılmayın! (Yine) bizim onları hezimete uğrattığımızı görseniz bile ben size haber gönderinceyekadar asla (yerinizden) ayrılmayın!" (Buhârî, Cihâd, 16.)

Dua

"Allah'ım! Bize imanı sevdir, kalplerimizi imanla süsle. Bize küfrü, itaatsizliği ve isyanı sevdirme, kerih göster, bizi doğru yolu bulanlardan eyle." (Hâkim, De'avât, No: 1898.)

Fetva

Bir mezara birden fazla cenaze defnedilir mi?

Normal şartlarda bir kabre, yalnız bir cenaze defnedilir. Zaruret hâlinde bir kabre birden çok cenaze konulabilir. Nitekim Hz. Peygamber Uhud şehitleri için böyle bir uygulama yapmıştır. Fakat bu durumda cenazelerin arası toprak vb. bir şeyle ayrılmalıdır. (İbn Mâze, el-Muhît, II, 193)

Önce defnedilmiş olan cenaze, tamamen çürüyüp toprak hâline gelmedikçe, bir zaruret olmaksızın kabrin açılması ve bu kabre ikinci bir cenazenin defni caiz değildir. Cenaze çürüyüp toprak hâline geldikten sonra ise, aynı kabre başka bir cenaze defnedilebilir. (İbn Kudâme, el-Muğnî, III, 443-444; Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 320; Nevevî, Ravda, I, 658; Mehmed Zihni, Ni'met-i İslam, s. 602)

Cesedin ne kadar sürede çürüyeceği konusu, toprağın cinsine ve bölgenin iklimine göre değişir. Önceki cesedin çürüdüğüne dair zann-ı gâlip hâsıl olunca aynı kabre ikinci bir cenaze defnedilebilir. Daha önce defnedilen cenazenin çürüdüğü kanaatiyle mezar açıldığında çürümeyen bazı kemikler bulunursa, bu kemikler bir tarafa çekilip araya topraktan bir set yapmak suretiyle ikinci cenaze defnedilebilir.

325. GÜN

UMRE: HAC DIŞINDA KÂBE'Yİ ZİYARET

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِ فَاِنْ اُحصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُسَكُمْ حَتّٰى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهٗ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضاً اَوْ بِهٖٓ اَذًى مِنْ رَأْسِهٖ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ اَوْ صَدَقَةٍ اَوْ نُسُكٍ ۚ فَاِذَآ اَمِنْتُمْ ۪ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ اِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ اِذَا رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ اَهْلُهٗ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

"Haccı ve umreyi Allah için eksiksiz yerine getirin; engellenirseniz kolayınıza gelen bir kurban gönderin. Kurban, mahalline ulaşıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. Fakat içinizden biri hasta ise veya başından bir rahatsızlığı varsa (tıraşını olup) oruç veya sadaka yahut kurban olarak bir fidye ödesin. Güvenlikte olduğunuzda hacdan önce umre yapan kişi, gücünün elverdiği türden bir kurban kessin. Bulamayan ise hac sırasında üç gün, döndükten sonra da yedi gün yani tam on gün oruç tutmalıdır. Bu, ailesi Mescid-i Harâm civarında oturmayanlar içindir. Allah'ın buyruğuna saygılı olun ve bilin ki Allah'ın cezalandırması çok şiddetlidir." (Bakara, 2/196)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أُمِّ مَعْقِلٍ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَعْدِلُ حَجَّةً

Ümmü Ma'kıl'in (r.a.) rivayet ettiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Ramazan'da yapılan bir umre, hacca denktir." (Tirmizî, Hac, 95; Dârimî, Menâsik, 40.)

Dua

"Allah'ım! Tövbelerimizi kabul eyle, süphesiz ki sen tövbeleri çok kabul edensin, çok merhametlisin. Bizi nimetlerine şükredenler, nimetlerinle seni övenler, verdiğin nimetleri kabul edenlerden eyle ve bize nimetlerin devamını ihsan eyle." (Hâkim, Temin, No: 977)

Fetva

Umre ihramına girdiği hâlde, henüz tavaf ve sa'y yapmadan mazeretsiz olarak bir gündüz veya gece süresince elbise giyen kişinin ne yapması gerekir?

Bu durumdaki kişinin, öncelikle elbisesini çıkartıp ihram bezlerine bürünerek tavaf ve sa'yini yapması gerekir. Ancak ihramlı iken bir gündüz veya gece süresince elbise giymiş olduğu için ceza olarak bir dem (koyun veya keçi kesmek) gerekir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 488, 577)

Şâfiî mezhebine göre ise cezanın gerekmesi için bir günün veya gecenin geçmesi gerekmeyip ceza olarak bir dem (koyun veya keçi kesme), üç gün oruç tutma veya altı fitre miktarı sadaka verme seçeneklerinden birini tercih edebilir. (Nevevî, el-Mecmû', VII, 383; Remlî, Nihâyetü'l-muhtâc, III, 358; Dimyâtî, Hâşiyetü İ'âneti't-tâlibîn, II, 540-541; İbn Kudâme, el-Muğnî, V, 381-382)

326. GÜN

UTANMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

"Nerede olsanız, o sizinle beraberdir. Allah, bütün yaptıklarınızı hakkıyla görendir." (Hadîd, 57/4)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ يقول كَانَ رَسُولُ اللهِ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خِدْرِهَا وَكَانَ إِذَا كَرِهَ شَيْئًا عَرَفْنَاهُ فِي وَجْهِهِ

Ebu Said el-Hudri'den (r.a.) rivayet edildiğine göre "Resûlullah (s.a.s.) örtünme çağına girmiş bir genç kızdan daha utangaçtı. Hoşlanmadığı bir şey gördüğünde bunu yüzüne bakınca anlardık." (Buhâri, Menâkıb 23, Edeb 72, 77; Müslim, Fezâil 67)

Dua

"Allah'ım! Gidip ebedî yaşayacağım ahiret hayatımı benim için hayırlı eyle. Hayatımda her türlü hayrı ziyadesiyle ihsan eyle. Ölümümü de her türlü şerlerden muhafaza eyle." (Müslim, Dua, 71)

Fetva

Ölen yakınının maaşını alabilmek için resmen boşanan ama evliliğini dinî nikâhla devam ettirenlerin aldıkları bu maaşlar helal midir?

Nikâh, aile birliği oluşturacak kimselerin Allah'ın emri gereği gerçekleştirdikleri bir sözleşmedir. Böylesine önemli bir sözleşmenin birtakım maddi kaygılarla sona erdirilmesi her şeyden

önce ahlaken doğru değildir. Kaldı ki sevgili Peygamberimiz normal şartlar altında gerçekleşen boşama için bile "Allah'ın en hoşlanmadığı helal şey evliliği sona erdirmektir." (Ebû Dâvûd, Talak, 3) buyurmuştur.

Bir yakını dolayısıyla kanun gereği dul hanımlara ödenen parayı almak üzere resmen boşanıp gerçekte birlikte yaşamaya devam etmek, hile niteliğinde olduğundan haramdır. Bu tür hileli yollarla elde edilecek gelirler kamu malını zimmetine geçirmek anlamına gelir. Bu nedenle hileli boşanma yolu ile alınan maaş helal olmaz.

327. GÜN

UYKU: ÖLÜM ve DİRİLİŞ PROVASI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاساً وَالنَّوْمَ سُبَاتاً وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُوراً ﴿٤٧﴾

"Sizin için geceyi bir örtü, uykuyu dinlenme hali kılan, gündüz vaktini ise bir diriliş ortamı yapan O'dur." (Furkân, 25/47)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي بَرْزَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَكْرَهُ النَّوْمَ قَبْلَ الْعِشَاءِ وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا

Ebû Berze'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.), yatsıdan önce uyumayı ve yatsı sonrasında da (oturup) konuşmayı hoş karşılamazdı. (Buhârî, Mevâkîtü's-salât, 23.)

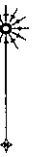
Dua

"Allah'ım! Açıklarımı ört, korkularımı gider ve bana güven ver. Allah'ım! Ayıplarımı ört ve korkularımı gider." (Hâkim, Deavât, No: 1902, I)

Fetva

Uyumak abdesti bozar mı?

Uykunun abdesti bozmasındaki ölçü, yere sağlam bir surette oturup oturmamaktır. Buna göre yan yatarak ve namaz dışında secdedeymiş gibi durarak uyumak abdesti bozar. Ancak, uyku ile uyanıklık arasındaki hâlde veya yere sağlam bir surette oturmuş ve mafsalları gevşememiş bir hâldeyken uyumak

abdesti bozmaz. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 53) Bu bakımdan mesela ulaşım araçlarında otururak seyahat eden yolcuların, dik otururken koltukta uyumaları durumunda abdestleri bozulmaz.

323. GÜN

ÜMMETİN AYRICALIĞI: "SİZ EN HAYIRLI ÜMMETSİNİZ"

Ayet-i Kerime ve Meali

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْراً لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

"Siz, insanlar için ortaya çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emredersiniz, kötülükten alıkoyarsınız ve Allah'a inanırsınız. Ehl-i Kitap da inanmış olsalardı elbette onlar için hayırlı olurdu; içlerinden inananlar da var, fakat çoğu yoldan çıkmıştır." (Âl-i İmrân, 3/110)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ، إِلاَّ مَنْ أَبَى قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَنْ يَأْبَى قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Diretenler hariç bütün ümmetim cennete girecektir!" "Ey Allah'ın Resûlü, diretenler kim?" dediler. Resûlullah (s.a.s) şöyle buyurdu: "Kim bana itaat ederse cennete girer; kim de bana karşı gelirse diretiyor demektir." (Buhârî, İ'tisâm, 2)

Dua

"Rabbim! Beni Sana çok şükreden, Seni çok zikreden, Senden çok korkan, Sana itaat eden, Sana saygı gösteren, Sana yönelen ve tövbe eden kimse yap." (Tirmizî, De'avât, 114; İbn Hıbbân, Ed'iye, No: 947; İbn Ebî Şeybe, Dua, 42, No: 29381)

Fetva

İslam miras hükümlerine uymamanın sorumluluğu var mıdır?

Müslüman'ın, Yüce Allah'ın koymuş olduğu hükümlere uyması gerekir; aksi takdirde manen sorumlu olur. Mirasla ilgili hükümler de bunlardan biridir. Dolayısıyla, varislerin haklarına düşene rıza göstermeleri ve diğerlerinin haklarına tecavüz etmemeleri gerekir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de mirasla ilgili hükümler bildirildikten sonra devamla şöyle buyurulur: "İşte bu (hükümler) Allah'ın koyduğu sınırlarıdır. Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse, Allah onu, içinden ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetlere sokar." (Nisa, 4/13-14) Şu kadar var ki varisler, miras ile ilgili ayetleri inkâr etmemek ve onları adaletsiz bulmamak kaydıyla mirası kendi aralarında rızaya dayalı olarak diledikleri gibi paylaşma hakkına da sahiptirler. Bu durumda, Allah'ın mirasla ilgili olarak koymuş olduğu hükümlere muhalif davranmış olmazlar.

329. GÜN

VAAZ ve İRŞAD

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَطِيعُوا اللهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُواۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّمَا عَلٰى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٢﴾

"Allah'a itaat edin, peygambere de itaat edin ve tedbirli olun. Eğer yüz çevirirseniz bilin ki elçimizin görevi açık biçimde tebliğ etmekten ibarettir." (Mâide, 5/92)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: الدِّينُ النَّصِيحَةُ قُلْنَا لِمَنْ قَالَ لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ

Temîm ed-Dârî (r.a.) anlatıyor: "Peygamber (s.a.s.) 'Din samimi olmaktır.' buyurdu. Biz 'Kime karşı?' diye sorduk. O da, 'Allah'a, Kitabı'na, Resûlü'ne, Müslümanların idarecilerine ve bütün Müslümanlara (karşı samimi olmaktır).' buyurdu." (Müslim, Îmân, 95; Tirmizî, Birr ve sıla, 17; Ebû Dâvûd, Edeb, 59; Nesâî, Biat, 31)

Dua

"Allah'ım! Ey Rabbimiz ve ey her şeyin Rabbi! Beni ve ailemi dünya ve ahirette her an sana ihlasla bağlı kıl. Ey yücelik ve ikram sahibi!" (Ebû Dâvûd, Vitr, 25)

Fetva

Cemaatin çoğalması için cuma namazı geciktirilebilir mi?

Cuma namazının vakti, öğle namazının vaktidir. (Mevsılî, el-İhtiyâr, I, 274) Cuma namazı bu vakit içinde kılındığı takdirde geçerli olur. Namazların vaktin başlangıcında kılınması daha faziletli olmakla birlikte, daha çok cemaatin katılımını sağlamak amacıyla biraz geciktirilmesinde sakınca yoktur.

Buna göre, cemaatin durumu veya mesai saatleri dikkate alınarak cuma namazının, cemaatin daha çok iştirak edebileceği saatte kıldırılması caizdir, hatta bunun daha uygun olacağı söylenebilir.

330. GÜN

VAHİY

Ayet-i Kerime ve Meali

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

"Size Rabbim'in vahyetiklerini duyuruyorum, size öğüt veriyorum ve ben sizin bilmediklerinizi Allah'tan (gelen vahiy ile) biliyorum." (A'râf, 7/62)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ سَأَلَ رَسُولَ اللهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ: أَحْيَانًا يَأْتِينِي مِثْلَ صَلْصَلَةِ الْجَرَسِ وَهُوَ أَشَدُّهُ عَلَيَّ - فَيُفْصَمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْهُ مَا قَالَ ، وَأَحْيَانًا يَتَمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ رَجُلاً فَيُكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ

Hz. Âişe'den (r.a.) nakledildiğine göre, o şöyle demiştir: Hâris b. Hişâm (r.a.) Allah Resûlü'ne (s.a.s.) "Ya Resûlallah, sana vahiy nasıl geliyor?" diye sordu. Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Bazen zil/çan sesi gibi geliyor ki, bana en ağır geleni de budur. Uğultu kesildiğinde (vahyin bana) söylediklerini tam olarak kavramış ve ezberlemiş oluyorum. Bazen de melek bana insan şeklinde görünüyor, benimle konuşuyor ve ben de onun dediklerini kavramış ve ezberlemiş oluyorum." (Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1)

Dua

"Rabbim! Bana tarafından temiz bir nesil ihsan eyle! Kuşkusuz sen duayı işitmektesin." (Âl-i İmrân, 3/38)

Fetva

Cinlerin insanlara zararı olur mu, bunların zararını engellemek için hangi dualar okunur?

Cinlerin varlığı haktır. Ancak mahiyetleri konusunda fazla bir şey bilinmemektedir. Cinler, duyu organlarıyla algılanamayan varlıklar olduğu için, onlar hakkındaki tek bilgi kaynağı vahiydir. Kur'an-ı Kerim ve sahih hadisler, cinlerden bahsetmektedir.

Allah'ın kudreti karşısında hiçbir varlığın gücü yoktur. (Bakara, 2/102) Allah'a sığınan bir kimseye O dilemedikçe hiçbir şey zarar veremez. (Cin, 72/13) Fakat Allah'a sığınma yerine cinlere sığınan, onlara boyun eğen kimseleri de cinlerin, vesvese vermek suretiyle etkileyebileceklerine, "Doğrusu insanlardan bazı kimseler, cinlerden bazılarına sığınırlardı da, cinler onların taşkınlıklarını artırırlardı." (Cin, 72/6) mealindeki âyet işaret etmektedir.

Cinler de insanlar gibi Allah'a kulluk görevi olan, ancak yaratılışları gereği insanlardan farklı yapıdaki varlıklardır. Cinler, Allah'ın izni olmadıkça kimseye zarar veremezler. Onlar gaybı bilmezler. İnsandan farklı yönleri, hızlı hareket kabiliyetleri ve kendilerini görmediğimiz hâlde bizi görebilmeleridir. Allah Teâlâ, Felâk ve Nâs sûrelerinde, "karanlığı çöktüğünde gecenin", "düğümlere üfleyenlerin" ve "cin ve insanlardan insanların kalbine vesvese veren sinsi vesvesecilerin şerrinden" Allah'a sığınılmasını istemiştir. Hz. Peygamber de (s.a.s) hayatı boyunca her şeyin şerrinden Allah'a sığınarak sürekli Felâk ve Nâs sûrelerini ve Âyete'l-Kürsî'yi okumuştur. (Buhârî, Vekâle, 10; Fezâilü'l-Kur'an, 10; Tirmizî, Tıb, 16)

331. GÜN

VAKIF: KESİNTİSİZ HAYIR

Ayet-i Kerime ve Meali

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا ۚ وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ﴿٨٥﴾

"Kim güzel bir (işte) aracılık ederse, ona o işin sevabından bir pay vardır. Kim de kötü bir (işte) aracılık ederse ona da o kötülükten bir pay vardır. Allah'ın her şeye gücü yeter." (Nisâ, 4/85)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "İnsan ölünce şu üçü dışında amellerinin sevabı kesilir: Faydası süregelen hayır (sadaka-i câriye), faydalanılan ilim, arkasından dua eden hayırlı evlât." (Müslim, Vasiyye, 14)

Dua

"Allah'ım! Mal, aile, çocuk olarak insanlara verdiklerinin hayırlısını dilerim, sapıtan ve saptıranları değil." (Tirmizî, De'avât, 124)

Fetva

Bir vakfa ait olup resmî tescili bulunmayan gayrimenkuller hakkında dinen ne yapılması gerekir?

Bir malın vakıf olduğuna dair vakfiyenin bulunması veya resmî kayıt şart değildir. Güvenilir kişilerden müteşekkil şahitlerin şehadeti ile de bir yerin vakıf olduğu dinen sabit olur. Ancak vakıf malının başkasının eline geçip zayi olmaması için ilgili mercilerce kayıt altına alınması ihmal edilmemelidir. Vakıf olduğu sabit olan bir yerin vakıf amacı dışında kullanılması, hibe edilmesi veya usûlüne uygun bir istibdâl işlemi (vakıf taşınmazın, aynı değerde veya daha değerli bir başka taşınmazla takası) dışında başkalarına satılması caiz değildir. Vakıf malını bedelsiz olarak zimmete geçirme konusunda vebal açısından şahıs veya kamu kuruluşu arasında dinen herhangi bir fark yoktur. Buna göre vakıf malını vakıf olmaktan çıkaran kişiler veya kurum ve kuruluş yetkilileri, bu konuda taksir ve ihmali olanlar veya buna göz yumanlar dinî yönden sorumludurlar. Kaldı ki, istibdâl şartlarına uymayan tasarruflar sonucunda herhangi bir vakıf malının vakıf olma özelliğini yitirmesi söz konusu değildir.

Bu bağlamda camilere veya halkın hizmetine tahsisli olarak vakfedilen fakat zamanında resmî tescili yapılmadığından dolayı, sonradan çıkarılan yasalarla kamu/belediye mülkiyetine geçirilen taşınmazların vakıf niteliği sona ermez. Bu sebeple söz konusu taşınmazlar, vakfedildikleri cihete tekrar tahsis edilmelidir. Bunun için gerekli işlemleri yapmak hem kamunun hem de ilgili taşınmazın vakıf olduğunu bilen kimselerin görevidir.

Girişimlere rağmen vakıf niteliği tekrar kazanılamaz ve o gayrimenkul, çeşitli yollarla özel ya da tüzel kişilerin mülkiyetine geçerse bu durumda o taşınmazı vakıf olmaktan çıkaran kişiler dinen sorumlu olurlar. Bu durumda vakıf malına, satın alma veya miras yoluyla sahip olan kişiler, imkânları nispetinde o malı aslî kimliğine kavuşturmaya çalışmalıdırlar.

352. GÜN

VEDA HACCI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالاً وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

"İnsanlara hac ibadetini duyur; gerek yaya olarak gerekse yorgun argın develer üzerinde uzak yollardan gelerek sana ulaşsınlar." (Hac, 22/27)

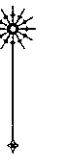
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ تَلْبِيَةَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لاَ شَرِيكَ لَكَ

Abdullah b. Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah'ın (s.a.s.) telbiyesi şöyledir: "Buyur Allah'ım buyur! Emrindeyim buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Allah'ım buyur! Hamd sana mahsustur. Nimet de senin, mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur." (Müslim, Hac, 19)

Dua

"Allah'ım! Biz, bu yolculuğumuzda Senden iyilik ve takva, bir de hoşnut olacağın ameller işlemeyi nasip etmeni dileriz. Allah'ım! Yolculuğumuzu kolay kıl ve uzağını yakın et!."
(Müslim, Hac, 425; Ebu Dâvûd, Cihad, 79; Tirmizî, Deâvât, 47)

Fetva

Veda haccı ve veda tavafı nedir?

Veda haccı, Hz. Peygamber'in (s.a.s) Medine'ye hicretinin 10. yılında (632) yapmış olduğu ilk ve son haccıdır. Hz. Peygamber (s.a.s), yüz bini aşan sahabîye bu hac sırasında yaptığı konuşma ile veda etmiş, İslam'ın temel ibadetlerinden biri olan hac ibadetinin yapılış şeklini öğretmiştir.

Veda Tavafı, Âfâkî (mîkât sınırları dışından gelen) hacıların Mekke'den ayrılmadan yapmaları gereken son tavaftır. Buna sader (ayrılma) tavafı da denir. Veda tavafı, haccın aslî vaciplerinden biridir. Hz. Peygamber (s.a.s.), "Sizden biri son olarak Kâbe'yi ziyaret etmeden ayrılmasın." (Müslim, Hac, 379) buyurmuştur. Âdetli olup âdeti bitmeden Mekke'den ayrılmak zorunda olan veya lohusa olan kadınlar veda tavafı yapmazlar ve kendilerine bir şey gerekmez. (Serahsî, el-Mebsût, III, 195; İbn Nüceym, el-Bahr, II, 377)

333. GÜN

VEDA HUTBESİNDE İNSAN HAKLARI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَاناً فَلَا يُسْرِفْ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُوراً ﴿٣٣﴾

"Haklı bir sebep olmadıkça, Allah'ın, öldürülmesini haram kıldığı cana kıymayın. Kim haksız yere öldürülürse, biz onun velisine yetki vermişizdir. Ancak o da (kısas yoluyla) öldürmede meşru ölçüleri aşmasın. Çünkü kendisine yardım edilmiştir." (İsrâ, 17/33)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللهِ ... كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِرْضُهُ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "...Her Müslüman'ın bir başka Müslüman'a kanı, malı ve ırzı (iffet ve haysiyeti) haramdır!" (Müslim, Birr ve sıla, 32)

Dua

"Bizleri, yoksulların, mahrumların, mağdurların, zulme uğramışların haklarına dikkat kesilenlerden, onların dertleriyle dertlenenlerden, acılarına ortak olanlardan eyle Allah'ım."

Fetva

Veda hutbesi nedir?

Veda haccı, Hz. Peygamber'in (s.a.s) Medine'ye hicretinin 10. yılında (632) yapmış olduğu ilk ve son haccıdır. Hz. Peygamber (s.a.s), yüz bini aşan sahabîye bu hac sırasında yaptığı konuşma ile veda etmiş, İslam'ın temel ibadetlerinden biri olan hac ibadetinin yapılış şeklini öğretmiştir. Hac sırasında Hz. Peygamber'in (s.a.s) ashabına yaptığı tarihî konuşmasına "veda hutbesi" denir. Temel hak ve hürriyetler açısından, çok önemli olan bu hutbe, hadis kitaplarında bölümler hâlinde nakledilmiştir. (Buhârî, Hac, 132; Müslim, Hac, 147; Tirmizî, Büyû', 39, Vesâyâ, 5; İbn Mâce, Vesâyâ, 6; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, XVIII, 285) İslam tarihi kaynakları, hadis kaynaklarından bu rivayetleri tek metin şeklinde aktarırlar. (İbn Hişâm, es-Sîre, II, 601, 604)

Hz. Peygamber (s.a.s), İslam'ın özeti olarak sunduğu veda hutbesiyle; cahiliye devrine ait bütün kötü âdet ve gelenekleri yıkmıştır. Temel hak ve hürriyetlerle ilgili hükümleri bildirmiştir. Bütün insanların Âdem'in çocukları olduğunu ifade ile evrensel insan haklarına işarette bulunmuştur. Irk, renk ve sınıf üstünlüğünü reddederek, tüm insanlığa rehber olacak örnek bir eşitlik anlayışını tarihe kaydetmiştir. Zinanın ve aile hayatına zarar verecek her şeyin yasaklandığını haber vermiştir. Aile hayatında erkek ve kadının birbirlerine karşı hak ve vazifelerinin bulunduğunu, kadınlara iyilik ve şefkatle muamele edilmesi gerektiğini açıklamıştır. Ekonomik ve sosyal hayatı felce uğratan fâizin haram kılındığını, her türlü kan davasının kaldırıldığını ilan etmiştir. Vasiyet, borç ve kefalet, takvim düzeni hakkındaki hükümlerle birlikte; nesebin öz babadan başkasına nispet edilmesinin kötülüğünü ifade etmiştir. Herkesin can, mal ve haysiyetinin her türlü tecavüzden korunduğunu, her türlü haksızlığın yasaklandığını ve cezaların şahsî olduğunu belirtmiştir. Kısaca, önemli dinî kuralları, temel hak ve görevleri, duygusal, etkili ve veciz bir şekilde orada bulunan insanlara öğütleyerek, kendilerine emanet olarak bıraktığı Kur'an ve Sünnet'e sarıldıkları müddetçe sapıklığa düşmeyeceklerini müjdelemiştir. En sonunda orada hazır bulunanların, dinlediklerini başkalarına aktarmalarını istemiştir. (İbn Hişâm, es-Sîre, II, 602- 604)

334. GÜN

VEFAKÂRLIK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾

"Rüştüne erişinceye kadar, yetimin malına ancak en güzel şekilde yaklaşın, verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü söz (veren sözünden) sorumludur.» (İsrâ, 17/34)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لِكُلِّ غَادِرٍ لِوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعْرَفُ بِهِ

Enes'ten (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kıyamet gününde her vefasızın, vefasızlığını belirtecek bir sancağı olacaktır." (Müslim, Cihâd ve siyer, 14)

Dua

"Ey kalpleri evirip çeviren (Allah'ım!) Benim kalbimi dinin üzere sabit kıl." (Tirmizî, Deavât, 89)

Fetva

Adak nedir, dindeki yeri nedir?

Arapça'da nezir (nezr) diye ifade edilen adak, fıkıh dilinde, "bir kimsenin dinen yükümlü olmadığı hâlde ibadet cinsinden bir şeyi kendisi için vacip kılması"nı ifade eder. Diğer bir deyişle "kişinin sorumlu olmadığı hâlde farz veya vacip cinsinden bir ibadeti yapacağına dair Allah Teâla'ya söz vererek o ibadeti kendisine borç kılması"dır. (Mevsılî, el-İhtiyâr, III, 445)

Kur'an-ı Kerim'de, verilen sözde durulması, ahde ve akitlere bağlı kalınması (Mâide, 5/1; İsrâ, 17/34), Allah'a verilen sözün tutulması (Nahl, 16/91) emredilir ve yapılan adakların yerine getirilmesi istenir. Ayrıca kişinin yaptığı adağa uygun davranması iyi kulların vasıfları arasında sayılır. (İnsân, 76/7) Hadislerde de Hz. Peygamber (s.a.s), Allah'a itaat kabilinden adakların yerine getirilmesini emretmiş, Allah'a isyan veya mâsiyet kabilinden olan konularda adakta bulunulmamasını, şayet yapılmışsa buna uyulmamasını istemiştir. (Buhârî, Eymân, 28, 31; Müslim, Nezir, 8; Ebû Dâvûd, Eymân, 22) Dolayısıyla adağın yerine getirilmesi Kitap, Sünnet, icma ve akıl deliliyle sabittir. (Kâsânî, Bedâi', V, 90)

Âlimler, hiçbir dünyevî menfaat ummadan sırf Allah'ın rızasını kazanmak, O'na şükretmek için adak adanmasında bir sakınca bulunmadığı görüşündedirler. Kişinin Allah'ın takdirinin değişmesine vesile olması dileğiyle, dünyevî amaçlarla belli şartlara bağlı olarak adakta bulunması ise doğru karşılanmamıştır. Nitekim Hz. Peygamber'in (s.a.s) "Adak, (Allah'ın takdir buyurmuş olduğu) hiçbir olayı geri çevirmez. Sadece cimrinin malını eksiltmiş olur."; "Adak bir şeyi ne ileri alır ne de geri bırakır..." (Buhârî, Eymân, 26; Müslim, Nezir, 2) anlamındaki hadislerinden, şarta bağlı adakta bulunmayı hoş karşılamadığı anlaşılmaktadır.

İmam Şâfiî ve Ahmed b. Hanbel başta olmak üzere bazı fakihler yukarıdaki hadislere dayanarak nasıl olursa olsun adak adamanın mekruh olduğu görüşündedirler. (Nevevî, el-Mecmû', VIII, 450; İbn Kudâme, el-Muğnî, XIII, 261)

Bununla birlikte, Allah'a isyan ve mâsiyeti içermediği sürece, hangi grupta yer alırsa alsın, adakta bulunulduğunda yerine getirilmesi dinen vacip görülmüştür. (Kâsânî, Bedâi', V, 82)

335. GÜN

VEKÂLET: VEKİL ASİL GİBİDİR

Ayet-i Kerime ve Meali

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

"Onu beklemediği yerden rızıklandırır. Kim Allah'a tevekkül ederse, O kendisine yeter. Şüphesiz Allah emrini yerine getirendir. Allah her şeye bir ölçü koymuştur." (Talâk, 65/3)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ ... فَقَالَ النَّبِيُّ : إِنَّ اللَّهَ يَلُومُ عَلَى الْعَجْزِ وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْكَيْسِ فَإِذَا غَلَبَكَ أَمْرٌ فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Avf b. Mâlik'ten (r.a.) aktarıldığına göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah acizliği kınar, hâlbuki akıllı olmalısın. Bir işin üstesinden gelemediğin zaman, 'Allah bana yeter, O ne güzel vekildir.' de." (Ebû Dâvûd, Kadâ' (Akdiye), 28)

Dua

"Ey Allah'ım! Senin rahmetini umuyorum, beni göz açıp kapayıncaya kadar (da olsa) nefsimle baş başa bırakma. Hâlimi tümüyle düzelt, senden başka ilah yoktur." (Ebû Dâvûd, Edeb, 110)

Fetva

Hacca gitmemiş bir kimse, başkasının yerine bedel olarak hacca gidebilir mi?

Daha önce hac yapmamış bir kişi, vekil (bedel) olarak hacca gidebilir. Hz. Peygamber'in (s.a.s), ölen yakınları veya yaşlı büyükleri yerine hac yapıp yapamayacaklarını soran kişilere, herhangi bir kayıt koymaksızın onların yerine hac yapabileceklerini belirtmesi ve bedel olarak gidecek kimsenin daha önce hac yapmış olması şartından bahsetmemesi, bu hükmü desteklemektedir. (Buhârî, Hac, 1; Müslim, Hac, 407; Tirmizî, Hac, 86-87)

Bununla birlikte, hacca bedel olarak gönderilecek kimsenin, tecrübe edinmiş olması açısından daha önce hac yapmış bir kimse olmasını tercih etmek daha uygundur.

Şâfiîlere göre ise daha önce hacca gitmemiş birisinin vekil olarak hacca gitmesi caiz değildir. (Kâsânî, Bedâi', II, 213)

336. GÜN

VEKÂLET YOLUYLA HAC ve ŞARTLARI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُسَكُمْ حَتّٰى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهٗ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا اَوْ بِهٖٓ اَذًى مِنْ رَأْسِهٖ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ اَوْ صَدَقَةٍ اَوْ نُسُكٍ ۚ فَاِذَآ اَمِنْتُمْ ۪ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ اِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ اِذَا رَجَعْتُمْ ۗ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ۗ ذٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ اَهْلُهٗ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

"Haccı ve umreyi Allah için eksiksiz yerine getirin; engellenirseniz kolayınıza gelen bir kurban gönderin. Kurban, mahalline ulaşıncaya kadar başlarınızı tıraş etmeyin. Fakat içinizden biri hasta ise veya başından bir rahatsızlığı varsa (tıraşını olup) oruç veya sadaka yahut kurban olarak bir fidye ödesin. Güvenlikte olduğunuzda hacdan önce umre yapan kişi, gücünün elverdiği türden bir kurban kessin. Bulamayan ise hac sırasında üç gün, döndükten sonra da yedi gün yani tam on gün oruç tutmalıdır. Bu, ailesi Mescid-i Harâm civarında oturmayanlar içindir. Allah'ın buyruğuna saygılı olun ve bilin ki Allah'ın cezalandırması çok şiddetlidir." (Bakara, 2/196)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ الْفَضْلُ رَدِيفَ رَسُولِ اللَّهِ فَجَاءَتِ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ... فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الْحَجِّ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا ، لاَ يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ قَالَ: نَعَمْ وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ

Abdullah b. Abbâs'ın (r.a.) rivayet ettiğine göre; Fazl b. Abbâs, Allah Resûlü'nün (s.a.s.) terkisinde iken Has'am Kabilesi'nden bir kadın Resûlullah'a gelerek şöyle dedi: "Allah'ın kullarını yükümlü tuttuğu hac ibadeti, babamın yaşı oldukça ilerlediğinde farz kılındı. Babam, binek üzerinde duramayacak durumda. Onun yerine (vekâleten) ben haccedebilir miyim?" Allah Resûlü de ona, "Evet." cevabını verdi. Bu olay Veda Haccı sırasında meydana geldi. (Buhârî, Hac, 1)

Dua

"Allah'ım! Bağışlanmadık günahımızı, giderilmedik üzüntümüzü, aşılmadık sıkıntımızı, ödenmedik borcumuzu, şifaya kavuşmamış hastamızı, rahmetine ulaşamamış geçmişimizi, hidayete erdirilmemiş yolunu şaşırmışımızı, derdine çare bulunamamış dertlimizi bırakma."

Fetva

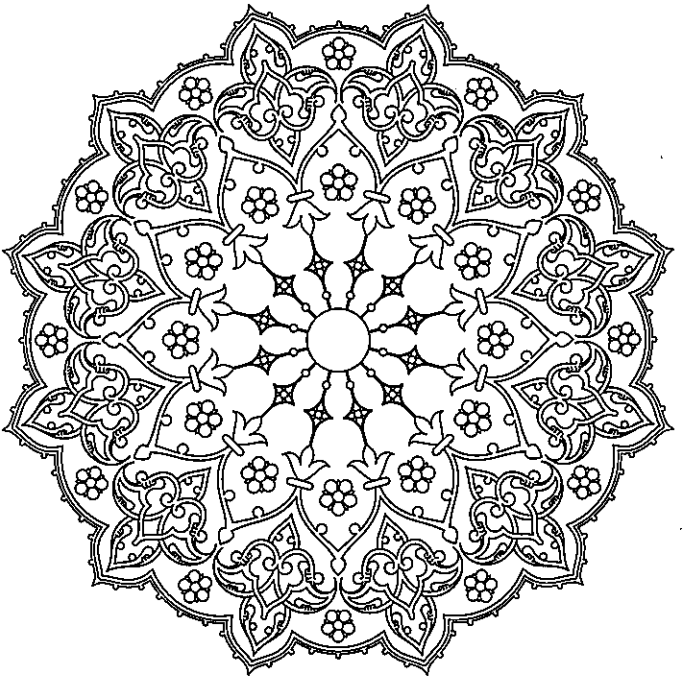
Vekâlet yoluyla hac yapılabilir mi? Şartları nelerdir?

Kendisine hac farz olmuş bir kimse sağlık, yaşlılık vb. bir sorun sebebiyle bizzat hacca gidemeyecek durumda olursa, başka birisini bedel göndererek, vekâlet yoluyla hac yaptırabilir. Böyle kişilerin, hayatta iken birini vekil (bedel) olarak göndermesi mümkün olduğu gibi, mirasçılarına, ölümünden sonra kendi adına bedel haccı yaptırılmasını vasiyet etmeleri de mümkündür. (Kâsânî, Bedâi', II, 212) Bu hüküm hadislere dayanmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s), ölen yakınları veya yaşlı büyükleri yerine hac yapıp yapamayacaklarını soran kişilere, söz konusu

yakınları için hac yapabileceklerini belirtmiştir. (Buhârî, Hac, 1; Müslim, Hac, 407; Tirmizî, Hac, 86-87; İbn Mâce, Menâsik, 9-10)

Bir kişinin kendi yerine vekil (bedel) göndererek hac yaptırabilmesi için şu şartların bulunması gerekir:

a) Adına haccedilecek (bedel gönderecek) kişiye, önceden hac farz olmuş olmalıdır. b) Adına haccedilecek kişi vefat etmiş olmalı veya yaşlılık, iyileşme ümidi olmayan bir hastalık gibi sebeplerle, bizzat haccetmekten devamlı olarak âciz olmalıdır. c) Bedel gönderilecek kişi müslüman, akıl sağlığı yerinde, ergenlik çağına ulaşmış bir kişi olmalıdır. d) Bedel gönderilen kişinin hac masrafı, gönderen tarafından karşılanmalıdır. e) Vekil için, hac masrafları haricinde bir ücret şart koşulmamalıdır. f) Adına haccedilen kişi, kendisi için haccetmesini vekilden istemiş olmalıdır. İzin veya vasiyeti olmadan, bir kimse adına başkası tarafından yapılan hac ile, o kimse üzerindeki hac borcu ödenmiş olmaz. Ancak, mirasçının, mûrisi adına yaptığı hac, bu hükmün dışındadır. Ölmüş bulunan mûrisin vasiyeti bulunmasa bile, varisin onun adına yaptığı hac geçerlidir. g) Vekil, haccı bizzat kendisi yapmalıdır. h) Vekil, ihrama girerken sadece gönderen adına niyet etmelidir. i) Vekil, gönderenin isteğine uymalı, onun istediği haccı yapmalıdır. j) Vekil, müvekkilin memleketinden yola çıkmalıdır. k) Vekil, gönderen adına yapılacak menâsiki tamamlamadıkça kendisi için umre yapmamalıdır. (Kâsânî, Bedâi', II, 212-215; İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, IV, 14-18)

337. GÜN

VELİME (DÜĞÜN YEMEĞİ)

Ayet-i Kerime ve Meali

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٣٧﴾

"Bunlar cimrilik eden ve insanlara da cimriliği tavsiye eden, Allah'ın kendilerine lütfundan verdiğini gizleyen kimselerdir. Biz, kâfirler için alçaltıcı bir azap hazırladık." (Nisa, 4/37)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عن النَّبِيِّ قَالَ:شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الوَلِيمَةِ، يُدْعَى لَهَا الأَغْنِيَاءُ وَيُتْرَكُ الفُقَرَاءُ

Ebu Hureyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Zenginlerin davet edilip fakirlerin çağırılmadığı düğün yemeği ne fena bir yemektir." (Buhârî, Nikâh, 72; Müslim, Nikâh, 107.)

Dua

"Allah'ım! Kederden ve üzüntüden, acizlikten, tembellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç yükünden ve insanların kahrından sana sığınırım." (Buhârî, De'avât, 39; Ebu Dâvûd, Sâlat, 367)

Fetva

Nikâhın tescili şart mıdır?

Dînî kurallara uygun olarak yapılan bir nikâh akdi geçerlidir. Ancak evliliğin bir düzene sokulması ve evlenecek olanların

gerekli şartları taşıyıp taşımadığının denetlenmesi bakımından, Hz. Peygamber (s.a.s) döneminden bu yana nikâhlarda aile büyüklerinin hazır olması, bir hutbe îrâd edilmesi/dua yapılması ve bu arada bir düğün yemeği (velîme) verilmesi müstehap görülmüştür.

Tescil gibi bir şekil şartı, ilgili nasslarda yoksa da; vadeli borç ve hakların yazıyla tespitini ve şâhit bulundurulmasını bildiren âyetin (Bakara, 2/282) delâleti, bir akit olması hasebiyle nikâhın da tescil edilmesinin uygun olacağını göstermektedir. Bu tescil, kadının haklarının korunması açısından önemli olduğu için ihmal edilmemelidir.

336. GÜN

VESVESE: ŞEYTANIN ŞÜPHE FISILDAYAN TELKİNİ

Ayet-i Kerime ve Meali

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ اِلٰهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ اَلَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

"De ki: Cinlerden olsun insanlardan olsun, insanların kalplerine vesvese sokan sinsi şeytanın şerrinden insanların rabbine, insanların mâlik ve hâkimine, insanların mâbuduna sığınırım!" (Nâs, 114/1-6)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِى هُرَيْرَة قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: يَأْتِى الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا مَنْ خَلَقَ كَذَا حَتَّى يَقُولَ مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ ، وَلْيَنْتَهِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Sizden herhangi birinize şeytan gelir ve 'Şunu böyle kim yarattı? (Şunu) böyle kim yarattı?' En son, 'Rabbini kim yarattı?' deyinceye kadar sürekli sorup vesvese verir. İş bu raddeye gelince o kişi derhâl (o şeytandan) Allah'a sığınsın ve (vesvesesine) hemen son versin!" (Buhârî, Bed'ü'l-halk, 11)

Dua

"Allah'ım! Kabir azabından, nefsin vesvesesinden ve işlerin dağınıklığından Sana sığınırım. Allah'ım! Rüzgârın getirdiği âfetin şerrinden Sana sığınırım." (Tirmizî, De'avât, 88)

Fetva

Vesvese sebebiyle zihne gelen kötü sözlerden dolayı insan günahkâr olur mu? Bunlardan kurtulmak için bir dua var mıdır?

Fısıltı, söz, fiskos, kuruntu, işkil demek olan vesvese yaygın olarak; kötü bir işin yapılması, iyi bir işin terk edilmesi veya geciktirilmesi ya da eksik yapılması için şeytanın insanı kışkırtması, aklını çelmesi ve akla kötü düşünceleri getirmesi anlamında kullanılır. Kur'an'da vesveseci şeytanın şerrinden Allah'a sığınılması emredilmiş (Nâs, 114/1-6.); hadis kaynaklarımızda, müminlere vesvese ile hareket etmemeleri tavsiye edilmiş, vesvesenin dinî-hukukî bir hüküm doğurmayacağı bildirilmiş ve vesvese ile hareket edenin, örneğin; "acaba eşimi boşadım mı boşamadım mı; eşimi boşamış olabilir miyim" diye kuruntu yapan birisinin talakının (boşamasının) geçerli sayılmayacağı bilgisi yer almıştır. (bk. Buhârî, Talâk, 11; Müslim, Îmân, 201-205, 211; Ebû Dâvûd, Salât, 158; Tirmizî, Tahâret, 43; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, II, 255; VI, 106)

Bu itibarla kuruntulu kişilerin, içlerinden bir sesin fısıldadığını söyledikleri küfür vb. ifadeleri, vesvese kapsamında olup sahiplerinin imanlarına ve dinlerine zarar vermez. Zira Allah Teâlâ, kullarını güçleri ile orantılı olarak sorumlu tutmuştur. Yükümlülük güç oranındadır. "Hz. Peygamber'e (s.a.s) ashab-ı kiramdan bazıları gelerek şöyle demişlerdi: 'Kimimizin aklından bir kısım vesveseler geçiyor, normalde bunu söylemenin günah olacağı kanaatindeyiz.' Hz. Peygamber (s.a.s) 'Gerçekten böyle bir korku duyuyor musunuz?' diye sormuş, oradakiler de 'Evet!' deyince, 'İşte bu (korku) imandandır (akla gelen vesvese de zarar vermez)." (Müslim, İman, 209) buyurmuştur. Konu ile ilgili başka bir hadis-i şerif de şöyledir: "Allah Teâlâ, içlerinden geçen fena şeylerle amel etmedikçe veya onu konuşmadıkça, o şey yüzünden ümmetimi hesaba çekmeyecektir." (Buhârî, Talak, 11; el-Eymân ve'n-nüzûr, 15)

Kısaca, içinde bulunulan durumdan kurtulmak için bu tür vesveselere itibar edilmemelidir. Zira vesvese, üzerinde durdukça yoğunlaşır.

339. GÜN

YABANCILAŞMA: KİMLİK BUNALIMI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾

"Sen onların dinlerine uymadıkça yahudiler de hıristiyanlar da senden asla memnun kalmayacaklardır. De ki: 'Asıl doğru yol ancak Allah'ın yoludur.' Eğer sana gelen ilimden sonra onların arzularına uyarsan, bilesin ki artık Allah sana ne dost ne de yardımcı olacaktır." (Bakara, 2/120)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ: مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ

İbn Ömer'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim bir kavme benzemeye çalışırsa o da onlardandır." (Ebû Dâvûd, Libâs, 4.)

Dua

"İlahî, İnayetine sığındım, kapına geldim, kulluk edmedim affına geldim. Şaşırtma beni doğruyu söylet, neş'eni duyur hakikati öğret." (Elmalılı Hamdi Yazır)

Fetva

Muharrem ayına özgü bir namaz ve oruç var mıdır?

Mübarek gün ve gecelerde farz, vacip hükmünde bağlayıcı özel bir ibadet şekli yoktur. Sahih kaynaklarda Muharrem

ayına özel bir nafile namazın olduğuna dair herhangi bir rivayet mevcut değildir.

Mübarek gün ve gecelerde kaza namazları olanların öncelikle kaza namazlarını kılmaları uygun olur. Ayrıca Kur'an okumak ve anlamak, dinî eserlerden istifade etmek, zikir ve salavatla meşgul olmak da unutulmamalıdır.

Muharrem ayı içerisinde oruç tutmak ise, müstehaptır. Bu ayın başında, sonunda veya ortasında yani 13, 14, 15'inci günlerinde ya da 9, 10 veya 10 ve 11'inci günlerinde oruç tutulabilir.

Resûl-i Ekrem (s.a.s) şöyle buyurmuşlardır: "Ramazan orucu dışında en faziletli oruç, Allah'ın ayı Muharrem'de tutulan oruçtur. Farzlar dışında en faziletli namaz da gece namazıdır." (Müslim, Sıyâm, 202-203; Ebû Dâvûd, Savm 55; Tirmizî, Salât, 212; Nesâî, Kıyâmü'l-leyl, 6)

Muharrem ayının onuncu gününe de, âşûrâ günü denmektedir. Resûlullah (s.a.s), "Âşûrâ günü orucunun önceki yılın (küçük) günahlarına keffâret olacağını umarım." (Tirmizî, Savm, 48) buyurarak, ümmetine bu günde oruç tutmayı tavsiye etmişlerdir. Âşûrâ günü oruç tutmakla ilgili olarak İbn Abbâs (r.a.) şöyle anlatıyor: "Resûlullah (s.a.s) Medine'ye gelince, Yahûdilerin âşûre günü oruç tuttuklarını gördü. Onlara, 'Bu da ne (niçin oruç tutuyorsunuz)?' diye sordu. 'Bu, salih (hayırlı) bir gündür. Allah, o günde İsrailoğullarını düşmanlarından kurtardı. (Şükür olarak) Mûsâ o gün oruç tuttu.' dediler. Resûlullah (s.a.s) da, 'Ben Mûsâ'ya sizden daha yakınım' buyurup o gün oruç tuttu ve müslümanlara da tutmalarını tavsiye etti." (Buhârî, Savm, 69; Müslim, Sıyâm 127; Ebû Dâvûd, Savm, 65)

Hz. Peygamber (s.a.s) döneminde Yahudiler sadece Muharrem ayının 10. (âşûrâ) gününde oruç tuttuklarından, onlarınkine benzememesi için öncesine veya sonuna bir gün ilave edilerek oruç tutulmasını tavsiye etmiştir. Bazı rivayetlerde ise bir öncesine ve bir sonrasına ilave ederek üç gün oruç tutulmasını tavsiye etmiştir. (Müttekî, Kenzü'l-ummâl, VIII, 570) Bu nedenle âşûrâ günü oruç tutulurken önemli olan âşûrâ gününü yalnız tutmamaktır. Bir önceki veya sonraki günü ilaveyle iki gün oruç tutulabileceği gibi her ikisini de ilave ederek üç gün de tutulabilir.

340. GÜN

YAHUDİLERLE İLİŞKİLER

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

"Ey iman edenler! Yahudileri ve hıristiyanları veli edinmeyin. Onlar birbirlerinin velileridir. Sizden kim onları dost edinirse şüphesiz o da onlardandır. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez." (Mâide, 5/51)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ :لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ الْمَدِينَةَ ، وَالْيَهُودُ تَصُومُ عَاشُورَاءَ ، فَسَأَلَهُمْ ، فَقَالُوا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي ظَهَرَ فِيهِ مُوسَى عَلَى فِرْعَوْنَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ: نَحْنُ أَوْلَى بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصُومُوهُ

İbn Abbâs (r.a.) anlatıyor: Resûlullah (s.a.s.) Medine'ye geldiği zaman, Yahudiler Âşûrâ orucu tutuyorlardı. Resûl-i Ekrem (s.a.s.) onlara niçin oruç tuttuklarını sordu. Onlar da, "Bugün, Musa Peygamber'in Firavun'a galip geldiği gündür (bu nedenle oruç tutuyoruz)." dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.) (ashâbına), "Bizler Musa'ya onlardan daha yakınız. Bu gün oruç tutunuz." buyurdu. (Buhârî, Savm, 69)

Dua

"İlahi! Sen duyurmazsan ben duyamam. Sen söyletmezsen ben söyleyemem. Sen sevdirmezsen ben sevemem. Sevdir

sevdiklerini, yerdir hep yerdiklerini, yar et bize erdirdiklerini." (Elmalılı Hamdi Yazır)

Fetva

Muharrem ayının fazileti ve bu ayda, özellikle de 10 Muharrem'de oruç tutmanın hükmü nedir?

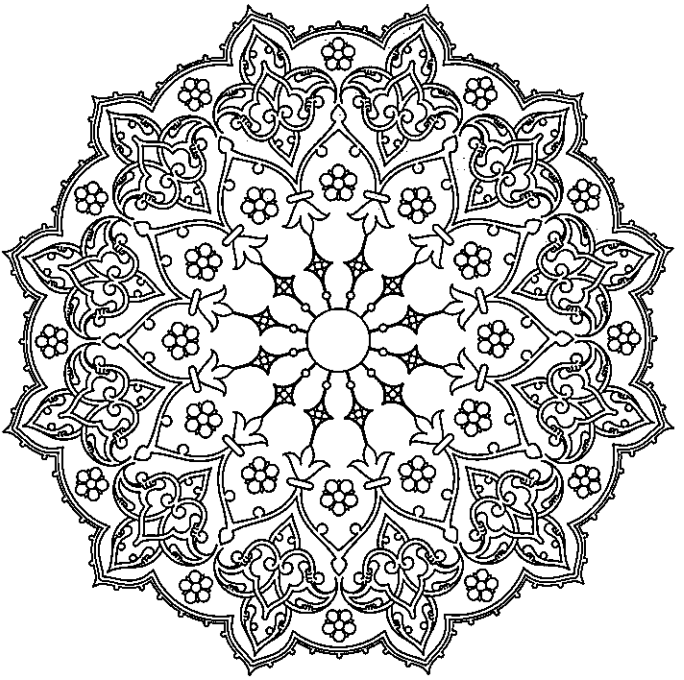
"Muharrem" hürmet edilen anlamındadır. Bu ay, Hz. Peygamber (s.a.s) tarafından Allah'ın ayı diye nitelendirilmiştir. (Müslim, Sıyâm, 202; Ebû Dâvûd, Savm 55; Tirmizî, Savm, 40) Bu niteleme Muharrem ayının faziletine, ilahî feyz ve bereketinin bolluğuna işarettir.

Resûlullah (s.a.s), bir hadisinde şöyle buyurmuştur: "Ramazan'dan sonra en faziletli oruç, Allah'ın ayı olan Muharrem'de tutulan oruçtur. Farz namazlardan sonra en faziletli namaz da gece namazıdır." (Müslim, Sıyâm, 202-203; Ebû Dâvûd, Savm, 55; Tirmizî, Savm, 40) Muharrem'in onuncu günü âşûrâ günüdür. Bu gün oruç tutmak da bazı âlimlere göre sünnettir. (Serahsî, el-Mebsût, III, 92) Zira Resûlullah (s.a.s), âşûrâ gününde oruç tutmuş ve bunu müslümanlara tavsiye etmiştir (Buhârî, Savm, 69). Hz. Peygamber (s.a.s) Medine'ye gelince, yahudilerin âşûrâ gününde oruç tuttuklarını görmüş ve "Bu gün niçin oruç tutuyorsunuz?" diye sormuştu. "Bu, hayırlı bir gündür. Allah, o günde Benî İsrâil'i düşmanlarından kurtardı. (Şükür olarak) Hz. Mûsâ o gün oruç tuttu." dediklerinde Resûlullah da (s.a.s) "Ben Mûsâ'ya sizden daha layığım (yakınım)." buyurup o gün oruç tuttu ve müslümanlara da tutmalarını tavsiye etti. (Buhârî, Savm, 69; Müslim, Sıyâm, 127-128.) Hz. Peygamber'in (s.a.s) bu günde oruç tutulmasını teşvik eden başka hadisleri de vardır. Bir hadiste, "Âşûrâ günü orucunun önceki yılın günahlarına keffâret olacağını zannederim." (Tirmizî, Savm, 48) buyurmuştur. Başka bir hadiste de âşûrâ orucuna işaret ederek "Ramazan orucundan sonra en fazîletli oruç Allah'ın ayı olan Muharrem ayında tutulan oruçtur." (Tirmizî, Savm, 40) buyurmuştur.

Hz. Peygamber'in (s.a.s.) yahudilere muhalefet için ertesi sene âşûrâ orucunu Muharrem'in dokuzuncu günü de tutacağını söylemesi (Ebû Dâvûd, Savm, 66.); bu orucun Muharrem

ayının dokuzuncu ve onuncu veya onuncu ve on birinci günlerinde tutulmasının daha doğru olacağına işaret etmektedir. (Bkz. Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, IV, 52; Abdürrezzâk, el-Musannef, IV, 287)

Şu da bilinmelidir ki, Ramazan orucu farz kılınınca Hz. Peygamber (s.a.s.), isteyenlerin âşûrâ orucu tutup isteyenlerin tutmayabileceğini belirtmiştir. (Buhârî, Savm, 69; Müslim, Sıyâm, 113-126)

341. GÜN

YALAN

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ۖ وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ ۖ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

"Allah'a ve Peygamberlerine iman edenler var ya, işte onlar sıddîklar (sözü özü doğru kimseler) ve Allah katında şahitlerdir. Onların mükafatları ve nurları vardır. İnkar edip âyetlerimizi yalanlayanlara gelince; işte onlar cehennemliklerdir." (Hadîd, 57/19)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا

Abdullah b. Mes'ûd'dan (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Doğruluktan ayrılmayınız. Muhakkak ki doğruluk iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğru olanı ararsa Allah katında 'sıddîk' (özü sözü bir olan kişi) olarak yazılır. Yalandan sakının! Çünkü yalan kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi yalan

söyleyip, yalanı araştıra araştıra Allah katında yalancı olarak yazılır." (Müslim, Birr ve sıla, 105)

Dua

"Allahım! Kalbimi nifaktan, amelimi riyadan, dilimi yalandan, gözümü hıyanetten temizle. Çünkü sen gözlerin hain bakışlarını ve kalplerin sakladıklarını bilirsin."

Fetva

Bozulan her bir yemin için ayrı ayrı mı yoksa hepsi için bir keffâret mi ödenmelidir?

Birden çok yemin edip sonra da bozmanın çeşitli şekilleri vardır:

a) İster peş peşe isterse farklı zamanlarda, birden çok yemin edilerek, her bir yeminde diğerinden farklı bir işin yapılması veya yapılmamasından söz edilmesi durumunda, fıkıh bilginlerinin çoğunluğuna göre her bir yeminin ihlalinden dolayı ayrı ayrı keffâret gerekir. Mesela, "Vallahi şu kimsenin evine girmeyeceğim", "Vallahi onunla konuşmayacağım" şeklinde söylenen sözlerin her biri ayrı birer yemindir. Yemin bozulup söz konusu kişinin evine girilmesiyle bir keffâret, o kişiyle konuşmakla ayrı bir keffâret gerekir.

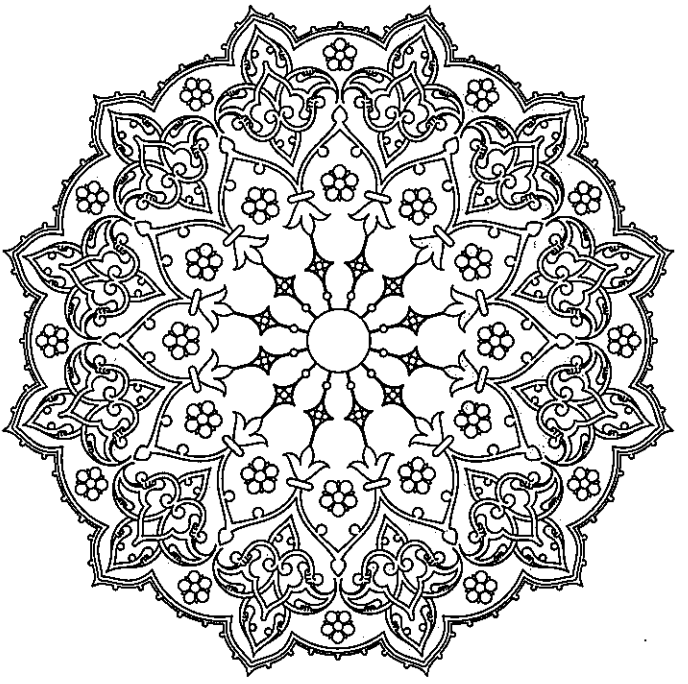
Ahmed b. Hanbel ve İmam Muhammed'e nispet edilen bir keffâretin yeterli olacağı şeklindeki bir görüş bazı fıkıh kitaplarında ve ilmihallerde yer almışsa da (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, V, 486, 487.) bu görüş, başta erken dönem kaynakları olmak üzere diğer Hanefî kaynaklarında yer almayan ve sıhhatinde bazı kuşkular bulunan bir nakildir. Din İşleri Yüksek Kurulu da böyle bir yeminin bozulması durumunda her bir yemin için ayrı keffâret ödeneceği yönünde karar vermiştir. (DİYK 28.05.1952 tarihli karar)

b) Bir yemin cümlesinde, adına yemin edilen Allah Teala'nın ismi bir defa zikredilmekle beraber, yapılması veya yapılmaması söz konusu edilen işler sayıca birden fazla olursa,

bunların hepsi birden ihlal edilse bile bir keffâret yeterlidir. Mesela, "Vallahi şunu yemeyeceğim, şunu içmeyeceğim" diyen kimse, hem yiyerek hem de içerek verdiği söze aykırı davranırsa, sadece bir keffâret gerekir.

c) Bir yemin cümlesinin tamamı birden fazla mesela, "Vallahi şu işi yapmayacağım", "Vallahi şu işi yapmayacağım" şeklinde tekrar edilir ve sonra da bu yemin bozulursa; Hanefî mezhebinde kabul gören görüşe göre, ne kadar tekrar edildiyse o kadar sayıda keffâret gerekir. Böyle bir yemin tekrarının aynı zaman ve ortamda veya farklı zaman ve ortamlarda yapılması hükmü değiştirmez. Mâlikî, Şâfiî ve Hanbelî mezheplerinde kabul gören görüşlere göre ve bazı Hanefîlere göre ise bir keffâret yeterlidir.

d) Bir yemin cümlesinde, yemin konusu olan iş bir defa zikredilmekle beraber, adına yemin edilen Allah'ın ismi tekrar edilir veya O'nun birden fazla ismi kullanılırsa, bazı Hanefî fıkıh bilginlerine göre, arada atıf harfi (bağlaç) kullanılarak yapılan her tekrar, ayrı bir yemin sayılır ve yemin bozulduğunda ayrı ayrı keffâret gerekir. Başta İmam Muhammed olmak üzere bazı Hanefî fıkıh bilginleri ile Mâlikî, Şâfiî ve Hanbelî mezheplerindeki fıkıh bilginlerinin çoğunluğuna göre ise arada bağlaç bulunsun bulunmasın bu, tek bir yemin sayılır ve bozulması durumunda bir keffâret yeterlidir. (Sahnûn, el-Müdevvene, I, 589-590; İbn Kudâme, el-Muğnî, XIII, 474; Kâsânî, Bedâi', III, 9-10)

342. GÜN

YARATILIŞ: YOKLUKTAN VARLIĞA

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئاً وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾

"Ey insanlar! Ölümden sonra diriliş konusunda herhangi bir şüphe içindeyseniz (düşünün ki) hiç şüphesiz biz sizi topraktan, sonra az bir sudan (meniden), sonra bir "alaka"dan, sonra da yaratılışı belli belirsiz bir "mudga"dan yarattık ki size (kudretimizi) apaçık anlatalım. Dilediğimizi belli bir süreye kadar rahimlerde durduruyoruz. Sonra sizi bir çocuk olarak çıkarıyor, sonra da (akıl, temyiz ve kuvvette) tam gücünüze ulaşmanız için (sizi kemale erdiriyoruz.) İçinizden ölenler olur. Yine içinizden bir kısmı da ömrün en düşkün çağına ulaştırılır ki, bilirken hiçbir şey bilmez hale gelsin. Yeryüzünü de ölü, kupkuru görürsün. Biz onun üzerine yağmur indirdiğimiz zaman kıpırdar, kabarır ve her türden iç açıcı çift çift bitkiler bitirir." (Hac, 22/5)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ... قَالَ كَانَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ

İmrân b. Husayn'ın (r.a.) naklettiğine göre, (çevre kabilelerden görüşmek üzere bazı heyetler geldiğinde) Hz. Peygamber (s.a.s.), (yaratılışın başlangıcı ile ilgili sordukları soru üzerine) şöyle buyurmuştur: "(Ezelde) Allah vardı ve Allah'tan başka hiçbir şey yoktu." (Buhârî, Bed'ü'l-halk, 1)

Dua

"Allah'ım! Yaratılışımı güzelleştirdiğin gibi ahlakımı da güzelleştir." (Ahmed b.Hanbel, Müsned, I, 403)

Fetva

Allah nerededir?

Bir yerde, bir mekânda bulunmak yaratılmışlara ait bir özelliktir. Allah, yaratılmış bir varlık değil, Yaratıcı'dır. O hâlde O'na bir yer yahut bir mekân nispet etmek doğru değildir. Allah, varlık âlemini var eden, onların varlığını ve hükümranlığını elinde bulundurandır. (Mülk, 67/1) Göklerin ve yerin mülkü O'nundur. (Zümer, 39/44) Göklerde ve yerde ne varsa O'na aittir. (Yunus, 10/66) Dolayısıyla Allah'ı, yaratıp idare ettiği ve sahibi olduğu âlemde bir yere izafe etmek sağlıklı bir yaklaşım olamaz. Bazı Selefî âlimlerin "Allah arşı istiva etmiştir." (Taha, 20/5, Hadid, 57/4) ve "Göktekinin sizi yerin dibine geçirmeyeceğinden emin mi oldunuz!" (Mülk, 67/16) gibi âyetlerden yola çıkarak Allah'ın gökte olduğu şeklindeki yorumlar, çoğunluğa mensup âlimlerce doğru bulunmamıştır. Zira bu ve benzeri âyet ve hadisler mecazî anlatımlar olup Allah'ın yüceliğine işaret etmektedir. Diğer taraftan güneşin ışığıyla her yerde bulunması gibi Allah da tecelli eden isim ve sıfatlarıyla her yerdedir. Zâtına gelince O bütün idrak ve tasavvurlarımızın ötesindedir. Bize düşen iman ve amellerimizle O'na yönelip ibadet görevimizi yerine getirmeye çalışmaktır.

345. GÜN

YARDIMLAŞMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

"İyilik ve takva hususunda yardımlaşın, günah ve haksızlık yolunda yardımlaşmayın. Allah'tan korkun, çünkü Allah'ın cezası çetindir." (Maide, 5/2)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ ابن عُمَرَ عن النبي أنه قال: مَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللهُ فِي حَاجَتِهِ

İbn Ömer'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Müslüman kardeşinin ihtiyacını gideren kimsenin Allah da ihtiyacını giderir." (Buhârî, Mezâlim, 3; Müslim, Birr, 58)

Dua

"Yâ Rabbe'l-Âlemin! Dünyanın her neresinde olursa olsun ezilen, üzülen, horlanan, işkence gören; açlık, kıtlık ve sefalet çeken mazlumlara, biçarelere imdat eyle, himmetini, yardımını üzerlerinden esirgeme!"

Fetva

Bir firma, çalışanlarına dağıttığı yardımları zekât yerine sayabilir mi?

Firma tarafından yapılacak olan yardım ve bağışların zekâta mahsup edilebilmesi için bağışların;

a) Zekât niyetiyle verilmesi,

b) Yardım yapılanların zekât alması caiz olan kimselerden olması,

c) Firma bir şirketse, ortakların zekât verme konusunda yöneticilere vekâlet vermesi,

d) Yapılacak yardımın, sözleşme gereği verilmesi gereken promosyon vb. ödeme kalemlerinden olmaması gerekir.

344. GÜN

YAŞLILIK: VUSLATA UZANAN YOL

Ayet-i Kerime ve Meali

اَللّٰهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفاً وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾

"Sizi güçsüz yaratan, güçsüzlüğün ardından kuvvet veren, kuvvetli halinizden sonra da güçsüzlüğe duçar eden, saç ve sakalınızı ağartan Allah'tır. O dilediğini yaratır. O hakkıyla bilendir, üstün kudret sahibidir." (Rûm, 30/54)

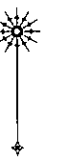
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَنَسِ بْنَ مَالِكٍ قَالَ النَّبِيُّ: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيُوَقِّرْ كَبِيرَنَا

Enes b. Mâlik'ten (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir." (Tirmizî, Birr ve sıla, 15)

Dua

"Allah'ım! Senden istenen şeylerin hayırlısını, duanın hayırlısını, kurtuluşun hayırlısını, işlerin hayırlısını, sevabın hayırlısını, hayatın hayırlısını, ölümün hayırlısını istiyorum." (Hâkim, De'avât, No: 1911)

Fetva

Umre veya ziyaret tavafı esnasında eli, burnu veya başka bir yeri kanayan bir Hanefî, o esnada Şâfiî mezhebini taklit edebilir mi?

Hanefî mezhebine mensup olan bir kişinin tavaf esnasında bir yerinin kanaması hâlinde abdesti bozulur. Bu durumda yapması gereken şey, tekrar abdest alıp kaldığı yerden veya baştan başlayarak tavafını tamamlamaktır. Şayet umre veya ziyaret tavafına abdestsiz olarak devam edecek olursa kendisine dem gerekir; abdest alıp tavafı yeniden yaparsa ceza düşer.

Hastalık, yaşlılık veya aşırı izdiham gibi sebeplerle yeniden abdest almanın zor olduğu durumlarda Hanefî olan kimse, Şâfiî mezhebini taklit ederek tavafına devam edebilir.

345. GÜN

YEME-İÇME ADABI - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

"Meyvelerinden yesinler diye biz orada hurmalıklar, üzüm bağları var ettik ve içlerinde pınarlar fışkırttık. Bunları onların elleri yapmış değildir. Hâlâ şükretmeyecekler mi?" (Yasin, 36/34-35)

Hadis-i Şerif ve Manası

عن عُمَرَ بنِ أبي سَلمَة قال : قال لي رسولُ الله : سَمِّ الله وَكُلْ بِيَمِينِكَ، وكُلْ مِمَّا يَلِيكَ

Ömer ibni Ebu Seleme (r.a.) (Allah Ondan razı olsun) şöyle demiştir: Rasûlullah (s.a.s.) bana şöyle buyurdu: "Besmele çek ve önünden ye!" (Buhari, Et'ıme, 2; Müslim, Eşribe, 108)

Dua

"Bizi nimetleriyle yediren ve içiren ve bizi İslam üzere bulunduran Allah'a hamd olsun." (Tirmizî, De'avât, 55; Ebû Dâvûd, Et'ime, 52; İbn Mâce, Et'ime, 16)

Fetva

Kurban bayramı günü kurban kesilmeden önce bir şey yememenin dinî dayanağı var mıdır?

Hz. Peygamber'in (s.a.s) Zilhicce'nin ilk dokuz gününü oruçla geçirdiği rivayet edildiği için (Ebû Dâvûd, Savm, 62)

Zilhicce'nin ilk dokuz gününün, yani kurban bayramından önceki dokuz günün oruçlu geçirilmesi müstehaptır. Zilhicce ayının 10. günü kurban bayramının ilk günüdür. Kurban bayramında da oruç tutulmaz. (Buhârî, Savm, 66-67; Ebû Dâvûd, Savm, 48) Ancak imsaktan itibaren bir şey yemeyip o günün ilk yemeğini kurban etinden yemek müstehaptır. Fakat bu, kendi evinde kurban kesebilen insanlar içindir. Zamanımızda çiftliklerde kurban kestiren bazı müslümanlara, akşama kadar sıra ancak gelmekte, hatta ertesi güne kalmaktadır. Bu durumda söz konusu insanların aç kalıp oruçlu imiş gibi durmaları uygun değildir.

346. GÜN

YEME-İÇME ADABI - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾

"İnkâr edenlere gelince onlar da nimetlerden yararlanır, tıpkı hayvanlar gibi yiyip içerler; ebedî kalacakları yer ise cehennemdir." (Muhammed, 47/12)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ مِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: مَا مَلأَ آدَمِيٌّ وِعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنٍ بِحَسْبِ ابْنِ آدَمَ أُكُلاَتٌ يُقِمْنَ صُلْبَهُ فَإِنْ كَانَ لاَ مَحَالَةَ فَثُلُثٌ لِطَعَامِهِ وَثُلُثٌ لِشَرَابِهِ وَثُلُثٌ لِنَفَسِهِ

Mikdâm b. Ma'dîkerib Resûlullah'ı (s.a.s.) şöyle derken işittiğini rivayet etmiştir: "İnsanoğlu, midesinden daha kötü bir kap doldurmamıştır. Hâlbuki birkaç lokma insanın belini doğrultmasına yeter. Eğer mutlaka dolduracaksa midesinin üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe ayırsın ve diğer üçte birini de nefes alıp vermek için boş bıraksın." (Tirmizî, Zühd, 47)

Dua

"Ey Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi ateş azabından koru." (Buhârî, De'avât, 55)

Fetva

İmsak nedir? Ne zaman başlar? Sabah ezanı okunmaya başladığında yeme içmeye kısa bir süre devam edilebilir mi?

Sözlükte "kendini tutmak, engellemek, el çekmek, geri durmak" anlamlarına gelen imsak, dinî bir kavram olarak, fecr-i sâdıktan, iftar vaktine kadar yemeden, içmeden, cinsel ilişki ve diğer orucu bozan şeylerden uzak durmak, el çekmek demektir. İmsakın zıttı iftardır.

Halk arasında ise "imsak" oruç tutmaya başlanan fecr-i sadığın oluştuğu vakit anlamında kullanılır. Bu manada imsak, oruca başlama vakti demektir.

Oruca ne zaman başlanıp ne zaman bitirileceği Kur'an-ı Kerim'de şu şekilde açıklanmıştır: "(Ramazan gecelerinde) şafağın aydınlığını gecenin karanlığından ayırt edinceye (tan yeri ağarıncaya/fecr-i sâdığa) kadar yiyin, için. Sonra da akşama kadar (yiyip içmeden, cinsel ilişkide bulunmadan) orucu tamamlayın." (Bakara, 2/187)

Takvimlerde gösterilen "imsak", oruca başlama vaktini ifade eder. İmsak vakti aynı zamanda gecenin sona erdiği, yatsı namazı vaktinin çıkıp sabah namazı vaktinin girdiği andır. Ezan da imsak vaktinin başlaması ile okunmaktadır. Bu sebeple ezanın başlaması ile yemeyi içmeyi terk etmek gerekir. Ezan başladığı sırada ağızda bulunan lokmanın yutulmasında bir sakınca yoktur.

347. GÜN

YEME- İÇME ADABI - III

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

"Ey iman edenler! Eğer siz ancak Allah'a kulluk ediyorsanız, size verdiğimiz rızıkların iyi ve temizlerinden yiyin ve Allah'a şükredin." (Bakara, 2/172)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ : الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ

Ebû Hüreyre'den (r.a.) rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmaktadır: "Yemek yiyip Allah'a şükreden kimse, (sevap yönünden) oruç tutarak açlığa sabreden kimse gibidir." (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 43)

Dua

"Bizi yedirip içiren ve bizi Müslümanlardan eyleyen Allah'a hamdolsun." (Tirmizî, De'avât, 56)

Fetva

At eti helal midir?

Kur'an ve Sünnette at eti yemenin hükmü hakkında açık bir delil bulunmamaktadır. Hanefî mezhebinde İmam Ebû Hanîfe'den rivayet edilip tercih edilen görüş ile Malikîlerden gelen bir görüşe göre, at etinin yenilmesi tenzihen (helale yakın)

mekruhtur. İmam Ebû Yûsuf ile İmam Muhammed'e, Şâfiî ve Hanbelî mezhepleriyle Malikîlerden gelen diğer bir rivayete göre ise at etinin yenilmesi mubahtır. (Serahsî, el-Mebsût, XI, 233; Nevevî, el-Mecmu', IX, 4; İbn Rüşd, Bidâye I, 470)

Bununla birlikte at eti yemenin mekruh, hatta haram olduğunu söyleyen âlimler de olmuştur. (Karâfî, ez-Zehîra, IV, 101) Şüphesiz mekruh ya da haram olduğu görüşünde, o dönemlerde atın gerek askerî gerekse sivil hizmetlerde yoğun bir şekilde kullanılan bir hayvan olması etkili olmuştur. Günümüzde atın etkinlik alanı eski dönemlere göre çok daralmış olsa da at etinin yenilmesi konusundaki mesafeli tutum özellikle Anadolu coğrafyasında devam etmektedir.

343. GÜN

YEMİN - I

Ayet-i Kerime ve Meali

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

"Yeminlerinizi aranızda fesada araç edinmeyin, aksi halde İslam'da sebat etmişken ayağınız kayar da insanları Allah yolundan alıkoymanız sebebiyle dünyada kötülüğü tadarsınız. Sizin için ahirette de büyük bir azap vardır." (Nahl, 16/94)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ قَالَ: مَنِ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ، فَقَدْ أَوْجَبَ اللهُ لَهُ النَّارَ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: وَإِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: وَإِنْ قَضِيبًا مِنْ أَرَاكٍ

Ebu Ümame'den (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Yemin ederek bir Müslüman'ın hakkını alan kimseye, Allah cehennemi vacip kılar, cenneti de haram eder." Bir adam dedi ki: "Ya Resûlallah! Şayet o küçük ve değersiz bir şey ise? Bunun üzerine Peygamberimiz: "Misvak ağacından bir dal bile olsa böyledir" buyurdu. (Müslim, İmân, 218.)

Dua

"Rabbim! Tövbemi kabul et, günahımı temizle, duamı kabul buyur, delilimi sabit kıl, dilimi doğru yap, kalbime hidayet ver, göğsümün kin ve hasedini çıkar." (Tirmizî, De'avât, 114)

Fetva

Ağız alışkanlığı ile yerli yersiz edilen yeminin hükmü nedir?

Yemin etmek aslında mübah bir davranış olmakla birlikte, gereksiz yere yemin etmek ve çok yemin etmeyi alışkanlık hâline getirmek doğru değildir. Kur'an-ı Kerim'de, çok yemin etmenin Yüce Allah'ın hoşuna gitmeyen işlerden biri olduğuna işaret edilerek, "Yemin edip duran kimseye boyun eğme!" (Kalem, 68/10) buyurulmuştur.

Dil alışkanlığıyla söylenen, başka bir deyişle, herhangi bir işin yapılması veya yapılmaması yönünde bir içeriğe sahip olmayan "vallahi", "billâhi" şeklindeki sözler lağv (içi boş, hükümsüz) yemin sayıldığı gibi, bile bile yalan söyleme kastı olmaksızın, geçmiş veya şimdiki zamandaki bir husus üzerine doğru olduğunu zannederek yapılan yemin de lağv yemini sayılır. Kur'an-ı Kerim'de, "Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden (lağv yemininden) dolayı sizi sorumlu tutmaz." (Mâide, 5/89) buyurularak bu tür yeminden dolayı keffâret gerekmediği bildirilmiştir. Ancak ağız alışkanlığıyla ikide bir yemin edenlerin bu kötü âdeti en kısa sürede bırakmaları gerekir.

Hiçbir kasıt olmasa bile gelecekteki bir iş hakkındaki her türlü yemin, mün'akid yemin kapsamındadır ve yeminin gereği yerine getirilmediğinde keffâret gerekir. Yani bu tür yeminler kasıtsız söylense bile yemin-i lağv sayılmaz. (Merğînânî, el-Hidâye, IV, 5)

YEMİN - II

Ayet-i Kerime ve Meali

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

"Yeminlerinizin kasıtlı olmayanlarından dolayı Allah sizi sorumlu kılmaz, fakat kalplerinizin yöneldiği yeminden sizi sorumlu tutar. Allah çok bağışlayıcıdır, aceleci değildir." (Bakara, 2/225)

Hadis-i Şerif ve Manası

إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: الْحَلِفُ مَنْفَقَةٌ لِلسِّلْعَةِ مَمْحَقَةٌ لِلْبَرَكَةِ

Ebû Hüreyre(r.a.), Resûlullah'ı (s.a.s.) şöyle buyururken işitmiştir: "Yemin, alışverişte kâr getirir (ama) bereketi götürür." (Ebû Dâvûd, Büyû', 6; Nesâî, Büyû', 3)

Dua

"Rabbim! Beni yalnız başıma bırakma, Sen varislerin en hayırlısısın." (Enbiyâ, 21/89)

Fetva

Yemin ne demektir, dinî hükmü nedir?

Sözlükte "kuvvet, sağ el" gibi anlamlara gelen yemin, dinî bir kavram olarak bir kimsenin Allah'ın ismini veya bir sıfatını zikrederek sözünü kuvvetlendirmesi demektir. Mesela "Vallahi (Allah'a yemin ederim ki) şu işi yapmam", "Billahi (Allah'a yemin ederim ki) şu yere gitmeyeceğim" şeklindeki beyanlar böyledir.

Yemin etmek aslında mübah bir davranış olmakla birlikte, gereksiz yere yemin etmek ve onu alışkanlık hâline getirmek doğru değildir.

Yerine getirilmesi mümkün ve mübah olan bir şeyi, ileride yapacağına veya yapmayacağına yemin eden kişi, bu yeminini yerine getirmelidir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, V, 470-471)

Kur'an-ı Kerim'de, verilen sözün yerine getirilmesi hakkında "Yeminlerinizi koruyunuz (yerine getiriniz)" (Mâide, 5/89),"Allah adına yaptığınız ahitleri yerine getirin. Allah'ı kefil tutarak kuvvetlendirdikten sonra yeminlerinizi bozmayın. Şüphesiz ki Allah, yaptıklarınızı bilir." (Nahl, 16/91) buyurulur. Bu itibarla bir müslümanın yemin etmemesi, yemin etmişse bu, verdiği söze Allah'ı şahit tutmak demek olduğundan mutlaka yeminine bağlı kalması gerekir

350. GÜN

YENİLMESİ HELÂL HAYVANLAR

Ayet-i Kerime ve Meali

يَسْئَلُونَكَ مَاذَآ أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّآ أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾

"(Ey Muhammed!) Sana, kendilerine nelerin helâl kılındığını soruyorlar. De ki: Size temiz ve hoş olan şeyler, bir de Allah'ın size verdiği yeteneklerle eğitip alıştırdığınız avcı hayvanların tuttuğu (avlar) helâl kılındı. Onların sizin için tuttuklarından yiyin. Onu (av için) salarken üzerine Allah'ın adını anın (besmele çekin). Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz, Allah hesabı çabuk görendir." (Mâide, 5/4)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ قَالَ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ عَنِ السَّمْنِ وَالْجُبْنِ وَالْفِرَاءِ قَالَ الْحَلاَلُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِى كِتَابِهِ وَالْحَرَامُ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِى كِتَابِهِ وَمَا سَكَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ

Selmân el-Fârisî'den (r.a.) nakledildiğine göre, Resûlullah'a (s.a.s.) yağ, peynir ve deriden mamul elbise soruldu. Bunun üzerine Resûlullah şöyle buyurdu: "Helâl, Allah'ın kitabında helâl kıldığı, haram da Allah'ın kitabında haram kıldığı şeylerdir. Allah, hükmünü belirtmediği konuları ise mubah kılmıştır." (İbn Mâce, Et'ime, 60; Tirmizî, Libâs, 6)

Dua

"Allah'ım! Senden kâmil bir iman, doğru bir inanç, bol ve helal rızık, huşû dolu bir kalp, seni anan bir lisan, asla bozmayacağım nasuh bir tövbe ve faydalı ilim niyaz ediyorum."

Fetva

Yengeç, ıstakoz, karides, kalamar, midye, kurbağa vs. gibi deniz ürünleri yenir mi?

Kur'an-ı Kerim'de, denizden elde edilen yiyeceklerin helal olduğu bildirilmiştir. (Mâide, 5/96; Fâtır, 35/12) Hz. Peygamber de (s.a.s), "Denizin suyu temiz, ölüsü helaldir." (Ebû Dâvud, Tahâret, 41) buyurmuştur.

Hanefi mezhebi, zikredilen nasslarda helal olduğu belirtilen "deniz hayvanları" ifadesiyle balık türünün kastedildiği, dolayısıyla balık sınıfına girmeyen midye, kalamar, yengeç, ıstakoz, karides gibi deniz hayvanlarının helal olmadığı görüşünü benimsemiştir. (Kâsânî, Bedâi', V, 35)

Şafii mezhebinde konuyla ilgili şöyle bir ayrım yapılmıştır: Deniz canlıları sadece suda yaşayabiliyor ve sudan çıktığında boğazlanmış hayvan gibi kısa sürede ölüyorsa, şekline ve ölüm durumuna bakılmaksızın yenmesi helaldir. Ancak aslen suda yaşayan fakat karada da yaşayabilme özelliğine sahip olan hayvanlara gelince, bunlardan eti yenen kara hayvanlarına benzeyenlerin yenmesi, boğazlanması şartıyla helal, eti yenmeyenlere benzeyenlerin yenmesi ise haramdır. Buna göre kurbağa, yengeç, kaplumbağa ve su yılanının yenmesi helal değildir. (Remlî Nihayetu'l-muhtac, VIII, 113,150-152)

351. GÜN

YETİM: CENNET KAPILARININ ANAHTARI

Ayet-i Kerime ve Meali

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ اَمْوَالَ الْيَتَامٰى ظُلْماً إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَاراً وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيراً ﴿١٠﴾

"Yetimlerin mallarını haksız olarak yiyenler şüphesiz karınlarına ancak ateş dolduruyorlar. Zaten onlar alevlenmiş ateşe gireceklerdir." (Nisâ, 4/10)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: مَنْ قَبَضَ يَتِيمًا بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَى طَعَامِهِ وَشَرَابِهِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ الْبَتَّةَ إِلاَّ أَنْ يَعْمَلَ ذَنْبًا لاَ يُغْفَرُ لَهُ

İbn Abbâs'ın (r.a.) naklettiğine göre, Nebi (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim Müslümanlar arasında bir yetimi yiyecek ve içeceğini üstlenecek şekilde sahiplenirse Allah onu mutlaka cennete koyacaktır. Ancak affedilmeyecek bir günah işlemiş ise o başka." (Tirmizî, Birr ve sıla, 14)

Dua

"Ey kimsesizlerin kimsesi, gariplerin sığınağı Yüce Allah'ım! Yetimleri, öksüzleri, garipleri, kimsesizleri mahzun ve boynu bükük bırakma!"

Fetva

Küçük yaşta iken babası vefat eden çocuğa mirastaki payı ne zaman teslim edilir?

Vefat eden kimsenin varisleri hangi yaşta olurlarsa olsunlar İslam miras hukukunda öngörülen miktarda payları verilir. Küçük yaşta olanlar reşid oluncaya kadar mallarını velileri-vasîleri (kanunî temsilcileri) koruma altına alırlar.

Kur'an-ı Kerim bu konuda: "Yetimlere mallarını verin. Temizi pis olanla (helali haramla) değişmeyin. Onların mallarını kendi mallarınıza katıp yemeyin. Çünkü bu büyük bir günahtır." (Nisa, 4/2) ve "Yetimleri deneyin. Ergenlik çağına erdiklerinde, eğer reşid olduklarını görürseniz, mallarını kendilerine verin. Büyüyecekler (ve mallarını geri alacaklar) diye israf ederek ve aceleye getirerek mallarını yemeyin..." (Nisa, 4/6) buyurulmaktadır.

352. GÜN

YETİM ve ÖKSÜZ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِيناً وَيَتِيماً وَأَسِيراً ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُوراً ﴿٩﴾

"Onlar, seve seve yiyeceği yoksula, yetime ve esire yedirirler. (Yedirdikleri kimselere şöyle derler:) "Biz size sırf Allah rızası için yediriyoruz. Sizden bir karşılık ve bir teşekkür beklemiyoruz." (İnsan, 76/8-9)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ سَهْلٍ قَالَ رَسُولُ اللهِ: أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى ، وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا شَيْئًا

Sehl b. Sa'd (r.a.) anlatıyor: "Allah Resûlü (s.a.s.), 'Ben ve yetime kol kanat geren kimse cennette böyle (yan yana) olacağız.' buyurdu ve aralarını hafifçe ayırarak işaret parmağıyla orta parmağını gösterdi." (Buhârî, Talâk, 25)

Dua

"Yetimleri, öksüzleri, garipleri, kimsesizleri mahzun ve boynu bükük bırakma. Allah'ım!"

Fetva

Üvey annelerinin nüfusuna kayıtlı çocuklar ona mirasçı olabilirler mi?

Üvey evlatlar, resmiyette nüfus kütüğüne kayıtlı oldukları üvey annelerinin çocuğu görünmelerine rağmen gerçekte onun

çocuğu değildirler. Bu durumda, İslam miras hukukuna göre onun bıraktığı mala mirasçı olamazlar. Ancak, asıl varisler isterlerse başkalarına olduğu gibi üvey kardeşlerine de kendi haklarından bir şeyler verebilirler. Nitekim Nisa Suresi'nde: "Miras taksiminde (kendilerine pay düşmeyen) akrabalar, yetimler ve fakirler hazır bulunurlarsa, onlara da maldan bir şeyler verin ve onlara (gönüllerini alacak) güzel sözler söyleyin." (Nisa, 4/8) buyurulmaktadır.

353. GÜN

YETİMİ DOYURMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

كَلَّا بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾

"Hayır, hayır! Yetime ikram etmiyorsunuz. Yoksulu yedirmek konusunda birbirinizi teşvik etmiyorsunuz." (Fecr, 89/17-18)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ خَيْرُ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُحْسَنُ إِلَيْهِ وَشَرُّ بَيْتٍ فِي الْمُسْلِمِينَ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ يُسَاءُ إِلَيْهِ

Ebû Hureyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Müslümanlar arasında en hayırlı ev, içinde kendisine iyi davranılan bir yetimin bulunduğu evdir. Müslümanlar arasında en kötü ev ise içinde kendisine kötü davranılan bir yetimin bulunduğu evdir." (İbn Mâce, Edeb, 6)

Dua

"Allah'ım! Bana verdiğin rızık konusunda beni kanaat sahibi yap ve o rızkımı bereketli kıl. Zayi olan her nimetin daha hayırlısını bana ihsan eyle." (Hâkim, Deavât, No: 1878)

Fetva

Dede yetimi (babası dedesinden önce vefat eden çocuk) dedesinin ölümü üzerine ona mirasçı olur mu?

Halk arasında kullanılan "dede yetimi" terimi, İslam Miras Hukukuna göre; ölenin erkek çocuklarıyla birlikte kendisinden

önce ölmüş diğer çocuklarının oğlu veya kızını yani ölenin torununu ifade için kullanılır. İslam miras hukukunda "yakın olan akrabanın uzak akrabayı hacbetmesi (engellemesi)" kaidesine dayalı olarak ölenin çocukları varken torunları mirasçı olamazlar. (Mevsılî, el-İhtiyâr, IV, 450-451; Cürcânî, Şerhu's-sirâciyye, s. 85-86)

Ancak bazı İslam hukukçuları dedeleri hayatta iken babaları vefat etmiş çocukların mağdur edilmemesi gerektiği üzerinde durarak bu durumdaki toruna dedenin vasiyetini gerekli görmüşlerdir. Buna göre dede, vefat etmiş evladının mirastaki payı kadar miktarı veya tüm malın üçte birini geçmeyecek bir miktarı torunları için vasiyet etmelidir. Dâvûd-u Zâhirî, Mesrûk, Katâde, Tâvûs ve Taberî'den nakledildiğine göre, mirasçı olmayan yakın akrabaya vasiyet vaciptir. (İbn Hazm, Muhallâ, IX, 314; İbn Kudâme, Muğnî, VIII, 391-392.)

Bazı son dönem âlimleri, miras ayetlerinden önce gelen ve fakihlerin büyük bir kısmı tarafından mensuh kabul edilen, "Sizden birinize ölüm gelip çattığı zaman, eğer geride bir hayır (mal) bırakmışsa, anaya, babaya ve yakın akrabaya meşru bir tarzda vasiyette bulunması -Allah'a karşı gelmekten sakınanlar üzerinde bir hak olarak- size farz kılındı." (Bakara, 2/180) ayetinden yola çıkarak bu vasiyeti vacip bir vasiyet olarak kabul etmişlerdir. Bu âlimler, dedenin böyle bir vasiyet yapmadan ölmesi hâlinde, vasiyet etmiş gibi kabul edileceğini söylemişlerdir. (Ebû Zehra, Şerhu Kânûni'l-Vasiyye, 198-200) Tunus miras hukukunda bu hüküm kanun metni olarak yer almıştır. Kur'an-ı Kerim varislere, miras dağıtılırken varis olmayan kimselere bile miras malından bir şeyler vermelerini tavsiye etmektedir. (Nisa, 4/8) Bu sebeple dede yetimlerinin miras dağıtılırken gözetilmesi Kur'an'ın bu tavsiyesine uygun düşmektedir.

354. GÜN

YOLCULUK

Ayet-i Kerime ve Meali

اِنْفِرُوا خِفَافاً وَثِقَالاً وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

"Gerek yaya olarak, gerek binek üzerinde Allah yolunda sefere çıkın. Mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır." (Tevbe, 9/41)

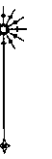
Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: ثَلاَثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لاَ شَكَّ فِيهِنَّ دَعْوَةُ الْوَالِدِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ

Ebû Hureyre (r.a.) Peygamberimizin (s.a.s.) şöyle buyurduğunu rivayet eder: "Üç dua, şüphesiz kabul edilir: Babanın duası, yolcunun duası, mazlumun duası." (Ebû Dâvûd, Tefrîu ebvâbi'l-vitr, 29; Tirmizî, Birr ve sıla, 7)

Dua

"Allah'ım! Biz, bu yolculuğumuzda Senden iyilik ve takva, bir de hoşnut olacağın ameller işlemeyi nasip etmeni dileriz. Allah'ım! Yolculuğumuzu kolay kıl ve uzağını yakın et!"
(Müslim, Hac, 425; Ebu Dâvûd, Cihad, 79; Tirmizî, Deâvât, 47)

Fetva

Ramazan'da oruçluyken yolculuğa çıkan kimse, yolculuk sebebi ile orucunu bozarsa ne gerekir?

Ramazan'da sefer mesafesi (en az 90 km.) bir yere gitmek için yola çıkacak olan kimse, geceden oruca niyet etmeyebilir. Fakat niyet ettikten sonra gündüzün yolculuğa çıksa bu yolculuk esnasında meşru başka bir mazereti bulunmazsa orucunu bozmamalıdır. Başlanan bir ibadetin mazeret yoksa tamamlanması gerekir. Sefer bir mazeret olduğu için, eğer orucunu seferîliği başladıktan sonra bozarsa kendisine keffâret gerekmez, sadece kaza gerekir. (İbn Âbidîn, Reddü'l-muhtâr, III, 402-405) Hz. Peygamber'in (s.a.s) Mekke'nin fethi için sefere çıktığında oruçlu iken, Kadîd denilen yere varınca orucunu bozması (Buhârî, Savm, 34; Müslim, Sıyâm, 88) savaş şartlarının gereği olarak değerlendirilebilir.

355. GÜN

YOLCULUKTA İBADET

Ayet-i Kerime ve Meali

أَيَّاماً مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضاً أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْراً فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

"Oruç, sayılı günlerdedir. Sizden kim hasta, ya da yolculukta olursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutar. Oruca gücü yetmeyenler ise bir yoksul doyumu fidye verir. Bununla birlikte, gönülden kim bir iyilik yaparsa (mesela fidyeyi fazla verirse) o kendisi için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır." (Bakara, 2/18)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو قال سألتُ رَسُولَ اللَّهِ عن الصوم فِي السَّفَرِ قَالَ: إِنْ شِئْتَ أن تَصُومَ فَصُمْ وَإِنْ شِئْتَ أن تُفْطِرَ فَأَفْطِرْ

Hamza b. Amr el-Eslemî (r.a.) anlatıyor: Allah'ın Resûlü'ne (s.a.s.) yolculukta oruç meselesini sordum. O da, "Tutmak istersen tut, tutmak istemezsen tutma" buyurdu. (Nesâî, Sıyâm, 56)

Dua

"Allah'ım! Yolculukta yardımcı(mız), geride (bıraktığımız) çoluk çocuğu(muzun) koruyucusu sensin. Allah'ım! Yolculuğun zorluklarından, üzücü şeylerle karşılaşmaktan ve dönüşte malımızda, çoluk çocuğumuzda kötü hâller görmekten Sana sığınırım." (Müslim, Hac, 425; Ebu Dâvûd, Cihad, 79; Tirmizî, De'avât, 47)

Fetva

Ulaşım araçlarında farz veya nafile namazlar kılınabilir mi?

Otomobil, otobüs, uçak ve tren gibi ulaşım araçlarında nafile namaz kılmak caiz ise de, normal durumlarda farz namazların kılınması uygun görülmemiştir. Çünkü söz konusu ulaşım araçlarında namaz kılındığı takdirde namazın kıyam, rükû, secde ve istikbâl-i kıble gibi farzlarını yerine getirme imkânı yoktur. Nitekim Resûlullah (s.a.s.), nafile namaz kılarken, hangi istikamete dönerse dönsün bineği üzerinde namaz kılardı. Farz namaz kılmak istediğinde ise bineğinden iner ve kıbleye dönerek namazını kılardı. (Buhârî, Salât, 31)

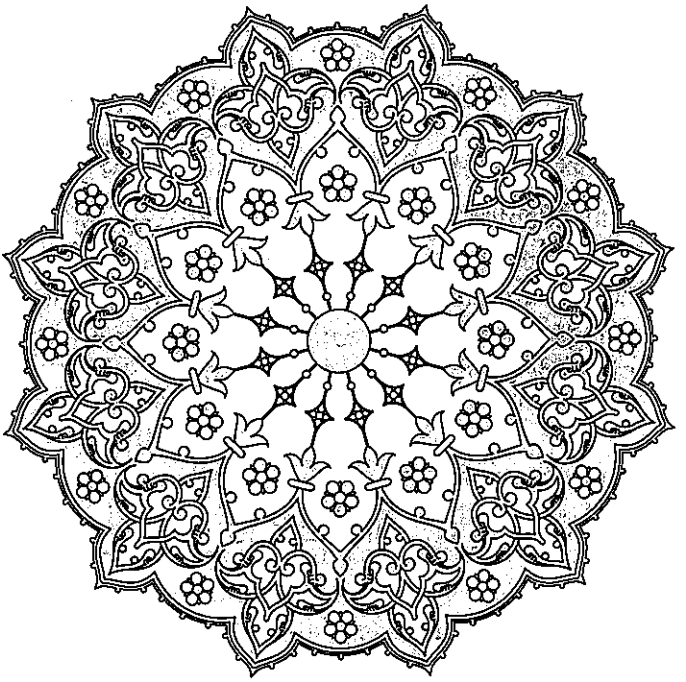
Cana ve mala zarar gelme korkusunun bulunduğu hâllerde veya yerin çamurlu olması, namaz kılacak uygun bir yerin bulunmaması gibi zaruret hâllerinde, binek üzerinde farz namaz kılmak da caiz görülmüştür. (Kâsânî, Bedâî', I, 108)

Hz. Peygamber zamanında ve müctehit imamlar döneminde günümüzdekine benzer nakil araçları yoktu. O zaman mevcut olan nakil araçları hayvan ve gemi idi. Genelde insanlar kendi hayvanları ile seyahat ederler ve diledikleri zaman durup, istedikleri zaman yollarına devam edebilirlerdi. Onun için, namazı hayvan sırtında kılma zorunlulukları yoktu. Gemide seyahat edenler ise, gemi duruyor ise normal yerde kılıyorlarmış gibi, kıbleye dönerek rükû ve secdeyi yaparak namazlarını kılarlardı. Gemi hareket hâlinde ise, yapabiliyorlarsa ayakta rükû ve secdeyi yaparak, geminin hareketine göre kıbleye doğru dönerek kılarlar, buna güçleri yetmezse oturdukları yerden rükû ve secdeyi yaparak kılarlardı. (Semerkandî, Tuhfe, II, 156; Kâsânî, Bedâî', I, 109)

Günümüzde, otobüs, tren ve uçak ile seyahat edenler, namazlarını ayakta ve kıbleye dönerek kılmaları genellikle mümkün olmadığından, oturdukları yerde îma ile kılabilirler. Bununla birlikte namazlarını yolculuk öncesinde veya sonrasında ya da mola yerlerinde cem ederek de kılabilirler. Ancak otobüs firmalarının yolcuların dinî hassasiyetini gözeterek mola zamanını namaz vakitlerine denk gelecek şekilde düzenlemeleri tavsiye edilir.

Cem, yalnızca öğle ile ikindi ve akşam ile yatsı namazları arasında olabilir. Öğle ile ikindinin cemi, ikindiyi öğle vaktinde öğle namazından sonra (cem-i takdim) ya da öğleyi ikindi vaktinde ikindi namazının öncesinde kılmak (cem-i tehir) şeklinde yapılabilir. Akşam ile yatsının cemi de yatsıyı akşam vaktinde akşam namazından sonra (cem-i takdim) ya da akşamı yatsı vaktinde yatsı namazından önce kılmak (cem-i tehir) şeklinde yapılabilir.

Cem edilecek namazlar ara verilmeksizin peş peşe kılınır. Ayrıca cem-i takdim hâlinde birinci namaza başlarken, cem-i tehir hâlinde ise birinci namazın vakti içinde cem yapmaya kalben niyet edilir.

356. GÜN

YÖNETEN ve YÖNETİLEN: TOPLUMSAL DÜZENİN İKİ TEMEL UNSURU

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۖ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, peygambere itaat edin, sizden olan ülü'l-emre de. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve âhirete gerçekten inanıyorsanız- onu, Allah'a ve peygambere götürün. Bu, elde edilecek sonuç bakımından hem hayırlıdır hem de en güzelidir." (Nisâ, 4/59)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :... إِذَا أُسْنِدَ الأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ ، فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) aktardığına göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurdu: "...Yönetim işi ehil olmayan kimselere verildiği zaman kıyameti bekle!" (Buhârî, Rikâk, 35)

Dua

"Ey Rabbimiz! Bizi zalim toplumla beraber kılma" (A'râf, 7/47)

Fetva

Zorunlu Bireysel Emeklilik Sistemi caiz midir?

Ülkemizde önceki yıllarda isteğe bağlı olarak tesis edilen bireysel emeklilik uygulaması, 2017 yılı başından itibaren, 45 yaş altındaki çalışanların tamamı için zorunlu hâle getirilmiştir. Bu yeni düzenlemeye göre işveren, çalışanını Hazine Müsteşarlığı'nca uygun görülen bir şirketin sunacağı emeklilik planına dâhil edecek ve kazancının belli bir yüzdesini, bireysel emeklilik sistemine aktaracaktır. Sistemin amacı ülkede tasarrufu teşvik etmek ve çalışanların emeklilik döneminde refahlarının artmasını sağlamaktır. Çalışanı otomatik olarak sisteme katan bu kanunî düzenleme ayrıca, kişilere sistemden çıkma hakkı da tanımaktadır.

Zorunlu olsun, isteğe bağlı olsun emeklilik sistemine dâhil olanlara devlet kendiliğinden belli oranlarda katkı yapabilir.

Bireysel emeklilik sisteminin dinî açıdan en önemli ve hassas noktası, birikimlerin nerede ve hangi şartlarda değerlendirileceğidir. Kazancın helal olması, bunun kaynağının ve yönteminin dinen meşru olmasına bağlıdır. Bu sebeple işverenin, birikimlerin değerlendirilmesi hususunda İslam'ın haram saydığı alan ve işlemlerden uzak durması gerekir.

Çalışanların, birikimlerinin kendi inanç ve değerlerine göre işletilmesini beklemeleri doğal haklarıdır. Bu bağlamda dinî duyarlılığa sahip çalışanlar, birikimlerinin meşru alanda değerlendirilmesini talep etmelidirler.

Şu hâlde bireysel emeklilik tasarruf ve yatırım sistemi, birikimlerin dinen helal olan alanlarda değerlendirilmesi durumunda caizdir; aksi hâlde ise caiz değildir.

357. GÜN

YÖNETİCİLİK - I

Ayet-i Kerime ve Meali

يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

"Ey Dâvud! Biz seni yeryüzünde halife yaptık; onun için insanlar arasında adaletle hükmet; nefsin isteklerine uyma, sonra seni Allah yolundan saptırır. Kuşkusuz, Allah yolundan sapanlara, hesap verme gününü unutmaları yüzünden çok ağır bir azap vardır." (Sâd, 38/26)

Hadis-i Şerif ve Manası

قَالَ عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ لِمُعَاوِيَةَ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ : مَا مِنْ إِمَامٍ يُغْلِقُ بَابَهُ دُونَ ذَوِي الْحَاجَةِ وَالْخَلَّةِ وَالْمَسْكَنَةِ إِلاَّ أَغْلَقَ اللَّهُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ دُونَ خَلَّتِهِ وَحَاجَتِهِ وَمَسْكَنَتِهِ

Amr b. Mürre (r.a.), Muâviye'ye Resûlullah'ı (s.a.s.) şöyle buyururken işittiğini söylemiştir: "Herhangi bir idareci kapısını ihtiyaç sahibine, yoksula yahut elinde hiçbir şeyi olmayan bir fakire kapatırsa, Allah da göğün (cennetin) kapılarını aynı duruma düştüğünde onun yüzüne kapatır." (Tirmizî, Ahkâm, 6; İbn Hanbel, III, 481)

Dua

"Bizleri hakka, hakikate, adalete, ahlak ve fazilete çağıranlardan, hakkı anlatanlardan, hakikati duyuranlardan, adaleti yüceltenlerden, sevgiyi yayanlardan eyle Allah'ım."

Fetva

Hayvanların kısırlaştırılması caiz midir?

İnsanlar gibi tüm hayvanların da üreme ve çoğalma hakları vardır. Hayvanların yeme içme ihtiyaçlarının teminini engellemek uygun olmadığı gibi üreme özelliklerini ortadan kaldırmak da uygun değildir. Gerekli ve meşru bir sebep bulunmadıkça hayvanların kısırlaştırılması da caiz değildir.

Ancak, gerekli ve meşru sebeplerle; toplum menfaati gereği evde beslenen hayvanların gebe kalmalarını engelleyici ilaç ve benzeri şeylerin kullanılmasında ve ekolojik dengeyi bozmamak şartıyla kedi, köpek vb. başıboş hayvanların kısırlaştırılarak çoğalmalarının kontrol altına alınmasında dinen bir sakınca yoktur. (el-Fetâva'l-Hindiyye, V, 437)

İş gücünden, nesil ıslahından ve et verimliliğinden ziyadesiyle istifade edilebilmesini temin etmek amacıyla dana ve teke gibi bazı hayvanların kısırlaştırılması da caiz görülmüştür. (Merğînânî, el-Hidâye, VII, 234; İbn Mâze, el-Muhît, V, 375, 376)

358. GÜN

YÖNETİCİLİK - II

Ayet-i Kerime ve Meali

وَمَا لَهُمْ اَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا اَوْلِيَاءَهٗ اِنْ اَوْلِيَاؤُهٗٓ اِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

"Onlar Mescid-i Haram'dan (mü'minleri) alıkoyarken ve oranın bakımına ehil de değillerken, Allah onlara ne diye azap etmesin? Oranın bakımına ehil olanlar ancak Allah'a karşı gelmekten sakınanlardır. Fakat onların çoğu bilmez." (Enfâl, 8/34)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عن النبي قال: إِنَّكُمْ سَتَحْرِصُونَ عَلَى الإِمَارَةِ، وَسَتَكُونُ نَدَامَةً يَوْمَ القِيَامَةِ، فَنِعْمَ المُرْضِعَةُ وَبِئْسَتِ الفَاطِمَةُ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) aktardığına göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Siz yöneticilik alma konusunda pek istekli davranacaksınız. Hâlbuki o yanıp tutuştuğunuz görev, kıyamet gününde bir pişmanlık sebebi olacaktır." (Buhâri, Ahkâm, 7)

Dua

"Yüce Rabbim! Bizleri işitip akleden, düşünüp kavrayan, adaletle tedbir alan kullarından eyle!"

Fetva

Kıdem tazminatı almak caiz midir?

İslam hukukuna göre işçi ve işveren arasında sözleşme serbestisi ilkesi vardır. Dolayısıyla taraflar, hakkaniyet ve adalet başta olmak üzere dinî değerlere ve yasal mevzuata aykırı

olmamak kaydıyla serbestçe bir iş sözleşmesi yapabilirler. İşçi ve işveren arasında kendi özgür iradeleriyle yapılan sözleşmeye devlet, bazı yararları hesaba katarak ilave maddeler veya çerçeve hükümler koyabilir. Sözleşmede açık bir hüküm bulunmayan hususlarda ilgili hukukî mevzuat ve genel örf esas alınır.

Buna göre günümüzdeki iş sözleşmelerinde, işçinin bir kusuru olmadan işten çıkarılması durumunda ya da emeklilik hâlinde işveren tarafından yasal bir zorunluluk olarak "kıdem tazminatı" adıyla bir ödemenin yapılacağı açıkça yazılmakta veya herkesçe bilinmektedir.

Şu hâlde ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırı davranışları nedeniyle değil de haksız yere işten çıkarılan işçinin, hakkaniyet sınırları içinde kıdem tazminatı alması hem sözleşmenin, hem kanunun hem de hâkim örfün onayına medâr olduğu için caizdir. Emekli olan işçinin bu adla alacağı tazminat ise yukarıdaki üç gerekçeye ek olarak aynı zamanda uzun süre çalıştığı için kendisine ödenen bir yıpranma payı olarak da değerlendirilebilir.

359. GÜN

YUMUŞAK DAVRANMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

"Sen onlara sırf Allah'ın lütfu sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onların bağışlanmasını dile, iş hakkında onlara danış, karar verince de Allah'a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever." (Al-i İmran, 3/159)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ عَائِشَةَ قالت: مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللهِ شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ، وَلَا امْرَأَةً، وَلَا خَادِمًا، إِلَّا أَنْ يُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَمَا نِيلَ مِنْهُ شَيْءٌ قَطُّ، فَيَنْتَقِمَ مِنْ صَاحِبِهِ، إِلَّا أَنْ يُنْتَهَكَ شَيْءٌ مِنْ مَحَارِمِ اللهِ، فَيَنْتَقِمَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Hz. Aişe'den (r.a.) rivayet edildiğine göre: "Resûlullah (s.a.s.), Allah yolunda savaşma hali dışında ne bir kadına ne bir hizmetçiye, kısacası hiçbir kimseye eliyle vurmadı. Kendisine fenalık yapan kimseden intikam almaya kalkmadı. Yalnız Allah'ın yasak ettiği şeyler çiğnenince, o yasağı çiğneyenden Allah adına intikam alırdı." (Müslim, Fezâil, 79)

Dua

"Allah'ım! Beni amellerin ve ahlakın en güzeline kavuştur. Onların en güzeline ancak sen ulaştırırsın. Beni kötü işlerden

ve kötü ahlaktan muhafaza et. Bunlardan ancak sen koruyabilirsin." (Nesâî, İftitâh, 16)

Fetva

Kurbanlık hayvanı elektrik veya narkozla bayıltarak kesmek caiz midir?

Dinimiz, tüm canlılara iyi davranılmasını emretmiştir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s), kesim esnasında hayvana eziyet edilmemesini emretmiştir. (Bkz. Müslim, Sayd ve Zebâih, 57; Ebû Dâvûd, Dahâyâ, 12)

Kurbanın bilinen klasik yöntemle kesilmesi asıldır. Bununla beraber kurbana fazla eziyet vermemek (ölüm acısını azaltmak) maksadıyla, kesim esnasında hayvanın elektrik şoku, narkoz veya benzeri bir yöntemle bayıltılarak kesilmesi caizdir. Ancak hayvanın bayıltıldıktan sonra ölmeden boğazından kesilmesi gerekir. Hayvan henüz kesilmeden, şok etkisiyle ölürse, kurban olmayacağı gibi, eti de yenmez. (DİYK 24. 02. 2010 tarihli karar; bkz. Mecma'u'l-Fıkh, Karârât ve Tevsıyât, 28 Haziran-3 Temmuz 1997 tarihli Karar, s. 314-318) Zira kurbanlık veya etlik hayvanın yenilmesinin caiz olabilmesi için kesim esnasında hayvanın canlı olması gerekir. (Merğînânî, el-Hidâye, VII, 133)

360. GÜN

YÜZÜKOYUN YATMAK

Ayet-i Kerime ve Meali

اَفَمَنْ يَمْشِي مُكِباً عَلٰى وَجْهِه اَهْدٰى اَمَّنْ يَمْشِي سَوِياً عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

"Şimdi (düşünün, önünü görmeden), yüzüstü sürünen mi hedefe erişir, yoksa doğru yolda düzgün yürüyen mi?" (Mülk, 67/22)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ طِخْفَةَ الْغِفَارِيِّ قَبَيْنَمَا أَنَا مُضْطَجِعٌ فِي الْمَسْجِدِ مِنَ السَّحَرِ عَلَى بَطْنِي إِذَا رَجُلٌ يُحَرِّكُنِي بِرِجْلِهِ، فَقَالَ: إِنَّ هَذِهِ ضِجْعَةٌ يُبْغِضُهَا اللَّهُ قَالَ: فَنَظَرْتُ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Tıhfe el-Gıfârî (r.a.): Bir ara ben mescitte yüzükoyun yatmıştım. Baktım ki bir adam beni ayağıyla kımıldatıyor ve "bu, Allah'ın kızgınlığına sebep olan bir yatış tarzıdır" diyor. Bir de ne göreyim? O, Resûlullah (s.a.s.) değil mi!" (Ebû Dâvud, Edeb 95. Ayrıca bk. Tirmizî, Edeb 2)

Dua

"Allah'ım! Kendimi sana teslim ettim. Yüzümü sana çevirdim. İşimi sana ısmarladım. Rızanı isteyerek, azabından korkarak sırtımı sana dayadım, sana sığındım. Sana karşı yine senden başka sığınak yoktur. İndirdiğin kitaba ve gönderdiğin peygambere inandım." (Buhârî, De'avât, 9)

Fetva

Spor müsabakaları üzerinden bahis oynamak caiz midir?

Nasıl sonuçlanacağı önceden belli olmayan bir işin öngörülen sonucu üzerinde bahse girmek ve isabet edilip edilememesine göre bahsi kazanmak ya da kaybetmek kumardır. Bu iş hangi yöntemle ve hangi ad ile yapılırsa yapılsın kumar olarak değerlendirilir. Kumar haksız kazanç yöntemlerinden biri olup İslam'da kesinlikle yasaklanmıştır.

Bu itibarla, spor müsabakaları üzerinden taraflardan birine menfaat sağlayan bahis oynamak, Kur'an-ı Kerim'in yasakladığı kumar kapsamına girmektedir ve caiz değildir.

361. GÜN

ZALİMLER

Ayet-i Kerime ve Meali

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

"Allah Teâlâ sağlam sözle iman edenleri hem dünya hayatında hem de ahirette sapasağlam tutar. Zalimleri ise Allah saptırır. Allah dilediğini yapar." (İbrahim, 14/27)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ :إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يُمْلِي لِلظَّالِمِ، فَإِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ

Ebu Musa'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Hiç şüphesiz Allah zalime mühlet verir. Onu yakalayınca da kaçmasına fırsat vermez." (Buhari, Tefsîru Sure, 11; Müslim, Birr, 61)

Dua

"Allah'ım! Şüphesiz ben nefsime çok zulmettim, günahları bağışlayacak olan yalnız sensin. Öyleyse katından bir af ile beni bağışla. Bana merhamet et, çünkü bağışlaması ve rahmeti çok olan sadece sensin." (Buhari, Ezan, 149)

Fetva

Kul hakkı namazı var mıdır?

İslam dininde ibadetler, Allah ve Resûlü tarafından belirlenmiştir. Ne Kur'an'da ne de Sünnet'te "kul hakkı namazı" diye

bir namazdan söz edilmiştir. Kişinin kul hakkından kurtulmasının yolu, hak sahibine hakkını vermesi ve onunla helalleşmesidir. Yaptığı zulüm için de Allah'a tevbe etmelidir. Tevbe etmeden önce iki rekât namaz kılınması menduptur. Kul hakkı konusunda Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Kimin üzerinde birinin namusu ya da malıyla ilgili bir zulüm varsa, altın ve gümüşün bulunmadığı kıyamet gününden önce onunla helalleşsin. Aksi takdirde kendisinin salih amelleri varsa, yaptığı zulüm miktarınca sevabından alınır, hak sahibine verilir. İyilikleri yoksa zulüm yaptığı kardeşinin günahından alınır, onun üzerine yükletilir." (Buhârî, Mezâlim, 10)

362. GÜN

ZEKÂT

Ayet-i Kerime ve Meali

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

"Onların mallarından sadaka/zekât al; bununla onları günahlardan temizlersin, onları arıtıp yüceltirsin. Ve onlar için dua et. Çünkü senin duan onlar için sükûnettir, onları yatıştırır. Allah işitendir, bilendir." (Tevbe, 9/103)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ : إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَفْرِضِ الزَّكَاةَ إِلاَّ لِيُطَيِّبَ مَا بَقِيَ مِنْ أَمْوَالِكُمْ

İbn Abbâs'tan (r.a.) nakledildiğine göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah, zekâtı ancak mallarınızın kalan kısmını temizlemek için farz kıldı." (Ebû Dâvûd, Zekât, 32)

Dua

"Allah'ım! Bizi bağışla, bize merhamet eyle, (ibadetlerimizi, hayır ve hasenatlarımızı, dualarımızı) kabul eyle, bizi cennete koy, bizi cehennemden âzat eyle." (İbn Ebi Şeybe, Duâ, 135)

Fetva

Zekât kimlere farzdır? Geçerli olmasının şartları nelerdir?

Zekât ibadeti ile ilgili şartlar, zekâtın bir kimseye farz olmasının ve verilen zekâtın geçerli olmasının şartları şeklinde iki ayrı başlık altında ele alınır.

Bir kimseye zekâtın farz olması için o kimsenin müslüman, akıl sağlığı yerinde, ergenlik çağına gelmiş ve hür olması (Kâsânî, Bedâî', II, 4-5), bir yıllık borcundan ve aslî ihtiyaçlarından fazla hakikaten ya da hükmen artıcı nitelikte "nisap miktarı" mala sahip olması gerekir. Artıcı nitelikte olmakla kastedilen, malın sahibine gelir, kâr, fayda temin etmesi yahut kendiliğinden çoğalma ve artma özelliğine sahip bulunmasıdır.

Zekâtın farz olması için ayrıca nisap miktarı mal ya da servete sahip olduktan sonra üzerinden bir kameri yılın geçmesi ve yılsonunda da nisap miktarını koruması gerekir. (Kâsânî, Bedâî', II, 13 vd.; İbn Kudâme, el-Muğnî, IV, 73-74) Yıl içerisindeki artış ve düşüşlere itibar edilmez. Zekât bu süre dolmadan önce de verilebilir. (Kâsânî, Bedâî', II, 15)

Zekâtın geçerli olmasının şartlarına gelince, öncelikle "niyet" şarttır. Zekât bir ibadet olduğu için niyetsiz yerine getirilemez. (Kâsânî, Bedâî', II, 40; İbn Kudâme, el-Muğnî, IV, 88) Ayrıca fakire verilmesi ve teslimi demek olan "temlik" de şarttır. (Kâsânî, Bedâî', II, 39) Yemek hazırlayıp yedirmek gibi ibâha denilen yollarla fakire zekât verilmiş olmaz.

363. GÜN

ZENGİNLİK

Ayet-i Kerime ve Meali

وَاللهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ اَفَبِنِعْمَةِ اللهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾

"Allah kiminize kiminizden daha bol rızık verdi. Bol rızık verilenler, rızıklarını ellerinin altındakilere verip de bu hususta kendilerini onlara eşit kılmazlar. Durum böyle iken Allah'ın nimetini inkâr mı ediyorlar?" (Nahl, 16/71)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عن النبي قال: لَيْسَ الْغِنَى عَنْ كَثْرَةِ الْعَرَضِ، وَلَكِنَّ الْغِنَى غِنَى النَّفْسِ

Ebû Hüreyre'nin (r.a.) aktardığına göre, Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Gerçek zenginlik, mal çokluğu değil, gönül tokluğudur." (Buhari, Rikak 15; Müslim, Zekât 130)

Dua

"Allah'ım! Zenginlikle imtihan edilmenin kötülüğünden sana sığınırım. Fakirlikle imtihan edilmenin kötülüğünden de sana sığınırım." (Buhârî, Deavât, 39)

Fetva

Borcunu vaktinde ödemeyen kişiye takdir edilen malî tazminatı almak caiz midir?

Ödeme imkânı olduğu hâlde zamanında borcunu ödemeyen borçlu, manen sorumlu olur ve ahiret azabını hak eder. Bu konuda Peygamber(s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Zengin kişinin borcunu ödemeyi uzatması zulümdür." (Buhârî, Havâlât, 1)

İslam Hukuku açısından ise; kişinin zimmetinde bir borç sabit olur ve onu ödemeye yanaşmazsa, bu kişi yetkili makamlar tarafından ödemeye zorlanabilir. Fakihler bu tür bir cezanın uygulanmasını, Hz. Peygamber'in(s.a.s) konuyla ilgili hadislerine dayandırmışlardır. (Bkz. Buhârî, İstikrâz, 13) Borçlunun borcunu geciktirmesi nedeniyle -paranın değer kaybetmesi gibi bir sebeple- alacaklı zarara uğrarsa borçluya sadece enflasyon oranında zarar tazmin ettirilir. Ancak borçlunun malî sıkıntı içinde olduğunu ispat etmesi hâlinde yetkili makamlar borcunu ödeyebilmesi için kendisine belli bir süre tanır. Bu durum ise, alacaklının yasal hakkını istemesine engel teşkil etmez. (Mevsılî, el-İhtiyâr, II, 221)

364. GÜN

ZENGİNLİK HIRSI

Ayet-i Kerime ve Meali

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ ﴿١﴾ اَلَّذي جَمَعَ مَالاً وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾ يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهُ اَخْلَدَهُ ﴿٣﴾

"Arkadan çekiştiren, ayıp kusur arayan, servet toplamış ve onu sayıp durmuş olan herkesin vay haline! O, malının kendisini sonsuzca yaşatacağını zanneder." (Hümeze, 104/1-3)

Hadis-i Şerif ve Manası

عن حكيم بن حزام ، قال: سألت رسول الله إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ، فَمَنْ أَخَذَهُ بِطِيبِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ، وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ، وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ

Hakim b. Hizam'dan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Gerçekten şu mal çekici ve tatlıdır. Kim onu hırs göstermeksizin alırsa, o malda kendisine bereket verilir. Kim de ona göz dikerek hırs ile alırsa, o malın bereketi olmaz. Böylesi kişi, yiyip yiyip de bir türlü doymayan obur gibidir." (Buhari, Zekât, 47, 50, Rikak, 7, 11; Müslim, Zekât, 96)

Dua

"Allah'ım! Nimetlerinin yok olmasından, sağlığımın bozulmasından, ansızın gelecek cezandan ve öfkene sebep olan her şeyden sana sığınırım." (Müslim, Rikâk, 96)

Fetva

Kredi kartıyla kurban satın almak caiz midir?

Kurban kesmekle mükellef olan şahıs, kurbanlık hayvanı nakit olarak alabileceği gibi kredi kartıyla tek çekim veya vadeli olarak da alabilir. Bu bağlamda bedelin kredi kartıyla ödenmesi kurbanın sıhhatine engel teşkil etmez. Ancak kredi kartı borcunu, ödeme tarihinde ödemek ve gecikmeden kaynaklanan faizli işleme düşmemek gerekir.

Kredi kartıyla vadeli olarak kurban alırken, vadeyi bankanın uygulaması hâlinde ilave bir ücret ödenirse kesilen kurban geçerli olmakla birlikte, faizli işlem sebebiyle ayrı bir günah söz konusu olacağı için bundan sakınmak gerekir.

365. GÜN

ZİLHİCCE'NİN İLK ON GÜNÜNÜN FAZİLETİ

Ayet-i Kerime ve Meali

وَالْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾

"Tan yerinin ağarmasına andolsun, On geceye andolsun, Çifte ve teke andolsun, Geçip giden geceye andolsun (ki, müşrikler azaba uğrayacaklardır)." (Fecr, 89/1-4)

Hadis-i Şerif ve Manası

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قال رسول الله: مَا مِنْ أَيَّامٍ اَلْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا أَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنْ هَذِهِ الأَيَّامِ يَعْنِى أَيَّامَ الْعَشْرِ

İbn Abbas'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Şu (zilhiccenin ilk on) günlerinde işlenecek salih amel, Allah katında, başka günlerde yapılan amellerden daha sevimlidir." (Buhârî, İdeyn, 11)

Dua

"Allah'ım! Ey Rabbimiz! Bize gökten öyle bir sofra indir ki, ilk gelenimizden son gelenimize kadar bizler için bir bayram ziyafeti ve senden bir işaret olsun. Bizi rızıklandır, sen rızık verenlerin en hayırlısısın." (Mâide, 5/114)

Fetva

Zilhicce'nin ilk on gününün fazileti nedir?

Fecr suresinin 2. âyetinde geçen "on gece" ile tercih edilen yoruma göre, hac ayı olan Zilhicce'nin ilk on gecesi kastedilmiştir.

(Râzî, Mefâtîhu'l-ğayb, XXXI, 163) Zilhicce'nin ilk on gününün faziletine işaretle, Hz. Peygamber (s.a.s); "Allah katında şu on günde işlenecek salih amelden daha sevimli bir amel yoktur." buyurmuş, sahabîler, "Ey Allah'ın Resûlü! Allah uğrunda yapılacak cihattan da mı üstündür?" diye sormuşlar. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s); "Evet, Allah yolunda cihat etmekten de. Ancak malını ve canını tehlikeye atarak cihada çıkan, şehit olup dönmeyen kimsenin cihadı başka. (O, bundan üstündür.)" (Buhârî, İdeyn, 11) buyurmuştur.

Zilhicce'nin bu on gününün fazileti hac ibadetinin bu ayda yapılmasından kaynaklanmaktadır. (İbn Hacer, Feth, II, 459) Zira bu günlerde hac ibadetinin bir kısım menâsiki yapılmakta bir kısmı da (ziyaret tavafı, şeytan taşlama gibi) ardından gelen teşrik günlerinde gerçekleştirilmektedir. Zilhicce ayının dokuzuncu günü olan kurban bayramının arefesinde tutulan orucun da çok faziletli olduğu rivayetlerde zikredilmiştir. (Müslim, Sıyâm, 196, 197; Ebû Dâvûd, Savm, 64; Tirmizî, Savm, 46)

9 786057 580788

YERLİ ÜRETİM